Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ extant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit liber De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina editio Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscript. Codicum collatione castigatior facta est.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

Ioann. Bapt. Bestius
I. V. Doct. &
Decret. Profess.

AVRELIÆ ALLOBROGVM,
Excudebat Petrus de la Rouiere.
CIↃ IↃC XI.

P. Castellanus

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATVS HEREDI, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

LAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: namque primùm tota operis [illegible] de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe Mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd non ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu æquè promptus; ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ C. debeo, ob manuſcriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC.tus Marquardus Freherus tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt

quàm primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorumdam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cùm itaque T. C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C. T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos περὶ ἀλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditauit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T. C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſsimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΕΙΔΗ τὸν ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συχάντα μέγιστον, ἃ μόνον τῷ καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν ἃ ἀτυχοῦντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ παραγενόμενοι δὲ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς ἰουδαίους κατηφιάσασι τῷ πράγματι, παραλείπει δὲ αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορίαν, ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας ἀδαμοῦ, προὐθέμην ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν, ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας αὐτὸς πεμφθεῖσι, ἀφηγήσασθαι, Ἰώσηπος Ματθίου παῖς, ἕλλην Ἑβραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεὺς, κἀγὼ τὰ ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ἀναγκαίως ἐξ ἀνάγκης. ἠθροίσθη γὰρ ὡς ἔφην μείζων τοῦδε τοῦ κινήματος, ὁ ῥωμαίοις μὲν ὁσονοῦν τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, ταραττομένοις ἐπανίσῃ τοῖς καιροῖς, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν· ἃς δὲ ἀναβολὰς ἐσφέροντο, τοῖς μὲν ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δὲ ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον. ἐπεφόβητο μὲν ἰουδαίους ἅπαν τὸ ἀνατολικὸν διαφέρειν ὁμόφυλον ἑαυτῶν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, ῥωμαίους δὲ οἱ τε γείτονες γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν οὐκ ἠρέμει, μεστὰ δὲ ἦν πάντα θορύβων καὶ νεώτερα, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλέας ὁ καιρὸς ἀνέπτυξε, τοὺς δὲ πανταχοῦ δὲ ἤρα μεταβολῆς, ἐλπὶ δὲ λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην παρεῖδεῖν πλάζομένοις τοῖς πολλοῖς περὶ τηλικούτους πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάρθους μὲν, καὶ βαβυλωνίους, ἀράβων τε τοὺς πορρωτάτω, καὶ τὸ παρ' ἀφρατίου ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβηνούς τε γεγραμμένους τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τὴν ἀρχὴν ἔσχε, καὶ ἐφ' ὅσον ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ ἑλλήνων τοὺς ῥωμαίων τοῖς μὲν ἐπιστρατευσαμένοις, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείᾳ, ἢ πλάσμασι· καὶ τοῖς ἱστορίας αὐτὰς ἐπιγράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudæi, omnium maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidam, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more persctibunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio continetur: nusquam verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retro barbaris antea misi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Ioscphus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis conflixi, postcáque gestis, quia necessitas excgit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigétes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaq; indignum esse duxi, errantem in tãtis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidẽ, ac Babylonios, Arabúmq; remotissimos & vltra Euphratẽ gentis nostrę incolas, itémq; Adiabenos, mea diligẽtia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus constituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil ſani referunt, etiam de propoſito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos oſtendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni eſſe videantur, qui parua ſuperauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum eſt: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, ſi cùm multum pro Hieroſolymis defudauerint, rebus per eos proſperè geſtis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: ſed facta quidem vtrorumque ſine vllo mendacio proſequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domeſticis diſſenſionibus eſt euerſa, & in templum ſacroſanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, teſtis eſt, qui eam vaſtauit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus quidem populum, quod à ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpè autem conſulto differri paſſus ciuitatis excidium, protracto obſidionis ſpacio, dummodo belli pœniteret autores. Quod ſi quis me aduerſus tyrannos eorúmque latrocinium accuſatoriè loqui putet, vel patriæ miſeriis ingementem calumniari præter legem hiſtoriæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, ſolam noſtram ciuitatem cógit ad ſummum felicitatis faſtigium euadere, eandémque in extremum miſeriæ deiici. Denique omnium poſt condita ſecula res aduerſas, ſi cum Iudæorum calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus eſt: vnde nec fieri poteſt, vt à queſtibus temperetur. Siquis autem durior miſericordiæ ſit iudex, res quidem tribuat hiſtoriæ, lamenta verò ſcriptori: quanquam meritò Græcorum diſertos increpauerim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices reſident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & ſi doctrinam ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi verò Aſſyriorum & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus rectè à ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cùm in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quàtum ſententiæ. Erat enim vnicuique ſtudium, quæ vidiſſet facta, conſcribere: quoniam & interfuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentirique apud ſcientes, inhoneſtum eſſe videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, ſuíque temporis res commendare poſteris, laude ac teſtimonio dignum eſt. Induſtrius autem habetur, non qui alienam diſpoſitionem atque ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit hiſtoriæ. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cùm ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæque ſolutæ ſunt, ad hiſtoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummáq; ope negotia colligenda ſunt, obmutéſcũt:

A τοῦ μηδὲν ὑγιὲς ἀληθεύειν, ἢ ἅπερ ἀδικοῦσιν ἡμῖν ἐμβραδύνειν. βούλομαι γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥωμαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δ' αὐτοὶ τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δ' πῶς αὐτοὶ μεγάλοι δόξουσιν, οἱ μικροὺς ἡνικηκότες. καὶ οὔτε τὸ μῆκος αἰδοῦνται τοῦ πολέμου, οὔτε τὸ πλῆθος τῶν κατὰ τοὺς ῥωμαίων στρατούς. οὔτε τὸ μέγεθος τῆς στρατηγῶν, εἰ πολλὰ πρὸς τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρῶσαντες, οὐδεμιᾶ τα-
B πεινοῦνται τῇ κατορθώμασιν αὐτῶν ἀδοξοῦσιν. οὐ μὴν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ ῥωμαίων αὐτοφιλοτιμοῦμαι, αὔξειν τὰ τοῦ ἐμοφύλων δίκαιον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἃ κατόψομαι διέξειμι, τοὺς δ' ὑπὲρ τῶν πεπραγμένοις λόγους αἰσθήσομαι τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι δοῦναι παραφορὰν ταῖς τῶν παθῶν συμφοραῖς. ἐπεὶ αὐτίκα στάσις οἰκεῖα καὶ θύρα, καὶ τοὺς ῥωμαίων χεῖρας ἀποῦσας, καὶ τὸ πῦρ, ὑπὲρ τὸν ἅγιον ναὸν εἰλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μεμάρ-
C τυρε αὐτὸς ὁ πορθήσας τῆτος καῖσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν ἱερὸν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῆς στασιαζούσης φρουρούμενον, πολλάκις δὲ ἑκὼν τῶν ἄλλων τῆς πόλεως ὑφηνιάζοντα, καὶ διδοὺς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῆς αἰτίας. εἰ δὲ τις ὅσον φεύγει τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικὸς λέγοιμι, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ἐπικερτομοῦντος συκοφαντοίη, διδότω μοι καὶ τῆς ἰσοτιμίας νόμῳ συγγνώμην τοῦ πάθους. πόλιν γὰρ δὴ τὴν ὑπὸ ῥω-
D μαίοις πασῶν, τῶν ἡμετέρων, δῆλον ἐστὶν τὸ δι' ἀμετρίαν σταθῆναι φερομένην, καὶ φεύγειν ἔχοντα συμφορῶν πάντας καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀεὶ ἀτυχήματα, φεύγει τὰ ἰουδαίων, ἢ πλησθῆναι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τούτων αὖθις, οὐδὲν ἀλλήρυλος, ὡς τὸ ἀμείλιχον λέγω, ὁ δυρμὸς ὑπερβάλλει. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος ἐν δίκαις, τὰ μὲν φεύγειν τῇ ἰσοτιμίᾳ φερόμενα, τοῖς δ' ἐκφύροις, τῷ χαράττει. καὶ τοιγε ὑπὸ τιμήσαιμι μὲ αὐτοὺς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ πλειόνων κατ'
E αὐτοὺς φερομένων γεγηθότες, ἃ κατεύχονται ἐλαχίστοις ὑποδείκνυσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν καθάπαξ κεῖται τοῖς φιλοτιμουμένοις ἐπιτρέπουσιν, ὧν εἰ καὶ τῷ λόγῳ θαυμάζεσθαι, λείπονται τῇ φερομένῃ. αὐτοὶ δ' τὰ ἀτυχείαν, ἢ τὰ μήδεν συγχράφουσιν, ἅπαντ' ἤτοι καλῶς ἐπὶ τῇ ἀρχαίᾳ συγχράφειν ἀπαγγελμένα, καὶ τοι τοσούτῳ τῆς ἑαυτῶν ἡττῶνται δυνάμεως ὁ τῇ χράφειν, ὅσῳ καὶ
F τῆς γνώμης. τὰ δὲ καθ' αὑτοὺς ἐπουδάζουν ἴσως χράφειν, ὅπου καὶ τὸ ἐξαγγελεῖν τοῖς φερομένοις, ἐποίει τὴν ἀπαγγελίαν ὀφθῆναι, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν, αἰσχρὸν ἦν. τὸν μὲν μήτηρ τοῦ φερόμενον διδόναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς ἐπ' ἀκοῆς συνιστάναι, ἐπαίνου καὶ μυρίας ἄξιον. φιλόπονον δὲ, οὐχ ὁ μεταφορὰν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὸ καιρὸ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας καταστήσαι ἴδιον. κἄγὼ μὲν ἀπαλλάσσομαι καὶ πόνος μεγίστος ἀλλόφυλος ὢν, ἕλληνί τε καὶ ῥωμαίοις τιμὴν μισθὸν τῷ κατορθουμένων ἀποτίθεμαι. τοῖς δὲ γηγενέσι, φεύγει μὲν τὰ λήμματα, ἢ τὰς δίκας, κἀμοὶ μὲν ὅδε τὸ τέλος, ἢ γλῶσσα λέλυται,

φεύγει ὃ τὴν ἱστορίαν εἶδον καὶ τὰληθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ φερόμενα συλλέγειν, ἐπιμίσγοντας

παρεῖν

παρόντις τοῖς ἀδυνατέρεσι, & μὴ γινώσκειν τὰς ἀφέ-
ξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμᾶσθω δὲ παρ' ἡμῖν τὸ
τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖται.
ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ ἰουδαίων, τίνες τὸ ὄντες, κἀ ὅ-
πως ἀπανέστησαν αἰγυπτίων, χώρας τε ὅσην ἐπῆλθον
ἀλώμενοι, & πόσα ἔξωθεν κατέλαβον, κἀ πῶς μετανέ-
στησαν, νῦν ἄκαιρον φήθην εἶ), καὶ ἄλλως ἀσχολίαν,
ἐπειδὴ κἀ ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τά τε πρόγο-
νοι συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καί τινες ἑλλήνων
ἐκεῖνα τῇ παρ' ἑλλάδι φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου δὲ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς
ἐπαίσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν
ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων δὲ τὰ μὲν πρὸ
τοῦ κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μὴ ὅσης
αὐ ἐξεργασίας δεόμενα, διέλαμψε. τὰ δὲ προγεγενέ-
σθαι τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπαρχόντα σωτόμως. ὡς αὐτίο-
χος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς ἐλὼν καὶ κρατῶν ἱεροσόλυ-
μα, κἀ καταχρόνιον ἔτεσι ξυσὶ, κἀ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῆς ἀσα-
μωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειτ' ὡς
οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τῆς βασιλείας διῳκισμένας
ἔτι, εἵλκυσαν εἰς τὰ φρόγματα ῥωμαίους, κἀ πομ-
πήιον. κἀ ὡς ἡρῴδης ὁ ἀντιπάτρου κατέλυσε τῶν δυ-
νατείαν ἀπᾶσαν, ἐπιφανῆ γόνον σύαιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς,
μετὰ τὴν ἡρῴδου τελευτὴν κατεσείσαντο, αὐγούστου
μὲν ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, κιντιλλίου δὲ οὐάρου,
κατὰ τὴν χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς νέ-
ρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀπερράγη, τά τε συμβαίνοντα κἀ
πρίσιον, καὶ ὅσα ἐφ' ἁπαξάπασι τοῖς πρώτοις ὁρμαῖς ἐπῆλθον οἱ
ἰουδαῖοι τοῖς ὅπλοις.

Ὅπως τε τοὺς φρουροὺς ἐστενοχώρησαν, καὶ ὡς νέρων
δὴ τοῦ κρίσιν περὶ αἱρέσεως δόξας φέρει τὴν ἄλωσιν, οὐε-
σπασιανὸν ἐφίεται τῷ πολέμῳ. κἀ ὡς οὗτος μετ' ἀριστ-
βουλίου τοῦ παίδων εἰς τὴν ἰουδαίων χώραν ἐσέβαλε,
ὅση τε χρῶνται ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι σύμμα-
χοι ἐπόρισαν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν. & ὡς τὴν
πόλιν αὐτοῖς, ἀξιόμαχον ὄλοκληρον κἀ κρῖσιν, ἀξιό-
λογον δὲ ὁμολογίας ἔλαβεν, εἴδη δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς ῥω-
μαίων διατάξιος ἐν πολέμῳ, κἀ ἄσκησιν τῶν ταγμά-
των, τῆς τε γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ ἀγαθήματα, καὶ
τὴν φύσιν, κἀ τοὺς τῆς ἰουδαίας ὅρους, ἔτι τε τὰς χώ-
ρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ,
κἀ τὰ περὶ ἑκάστην πόλιν τῶν ἁλισκομένων παθήματ'
ἀκριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, διέλαμψε. οὐδὲ γὰρ τῶν ἐ-
μαυτοῦ τι συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μᾶλλον γε πρὸς
εἰδότας ἐρῶν.

Ἐπειδὴ ὡς ἕδη καμόντων ἰουδαίων τῷ πολεμεῖν, θώμας μὲν νέρωνι, οὐεσπασιανὸς δὲ δὴ
ἀναστολίαν ὁρμιεύρος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας αἰ-
δέλκεται. τά τε γενόμενα περὶ ταύτης αὐτῷ σημεῖα, καὶ πρὸς δὴ ῥώμης καταβάσης, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ δὴ προκηρυχθη.
καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος δὴ ἀπὸ τῶν τῆς ὅ-
λων εἰς τὴν αἴγυπτον, ἐστασιάσθη τὰ ἰουδαίων, ὅ-
πως τε ἐπανέστησαν αὐτῷ οἱ τύραννοι, καὶ πρὸς τού-
τοις πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. κἀ ὡς πρᾶος ἀπὸ τῆς αἰ-
γύπτου πάλιν ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους, ὅ-
πως τε πρὸς δυνάμεις, καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ ποσάκις κἀ ὅπως ἐν τῷ στάσιν ἡ πόλις ἀπέκειτο παρόν-
τας αὐτῷ, περιβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, ἀφεβάλους τε τῆς τοίχων, καὶ τὰ

A concessa infirmioribus neque scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaque apud nos historiæ veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis discesserint, quásque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius esse temporis, & præterea superuacaneũ existimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maB ioribus huius gentis verissima composuerunt & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce prosecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem historiæ principium sumam, quo scriptores eorum & prophetæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea sunt antiquiora, summatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta C penitus Hierosolyma, cùm triennium séxque menses eam tenuisset, ab Asamoniæ filiis expulsus est. Deinde quòd eorum posteri de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. D Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Cestium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaserint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæsa fueE rit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curámque rerum, & vtriusque Galilææ spatia, & naturam finésque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúsque & fontes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miserias meas celauerim, cùm scientibus eas relaturus sim. Deinde, quòd iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obieF rit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæque signa de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus sit: & quòd eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quóque modo tyrannis succubuerint, eorúmque inter se discordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quóque G modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem afficerit ipso præsente seditio. Aggressus quoque numerosos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, siue

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templique dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septémque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiésque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Differam verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quámque multæ ópes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit. eiusdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέρα τούτων, τλώ τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τῶ ἱερῶ, καὶ τῶ ναοῦ τλώ θέσιν. ἔτι δὲ καὶ τύπων καὶ τοῦ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἔθη τε ἑορτῆς σέια, καὶ τὰς ἐπὶ τὰ ἀγνείας, καὶ τὰς τῆ ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῆ ἱερέων, καὶ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον λώ τοῦ ναοῦ τὸ ἅγιον, οὐδὲν οὔτε ἀποκρυπτόμενο, οὔτε προσπλάττοντες τοῖς παροῦσιμένοις. ἔπειτα διήξειμι τλώ τε τῆ τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τλώ ῥωμαίων φιλάνθρωπον πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις πάντας σώσαι τλώ πόλιν, καὶ τὸν ναὸν θελήσας, δὴ διξίας τοὺς στασιάζοντας προυκαλέσατο διαλύσαντα τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰς συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἐάλωσαν. παραλείψω δὲ οὐδὲ τὰς τῆ αὐτομόλων ἀπωλείας, οὐδὲ τὰς τῆ αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντο Καίσαρο, καὶ ὅσα τῆ ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάγη, τλώ τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ πρὸ τούτων σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τλώ αἰχμαλωσίαν τῆ πυράντων, τῆ τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ οἷς ἕκαστοι τύχαι διεμερίσθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τοῖς λοιπαῖς τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῆ χωρίων κατέλυσαν. πᾶσι δὲ πᾶσιν ἐπελθὼν τλώ χάριν κατεσήσατο, τλώ τε ὑπὸ ἐορτῆς αὐτὸ τλώ ὡς ἐπόλισε, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα ἐξειλεγμένα ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, ἡδυλημίαν τοῖς ἀναγινώσκουσι τὰ πράγματα, καὶ ἀδυνατοῦσι τῆ πολέμῳ καταλιπεῖν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, αἰσχρὰ. παίσομαι δὲ τούτης τῆς ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἣν ἡ τῆ κεφαλαίων ἐποιησάμην.

A

B

C

D

CAP. I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho. Ant. lib. 12. cap. 6.

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquàm præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatè per annos tres, séxq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantæ cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcósque

E

F

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

Κεφ. α'.

Στάσεως τῶν δυνατῶν ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχο ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διαφέρετο περὶ ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἔκτον, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυνασείας, ἐκάστου τῆ ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντο τοῖς ὁμοίοις ὑποτετάχθαι, ὀνίας μὲν ὁ τῆ ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τοὺς τῆς πόλεως τοὺς ἱερεῖς πρόβια. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς αὐτίοχον, ἐπέτρεψαν αὐτοῖς ἡγεμόνι χρήσθαι, εἰς τλώ ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. παρέθηκε δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένο πάλαι, καὶ μετὰ πλούτης δυνάμεως αὐτὸ ὁρμήσας, τλώ τε πόλιν αἱρεῖ καταπεπάτηκε, καὶ πολύ τι πλῆθος τῆ πτολεμαίῳ προσηκόντων ἀπέκτα. τάς τε ἁρπαγὰς αὐτὸ δλω ἐπαφεῖς τοῖς στρατιώταις, αὐτὸς καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδιαιτεσμὸν τῆ καθ' ἡμέραν θυσιασμῶ ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη ἕξ, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον ἀφικνεῖται, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῆ ἡλιοπολίτη νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔπεσιν ὅμοιον, ἐφ' οὗ καθὸς κατὰ χώραν δηλώσομεν. αὐτόχρη γε μὴν, οὔτε τὴν παρ' ἐλπίδα κρατῆσαν τῆς πόλεως, οὔθ' ἃ ἁρπαγαὶ, ἢ ὁ τοσοῦτος φόνο ἤρκεσεν. ὑπὸ δ' ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μηνίμα ὧν ἐφ' τλώ πολυορκίαν ἐπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπέρτμητα, καὶ σῦς θύ-

θυσίαν τῷ βωμῷ. πρὸς ἃ πάντες μὲν ἠπείθουν, ἐσ- A
φάττοντο δ' οἱ δοκιμώτατοι. ὁ δὲ βαχίδης ὁ πεμφθεὶς
ὑπ' ἀντίοχου ἡγεμὼν τῇ φυσικῇ πρὸς κακὸν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ προστάγματα τῆς παρανομίας οὐδεμίαν παρέλιπεν ὑπερβολήν, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐπιδεικνύμενος ὀψὲ ἀλώσεως τῇ πόλει μέχρι τῆς ὑπερβολῆς τῷ ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς ἀπόνοιαν τόλμαν ἐρέθισε. ματθίας γοῦν υἱὸς ἀσαμωναίου B
τῶν ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνομα, συναστήσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν αἴρει τὸν βαχίδην. καὶ φυγῇ μὲν λύσας τὸ πλῆθος τῷ φρουρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. προσχωρούντων δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κατέσπη, καὶ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς ἀντιόχου στρατηγούς, καὶ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δὲ ἀπὸ τῆς δι' ἀλλογενῶν C
εἰς δυναστείαν, καὶ δόξῃ τῷ ἀπαλλαγεῖν τῷ ἀλλοφύλων ἄρχης τῷ σφετέρων ἐκόντων, τελευτᾷ ἰούδᾳ τῷ πρεσβυτάτῳ τῷ παίδων καταλιπὼν τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ, οὐδὲ γὰρ ἐμέλησεν ἀντίοχον ὑπολάμβανε, τάς τ' ἐπιχωρίους συνεκρότει δυνάμεις, καὶ πρὸς ῥωμαίους πρῶτον ἐποιήσατο φιλίαν, καὶ τὸν ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὴν χώραν εἰσβαλόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀπέκρουσεν. ἀπὸ δὲ θερμοῦ τοῦ κα- D
τορθώματος, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἐν τῇ πόλει φρουράν, ῥᾴστα γὰρ ἐπεκράτει, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στασιώτας εἰς τὴν κάτω. τοῦτο δὲ τοῦ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέκληται. κυκλώσας δὲ τὸ ἱερὸν, πάντα τὸν χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ περιετείχισε, καὶ τὰ πρὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῷ προτέρων μεμισμένων, βωμόν τε ἐποδόμησεν ἕτερον, καὶ τῷ σπασμῷ πρῶτον. λαμβανούσης δὲ ἄρτι τὸ ἱερὸν κατάσκημα τῆς πό- E
λεως τελευτᾷ μὲν ἀντίοχος. κληρονόμος δὲ τῆς βασιλείας υἱὸς, καὶ τῆς πρὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς ἀντίοχος γίνεται. συναγαγὼν οὖν πεζὸν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δὲ εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δὲ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν ὀρεινήν. βηθσουρὸν μὲν οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ δὲ τὸν τόπον ὃς καλεῖται βεθζαχαρίας, στενῆς οὔσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπέστη F
μετὰ τῆς δυνάμεως. πρὶν δὲ συμβάλλαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, περιδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ βελοπύροις στρατιώτισι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν εἶναι αὐτοῦ τὸν ἀντίοχον εἶναι, τῷ τε ἰδίων ἐξέχει πολύ, καὶ δόξαν τῷ σφῷ τῷ πολεμίων, δι' ὧν ἐλέφαντα διώλυσεν. ἐφικέσθαι μὲν οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐχ οἷός τε ἦν δι' ὑψος. ὁ δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ τὴν γαστέρα πλήξας, διαπαύσασθαι ἐκέτι, καὶ συντρι- G
βὲν ἐπιπεσεῖν, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγάλους διαπαλαίσαι, θάνατος δικαίας ἐν δ' ὑστέρῳ τὸ ζῆν. ὁ γοῦν κυβερνήτης τῶν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνίδη δὲ ἦ τὸν ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἔπραττεν εἰ μὴ τολμήσας, τὸ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρᾶς καθορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται δὲ καὶ πληθὺν παλλαφ' ὅλης φάλαγγος. καρτερὸς μὲν γὰρ ἰουδαῖος καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσατο,

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit.
Denique Matthatias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: arámque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis autei ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum supereminereret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. x. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12 cap. 14. 15.

ſed à regiis ſecunda fortuna vſis, numeróque præſtantibus ſuperati ſunt: multíſque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hieroſolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria vtenſilium abſtitit: relicto quidem ibi præſidio, quantum ſatis eſſe arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. diſceſſu autem regis Iudas non quieſcebat, ſed acceſſione multorum ſuæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adaſa cum Antiochi ducibus congreditur: factíſque fortibus in prælio cognitus, multis hoſtibus interfectis occubuit.& in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, inſidiis eorum captus,qui cum Antiocho ſentiebant.

Ant.lib.12. cap.18.

πλύθει δὲ ὑπερέχοντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δίκῃ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλοὶ αἱμαρθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν Γοφνιτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. αὐτίοχος δὲ παριλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατέλυσεν ἀνίᾳ τῇ ἐπιτηδείων ἀπανίσασθαι, κατέλιπεν μὲν φρουρεῖν, ὅσην ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύουσαν εἰς τὴν συρίαν. ἐπὶ δὲ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως, Ἰούδας οὐκ ἠρέμει. ἐπισυλλεγόμενός τε ἐκ τοῦ ἔθνους πολλοὺς, καὶ τοὺς ἐξαπωθέντας ἐκ τῆς μάχης ἐπανακτησάμενος, κατὰ κώμην Ἀδάσαν συμβάλλει τοῖς αὐτίοχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄριστος τῇ μάχῃ, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀναιρεῖ, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωνάθης ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τῶν αὐτίοχου φρουούντων.

CAP. II. De ſucceſſionib. principum à Ionatha vſq; ad Ariſtobulum.

CVm autem ſucceſſiſſet ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs ſe ageret, ſuámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor,ſed inſidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet,dolo comprehendit.eóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionathæ fratre, quódque ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen,& Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidiis: aduerſúſque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obſidebat. Sed regis auiditatem ſatiare non potuit,quamuis neci Tryphonis ſuam quoq; operam adhibuiſſet.Non multo enim pòſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendúmque ſeruitio Simonem cum exercitu miſit. Illeautem, quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter adminiſtrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multíſque per multa loca inſidiis etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat,clariſſimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta poſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipſe periit in conuiuio, captus inſidiis Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge, duobúſque filiis in cuſtodiam concluſis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, ſed à populo reiectus eſt, qui maturiùs Hyrcanũ ſuſceperat.

Ant.lib.13. cap.1.

Ant.lib.13. cap.9.

Ant.lib.13. cap.14.

Ἰαδιξάμενος δὲ τῶνδε ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης, Κεφ.β. τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ ἐξὸν φυλακῆς ἧσσον ἑαυτῷ, καὶ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν αὐτίοχου παῖδα ἐξαλλαγὰς ἐποιήσατο. οὐ μὴν τοιοῦτόν γε ἦρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ζύφων γὰρ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ὢν τοῦ αὐτίοχου παιδὸς, ἐπιβουλεύων δὲ αὐτῷ καὶ πρόφαντα ἐπιθυμῶν τοὺς φίλους αὐτοῦ ἀποκτείνειν, ἥκοντα τὸν ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς αὐτίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπελθόντος ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἥτταν ὀργισμένῳ, κτείνει τὸν ἰωνάθην. σίμων δὲ ἡγεμονίας ἀφηγούμενος τῇ προγεγραμμένῃ, αἱρεῖ μὲν ζαὲ τε καὶ ἰόππην, καὶ ἰάμνιαν τῇ προσοίκων, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἄκρην τῇ φρουρῶν κρατήσας. ἐδίδει δὲ γίνεται καὶ αὐτίοχῳ σύμμαχος κατὰ ζύφωνος, ὃν ἐν δύσεσι πρὸς τῇ ἐπὶ μήδους στρατιᾷ, ἐπολιόρκει. ἀλλ' οὐκ ἐδυσώπησε τὸν τῆς βασιλέως πλεονεξίαν σωτῆρα ἑαυτοῦ. μετ' οὐ πολὺ γὰρ αὐτίοχος κατεδέξατο τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως ἐπὶ ἰουδαίαν αὐτόνομον, καὶ καταδουλωσόμενον αὐτούς. ὁ δὲ καὶ τοι γεραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο τοῦ πολέμου, τοὺς μὲν τοῖς ἰδίοις ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῆς ἐρρωμενεστάτων στρατιᾶς πέμπει, αὐτὸς δὲ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀπολαβὼν, ἐπῆει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχοῦ κἀν τοῖς ὄρεσι στρατολογήσας, πάσας κατεῖχε τὰς ἐπιβουλάς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τῆς τῇ μακεδόνων ἐπικρατείας, μετὰ ἐτῶν καὶ ἑβδομήκοντα ἴσα, ἰουδαίους ἀπαλλάττει. ὑπόπτως δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὃς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς υἱοὺς παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸν τρίτον ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς αἱμαίνοντας ἔπεμψε. φθάνουσι δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ἐξαγγείλαντες εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλείστου τοῦ λαοῦ παραθέοντος, κατά τε μνήμην τῆς πατρῴων κατορθωμάτων, καὶ μίσος τῆς πτολεμαίου ἐπιβουλίας. ἔρημον δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθὼν καθ' ἑτέραν πύλην, εὗρε μόνην τὴν μητέρα ἐπὶ τοῦ τείχους ἑστῶσαν ἤδη τὸν ὑρκανόν.

ἡ ὁ

καὶ ὁ ὠδὴ, ὡδαχρῆμα ἀνεχώρησεν, ὅπῃ πρὸς τὸ ἐπέκεινα χωρίον τοῦ ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται. κομισάμενος δὲ τιμὴν παρὰ ἀρχιερέως ὑπὲρ τῶν θυσιῶν τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ὅπῃ Πτολεμαῖον ὥρμησε παρὼν ἔτι μᾶλλον τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς. προσβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα κρείττων ἦν, ἡττᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ Πτολεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τιμωρίᾳ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ προσαράττων ὅπῃ τῷ τείχους εἰς δ' συῶπτον ἠκίζετο, καὶ διαχρημιεῖν εἰ μὴ θᾶττον ἀπαναστήσειν ἀπείλει. προὶς δὲ τὸν μὲν ὑρκανὸν ὀργῆς πλείων οἴκτος εἰσέρει, καὶ δι' ὃ. ἡ δὲ μήτηρ, οὐδὲν οἷόν προὶς τὰς αἰτίας, οὔτε προὶς τὸν ἀπειλουμένου αὐτῇ θάνατον ἐκπλαγεῖσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ καθικέτευε τὸν παῖδα, μὴ προὶς τιμωρίαν αὐτῆς ὕβρει ὑπερβαλέσθαι, φείσασθαι τῇ δυσσεβοῦς, ὡς αὐτῇ γε κρεῖττον τοῦ ἐκ Πτολεμαίου θάνατον ἀθανασίας εἶη), διδόντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρεκινήσατο. ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη τὸ ὠδύσσημα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούοι τῆς ἱκεσίας, ὥρμητο προσβάλλειν. ἐπειδὴ δὲ καπήδοι τυπτομένην τε καὶ σπαρασσομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τοῖς πάθεσι ὅλος ἦν. τελευτώσης δὲ δὴ ταῦτα τῆς πολιορκίας, ἐπέσχε τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατ' ἐπανείαν ἀργεῖται ὡδὲ Ἰουδαίοις ὁμοίως τοῖς ἑβδομάσιν ἡμέραις. κἀν τούτῳ Πτολεμαῖος αὐθὶς τὰς πολιορκίας ἀναιρεῖ τοῖς ἀδελφοῖς Ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φθάνει προὶς Ζήνωνα τὸν Κοτυλᾶν, φιλαδελφίας δ' ἕνεκεν τύραννον. ἀντίοχος δὲ κατ' ὀργὴν ὧν ὑπὸ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν προσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσολύμοις. ὁ δὲ τὸν Δαυὶδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλουσιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀπελόμενος ὑπὲρ τρισχίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανίστησι τῆς πολιορκίας πείσας τετρακοσίοις ταλάντοις, καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος Ἰουδαίων ἐκ τῆς περιουσίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος δὴ μήδοις στρατεύσας, καιρὸν ἀμυνῆς αὐτῷ παρεῖχεν, δ' ἔθνος ὥρμησε δὴ τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν, ὑπολαμβάνων δρήσειν τῷ μαχιμωτέρων. μεδάβων μὲν οὖν καὶ σαμαίαν ἅμα τοῖς πλησίον, ἔτι δὲ σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, προὶς αἷς τὸ χουθαίων ἔθνος οἰκεῖ. ἀφεδρώνα τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τὸ οὐκ ὀλίγας, καὶ δωρίων καὶ μάρισαν. προσελθὼν δὲ καὶ μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ἔστι σεβαστὴ πόλις ὑφ' ἡρῴδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ πάντοθεν αὐτὴν ἐκτειχίσας, τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπέσχε τῇ πολιορκίᾳ, ἀπεστέρησε καὶ αὐτῶν. ὧν οὐδὲν αἰσθόμενοι, λιμῷ ὧν εἰς τοσοῦτον προσῆλθον οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὡς ἀναθεῖναι καὶ τῷ ἀνθρώπων. ἐπικαλοῦντο ὃ βοηθὸν, ἀντίοχον τὸν ὑπερβαλόμενον ἀπρόσιτον. καὶ ἐκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῷ ἀδελφῷ ἀπεστέλλοντο καὶ ὁ ὠδὴ, μέχρι σκυθοπόλεως ἀναχθεὶς ὑπὸ τῷ ἀδελφῷ, ἐφεύγει. οἱ δ' ὅπῃ τῆς σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τότε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτὴν τε κατασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ὅλως ἀφα-

A & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggraſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratréſque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: coſdémque præcipitandos, B niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatíſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudæorum priuatis opibus alere perena cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerétur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterú intra murũ concludũt, & expugnata ciuitate ipſam diruunt: & habitatores eius

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsq; progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono, Iuda Essæo. Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiã quereretur. Deniq; tria vel maximè præcipua solus habebat. nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quammaximè petiuit, plúsq. in honorem fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódq; maxima caterua stipatus, vt illum interficeret cò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

ποδίσαντο. προχωρούντων δὲ τῷ κατορθώματι, τῷ ὁρμῷ οὐ κατέλυσαν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι Σκυθοπόλεως, ταύτην τὸ κατέδραμον, καὶ τὸν ἐντὸς Καρμήλου τῶν ἔθνων χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

Πρὸς δὲ τὰς εὐπραγίας αὐτῷ τὸ Ἰωάννου, καὶ τῷ ἀδελφῷ, φθόνῳ ἐχρῶντο πάσῃ τῷ βλιχωείων, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκεκινηθότες, ἐτάραττον. τὸ λοιπὸν δὲ βλιβιοις ἐν εὐδαιμονίᾳ Ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐν τελείοις ὅλοις καὶ τεσσαράκοντα ἔτεσιν, ὑπὲρ πέντε μὴ ἐλάττοσι τελευτᾷ, μακαριώτατος ὢν καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. τέσσαρσι γοῦν τοῖς κεφαλαίοις μόνοις εἶχε, τήν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὁμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ τοῖν δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ δικαίως κύριοι τῶν παρόντων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν κατασχοῦσαν ἄξιον ἀπηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης εὐδαιμονίας ἀπήλλαττεν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, πρώτην μὲν διάδημα ἐπέθετο, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἐπὶ δὲ μησὶν ἓξ καὶ δυσὶν, ἐξ οὗ κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῷ δὲ ἀδελφῷ, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν αὐτάρχειαν, ἐδίδου γὰρ ἀγαπᾶν, ἦγεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους ἔρρωσεν δώροις, δεσμεῖ δὲ καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἐξουσίας. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην. προσέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ πίστις εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτάρκειον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας καινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ ἐν τούτοις ἐκ διαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῷ κατὰ τὸ βασίλειον ἐπεσκεύασαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα δικαίως τῆς λεγομένους ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ δόξας φθόνῳ τὰ πολλὰ τῷ λεγομένων. ὡς δ' ὁ αὐτάρκειον λαμπρὸς ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δὲ αὐτάρκειον ὑπὲρ τὰ λεῖ τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῷ φρουρῷ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐκεῖνῳ μάλιστα κακοσκευῶν προσκευῆσαι τὸ πλέον ὑπὲρ τὰδελφοῦ. καὶν τούτῳ προσόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τὴν τε πομπὴν τῷ ὁπλιτῶν ἐδήλωσαν, καὶ τὸ φρόνημα τοῦ αὐτάρκειου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρείη μετὰ μείζου συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τὴν μόνον ἐν βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὸν κατασχεῖν. τούτοις κατὰ μικρὸν ἄκων ἐπίστευσεν ἀριστόβουλος, καὶ προσοδὸν τοῦ μὴ ὑποπτεύων φυλακὴν γενέσθαι, καὶ προσφαλίζεσθαι πρὸς τὸ ἄδηλον, κελεύει

τοὺς σωματοφύλακας ἐν τινι τῷ ὑπογαίῳ ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βαρεῖ προτέρου καλουμένῃ, αὐτὸς

καὶ δὴς δ' ἀντωνίᾳ μετονομασθῆναι, προστάξας αὐτῷ μὴ ἀπαχθῆναι, κτείνει δὲ τὸν ἀντίγονον, εἰ μὴ ὅπλων φροντίσει. καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπεμψε τοὺς προσερχομένους ἀοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα συντάττεται μετὰ τῶν ἐνεδρευόντων. τοῖς γὰρ πεμφθεῖσι παρῄνουν τὰ μὲν ἐντεταλμένα τοῦ βασιλέως σιωπᾶν. λέγειν δὲ πρὸς τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευασμένα κάλλιστα, καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, καὶ μὴ τινὰ ἀδρότητα αὐτὸς ὅπλων ἕκαστα καταθεάσηται. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, θαῤῥεῖν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐπῆρε δ' αὐτὸν ἡ τοῦ ἀδελφοῦ διάθεσις μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ὀπτικὸν εἶδος. ἡμέρᾳ δὲ κατὰ τὸν σκοτεινὸν παρῆλθον, ἃ στράτων καλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἁρπασθείς, εἶδεν ἀποδύξας, ὅτι πᾶσαν δύναται καὶ φύσιν, κόπῳ διαβολὴ, καὶ οὐδὲν οὕτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχυρὸν, ὃ τὸν φθόνῳ μέχρι παντὸς ἀντέχει. θαυμάσας δ' ἄν τις ἐν τούτῳ τὴν ἰούδαν; ἑνὸς γὰρ ἕνεκα, οὐκ ἔστιν ὅτε πεῖσας ἢ ψεύσασθαι ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐπειδὴ καὶ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παρελθόντα διὰ τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνεκραγεν, ἦσαν δ' οὐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μαντευομένων, παπαῖ, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ ἀληθεία, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προῤῥηθέντων διέψευσται. ζῇ δὲ ἀντίγονος οὗτος σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς σφαγὴν, στράτων πύργος ἐκλήθη. καὶ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ἐστὶν, ὥραι δὲ τῆς ἡμέρας ἤδη τέσσαρες, ὃ δὴ δὴ χρόνος ἐπεφύκει τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, συνθεσπὸς ὑπὸ συμφορᾶς ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ μετ' ὀλίγον, αἰφνιδίως ἀντίγονος ἠγγέλλετο κατὰ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ θαλάσσῃ κατασκευῇ. τοῦτο γοῦν τὸν μάντιν διετάραξεν. ἀεὶ συμβούλῳ γὰρ μὲν δοῦλος ἡ τοῦ μύσους μεταμέλεια, νόσον ἐνσπείρει. καὶ πρὸς ἐννοίας τοῦ φόνου τῷ ψυχῷ ἔχων ἀεὶ τεταραγμένῳ, συνετήκετο, μέχρι τοῦ παλαίγχων ὑπ' ἀκρήτου τῆς λύπης ἀπατεσταλμένου, ἄθρουν αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τις τῶν πρὸς τὴν θεραπείαν παίδων ἐκφέρων, δαιμονίᾳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἔσφακτο, καὶ φαινομένοις ἔτι τοῖς ὑπὸ τοῦ φόνου σπίλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπέχυσεν. ἤρθη δ' ὀλοφυρμὸς τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ὑπὸπτης τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὄντι κατασφαγέντος τὸ αἷμα. τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, καὶ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐπέκειτο μανθάνειν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦντι καὶ βιαζομένῳ, τάληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοὺς τε ὀφθαλμοὺς ἐμπίπλησι δακρύων, καὶ στενάξας ὅσον ἰδίᾳ αὐτῷ θυάμις, εἶπεν, οὐκ ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά με ταχεῖα μέτεισι δίκη φόνου συγγενοῦς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τὸν ἀδελφὸν καὶ μητρὶ κατάκειτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὕπατείσου κατὰ μέρος τοὺμὸν αἷμα; λαβέσθαι χρὴ τοῦτο,

A pòst autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præciperent missi, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bel-
B licum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm aliò discussurus sit libenter eũ videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque
C documentum præbuit, omnem benevolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papę, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante
D me veritas interiit, mearúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus
E nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quòd vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingraueſcit: sempérque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscéribus lacerátis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia
F numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad rescíendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vimque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille
G cùm lacrymis oppleſſet oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbum fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguiné meũ? simul totũ accipiam:

neque iam meorum viſcerum inferias fortuna
Antiq. lib. 13. cap. 19. deridcat. His dictis ilicò moritur, cùm non plus
anno regnaſſet. Vxor verò fratre eius vinculis diſſolutis regem conſtituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modeſtia præſtare videbatur. Sed ille poteſtatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum apperentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus ſecum habebat. Præſium etiam cũ Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Aſochin ceperat, & multos quidem peremit hoſtium, ſed victoria in Ptolemæi partes propenſior fuit. Poſtea verò quàm ipſe pulſus à matre Cleopatra diſceſſit in Ægyptum, & Gadaram obſidione capit Alexander, & caſtellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem ſita erant, vbi precioſiſſima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè ſuperueniens, & proprias res recipit, & ſarcinas regis aufert, Iudæorumque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis poſt cladem viribus, aggreſſus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ poſtea ab rege Herode Agrippias nominata eſt. His autem ſeruitio domitis, concitatur in eum feſto die populus Iudæorũ. Nam plerunque epulæ ſeditiones accendunt, nec videbatur inſidias poſſe comprimere, niſi conductitios haberet auxilio Piſidas & Cilicas: nam Syros mercenarios reſpuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente diſcordiam. Cæſis autem ſupra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis ſubactis, tributóque his impoſito, ad Amathunta regreſſus eſt. Cúmque Theodorum metus eius ſecundis ſucceſſibus perculiſſet, caſtellum ſine præſidio repertum funditus eruit. mox autem cõgreſſus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadenſi regione occupauerat, captus inſidiis totum amiſit exercitum in vallem altiſſimam compulſum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipſe verò elapſus in Hieroſolymam, olim ſibi gentem infenſam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accédit. Fit autem etiam tunc ſuperior, crebríſque præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per ſex annos interfecit, nequaquam tamen victoriis lætabatur, quoniam regni ſui vires conſumeret. Vnde armis omiſſis, ſermone placido cum ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconſtantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónam pacto eos ſedare poſſet: dicerent, ſi moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa ſceleratè feciſſet. ſimul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accerſiuerũt. qui cùm his maiorũ præmiorũ ſpe facilè paruiſſet, veniſſétque cum exercitu, miſcentur auxiliis eius Iudæi circa Sichimam.
Ant. lib. 13. cap. 20. Vtroſq; tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cũ haberet rex Iudæis quoq; propè ad decem millia bene ſibi cupientium, aduerſæ autẽ partis eſſent equitum tria millia, peditũq;

καὶ μηκέτι τοῖς ἐκ τῆς ἐμῆς σπλάγχνοις χοαῖς ἐπεισφυδιάσω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, δ' ὀλίγας τελευτᾷ, βασιλεύσας οὐ πλέονι ἐνιαυτῷ. λίσσεται δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίζησιν ἀλέξανδρον τὸν καὶ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα θεοῦχειν δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὸ ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα θεραπόντων οἴκοι. γίνεται δ' αὐτῶν καὶ πρὸς τὸν λάθουρον δικλινθέντα Πτολεμαῖον συμβολὴ, πόλιν ἀσωχὼν ἁρπάσαντα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀείλε τῶν πολεμίων, ἡ δὲ νίκη πρὸς Πτολεμαῖον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ἔδεε ὑπὸ τῆς μητρὸς κλεοπάτρας δικωθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, ἀλέξανδρος Γαδάροων τὸ πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μέν ἐστι ἕρυμα τῆς πρὸς Ἰορδάνῃ, τὰ τιμιώτατα δὲ τῆς Θεοδώρου τοῦ Ζήνωνος κτημάτων ἐνῆν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος. τά τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῆς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς ἀλέξανδρος, καὶ ζωπυρωθεὶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε καὶ γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὴν αὖθις ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἀγριππιάδα δικλινθεῖσαν. ἐξαναθαρσήσαντα δὲ τούτοις, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς διωχίαις αὐτῶν σφᾶς ἀπέστραται. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γένεσθαι τῆς βιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ἦσαν, σύεργοι γὰρ οὐκ ἐδίδοντο μισθοφόροις, δι' ἓν τὸ ἔμφυτον αὐτοῖς πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῆς ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀραβίας ἔπλετο. καὶ ταύτῃ ἐλὼν, γαλαδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρῳ τε αὐτοῖς ὑπέταξε, αἰέρτρεψεν δὴ ἀμαθοῦντα. ἐπεδώρου δὲ πρὸς τὰς διαφορὰς αὐτῷ καταπλαγήτῳ, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσπαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὀβόδᾳ τῷ ἀράβων βασιλεῖ προλοχίσαντι κατὰ τὴν χαυλανίτιν, εἰς ἅρπας αὐτῷ ἡμιόνῳ, πᾶσαν ὑποβάλλει τὴν στρατιὰν συνωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντριβεῖσαν. ἐλαυνῶν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισοῦν τὸ ἔθνος κρείττοσιν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ καὶ τότε κρείττων, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους Ἰουδαίων ἀπέκτεινε τὸ ἓξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ὑφεῖτό γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀπαλλύουσαν, ὡς τε παύσασθαι τῷ ὅπλων λόγοις ἐπιχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἦθος τὸ ἀνήμερον. πυνθανόμενοί τε τὸ αἴτιον, τί ἂν ποιῆσαι κατασείλειαν αὐτούς, ἀποθανεῖν ἔλεγον, νεκρῷ γὰρ μὴ διαλλαγὴν μᾶλις τῷ πατρὶ δράσειν. ἅμα δὲ καὶ τὸν Δημητρίου δικλινθέντα δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ἐπὶ ἀπωλείᾳ. δίχα δ' ἐκάτερος ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν, χιλίοις, μισθοφόροις δὲ πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. πεζοὶ δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ δίμοιρον Ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῷ δ' ἐναντίον ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζοὶ δὲ,

μύριοι

μύριοι τῶν ἀχιλλίων. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀλλήλοις διαπρασσόντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ὑποστάσεων. Δημήτριος μὲν, τοὺς Ἀλεξάνδρου μισθοφόρους ἀλλ' ἀσφαλῶς ἦ, τοὺς Ἄραβας Δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. οἷς δ' οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι ξυμβῆναι, οὔθ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διακείμενοι πρὸς ἤδη τοὺς ὅπλοις συμπεσόντας. κρατεῖ δὲ τῇ μάχῃ Δημήτριος, καίπερ πολλὰ τῷ Ἀλεξάνδρου μισθοφόρῳ καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένου. χωρεῖ δὲ τὸ τέλος τῆς ἀγωνίας, οὐδὲν δόξαν ἀμφοτέροις. οὔτε γὰρ Δημητρίου παραμείναντα νικῆσαι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' ὀλίγον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσκεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντα ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. πρότερον τοίνυν ὁρμὴν οὐκ ἔσχε Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη ἐν ἀξιώματι εἶναι καλὸν ἀλέξανδρον, μετῳκίσθη δὲ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνοχήσαν. οὐ μὴν τό γε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῆς συμμαχίας, κατέθηντο τὰς ὁπλοθήκας. συνεχὴς δὲ ἦν ἐπὶ ἀλέξανδρον ἐν αὐτῷ ὁ πόλεμος, μάχαις πολλαῖς διαπρεπέσι, τοὺς λοιποὺς ἀπάγων εἰς Βεμεσηλὶν πόλιν. καὶ τούτων κατασφαγέντων, αἰχμάλωτος ἀπήχθη εἰς Ἱεροσόλυμα. φρενοβλαβὴς δ' αὖτε διὰ ἰσοβόλων ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὸ τῶν ὠμοτήτων. ἦ γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασκολοπίσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε τοῖς ὄμμασι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκαταμίγνυσθαι τοῖς παλλακίοις ἐφρόντισε. τοσαύτη δὲ κατέπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τὴν ἐπιοῦσαν κατὰ τὸν ὄρθριον τύπτειν, φυγῇ ὀκτακισχιλίους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὁ μὲν καὶ μόλις ἐνηχήσας τῇ βασιλείᾳ τοσούτοις, κἀντεῦθεν τῷ ὅπλῳ.

A millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam quo minus decernebant. Superárque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & B fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde C digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemesselim ciuitatem compulit, cáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in D conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

Κεφ. δ'. Κλύστην δὲ αὐτῷ πάλιν ἀρχὴ δορυφόρων, Ἀντίοχος ὁ καὶ Διονύσου ἐπικληθεὶς, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, πλὴν τοῦ δεῦτερος. τοῦτον γὰρ δείσας, ὡς ἐπεβούλευεν ἤδη τοῖς ἄρχουσι συνιστάμενον, τὸ μὲν πρῶτον τῆς αἰτιατικῆς ἐπιθέσεως, καὶ τῇ ἰόππης αἰγιαλοῦ ἀποτομῇ διαφράξας βαθείᾳ. ἐπεὶ δὲ τὸν πόρον, τεῖχος ἦγεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐπιστήσατο, τοῖς διώρυξι ἐπιβαλὼν ἐπιφανέστατον. οὐ μὴν ἀρκεῖ γε τὸν αὐτόχειρα. ἐμπεσὼν γὰρ αὐτὸς πύργοις καὶ τεῖχος χώσας, ἐπέλαυνε μετὰ τῶν ἱππέων. ἐπιθὼν δ' ἐν δευτέρῳ τοῖς πρὸς τὸν καλέσαντα ἀμυνεῖν δίδως δὴ τοῖς ἄραψιν ὁμοῦ. τῷ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπαγορεῦσαι εἰς τὰ χαρακώματα τοὺς χεῖρας πρὸς τεῖχος μάχῃ, ἄπρακτα τεῖχος ἔπειον ἐξαίφνης ἐπερρήξας, μυρίοι δ' ἐν τῷ ἀριθμῷ, ἀπέπτησαν πάντες τοῖς ἐπὶ τὸν αὐτόχειρα. κρατεῖς δὲ μάχης γενομένης, ἔνθα μὲν ἐπαλῶν αὐτόχειρ αὐτὸς ἦν ἢ ἀνείλουσι αὐτοί. καὶ πᾶν ἀπὸ τοῦ τῷ ἄραψιν φονεύεσθαι, πάντες δὲ, καὶ γὰρ προσπαλαίων ἀεὶ τοῖς ἀντιτύποις ἐπεβάλοντο, ἀπολέσαντες πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῶν ἐν τοῖς ἐπιτειχίοις, αὐτῇ τῇ φυγῇ ἀναδιδράσκοντες, καὶ δι' ἐσπερῶν καταφυγόντες εἰς κώμην τινὰ,

E RVrsus autem sic ei rusticarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum genesis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem supor Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, currésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossisque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quàuis eũ passim Arabes trucidarẽt. Vbi verò procubuit (succurrẽdo enim victis semper in periculis aderat) omnes terga dederũt: maximúmque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos, CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Aretæ, déque Alexandra & Hyrcano.

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemęo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syrięque cædes regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam peruiit rursus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nanque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea seguior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltro parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memorauī) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. his nimia superstitione nihil abnuēdum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀπαίδευτον πλῆθος ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ μὲν τὸ πρὸς πτολεμαῖον τὸν μιναίου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' ἐπὶ τὸν ἰουδαῖον, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, καὶ συνθήκας ἀναχώρησεν. ἀλέξανδρος δὲ πόλλων ἰλαῖ, ὅτι γάζησα ἦεν πόλιν, τῷ θεοδώρου κτημάτων ἁλισκόμενος. καὶ ζῶσι τοὺς φεύγοντας ἐς βάλος ἀπὸ τειχίσας, ἐξῆ μάχης τὸ χωρίον ἁλώσαλαμβάνει. καταστρέφεται δὲ καὶ γαυλανίτιν, καὶ σελευκείαν, καὶ τὸν αὐτόχου φάραγγα καλουμένου, πρὸς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἦεν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ ἀδικήσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ζῶν πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶν ἐθνους φρονεῖν ἤρξη δὲ τὸν διάφορον, καὶ λαμβάνει τὸν αὐάπαυσιν τοῦ πολέμου, ἀρχὴν νόσου τεταρταίας δὲ ἀδιόδους πορεύῃ ἐνοχλοῦν, ὡσθ' δὲ κρεμόμενον θεραπεύεσθαι τὸν νόσον, πάλιν ἀλγοῦν θεραπεύων, διὸ δ' ἐς στρατείας ἀκμῆς ἐαυτὸν διδοὺς, καὶ βιαζόμενος ἔδρα δ' ἀνάπαυμα τὸ σῶμα πρὸς τὰς ἐπιμελείας, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις τραφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς δέκατον ἔτη. καταλείπῃ δὲ τὸν βασιλέαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πιστοτάτον τοῦτη μάλιστα νεῦν ὑπακούουσαν τοῖς ἰουδαίοις, ἐπεὶ δ' ὠμότητος αὐτὸ μακρὰν ὄντα δέουσα, καὶ τὰς δεισιδαιμονίας αὐξησαμένη, τὸν δῆμον εἰς δύναιαν προσηγάγετο. καὶ οὐ διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ τῆς ἀρχῆς τὸ γνώριμον, ἔξω δέξαν δεισιδαίας. ἐκείνου γὰρ δὲ τὸ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παῖδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, ἔθος τε ἦ ἡλικίαν δοκιμάζουσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον ἢ ὡς τὸ ἐνοχλεῖν ἐπὶ τὴν ὅλων, τὸν δ' νεώτερον ἀριστόβουλον, ἔξω θερμότητα κατεῖχεν ἰδιότης. ἐπαφρόντα δ' αὐτῇ ἐς τὸν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συνταγμά τι ἰουδαίων, δοκοῦσι δικαιότερον εἶ τὴν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρας ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πειστὸν δὲ πεποίηκεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη θεὸν τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὸν ἁπλότητα τῆς αἱθεσίου καὶ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη καὶ δοκοῦντας τὴν ὅλων ἐχόντων, διάκειτο, καὶ κατέχον οὐκ ἐβούλοιτο, λύειν τὸ καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν δυναλαύους τῆς βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' αἰσχρόμενα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, τῆς ἀλεξάνδρας. δεινὰ δ' ἦν τὰ μείζω δοκεῖν, δυνάμιν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, δπλοφορίαν κατέχουσα, καὶ ξενικὰ συνάγουσα· οὐκ ὀλίγοι, ὡς μὴ μόνον κρατεῖσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβεῖν τοῖς ἔξωθεν ἐξ δυνάστας. ἐκράτει δὲ τῷ μὲν ἄλλων αὐτὸ, φαρισαῖοι δ' αὐτῶς. διορθοῦσι γοῦν τὰ τῷ δημοσίων, φίλον ἀλεξάνδρᾳ γεγενημένον, πλέονσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἱκανὸν τὸν γενόμενον ἐξ τῷ αἰσχύνεσθαι ὑπὸ τῷ βασιλέως ἐπιτάσσειν. ἐπῆγον δὲ τὸν ἀλεξάνδρᾳ ὡς τὸ ἢ τοὺς ἄλλους ἀφεστάναι, τῷ προξενοῦντα ἐκ ἐκείνους τὸν ἀλεξάνδρου. ἐσθλὸν δ' ὑπὸ δ' ἔσθ' ἀμφίας, ἀδῆ-

ἐθλον οὐ ἐθλον δ' αὐτοῖ. προσφθόνησε ἢ ἀριστοβούλῳ τῷ κινδυνεύοντι οἱ φρονεῖν δικαίως. κἀκεῖθεν

ατείθει

πειθῆ τ μητέρα, φείσασθαι μὴν δι' τὸ ἀξίωμα τῆ αἰ-
δοῖ, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ κακουργεῖς ὑπειλήφει,
ἐκ τ πόλεως. οἱ μὲν οὖν δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθη-
σαν κατὰ χώρας. ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα ὅτι στρα-
τιὰν, ἐφύλασσε δι' ἣν πολεμίως ἀεὶ θλί-
βων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλο-
γον ἐργασαμένην. πρεσβεύει δ' πρὸς τὸν ἀρμενίων βασιλέα
τιγρανην ζόμενον πολεμαΐδι, ἐπολιορκοῦντα κλιο-
πάτραν, συνθήκας τε δόσεως ὑπαγόμενον. φθάνει δ'
ἐκεῖνος ἀπαναστὰς δι' τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβλη-
κότος εἰς τ ἀρμενίαν λουκόλλου. κατ' τοῦτο νοσοῦσης
ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων ἀριστόβουλος τὸν
κηδεστὴν ἀπάσας μὲν τῆ οἰκετῆ, εἶχε δὲ πολλοὺς καὶ
πάντας εὔνους δι' τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῆ
ἁρμάτων ἁπάντων, τοὺς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μι-
σθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα.
πρὸς ταῦτα ἀδυσώπητον τὸν ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτεί-
ρασα, τὸν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβού-
λου καθικέτευσιν εἰς αἰτωνίαν. φρούριον δ' ἦν τῆ
βορείῳ κλίματι τοῦ ἱεροῦ προσκείμενον, πάλαι μὲν
ὑπὸ βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὐθις δὲ τούτης τυ-
χὸν τῆς προσηγορίας, ὅτε κατέστησαν αἰτωνίου, κα-
θάπερ ἀπὸ τοῦ σεβαστοῦ, καὶ ἀγρίππεια, σεβαστὴ, καὶ
ἀγρίππειας, πόλεις ἔτυχεν μετονομάσθησαν. πρὶν δ'
ἐπεξελθεῖν ἀλεξάνδραν τὸν ἀριστόβουλον, τῆς παιδία-
φοῦ καταλύσεως, πολύτροπα διοικήσασα τὴν ἀρχὴν
ἔτεσιν ἐννέα. καὶ κληρονόμος μὲν ἦν τῆ ὅλων ὑρκα-
νὸς, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν ἐνεχείρισεν. δυνά-
μει δ' καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ ἀριστόβουλος. ῥωμέ-
νης δ' αὐτοῖς πρὸς τῆ ὅλων συμβολῆς πρὸς ἱεριχοῦ-
τα καταλιπόντες οἱ πλείστοι τὸν ὑρκανὸν, μεταβαίνου-
σι πρὸς τὸν ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μετὰ τῆ συμμειναύτων
φθάνει συμφυγὼν δὴ τὴν αἰτωνίαν, καὶ κυρώσας
τῆ πρὸς σωτηρίαν ὁμήρου, ταῦτα δ' ἦν ἡ ἀριστο-
βούλου γυνὴ μετὰ τῆ τέκνων, ἀμελῆ πρὶν αὐτοκίνου παῖ-
δους, διελύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μὲν ἀριστόβουλον,
ὑρκανὸν δ' ἐκστάντα τ ἄλλης ἄπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ
ἀδελφὸς βασιλέως. δὴ τούτοις διαλλαγῆσι ἐν τῆ ἱε-
ρῷ, καὶ τῶ λαῶ πρεπόντως φιλοφρόνως ἀλλήλοις ἀ-
σπασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκίας. ἀριστόβουλος μὲν
δ, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν
ἀριστοβούλου οἰκίαν.

Κεφ. ι.

ΔΕος ἦ τοῖς τε ἄλλοις τῆ ἀριστοβούλῳ διαφόρως
ἐμπεπλῆ παρ' ὑπόνοια κρατήσαντος, ἐ μάλιστα
αὐτοπάθειαν πάλαι διαμισουμένου. ῥώμης δ' ἦν ἰδουμαῖος
πρεσβύτου τε σὺν κ ἐ πλούτῳ κ τ ἄλλης ἰσχύος πρω-
τεύων τ ἔθνους. ὁ αὐτὸς ἦ ἅμα καὶ τὸν ὑρκανὸν ἀρίτα
προσφυγόντα τῆ βασιλεῖ τ ἀραβίας, ἀναπεισάσης τ
βασιλείαν ἐπιθυμῆσαι, κ τ ἀρίτου διξαμένου τ ὑρκανὸν,
καὶ καταγαγὼν δὴ τ ἀρχήν. πολλὰ μὲν τ ἀριστόβουλον
εἰς τὸ ἦθος διέβαλλον, πολλὰ δ' ἐπαρθὲν τ ὑρκανὸν,
παρήνει δίξασθαι. ἐ εἰς φρίσπον ἐκ τὸν ὅσιον λαμπρεῖς
προσιὼν τοῖς βασιλείοις, ἐκβρέψειν χεῖρα τοῖς ἀδικημέ-
νοις. ἀδικεῖσθαι ἦ ὑρκανὸν, στερηθέντα τ κ τὸ φρισ-
σέων ἔπος προσκούσης ἀρχῆς. προσκατασκευάσας
δ' ἀμφοτέρως, νύκτωρ ἀπαλλαξὼν ὑρκανὸν, τ πόλεως
ὅσια διδράσκει, καὶ σωτῶνος φυγῆ χεμάρρους, εἰς τὸν
καλούμενον πέτραν διαφεύγει. βασιλείον αὐτη τῆς ἀραβίας ἐστὶν. εἶθα τῆ ἀρίτα τ ὑρκανὸν ἐγχειρίσας;

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat; illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat: Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hęc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cõlugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus; postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobulus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nact⁹ (erat enim ibi in custodia vt præmissimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquã grauius aliquid accideret, ea lege in concordiã rediit, vt regnũ quidẽ Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. li. 14. cap. 2.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ. *Ant. li. 14. cap. 2. 3. 4.*

METus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum, Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlq; admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóq; cursu in oppidũ quod Petra dicitur salu⁹ euasit: ea est Arabię regio. Ibi postquã Hyrcanum in manũ regis Aretę tradidit;

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam reſtitit Ariſtobulus: ſed primo impetu ſuperatus, in Hieroſolyma fugere cogitur: atque omnino captus eſſet, niſi dux Romanorum Scaurus aduerſis horum temporibus imminens ſoluiſſet obſidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam miſſus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damaſcum venit, receſſ à Metello & Lollio captam reperit: his inde ſubmotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæſtum cucurrit. Denique mox vt fines ingreſſus eſt, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, vtriſque vt ſibi potiùs adiumento eſſent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Ariſtobulus ei miſerat, iuſtitia poſthabita eſt. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos miſit, Romanorum eis Pompeij nomen intentans, niſi ab obſidione deſiſterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculſus, & Scaurus Damaſcum redit. Ariſtobulus autem quòd captus non eſſet, ſatis ſibi eſſe non credidit: ſed omnibus quas haberet copiis collectis, perſequebatur hoſtes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commiſſo, ſupra ſex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, ſpem in aduerſarios tranſtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingreſſus Damaſcum peruenifſet, ad ipſum confugiunt. multíſque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vſi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Ariſtobuli violentia damnata, regno Hyrcanum reſtitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. ſed nec Ariſtobulus ſibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offenſus obſequiis, neque ferendum exiſtimans abiectius quàm regem deceret vtilitati ſeruire, à Dioſpoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúſque ſociis hoc precantibus, Ariſtobulum petit, & Romano ſimul exercitu & Syrorum inſtructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergreſſus Coreas veniſſet, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca ſubeuntibus, cognito Ariſtobulum in Alexandrium confugiſſe (caſtellum eſt magnificè ſtructum, in monte præcelſo ſitum) mittit per quos eum iuberet inde deſcendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parére. ſed populum videbat horreſcere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam ſuſtinere non poſſet. Itaque horum conſiliis obediens, deſcendit ad Pompeium: quódque iuſtè regnaret, multis pro ſe dictis in caſtellum rediit. & cùm iterum deſcendiſſet prouocatus à fratre, ac de ſuo iure cum eo diſceptaſſet, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter ſpem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt ſibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

καὶ πολλὰ μὲν καὶ θομυλήσας, πολλοῖς δ' ὕστερος ὑπελθὼν, δωρεὰς δ' ἱκάμων αὐτὸν πείθει τῷ καταξουσαν αὐτὸν. ἰδὼν δ' αὖτον, πεζὸν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδας, φεύγει ἰδὼν οὐκ ἀπόσχεν ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ φυγῇ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, καὶ ἔφθη κεῖτος ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπανασεὰς αὐτὸν τοῖς κορεῖς, ἔλυσε δὲ πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρτεμίας ὑπὸ πομπηίου μάγνου, πολεμοῦντος φεὸς τιγράνην. ὡς δ' ἀφικόμενος ὁ εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν φεσφάτας ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, καὶ τούτους μετασήσας, ἐπεὶ δὲ τὰ κατὰ τῶν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καὶ θάττον ἐφ' ἕρμαιον ἠπείχθη. παρῆν γὰρ ὡς εἰς τὴν χώραν, φρίσσης δ' ἑκάτερον ἦκον ὡς δὲ τῶν ἀδελφῶν ἑκατέρων, ἑκάστου δωρεῶν ἐπηγγέλλοντο. γνοὺς δ' ὁπότερος τῶν δικαίου, τὰ ὡς δὲ ἀριστοβούλου τεσσαράκοντα τάλαντα. τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεκηρυκεύετο φεὸς τιγράνην, καὶ τοὺς ἄραβας, ἀπέλυε ῥωμαίους καὶ πομπήϊον, εἰ μὴ λύσαι τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' οὐκ ἀπέχρησε τὸ μὴ ἁλῶναι, πᾶσαν δὲ τιῶν δυνάμιν ὑπισυλλέξας, ἕπετο τοῖς πολεμίοις, καὶ φθὰς τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ἐφόνευσεν ὀκτακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς δὲ ἀντίπατρος τῇ ἀράβων ἀφαιρεθέντος, μετέφερον ὅλην τοὺς ἑαυτοῦ τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ πομπήϊος ὑπὸν τιῶν συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν παραφθάνουσι, καὶ δίκας δώσων, αἷς καὶ φεὸς ἀρέτανδικαιολογίας χρώμενοι κατηγόρουν, μισοῦσαι μὲν τιῶν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅλην δὲ βασιλείαν τὸν καὶ τῆς τεράρχου καθ' ἡλικίαν φερσήκοντα. οὐ μὴν οὐδ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, ποιοῦντος τῆσκαύρου δωροδοκίαν, παρὼν τὸ καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε λῶ, βασιλικὰ τάττε κεκοσμημένος ἐκεῖνον. ἀδεξάμενος δὲ φερὸς τὰς δεήσεις, καὶ μὴ φέρον δουλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τῷ ἤθματος, ἅτε διαπόλεως χωρεῖζεται. φερὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπήϊος, πολλὰ μὲν καὶ τῆς φερὶ ὑρκανὸν ἱκετδύντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀπαλαβὼν τιῶν τε ῥωμαίων δ' ἰδίαν, καὶ πολλοὶ ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχοις. ἐπεὶ δὲ παρελαύνων πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίαν ἀρχὴ χώρα, καὶ τιῶν μεσόγαιον αἰόντων, ἀκούσας συμπεφυγῆναι τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δ' ὄρος ὑψηλοῦ πάνυ φιλοτίμως ὀξυσκηπέφων ἐκ ὄρους ὑψηλοῦ πάμφυλον, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τῆς δὲ, ἰδὼν μὲν ὁρμὴ καλουμένῳ δυσοπικώτερον, ὄχλων δ' κυδύνου πέλλειν, ἢ ὑπακοῦσαι. καθιόντα δὲ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, καὶ παρῄνουν οἱ φίλοι σπέρδειν τῇ τιῶ ῥωμαίων ἰσχυὸν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πεφθεὶς κάθεσι φερὸς πομπήϊον, καὶ πολλὰ φερὶ τῶ δικαίως ἄρχειν διαλεχθεὶς, ὑπέστρεφε φερὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τὸ τὰδελφοῦ φερκαλουμένου καταβαὶς, καὶ ὀχλιχθεὶς φερὶ τῆς δικαίων, ἄφεσιν μὴ καλύοντος τῶ πομπήϊου. μέσος δ' ἦν ἐλπίδος καὶ δίους. καὶ κατῄει μὲν, ὡς δυσαντήσων πομπήϊον πάντ' ὀκνηρότερον αὖτος, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸ ἄκρον, ὡς μὴ φερσκαταλύειν δόξειεν ἑαυτόν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μέντοι Πομπήιος ὠργίζετο καὶ τὴν φρουρίων ἐκέλευσεν αὐτόν, καὶ παράγγελμα τῶν φρουράρχων ἐχόντων μόναις πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς, ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἑκάστοις γράφειν ἐκχωρεῖν, ποιεῖ μὲν τὸ προσταχθέν, ἀγανακτήσας δὲ, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς Πομπήιον. ὁ δ', οὐ γὰρ ἐδίδου χρόνον ταῖς παρασκευαῖς, εὐθέως εἵπετο, καὶ προσεπέρρωσε τὴν ὁρμὴν ὁ Μιθριδάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ περὶ Ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῆς Ἰουδαίας πιότατον, φοίνικά τε παμπλείστην, καὶ βάλσαμον τρέφει. τὸ λίθοις ὀξέσιν ἐπιτέμνοντες τὰ πρέμνα συλλέγουσι κατὰ τὰς τομὰς ἐκδακρύον. καὶ στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἑσπέραν, ἕωθεν ἠπείγετο πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς δὲ τὴν ἔφοδον Ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπαντᾷ, χρημάτων τε ὑποσχέσει, καὶ τῷ μετὰ τῆς πόλεως ἐπιτρέπειν καὶ ἑαυτὸν, χαλεπαίνοντα καταστέλλει τὸν Πομπήιον. οὐ μήν τι τῶν ὡμολογημένων ἐγένετο. τὸν γὰρ ἐπὶ τὴν κομιδὴν τῶν χρημάτων πεμφθέντα Γαβίνιον, οἱ τὰ Ἀριστοβούλου φρονοῦντες, οὐδὲ τῇ πόλει δέχονται. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας Πομπήιος, Ἀριστόβουλον μὲν ἐφρούρει, πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, περιεσκόπει πῇ προσβάλλοι, τήν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμεταχείριστον ὁρῶν, καὶ τὴν πρὸ τούτων φάραγγα φοβεράν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τῆς φάραγγος, ὀχυρώτατα τετειχισμένον. ὥστε τοῦ ἄστεος ἁλισκομένου, δευτέραν εἶναι καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις, διαπορουμένῳ δ' ἐπὶ πολὺν χρόνον, στάσις τοῖς ἔνδον ἐνέπεσε, τῶν μὲν Ἀριστοβούλου πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύεσθαι τὸν βασιλέα, τῶν δὲ τὰ Ὑρκανοῦ φρονούντων, ἀνοίγειν Πομπηίῳ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτους ἐποίει δέος, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων εὐταξίαν. ἡττώμενον δὲ τὸ Ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀναχωρεῖ, καὶ τὴν συνάπτουσαν ἀπ' αὐτοῦ τῇ πόλει γέφυραν ἀποκόψαντες ἀντισχεῖν εἰς ἔσχατον παρεσκευάζοντο. τῶν δὲ ἑτέρων δεχομένων Ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παραδιδόντων, ἐπὶ μὲν ταῦτα Πομπήιος ἕνα τῶν ὑφ' ἑαυτῷ στρατηγῶν εἰσπέμπει, Πείσωνα μετὰ στρατιᾶς. ὃς διαλαβὼν φρουρᾷ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ τῶν εἰς τὸ ἱερὸν καταφυγόντων οὐδένα λόγοις ἔπειθε συμβῆναι, τὰ πέριξ εἰς προσβολὰς εὐτρέπιζεν, ἔχων τοὺς περὶ τὸν Ὑρκανὸν, εἴς τε τὰς ἐπινοίας, καὶ τὰς ὑπουργίας προθύμους. αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ προσάρκτιον κλίμα, τήν τε τάφρον ἔχου καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν ὕλην συμφορούσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν τὸ ἀναπληροῦν, διὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῶν Ἰουδαίων πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. κἂν ἀτέλεστος ἔμεινε τοῖς Ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ἐπιτηρῶν ὁ Πομπήιος, ἐν αἷς παντὸς ἔργου διὰ τὴν θρησκείαν χεῖρας ἀπίσχουσιν Ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατιώτας. ὑπὲρ μόνου γὰρ τοῦ σώματος, ἀμύνονται καὶ τοῖς σαββάσιν. ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ἐπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν τὰς ἐκ Τύρου κομισθείσας μηχανάς, ἐπειρᾶτο τοῦ τείχους. ἀνέστελλον δὲ οἱ πετροβόλοι τοὺς καθύπερθε κωλύοντας. ἀντεῖχον δ' ἐπὶ πλεῖστον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

A quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam, cum indignatione discessit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem
B Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctasset, mane in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobulus: supplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat sæuientem. Nec tamen quicquã
C eorum quæ promisit effectum est. Gabinium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutis-
D sima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hesitante, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius regémque liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum: & pon-
E te qui ab eo ciuitati iungebatur absciso, vt ad vltimum vsque resisteret, instruebatur. Cùm autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisque domum regiam tradidissent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus suis Pisonem cum militibus intromittit. Hisque præsidiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacẽ persuadere poterat, omnia quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad
F consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septentrionales fossamq; vallẽq; replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per se opus esset difficilimũ propter immẽsã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterẽt, mãsissetq; labor imperfect⁹, nisi Põpeius obseruatis dieb⁹ septimis, quibus Iudęos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerẽ cumulare præcepisset in-
G hibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent:

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Ppp 2

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligētissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcēdere ausus est Syllę filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atq; adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiū purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quā Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Matisam: itémque Azotū, & Iamniam, & Aretusā:

A cῦθα δὲ τ῀ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος πάντ' ἄλλα τ῀ καρτερίας τοὺς ἰουδαίους ἀποθαύμασεν, καὶ μάλιστα τῇ μηδὲν ⸀παραλύσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀπειλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρηνίους βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ' ἡμέραν, καὶ οἱ ἁγνισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία καὶ τακτικὴ ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, καὶ οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ἀφεὶ τῷ βωμῷ φονευόμενοι, τῇ καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τ῀ θρησκείαν ἀπόκνησαν. ζήλῳ δὲ μετὰ τῆς πολιορκίας, μόλις ⸀ἅπαν τὸ πύργον καταῤῥίψαντες εἰσέπεσον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ δ' ⸀φαῦστος ἐμβαλὼν τολμήσας τὸ τεῖχος, σύλλα πῶς λιὼ φεύγουσι κορνήλιος. καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φευγόντων καὶ φαύλων. ἔπεσον δὲ ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον τέρος, καὶ ⸀ἐπιχέοντες παντα χῆ τοὺς ἰουδαίους, ἐκτεινον, οὐ μόνον τῷ ναῷ θεσσεβοῦντας, οὐδὲ δὲ ἀμυνομένους ⸀εἰς ὀλίγον. cῦθα πολλοὶ τῷ ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ⸀ὑπόντας βλέποντες, ἀθορύβως ὑπὲ τὰς θρησκείας ἔμειναν. ⸀ἀνεύοντες δὲ, καὶ θυμιῶντες ἀπροφάτιστοι, καὶ τὰς ⸀εἰς τὸ θεῖον θεραπείας ⸀ἐν δ' ὑτέρῳ τὴν ⸀σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖστοι δ' ⸀ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ⸀ἀπεσφάγησαν ⸀ἀφεωῦτο, καὶ κ῀ τῶν κρημνῶν ἑῤῥίπτ⸀σαν ⸀ἑαυτοὺς ⸀ἄφειδοι, καὶ τὰ ⸀εἰς τὸ τεῖχος δ' ⸀ἔνιοι μανιώδεις ⸀ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπέφηναν, καὶ συγκαταφλέγοντας. ἰουδαίων μὲν ⸀οὖν ἀνῃρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι μὲν πάνυ ⸀ἐκ ⸀ἐγένοντο πλείους. ὕβρεν δ' οὗτος ⸀ἐν τ῀ τότε συμφορᾷς καθήψατο τῶ ἔθνους, ὡς τὸ τῶν ἀόρατον ἄγιον ⸀ἀκαλυφθὲν ⸀ἀπὸ τῆς ἀλλοφύλων ⸀στερηθὲν ⸀ἴδῃ σὺν συῖ τοῖς ⸀εἰς ⸀αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, cῦθα μόνῳ θεμιτὸν ⸀ἐν παρθένῳ τῆς ἀρχιερεῖ, τὰ cῦθλον ⸀ἐθεάσατο, λυχνίαν τε ⸀ἑ λύχνους, καὶ ⸀ξάπελα, καὶ ⸀ἄστον δῖα, καὶ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθος τε ἀρωμάτων στεγνῶν ἐφόρα, καὶ τῆς ἱερᾶς χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. οὔτε δὲ τούτων, οὔτ' ἄλλου τινὸς τῆς ἱερᾶς κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν ⸀ἀλώσεως ἡμέραν, καὶ θᾶρας τὸ τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ⸀ἐπίλυσε, καὶ τὰς ⸀ἐξ ἔθους ⸀ἐπιτελεῖν θυσίας, καὶ ⸀ἐς ⸀ἔπειτα ⸀ὑρκανὸν ἀρχιερέα, πάντα ἄλλα ⸀εὐθυμότατον ⸀ἑαυτὸν ⸀ἐν τῇ πολιορκίᾳ ⸀ἔδειχότα, καὶ δὴ τό κ῀ τὸν χόσμου πλῆθος ἀπόκνησαν ἀριστοβούλου συμπολιτεῦσθαι ⸀ἀρεμνόντων. ⸀ἐπὶ τούτῳ ὑπὲρ ⸀ἰὼ ⸀εὐσεβῶν ⸀ἀγαθῷ στρατηγῷ ⸀πλῆθος δύοιν πλέον ἢ δέᾳ ⸀εὐσεπιγάλῳ. ⸀ἐν δ' ταῖς ⸀αἰχμαλώτοις ⸀ἐλήφθη ⸀ἑ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ' ⸀αὐτὸς ⸀ἑ θεῖος ⸀αὐτῷ. κ῀ τοὺς μὲν ἀπαντῶντας ⸀ἐν πολέμῳ πολίτῃ πολεμίζῃ. φαῦστον δ' κ῀ τινὲ μετ' ⸀αὐτὸ ⸀ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις ⸀ἐθρησκεύθη, τῆτε χώρᾳ κ῀ τοῖς ⸀ἐν τοῖς πολέμοις ὑπάρξει φόρον. ⸀ἀφειλόμενος δὲ ⸀ἔθνους, καὶ τὰς ⸀ἐν πολλὰ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλον, ὑπάπτῃ τῷ κατ' ⸀ἐκεῖνο καιρῷ ῥωμαίων στρατηγῷ κατέλεσε λιβύῃ, αἳ ναῦν εἰσὶ χειμαζούσην τῇ κ῀ τὴν πολλὴν συρίαν ⸀ἐλλοιδίαν πόλεων, καὶ τὰς ⸀ἰδίους ὅρους ⸀ἐξεύλεσεν. ⸀ἀπαντίζει δὲ καὶ γαδάροις, ὑπὸ ἰουδαίων κατεστραμμένῃ, γαδαρείτῃ τινὶ τῇ ⸀ἰδίων ⸀ἀπολαβόντων. ⸀ἐλευθέρωσε δ' ⸀ἀπ' ⸀ἀυτῆς, καὶ τὰς ⸀ἐν τῇ μεσογείᾳ πόλεις, ὅσας μὴ φθείσαντες κατέσκαψαν, ⸀ἴαπον, σαμάρειαν τε, καὶ ⸀ἄζωτον, καὶ ⸀ἰάμνειαν, ⸀ἑ ⸀ἀρέθουσαν,

ἀμφίους

ὁμοίως ἢ καὶ τὰς ἄλλας, Γάζαν, Ἰόππην, καὶ
τὴν παλαιῶς μὲν στράτωνος πύργον καλουμένην, ὕστερον
μεταπεποιημένην ὑφ' Ἡρῴδου βασιλέως λαμπραῖς τε καὶ
κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν Καισάρειαν·
πάσας τοῖς γηγενέσι δοὺς πολίτας, κατέζευξεν εἰς
συνεχῆ ἐπαρχίαν. Ἀλεξάνδρου δὲ παύσαντος καὶ τὴν Ἰου-
δαίαν καὶ τὰ μέχρις αὐτοῦ καὶ Διοσκόρου σκαύρῳ δι-
πλῆν, καὶ δύο τέλματα, καὶ τὰς ἀπὸ χιλιάδος εἰς ῥώμην
ἐπιλέξας, τὸν ἀριστόβουλον ἄγων μετ' ἐλπίδος αἰχμαλώτου.
δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος
μὲν, ἀλέξανδρος, ἐκ τῆς ὁδοῦ διεδιδράσκει. σὺν ᾗ τῇ ἀ-
δελφαῖς ὁ νεώτερος αὐτῶν, εἰς ῥώμην ἐκομίζετο.

Κεφ. ε. Καὶ τούτῳ σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν,
καὶ μὲν πέτρας εἴργετο τῆς δυσχωρείας. ἐπόρθει δὲ καὶ
τὰ πρὸ πόλλαν, κἀν τούτῳ καὶ κομιδῶν. ἐλίμου τε
δὲ ἐπιόντος, καὶ σκαύρου τὸν ὑρκανὸν ἐπιβοηθεῖν δι' αἰτιᾶ-
σθαι τοῖς ἐκείνου πέμπουσιν, ὃν καὶ καθ' ὑπόσπονδος ὄντα
συνῆθη σκαύρῳ ἀρίστα, ὅπως δὴ χρήμασι διαλύσαιτο
τὸν πόλεμον. πείθει δ' ὁ ἀράψ, τριακόσια δ' ἕνα τάλαν-
τα, καὶ πρὸς τούτοις σκαύρος ἐξῆγε τῆς ἀραβίας τὴν δύναμιν.
ὁ δὲ ἀποδρὰς τὸν ἀριστοβούλου παίδων πομπήϊον ἀλέ-
ξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χαίρεα μυριάδα, ἁρμὰς ἦν ὑρ-
κανῷ, καὶ τὴν ἰουδαίαν κατέτρεχεν. ἐδόκει δ' ἀπὸ ταχέως
καταλῦσαι αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥῆξαι ὑπὸ
πομπήϊου τεῖχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐπιῤῥᾳδίως
προσῆκεν, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύ-
ρου δέδεκτο, τά τε ἄλλα γενναῖον ἀπέδειξεν ἑαυ-
τὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ δεί-
σας πρὸς τὸν ἔφοδον δύναμίν τε πλείω συνέλεγεν,
ὡς γοῦν δισμύριους μὲν ὁπλίτας, χιλίους δὲ καὶ πεντα-
κοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ ὅπλα πρὸ τοῦ χωρίου ἐτείχι-
ζεν, ἀλέξανδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα
πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος δὲ μετὰ μέρους
τῆς στρατιᾶς μέρκον αὐτώνιον προπέμψας, αὐτὸς ἕ-
πετο τῷ ἄλλῳ ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ σὺν αὐτίπατρον
ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τῶν ἰουδαίων, ὧν μά-
λιχος ἦρχε καὶ πτολεμαῖος, συμμίξαντες τοῖς σὺν
μέρκον αὐτωνίου ἡγεμόσιν, ὑπ' ἰώτων ἀλέξανδρῳ, καὶ
μετ' οὐ πολὺ σαρλῷ ἅμα τῇ φάλαγγι γαβινίου.
συμβολὴν δὲ τοῦ πολεμίων δυνάμιν οὐχ ὑπο-
μείνας ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη ἱεροσο-
λύμων γενόμενος, ἀναγκάζεται συμβαλεῖν, καὶ κα-
τὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν τρισχίλιοι
μὲν ἔπεσον, τρισχίλιοι δὲ ἐζωγρήθησαν, φεύγει σὺν
τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλέξανδρειον. γαβίνιος δὲ
ἐπὶ τὸ ἀλέξανδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς ἄν-
ρας ἐστρατοπεδευμένους, ἐπειρᾶτο συγγνώμης ὑπο-
χίσει, δεῖ τῶν ἡμαρτημένων, ἐπὶ μάχης αὐτοὺς ἐπισ-
αγαγέσθαι. μηδὲν δὲ μέτριον φρονούντων ἀποκτεί-
νας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα. κατὰ
τοῦτον δὲ τὸν μάχιμον, ὁ ἡγεμὼν μέρκος αὐ-
τώνιος, πανταχοῦ μὲν γνώμης φανεὶς, οὐδαμοῦ δ'
οὗτος. γαβίνιος δὲ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον κα-
τέλιπεν, αὐτὸς ἀπῆλθε, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις, κα-
τιστάμενος, τὰς δὲ κατεσκαμμένας, ἀνακτίζων. συνε-
πολίσθησαν γοῦν τούτου καλέσαντος, σκυθόπολίς
τε καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδών, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνια,
καὶ ῥαφία, καὶ μάρισα τε, καὶ δῶριος, καὶ γάμαλα;

necnon & maritimas: Gazam, & Ioppen, & A
Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: cásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit; minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est. B

Cap. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt ccc. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámq; depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáq; Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerũt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexãder autem, quòd tum in vnum conferta hostiũ multitudinem sustinere nõ poterat, abscessit. Cúmque Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria viua capta sunt: tria verò prostrata, cũ reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorũ venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, pleriſq; interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarẽt, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iãnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara;

C

D

E

F

G

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs urgebat obsidium. Quæ res territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscì delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæteríque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis quarto Iericho, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nó multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tétabat. Deinde cognito quòd Gabinius Sisennam & Antonium & Seruilià duces contra se cũ exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere deposito, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v M. propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteríque mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Impetum autem Romanorum suprà quàm poterat, per biduum remoratus postremò capitur: & cũ Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum cõiugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui seuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

καὶ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τῶν διοικήσεων ἀστικῶν ἐφ' ἑκάστην συνδιώκουσιν. μὴ ὢν τοίνυν ὑπομένειν ὁ ἀλέξανδρος ἐπανῄει πρὸς τὸ ἀλεξανδρεῖον, ἐπιτρέπων τε πολιορκίαν, ἃς τὰ ἀλέξανδρος ἀπογραφὰς ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑπομνηματιδίῳ πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθείσας τε τῶν ἡμαρτημένων δώμενος, καὶ τὰ συμφέροντα φρονεῖν ἐπιδεδοικώς, ὑπεκτίθεται, καὶ μαχεσούντα. αὐδὶς δὲ ἐς τὸ ἀλεξανδρεῖον ἐπεχείρησεν. ἃ πάντα γαβίνιος ἀναδυόμενος τὸ ἀλεξανδρείου μηδὲν, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὀρμητήριον γένοιτο δ' ὑστέρου πολέμου. παρῆν γὰρ μεγαλοιδμὴν τὸν γαβίνιον, καὶ δίωξιν τῶν ἐκ τῆς ῥώμης ἀγχιμαλώτων, τὰ τε αἰδρὸς καὶ τῶν ἄλλων τίνων, μὴ δὲ τοῦτα οἷς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑπεκπὸν καταγαγὼν, καὶ τῷ τε ἱερῷ ὠφελιδὲς κηδεμονίαν αὐτοῦ, καὶ θέσπα τῷ ἄλλῳ πολιτείαν, δὴ ἀφεσιάσ τῶν ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις ἀφοσάξας, τὸ δὲ γαδάροις. οἱ δ' ἵνα συμπαλαίειν εἰς ἀμαθοῦντα. τὸ τέτρατον, εἰς ἱερειχοῦντα καλλέοντο, καὶ τῷ πέμπτῳ σέπφωρις ἀπαδείχθη πόλις δ' γαλιλαίας. ἱστιμῶνος ὃ δὲ ἐξ ἐπὶ δεκαετείας ἐλθὼν θεοδότης, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείαν διῳκοῦντο. μετ' οὐ πολύ γε μὲν αὐτοὺς ἀρχὴ γένεται δαμύβιον, ἀριστόβουλος ἀπεδρὰς ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς ἀφ' αἵμων ὠφελισίσι, τοὺς μὲν, ὑπομνήσας τὰς μεταβολὰς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον, αὐαλίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς ὃ γαβίνιος ὑπὸ σισίννα καὶ αὐτωνίου καὶ σερουιλίου στρατιᾷ ἐπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γενομένων ἀμφοτέρων ὠφελιμαχεσούντων. καὶ τὸν μὲν ἄλλοτον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐπήγαγε τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας οἱ ἀμφὶ χιλίους, ἐν οἷς καὶ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μεθ' χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπιπολύθων, καὶ γενομένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸ ἀριστόβουλον διακρατέσαν γενναίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῆς ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, φεύγει δ' διχιλίους αἰφνίδιον εἰς πια λόφον. οἱ δ' λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ ὀχυρώσαντες τὴν φάλαγγα τῆς ῥωμαίων εἰς μαχεσούντα συνελαύνουσαν. ἔνθα δὴ τὸν πρῶτον ἐπιτεθεὶς ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρήμοις ἐπωλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἦν ἄλλην συναθροίσειν δύναμιν, ἀπορίᾳ δ' πολέμου ὁλόντος, καὶ τὸ φρούριον καπὸς ἰσχύρως φρουρούμενον ὑπ' ῥωμαίων, δὴ δύο ἡμέρας αἰτησάμενος ἐπὶ δύναμιν, ἀλίσκεται, καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ παιδίον, ὃς ὑπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμεύεται δὴ γαβίνιον αὖθις, καὶ ὑπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τὸν μὲν οὖν, ἐν σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δῶρα εἰς ἰουδαίας, γαβίνιος δ' ὑποστολὴν ἀλλόσυντος, τῇ ἀριστοβούλου γυναικὶ τὸ αὐτὸ τῆς ὠφελήσεως τῷ ἐρωμαίων ὁμολογηθέν. γαβίνιος δ' δὴ πάρθους ὁρμηθέντα στρατιᾷ γένεται τῷ ἐλαμιτῶν ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' εὐφράτα, καὶ πᾶν εἰς αἴγυπτον διαπλάσιος εἰς ἅπασα χειμάρρους κῦ ἢ φρατα, ἡρκανῷ τῇ αὐτοπάξῃ. τῇ χδ χρήματα, τῇ ὅπλα, τῇ σῖτον, καὶ ὑποκούρια, ὁ αὐτόπαξος φερούσῃ. καὶ δὴ τοὺς αὐτῇ ἰουδαίους φερομένους τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον εἰσβολὰς, παρεῖναι γαβίνιον ἐπέστειλε. τὰς δ' ἄλλας

ὁδοὺς πρὸς τὸν γαβίνιον χωρισμὸν κινδύνους, τῇ ἰουδαίους πάλιν αὐτίστασιν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου

μειζίστην

ραξάσης δὲ συγκροτήσας δ' ὡς ἄμεινον, ὥρμητο πάντας
τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ Ῥωμαίους ἀνελεῖν. οἱ δὲ Γαβίνιος
ἀίσας, ἤδη γὰρ παρὼν ἐκ' αἰγύπτου τοῖς τῆδε θορύ-
βοις ἐπανειλήφει, ὅτι πᾶσι μὲν τῆς ἀφέσεως τῶν ἀπὸ
ταξον ἐποιήσατο μετάπεμψιν, σφισὶ δὲ μόνοις ἐκ ἀλλο-
φύλοις μυρίοις; κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ὕστε ἐξέ-
στι μάχην, ὑπήντων δ' οἱ ἰουδαῖοι. καὶ συμβαλόντων
ἐπὶ τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀναιρεῖται.
τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐπιστρέφεται φυγῇ. καὶ Γαβίνιος ἐλ- B
θὼν εἰς ἱεροσόλυμα, ἐπὶς τὸ κατηρτισμένα κα-
τεστήσατο τῷ πολιτείᾳ. εἶθεν ὁρμήσας, ναβαταίων
τὰ μάχῃ κρατεῖ, καὶ μυθιδάτου καὶ ὀροσπάδου φυγόν-
τας ἐκ παρθυαίων, κρύφα μὲν ἀπέπεμψε, φόβῳ δὲ τοῖς
στρατιώταις ἔληξε θορύβους. καὶ τούτῳ κρίσεως
αὐτῷ δόξαν ἐλθεῖν, ὡς δαλαμβαίνει συρίαν. ἔστι
γὰρ ὅτι παρθυαίους στρατείας, τὸν τε ἄλλον ἐν ἱερο-
σολύμοις ναοῦ χρυσὸν πάντα ἀφείλε, καὶ τὰ δηχί-
λια τάλαντα ἦρεν, ἃν ἀπόχετο πομπήϊος. δόγβας δὲ C
τὸν διφράτεω, ὃν πὼς τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ.
περὶ μὲν, οὐ νεῶ καιρὸς λέγειν. παρθυαίους γὰρ μὴ τὸν κρᾶσ-
τον ἔθνος διαβαίνειν εἰς συρίαν ὡρισμένους, ἀλλὰ πᾶσι
κρατοῦσι τῶν ἐπαρχιῶν ἀφυλῶν. ἀφικομένου δὲ
αὐτοῦ δὴ ἰουδαίαν ἠπείγετο. καὶ ταριχαίας
μὲν ἔλαβεν, εἰς χρισμευρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται.
κτείνει δὲ καὶ πειθόλαον, τοὺς ἀριστοβούλου στασιαστὰς
ἔθνατωσάμενον. τῷ φόνῳ δὲ ἦν σύμβουλος ἀντίπατρος. D
τούτῳ γὰρ γυναῖκα τῶν ἔθνοθεν ἀφ' ἀραβίας
κύπριν ὄνομα, τέσσαρες μὲν υἱοὶ γίγνονται. φα-
σάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς ἡρῴδης πρόσθε, ἀφ' οἷς ἰώσε-
πος καὶ φερώρας, καὶ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειού-
μενος δὲ τοῖς πανταχοῦ δυνατοῖς φιλίας τε καὶ ξενίας,
μᾶλιστα ἀφ' ἑσπέρας τὸ ἀράβων βασιλέα, ἀφ' ἧ τὸν γα-
μίαν. κατέφυγε τὸν ἀφ' ἑσπέρας ἀριστόβουλον ἀπέλιπε πόλε-
μον, ἐκείνῳ δὲ καταθήκην ἐπέμψε τὰ τέκνα. κρίσας
δὲ καὶ συνθήκας ἰσχύειν ἀλίξανδρον αἰσχύ- E
νας τὸν διφράτην ὑπέρβαλε, παρθυαίους διαβαίνειν
ἀπείρξων, ἀφ' ὧν ἐν ἑτέροις ἐροῦμεν.

Κεφ. ζ. ΚΑῖσαρ δὲ πορευθεὶς καὶ τῆς συγκλήτου φυγόντων
ἐπὶ τὸ ἰόνιον, ῥώμης καὶ τὸ ὅλων κρατήσας, αἴτησι
μὲν τὸ δεσμεῖν τὸν ἀριστόβουλον. ἀφῆκε δ' αὐτῷ δύο
τάγματα, καὶ τάχος ἐπέμψειν εἰς συρίαν, ταῦτα τε
ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ ἀφ' ἑσπέρας ἰουδαίαν, δ' αὐτῷ
προσάξεσθαι. φθάνει δὲ ὁ φθόνος, καὶ τοῦ ἀριστοβού- F
λου προθυμίαν, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρ-
μάκῳ γοῦν αἰφνιδίως ὑπὸ τῶν πομπηΐου φρονούν-
των, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι
μετέσχεν. ἐκρύπτετο δ' ἐν μέλιτι σωτηρούμενος ὁ νεκρὸς
αὐτοῦ, ἕως ὑπ' ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐτάφη, τοῖς βασι-
λικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖ δὲ καὶ ὁ υἱὸς
αὐτοῦ ἀλίξανδρος πολλοὺς ὑπὸ σκηπίωνος ἐν ἀντιο-
χείᾳ, πομπηΐου τοῦτ' ἐπιτάξαντος, καὶ ψηφοφορίᾳ κα-
τηγορίας ἐφ' ἑαυτῷ ἐσομένης, ἐν ῥωμαίοις ἔλαθε. τοὺς G
δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μιννάου ἔλαβεν,
ὧν ἀνεψιὸς ἦν ὑπὸ τοῦ λυσανίου χαλκίδος, φιλοπάτωρα δὲ
φόνῳ ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ἐπι-
στάντας τῆς ἀριστοβούλου γυναικὸς ἀπήγαγον, καὶ τὰς
ἀδελφὰς αὐτοῦ ἐφ' ὃν πατέρα ἀπήγαγον. ἀλλὰ δ' ὕστε-
ρον γαμεῖ τὴν θυγατέρα, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τοῦ

A & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (ram enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis diffidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia
B sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus. Syriam suscepit. Is *Ant. lib. 14. cap. 13.*
in Parthicæ militiæ sumptum, & omne a-
C liud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat
D Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cyptis: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiúsque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē cōpulso ad otium per cōditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. *Ant. lib. 14. cap. 14.*

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velocitet ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proximà per illum subiici posse ratus, verùm
F & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quo- *Ant. lib. 14. cap. 15.*
que filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his,
G quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minotem earum cōiugio sibi copulat, ob eámque postea causam

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fictus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vlterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque se traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: cúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitarum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissiméque tractando, dignum æmulatione reddidit: ciusdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

παῖς δ' αὐτῷ κτείνεται. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μνηστὴν τὴν ἀλεξάνδραν, ἀπολλὼν τὸν υἱόν, καὶ δι' ἀπὸ τὸν γάμον, κηδεμονικώτερος ἦν περὶ τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὴν Πομπηίου τελευτὴν μεταβαὶ, ἐθεράπευε Καίσαρα. καὶ πρόθυμον μὲν Μιθριδάτην ὁ Περγαμηνὸς, μὴ ἐῶν ἐπὶ Αἴγυπτον δυνάμεως εἰσχωρεῖν διὰ τῶν χωρίων τὸ πλούσιον ἐμβολὴν, ἐν Ἀσκάλωνι κατέλυεν, τοὺς τε Ἄραβας ξένους ὢν ἔπεισεν βοηθεῖν, καὶ αὐτὸς ἦκεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς χιλίους ὁπλίτας. παρώρμησε δὲ καὶ Τύριοι καὶ Συρίας δυνατοὺς, διὰ τὴν βοήθειαν, τόν τ' ἔπικον τοῦ Λιβάνου Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, δι' οὓς καὶ ταύτη πόλεις ἑτοίμως συνεφέροντο τῷ πολέμῳ. καὶ θαῤῥῶν ἤδη Μιθριδάτης τῇ προσχωμένῃ δι' Ἀντίπατρον ἰσχύϊ, πρὸς τὸ πλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενος τὰ ἐξελθεῖν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μετὰ τῆς συνούσης. γίνεται δὲ καὶ τῇ προσβολῇ ἀξιαπόβατος Ἀντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν μέρος τοῦ τείχους ἀξαρράξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῆς συνούσης. καὶ πλούσιον μὲν ἅλωσαν, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, ἔφυγον αἱ τῶν ὄνου προσαγορευομένου χώρου κατέχοντες. ἦσαν δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους Ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ βλαπτόμενα τῇ δυνάμει φυλάττειν. ὅθεν οὐδ' οἱ κατὰ μέμφιν ἐπὶ εἰς χεῖρας ἦλθον, ἀλλ' οἱ προσέθεντο μιθριδάτῃ. κἀκεῖθεν ἤδη τὸ δέλτα διελθὼν, συνέβαλλε τοῖς λοιποῖς αἰγυπτίοις εἰς μάχην κατὰ χώραν, ἃς Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται). κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ σὺν ὅλῃ τῇ δεξιᾷ κέρατι, ῥύεται διελθὼν Ἀντίπατρος φυγῇ τὸν αἰγυπτίων τὸν ποταμόν. τῇ γὰρ καθ' ἑαυτὸν, ἐκράτει τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι μιθριδάτην, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ἑξακόσιοι δὲ μόνοι τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μιθριδάτης ἐν τῇ ἕωθεν ἐκ τακοσίους. σωθῆς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀδάσπαστος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῇ αἰτιᾷ τε κατορθώματων. ὁ δὲ, τά τε μὲν τὸν ἄνδρα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ἐφ' ἑαυτῷ κινδύνους ἐπῆρεν. ἐν οἷς πᾶσι φιλονεικότατος ἀγωνιστὴς γιγνόμενος, καὶ πολλὰ ἕωθεν καὶ δόλια χειδὸν τῷ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὖθις τε κατασταθεὶς τὰ περὶ τὸν ἀγῦπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συνήθειαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τῆς τ' ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως οὐκ ἔλαττον ἐπέθηκεν, καὶ τῷ ἀρχιερωσύνῃ δὲ δι' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν Ὑρκανῷ.

Cap. VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratré accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cū fratribus iniquissimè pellerent, multísque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

Κατὰ ταυτὸ δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου τοῦ Κύριος. καίσαρα παρὼν, γίνεται θαυμάσιος εὐτυχίας ἀπόδειξις αὐτοῖς. μείζονος προσκοπῆς ἄπορος. διὸ γοῦν ἀποδύρασθαι τὸ παῖδας πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ὑπὸ τῆς πομπηίου ἀφροσύνης, καὶ ἐπὶ τὰδελφοῦ τοῦ σπουδαίου ἀμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον ἐπαμύξαι φθονερὸν πάθος, ὁ δὲ δίκαιος τοὺς ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρους παρελθὼν, ὡς ἐπαγόμενα μὲν αὐτὸν μετὰ τῆς ἀδελφῶν πάσης ἀπορωλείας κέρδη ὠφελείζοιτο. καὶ ὅτι τοῦ εἰς αὐτοκράτορα συμπε-

συμμαχίαν, οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτοῦ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δέος τῆς πάλαι διαφορᾶς, καὶ τὸν φόβον τὸν πομπήϊον φιλίαν ὑποσκαζόμενοι. πρὸς ταῦθ' ὁ ἀντίπατρος ὑποῤῥίψας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυτο τῆς γεγενημένης, καὶ οἷς ἐν αὐτῇ τοῖς εἰς εὔνοιαν, οὐκ ἔφη λόγου δεῖν αὐτοῦ, κεκραγέναι γὰρ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. αὐτὸν δὲ θαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὤν, καὶ ῥωμαίων δραπέτου, καὶ τὸ πανταχοῦ ποιὸς ἦ, καὶ στασιάδης, αὐτὸς παῤῥησίαν ἴσχοι, ἐφ' ᾧ τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν κατηγορῶν ὑπὲρ κεχείρηκεν ἑτέρων, καὶ φθονεῖται τυγχάνῃ ἀγαθοῦ τινος, δίον ἀγαπᾶν ὅπῃ ζῇ. καὶ γὰρ καὶ ἐφίεσθαι φρονήματος οὐ πονηροῦ δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις στασιάσῃ παρελθών, καὶ χρήσηται τῇ δόσει τῶν ἀφορμῶν. τούτων γοῦν ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, αὐτὸν δὲ δυνασείας αἱρεῖσθαι ἔδωκεν. ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὸ μέγιστον τῶν τιμῶν θεὶς μέρος, πάσης ὑπέρτερος ἰουδαίας ἀποδείκνυται, καὶ προσπίπτει χείρει τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσκαμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, κἀκεῖνα ἀπέστελλεν εἰς τὸ καπιτώλιον χαρακτῆρας, ἐπὶ τε αὐτῇ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ ἐπὶ τῇ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἰσόμοιρον. αὐτὸς παῖς ὢν πομπήϊον κατεστρατηγηκότος ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις, καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐπιστρέψας ἐν δὲ συρίᾳ, εἰς ἱεροσόλυμα ὑπέστρεψεν. καὶ φοβηθὲν μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο δ' ἐκ βάθρων κατεσκαμμένον, καὶ τοῖς ἀεὶ τὴν χώραν δυσμενῶς διακειμένοις, ἀπέλιπε ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἐκάστοις, ὅπῃ τὰ μὲν ὑρκανοῦ φρονοῦντες, ἐν ὄλβῳ, καθ' ἡσυχίαν διάσουν), τὴν τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ὑποπτεύοντες. εἰ δὲ πείθοιντο ταῖς ψυχαῖς ἐλπίσι τῆς νεωτερίζειν δεῖν κέρδος οἰκεῖον ἐπιλήψεσθαι, αὐτόν τε ἀνακαίουσιν ἀπὸ κινδυνώδους διαιτώμενον, καὶ ὑρκανὸν αὖθ' ὑπὲρ βασιλέως, τύραννον, ῥωμαίοις μὲν καὶ πρόσφατα πολεμίους αὖθ' ἡγεμόνων, καὶ φίλων. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι μεταπεσόντων ἐπ' ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ἅμα δ' ἃ ταῦτα λέγων δι' ἑαυτοῦ καθίστατο τὴν χώραν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, ναθάτῃ, καὶ βασιλείας ἀπονώτερον. φασάηλον μὲν δὴ τὸν πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τῆς πέριξ, στρατηγὸν καθίστη. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, ὃν πρὸς ἑσπέραν ἐς τὴν γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ δὲ φύσει θρασὺς, καὶ λίαν δίδως ἑαυτὸν τῇ φιλοτιμίᾳ παραπλησίαν οὐδὲν ἐζήλωσε τὸν ἀρχηγέτην, τὰ μὲν γὰρ τῇ συνέσει κατορθοῦντα μετὰ μείζονος σφοδρότητος, αὐτός τε συλλαβὼν ἀνεστόησε, καὶ πολλοὺς τῆς λῃστείας. ὁ δὴ μάλιστα τοῖς σύροις κατώρθωσε νεχαεσιθαίου. ὑπῆρχε γοῦν αὐτῷ τε τὰς κάμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡγεμόνι, ὡς εἰς εἰρήνην αὐτοῖς ἐκεῖνος, καὶ τοῖς κτήσεσι πιστότατος. γάνναν δ' ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γοφνείτῃ, ὅτε συνῆλθεῖ τῷ μεγάλου καίσαρος, καὶ διεσώθη τὴν συρίαν. πρὸς δὲ τὸν ἀλλφαῖ δ' ἀνεμνήσθη, καὶ φασάηλος φιλοτιμίᾳ τὴν μεγάλων ἔσχε, τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνατοὺς ἐκ καθεστώσης, καὶ δι' αὐτῶν ἐν τὴν πόλιν, μηδὲν δ' ἀπὸ τοῦ ἐξουσίαν ὑβρίζειν. εἶδον δὲ καὶ τὰ

A auxilia ipſi Cæſari non benevolentia; ſed timore veteris diſcordiæ miſerint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veſte proiecta, multitudinem vulnerum demonſtrabat. & qua fide quidem Cæſarem coluiſſet, verbis non eſſe opus dixit: nam corpus etiam ſe tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hoſtis Romanorum ſit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum ſtudium votúmque ſeditioſum patris habeat, apud Romanorum principem alios accuſare conetur, boníque aliquid adipiſci tentet: quem hoc ſolum oportere contentum eſſe quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam deſiderare facultates: ſed, vt in eos, qui dediſſent, ludæorum ſeditiones accenderet. Quæ vbi Cæſar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem eſſe pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet poteſtatis detulit optionem. Qui permiſſo dignita- *Ant. lib. 14. cap. 16.*
C tis modo ipſi, qui daret, ludææ procurator declaratus eſt, & præter hoc impetrauit, vt ſubuerſa patriæ mœnia renouare ſibi liceret. Et hos quidem honores Cæſar incidendos in Capitolium miſit, vt iuſtitiæ ſuæ virtutiſque ſignum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæſarem proſecutus eſt, in ludæam reuerſus, ante omnia patriæ muros à Pompeio diruros reparabat: omniáque luſtrando, ne quid in illis regionibus turbarum
D eſſet, nunc interminando, nunc etiam ſuadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd ſi cum Hyrcano ſentirent, in otio atque opulentia victuri eſſent, fortunáſque ſuis & communi pace potituri: ſin ſpe vana ducerentur eorum, qui priuati quæſtus gratia res nouas optarent, ſe quidem non procuratorem, ſed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæſarem hoſtes pro amicis & rectoribus habituri: nec
E enim paſſuros huius poteſtatem labefactari, quem ipſi regem conſtituiſſent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per ſe, quoniam Hyrcanum ſegniorem videret, neque tam efficacem quàm regni poſceret ſolicitudo, ſtatum prouinciæ componebat. Et Phaſaëlum quidem natu maximum filiorum ſuorum militibus præpoſitum, Hieroſolymæ eiúſque territorio præfecit. Herodem verò ætate poſteriorem, nimíſque adoleſcentem, Galilææ deſti-
F nat, ſimilia curaturum: qui cùm natura ſtrenuus eſſet, circò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipſum alióſque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & poſſeſſionibus reſtitutis. Ex huius denique e-
G peris gloria, Sexto etiam Cæſari propinquo magni Cæſaris, & Syriam tunc adminiſtranti eſt cognitus. Quia & Phaſaëlus fratris indolem contentione bona ſuperare certabat, augendo erga ſe benevolentiam Hieroſolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem poſſidens, nihil autem contumeliosè per inſolentiam poteſtatis admittens. hinc &

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente colebatur; & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minùs fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximéq; rebus ab Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſolent, quibúſque Antipatri eiúſq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. Et quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procurationē, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec epiſtolis præter ludæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipſi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturū Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, firmata priùs Gablæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe quoq; id cupiens, abſolutionem decernit. Atque is inuito rege euaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet accitus. Rurſúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex verò eſſe exiſtimās, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiámque illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neque opinione deceptus eſt. Namque Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, cōflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe vindictam minis tantùm, ſoláque indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem paria referret, ſaluti verò eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ conſideraret: neque omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto

A λῶ ἐκ τῦ ἔθους βασιλικὰ, ἢ πρὸς πάντων ὡς διαπότην τῦ ὅλων. οὐ μὴν αὐτὸς τῆς θεᾶς ὑρκανὸν δ' οἰκίας, ἢ πίστεώς τι μετιχίπτησεν. ἀμήχανον δ' ἐν δι- θεραιμίας φθόνον ἀφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη ἐν καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ πρὸς τὰ λέος τῦ νεανίσκου ἐδά- κνετο, μάλιστα δ' ἐλύπει τὰ φασκόλου κατορθώ- ματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δό- ξιας προσφέροντες. πολλοὶ δὲ τῷ ἐν τοῖς βασιλείοις βασιλέων ἠρέθιζον, ὡς ἢ τὸ τῷ παιδὶ, ἢ τὸ αὐτοπά- χου συφερόντως προσείσατο, λέγοντες ὡς αὐτοπάχῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῦ φιλοχαρίσας τῷ θεραγμάτων καθίζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι πῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ βασιλεῖς ὀλιγωρῶν; οὐδὲ γὰρ εἰρωνδύεσθαι τιν' ὀλι- γοπλῦ αὐτοὺς ἔτι, φανερὰ δ' εἰ διαπότας παρο- σαμβίους ἐκεῖνον. εἶτα μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτ' ὀλι- γαλαντος αὐτῦ, τοσούτους φθεῖραι τὸν Ἰουδαίων νόμον ἀπήρκεν ἡρῴδης. οὐ εἰ μὴ βασιλεὺς ὤξι, ἀλλ' ἔτι ἰ- διώτης, δεῖν ὅλη δίκην ἦκεν, ἵνα δεύοντα λόγον αὐτῷ σὺ καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφιᾶσι. τούτοις κ' μικρὸν ὑρκανὸς ὠφελήσεν. καὶ τὸν ὀργὴν τελευταῖον χαρίζεται, καλεῖ κελεύσμενον τὸν ἡρῴδην. ὁ δὲ καὶ τὸ πρῶτον φθάνουσιν, καὶ τῷ θεραγμάτων διδόντων παῤῥησίαν, ἀπῆει, φρουρᾶς δ' ἀναβὰν Γαβίτιδος τὴν Γαλιλαίαν. ἤει δὲ, μὴ κα- τεῦ ὤφους, ὡς μήτε καταλύσειν δόξειν ὑρκανὸν ἐ- δρᾶ ἄγων δ' ὡς ἁμα, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. σέξτος δὲ καίσαρ δείσας θεῖ τὴ νεανία, μήτι φθᾷ τοῖς ἐχθροῖς ἀναλφθεὶς τάθη, πέμπει πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς φθαγγελουμένους ἐλαφρύνειν, ἀνα- λύειν ἡρῴδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ δὲ, καὶ ἄλλως εὐ- μενῶς, ἠμάπα γὰρ ἡρῴδην, ἀναφήσεται. καὶ ὡς ὑπολαμβάνων ἄκοντος τ' βασιλέως ἐκφυγεῖν, εἰς δα- μασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς σέξτον, φθασιδιαζόμενος οὐδ' αὖθις ὑπακοῦσαι καλουῦντα. καὶ πάλιν αἱ ποπη- γαὶ παρῆξιον ὑρκανὸν, κατ' ὀργὴν τε ἄγεσθαι τὸν ἡρῴδην λέγοντες, καὶ φθασκαδασμὸν κατ' αὐτῦ. πιστεύων δ' ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἶχεν ὅτι χρὴ δρᾶν, ὡς ἐθ- ερε μείζονα τὸν ἐκφορεῖν. ἐπεὶ δὲ ὑπὸ σέξτου καί- σαρος ἢ στρατηγὸς αἰεδήχθη καίλης συρίας ἢ σαμα- ρείας, οὐ μόνον τε κατ' ἔθνος τὴν ἐκ τῦ ἔθους, ἀλλ- ὰ ἢ δυνάμει φοβερὸς ἦν, εἰς ἔκατον δ' ἵππους καὶ πε- σσοὺς, ὅσον αὔπω προσδοκῶν ἐτ' αὐτὸν ἁρμοσθῆ μὴ φρα- ταις. ἐ οὐ διήμαρτε τῆς οἰήσεως. ὁ γὰρ ἡρῴδης κατ' ὀρ- γὴν τῆς θεᾶς τὴν δίκην ἀπειλῆς γραπὰ ἀθεμίστως, ὅτι ἐσεσωλύμων ἦγε καταλύσων τὸν ὑρκανόν. καὶ ὤφθη τῦτο ποιήσας, εἰ μὴ προσῆλθόντες ὅ τε πατὴρ ἢ ἀδελφὸς, ἔλασαν αὐτῦ τ' ὁρμὴν, φθαναλῦσίς τε ἀπῆλθε ἢ καὶ ἀπρᾶξις μὴ μεξῆσαι τ' ἄμυναν, φόνωδες δ' ἐ βασιλέως, ὑφ' ᾧ μέχρι τοσαύτης δυνάμεως προ- ῆλθε. δεῖν τὸ εἰ κληθεὶς ὅτι δίκην παρόξυν, ἢ δεῖ ἐ ἀρέσεως δ' χαριστεῖν, ἐ μὴ πρὸς μὲν τὸ σωθεντος ἀπαιτᾶν, δεῖ δ' σωτηρίας ἀχάριστον εἶ. εἰ δὲ λογι- στέον εἴη ἢ πολέμιος ῥοπὰς ἑκατέρᾳ τῦ θεμᾶ, πλείονες δ' ἁμαρτιαὶ τὸ δίκαιον. διὸ δὲ ἢ θεῖ τ' νίκης ἐ χρῆναι ἢ πᾶν δίκαιον εἶ, μέλλοντά τ' συμβάλλειν βασιλεῖ, ἢ συνεξέφερε, ἢ πολλάκις μὲν διῃρήκει. χαλεπῶ δ' ἐδὲ-

& de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

ποτε, πλὴν ὅσον ποτὲ ἐς συμβούλους χρώμενος, ὀλίγα σφίσιν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος περιῆψεν. πείθεται δὲ τούτοις ὁ Ἡρῴδης ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτάρκεις εἶναι, καὶ τὸ τοῦ ἰσχυρὸν ὀλιγωρεῖσθαι τῷ ἤθει. κατὰ τοῦτον γὰρ τὸν καιρὸν τῶν Ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος καὶ λίαν μὲν βάσει ἐς τὸ εἰς ποτὲ μὲν ὄνειαν, ὀλοφονήσαντος Σέξτον Καίσαρα, καὶ τοῦ ἐκείνου δύναμιν παραλαβόντος, τῷ δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὀλίγα πρὸς εἰα τὸ φόνου βάσει συμβαλόντων μὲν πάσης τῆς δυνάμεως, οἷς καὶ ἐς τὸ ἀπηρημένον, καὶ ἐς τὸ φιλόντα καίσαρα, φίλους ὄντας ἀμφοτέρους ὁ Ἀντίπατρος ἐς τὸ παῖδων ἔπεμψε συμμαχίαν. μηχανωμένου δὲ τὸ πολέμου, μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, Σέξτον Δομίτιος διάδοχος.

Κεφ. θ. Συνίστα δὲ Ῥωμαίους καὶ τὸν τὸ καίσαρα ὁ μέγας πόλεμος, καθ' ὃν καὶ Βροῦτος ἄφνω κτείνας τὸν δόλῳ καίσαρα καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ξία καὶ μῆνας ἐπτὰ ἀ. μᾶλλον δὲ ὀλίγῳ τῷ φόνῳ ὠθούμενοι κινήμασι, καὶ διαστασιάζοντων τῷ δυνατῷ, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐχώρει, πρὸς ὃ συμφέρον ὑπολάμβανεν. καὶ δὴ καὶ καίσιος εἰς συρίαν, καταλειφόμενος τὰς περὶ ἀπάμειαν δυνάμεις. ἔνθα βάσσῳ τὸν μάρκον, καὶ τὰ διεστῶτα τάγματα διαλλάξας, ᾗδυθρεῖ μὲν ἀπάμειαν τὸ πολιορκίας, ἠγεμόνος δὲ αὐτὸς τὸ στρατιᾶς ἐπῆγε φορολογῶν τὰς πόλεις, καὶ ὅπῃ δύναμιν ἴσαις εἰσπράξεις ποιήσας. κελεύσαντος δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἐπ' ἀκόσια τάλαντα, δείσας αὐτίπατρος τὸ ἀπράγμονα τὸ καισίου, τοῖς τὰ ἡμῖν δοκοῦσιν εἰς φορὰν τῶν χρημάτων, καὶ ποιν ἄλλοις τὸ ὀλιγανδρίαν καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ πρὸ τὸ ὀλιγαρχίαν. οὕτως ἤπτηλλε καὶ αὐτός. πρῶτος δὲ ἀπεμνήξατο καίσιον Ἡρῴδης, τὸ ἑαυτὸν μοῖραν ἐκ τὸ γαλιλαίας κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ ὀλίγα τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἰδίᾳ. τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς βραδυτῆτα καθίσας, αὐτὰς ἐθυμοῦτο τὰ πόλεσι. γόφναν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑτέρας τῆς παφλαγονίας ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν ὡς ἐπὶ μάλιχον αἱρήσων, ὅτι μὴ ταχὺ δόσας εἰσέπραξεν. ἐπέσχε δὲ πρὸ τὰ τούτου, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλεια αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας καίσιον. οὐ μὴν μάλιχος ἀναχωρήσαντος καισίου, τὰ χάρεντος ἐπεμνημόνευεν αὐτιπάτρῳ, καὶ δὲ τὸ πολλάκις σωτῆρος ἐπιβουλεύειν αὐτοπροαιρέτου, ἐπεβούλευε δὲ τὸν ἰμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασι ὄντα. αὐτίπατρος δὲ τὸν τε ἰσχὺν καὶ τὸ πανοῦργον τὰνδρὸς ὑποδείσας, ἐξαίρει τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὸν τῆς ἐπιβουλῆς ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῷ αὐτιπάτρου παίδων ἐξεγένετο. τόν τε γὰρ ἱεροσολύμων φρουρὸν φασάηλον, καὶ ῥοδόλλου πεπιστευμένον τὰ ὅπλα, πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐπιορκήσας, ἐξαλλακτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γενέσθαι. πάλιν γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σώζεται πεισαντος μάρκον τὸν τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συσκήψας δὲ τὸ πρὸς καίσιον καὶ βραδὺν πολέμου, καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ αὐτωνίῳ, καίσιός τε καὶ μάρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ συρίας, ἐπῆλθε μεγάλῃ μέρος οἷς τὰς χρείας ἡρῴδης ἔδοξε συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπαίσιος δύναμιν πολλὴν καθιστᾶσι, δύναμιν πολὺν δὲ καὶ ἱππικὴν δοῦσ-

A nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniã Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum

B petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cũ autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX. De Romanorum dissidijs post mortẽ Cæsaris & insidiis Malichi. Ann. lib. 14. cap. 20.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium se ptémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, &

C optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas

D eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat: Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galileæ parte sua, talenta centum attulit, propterèaque inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóq; Gophnam & Ammauntẽ, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopu-

E latus, ibat quidé quasi Malichũ interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarũ ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires

F eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc

G in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnũ momẽtũ, vbi vl⁹ popoſcit, Herodes fuisset, ipsũ quidé totius Syrię procuratorẽ perficiũt, equitũ illi manu peditũq; attributa:

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & aliàs strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor adueniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam; pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causáque contempta, nocte ingressus est. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturr, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quòd timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ὑπ' αὐτοῦ πολέμου κατάλυσιν ὑποδιδῷ κράτιστος ὑπέ-
A σχετο καὶ ἰουδαίας βασιλεία. συνίδη δ' αὐτίπατρον, τόν τε
ἰσχὺν τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ ἀπωλείας ἡμιῶδες.
ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλι-
κῶν οἰνοχόων χρήμασι, δοὺς, φάρμακον αὐτίπατρῳ. καὶ
ὁ μὲν, ἀγώνισμα τῆς μαλίχου παρανομίας ἡμύοντος,
καὶ τὸ συμπόσιον θύσαντος, τὰ τ' ἄλλα ἀρετῇ ἀνὴρ οὐκ
ἀφανεῖ θεραπεύσων, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐξησόμενος τε
B ὑρκανῷ, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καθ' ὑπόνοιαν τοῦ
φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀρτύμενος ἔπαυ-
σεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατασκευάζεν, ὁπλίτας συλ-
λέγων. οὐ γὰρ ἡρεμήσειν ἡρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὴ καὶ
παρ' αὐτίκα στρατὸν ἄγων ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ πατρός.
φασηλὸν δὲ τὸν ἀδελφὸν συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ
φανερῶς τὸν πατέρα μετιέναι, διαστασιάζειν γὰρ τὸ πλῆθος,
τότε μὲν ἀπελογεῖτο μόνον τοῦ θεσεβεῖν τὸν μάλιχον, καὶ τὴν
ὑπονοίας ἀπολύειν ὡμολόγει. λαμπρὸν δὲ πομπὴν
C ἐπὶ τὴν ταφὴν κηδείας ἐπέλεσεν. ἔπειτα δ' ἐπὶ σαμά-
ρειαν, πόλιν ταραττομένην, κατασήσατο τὴν πόλιν. εἰσῆλθε
καθ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας
ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς γὰρ, ἐσῆγε γὰρ δεδοικὼς τὸν ἔφο-
βον μάλιχος, ἐκέλευε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ'
ἑορτῇ οἰκείας τοὺς ἐπιχωρίους. ὁ δὲ θεσφάτως κατα-
φρονήσας, καὶ τὸν θεσπίσαντος, εἰσήρχετο δεῖπνον νυκ-
τός. καὶ πάλιν μάλιχος θεσσιὼν, ἵκλαεν αὐτίπατρον.
D αὐθυπερείνετο δὲ μόλις ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχειν, καὶ
καιρῷ δ' ὕστερον τιμωρίαν ἀπο-
δύρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετέ-
πεμψε τὴν φονέα τοῦ πατρὸς αὐτοπιστίας, καὶ ἅτις ὑφ' ἑαυ-
τὸν χιλιάρχοις λάθρα θεσπίταξεν ἡρώδης βαπτεῖν εἰς
θεσξιν δικαίαν. καὶ θεσπεσὼν λαοδίκειαν ἐλθόντος αὐτῷ
συνήεσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωρίας τε, καὶ στε-
φάνους φέροντες, ἡρώδης μὲν τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν
καιρὸν ἀφῳκειοῦτο. μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ
E γίνεται, τὸν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα ἀφῃρεῖτο τοῖς τυρίοις. ὑπ-
εξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν
ὁδοιπορίαν παρεσκευάζετο. παροξυνεῖ δ' αὐτὸν ἡ τῆς
σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε
γὰρ ἔθνος ἐπανεστηκὸς ῥωμαίοις ἤλπισε, καισίου τοῦ
θεὸς αὐτοκράτορα πολέμῳ θεσπεσαμένου, καὶ βασιλεύ-
σειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας ἐμφρόνα. ἐπηγέλα δὲ
αὐτὰ τὸ χρεὼν αὐτῷ τὴν ἐλπίδα. ὁ γοῦν ἡρώδης θεσσε-
δόμενος αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, καὶ καίσιον ἐπὶ
δεῖπνον καλεῖ. παρεσκεύαστο δ' ἔπειτα τῷ οἰκετῶν τινὰ
θεὸς ἑαυτὸν καλέσας, ὡς ἐπιμεῖναι ὡς δεῖ τὴν τοῦ
δείπνου θεσκοπὴν, τῷ δ' ὄντι θεσσιὼν τοῖς χε-
λιάρχοις ὡς χρὴ δρᾶν τὴν ἐπίδραν. καὶ καίσιος τῷ καισίου
θεσταγμάτων αἰσθόμενος ἐπὶ τὸν ἀπὸ τῆς
πόλεως αἰγιαλὸν ἐξῆσαν ξιφήρεις. εὖθα θεσιστάντες
τὸν μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν αἰαγοῦσιν. ὑρκανὸς
δ' ὑπερχεῦμα μὲν ἐκπλήξεως ἔπεσε,
G μόλις δ' αὐτοῦκαὶ, ἡρώδην διηρώτα τὴς ὁπτεύσας εἴη
μάλιχον. ἐπιχεραινομένου δ' τινὸς τῷ χιλιάρχῳ τῷ
καισίου θεσταγμα, καίσιος ἄρα ἔφη, καμὲ καὶ τὴν
παῖδα μου σώζῃ, τὸν ἀμφοτέρων δικαίως αἰτιῶν.
οὔτε δ' θεσταὶ ὑρκανὸς οὕτως, εἴθ' ὑπὸ δείους ὁμόσε τῇ
γε θεσξῇ χειρὶ εἶπεν, ἄδηλον. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον
μὲν οὕτως ἡρώδης μετῆλθεν.

Καισίου

Κεφ. ι. Κασσίου δὲ ἀναχωρήσαντος ἀπὸ τῆς Συρίας, πάλιν Ἱεροσόλυμα ἐν ἐπαναστάσει γίνεται, Φήλικος μὲν στρατιὰς ἐπαναστάντος Φασαήλῳ, καὶ κατὰ τὸν Φασαήλου μαλίχου τιμωρίαν ἀμυνόμενος θέλοντος Ἡρῴδῃ εἰς τὸν ἀδελφόν. Ἡρῴδης δὲ ἔτυχε μὲν ὢν παρὰ Φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ Δαμασκόν, ὁρμᾶσθαι δὲ βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατείχετο. καὶ οὕτω Φασαήλου καθ' ἑαυτὸν Φήλικος ἐπιχειροῦντος, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τὰ Φήλικι συμπεφάσεται, καὶ ὅτι προσοφείλων τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοιτο. πολλὰ γὰρ ἤδη κατέλιπεν, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἐμοὶ μὲν αὐτῷ τι πρὸς τὸν Ἡρῴδου βίαν ἤρκεσεν, ὃς αἰδῶ ἀπέδωκε, πάντα ἄλλα παραλαμβάνει, καὶ εἶναι ἐν τῇ μασάδᾳ ἐκέλευσεν ἀφῆκεν· ἐξέλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μύριόν τε τὸν τυρίων τύραννον ἤδη ξέα κατεχόντα τῷ ἐμμάτων. τοὺς δὲ ληφθέντας τυρίους, ἴσασι μὲν πάντας, ἔσι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, δίκαιον ἑαυτῷ παρὰ τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος παρασκευάζόμενος. ὁ δὲ μύριων, ἠξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ κασίου, τυραννίσαι πᾶσαν διαδεξάμενος τὴν συρίαν. καὶ δὲ τὸ πρὸς Ἡρῴδην ἔχθος, συνέλαβεν ἀντιπάτρῳ τῷ ἀρισοβούλου, καὶ τὸ πλέον διὰ φάβιον, ὃν ἀντίπατρος χρήμασι προσαποσπάσας, βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χορηγὸς δ' ἦν ἁπάντων ὁ κτησθεὶς Πτολεμαῖος ἀντιόχῳ, πρὸς τούτοις Ἡρῴδης ἀντιτάξάμενος ὅπλῃ τῇ ἐμβολῇ τῆς ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅπλῃ τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ὡμείωντο διὰ τὸν πρὸς ὑρκανὸν ὑπεναντίωσιν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἤγετο γυναῖκα τὴν ὑπερχαρίων, ἐκ ἀσημον, διαρρὶς καλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν ἀντίπατρον. τότε δὲ γήμας τὸν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδοῦν τε ὑρκανοῦ μύριάμμιον, οἰκείως τῷ βασιλεῖ γέγονεν. ἐπεὶ δὲ καίσιον μὲν φιλίπποις ἀπολόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅπλῃ δὲ τὸν ἀσίαν ἀντώνιος, προσβαλομένων τῇ ἄλλων πόλεων πρὸς ἀντώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοί, κατηγορησόντες φασαήλου τε καὶ ἡρῴδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῷ πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον ἐκείνῃ ὑρκανῷ τιμῶν. πρὸς ἃ παρὼν ἡρῴδης, καὶ τοιαῦτα πικρὰ ἐκ ὀλίγου ἀντώνιον χρήμασιν ἔπεισε διαθέσθαι, ὡς μηδὲ λόγου τῷ ἐλθεῖν αὐτοῖς ἀντέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διῳκήθησαν. αὖθις δ' οἱ ἐν τάλῳ ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς ἀντώνιον ἀπόκλασιν διαφόλῳ ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τῷ κλεοπάτρᾳ ἐρῶντα διαβαλοῦντες. οἱ προσηκάμενοι τοῖς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφᾶν δυνατωτάτους κατηγορεῖν τῷ ἀδελφῶν. ὑπολύτης δ' μασσαλᾶς ἀπολογούμενος, συμπάρεσαν ὑρκανῷ δίκῃ τὸ κῆδος. καὶ ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διαπυθάνετο τοὺς ὁπότεροι ὄντες ἄρχειν. τῷ δὲ, τοὺς πρὸ τοῦ ἡρῴδου προκρίναντος, ἡδέως, ἐπεὶ γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παρῆν ἐληλυθὼς ὑπ' ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν συνεγένετο παρόδαλε, τοὺ ἀρχὰς ἀποδείκνυσι τοὺς ἀδελφοὺς, πᾶσαν ἐπιτρέπων τὴν ἰουδαίαν ὁπότερον. προσαγορευόντων δὲ τῷ φρούρων, πεντεκαίδεκα μὲν

A POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicē: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici

B studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iā enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat: Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis

C benecuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secū ducebat, & Ptolemæū, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono submini-

D strabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex

E filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatū sic An-

F tonium affecit, vt ne verbum quidē inimicorū eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium veniissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabāt, aduersus fratres accusationē proponūt. Respōdebat autē Messala, causę defensor, astante etiā propter affinitatē Hyrcano. Auditis deinde vtriusq; partibus, An-

G tonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodem, eiúsque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissiméque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totiùs eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

CAP. X. De Herode accusato, & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi cõmorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulneranit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

A συλλαβὼν ἐφόνευσε, οὐδὲ τῶν ἀδίκων ἀφῆκε τοὺς δὲ λοιποὺς μετ' ὕβρεως ἀπήλασε. θεὸς δὲ μείζων ἐν τοῖς ἐναντίοις γίνεται παραχρῆ. χιλίοις γοῦν πάλιν ἐπεμψαν ὁρίσθαι εἰς τὸν ὅρμον, εἴθ' ὅπως ἐκβάλοιεν αὐτοὺς ὅπλοις τοὺς ἐναντίους ὁρμηθέντες. ὁ δὲ Τύριος κελεύσας, ἐκπέμπει τὴν ἀρχὴν τῷ τυράννῳ, καλέσαι προστάξας οὓς ἂν λάβῃ, καὶ κατασφάζειν τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' ἀντιπάτρου κατασταθεῖσι τετράρχαις. θεὸς δὲ τοὐναντίον, πολλὰ καὶ ἀρνησάμενον πρόθυμον ὄντα τὴν ἀρχὴν παρασχεῖν, μηδὲν ἑαυτοῖς ἀπολείπειν αἰτίους, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γένεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκρίτους. τῷ δὲ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτοῦντα, αἰτίους ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ ἔβαλεν. ἐν οἷς πάντας τοὺς ἑξακοσίους, οὓς οἱ ξενικοὶ διεσπείσαντο ὑπὸ Ὑρκανοῦ. οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμησαν, ἀλλὰ τὰ μὲν τὴν πόλιν συνταράττοντες, παρῴξυνον τοὺς Ἰτουραίους, ὡς τε ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐκστρατεῦσαι.

B

C

Cap. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. *Ant. li. 14. cap. 22.*

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzaphatnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidēses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurũ Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locũ qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibíque hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodésque his sexaginta viros apponit, per ędes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, toráque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, oēs autē in fugā vertit, & hos in ciuitatē, alios in fanū, alios in extremū vallū ĩclusit. Interea pacis arbitrū Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autē Phasaēlus & ciuitate & hospitio cū quingētis equitib⁹ Parthū recepit,

Κεφ. ια.

Μετὰ δὲ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης τῶν πάρθων σατράπης σὺν παύρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συρίαν καταλαμβάνει, λυσανίαν ἀπαδικλίσμενος ἤδη τὴν ἀρχὴν, ἣν παρὰ τελευτήσαντος πτολεμαίου δ' ἦν ὁ μηνναίου, σατράπην ὑπὸ χίοις χιλίοις τάλαντον, καὶ γυναικῶν πεντακοσίων χαρισάμενον δεῖν βασιλέα τὸν ἀντίγονον, καταλῦσαι τὸν ὑρκανόν. τούτοις ὑπεμφθεὶς παύορος, αὐτὸς μὲν ἤει κατὰ τὴν φοινίκην, βαρζαφάρνῃ δὲ ἐξῆν τοὺς μεσογείους προσπαραλαβεῖν ἐμβαλεῖν τῆδε δ' ὅπη δυνατὸν εἴη πλεῖν, πάντες ὑπεδέξαντο, καὶ τὸ πτολεμαΐδων τε καὶ σιδωνίων διδόμενον. ὁ δὲ οἰνοχόῳ τινὶ τῷ βασιλικῶν ὀνομάτων μοῦσαν δ' ἦν τοῦτο φράσαι, ἐμβαλὼν εἰς τὴν ἰουδαίαν, κατασκοπήσοντα τὰ τοῦ πτολεμαίου, καὶ ὅσοι ἐκ σιδῶνος ἀπῆλθον. ὃ δὲ λαβόμενος τῆς καρμήλου, πολλοὶ ἰουδαίων συνῆλθον ἐπὶ τὸν ἀντίγονον, ὡς δὲ πλῆθος ἦν ἱκανὸν, ἐπὶ τοὺς δρυμοὺς ἐπῆλθον. ὃ δὲ λαβόμενος τῆς καρμήλου, πολλοὶ ἰουδαίων συνῆλθον ἐπὶ τὸν ἀντίγονον, ὡς δὲ πλῆθος ἦν ἱκανὸν, ἐπὶ τοὺς δρυμοὺς ἐπῆλθον. κελεύσμασι δὲ τοῦ ἀντιγόνου, τὸ χωρίον καταλαβὼν, ἐν ᾧ ἡμυσβύρις συμβολὰς, ἀναιρεῖσθαι τοὺς πολεμίους, καὶ διώξαντας ἐπὶ ἱεροσολύμων ἦσαν. ἡμυσβύριοι δὲ πλείους, μάχῃ τῇ βασιλέως ἐκπλῆξαι. ὑρκανὸν δὲ καὶ φασαήλου λξαμένων αὐτοὺς κρυφαῖα εἴφ, μάχῃ τῷ ἀγορᾷ συμβάλλουσι. καθ' ἃς ἡμυσβύριοι τοὺς πολεμίους οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ φεύγοντας ἀνὰ πᾶσαν ἀγορὰν ἐξέκοπτον τῶν πλησίον οἰκείας ἐγκατέκλεισαν. τούτους μὲν οὖν ὁ τεσσάλων ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς λοὺς, ἐπολέμει ἐκπέμπουσιν. ἡρῴδης δὲ τῷ δήμῳ πολλοὺς κατ' ὀργὴν τῶν ἀπολωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλών, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιτιθέντων ἀλλήλοις κ' μάχας, φόνοι ἐπὶ ἀλλήλοις ἦσαν. ἑορτὴν δὲ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, τότε ἐπὶ τὸ ἱερὸν πάντα, καὶ ἡ πόλις ἅπα πλήθους τῆς ἐπὶ τῆς χώρας ἀναπεπλησται τὸ πλέον ὁπλισμένη. καὶ φασάηλος μὲν, τὸ τεῖχος, ἡρῴδης δὲ μετ' ὀλίγων τοὺς βασιλέως, καὶ τοὺς πολεμίους ἐπιφανῶν ἀπροσδοκήτους κ' τὸ παραυτίκα πλείους μὲν ἀναιρεῖ, ζῶντας δὲ τοὺς πάντας. καὶ τοὺς μὲν, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δὲ εἰς τὸ ἔξω χωρίον πρὸς συλλαβ. κἀν τούτῳ ἡμέραν ἐπὶ ἡμέραν ἐπῆγεν ὁ φασάηλος ἐπὶ καλῶν, πάντων εἰσπεφευγότων. φασάηλος δὲ πειθεῖ τὴν πόλιν καὶ ξενίᾳ τὸν πάρθον εἰσδέχεται, μετὰ πεντακοσίων ἱππέων,

θερ-

προφάσει μὲν ἥκοντα τῆ παύσοντα τὸν στάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, αὐτηρόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύ-
ων αὐέπεισε πρὸς βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι πε-
ρὶ καταλύσεως, καίτοιγε πολλὰ ἀποτρέποντος ἡρώ-
δου, καὶ ἀποκτιννύοντος αὐτὸν ἐλεῖν τὸν ὑπήκοον, ἀλλὰ
μὴ ταῖς ὑπουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους
εἶναι τοὺς βαρβάρους. ἐξῆλθε δ' Ὑρκανὸν ἀποδιδράσκων καὶ
πάκορος, ὡς ἦν τὸν ὑποψίαν ἧττον, καταλιπὼν παρ' ἡρώ-
δῃ πασῶν τῶν ἱππέων καλουμένων ἱππέων, τοὺς λοι- B
ποὺς προπέμπει φασάηλον. ὡς δ' ἐγένοντο κατὰ τὴν γα-
λιλαίαν, τοὺς μὲν ὑπηκόους ἀφιᾶσιν, καὶ ἐν τοῖς ὅ-
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐπετύ-
χανον παρούρως σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν
ὑπουλίαν καλύπτοντι. δίδωσι γοῦν δοὺς
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωροῦντας ἐλόχα. τοῖς δ' οὐδὲν
γίνεται τῆς ὑπουλίας, καταχθεῖσιν εἰς τι τῶν Ἐκ-
δίππων χωρίων, ὃ καλεῖται σκηδίππων. ἐκεῖ γὰρ C
τινὰ τὸν ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς
αὐτίγονος τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἃς
ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε πάρθοις. ἔτι δὲ προ-
λοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων
ἀεί, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελύθησαν, εἰ μὴ φειδόμενον
ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδην προέσθαι λαβεῖν, ὡς μὴ προ-
πυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἦν
λόγος ἐν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῶν ἔλεπον. ἐμὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ φθεγγόμε- D
νος ὀφελίᾳ φεύγειν, πίπτει γὰρ ἐπ' αὐτῷ σαραμάλλα
τῶν πλουσιωτάτου τότε σύρον τὸν συντάξιν τῆς ὑπο-
δοχῆς ὅλον, καταλιπεῖν Ὑρκανὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ τῷ
σατράπῃ προσελθὼν αὐτίκα μὲν ἀνείδιζε τὸν ὑπόδο-
λον, καὶ μᾶλλον ὅτι ἔμοιγε τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν.
πλείονα καὶ μείζω αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπισχνεῖτο,
ὧν αὐτίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα
παῦρος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε Ϲ ὅρκοις ἀποσκυ- E
βάσιμος τὸν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δι-
ὰ δὲ τῶν καταλειφθέντων παρθων, οἷς προστέ-
ταχτο φασάηλόν τε καὶ Ὑρκανὸν συνελάμβανον, τά τε
ἄλλα πρὸς τὴν ἀπορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς κατα-
γνόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδειον ὁ πεμφθεὶς
οἰνοχόος ἐπιβουλὴν συλλαβεῖν ἔξω τῶν τείχους ἀπα-
τήσας προσελθεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρ-
χῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμέ-
νος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπλωκέναι τὰ μὲν γράμματα F
τῷ ὑπουλίῳ αὐτῷ γράμματα, προσελθεῖν οὐκ ἐ-
βούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως τῷ πακόρου φάσκον-
τος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ὑποστολὰς κομί-
ζουσιν. οὔτε γὰρ ἀλωπέκειαν τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ
προεῖχεν οὐκ ὑπουλίῳ, ἀλλ' ὁπόσα διεφθείρατο
φασάηλος. ἔτυχε δὲ παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀ-
δελφὸν συνειλημμένον, καὶ προσέτι Ὑρκανοῦ θυγά-
τηρ μυριάμμη συνιστᾶσα γυναικῶν καταγνοῦσα
μὴ προσιέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανε- G
ρὰς ὑπερεχομένοις τοῖς βαρβάροις. ἔτι γὰρ τῷ μὲν πάκο-
ρον σκηπτομένων πῶς ἂν κρύφα τὸν ὑπουλὸν ἀπαρτί-
σαι, οὐ γὰρ ἐκ τοῦ φανεροῦ οἷόν τε ἰδίῳ ἀνδρὶ οὕτω δυ-
νατῷ προσελθεῖν, προλαβὼν ἡρώδης μὴ τῷ οἰκειο-
τάτων προσώπων, νύκτωρ ὑπὸ ἰδουμαίας ἐχύρᾳ λά-
θρᾳ τῷ πολεμίων. αἰδόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνο τὸν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς,

pretextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente: nam natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebant. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit. quamuis eum sæpius moneret Ofilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statímque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. Ac interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: cúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mãdatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitãs in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaëlus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaëlum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quónam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeã ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidẽ fratrésque suos,

desponſatámque puellam cum matre, minimóque fratre prætendere iter iuſſit. Ipſe autem cautè cum famulis ſuis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad caſtellum Maſſada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus eſt: Qui cùm ſemper moleſti fuiſſent, à ſexageſimo tamen ciuitatis ſtadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfeciſſet, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletiſſima exornauit regia, arcémque in eo munitiſſimam condidit, ac de ſuo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos ſibi adiũgebat. Poſtea verò quàm Threſam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Ioſephus, turbámque ſequentium diminui perſuadet: nec enim capacem eſſe tantæ multitudinis Maſſadam. Erat autem ſupra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius conſilio, & impares quidem neceſſitati per Idumæam dimiſit cum viatico, lectiſſimos autem maximéque neceſſarios tenuit, atque ita in caſtellum receptus eſt. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui ſatis eſſet obſeſſis, ipſe in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hieroſolymam in prædam verſi, in fugientium domos ac regiam irruebant, ſolis Hyrcani pecuniis abſtinentes: quæ trecenta talenta ſuperabant, aliorum verò ſpe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam ſuſpicans, quicquid in opibus pretioſum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque ſociorum itidem quiſque fecerat. Verumtamen poſtquam præda potiti ſunt Parthi, ad hoc iniuriæ proceſſerunt, vt omnem terrã illam bello implacato replerent, Mariſa quoque ciuitate vaſtata: nec ſolùm Antigonum regem conſtituerent, verùm etiam Phaſaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, vt ne ſolutus quidem mutatis rebus vnquã pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari ſacra oportet: Phaſaeli verò virtute præuentus eſt Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad ſaxum fracto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater eſſet, Hyrcanúsque degeneraſſet, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum aſſecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga reſipuerit, ſed veluti curandi eius cauſa, miſſus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, cóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius ſit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam mulierecula, quòd Herodes euaſiſſet, dixiſſe: Nunc bono animo diſcedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hieroſolymam compoſitis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obſtinatus

καὶ τὴν καθωμολογημένην παῖδα μὴ τῆς μητρὸς, μηδὲ τοῦ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προέσθαι ὁδὸν εἶναι, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς μὲν πάσαις προσβολαῖς ἀποκτείνας εἰς μάσσαδαν τὸ φεύγειν ἀφῖκτο. καὶ βαρυτέρους μὲν τῶν φυγάδων Ἰουδαίους ἐπιέσασαν, ἐνοχλήσαντας μὲν διωκῶς, ἀπὸ δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἀδόξαμφοτέρως διῆκαν πολὺν χρόνον. εὖθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὐθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τὸ πολυτελεστάτοις ἐκόσμησε, καὶ ἀκρόπολιν ὀχυρωτάτην αὐτοῦ θέμενος, ἡρώδειόν τε ἐπάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τηνικαῦτα γε μὴν φεύγοντες καθ' ὁμάδους, αὐτῷ προσετίθεντο πολλοί. καὶ θαῤῥήσας ἤδη μείζοσι τοῖς ἰδουμαίοις ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοῖς πολλοῖς τὴν ἐποιμίδιον ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ οἷόν τε τοσοῦτον ὄχλον διέξασθαι τοῖς μασσάδαι. ἦσαν δ' ὡσεὶ ἑπτακισχίλιοι. πιθόμενος οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῶν χρείας ἔχοντα ἀπέλυσεν αὐτὰ τοῖς ἰδουμαίοις, οἷς ἐφόβητο. μεθ' ἑαυτοῦ δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους, τοὺς ἀκμιωτάτους καταλαβὼν, εἰς τὸ φεύγειν ἐγκαρτέρει. καταλιπὼν δ' ἐνταῦθα τὰς γυναῖκας ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ δυσκῆ τὰ πρόσφορα πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἀπῆλθε, ταῖρθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξαπόδημοι, τὴν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπραττον, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεῤῥύμοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, ὧν δ' ἦν πλείω ἑξακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κτημάτων προαπεστάλκει, καὶ τῶν αὐτῷ προσηκόντων ἀμοίως ἕκαστος. παῖρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅλη τοσοῦτον ὕβριος ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστατον δ' ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τὸ καθιεῖναι βασιλέα ἀπήγορον, ἀλλὰ καὶ δεδεμένον αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν διστομῶσαι αἰκίσασθαι. ὁ δ' ὑρκανοῦ μὲν προαπτόμενον αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ἐδοῦσιν, ὡς μηδ' αὐθις ἐς μεταβολὴν ποτὲ δ' ἰὼν τὸ ἀρχιερωσύνιον ἀναλαβεῖν. διὸ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶς. ὁ φασάηλος δ' ἀφειτῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πέτρα προσαράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδέρου καὶ χειρὶ εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γήσιον ἑαυτὸν δοὺς διέξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀνήνυστον, αὐθρήστως θνήσκει, ποιησάμενος τὴν καταστροφὴν τοῖς χρὼν βίον ἔρρωσεν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πυθομένῳ δ' ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεῦσαι δόλον αὐτὸν, ἐμπλήσαι τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπρόν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον γυναικός τινος εἰς ἡρώδης διαφύγοι, νεῦσαι δ' ὑπομένειν, τὸν μετελθόντα τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. παῖρθοι δὲ καὶ τοι δυσμενέστατοι ὢν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθίστασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ πράγματα, δεσμεύσαντες δ' ὑρκανὸν ἀνάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίαν. ἡρώδης δὲ συντόνως ἐπεξῆν πλανᾶν εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τοῦ ἀδελφοῦ ζῶντος ἐπεσπέυδοντος χρήματα παρὰ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πεισθὲν ὑπὸ φασαήλου τὴν τῶν βαρβάρων ἅλωσιν πλουτίζειν. ἐλογίζετο γάρ, εἰ τῆς παρούσης φιλίας ἀμνημονίστερος ὁ ἀδελφὸς γένοιτο, καὶ δοῦναι δωρεὰν μὴ ἐθελήσοντος· δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον διδοὺς τοῦ λυθησομένου παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τοῦ ἀδελφιδοῦν ὄντα ἑπτὰ ἐτῶν τὰ τάλαντα γοῦν ἕτοιμος ἦν διακόσια δοῦναι, παρεσκευάσμενος τυρίους παρακαλοῦντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ αὐτοῦ πανδήν ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡρώδης φιλάδελφος ἦν. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ παρὰ ἄραψιν ἤνεγκεν φιλίαν μόνιμον. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν μάλιχος, πρεσβείας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, πρεσβείας αἰκατρίφη, πρεσφάσει μὴ χρώμενος παρδοις, ἐπικηρυκευσάμενος δὲ κατὰ τοὺς ἐκβαλεῖν ἡρώδην τῆς ἀραβίας. τῷ δ' ἔντι πρεσβευόμενος κατασχεῖν τὰ αὐτοῦ πάντα χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς αὐτοῦ δαπανᾶν χρήζοντος τοῖς τέκνοις δυσπειθῆς. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο τῆς αἰσχίστης τοῖς ὁμοίως ἀποστερεῖν τοὺς αὐτοῦ πάντα καταθήκας ἐπόμενος. ἦσαν γὰρ περὶ αὐτὸν οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἀραβας ἡγεῖτο, δι' ἃ φιλτάτους ἦλπιζε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκεκαμμένος, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεφεν ἐπ' αὐγυπτον. καὶ τῷ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τῶν ἐπιχωρίων ἱερὸν αὐλίζεται τοῖς ἀπολαμβάνουσιν ἀλαλαβών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν παρεσκηδήνη, τὸ πρεῖ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλει. παρεσλαβὼν δὲ πένθος ὅσον ἐνῆν, ὡς ἀπεδέξατο φερσήδην, ἦει πρόσω πόρρω. καὶ δὴ βεκκέλεως ὁ ἄραψ μεταπεσόμενος, ἔπεμψε δῆθεν τάχους τοὺς ἀναγκαιοτάτους τὸν ὑβρισμένον. ἔρθαντες δὲ καὶ τούτους ἡρώδης εἰς πηλούσιον ἀφικόμενος, εὗρε τὰς παρόδου μὲν τυγχάνων ὑπὸ τῶν φορμιζόντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. καὶ οἱ μὲν τιμὴν φίλιμον, καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες, πρεσπέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παραλθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατιὸν ἐλπίζουσα ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύαζετο. δεξαμένου δὲ τὰς παρακλήσεις τῆς βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδῦσαι, μήτε τοὺς καὶ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅτι ῥᾴμης ἔπλει. παρενδύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τὸ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλὼν, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφόδρα τῆ περὶ κάστιον πολέμῳ τεταραγμένην. ἐνθένδε δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων, καὶ περὶ τὸ δανεῖον χρημάτων ὢν, παυσηγὴς ξυρίην μεγάλην. ἐν ᾗ μὴ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύσας, καὶ ἐκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπεισβάς, φράσας δὲ τὴν παρούσαν φιλίαν ἐντυγχάνει αὐτωνίῳ, καὶ τὰς τε δυτὴ, καὶ τὰ γένους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι τε τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλελοιπὼς πολιορκουμένους, δῆθεν χειμῶνι πλεύσαν ἐπ' αὐτὸν ἐκπλῆσαι. αὐτωνίου δὲ ἥπτετο περὶ μεταβολὴν ὄντος, καὶ κατ' ἀμήμητον μὲν τὴν αὐτοῦ ξενίαν. τὸ δὲ ὅλον, καὶ δῆθεν τὸν αὐτοῦ τε παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθίσαι ἰουδαίων, ὃν περ ἔτυχεν αὐτὸς ἐπόμενος τυγχάνων. ἐπῆγε δ' οὐκ ἔλαττον ἡ εἰς ἡρώδην φιλοτιμίας, ἢ περὶ αὐτίγονον ὄχθος. τοῦτον γὰρ δὴ τασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανεν.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre ſuo feſtinabat: vt pecunias à rege acciperet; quibus ſolis exoratum iti pro Phaſaelo ſperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minùs memor fuiſſet paternæ amicitiæ; animóque liberali parcior; vel mutuum ab eo ſumere, quòd redemptionis cauſa præberet pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentaque talenta dare decreuerat, interpoſitis precationi Tyriis. Sed profectò ſtudium fortuna præuenerat: & Phaſaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſaluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus ſuis iubet; ſimulatione quidem Parthos per legatos petiſſe; vt Herodem Arabia pelleret: certa verò cauſa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare propoſuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, conſolationis egentibus, Impudentiæ verò ſuaſores habebat, qui Antipatri vellent abiurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehendit, vnde amiciſſimos exiſtimabat, eáque reſpondit nunciis; quæ dolor imperauit, Ægyptum verſus recedit. & prima quidem veſpera in quodam agreſte ſanum; dum poſt ſe relictos reciperet; diuertit. Poſtero autem die cum Rhinocoluram peruenieſſet, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curatum æſtum depoſuit; ibat vlterius. Itaque Arabem ſerò facti pœnituit: & qui reuocarent eum; quem contumeliosè tractauerat, velociter miſit. Herodes autem in Peluſium peruenerat: ibíque tranſitu prohibitus ab eius rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitarémque reueriti, Alexandriam eum proſequuntur. Ingreſſus autem autem ciuitatem; à Cleopatra honorificè ſuſceptus eſt; decem ſibi militum fore eum ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus; neque hyemis aſperitatem; neque marina diſcrimina, quo minus nauigaret Romam; extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Caſſij vexatam; ſaluus euadit: Amicorum autem ſuorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hoſpitio; licet rei pecuniariæ premeteretur inopia, maximam tamen ædificat nauim tritemem: eáque cum amicis delatus Brunduſium, atq; inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eique tam ſuas quàm totius generis clades exponit: quòdque affinibus ſuis in caſtello relictis, atque obſidione cinctis ad eum hyeme ſupplex nauigaſſet. Itaque tantæ miſerationis caſu miſeratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dexteræ, tum verò ipſius qui aderat contẽplatione virtutis, etiam tunc eum regem cõſtituere propoſuit Iudæorũ, quem ipſe tetrarchã antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditioſũ, & Romanis inimicũ eſſe arbitrabatur:

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cũ aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

καίσαρα μὲν ἦν εἶχεν ἑτοιμότερον αὐτὸ τὰς αὐτοπάτορος πρᾶξεις ἀνανεούμενον, ἃς κατ' αἴγυπτον αὐτὸς τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, πίν τ' ξενίαν, καὶ τ' ἐν ἅπασιν δύνοιαν, ὁρῶντα γε μὴν τὸ ἡρῴδου καὶ δραστήριον. συνῆγε δ' τ' βουλὴν ἐν ᾗ μαρσάλας, καὶ μετ' αὐτὸ ἄτρατινος ἐδίδασκεν σύμμαχοι τ' ἡρῴδην, πάς τε παρ' ἐκείνου διηργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους δύνοιαν διεξήεσαν, ὅπου φανέντες ἅμα τ' πολέμιον τ' αὐτίγονον, οἷς ὧν ὐ μόνον διενέχθη τάχιον, ἀλλ' ὅπως ἂν ἀφ' ἑαυτῶν λάβοι τ' ἀρχὴν, ῥωμαίους ἐφιλοτιμήθη. τῶν δ' συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινημένων, ὡς παρελθὼν αὐτοκράτωρ, καὶ πρὸς τὸν κατὰ πάρθους πόλεμον βασιλέα ἡρῴδην συμφέρειν ἔλεγεν, ἐψηφίζοντο πάντες. λυπούσης δὲ τῆς βουλῆς, αὐτοκράτωρ μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. πρόσθεν δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύσοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ. αὐτοκράτωρ εἱστία αὐτόν.

Cap. XII. De bello Herodis à Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

EOdem verò tẽpore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis necidarent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò nauigi ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euersæ erant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

Ant. li. 14. cap. 23.

Ant. lib. 14. cap. 24.

Παρὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, αὐτίγονος ἐπολιόρκει Κεφαλ. τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ὀπτηδείοις διαρκουμένους, ἀπαυίζοντας δ' ὕδατος. διὸ δὴ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν δρακοσίοις τῷ οἰκείων, ἁρπάσαι ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκηκοὼς τῷ εἰς ἡρῴδην ἁμαρτημάτων μάλιχῳ μεταμέλειν. καὶ ἐφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, οἱ μὴ θεὸς τῷ νύκτα τῆς ἐξόδου συνίδη πλεῖστον ὕσαι. τῇ γὰρ ἐνδοχείων ὕδατος ἀναπλησθέντων οὐκ ἦν ἔχοντι φυγῆς, ἀλλ' ἐπέσχησαν ἤδη τοῖς θεοῖ αὐτίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπολεμοῦντες, τὰ δὶ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. οὐ μὴν ἐπ' ἄπασιν δυσχερῶς, ἦσι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πταίοντες αἰσχρῶς. καὶ τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐπ' συρίας παρθυαίους αἰφνίδιον ἐπέστη, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' αὐτίγονον ἀργυρεούμενος. ἔγνω γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπηλύδη χρημάτων, αὐτὸς μὲν αἰσχρῶς μὲν τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δ' συμμείξαντα καταλίλοιπεν, ὡς μὴ καταφωρᾶσθαι τὸ λῆμμα πιόντας πάντας ἀπανασήσας αὐτίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμῦναι αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐναχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης κατεπολέμει τὰς ἐν τῇ ἰταλίᾳ εἰς πτολεμαΐδα, καὶ στρατιὰν ἠθροικὼς δυσάμων οὐκ ὀλίγων, ξενάν τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε δὴ τῆς γαλιλαίας ἐπ' αὐτίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οἷς δ' ἄλλως ὑπ' αὐτοκράτορος πεμφθεὶς, ἡρῴδῃ συγκατάγῃ ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς δὴ πάρθους τεταγμένους κατεστάθμευε, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' αὐτίγονου διεφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρῴδης ἰσχύος ἐπόρει, θεσσόντι δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ἤυξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλεῖω ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προσέκειτο μὲν οὖν τὸ αἰαλημίτων ἀγώνισμα μασάδᾳ, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. χώραν δ' ἐμπόδιον ἰόπην. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἀχρεῖον

πρό-

φεύγειν, ὡς μὴ χωρὶς τῶν ἐπὶ Ἱεροσολύμων, καὶ γάτα τὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. συνῆπτε δὲ καὶ σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως φέρασιν ἀφορμήν. ὡς δὲ προσέκειτο Ἰουδαῖοι διώκοντες, ὅτι τούτους ἡρῴδης ὀλίγου σίφους, ξένην τε ταχέως, καὶ σίλωνα ἀγασάζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἰόντων ἐλεῶν, φεύγει τὸ μασάδαν ῥυσόμενος τοὺς οἰκείους ἐπείγετο. καὶ τῇ ὅτι χωρίων, οὓς ὡμῶ, παζοῦα φιλία προσῆκεν οὓς δὲ, τὸ αὖτε κλέος, οὓς δὲ ἐξ ἀμφοῖν διὰ γενεσίας ἀμοιβή. πλείστους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἂν βασιλέως εὐεργέτου. δυσμένητος δὲ ἤδη δύναμις ἤθροιστο. φεύγοντα δ' αὐτίγονος ἐπήρθη, καὶ πιεζόμενα τῇ παρόδῳ φέρεσθαι. ἐν οἷς οὐδὲν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔλαττον. ἡρῴδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀβλαβῶν ῥᾳδίως, καὶ θρᾶσαν τὸ φεύγειν, ἦγε πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. συνῆπτε δὲ αὖτε τὸ μὲν σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῇ ἐκ τῆς πόλεως τῶν ἰσχυρῶν καταπλαγήντες. στρατιὰ δ' ἀσαμβάτου δὲ καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμακος θέους, οἱ ταύτης φύλακες, ἐτίθεσαν τὸ μὴ ἐξιππάζειν αὐτούς. ἄλλοι δὲ καὶ σίφος ἐκβαίνοντες, ἀπεπειρῶντο τῇ φεύγειν βαλλόντων. ἡρῴδης δὲ, τὸ μὲν θρασὺ τῶν, καιριάσειν ὅτι τὸ τεῖχος ἐπέλθοιεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τὸ παρὸν τῇ δήμου, καὶ ὅτι σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μνησικακεῖν ἐχθροῖς ἀμνηστίαν, δίδοσθαι δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἁμαρτήμασιν. ἐπεὶ δὲ ἀπεπαρηγορημένοις οἱ ἐπὶ τὸν αὐτίγονον, οὔτε παρασκευὴν τῆς καρυγμάτων εἶναι πᾶς, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμυνεῖσθαι τοὺς ὑπὸ τῷ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς ἀφεστῶσι. οἱ δὲ, ταχέως ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐξέφηνε τοῖς βέλεσιν. σὺν δὲ καὶ σίλων ἀπεκαλύφατο τὴν ἐπιβουλίαν. ὅθεν ὀργισθεὶς ὁ πολλοὺς στρατιώτας, ἀναίνε ὅτι πιθανοὺς ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαιτεῖν, ἀπαγγεῖν τε σφᾶς χειμερινοῦντας εἰς τοὺς ὅτι πιθανοὺς τόπους, ἐπειδὴ τὰ ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπὶ ἴρηνα, παίζειν τῇ ἐπὶ αὐτίγονον προσαποδυσαμένων, σύνεσι τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρῴδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὲρ τὸν σίλωνα πέμψασι, καὶ κατ' ὄχλους τοῖς στρατιώταις, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε καίσαρος καὶ ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προτιμηθέντα. λύσειν γὰρ ἐπαγγελίαν ἀπὸ τῆς δαπανείας. καὶ μὴ τὴν δίνην, δ' ἵππους ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χάραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὅτι πιθανὸν ἀφθονίαν ἐπόμισεν, ὡς πᾶσαν ἀνακόψαι τὰς σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἐξῆς ἡμέρας μὴ ἀγαλλιᾶσθαι τὴν χαρὰν φερομένῳ, ἐπέστελλε τοῖς ἐπὶ σαμάρειαν, φκίσατο δὲ ἡ πόλις αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα κομίζειν εἰς ἱερειχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας αὐτίγονος, δίεπεμψε ἐπὶ τὴν χάραν, οἵ τε καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς πολλάκις. οἱ δ' ὑπήκουσι, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν ἱερειχοῦντα συνθεῖσθαι. ἦσαν δὲ ἔζωντο δ' ὑπὸ τῷ ὀρέων φυλάσσοντες τοὺς ταπεινὸν ἐκκομίζοντας. οὐ μὴν ἡρῴδης ἠρέμει. δίπτε δὲ αὐτῶν ἀναλαβὼν, ὧν πάντε μὲν ῥωμαίων, πέντε δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσιν καὶ μισθοφόρους μυρίους, ἐπὶ οἷς ὀλίγους τῷ ἱππέων, ὅτι τὴν ἱερειχοῦντα φθάσειεν. καὶ τὴν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta loppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibíq; tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniédo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductũ in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebãt, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Iudæorum, quibus permixti erãt etiã mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quę sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem cepit, custodibus eius ante aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, vlociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanẽ cædendo persequebatur: & magna fugiẽtium parte perempta, cæteri trans fluuium dissecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quãobrem primũ laboris fructum militib' repẽdebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sũt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autẽ ad bellum contra Parthos Silonẽ atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statũ antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ, trãsuersósque tantùm ac perangustos ascensus habebant: saxúmque ab earũ fronte vsq; ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

καταλελειμμένῳ διέσκεδασε. πεντακοσίους δὲ τοὺς ἄχρι καθλήφοτας σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν. αὐτοὺς μὲν οὖν, ὅσους ἀπολύσαι λαβών. ῥωμαῖοι δ' εἰσπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄσυλον διέπρησαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κτημάτων. ἐπεὶ δὲ ἦν φρούριον ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμεριοῦσαν τὴν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς εὐσκιωτέρας πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ ἀπήνῃ τῶν σίλωνος διαφθορᾷ, ὑποδέξασθαι τῷ στρατῷ μόνην τὴν λύδδιος θεραπαίνων αὐτόνομον. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀρθόνοις διῆγον ἀσκημένοι τὴν ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τριακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μὴ νεωτερισθείη πρὸς αὐτῆνε. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδης οἰκείους ἐξήγαγε, μετῳκισμένους εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασησάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τοὺς αὐτῆνε φεύγοντας ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σπουδὴν ἐπιῤῥωσιν ἐκ νιφετοῦ σφοδρωτάτου χειμάσας, ἀκμὴν ἐπιλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῆς φυλάκων ἐκφυγόντων. εὗρε τοὺς ἐπιχωρίους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἐν ἀλαβῶν, πολλὴν δ' ἐν αὐτοῖς ἀφθονίαν τῆς ἐπιτηδείων, ὅπη τοὺς ἐν τοῖς ἀντιλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, οἳ πολλὰ τῆς χώρας καταῤῥίπτοντες, οὐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ὑπηκόους. προπέμψας δὲ πεζὰς ῥῖπας τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἀρβηλακώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὴν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μετὰ δὲ τῆς ὅπλων ἀπιθάνου, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θερμὸν ληστρικόν. συνεβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἡρώδου ῥῖπτουσι, φθασθεὶς δὲ ταχέως ἡρώδης ἐπὶ τὸ καθ' ἑαυτὸν δεξιὸν, προσεβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐπὶ τὰς φυγὰς. τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, αὐτοκελὲς τὴν ὁρμὴν, μέχρι τὰς κατὰ σῶμα προσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνων ἔπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσπεδάσθησαν, ὡς τε τὴν γαλιλαίαν καθαρθῆναι φόβων, πλὴν ὀλίγοι τῶν ἀντιλαίων ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ διὰ τοῦτο ἐδέησε διατρῖψαι. διὸ δὴ φράσαι τοῖς στρατώταις τὰς ἐκ τῶν πεπραμένων διαρπαγὰς ἀποδίδου, ἀριθμὸν ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σταθμούς. φερόμενα δὲ τῷ νεωτάτῳ τὴν ἀδελφὴν ἐπέστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι φροντίσαι, καὶ τεῖχος ἀλεξανδρείων περὶ κεῖνο ἀμφοτέρωσε ἐπαμῆλαι. ἐν δὲ τούτῳ, ἐπεὶ μὴ ἀθήνας διῆγεν αὐτόνιος. βεντίδιος δ' ὑπὸ τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μεταπεμψάμενος, κατασησασθαι φροντίσαι ὑπέστελλεν, τὰ καθ' ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὑπὸ τοὺς ἐν τοῖς ἀντιλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ ἀντίλαια ταῦτα πρὸς δυσχερῆ μονοις ὄρεσιν ἐῶν οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας ἢ κάτωθεν μόνον ἔχοντα συνοπτάς. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας, ὅθεν

ὄρθιος ὑπερρέπουσα τῇ χαράδρᾳ. ὡς δὲ τὰ βασιλέα μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τοῦ πάσχειν, τελευταῖον δὲ βλακείᾳ χρήσασθαι σφαλερῷ τότε. τοὺς γὰρ ἀλκίμους καθειμένους ἐν λάρναξιν εἰς τοὺς σπηλαίους. οἱ δὲ ἀπίστατον τὸ αὐτοῖς συμφυγεῖν, καὶ πῦρ ἐπιβαλόντες τοῖς ἀμυνομένοις. ἐνηθροίζοντο δὲ ὑπ' αὐτῶν καὶ φθειρόντων πρὸς ἀλλήλους, ἐπήρυξε τὸν δορυφορεῖν πρὸς αὐτόν. ὃ δὲ ἐθελουσίας μὲν οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τὸ διαζομένων ὃ πολλοὶ τὸ αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τὸν γηραιὸν τὸν ἐπὶ παίδων πατέρα μὴ τὸ μισοῦς, δεομένους τοὺς παῖδας ὑπερίδειν σφίσιν ἐξιέναι δοῦναι, κλείνῃ χόπῳ τοιῷδε. καθ' ἕνα προϊόντας κελεύσας, αὐτὸς ἵστατο πρὸ τοῦ στόμιον, καὶ τὸ ἀεὶ προϊόντα τῇ μιᾷ ἀπέσφαττεν. ἐξ ἀπόπλου δὲ ἤδη πρὸς ἅπαντι, τρέπει πάθος συνεχὲς τὸν, καὶ τῷ ὀρισθύτῃ ἀξίᾳ ὠργᾶ, φείσασθαι τῷ πάντων ἀδικαλόν. ὁ δὲ, πρὸς ἀδὲν ἐνδιδοὺς τὸ λυσιτέλουν, ἀλλὰ καὶ προσπηδήσας τὸ πρὸς ἐκ παρηόπτιζε, ὅτι τοῖς παισὶν αἰδεῖ καὶ τὴ γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν καὶ τὸ κρημνῶ τοὺς πεσόντας τὸ τελευταῖον ἐπ' ἐκείνοις ἐρρίψεν. χρόνου δὲ μηδενὸς τὰ σπήλαια, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς πρὸς ἐκ. καταλιπὼν δὲ τῷ στρατῷ μέρος ὅσον δυνατὸν ἐπιλάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πολεμεῖσθαι ἐπ' αὐτοῖ, ὅτι σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν ἑξακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ ἄχρι ἑξακοσίους ἐπ' αὐτόχρον. εὖθα πρὸς τὸ διαχώρησιν αὐτοῦ λαβόντας ἀδεῶς, οἷς ἔδος ἦν θορυβεῖν τὴν γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πολεμίους τὸν στρατηγὸν ἀδυνάτους πρεσβυτέρους, ἐπῆρθησαν δὲ τῷ χάρᾳ ποιοῦμενοι τὰς ἀσφαλείας οἷς τὰ ἅλλα, καὶ τὰ δυσπρόσιτα τῇ χωρίων. τοῦτο μὲν ὁ ἡρῴδης τὴν ἐπανάστασιν, δεῖ τάχους ἐπιβοήθει. καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρεν, τὰ φεύγεια δὲ πάντα πολιορκίας ἐξελὼν, ὀλιγίμων δ' ἐστασιάσεις εἰσπράξατο. ἔνθα τὸ πολεμίων ἐκ τὰ παλαιτὰ. ἤδη δὲ πάρθων μὲν ἐξελελαμένων, αἰχμαλώτου δὲ πακόρου, βεντίδιος ὀλιγίλαιτος αὐτωνίου συμμάχους πέμπει ἡρῴδῃ καὶ αἰτηγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν αἰτήσων. ἱκέτευε δὲ ὀλιγολαὴ ἑαυτῷ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ δὲ τὸ τῆς ἡρῴδου βίας, καὶ ἐπιπρείας τῆς βασιλείας δεσποζόμενος, καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ, ὡς ἐδὲ κατεφρόνει τῶ πίστεως, ἄλλως τε καὶ πλέον ἡρῴδου δώσοντος, οἷς μὲν τὴν ἀρῴδειαν, οὐκ ὑπήκουσεν. ὑποκειτόμενος δὲ φιλίαν, κατάσκοπος ἦ τῷ αἰτηγόνι ἀφαγμένον, ἡρῴδῃ μὴ πειθὼς δεσπόσυνον. ἀφαιθόμενος δὲ αὐτὸ τὴν δόξαν αἰτήσων, τὴν τε πόλιν ἀπέκλεισεν, καὶ ἀπὸ τῆς τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αἰδοῦ μὲν μαχαιρᾶς, οἷς ἀμμασοῦτα πρὸς ἡρῴδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν δόμβρίαν τοῦ θυμοῦ, ὅσους ἐπιτυγχάνει ἰουδαίους αἰτήσει, μισθίμενα τῆς ἡρῴδειον φεῖδὸ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αἰτηγονείοις χρώμενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπήνας ἡρῴδης, ὥρμησε μὲν ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κατασχὼν δὲ τὴν ὀργῆς ἤλαυνε πρὸς αὐτόνιον κατηγορήσων τὸ μαχαιρᾶ τῶν δικαιομάτων. ὁ δὲ ἐν δόλῳ σμῷ τὸ ἡμβρπημένων ἡγούμενος, ταχέως μεταδιώκει τὸ τὴν βασιλέα, καὶ πολλὰ δηθεὶς, ἑαυτῷ δόλλάττει. ὁ μὲν ἡρῴδης

rectum vallibus imminens; vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus eſſet. Poſtremò autem placuit, vt molimine vteretur ſatis incauto. Etenim valentiſſimus quiſque demiſſus arculis, exponebatur in oſtia ſpeluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conſeruare vellet Herodes, vt ad ſe accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius ſe quiſquam ei tradidit: ſed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam ſenior quidam, ſeptem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi ſibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iuſſit exire ſingulos, ipſe ad oſtium ſtabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è ſpecula hæc proſpiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, ſeni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, inſuper humilem animum Herodi exprobrauit. & poſt filios occidit vxorem: deiectísque deſuper mortuis, poſtremò ſemetipſum præcipitem miſit. Speluncis igitur & qui in his erant ita ſubactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret ſatis eſſe arbitrabatur, eíque parti Ptolemæo præpoſito, in Samariam rediit: ſcutatorum quidem tria millia, ſexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius abſceſſum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemęũ quidem ducem aggreſſi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vaſtabant, in paludes atque in abditiſſima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè ſuccurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte conſumit. Omnibus autem caſtellis obſidione liberatis, huius mutationis cauſa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulſis, occiſo etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduerſus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt ſe adiutum veniret, per epiſtolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conqueſtus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos miſſus fuerat, negligendum putabat, cùm præſertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, ſimulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admiſſo Herodis conſilio, diſſuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præſenſit quid cogitaret, ciuitatem ei clauſit, & tanquam hoſtem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem receſſit. Iratus autem quòd res aliter ceſſerat, quoſcunque Iudæos offendiſſet interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: ſed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hoſtem: iracundiam verò repreſſit, & ad Antonium properabat, apud eum accuſaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta ſua reputans velociter regem conſequitur: vtque in gratiam ſecum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à propoſito ſuo reuocatus eſt quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audiſſet eum magnis viribus oppugnare Samoſatam, iuxta Euphratem validiſſimam ciuitatem, acriùs feſtinabat, opportunum hoc tempus eſſe perſpiciens demonſtrandæ virtutis, & vt magis magiſque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obſidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte ſibi deſtinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius ſpémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samoſatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Ioſephi, & obſidione Hieroſolymæ per Herodem, & Antigono occiſo. *Ant. li. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ ſunt. Reliquerat enim Ioſephum fratrem ſuum, qui omnia procuraret, cũ mandatis huiuſmodi, vt nihil ante reditum ſuum aduerſus Antigonum moueret, quia non firmum eſſet auxilium Machærę, quantum ex delictis ſuperioribus appareret. Verùm Ioſephus, vbi fratrem procul abeſſe cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra ſecum miſſis petit, vt mauro meſſium tempore frumenta diripiat. Incurſu autem hoſtium per montana atque aſpera loca oppreſſus, & ipſe cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam conſecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari poſſet. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: ſed eò proceſſit iracundiæ, vt mortuum quoque Ioſephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abſcidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas poſt Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis ſtudioſos lacu ſubmergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra caſtelli cuiuſdam inſtaurabat mœnia, cuius nomen eſt Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samoſatis Antonius, & præpoſito Syriæ Soſio iuſſo vt Herodem quoque aduerſus Antigonum adiuuaret, diſceſſit in Ægyptum. Soſius autem duabus cohortibus in Iudæam præmiſſis, quarum Herodes veteretur auxilio, ipſe cum cętera manu militum ſequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortẽ fratris ſomnia manifeſta ſignificant. Cúmque turbatus proſiluiſſet è ſtratis, ecce nũcij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm queſtus, maxima parte luctus dilata, in hoſtes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanũ venit, octingentos montis accolas aſſumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingreſſus eſt, hoſtéſque obuios in eum quem reliquerãt locum auertit. & aſſiduè quidem caſtellum oppugnare tentabat: ſed prius quàm id caperet, aſperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòſt,

δης ἐπαύσατο τ' πρὸς αὐτώνιον ὁρμῆς. ἀκηκοὼς ἢ αὐτὸν μὴ πολλῆς δυνάμεως προσπολεμοῦντα σαμοσατέοις, πόλις δ' ὅτιν ἐυφρήτῃ πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠπείγετο, τ καιρὸν ὁπτὸν ἡγησάμενος πρὸς τ ὁπτὸν ἀξίωσιν ἀνδρίας, καὶ τ μᾶλλον ἀρέσασθαι τὸν αὐτώνιον. γενόμενος δὲ ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τῶν βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν ἢ ἁποτόμου λείας, ὡς τε τὸν μὲν αὐτώνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ, τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν, καὶ πολὺ προσθεῖναι ταῖς τε ἄλλαις αὐτοῦ, καὶ ταῖς εἰς τὸν βασιλέα ἐλπίσιν. αἰτήσαντα δὲ τὸν βασιλέα ἀναδῆσαι τὰ σαμόσατα Ἀντιόχῳ.

Κεφ. ιγ.

Κατὰ τοῦτο θορύβου τὰ κατ' Ἰουδαίαν Ἡρῴδου πρόσταγματα. καταλελοίπει μὲν, ἰώσηπον τ ἀδελφόν, ὅλων, καὶ ἀγγελίας τινὸς μέχρι τ ὑποστροφῆς αὐτοῦ καραμεῖναι πρὸς αὐτήγονον. οὐ γὰρ ἦν βέβαιον εἰς μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τῆς καταγελάστου δὴ ἱεριχοῦτος ἐχώρει μετὰ πέντε ταγμάτων, ἃς συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἦει δὲ τὸν σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τοῦ θέρους. διατιθεμένων δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυχωρίαις τῶν ἐναντίων, αὐτὸς τε θνήσκει, μάλα γενναίως ἐν τῇ μάχῃ φανείς, καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρεται. τοσούτων γὰρ ἐκ τῆς συρίας ἦσαν αἱ ταγμαι, καὶ οὐδὲν αὐταῖς ἀνεμέμικτο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλουμένων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον. αὐτήγονος δὲ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὡς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν ἰώσηπον. κεφαλήσας γοῦν τῶν σωμάτων διαστήμῃ τινὶ κεφαλὴν αὐτοῦ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρου αὐτῆς φερούσα τὰδελφοῦ Φερώρα διδόντος. τὰ δὲ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὸν αὐτήγονου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ ἡρῴδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν, προσάγοντες εἰς τὸν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσήκοντες αὐτήγονῳ. μετεβάλλετο δὲ πολλὰ καὶ τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς αἰτειχίζει τι τῶν ἐρυμάτων, γιθθὰ καλεῖται. τούτων δὲ οὐδέπω πύστρο ἡρῴδης. μετὰ γὰρ τὸν σαμοσάτων ἅλωσιν, αὐτώνιος μὲν καταστήσας δὴ τῆς συρίας σόσιον, καὶ προστάξας ἡρῴδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτήγονον, αὐτὸν εἰς αἴγυπτον ἀνεχώρησε. σόσιος δὲ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν ἡρῴδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει σχεδόν. ὅτε δὲ ἡρῴδῃ κατὰ τὸν πρὸς αὐτόχειαν διάφορον, ὄνειρος σαφὴς τὸν τοῦ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ ταραχῆς ἐκθορόντι τῆς κοίτης, εἰσῆσαν ἄγγελοι τῆς συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲν προσωμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τοῦ πόνου ὑφῃρεῖτο, ὅτι τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγετο. ποιούμενος δὲ τὸν πορείαν ὑφ' δ' ὠάμου, καὶ διανύσας ὅτι τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῷ θεῖ τὸ ἔθος προσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δὲ σὺν τάγμα ταύτῃ σωώλας. μεθ' ὃν οἱ προειμένας ἦμεσαν, εἰς τὸν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ζήτητας. καὶ προσέβαλλε μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, ὥριν δὲ ἐλθὼν χειμῶνι βιαιοτάτῳ, τ πλησίον ἐστρατοπεδεύσατο κώμας. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας μὲν ἡμέρας,

καὶ τὸ

καὶ τὸ δ' ἄλλο στρατὸν παρ' αὐτοῦ τάξιν συνέμιξε, δείσαν-
τας τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, ἀφ' ἧς ἐνωμίας ὠφέλησαν τὸ ἔρη-
μον. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη ἀφ' ἑσπέρας ἐπεχείρουν, ἅτε δίδοντες ἢ τοῖς
τοῦ ἀδελφοῦ φονεῦσι μεταδιώκειν. οὕτω δὲ καὶ ἡ ἡμέρα
αὐτῷ συνεβαίνε τέλος, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, αἰ-
φνίδιος θεοφιλεστέρου δόξας ἀποφήνασθαι πολλοῦ μᾶλλον ἢ ἑαυ-
τοῦ. ἀφ' ἑσπέρας δὲ τῇ συμποσίου, μετὰ τὸ πάντας ἐξ-
ελθεῖν, αὐθημερὸν ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο καὶ πολλῶν
ὄντων, καὶ σωτηρίας, οἰωνὸν ὅτι τοῦ μέλλοντος πολέμου
κενὸς ἦν σημεῖον, ὑπὸ τοῦ ἔους δηλούσης τοῦ ἔρημου.
καὶ τῇ ἑωθινῇ εἰς ἑξακισχιλίους δοὺς τοῦ ἄρεως
καταβαίνοντας, ἀπεπέμψατο τῷ Πάππῳ συμμάχους, καὶ
χιλίους μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφόδρα θαῤῥοῦντας, πόῤῥωθεν δὲ χαμόθεν καὶ πέλτας
ἐβαλλον, ὡς τι συχνοὺς καταπλήξαιεν, εἰ μὴ αὐτὸς
ῥᾳδίως φαρέλαιναν, πέλτῃ καὶ τοῦτο ἀκοντί-
ζειν. βουλόμενος δὲ ὁ Ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμῃ τῇ
σφετέρᾳ, ἀλλὰ καὶ πλήθει φανῆναι δοκεῖν, πέμ-
πειν τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ σπείρας ὅπη σπάνις ἂν ἐπι-
πέμπει. τούτων μὲν οὖν ἕνα μαχαιρᾶς ἀγώνισμα.
ῥᾳδίως ἦ τὸ πολεμίαν καταδραμόν, πόλεις μὲν πολί-
χνας κατασῴζεται. ἑξακισχιλίους δὲ τῇ ἐν αὐτῇ ἐφ-
θάρη, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεφεν ὅπη τὸ
στρατόπεδον. πύλιστο δὲ ἐφ' ἑνὶ τοῦ καλουμένου κατὰ
κώμην. σφοδρύνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆ-
θος Ἰουδαίων, ἔκ τε αὐτῆς Ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλ-
λης χώρας, οἱ μᾶλλον ἐξ μίσους τὸ φῶς αὐτῷ φέρον, εἰ
δὲ ὅπη τοῦ αὐτοῦ κατορθώματος κεκοινωνήκοτες. τοὺς γε
μὴν πολλοὺς εὐθὺς ὑπεδύετο μεταβολῆς ἄλογος
καὶ ὁ μὲν ὑπεκίνει συμβαλεῖν, οἱ δὲ ἐφ' ἑαυτοῦ, οὔτε φῶς τὸ πλῆθος, οὔτε ἐφ' ἑαυτοῦ ὁρμὴν ἐπι-
δείξαντες αὐτοῖς φοβούμενοι αὐτοπροῤῥήδην. ἡνωμένης
δὲ τῆς φάλαγγος, τὰ μὲν ἄλλα μέρη φῶς ἐλί-
γον αὐτῷ. ῥᾳδίως δὲ κρατεῖ μᾶλλον τῷ φονεύειν
ἀδελφοῦ φαβαλλόμενος, ὡς αὖ πόνατο τοὺς
αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τῷ καθ' ἑαυτὸν ἐκφέρει, καὶ
μετ' ἐκείνους ὅπη τὸ συνεχὲς αἰεὶ ζητούμενος ἀπαντας
διώκει. φόνος δὲ ἦν πολύς, τῇ μὲν εἰς τοὺς κα-
μάρας συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ἁρμώνατο, τὸ δὲ προσ-
πεσόντων τοῖς ὀχυροῖς, καὶ πτοήσεως ἀναιρέσεις. συνε-
βαίνετο δὲ ταῖς πολεμίοις εἶναι, ἢ πᾶσι μὲν ὁπλίταις
οἰκία ἐκέκτητο. τὰ πάντ' ἦ ἦν ὑπερθεν ἀμπεπυκασμένα κε-
κάλυπτο. καὶ ἐπεὶ δὲ ἐξέλιπε τῇ ἔξωθεν, τοὺς οἰκείους
ἀπαραίτητον εἶλκε τοὺς ἔσωθεν. καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς
ὑπὸ κατασείων τοὺς ὀφρῦς, ἀβρόους ἀνῆρε, τοὺς ὑπο-
φυγάδας ἢ τῇ ἐρήμῃ, οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδί-
χοντο. καὶ τοσοῦτον ἐπορεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τι
καὶ ὁδοὺς ἄνευ φοβητῶν τοῖς πεζεύειν. τοιοῦτον τοῦ
πολεμίου οὐκ ἔλαβεν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν ὑπὸ συλλε-
γόμενον αὐτῷ πλῆθος ὡς ἐδέξατο τοὺς ἀπὸ τῶν κα-
μάρων ἀφεθαρμένους, εἰς φυγὴν ἐπεκίνδυνε. κεῖν δὲ-
δόκει τῇ νίκῃ τὸ Ἀντιγόνου ῥᾳδίως ὅπη ἐπεβουλεύσειν ἕ-
λασσον, οἱ μὴ χειμῶν ἐπεκώλυσε σφοδρότατος. τοῦτο τὸ
ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τὸ παντέλους καθαιρεῖσθαι, ἡνί-
κα τῷ αὐτοκράτορι κατέστη, βουλομένῳ καταλιπεῖν ἤ-
δη τὴν πόλιν. ῥᾳδίως δὲ φῶς ἑαυτὸν ἔδη τοὺς
φίλους κεκμηκότας ὅπη διαφανίσ τῷ σώματι

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam
Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit,
vt castellum nocte deserercnt. Iámque per Hie-
richunta properans ibat, vt quàm primùm in-
terfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam
mirabilis ei monstríque similis casus cuenit:
vnde præter spem liberatus, opinionem quòd
Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi
honorati vesperà illa apud eum conauissent,
postquam dimissa conuiuio omnes egressi
sunt, confestim conaculum concidit. Id autem
commune sibi tam periculorum quàm salutis
præsagium, quantum ad futurum bellum per-
tineret, esse coniiciens mane primo castra mo-
uet: hostiúmque sex circiter millia de monti-
bus decurrentes, prima tentabant agmina: &
manum quidem cum Romanis conserere non
satis fidebant: lapidibus autem ac telis con-
dummodo plurimos sauciarent, eminus appe-
tebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens,
latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se
non solum audacia suorum, sed etiam multi-
tudine superiorem videri cupiens, Pappum
quendam ex contubernalibus suis cum manu
militum in Samariam mittit, quibus quidem
Machæra erat præmium victoriæ. Herodes ve-
rò terram peruagatus hostilem, quinque mu-
nicipia capit, duóque habitatorum millia con-
sumit. exustísque domibus, ad exercitum redit,
circa vicum, qui appellatur Cana tendentem.
In dies autem singulos magna ei multitudo
Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis
regionibus accedebat: cùm hos odium mone-
ret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara fa-
cinora. Enimuerò multos ratione carétes, mu-
tationis cupiditas impellebat. hoc autem con-
gredi festinante, Pappi milites neque multitu-
dine hostium, neque impetu perterriti, acriter
ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi
agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper
restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis re-
cordatione periculosiùs dimicans, dummodo
eius vlciscerentur autores, aduersam aciem fa-
cillimè superat. deinde semper integros aggre-
diendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim
plurima occumbentium strages. cùm alij qui-
dem in vicum vnde venerant compellerentur.
nouissimus autem ipse instare, atque infinitos
occideret. postremò ruens inter fugientes hos-
tes in vicum irrupit: cùm omnes domus ar-
matis essent refertæ, plenáque propugnatorum
desuper tecta: & quoniam foris deprehensos
facillimè superabat, disturbando ædes intus
abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos te-
ctis, multos simul necabat. si quis autē subter-
fugisset ruinam eum gladiis armati milites ex-
cipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias
multitudo coaceruata est, vt etiam victoribus
ipsis transitus obstrueretur. hanc plagā hostes
adeò nō tulerunt, vt cōfluentium turba, con-
spectis, qui in vico perissent, fuga discederent.
statimque successu fretus Herodes ad Hieroso-
lymā petrexisset, nisi eū hyemis asperitas pro-
hibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit
impedimentum, & ne penitus opprimeretur
Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deser-
re cogitabat. Herodes autem ad vesperam,
cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quàm in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cùm alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncant: idque Phætoræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: muriſq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro réplo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria propipientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouũ aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidé occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiã verò alimentorum longinquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte propsita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A ὀλιγωρεῖς, καὶ αὐτὸς ὡς ἦν ἐπὶ θερμοῖς ἐκ τῆς ἅλης λουσόμενος ἠξίου στρατιωτικώτερον. εἰς γοῦν αὐτῷ πρὸς εἴπετο, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐπ' αὐτὸν αὐτῷ τῆς ἐκ δεξιᾶς τῆς πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἐξῆς πλείους. οὗτοι καταπεφεύγεσαν μὲν ἐκ τῆς μάχης ἐν τάξει εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τέως δὲ ὑποπτήξαντες, καὶ ὀλιγωρήσαντες, ὡς ἐθάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρέσχον γυμνὸν ὄντα ξίφους, δι' δὲ τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῷ μὲν οὖν ἄλλων, οὐδεὶς παρῆν· τύχῃ δ' ὁ συλληφθέντος τοὺς ἄνδρας, ἠρώτα δὲ ἀπέχεσθαι τοῦ μηδὲν παθεῖν, ὃς τοὺς ὀλιγωροῦντας πάντας. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πάσσον μὲν τὸν ἀπηγόρου στρατηγὸν καταπομπάσας, αἰτήσατο δὲ δι' αὐτῆς τάξεως, πέμψαι τὴν κεφαλὴν φερομένην τῷ ἀδελφῷ, ποινὴν τοῦ φονευθέντος αὐτῷ ἀδελφοῦ. ἦν γὰρ ἔδει ἦν, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δὲ τὸ χειμῶνος, B ἤλαυνεν ἐπὶ Ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τοῦ τείχους ἀναχὼν τὴν δύναμιν, στρατόπεδον δὲ αὐτῷ τεῖχος ἔζωσε· ἐξ οὗ βασιλεὺς ὁ Ῥωμαίων ἀπεδέδεικτο, ἀφ' οὗ στρατοπεδεύει. ταύτῃ γὰρ μάλιστα ὀλίγον, καὶ καθ' ὃ φρὶν εἶλε πομπήϊος τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιὰν, καὶ τεμὼν τὰ ἀφθάσεια, τεῖα ἐμὰ ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αὐτοκρατεστάτους τῇ ἐπαί- C ξοντι ὅπῃ τῇ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦει, τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου μετὰ θυγατέρα καθωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, καὶ παίρεσθαι ποιεῖται τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ἐκφανέσα τοὺς πολεμίους. γάμος δ' ὑπόσπονδον ὅπῃ Ἱεροσολύμων μὴ μείζονα δύναμιν. συνῆπτε δὲ αὐτῷ καὶ σόσσιον, μετὰ πλείστης στρατιᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, τὴν ἀφ' ἑσπερίου τῆς μεσογείου, τὴν παρεῖσαν αὐτὸς δὴ φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δὲ τῆς D ὅλης δυνάμεως, εἰς ἑνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππέων δὲ ἑξακισχιλίους δίχα τῆς ἀπὸ συρίας συμμάχων, οἱ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, κατεστρατοπέδευον τῷ βορείῳ τείχει πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς ἐκ συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σόσσιος δὲ αὐτονίῳ τῷ πίστιν τὴν αὐτοῦ στρατιὰ ἡγεμόνι σύμμαχον. τῷ δὲ αἱ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ ἐφ' τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀσθενέστερον, δ' δαίμονα καὶ πολλῷ θρασύτερον τὸν τολμῶντα θεὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, καὶ τῷ τολμηροτέρων κ' σίφος ἦσαν ληστείαν πολυτελεστέροις, καὶ μάλιστα ἐφ' τὴν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵππους, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο τροφή. τῷ γε μὴν μαχίμου τὸ δυνατώτερον ἐτέτακτο πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωροῦντας, ἔρυμα ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις E ἀπεμηχανώμενον ἀεί τι πόλυμα καινότερον. ἐν οὐδενὶ δ' οὕτως, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις ἐφέπεσαν τῷ πολεμίων. τῷ γὰρ βασιλεῖ, πρὸς μὲν τὰς ληστείας αἰσθανομένῳ λόχοι, δι' ὧν ἀείστελλε τὰς ἐφόδους. πρὸς δὲ τὴν ἐπιπολείων ἀπορίαν, αἱ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῷ δὲ μαχομένων ἐφ' ἑκατέρων τῇ ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καί τοι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόν- F των ὑπερβολή. φανερῶς μὲν οὖν οὐ συνεχώρησαν τοῖς ῥωμαίοις δεῖν θεραπεύειν τὸν θανάτῳ. δι' δὲ τῷ

ὑπὸ

ὑπὸ τῶν ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπινης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν κατασφαλῶναί τι τῦ τείχους, ἕτερον αὐτοχώ-
ουν. καθόλου τε εἰπεῖν, οὔτε χερσὶν, οὔτε βλητοίαις ἔκαμνον, εἰς ἔσχατον αὐτοχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει
πλείστην δυνάμεως ἐξεκαθέζοντο μῆνας, πάντα μη-
δὲ διώκοντος τῶν πολιορκίαν, ἕως τῦ ἡγεμόνος τι-
νὲς ὀλίγων ὀλίγῳ τῦ τείχους διαῤῥήξαντες, εἰς
πόλιν εἰς τῶν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατονταρχαν σοσίν.
ἐφῆκτο δὲ τὰ ἐγγὺς τοῦ ἱεροῦ πλήσιστα, καὶ τῆς δυνά-
μεως ὑπερθύμου πανταχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τῦ
μὲν ῥωμαίων ὑπὸ τῆ ξένῃ τῆς πολιορκίας διαρκε-
μένων, τῦ δὲ ἡγεμόνος ἰουδαίου, μηδένα ὑπολι-
πέσθαι ἀπρόσβολον. ἐσφάττοντο δὲ πανπληθεῖς, ἔν τε τοῖς στενωποῖς, καὶ κῶ τὰς οἰκίας συνεσ-
δυόμενοι, καὶ τῶ ναῶ φεύγοντες. ἦν δ' οὔτε γήρᾳ ἔλεος, οὔτε ἀδυνείας γυναικῶν, ἀλλὰ καί τοι
γε φειδομένου τῦ βασιλέως, καὶ φείσεσθαι φθε-
καλουμένου, ὑβρὶς ἐπαύσατο τῆς δέξιας, ἀλλ' ὥσπερ
μεμιλωμένοις πᾶσιν ἡλικίας ἐπέκειτο. ἔνθα καὶ αὐτί-
γονος, μήτε τ' πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λα-
βών, κάτεισι μὲν ὑπὸ τ' βαρέως, φεραυτίπλ ἢ τοὺς σοσ
σίου ποσί. καὶ νεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν με-
ταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, καὶ αὐτίγονον ἐκάλε-
σεν. ὑ μέλλων ὡς γυναῖκά τε κῶ φρουρᾶς ἐλεύθερον ἀφῆ-
κεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεσμοῖς ἐφυλάττετο. φείσεσθαι δὲ ὧν ἡ-
γεμόνα κελεύων τῦ πολεμίων τότε, κρατῆσαι κῶ τῦ
ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πλῆθος
ὅλον θέας τε τ' ἱεροῦ, κῶ τῦ κ' τὸν ναὸν ἀγῶνος. ὁ δ' βα-
σιλεὺς, τοὺς μὲν ὠφελεῖν, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος,
ἔτι δὲ οὓς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἤττης χαλε-
πωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἴπ τῦ ἀθεά-
τοις παρ' αὐτῦ ὀφθείη. διεκώλυσε δ' ἤδη, καὶ τὰς
κῶ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ ἐξετινάμενος φεὸς
σόσιον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥω-
μαίοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βα-
σιλέα. καὶ ὡς δὴ τοσούτων πολιτῦ φόνῳ, βεαχὺ
καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα
κεῖναι. τῦ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δι-
καίως τοῖς στρατιώταις ὑπέσχετο φαμένῳ, αὐτὸς
ἔφη ἐξεκίμειν ἐκ τῦ ἰδίων χρημάτων τὸν μισθὸν
ἑκάστοις. ὅτου τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα,
τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκα-
στον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τὰς ἡγεμόνας, βασι-
λικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σόσιον, ὡς μηδένα
χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον. σόσιος δὲ χρυσοῦν
ἀνατίθησι τῦ θεῦ στέφανον, ἀνίζαντος ὑπὸ ἱεροσολύ-
μων, ἄγων θριαμβεύσας ἀντώνιον. τοῦτον μὲν
οὐδ' φιλοψυχήσαντα μάχεις ἐκάτερ δεῖ ψυχρᾶς
ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγχινείας πίλατος ἐφάνη. βα-
σιλεὺς δὲ ἡρώδης ἐξακείας τὸ κ' τὴν πόλιν πλῆ-
θος, τοὺς μὲν τὰ αὐτῦ φρονήσαντας, δυσχερείς ταῖς
τιμαῖς καθίστατο, τοὺς δὲ ἀντωνίου, ἀνῆρει, καὶ κῶ
αὐτὰν ἤδη χρημάτων ὅσον ἔσχε κόσμον καταρυ-
σεύσας, ἀντωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. ὑ-
μέλει εἰσαπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ
ἀντώνιος τῦ κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, πλέον
ἢ ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξιλεῦτο
τ' ἡμῶν τὸν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῦ ἀφ' αἵματος

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quàm muri aliqua pars diruereturalteram eius vicem muniebant. Prorsùs autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant: denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerũt:donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere & post eos Sosij centuriones.

B Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi; & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi,etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit : sed veluti furentes; omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit; & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur.Herodes autem cùm iam hostes vicissetD vt externa quoque auxilia cõpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset,existimans sibi fore victoriam,si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset.mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inue-

E ctus in Sosium,si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solicitudinis reliquissent : qui pro tanta ciuium cæde,totius orbis terræ imperium , vile pretium iudicaret; Illo autem iustum esse dicente , vt pro labore obsidionis,prædandi licentiam milites haberent:ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ aliquibus, promissa compleuit Nam & militum quemque liberaliter ; & pro

F merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit , vt nemo egens pecúniis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata,ex Hierosolymis remeauit , Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Hero- *Ant. li. 15. cap. 1.*
des discreta multitudine ciuitatis,suarum quidem partium studiosos , quo magis beneuolos, sibi faceret, honorificè tractabat: Anti-

G gonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defeciffet,diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit; non tamẽ omnino nẽ quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus , in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sãguine

ſupereſſet,cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorúmque optimates apud Antonium criminando ſuadebat eos interfici, vt eo modo cuiuſque poſſeſſiones dominio ſuo faciliùs quæreret. Poſtea verò quàm in Iudæos atque Arabes vſque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuiſſet Antonius, occidere quidem bonos viros tantóſque reges iniuſtum eſſe duxit: verùm inter amicos vltrà non habuit: ſed multa terra ex eorum præciſa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balſamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherum ipſi dedit Quorum potita dominio, ad Euphratem vſque Parthis bellum inferentem proſecuta Antonium, per Apamiam & Damaſcum in Iudæam venit.Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infenſum eius animum mitigaſſet, tamen ducentis talentis annuis abſciſſas regno ſuo poſſeſſiones impetrat ſibi locari: ipſámque omnibus obſequiis placans, Peluſium vſque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníq; præda,Parthus illi ſtatim condonatus eſt.

A ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν φόβῳ τοὺς ἔξωθεν ἰόντας, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει σύνεγγυς διαβαλοῦσα πρὸς τὸν ἀντώνιον, αἱρεῖν ἔφασκεν, ὡς αὐτῷ κτήσιον ἑκάστου ῥᾳδίως γινομένῃ διαπόρῳ. ἔτι δὲ ἐπιτείνουσα τῷ πλουτεῖν τοὺς Ἰουδαίους καὶ Ἄραβας, ὑπῆγε τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρῴδῃ καὶ Μάλχῳ αἱρεθῆναι. μέχρι γοῦν τοῦ πρὸς τοὺς Παρθυαίους πολέμου πάσας αὐτόνιος, τὸ εἶναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς πλουσίους, αὐόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ τούτων ἔγγιον φίλους εἶναι, διεκρούσατο. πολλὰ δὲ τῆς χώρας αὐτῶν διατεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν Ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἑλκύσεως ποταμοῦ πάσας. ἦν γὰρ οὐμὴν κυρία, καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφράτου τὸν αὐτόνιον ἐπὶ στρατεύοντα κατ' ὄθους, ἦκεν εἰς Ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ Δαμασκοῦ. κἀντεῦθα μεγάλαις μὲν αὐτὸς τὸν δυσμένειαν ἀπώσατο δωρειαῖς ἡρῴδης ἐκμειλίσσεται. μισθοῦ δὲ ἦ κατ' βασιλείας ἐπορρᾳθέντα χωρία ἑξακοσίων ταλάντων, εἰς ἅπαντα ἐωυτόν. προπίπτει δ' αὐτῷ μέχρι πλουσίᾳ, πάσῃ θεραπείᾳ καταχεόμενος. μετ' οὐ πολὺ, παρὼν ἐν πάρθοις αὐτόνιος, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρτάβαζον τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴ δὲ τῷ χρημάτων, ἢ τῆς ἀποίνης, ὁ πάρθος δοὺς ἐχωρίσθη.

B

C

D

Cap. XIIII. De inſidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio contra Arabas, & ingenti terræmotu. *Ant. lib. 15. cap. 5.*

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficiſci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni ſoror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus eſt. Regibus enim, vt diximus, inſidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, perſuadet Antonio. quos ſi viciſſet, Arabiæ: ſin autem victus eſſet, Iudææ domina conſtitueretur, alterúmque potentium per alterum peſſundaret. Sed hoc eius conſilium Herodi feliciter ceſſit. nam primùm in Syros hoſtes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Dioſpolim in eos mittit, & quamuis fortiter reſiſtentes, ſuperauit. qui cùm iam victi eſſent, magno motu Arabes ſuſcitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggreſſus, bellum conſultius adminiſtrare tentabat, caſtráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo,ſed priore victoria freti Arabas impetunt.& prima coitione in fugam verſos vrgebant:in perſecutione verò inſidiis periclitatur Herodes,Canathenſibus ab Athenione immiſſis,qui ex Cleopatræ ducibus ſēper ei fuerat inimicus.Namque horum incurſu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctíſque agminibus circa ſaxoſa loca & deuia, Herodis militem fugant,plurimis cæde proſtratis.Qui verò ex prælio ſeruati ſunt,in vicū Ormizam cōfugiunt. vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, ſicut erant plena ceperunt: Neque multo pòſt accepta clade, Herodes aderat cū auxiliis, ſeriùs quā vſus poposcit.Huius ei vulneris cauſa fuit:præpoſi-

E

F

G

Κεφ. ιδ'.

ΤΟῦ δ' ἀκτιακοῦ πολέμου συνερρωγότος, παρισκδ- μὲν ἡρῴδης αὐτονίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τ' τὰ ἄλλων τῆς κοίλης συρίας ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ πεφροντικὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ὁ αὐτιγόνου καλεῖται ἀδελφὴ. διεκλείσθη γε μὲν παντούργως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τῷ πνδ ωίων αὐτονίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ἐπιβουλεύουσα, πείθει τὸν αὐτόνιον, ἡρῴδην ἐμπισῶσαι τὸν πρὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας γένηται δεσπότης, καὶ θατέρων τῆς δυνάμεων καταλύσας τὸν ἕτερον. ἐρρίφθη μὲν τοι καθ' ἡρῴδην τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ῥύσιον κατὰ τῆς πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγχεάσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς θέᾳ διώκοντας, ἐνεδρεύσαντά τε καὶ τοὺς καρτεροὺς ἀπὸ παντὸς ταξαμένους. θεοὶ δὲ τὴν ἧτταν, γίνεται μέγα κίνημα τῆς ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάνα θα τῆς κοίλης συρίας, ἄπειρον τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἔμενον. ἔνθα μετὰ τὴν δυνάμεως ἡρῴδης ἐπελθὼν, ἐπειρᾶτο θεραπεύειν ἀφηνίδαν τὸ πολέμου, ἐς στρατόπεδον ἐπέλθοντι τάχιζειν. οὐ μὲν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ θεοτέρᾳ νίκῃ τὸ θαρρῆκότες, ὥρμησαν δὴ τοὺς ἄραβας, καὶ θεὸς τὸν φράτην ἐμβολὴν ἔπαντας, ἐδίωκον. ἐπιβουλεύεται δὲ ἡρῴδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῆς κανάθων ἐπιχωρίους αὐτοὺς ἀθλιώτατος, ὃς ἐν αὐτῷ τῆς κλεοπάτρας στρατηγῶν εἰεὶ δόφορος. θεὸς γὰρ τὸν τούτων ἐπίθεσιν ἀναθαρρήσαντες οἱ ἄραβες, ἐπιστρέφονται, καὶ συναθροίσαντες τὸ πλῆθος θεὶ πεζῇ καὶ ἐππάτα χωρία, ξίφονται τοὺς ἡρῴδου, πλεῖστόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δὲ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν θεὶ κεῖντες, αὖθις ἁλὸν οἱ ἄραβες. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμ-

θορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρῴδης, παρὼν τῆς χωρίας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τῆς ταξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπῳθῆς κατέση. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως σ συμβολῆς
ἐνοιμώμης, ἐκ αὖ Ἀθηνίων δοκῶ καιρὸν ἐνεδρεύσειν. ἐπιμω
ρήσατο γὰρ τοὺς Ἄραβας αὖθις αἰεὶ τὴ χώραν καταδρέ
χων, ὡς ἀνακαλέσασθαι μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις.
ἀνυνοιμώμων τοῖς ἐχθροῖς, ἐπιπίπτ συμφορὰ δ' αἱμό
νιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν τ βασιλείας ἑβδομον, ἀκμά
ζοντος τ περὶ ἄκτιον πολέμου. κ γὰρ ἀρχομένου ἔα
ρος ἡ γῆ σφαττομένη, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἄπῳλεν,
ἀνθρώπων δὲ ξηρὸς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δ' ἐραπω
τικὸν, ἐμίγνυ ἀδηλβίς. ὑπῆθεν γὰρ νομίζετο. καὶ τύ
τῳ τοὺς Ἄραβας, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, θερσε
λογοποιοῦσα τοῖς συνθρωποῖς ἀεί τι καλεπώτερον,
ὡς πάσης ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν
ἐρήμου τ χώρας κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν θρα
συτάτμοι τοὺς πρέσβεις, οἳ γὰρ ἰουδαίων ἔτυχον
ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τ ἐμβολὴν καταπλα
γὲς τὸ ἔθνος, καὶ μεγάθει συμφορᾶς ἐπαλλήλων ἔκ
λυτον συναγαγὼν ἡρῴδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ὅπλ
τ ἄμυναν, λέγων τοιάδε. θαλεπώτατά μοι δοκεῖ
τὸ παρὸν ὑμῶν καθάπ εἶναι δέος, πρὸς μὲν γε τὰς
δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ
πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀναίδρων. ἐγὼ γὰρ τοσ
οῦτον δεισιδαίμων κατέπηγέναι τοῖς πολεμίους μὴ τὸν
σεισμὸν, ἀλλ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀραῖ δ' ἀλεαρ
τῆτο καθεῖναι τῇ δουλῶσαι δίκας ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ὅ
πλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡ
μῶν συμφοραῖς ἥκον. σφαλερὰ δὲ ἐλπὶς οὐκ ἐξ ἰδί
ας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπρα
γίας. οὔτε δὲ τὸ δυσυχεῖν, οὔτε τὸ εὐπρεπὲν ἐν ἀνθρώ
ποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβομένω εἰς ἑκά
τερον τὸν τύχων. ἔστι τὰ μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑπο
δειγμάτων. τῇ γοῦν πρότερα μάχῃ κρατοῦντες,
ἐκρατήσαν ὑμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κ τὸ εἰκὸς νῦν ἁ
λόντες κρατοῦσιν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποι
θὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δ', διδάσκουσι προμήθειαν.
ὡς τὸ ἐμοιγε καὶ τὸ διδοικότος ὑμῶν θεῖσθαί θαῤ
ῥεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τ δίκης κατὰ τὴν
ἐχθρῶν, καὶ θεὰ τὸν ἐμὸν γνώμην ἐξεωρμήσατε,
καιρὸν ἔχων ἡ ἀθλιώτης σεισμὸς ἐπέστη. νυνὶ δ' ὀκνος ὑ
μῶν, καὶ τὸ δοκεῖν ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐσχυ
κατ. χρὴ μὲν τοι μέχρι τ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ
τοῖς ἔργοις ἐγχωρᾶ τι τὰ φρονήματα, καὶ πᾶσιν τοῖς
ἀσεβεστάτοις, ὡς οὔτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαι
μόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὸν ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν,
ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ θεὸς φείσεται τις ἀρᾶ
σα τῷ ἑαυτῷ ἀγαθῶν διαστάσιον γνώμην, ὃν παρ'
ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς
ταράσσετω τὰ τῆς ψυχῆς κινήματα, μηδὲ ὑπολαμ
βάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γενησό
μενον σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῆς στοιχείων πάθη, καὶ
οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τὸν ἑαυτοῖς βλάβην ἐπι
φέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆς χθονίων
βεσμῷ θεσγλώσσητο ἂν τι σημεῖον βεβαιότερον. αὐ
τὰ δὲ ταῦτα, θεσπεσίῳ ἔοικε τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί
δυνατὸν τῷ σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρα
τήσας ὁ πόλεμος; ἑτέρας μὲν τοι μείζονος ἀλύσεως

A torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quòdque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. nàque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quã assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non minor. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Egò enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam; quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. D non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem pes est, quæ non suis viribus nititur; sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur; E victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso F autem opere virtutem exerere: conscelerati sique hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum; donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portētum. Na- G turalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum;

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, taléſque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictámque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi meliùs quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autē Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, quamprimùm cupiens congredi. nam & hostes præmiserant. qui castellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructáque acie, Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contra procederet (quædā enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eóque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quandiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulsa est, eósque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licèt armis propè adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmq; rex arrogantiùs eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, cateruatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

A γενομένας τοῖς ἐχθροῖς, ὑπ' αὐτομάτου δὲ δίκης χρεὼς ἀλλοφύλοις, οἳ φρισθέντες ἡμετέρους ἄνδρας τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα, ὡμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θείῳ θύματα ἐπὶ τὸν πολέμιον κατέσφαγον. ἀλλ' ὁ δίκαιος ὀφθαλμὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀόρατος δεξιά. δώσουσι γὰρ ἡμῖν αὐτίκα δίκας αἱ τῆς παρόντος θεσπίσματος, εἰ δὴ ἀποδύσαντες πωλοῖτο τὴν περιττὸν δειλιῶν αἰσχύνην. ἴστωσι γὰρ ἡμᾶς οὐχ ὑπὸ γυναικὸς, ὑπὸ τέκνων, ὑπὸ

B κακοδαιμονούσης παρίδος, ἀλλ' ὑπὸ τῶν φρισθέντων ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. θεοκινδυνεύσω γὰρ καὶ λόγῳ χρώμενος ὑμῖν πειθηνίοις. οὐ γὰρ ἴστε τὴν ἑαυτῶν αἰδρίαν αὐτόστατον, ἐὰν μὴ θερπετεία τις βλάβῃ τε. τούτους παρακελευσάμενος τὸν στρατὸν, ὡς ἱερὰ θεοθύμοις ἔθυε τῷ θεῷ, καὶ μετὰ τὴν θυσίαν, διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μετὰ δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τοῦ πολεμίου, ἅμα τε μεταξὺ φρουρίου,

C ἅμα εὐθὺς ἐπεβολίζετο, βουλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοι πάλαι θερπεπομφότες, τοὺς καταλημψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὖν ἀπεκρούσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸν λόφον κατέσχον. αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν θεράπων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρίστατο, καὶ θεοκαλεῖτο τοὺς ἀπαντῶντας. οἱ δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ θεὸ τοῦ πλήθους ὁ στρατηγὸς ἐλθὼν

D μους αὖος ἦν τῇ δίκῃ, θεοσελθὼν ἐπαράσατο αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἂν τούτῳ συναναλαβόντες, ὀξίασαν ὅλῃ τῇ μάχῃ ἄτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλήθει μὲν οὐκ ἦσαν Ἰουδαίων θερέσσονες, ἐλείποντο δὲ ταῖς θερθυμίαις, καί τοι δὲ τὸ ἀπόγνωσιν τῆς νίκης, ἦσαν καὶ αὐτοὶ θάρσαλέοι. δύο μέχρι μὲν αὐτεῖχον, οὐ πολὺ ἐπὶ αὐτοῖς φόνος. ὡς δὲ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῆς Ἰουδαίων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο.

E πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ ἔξοπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἔφθη σωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους θερεῖχεν ἐπολιόρκει, μὴ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, θεοκατέπεμψε δὲ ἄγγελον, τῆς ὑπάτων δεκαπέντε. ἐπηρώτα δὲ θερισθομένους ὁ βασιλεὺς, μὴ λύτρα δεδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐθέλοντο. τῶν δὲ ἄλλοις ἐπιμένοντες, ἐξιόντες μὴ πλῆθος ἐπεχείρουν σφᾶς αὐτοὺς τοῖς Ἰουδαίοις ἐπάγοντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διῆγον, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λειπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθὸν δεδὶς μάχῃ, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς

F ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτη δὲ πληγῇ τὸν ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τῷ αἰδρῶτι τὰ φρονήματα, θερύκαλεν ὡς τε καὶ θερστάτης ὑπὸ τῶν ἔθνους αἱρεθῆναι.

Cap XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo supereſſet. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate veste quidem cultúque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo

ΜΕταλαμβάνει δὲ αὐτὸν δ' ἴσως ἡ θερὶ τῆς Καφ. 11.
ὅλων θεραγμάτων φροντὶς, ὅλῃ τῷ θεὸς αὐτοκράτορι φιλίᾳ, καίσαρος ἤδη θερὶ ἄκρον ἰσχύοντος. παρῆλθε μὲν τοι δίον πλοῦν, ἡ ἔπραττεν. οὔπω γὰρ ἐαλωκέναι καίσαρι αὐτοκράτορα ἔκρινεν, ἡρώδου συμμένοντος. ὅτε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τῇ κινδύνῳ διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, εὗρε διέζευκε καίσαρ, θεόντων αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὸν μὲν ἰδιώτου καὶ τὸ χρῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλικόν. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος,

αὐτὰρ

αὐτοκρὰς εἶπεν, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῷ ἰουδαίων βασιλεὺς ἡγούμην, οὐ πᾶσιν ὁμολογῶ γενέσθαι βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐ ὑπερειλήφειν εἰπεῖν, ὅτι πάντας αὖ με μετὰ τῶν ὅπλων ἐπῳήρασας, εἰ μὴ διεκάλυσαν ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἔπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τοσοῦτον ἐν ἀκτίῳ πληγεὶς, κατέλιπον τὸν εὐεργέτην. ἐγὼ μὲν οὖν σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος, ἦν ἐγὼ σύμμαχος, μίαν εἶναι λέγων τῷ πεπτωκότων διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, ᾧ ἀπολόντι, καὶ χρήματα, καὶ τείχη περὶ ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπεχνούμην κοινωνὸν τοῦ περὶ σε πολέμου. τὸ δὲ ἄρα τὰς ἀκμὰς ἀπόφασιν οἱ κλεοπάτρας ἔμεσον, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κράτος χαρισάμενος. συνέπεμψε δὲ αὐτονίῳ, καὶ τίθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ ἀξίωμα. περὶ σὲ δὲ ἦλθον, ἔχων τὴν ἀρίστην τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ περιλαβὼν ἐξετασθήσεσθαι ποταπὸς φίλος, οἷ τινὸς ἐγνώμην. περὶ ταῦτα καῖσαρ ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος εἰ πολλῶν ἄρχειν, οὕτω φιλίας περιστάμενος. πειρῶ δὲ καὶ τοῖς δυτυχεστέροις ἐμμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ὑπὲρ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μὲν τοι γε ἐποίησεν αὐτῷ κλεοπάτρα πειθὴς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ὡς τῆς οὐσίας αὐτῆς. κατάρχεις δὲ ὡς ἔοικεν δωρεᾶς, διόπερ χρήσει βεβαίῳ συμμαχίαν σε ποιησόμενος πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτῷ. νῦν μὲν οὖν δώμασι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. πειρήσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ περιθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα, δώμασι διεσήμανε τὴν δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τῆς αὐθρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώρεις δεξιλιξάμενος αὐτὸν, ἐζήτησέ τι τῶν τῷ ἀντωνίου φίλων ἀλέξανδρον, ἱκέτην ἡγούμενον. ἐνίκα δὲ ἡ καῖσαρος ὀργὴ, πολλὰ μὲν χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. μετὰ δὲ ταῦτα παρῆλθεν ἐπ' αἰγύπτου διὰ συρίας καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡδόμης, τότε πρῶτον καὶ συνεπασάσθαι ποιούμενος περὶ πτολεμαΐδα τὰς δυνάμεις ἐξέτασιν, εἰστιάσε τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τὴν λοιπὴν στρατιὰν περὶς δωρεὰν πάντα ἐδίδωκε. περιῆσαν δὲ καὶ διὰ τῆς αὐθρου πορείας μέχρι πηλουσίου διαχεῖν ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, οὐδὲ ἦν ὅπου τῷ διατρίβοντι ἐνεδίδου τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τε κράσει καὶ τοῖς στρατιώταις παρεῖχε, πολλῷ βεαχυτέραν ἡγεμονίαν βασιλείας, περὶς ἃ παρέχει. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ αὐτωνίου τεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτὸς τὰς ἄλλας τιμὰς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ περιέθηκε, τοῦ μὲν ὑπὸ κλεοπάτρας ἀποτμηθῆσαν χώραν, καὶ ἔξωθεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. περὶς δὲ τούτοις τῆς φοινίκων, γάζαν, καὶ αὐθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δὲ αὐτὸς καὶ περὶς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ περιεσχον

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fatcor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamē & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumēti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deserui. Nam cùm auxilij minus commodarē, optimum ei cōsilium dedi, vnā esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem: quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumēs: & vt in examen adduceretur properās, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis, humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs cum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primum cum eo milites recensente, circa Prolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vrensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruū esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Idcóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppēn, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringētos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eique continentem Baranæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, eúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes, eiúſque felicitate. *Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.*

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtaurauit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eſque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: eáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id arcam trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis ropes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpeluncæ radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem

ἐθνῶν φόρων κλεοπάτρᾳ. οὐδὲν δ' οὕτως αὔξησε τὸν εἰς ἅπαντας ὡς τὸ μεγαλόφρονα λαμβάνοντος. μετὰ δὲ τὴν ἀκτιάδα περιέθηκεν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τὴν τε τραχῶνα καλουμένην, καὶ τὴν προσεχῆ βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὰς λυσανίου μεμισθωμένος οἴκους, ἀπέλιπε πειρᾶσθαι τοὺς ἐκ τῆς τραχῶνος λῃστὰς δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ ἐπὶ τοῦτα τὸν ἡγεμόνα τῆς συρίας καταφυγόντες, ἐδηλοῦσαν τῷ συμφορὰν αὐτῶν καίσαρι. καῖσαρ δὲ γνοὺς, αὐτοπέστειλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ λῃστήριον. ζηνόδωρος δὲ τὸν ἀφορμὴν ἔσχεν, καθῃρέ τε τὰ τῆς αὐλῆς τέλη χίλια, καὶ ἀφῃρεῖτο ζηνόδωρος, ἕως μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅπη δαμασκόν, πρόσοδος δ' ἦν σι. κατέσχεν δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὅπιζοπον, ἕως ἀπῆλθεν πάλιν ἦθος εἰς τὴν ἀπαρχίαν, ὡς μὲν ἐξῶναι, ἄλλα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὅπιζόποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ ζηνόδωρος, προσέτι μὲν αὐτοῦ καὶ τὴν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τῆς γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὃ δὲ τούτων πρόσοδος μείζων ἦν, ὑπὸ μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀγάπας, ὑπ' ἀγρίππα δὲ, μετὰ καίσαρα. οὐδὲν δὴ πλεῖον μὴ δόξῃ ἀμοιρίας προσκοῦσιν. εἰς μέγιστον δὲ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλοψυχίας ἐπέτεινεν εἰς δυσέβειαν.

ΠΕπιτελεσθείσης δὲ τῆς τοῦ βασιλέως, αὐτίκα δὴ ναὸν ἐπισκευάσας, καὶ τὴν περὶ αὐτὸ αἰθρισάμενος χώραν, τριπλασίαν, ἀμείζοις μὲν τοῖς ἁγιάσμασιν, αὐτυπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τετμήκεσαν δὲ ἅπαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἱ μὲν γὰρ ἀμφισκόμμησιν ἐν θαμαλίοις, τὸ δὲ ἐπισκευάσας πλούτῳ διαφερόντως, κατ' οὐδὲν τῆς βασιλείου ἧττον. αὐτοῖς ἐκάλεσεν εἰς τιμὴν αὐτοκράτορος. τὸ γε ἱερὸν ἑαυτῷ βασίλειον καὶ τὴν ἄνω δ' ὀνομάσθης πόλιν, δύο τοὺς μεγίστους καὶ θερικαλλεστάτους οἴκους, οἷς οὐδὲ ναὸς πῃ συνεκρίνετο, προσηγόρευσεν δὲ τὸ φίλων, τὸ μὲν καισάρειον, τὸν δ' ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴκοις μόνοις τὸ μνήμιον αὐτοῦ καὶ τὰς κλίσεις ἐφείσατο, ἀλλὰ δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν ᾗ γε τῇ συμβρίτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τείχισε μέρος δὲ τι σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαῖον ἐξακισχιλίοις εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις προσνείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ κύκλου, ναὸν τε σεβαστοῦ χρυσοῦ μέρος τοῦ καίσαρι μέγιστον, καὶ θέατρον αὐτῇ τεθμὸς δοκοῦσας ἔχειν ἡμιστάδιον, τό τε ἄγυιαν σεβαστὴν καλέσας. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχει δίτομίαν. ὅπη τούτοις ὅρπησε μέρος τῷ καίσαρος αὐτὸν ἐπιθέσει προσθέσεσι. ὁ δὲ, κἂν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκοῦ μαρμάρου κατεσκεύασατο πρὸς τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. οὗτος κορυφή μέν τις ὄρους εἰς ὕψος αὐτοφύτου. ὑπὸ δὲ τὸν ὑπόκλιτον λαγόνα, σπήλυγξ αὐτόθι ὑπαντιάζει, δι' οὗ βαθεῖα θεόδεν κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ὑπόβαθρα βαθύνεται, πλήθει τὸ ὕδατος ἀσταλεύτου, καὶ τοῖς καθιμῶσι πρὸς ἔρευναν γῆς, οὐδὲν μέτρος ἐξαρκεῖ. τὰ δὲ ἔξω καὶ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀναπέλλουσιν αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν εἰς εἵνοσι δοκοῦσι εἶναι τοῦ ἰορδάνου, τὴν δ' ἀκριβῆ

ἐντοῦς ὑξῆς δηλώσομεν. ὁ βασιλεὺς Ϲ ἐν ἰσχίῳ με- A in posterioribus indicabimus. Quin & apud
ταξὺ κύκλου τοῦ φρουρίου, καὶ τὴν πρώτην βασι- Hierichunta, inter castellum Cyprum & prio-
λείων, ἀλλὰ κατασπουδασμένος ἀμείνω καὶ χρησι- res domos regias, meliores alias, & quæ com-
μωτέρα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἐκτὸς τῆς αὐτῶν οἰκουμέ- modiorem vsum præberent aduenientibus fa-
φίλων. καὶ ὅλον τὸ ἐπτῶν, ἀκέραιον δὲ πᾶν τὸ βασιλείας bricatas, eorundem amicorum nominibus vo-
ἐπιτηδειότατον τόπον τὸ πρὸς κάλασσα πωῶς γυμνὸν ἐλά- citauit. Prorsus non est idoneus regni locus,
σσων, ἐπειδὴ δὲ τοῦ ἰδίου χάρακα ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Post-
τοῦ ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ἐχαρίζετο, καὶ πολ- ea verò quàm fines suos templis replebit, in
λαῖς πόλεσιν ἐπιδρύσατο καίσαρα. κατιδὼν δὲ κεῖ- B prouinciam quoque honores eius effudit, &
τοῦς Ἕλλησι πόλιν, ἤδη μὲν κάμουσαν, στρατο- in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vo-
νος ἀκαλεῖτο πύργος, ὑφῆκε δὲ διάφορα τῆ χωρίᾳ δί- cantur, constituit. Cùm autem inter maritimas
ξασθαι δ' ἀναμφίλεκτα τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν αὐτὴ- ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam,
πασι λευκοῦ λίθου, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βα- quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci
σιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπιδέ- natura munificentiæ suæ capacem, totam
ξασθαι. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέ- eam candido saxo reparatam, clarissima regia
σην κεῖται, πᾶσαν ἐφ' ἑαυτοῦ συμβέβηκε τὴν Φοινίκων ἀλί- decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi
μενον, ὡς πάντα τὸν τοῦ φοινίκων ἐπ' αἰγύπτου magnitudinem demonstrauit. Nam inter Do-
Φοινίκοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει δέον τοῦ ἐκ λι- C ram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est,
βὸς ἀπειλοῦ, ᾧ καὶ μέχρις ἐπαυξόμενον πολυκοῦτον omnis ora maritima adeò fuit importuosa,
ἐπείρει κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τοῦ ἐπισροφοῦ τῆ κύμασι, δεῖ πλεῖον ἐξαιρεῖσθαι τὴν θάλασσαν. vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quâquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem
ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς αἰσθήσεσι, καὶ τῆ φιλοτιμία νι- D structuræ nequaquam mari cederet: pulchri-
κήσας τοῦ φύσιν, μείζονα μὲν τοῦ περιμήκους λιμένα tudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua
κατεσπούδασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, εὐθεῖς ὅρμους ἐ- præpedisset ornatum. Metitus enim quantum
τέρους. καθάπαξ δὲ ἔχων αὐτὸν ἀνεσίαντα τὸν τόπον, diximus portui spatium per viginti vlnas in
ἐφιλονείκησε πρὸς τοῦ δυσχέρειαν. ὡς τοῦ μὲν ὀχυ- profundum saxa demisit, quorum pleraque
ρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον ἐῆ τῆ θαλάσσῃ. pedum quinquaginta longitudinis, & altitu-
τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κακοσπούδῳ. dinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla
συμπεφυσιωμένου γὰρ ὅσον ἐφικνεῖται τοῦ λιμένος μέ- verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes mu-
γεθος, καὶ δίσσοι λίθοις ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέ- rum dilatauit. Ex quibus centum repellendis
λαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, erant fluctibus antè constructi, vnde etiam
βάθος ἑκάτερα, ὕψος δίκας, πολὺς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ procymia dicebantur: cæteri autem saxeo por-
δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ἐπιβέβηκε τοῦ tus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulchertima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes excipiret, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo pruceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

δεκτοῦς ὑξῆς δηλώσομεν. ὁ βασιλεὺς Ϲ ἐν ἰσχίῳ με- A in posterioribus indicabimus. Quin & apud
ταξὺ κύκλου τοῦ φρουρίου, καὶ τὴν πρώτην βασι- Hierichunta, inter castellum Cyprum & prio-
λείων, ἀλλὰ κατασπουδασμένος ἀμείνω καὶ χρησι- res domos regias, meliores alias, & quæ com-
μωτέρα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἐκτὸς τῆς αὐτῶν οἰκουμέ- modiorem vsum præberent aduenientibus fa-
φίλων. καὶ ὅλον τὸ ἐπτῶν, ἀκέραιον δὲ πᾶν τὸ βασιλείας bricatas, eorundem amicorum nominibus vo-
ἐπιτηδειότατον τόπον τὸ πρὸς κάλασσα πωῶς γυμνὸν ἐλά- citauit. Prorsus non est idoneus regni locus,
σσων, ἐπειδὴ δὲ τοῦ ἰδίου χάρακα ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Post-
τοῦ ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ἐχαρίζετο, καὶ πολ- ea verò quàm fines suos templis replebit, in
λαῖς πόλεσιν ἐπιδρύσατο καίσαρα. κατιδὼν δὲ κεῖ- B prouinciam quoque honores eius effudit, &
τοῦς Ἕλλησι πόλιν, ἤδη μὲν κάμουσαν, στρατο- in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vo-
νος ἀκαλεῖτο πύργος, ὑφῆκε δὲ διάφορα τῆ χωρίᾳ δί- cantur, constituit. Cùm autem inter maritimas
ξασθαι δ' ἀναμφίλεκτα τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν αὐτὴ- ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam,
πασι λευκοῦ λίθου, καὶ λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βα- quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci
σιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπιδέ- natura munificentiæ suæ capacem, totam
ξασθαι. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέ- eam candido saxo reparatam, clarissima regia
σην κεῖται, πᾶσαν ἐφ' ἑαυτοῦ συμβέβηκε τὴν Φοινίκων ἀλί- decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi
μενον, ὡς πάντα τὸν τοῦ φοινίκων ἐπ' αἰγύπτου magnitudinem demonstrauit. Nam inter Do-
Φοινίκοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει δέον τοῦ ἐκ λι- C ram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est,
βὸς ἀπειλοῦ, ᾧ καὶ μέχρις ἐπαυξόμενον πολυκοῦτον omnis ora maritima adeò fuit importuosa,
ἐπείρει κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τοῦ ἐπισροφοῦ τῆ κύμασι, δεῖ πλεῖον ἐξαιρεῖσθαι τὴν θάλασσαν. vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quâquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem
ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς αἰσθήσεσι, καὶ τῆ φιλοτιμία νι- D structuræ nequaquam mari cederet: pulchri-
κήσας τοῦ φύσιν, μείζονα μὲν τοῦ περιμήκους λιμένα tudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua
κατεσπούδασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, εὐθεῖς ὅρμους ἐ- præpedisset ornatum. Metitus enim quantum
τέρους. καθάπαξ δὲ ἔχων αὐτὸν ἀνεσίαντα τὸν τόπον, diximus portui spatium per viginti vlnas in
ἐφιλονείκησε πρὸς τοῦ δυσχέρειαν. ὡς τοῦ μὲν ὀχυ- profundum saxa demisit, quorum pleraque
ρότητα τῆς δομήσεως δυσάλωτον ἐῆ τῆ θαλάσσῃ. pedum quinquaginta longitudinis, & altitu-
τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κακοσπούδῳ. dinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla
συμπεφυσιωμένου γὰρ ὅσον ἐφικνεῖται τοῦ λιμένος μέ- verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes mu-
γεθος, καὶ δίσσοι λίθοις ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέ- rum dilatauit. Ex quibus centum repellendis
λαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, erant fluctibus antè constructi, vnde etiam
βάθος ἑκάτερα, ὕψος δίκας, πολὺς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ procymia dicebantur: cæteri autem saxeo por-
δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ἐπιβέβηκε τοῦ tus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulchertima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes excipiret, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo pruceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 10. 11. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit:& quinquennali certamine instituto,nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit.sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratrique Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in borcam tenditur, Phasaelum nominauit.Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum,qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum,munificentiùs accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam,ac diuersoria,quæ & sarcinas & amicos recipere possent,ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis,animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Nanque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Berytî ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo,tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

καὶ θέατρον, καὶ ἀμφιθέατρον ἄξια τῆ προσηγορίας ἐπιδοὺς τῷ, καὶ πεντατηρικοὺς ἀγῶνας καθεστακὼς, ὁμοίως ἐκάλεσεν ἀπὸ τῆ κλήσεως, προθέτους αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς, ὅτι τῆς ἑκατοστῆς ἐνενηκοστῆς καὶ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς καὶ οἱ ἔτι τὸ βασιλικοῦ πλέτου μεταλάμβανον. ἀνακτίσας ἢ καὶ ἀνθηδόνα τὴν ἀρχαίαν κατασκευὴν ἐν πολέμοις, ἀγρίππειον προσηγόρευσε. τῆ δ' αὐτῆ φίλου δι' ὑπερβολὴν διανοίας, καὶ ὅτι τῆς πύλης ἐκέκλητο τὸ ὄνομα, λιὼ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατασκεύασε. φιλοπάτωρ γὰρ μᾶλλον, οὐ καθ' ἕτερος. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, καὶ πόλιν, λιὼ ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε καὶ δένδρεσι πλουσίαν, ἀντόμασεν αὐτὴν Ἀντιπατρίδα. καὶ τὸ ὑπὲρ ἱεριχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι καὶ τῇ ἄλλῃ δόξῃ φόρον τειχίσας, ἀπέδηκε τῇ μητρὶ Φασαήλου κύπρον. φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. οὗ τό, τε ὄγκωμα, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν ὑπὲρ ἱεριχοῦς ἰόντων αὐλῶνα εὐθηνορίαν, Φασαηλίδα ὀνόμασεν. οὐδενὸς δ' ἀφῆνε, τοὺς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτῆ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὀλτειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν Ἡρώδιον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μαστοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἀπέχοντα ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήνεγκε δὲ φιλοτιμότερον. στρογγύλοις μὲν γὰρ τοῖς ἄκροις πύργοις περιέχει, ἐπλήρωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τοῖς ἔνδον τῆ οἰκημάτων ὄψιν εἶναι λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις, καὶ θεμελίοις καὶ στέγαις, περικεχύσθαι τὸ πλοῦτον ἀφθόνως. πόρρωθεν δὲ μυρίους ἀνθρώπους ὑδάτων πλῆθος εἰσάγαγε, καὶ βαθμοῖς ὀλκασίοις λευκοτάτοις μαρμάρου, τοῖς ἄνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ ὅλη τὸ χειροποίητον ὕψηλόν. καὶ πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τοῖς τε ἀποσκευὴν καὶ τοὺς φίλους δέξασθαι δυνάμενα. ὥς τε τῆ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα. τῆ περιγραφῆ δὲ, βασίλειον. τοσαῦτα δ' οὖν κτίσας, πλείοις καὶ τῆ ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ἐν πόλει μὲν γὰρ καὶ δαμασκῷ καὶ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δὲ, τεῖχος, ἐξέδρας τε καὶ στοὰς, καὶ ναοὺς, καὶ ἀγορὰς, βηρυτῷ κατασκευάσας καὶ τύρῳ, σιδῶνί γε μὴν καὶ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δὲ τοῖς θαλασσίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρηνὰς πολυτελεῖς, πρὸς δὲ, παραδείσους, θαυμαστὰ τῷ τε ἐργασίαι καὶ τῷ μεγέθος. εἰσὶ δὲ οἷς ἄλσεσ & λειμῶνας ἀπέδηκε. πολλαὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, & χώρας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ συμμαχαρχίας. ἄλλας δὲ ἐπετησίους τε καὶ διηνεκὲς ἐδωρήσατο προσόδους, κατατάξας ὥσπερ κώοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ χάρας. σῖτον γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. & τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυπηγὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχῆ & πολλάκις. ἐμπρησθὲν δ' τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀπεδείματο. τί δεῖ λέγειν, τοὺς εἰς λυκίους

ἢ συ-

ἢ σαμίοις δωρεαὶ, ἢ τὴν δι' ὅλου τῆς Ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθλητὰς, καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ νικοπολῖται τε, καὶ τῆς κατὰ μυσίαν Περγάμου, οὐ τῆδε ἐρῴδου γέμουσιν ἀναθημάτων; τίνι δὲ ἀποχέων τὴν ἐν συρίᾳ πλατείαν, οὐ φοίνικι οὖσαν ὑπὸ βορρᾶ, καὶ στοὰ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος οὖσαν ξυστῇ ὑδρεύεται, καὶ θεοῖς τοῖς ὑπὲρ δύσφυγας ἐκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν αὐτοῖς εἴποι, ἴδια τῆδε τῶν παθόντων δήμων ἑκάστου. τὸ δὲ πλείοις χαρισθὲν, οὐ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ὃν ἡ δόξα τῆδε ἐν ὀλυμπιάσιν ἀγώνων διϊκνεῖται. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀπορίᾳ χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, οὐ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε παντελεσθὲις εἰς ῥώμην ἐρῴδης ἐχώρει. ἀλλὰ καὶ θεοῖς τὸ διηνεκὲς πόρους χρημάτων ὑπέδειξεν, ὡς μηδέ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ ὑπολιπεῖν. ἀνύσιον δ' αὖ εἴη χρεῶν ἀγαλύσις, ἢ φόρων ἐπέξισις, καθάπερ φασηλίταις καὶ βαλανεώταις, καὶ τοῖς ἐν κιλικίᾳ πολιχνίοις, τὰς ἐπισίους εἰσφορὰς ἐπεξεκούφισε. πλεῖστον γε μὴν αὐτῆς μεγαλονοίας ἔθεσαν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὑπίφθονος, ἢ τὸ ἐπιθανὸν μεῖζον, διεργάζεσθαι τὰς πόλεις πλέον τῆς ἐχόντων. ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι θεοῖς τὸ ψυχικὸν ἀναλόγως, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γεγόμενος, ἐν ᾧ μάλιστα δὶ ἱππικὴν ἐπαινεῖς ἐπιτυγχάνει. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ πεντήκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἔστι δὲ καὶ συνοχέως μὲν ἡ χάρις, τὸ πλέον δὲ ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δύπορος. πολέμιος αὐτὸς ἀναπέφηνε. πολλοὶ γοῦν καὶ ταῖς γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστὴν τε ἐνδυολωτατον, καὶ τοξότην δυσχώρητον ἰδόντες. θεοῖς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς θεοπρέπεσιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀναισίως ἔπταισεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ἀπ' αἰσμάτων οὐκ αὐτὸς αἴτιος, ἀλλ' ἡ θεοδοσία τινὰν, ἢ θεοπιτεία στρατιᾶς ἐγένετο.

Κεφ. ιζ. ΤΑὐτὰ γε μὴν ὑπαίθεσις δι' ἀφεσίας, ἢ τύχη τοῖς κατ' οἶκον αἱμαροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονίαν ἐπὶ γυναικὸς ἤρξατο, θεοῖς ἣν μάλιστα ἐπεύδουσαν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθον, ὑποπεμφάμενος ἦν ἰδιώτης ἐὼν ἦκτο γαμετὴν, ἢ γλῶς ἐκ θεσσολύμων, δωρεὶς ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἣν αὐτῷ στασιάσθαι συνέβη τὸν οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὴ μετὰ τὰ ἐν ῥώμῃ ἄφιξιν. φρόντον μὲν γὰρ ἐκ τῆς δωρείδος υἱὸν αὐτίπατρον ἔχει τοὺς ἐκ μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταῖς ἑορταῖς ἀφεῖς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ πάρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν βουλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ἠχμαλώτισατο μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐξητάσατο δὲ κατ' οἶκον οἱ ὑπὲρ δι' φεράτλην ὁμοεθνεῖς. ἐπεὶ τούτους ἐπείσθη θεραπεύειν μὴ ἀκόλουθα πρὸς ἡρῴδην, οὐκ ἂν θεραπεύετο. δίλεαρ δ' αὐτῷ θανάτου τὴν ἰωνῆς ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, ἐθέλοντο τὴν τῆς παῤῥίδος ἐφίεμενος, ἵνα παραξύνῃ ἡρῴδην, ἐκ αὐτὸς ἀπροσιούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνῃ τὸ βασιλεύειν

A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nónne Antiochensium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illo-
B rum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solùm Achaiæ commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere sumptuum videret inopia, quódque solùm ex veteri Græcia restabat collabi, non solùm agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius
C memoria agonotheta munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vsus est, quod animo conueniret;
D cúmque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritia quæ cuperet assequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur: Bellator autem erat, qui fustineri non posset: itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortu-
E na quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XVII. De dissidio Herodis cũ filiis Alexandro & Aristobulo. *Ant. lib. 15. cap. 3. & 8. & lib. 16. cap. 13.*

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia regis meruit potestatem; repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur,
F Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filiũ, eorum causa quos è Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata
G Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interiisset. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multòque amplius patriam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne ſuſceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in ſtudiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quòd iam regnanti ſibi fuiſſent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiens, adeò ſuccendebat Herodem, vt eorum nihil ſentiret quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo ſuo feciſſet obiiciebat, quæque in fratrem Ariſtobulum egiſſet. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoſeptimo ætatis anno creatum, poſt honorem ſtatim occidit. Atque ille quidem cum ſacra veſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu miſſus in Hierichunta, ibi ſicut mandatum fuerat, lacu ſubmerſus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, ſororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres ſæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, inſimulabant eam adulterij: præter alia multa quæ veriſimilia fingerentur, hæc accuſantes, quòd in Ægyptum imaginem ſuam miſiſſet Antonio: próque immoderata libidine, abſentem ſe properaſſet oſtendere viro mulierum cupidine inſanienti, & qui vim poſſet inferre. Id veluti fulmen aliquod emiſſum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris cauſa zelotypia ſuccenſum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ ſæuitiam, cuius gratia & Lyſanias rex & Malichus Arabs erant peremptι. Non enim coniugis amiſſione, ſed morte ſua periculum metiebatur. Itaque profecturus Ioſepho Salomes ſororis ſuæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, ſi etiam ſe occidiſſet Antonius. Verùm Ioſephus non malignè, ſed regis amorem mulieri cupiens demonſtrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, ſecretum ei ſermonem aperit: Et illa reuerſo Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam eſſet alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Ioſepho comprobatus eſt, quibus vt me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò: nec vnquam Ioſephum mandata ſua proditurum fuiſſe ratus, niſi eam corrupiſſet, præ dolore inſaniebat. Cúmque ſtratis exiluiſſet, in regia ſpatiatur: ibique tunc Salome ſoror eius arrepto tempore criminándi, ſuſpicionem de Ioſepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confeſtim vtrunque iuſſit interfici. Deinde pœnitudo ſequebatur inſaniam: & poſtquam iracundia concidit, amor iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, ſed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec proceſſu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῶν δὲ ἐκ μεριάμμης τέκνων αὐτῷ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, ἕξ δὲ ἦσαν υἱεῖς. Τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παῖς δύο μόνος, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἤγαγε, δι' ἀμφοῖν τὴν μητρῴαν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεσαν αὐτῷ. τὸ δὲ τούτων ἰσχυρότερον, ὁ μεριάμμης ἔρως σωτήριος, καθ' ἡμέραν ἐκκαίων ἡρῴδην λαβεῖν ἔρως, ὡς μηδενὸς τῇ δι' αὐτὸν περιεμβρόντι λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον δὲ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τὸ μεριάμμης, ὅσος ἐκείνου πρὸς αὐτὴν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὴν μὲν ἀπόθεσιν ἐκ τῶν προσταγμάτων δῆλον, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τῆς φιλείας, φανερὰς αἰνίσσεσθαι αὐτῷ, τά τε κατὰ τὸ πάππων ὑβριστὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ὑφ' ᾧ δὲ τούτου καιρῷ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δοκεῖ μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπὶ παιδὶ δεκαέτει, μὴ δὲ τὸν πεμπτὸν καὶ δέκατον ἔτος. ἐπεὶ δὲ τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῇ ἑωθινῇ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν, ἄθρουν ἐπεδάκρυσε τὸ πλῆθος. πέμπει μὲν οὖν B ὁ παῖς δι' νυκτὸς, εἰς ἱεριχοῦντα. ἐκεῖ δὲ κατ' ἐντολὴν τοῦ πατρὸς βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελεῖται. δι' ταῦτα ἡρῴδην τὸ ὠνείδιζεν ἡ μεριάμμη, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, δ' ὀνειδῶς ἐξυβρίζειν λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲν, ἐπῄμυνετο τοῖς ἐμέροις. δι' ἣν δὲ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῄει, καὶ ἐφ' ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν ἡρῴδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διάβαλλον αὐτὸν, ἀλλὰ τὰ πολλὰ ἐφ' τὸ πιθανὸν εἰσπλάζόμενα, καὶ κατηγορεῖσαι διότι τῷ εἰκόνα τὸν ἑαυτῆς C πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Ἀντωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀπόῦσαν διίξειν ἑαυτὴν αὐθρώπῳ γυναικομανοῦντι, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τὸ δὲ ὥσπερ σπινθὴρ ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν δι' τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ ἐπὶ κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ὃν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀπῆρτο, καὶ μάλιχος ὁ ἄραψ. οὐ γὰρ ἀφαρπάσῃ γαμετὴς μόνον τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν D ἀποδημεῖν, ἰωσήπῳ τῷ ἀνδρὶ σαλώμης τὰς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δι' ὃν καὶ δι' τὸ κῆδος δοῦναι, ἐπιτρέπει τὴν γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς αὐτὸν εἰ κρίνειν αὐτόν. ὁ δὲ ἰώσηπος ὑπ' κακοήθους, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τοῦ βασιλέως ἐπιδεικνύμενος τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς ἐδι' ὑπὸ θανὼν αὐτὸν ὑπομένοι δι' ζῆλον, τὸ ἀπόῤῥητον ἐφέρει. κατὰ καιρὸν δὲ ἐπανήκοντα τὸν ἡρῴδην, πολλὰ τὸ περὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν πόθου E ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομύμενον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ χρὴν εἶπε τοῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπιθέσθαι τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτεῖναί με προσάξας. ἐκφέρων δ' ὅλως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον λῶν, καὶ οὐκ ἂν ποτε τὸν ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὰς ἐντολὰς φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειν αὐτὸν, ἐπιθυσία τῷ παθεῖ, καὶ δ' κοίτης ἐξαλλόμενος, ἀπέδην ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπῆλθε. κατ' τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τ' εἰς τὸν ἰώσηπον ἐπεβάσανεν ὑποψίαν. ὁ δὲ ὑφ' ἀκρείτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ἀδιαλείπτως κελεύσας ἀμφοτέρους μετὰ νοσεῖ δι' ὅλου ἔπιπτε τῷ πάθει, καὶ τ' θυμῷ πιστεύσας, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ λῶ φλεγμονὴ τ' ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνεῶσαν δοκεῖν αὐτὸν, ὑπὸ δὲ κακοήθους ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τοῦ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀπάλογον τῷ λύπῃ ἔχει,

τῇ προς

τῇ πρὸς πατέρα διαθέσει κληρονομοῦσι· ἢ μὲν μητρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τὴν μίσους σύνοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφιέμενον τὸ πατέρα, καὶ πρότερον μὲν δι' ὀλίγου παιδὸς διόντος, πλέον ἦν, ὡς εἰς ἐπιβουλὴν ὑπέστρεφαν. συνεπήρωτο δὲ αὐτοῖς ἡ ἡλικία ἡ διάθεσις. ὅτε δὲ γάμων ἔχοντες ἄκραν, ὁ μὲν τὴν θυγατέρα τὴν ἀδελφιδῆ σαλώμης, ἣ καὶ μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δὲ, ἔγημε τὴν ἀρχελάου τοῦ καππαδόκων βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τὰ μίσος καὶ παῤῥησίαν. ἐκ ὧν τῶ θείσους αὐτοῖς, ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον, καὶ φανερώτερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ὑπεβελλόμενοι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱοῦ. ὁ δὲ ἀρχελάῳ κηδεύσας καὶ φόβῳ ἐδασκυάζοιτο, τοῦ παντρικοῦ πατροιδοὺς, ἵνα ὑπὸ καίσαρος αὐτοῦ κατηγορήσῃ. αἰσθανόμενος ὁ τοῦ διαβολὴν ἐρώδης ὥσπερ ὑπολείχσμα τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς δωρίδος ἀντίπατρον, καὶ πάντα ἔσπευδεν ἀρχῆ. τοῖς ὃ ἀφόρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὀρρωδοῦντες τοιοῦτον, ἀλλὰ τὸ αὐτῶν δυσμένειαν οὐκ ἐκφέρειν ἀγαναχτήσασας. ἐφ' ἑκάστῳ ὃ τοῦ αἰτιαμάτων, τὴν ὀργὴν ἐξέφερον. ὡς ὃ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσταντο μᾶλλον. ὁ δὲ ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐσπουδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν τῷ πρὸς τὸν πατέρα κολακείας, διαβολὰς δὲ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ποικίλας ἐσπουδάζομενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δ', τοὺς ὑπηρετοῦντας φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ δὴ ἐν τοῖς διαβολαῖς, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἰὼν ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεῖ γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπείας, πλὴν διαδήματος καὶ χρώματος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὑπὸ τὴν μυριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ ὡς θανάτου τοῦ υἱοῦ ὑπεργάσατο. τὸν γοῦν ἀλέξανδρον σύας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ φαρμακείας, ἔπεισεν ὑπὸ καίσαρος. ὁ ὃ δι' ὀλίγου μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίας, καὶ δίκης ἐμπεσόντος ἀντιπάτρου, καὶ πράδου φρονιμώτερον, τὰ μὲν ἀμύητα τὰ παῖδος ἀδημόνως ὑποστάλαζε. τὰς δὲ αὐτοῦ διαβολὰς, ἰσχυρῶς ἀπεδύσατο. καθαρὸν ὃ καὶ τὸ ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τοῦ κινδύνου, ὅτε ἤδη τότε ἀντιπάτρου πανοῦργον, καὶ τὰ αὐτῶν ἀπιμίαν ἀπεδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μὴ καθαρεῦσαι τὸ συνειδὸς, καὶ δεῖν λόγους ἰσχύειν. ἰὼν γὰρ δὴ δ' ἐνότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τελευταῖον φάνλος, ὡς τοῦ παῖδ' ἐκτείνειν αὐτοὺς ὄντι, εἰ δὲ προτίθεται τὸ ἔγκλημα, προῆγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ἀπολογήσαι μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ πράδου. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ὅπλ τούτοις ἦσαν, ὡς τε ἐκείνους μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ, τῶν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ ταῦτα δὲ ἀπὸ ῥώμης ὑπέστρεφον ὁ βασιλεὺς, τοῦ μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱοὺς δοκῶν, τῆς δὲ ὑπονοίας οὐκ ἀπαλλαγμένος παρηκολούθει ὁ ἀντίπατρος ἡ τῷ μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' οὔς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν οὐκ ἐξέφερε, τὸν ἀλλακτῶν ἀηδούμενον.

A quo ſuperſtitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ ſuccedunt filij, & immanitatem ſceleris reputantes, non aliter ſuſpectum patrem quàm ſi hoſtis eſſet, habebant: ídque & antea, quàm diu Romæ in ſtudiis erant, & multò magis poſtquam in Iudæam reuerſi ſunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitę ſuæ Salomes, quæ matrem amborum accuſauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. B Vnde acceſſit etiam libertas odio, & occaſiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ ſunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium ſtruerentur inſidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij ſimul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc eſt Archelai gener, ſocero fretus etiam fugam pararet, ipſum apud Cæſarem accuſaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios, adducit Antipatrum ex Doride ſuſceptum: híſque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditum proficientem viderent, indignationem cohibere pro ſua nobilitate non poterant: ſed in ſingulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies ſingulos magis magíſque negligebantur. D Antipater autem etiam ſui cauſa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres ſuos calumnias conferebat, quædam ipſe dictitans, amicos verò ſuos ad alia diuulganda ſubmittens, donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis. In teſtamento enim ipſe apertè quoque iam ſucceſſor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæſarem miſſus eſt, cultúque regio & cæteris obſequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam ſuam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúſque armorum generibus in fratres vſus, blanditiis & calumniis regi obrepſit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem ſecum Romam pater abſtractum, veneni ſibi dati reum apud Cæſarem poſtulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitiſſimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta F quidem patris verecundè ſuppreſſit: in ſe verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque ſocio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de ſuis iniuriis queſtus eſt: cùm præter innocentiæ conſcientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. poſtremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excuſſit: verùm Cæſarem ſic affecit, vt eorum accuſationibus ſpretis, Herodem ſtatim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta eſt, vt adoleſcentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Poſtea rex Roma reuerſus, licèt ſoluiſſe criminibus filios videretur, nondum tamen erat ſuſpicionibus liberatus: quoniam argumentum odij ſequebatur Antipater, etſi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleu- A
ſam delatus eſſet, ſuſcepit eum benigniſſimè
Archelaus, pro ſalute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ cauſa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ ſcripſerat, vt
in cauſa dicenda ſuffragarẽtur Alexãdro: & vſ-
que ad Zephyrium deduxit talentis xxx. dona-
tum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam perue-
nit Herodes, populo conuocato, tribúſque fi-
liis propè aſtantibus cauſam reddit profectio-
nis: multàſque Deo gratias agit, multas etiam B
Cæſari, qui domus ſuæ perturbationem ſedaſ-
ſet: & quod regno maius eſſet, concordiam fi-
liis præſtitiſſet, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & ſucceſſorum iudicem conſtituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, tréſque filios meos reges deſigno, huiuſ-
que ſententiæ meæ ſocium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il-
lis nobilitas ſucceſſionem regni conciliat, & C
quidem magnitudo eius etiam pluribus ſuffi-
cit. Quos autem Cæſar iunxit, & pater inſti-
tuit obſeruate: non iniuſtis eos, neque diſ-
paribus, ſed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præ-
ter ætatem obſequitur, quantum ei, quem de-
ſpiciet, doloris infliget. Quos autem ſingulis
coniunctos eſſe oporteat propinquos atque
amicos, ego diſtribuam, & concordiæ ſpon-
ſores illos conſtituam: pro certo ſciens, ſedi- D
tionum contentionúmque cauſas ex contu-
bernalium naſci malitia: hóſque ſi boni fue-
rint, affectiones tueri. Rogo autem vt non ſo-
lùm iſti, ſed etiam primates ordinum exerci-
tus mei, in me ſolo ſpem habeant in præſentia.
Non enim regnum, ſed regni honorem filiis
meis trado: & iucunditate quidem quaſi rec-
tores potientur, pondus autem rerum tametſi
nolim, meum eſt. Conſideret autem quiſque
veſtrum ætatem meam, vitæque inſtitutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque ſenex ad-
eò ſum, vt de me citò deſperetur: neque volu-
ptatibus aſſuetus, quæ adoleſcentium quoque
vitam ſpacio breuiore concludunt. Diuinita-
tem verò ita coluimus, vt in longum nos æ-
uum progreſſuros eſſe credamus, quòd ſi quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi ſupplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos haberi veto: ſed quia noui hæc F
ſtudia adoleſcentibus ferociæ nutrimenta ſug-
gerere. Itaque ſi cogitent qui ad eos ſe appli-
cant: bonis quidem apud me paratum eſſe præ-
mium, ſeditioſis verò apud ipſos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuoſam fore malig-
nitatem, omnes profectò mecum, hoc eſt,
cum filiis meis ſentient. Nanque ipſis expe-
dit me regnantem, méque his eſſe concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, ſacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones G
inter feras beſtias ſaluæ ſunt, deinde Cæſarem
qui nos reduxit in gratiam, méque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & veſtimen-
ta, & obſequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conſeruet iudicium meum, ſi concordes eritis.
Hæc locutus, ſingulos benignè conſalutauit,

εἰς ἢ τὴ κιλικίαν ἀφικόμενον κατῆρεν εἰς ἐλεοῦσαν, φι-
λία μὲν αὐτοὺς φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ἐπὶ δὲ γαμ-
βροῦ σωτηρίας διαφερόντων, καὶ τῆς διαλλαγῆς ἐφη-
δόμενος, ὡς αὖ καὶ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ἐν ῥώμῃ
φίλοις, συλλαμβάνεσθαι περὶ τῶν δίκῃ ἀλεξάνδρῳ.
προπέμπει δὲ μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μέχρι
ταλάντων. ὡς δὲ εἰς ἱεροσόλυμα παρῆν
ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς ἐκ
φίλης υἱοὺς παρεστῶτας, ἀπελογίζετο περὶ τῆς ἀποδημίας. καὶ
πολλὰ μὲν τὴ θεῷ, πολλὰ δ' καίσαρι κα-
τασπασμῷ τὸν οἶκον αὐτοῦ τεταραγμένον, καὶ μεί-
ζόν τι τοῖς υἱοῖς φιλαχόντι τῆς βασιλείας τιμὴ ὁμό-
νοιαν, ἣν αὐτὸς ἔφη συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ
κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν τοῦ διαδόχου κατέ-
στησεν, ἐγὼ δὲ μετὰ τοῦ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀ-
κείνου ἀμείβομαι. τοὺς δὲ τοὺς ἐκ παίδας ἀποδείκ-
νυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν
σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς προκαλοῦμαι. τὰ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς ἦ, διαφέρει τὸν διαδοχὴν προ-
ξενεῖ. τὸ γε μὴν μέγεθος τ βασιλείας αὐκαὶ ἢ πλείο-
σιν. οὓς ἦ καίσαρ μὲν ἤνωσε, κἀγὼ δίκαιον δὲ πατὴρ, ὑμεῖς
τηρήσατε, μήτε ἀδίκοις, μήτε ἀνομοίοις τὰς τι-
μὰς διδόντες. ἐκέρδω δὲ κ' προσῆκον. οὐ γὰρ τοσοῦ-
τον διαφερεῖ τὸν παρ' ἡλικίαν προπαθέσθαι, ὅσον οὐ δυνήσῃ τὸν ἀτιμοῦμενον. οὐ γε μὴν ἐκέρδω συμ-
φέρειν δήσῃ συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ διαγενέσθαι, καὶ τ
ὁμονοίας ἐκείνους ἰσγυπτὰς καταστήσομαι, σαφῶς δίκη-
σάμενος, ὅτι τὰς τάσεις, καὶ τὰς φιλονεικίας, γίνεσθαι
αἱ τῆ συνδιατεθέντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν οὗτοι
χρηστοὶ, τηροῦσι τὰς τοιχὰς. ἀξιῶ δὲ οὐ μόνον τούτους,
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ
μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι τὰ παρόντος. οὐ γὰρ βα-
σιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς ἀποδί-
δωμι. καὶ τῆ μὲν ἡδίων, ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι.
τὸ βάρος δὲ τῆ πραγμάτων, ἐμόν ὄζει, κἂν μὴ θέλω.
σκοπεῖσθω δὲ ἕκαστος τὴν τ ἡλικίαν, καὶ τὸν ἀγωνὸν
τοῦ βίου, καὶ τὸν διάνοιαν. οὔτε γὰρ οὕτως εἰμὶ γέρων,
ὡς τ' ἂν ἀπελπισθῆναι ταχέως, οὔτε εἰς ζυφλὼ ἐπι-
θυμητὸν ἢ καὶ νέοις ἀποτόμνεται. τό, τε θεῖον οὕ-
τω τιθέασθαι δίκαιον, ὡς τε αὖ δεῖ μήκιστον βίου προ-
ελθεῖν. ὁ δὲ τοὺς ἐμοὺς παῖδας θεραπεύων δεῖ τῆ ἐ-
μῆ καταλύσῃ, δῶρά μοι κ' δεῖ ἐκείνων δίκης. οὐ γὰρ
ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ γεγονόσιν, ἀπαπτῶ τὴν
εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, δεδιὼς δ τοῖς νέοις γίνε-
σθαι τὰς ἀνοήτους θεάσεις ἐφόδιον. εἴγε μὲν ἕκαστος ἐνθυ-
μηθείη τῆ προσόντων, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ
λήψεται τιμὴ ἀμοιβὴν, ἐπειδὰν ἢ κ' δοκῇ τῆ θερα-
πευομένων τὸ κακόηθες αὐτὸν ἔξειν, πάντας οἶμαι
τὰ ἐμὰ φρονήσειν, τουτέστι τὰ τῆ ἐμῆ ἡδέως. κ' γὰρ τού-
τοις συμφέρει κατ' ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑ-
μεῖς δὲ ὦ παῖδες ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν
ἱερὰν φύσιν, ἧς καὶ θηρίοις αἱ στοργαὶ μένουσιν,
ἔπειτα τὸν ποιησάμενον ἡμῆ τὰς διαλλαγὰς καίσα-
ρα, ζῆτον ἐμὲ τὸν τρίτον ἐξ οἷς ἔξεστιν δικαίως ἀξιοῦντα, μένετε ἀδελφοί. δίδωμι δ' ὑμῖν ἐσθῆτα τὴ
ἥδη κ' θεραπείαν βασιλικὴν. ἐπιδώσομαι δ κ' παρέσῃ
τηρῶσι τὸν ἐμὸν κρίσιν, εἰ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν,
καὶ φιλοφρόνως ἕκαστον καταπασάμενος τῆ ἡδῆ,

διάλυσε

ἀφεῖλυσι τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, συνδυσχεραίνοντας τοῖς εἰρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκροᾶσθαι παρασκευασμένους. σημαίνει δὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἡ στάσις καὶ χαίρειν τοὺς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχοντας ἀπηλλαγκέναι. ἀλέξανδρῳ μὲν γὰρ ἀριστόβουλος ὀδυνώμενοι κεκυρῶσθαι τὸν πατροφόνον. ἀντίπατρος δὲ καὶ τὸν ὑπεροφίαν ἐνεκόντων τοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχρημυθῖν τὰ ἥδιστα, καὶ πολλοῦ τοῦ πανούργου χρώμενος, τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐκάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, δι' ὑβρίσεως πᾶν τὸ νοηθὲν ἐκ δόλου γλώσσης, καὶ παροξυνόντες μᾶλλον, ἐπῆκτο πολλοί, πλείους δὲ τοῦ φίλων παρῴκυνοντο κατάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, δόλιος ἐκ παρ' ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ προσδήκης μεταδιδόναι ὑπὸ ἀντιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁπλοῦς φθέγξαιτό τις ὁ νεανίας, ἀνυπεύθυνος ἐκ, ἀλλ' εἰς δολοπλοκὸν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μεῖζον παρρησιασαμένῳ μέγιστα τοῖς ἐλεγχοις προσπλάττετο. καθίει δὲ ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῷ φημιζομένων ἔν τι διελεγχθῆν, ἅπασι πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῷ αὐτῷ μὲν φίλων ἢ φύσει σιγαλώτατος ἐκ ἦκεν, ἢ κατεσκεύαζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἀμφιβολον τῷ δοτῆρι πιστὸν, καὶ τὸν ἀντιπάτρου βίον, εἰ μὴ ἄμεμπτον τοῖς ἐπὶ κακίᾳ μυσηθεῖσιν. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας ἀνήμασι δεδιθέναι, ἢ κολακείαις ὑπισχνεῖσθαι πάντα κατεργάζεσθαι, πεπιστεῦκει προδοσίας, καὶ τῷ θεατὰ μόνων ἢ λαλουμένων φῶτας. πάντα δὲ ἐξεπεπαμένως δραματεργῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς διαβολαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῶν πρόσωπον ὑπεκείμενος, καθεὶς δὲ ἰλλυτὰς ἑτέρους. κἀπειδάν ἀπαγγελθείη τί κατ' ἀλεξάνδρου, παρελθὼν ὑπεκείνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔπειτα κατασκάζειν ἢ συχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτησιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ὑπόβουλον ἀνήγετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τῇ παρὸς ἐφιέρθαι ἀλέξανδρον. ὑδὲν γὰρ ὅτου πίστιν ἐχρῆν τὰς διαβολαῖς, ὡς διαλογιζόμενος ἀντίπατρος ἐν αὐτῷ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια ὀργῆς τοσοῦτον ἀντιπατρῳ προσετίθει. συναπέκλινον δὲ καὶ τῷ κ τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑπερτάγματος, ὥσπερ πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῷ φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τῆς βασιλείας, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. πάντα γὰρ ἀντιπάτρου ἦν. καὶ τὸ πρεσβύτατον ἀλεξάνδρῳ, πάντα ἦν ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῷ, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πλέον τι φρονούσης μισοῦσα τοὺς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ὅλῃ ταῖς ἐλπίσιν, ἐθεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. συναφίστα δ' ἕκαστον, τὰ βασιλέως φροσάγματα, ὡς φυλακὴν ἐπιλαμβανόμενος τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε φροσίεσθαι, μήτε φροσέρχεσθαι τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φοβερὸς δ' ἦν ὁ μόνον τοῖς ἐκ τοῖς βασιλείας, ἀλλὰ κ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὑδενὶ γὰρ βασιλέων τοσαύτην καῖσαρ ἐδωκε τιμὴν, ὥστε ἢ ἀπ' αὐτοῦ φόβον ἔχειν, κ μὴ φροσκούσης πόλεως ἐξαγαγεῖν. τὰ δ' μειράκια, τοὺς μὲν διαβολαῖς ἠγνόει, ὡς δὲ κ

populumq; dimisit: alios conuenientia dictis eius oprantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi, sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec erraſſet aliquis, si Antipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fatrísque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regísque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant; & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque pluſquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret, non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palàm incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cùm vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod citò pro regalibus deliciis nigris vestibus inducerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationísque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. li. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐτῷ. ὁ δὲ πατὴρ φανερὰς ἀπεμίμνητο. συνιεὶς ἤ κ᾽ μικρὸν ἐπὶ ῥύσμασιν, ἡ πρὸς τὸ λυπῆσαι μᾶλλον ἐξαχύνετο. διὸ δηκτὸς ἦ πρὸς αὐτὰ, ἡ τὸ θεῖον φερόμενον αὐτὸν παῖς ὑβριστὴς ἐχθροδώρει τὴν δίκην σαλώμην, ὡς αὖ χαριεῖσθαι ὄντων, καὶ ὁμιλοῦν ἀεὶ ἡ παροξύνων. συνῆρχε ἤ πρὸς τὴν τούτης ἀπέχθειαν, ἡ ἀλέξανδρου γυνὴ Γλαφύρα ὑβριστοῦσα τὴν αὐτοῦ δόξαν, ἡ ὡς πασῶν τῷ κρατεῖ τὸ βασίλειον εἶη δι᾽ ὑπατικοὺς, καὶ πατέρα μὲν ἔχουσα τὸν ἐθνάρχην, μητέρα δὲ, ἧσπερ ἡ Δαρείου τὴν ὑστάσπεως οὖσα. πολλὰ δ᾽ ὠνείδιζεν εἰς δυσγένειαν, τὴν τοῦ ἀδελφοῦ τὴν Ἡρῴδου, ἡ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστην δι᾽ ὀμορφίαν, οὐκ ἄνευ λόγου ἠρῆσθαι. πολλαὶ δ᾽ ἦσαν, ὡς αὖ ἐφεωρῶν τὸ πατρῷον ἰουδαίοις γαμεῖν πλείοσι, καὶ τῷ βασιλέως οἴκου πλείοσιν, αἷ πᾶσαι διὰ τὸ μεγαλαυχον τῆς γλαφύρας, ἔ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τῷ δὲ δὲ σαλώμῃ, καί τοι πιστευομένῃ οὔσῃ, αὐτὸς ἀριστοβούλος ἑαυτῷ διέστασεν, ὀργισμῷ μᾶλλον, καὶ πρότερον ὅτι τῆς ἐπιγλαφύρας βλασφημίας. ὠνείδιζε γὰρ τὴν γυναῖκα συνεχῶς τὴν ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δ᾽ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος γήμῃ βασιλίδα. τοῦτο κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγελεν ἡ θυγάτηρ. προσετίθει δὲ ὅτι καὶ τῷ ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν βασιλεύσωσι τὴν βασιλείαν, ἐριουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς δὲ κωμῆς γραμματεῖς, ὑπισχνούμενοι, ὡς παρὰ δυσμόρους ὑπερλαλοῦν. πρὸς ἃ τὴν ὀργὴν οὐ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγελεν ἡρῴδῃ. σφόδρα δὲ ἐπὶ τοῖς ἀξιόπιστος κατὰ γαμβρεῦ λέγουσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συνέβραμε τὸν θυμὸν ὑπερκαύσασα τῷ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, καὶ κατηυμάζειν δ᾽ ὑπερφυῶς ἀυτῇ. πολλάκις δ᾽ αὐτὴ διαλυόντος τοῦ μειρακίου ἐαυτὸν πρὰ τοὺς μεταγενεστέρας γυναῖκας ἀπῆλθεν, ὡς αὐτὴ τῷ βασιλικῶν ἐν τάχει φερεπόνους ἑαυτὰς, ἐκ τειχῶν πεποιημένας. διὰ ταῦτα, καί τοι τὸ φρόνημα τοῦ παιδίσκων ὑποδύσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσπαλαιόμενος αὐτοὺς, καὶ δὲ εἰς ῥώμην ἐκπλήσσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ δ᾽ ἐνεθύμησεν ὡς πατὴρ, ἡ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, δίδους τῷ προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους ἤθροιντο. οἱ δὲ, τὰς μὲν διαβολὰς ἀπισκιάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πιστώσεσθαι δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι καὶ κεῖνον ἀποφεύγειν τὰς λογοποιίας, τῷ καὶ πιστεύειν ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ἐπικόπτειν τοὺς κατεψευσμένους ἀυτῶν, ἕως ἂν ὁ πειθόμενος ᾖ. τούτοις ὡς πατὴρ πεῖσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐν χρῷ φόβον διεχεύσαντο, τὴν δὲ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην προσέλαβον. ἐγνωσαν γὰρ τὴν τε σαλώμην ἐχθρὰν, καὶ τὸν θεῖον φερόραν. ἦσαν δὲ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι ἡ χαλεποὶ, φερόρας ἦ μείζων, ὃς πάσης μὲν ἐκράτει τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, προσῆδον δὲ ἰδίας ἑκατὸν ἐξ τάλαντα. τὴν δὲ πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ

δῶρον.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετραρχήν, αἰτησάμενος παρὰ Καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικήσας ἀδελφῇ τῇ ἰδίας γυναικός, μετὰ τὴν ἐκείνης τελευτὴν, καθωσίωσε τῷ πρεσβυτάτῳ τῷ αὐτοῦ θυγατέρων, δὴ περὶ τριακοσίοις ταλάντοις. ἀλλ' ἀπόδρα φερώρας τὸ βασιλικὸν γάμον πρὸς ἕρωτα δούλης. ἐφ' ᾧ χαλεπήνας Ἡρῴδης, τὸ μὲν θυγατέρα τῷ πρὸς πάρθων ὕστερον ἀναιρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. φερώρα δὲ μετὰ πολὺ τὴν ὀργὴν αὖθις, ἀδόκητον συγγνώμην τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἐπὶ ζώσης τῆς βασιλίδος, δηλητηριάσαι αὐτὸν φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι μηνυταὶ προσῆλθον, ὡς καίπερ φιλαδελφότατον ὄντα Ἡρῴδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῷ λελουμένων καὶ δίος. πολλοὶς δὲ τῷ ἐν ὑποψίᾳ βασανίσας, τελευταῖον ἦλθον ἐπὶ τοὺς φερώρα φίλους, ὧν δηλητηρίῳ μὲν, αὐτὸς ἀκριβῶς ὡμολόγησεν οὐδείς, ὅπι δὲ τὰ ἐρωμένῳ ἁρπασθέντα μὲν εἰς πάρθους ἀποδρᾶναι παρεσκεύαζετο. συνεμέτοχος δὲ τῆς σκέμματος αὐτῷ καὶ ὁ φυγᾶς, κοσσοβαρος ὁ σαλαμίνης αἰνὴρ, ᾧ συνῳκίσατο αὐτὴν ὁ βασιλεὺς δὴ μοιχείᾳ τῇ περὶ τέκνου ἀφθαρσίας. ἣν δὲ ἐλαθεῖσα ἀφανολῆς, ἐξ σαλαμῖνα. καὶ δὴ αὐτὸ φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας δεῖ γάμου ποιεμένης πρὸς συλλαῖον, τὸ ἐβάδα τῶ ἀράβων βασιλέως ὄντος, ὃς ἦν ἐχθρότατος Ἡρῴδη. διελεχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκάλει, συνῳμολόγησε), ἐκ αὐτὸ δὲ φερώρα ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῷ ἐγκλημάτων. μετέβαινε δὲ ἐπ' ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, ἐκ δεῖ τινὶ ἐκείνου κεφαλῇ ὅλης ἀπηρείσατο. ζῆς ἦσαν δύο εὐνοῦχοι τῷ βασιλεῖ πρωτότατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλεητούργουν, τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προστέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοίμιζε τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δώρεις μεγάλοις ὑπηγάγετο ὁ ἀλέξανδρος. μεμυθεῖτο δὲ τῷ βασιλεῖ, διαλέγοντες βασάνοις. καὶ τὸν μὲν σὺν οὐσίαν διὰ τοῦτο ὡμολόγουν. ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὑποχίσεις, ὃν τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλεξάνδρου, λέγοντες ὡς οὐκ ἐν ἡρῴδῃ δοκοῖ τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναιδῶς γέροντι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας; εἰ μὴ ἄρα τοῦτο αὐτὸν οἰόμενος καὶ νέον, αὐτῷ ἂν προσέχειν, ὃς ἐκ ἄκοντος δέξεται τὸν βασιλείαν, οὐκ εἰς μακρὰν τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀμυνεῖ), τοὺς φίλους δ' εὐδαίμονας ποιήσῃ καὶ μακαρίους, ἐκ παίδων δ' αὐτοὺς ἕξει ἂν καὶ θεραπείαν τῷ δυνατῷ, ἐκ δεῖ τὸ ἀλέξανδρον λαθεῖαν, τοὺς τε ἡγεμόνας τῶ στρατιωτικῶν, καὶ τοὺς ταξιάρχους κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα τὸν ἡρῴδην οὕτως ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ ἐκ ἐχρῆσαι τολμῆσαι τὰς μεμύσεις ἀναφέρειν, ἀλλὰ κατασκόπους ὑποπέμπειν νύκτωρ, καὶ μὰ ἡμέρᾳ, ἵνα τὰ τῷ στρατοπέδων ἢ λειτουργῶν διηρώνα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ὑποψίαις, διὰ τάχους αἴρει. δ' ἐπὶ δὲ αὐομίας ἐπλήσθη τὸ βασίλειον. καὶ δὲ ἐχθρὸν ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἐπλασσε τὰς διαβολὰς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς διαφόρους, φοβοῦντο τὸ τῷ βασιλικῷ θυμῷ καταχεῶντο. τὸ μὲν ψεύδος εἶχε πίστιν ἐκ ἐλάσσης ἢ τῷ διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, ἀφ' ἧς κατηγορήσας, καὶ τῷ πρὸ αὐτοῦ διελεγχθέντι, συναπήγετο.

A dono datæ. Quinctiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæſaris, idem Herodes impetrauerat: regalíque coniugio dignatus erat, ſorore vxoris ſuæ nuptum ei collocata. Et poſt illius mortem, deſponderat ei filiarum ſuarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui pòst à Parthis occiſus eſt. B Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remiſit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluiſſet veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantiſſimus fratris eſſet Herodes, fide tamen eorum quæ audiſſet, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui ſuſpecti erant habita quæſtione, poſtremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confeſſio, quòd cum amica ſubrepta in C Parthos cogitaſſet effugere prodiderunt: huius autem conſilij & fugæ conſcium eſſe Ariſtobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, poſtquam ſuperior adulterij cauſa peremptus eſt. ſed nec Salome criminatione liberâ manſerat. nam & hanc frater Pheroras accuſabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis conſtituiſſet, quem inimiciſſimum Herodes habebat. Con- D uicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipſum etiam rex Pheroram criminibus ſoluit. Domus verò tempeſtas in Alexandrum tranſiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis cariſſimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum miniſtrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipſo cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati ſuæ ſubiecerat. E Itaque poſtquam regi hæc ſunt indicata, vi tormentorum coacti, & ſtuprum ſtatim confeſſi ſunt, & quibus eſſent ad hoc prò miſſis inducti aperuerunt: quomodo eos fefelliſſet Alexander, nullam in Herode ſpem habendam eſſe, improbo ſene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm ſe coli oportere, qui etiam inuito eo regni eſſet futurus ſucceſſor: neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos ſuos beatósque F faceret, ac præ cæteris ipſos. Quin & obſequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet ſtatim delata proferre, ſed exploratores die noctúque ſubmittens, dicta factáque ſingula ſcrutabatur: & de quibus ſuſpicio eſſet, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbiſſima iniquitate repletum eſt. Nam prò ſuo quiſque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre; multíque regis iracundia cædis cupida contra aduerſarios abutebantur. & mendacio quidem confeſtim fides habebatur: erant autem criminationibus ipſis velociora ſupplicia. Denique accuſabatur qui modò accuſauerat: & cum eo qui ante ſe conuictus eſſet: ducebatur ad pœnam;

De vita namque periculum regis quæstiones breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id feciisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono merito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quã tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendum est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexãder præscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cùm autem sibi credere regẽ videret, considerãdum est, inquit ne fortè adolescẽtulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tũ ab aduleſcentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis aiã-

Ant. li. 16. cap. 9.

τὰς γὰρ ἐξετάσεις τῶ βασιλέως, ὁπόσοι τ' ψυχῆς κίνδυνος ὑπετίμητο. φρύδην ἦ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδ' τῆ ἀκαταπάστων τινὶ θεραπαινίδι ἡμέρως, εἰ δὲ τοῖς φίλοις ἀπλωίστως. πολλοῖς γοῦν αὐτῶν ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, καὶ θεὸς οὐκ οἶδ' ὁπόθεν ἦλθε χρεὼν ἐξουσίαν, τῆ λόγω χαλεπὸς ὢν. ἐπανίδη ἦ αὐτίπατρος ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀλιτήριος, καὶ πᾶσος ποιήσας τῆ συγχύσεως οὐκ ἔστιν ὧ τινα ἐγκαταλύσιν παρέλιπε. θεοπέσθη γέ τοι θεὸς τοσοῦτον δίους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ' τεραστείας αὐτῆ, καὶ τῆ συνταγμάτων, ὥστε ἐφιστάναι δοκεῖν αὐτῆ τ' ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ θεὸς βάσανον ἐχώρει τῆ φίλων αὐτῆ. στηλῶντες δ' ἀπέθνησκον οἱ πολλοί, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δ' ὑπὸ τῆ ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιαζόμενοι ἔλεγον, ὡς βουλεύοι τι αὐτῆ μὴ ἀριστοβούλου τ' ἀδελφοῦ, καὶ φυλάττοι κυνηγοῦντα τὰ κτείνας εἰς ῥώμην δι' ὁδοῦ. τούτοις καίπερ ἐ πιθανοῖς οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ' ἀνάγκης ἐχεδίασμοῖς, ὁ βασιλεὺς ὅτις ὢν ἡδέως, ὑπελαμβάνετο λαμβάνων τῆ δόσιν τὸν υἱὸν τὸ μηδοκεῖν ἀδίκως. ὁ δ' ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα ἐστασιάσθαι ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δ' εἰνοῖς ὁμόσε χωρεῖν ἀδύνατα. καὶ παραστὰς κρυφῆ τῆ ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, θεοστυγοῦντ μὲν τὸν βουλευὼ, κοινωνοὺς δ' ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῆ, θεοῦ ἦ πάντων φερομένων, καὶ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ κῆ μιγῆναί ποτε αὐτῆ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡρώδη, πολλά τ' δεινὰ κατ' τῆ δυνατῆ βοῶσαι, ὅλως τάχους εἰς ἐσχάτας ἀρχέλαος ἀφικνεῖτο θεὸς τὸν γαμβρὸν ἐν τῆ θυγατρὶ λύσας. γίνεται δ' βοηθὸς αὐτοῖς μάλα θερμηθὴς, καὶ τέχνη τινὶ τῶ βασιλέως ἀπφλὼ διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ δ' ἑώως αὐτῆ, ποῦ ποτέ ὄζιν ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ δ' τὸν παζοκτόνον ὄψομαι καφαλῶ, λῶ ταῖς ἐμαυτῆ χερσὶ δαιταμενάξω. θεοθυμώσας δ' καὶ τὴν θυγατέρα μου τῆ καλῆ συμφίῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ κακοήθικε τῶ σπέρματος, ὅτι τοιούτου γένους γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω ἦ κῆ σὲ τὸν βουλευθέντα τ' αἰσχίστας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἱππευόμενος διὰ καππαδοκίας, ὡς τὸν υἱὸν δῴησων πάλαι διδασκόταλος ἦκον. μὴ δ' σοὶ θεὸς τ' θυγατρὸς ἐξετάσων, ἵν' καὶ κεῖνο, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐσυγχύσω. νῦν δ' θεὸς ἀμφοῖν ἡμῖν βουλεύτεον. κἂν ἦς λίαν πατὴρ τῶ κολάζειν υἱὸν βουλευτὸν ἀτενὼς ἐς, ἀμείνομεν τὰς δεξιὰς, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς δεδόχοι τοῦτοις θεὶ κομπήσας, καὶ περ δεδιττάμενον ἡρώδην, ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῆ τὰς συνταχθείσας ὑπ' ἀλέξανδρη βίβλους ἀναγνῶναι, καθ' ἕκαστον ἐφιστὰς κεφάλαιον, συνεκπίπτ ἐς. λαμβάνῃ ἦ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τ' στρατηγήματος, καὶ χῆ μικρὸν εἰς τοὺς ἐλεγχρα μμένους καὶ φερόμεναι μετῆγε τῶ αἰτίας. ὡς ἦ ἑώρα πεισθέντα τὸν βασιλέα, σκιπτ ἐον ἔφη μή ποτε τὸ μεμεγμένον ὑπὸ τοσούτων εἴη πονηρῶν βουλευόμενον, οὐχ ὑπὸ τῶ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς αὖ εἰς τηλικοῦτον μίσος θεοστάντα, ἀπολαῦσαι μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον δὲ καὶ δεδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

αὐαπείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας δύσκολον, ὅτι καιρὸν μετὰ χαλεπὸν ὀμμοι. ὀφλὸν δὲ τὴν τοιούτων ἐξαπατᾶσθαι μόνον, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκους τε λαμπροτάτους καὶ βασιλείας ὅλας αἰσχίστως συμπίπτειν τοῖς λεγομένοις ἠρῴδης. καὶ τὸν μὲν πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπανίστατο κατ' ὀλίγον. πρὸς ὃν φερνόρας παρῆν. τὴν δὲ παταρῶν βιβλίων, ἃ ἦν ὑπόθεσις, ὃς κατέδειξε τὸν τῆς βασιλέως ἐξυβρίσαντα, καὶ τὴν ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κρατῆσαν, ὡς οὐκ ἐν ἐλαχίστοις σωτηρία, τὸν δι' ἀναιδείας ἐπορίζετο. καταλείπας γὰρ ἀλέξανδρον, πρὸς φεύγει ἀρχέλαον. κἀκεῖνος, ἐπεὶ χόρτον ἴδοι πῶς αὐτὸν ἐξαπάσαιτο, τοσούτοις ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφὴς ἀποδείκνυ τὸν βασιλέως θάνατος, καὶ τὸν παρόντων τῶν μειρακίων κακῶν αἴτιον γεγονώς, οἱ μὴ θέλει τὸ πανοῦργον καὶ ταῖς ἀρνήσεσι ἀφεὶς, φερνόρας μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην ἂν αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ φιλοῦντος. εἰς γὰρ τοῦτο, πάντα τρόπον αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει φερνόρας, καὶ καταστείλασ αὐτὸν, ὡς αὐτῷ οἰκειότατος φαίνοιτο, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, φερνοπρεπεῖ τοῖς ἠρῴδου ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτεῖται μόνον, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, ἀλλαχόθι γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. παράνοιαν δ' ἔφασκεν εἶναι καὶ μανίαν ὀλυσσώδη, ἧς αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικός. ἃ παύσας κατήγορος ἐμαρτύρει αὐτῷ φερνόρας ἀρχέλαος, ὅτε ἤδη παρῆν, καὶ τὴν ἠρῴδου κατέστειλεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ἀποδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλὰ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφοῦ τῆς ἀμείνονος ὅμως ἐφείδετο πάθους τὸν φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ τοῖς βασιλείοις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τοῦ βάρους, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν οὐ χρεών, θεραπεύειν δὲ φερνότερον. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἠρῴδην μὲν ὅμως φερνόρας μαλάσσει. διέλυσε δ' αὐτὸς αἰφνανῆ φερνὸς ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα ἀγαγὼν ἔφασκεν. ἕως φείσηται ἠρῴδου αὐτὸν ἀναλαβεῖν ὑπὸ τῆς μειρακίου, καὶ πάλιν αὖτις μισῆσαι τὴν θυγατέρα, σφόδρα δὲ ἀξιοπίστως ἀρχέλαος ὡς βούλεται συνοικίζειν αὐτὴν ἐπέτρεπε, πλὴν ἀλεξάνδρου. φείσεσθαι γὰρ ποιοῦντα τηρεῖν φερνὸς αὐτὸν τὰς δημοσίας δίκαια. φανερὸν δὲ τὸ βασιλέως δῶρον ἔχειν παρ' αὐτῷ τὸν υἱὸν, εἰ μὴ λύσοι τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, συναγομένης δ' οὐσίας ὑπὸ τοῦ μειρακίου τῆς γυναικὸς, ἣν ἀναλαμβάνουσαν μὲν ἔστιν ἀνυσιπήμονα τῶν ἠμυρτημένων. ὑποῤῥαγεῖσαν δὲ, αἰτίαν τοῖς εἰς ἅπαντα ὑπογώσεως. μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας πάθεσιν οἰκείοις φειδωλίας. καταδύεται μὲν ἀρχέλαος, ἀλλάττεται τε, καὶ ἀλλάττει τὴν τοῦ πατρὸς. δεῖν μὲν τοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καίσαρι ἀλεξόμενον. γεγράφεσαι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ φερὶ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχελάου στρατήγημα, δι' οὗ τὸν γαμβρὸν ἐῤῥύσατο, πέρας ἔσχε. μετὰ δὲ τὰς ἀλλαγὰς, ἐν διωχίαις καὶ φιλοφρονήσεσι δηλον. ἀπόντα δὲ αὐτὸν ἠρῴδης δωρεῖται τάλαντων ἑβδομήκοντα δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ ἀλαβάστρῳ, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πανυχὶς, τῆς τε φίλων ἐπίμοιρον ἔκαστον κατ' ἀξίαν.

A autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, irámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai
B prævalere, quam honestè non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre. quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè conuinceretur regem insidiis voluisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ve-
C niam petere. namque adhoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur feciſſe, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam sterit Pheroras suimet ipse
D accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositum vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tandiu manebat
E iratus, filiámque ab eo distractam secum abduxturum se aiebat, donec Herodem cōpulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocati permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quòd & liberos iam haberent, vxor quo-
F que ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: mollorem namque fieri audaciam: si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnáque & ipse rediit cum adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubiò tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cęsare collocuturum: de omnibus enim sese litteras ad eum feciſſe. Vafrum igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cōuictus familiariter versabantur. Abeūtem autē muneribus talentorum septuaginta, solio quoq; aureo gēmis ornato, &
G eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pānychis vocabatur: itéq; amicorū eius quēq; pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam. verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsísque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm sit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quę quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affícto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & cófirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnũ obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire. Nec enim

Ant. li. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, καὶ οἱ συγγενεῖς πρεσβεύσαντος τοῦ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προπέμφθη ἕως τῆς Ἀντιοχείας ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν δυνατῶν, μέχρις αὐτοκράτορος. μετὰ πολὺ δ' ἦλθεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν παραπέβαλεν αὐτὴν, πολὺ τῆς ἀρχελάου στρατηγήσαντος δυνατώτερος, ὃς καὶ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνου πολιτευθείσας ἀλιέξανδρῳ διήλλαξεν, ἀλλὰ καὶ ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ἦν λάκων, εὐρυκλῆς τοὔνομα, πόθῳ χρημάτων

B εἰς τὴν βασιλείαν προφθαρείς. οὐ γὰρ αὐτοῦ χρόνον ἔτι ἐν ἄλλαις αὐτοῦ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ γὰρ ἡ δωρεὰ προσεδέχετο, διὸ καὶ ἐθηρᾶτο, καὶ ὡς ἀχρεῖον μὴ πολλαπλασίων λαβὼν, ἀδὴν ἡγεῖτο τὴν δωρεάν δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τὴν βασιλείαν. ἐπεὶ ἐρᾷ γὰρ τῆς βασιλέως κολακείας καὶ δ' ἡνάτου λόγων, καὶ ἐπὶ αὐτοῖς ἡδυσίοις εἰκαμίοις. ταχέως δ' συνῆδεν τὸν ἡρῴδου τρόπον, καὶ πάντα λέγων τὰ καὶ ἐκείνῳ τὰ ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς φρώτοις γίνεται. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ τὴν παῤῥησίαν, καὶ πάντες οἱ ἐπὶ αὐτὸν, ἁδίως ἐκείνων

C τὸν ἀναρπάτην. ὁ δ' ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τῶν οἰκίας μετέμαθε, τὰς τῆς ἀδελφῆς διαφορὰς, καὶ ὅπως διέκειτο ἑκάτερον ὁ πατὴρ, αὐτοπαῤῥησίᾳ μὲν ξενίᾳ προκατείληπτο, φιλίᾳ δ' ἀλιέξανδρον ὑπεκίνει, ψευσάμενος ἐτέρων αὐτὸν εἶναι ἐν ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ καὶ ταχέως ὡς διδυκιμασμένος ἐδέχθη. συνίστα δ' ἑαυτὸν δικαίως, καὶ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων δ' ὑποπτευθεὶς τὰ

D προσώπων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει, γίνεται δ' προσηνὴς μᾶλλον, μᾶλλον τὸς αὐτοπαῤῥησίᾳ, καὶ προδότης ἀλιέξανδρου τῷ μὲν ὀνειδίζων, εἰ φρισβύτατος ὢν προὔφερε τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτῷ τῦπίσω. ἀλιέξανδρῳ δ', εἰ γεγαμημένος ἐκ βασιλίδος, καὶ βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει δεδέχθαι τὴν ἀρχὴν τὰ ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μητρὸν ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ὧν δ' πιστὸς τῷ μεσιτεύσαι σύμβουλος, τὰ ἀρχελάου φιλίας πλασάμενος. διὸ μηδὲν ὑποστελλόμενος ἀλιέξανδρος, τάτ' κ' αὐτοπαῤῥησίαν ἀποδόρετο πρὸς αὐτὰ, καὶ ὡς ἡρῴδης αὐτῶν τὰ μητέρα κτείνας,

E ὡς ἀδιάδοχον εἰ μὴ αὐτοὺς ἀφαιρεῖ τὴν ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς εὐρυκλῆς, οἰκτείρων τὸ δ συναλγῶν ὑπεκίνητο. τὰ δ' αὐτὰ καὶ τὰ ἀριστόβουλον εἰπεῖν ἀλιέξανδρον, καὶ τὰ κ' τὰ παῖδος μέμψιν ἐνδυσωπούμενος ἀμφοτέρους, ἀχθο φέρων αὐτοπαῤῥησίᾳ τὰ διαῤῥήξια. πρὸς ἡρῴδην δ' ὀπιδυλλίω ὡς ἐπιβουλεύοντων αὐτῷ τῆς ἀδελφῆς, καὶ μόνον οὐκ ὀπιφερόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν γὰρ ὅδε τοὺς χρημάτων πλῆθος, ἑταιρίσας ἦν αὐτοπαῤῥησίᾳ πρὸς τὸ πατέρα. τὸ δ' ἡλικίαν ἐργολαβήσας

F τὸ ἀριστοβούλου καὶ ἀλιέξανδρου θάνατον, κατηγόρους αὐτῶν ὅδε τῆς παῖδος γίνεται. καὶ προσελθὼν, ἀπαδιδόναι τὸ ζῆν ἔφασκεν ἡρῴδῃ, τῆς εἰς αὐτὸν διεργασίας, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τῶν ξενίας αὐτοπαρέχθη. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸ ἡκονῆσθαι ξίφος, καὶ τὸ ἀλιέξανδρου τετονῶσθαι δεξιὰ, ἐμποδὼν δ' αὐτὸς γεγονέναι τῇ τάχει, σωτηρίᾳ ὑποπεσὼν δεῖς. φάναι γὰρ τὸν ἀλιέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς πρώδης τὸ ἀλλοτρίοις, καὶ μὴ τὸ μικρὸς

G αὐτῶν φόνον τῶν ἐκείνης ἀρχὴν ἀναθέσας, ἀλλ' ἔτι καὶ νέον εἰσάγειν δίκαιον, αὐτοπαῤῥησίᾳ τῷ φθόρῳ τὸ πατρὸς αὐτῷ βασιλείαν προσθεῖναι. τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ καὶ μαριάμμης δικαίως. οὐδὲ γὰρ

πρέπειν

φρίπφν αὐτὸν ἀφαιρήσασθαι τοιούτου πατρὸς τὴν ἀρχήν, δίκα φόνου. πολλὰ δὲ εἰ τὰ παροξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς πρόφασιν ἀσυκοφάντητον καταλιπεῖν θαι. εἰ μὲν γὰρ δυσγενείας ἑτέρων μνεία γένοιτο, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι πατρὸς λεγόντος, ὁ μόνος δυσγενὴς ἀλέξανδρος, ᾧ πατὴρ ἀφαιρεῖται ἀγένειαν ἀδοξίαν. κἂν τὰς θήρας, παροξύνειν μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας δέ, παροξυνοῦντα εἶναι. παντὶ δὲ ἀμείλικτον δυσχεραίνειν τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόστοργον αὐτὸν παρέχειν. διὸ δὴ ἡδέως καὶ τεθνήξεσθαι μὴ κατασκευάσας τῆς ἐπιβουλῆς. τρίτον δὲ εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν ἀρχέλαον ὄντα κηδεστὴν, παρὸν ἂν ἀσφαλέστερον ἐκφυγεῖν ἄχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἠρῴδου τρόπον. ἔπειτα οὐκ ἂν παρέσεσθαι μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἠρῴδου τρόπον. ἔπειτα οὐκ ἂν παρέσεσθαι μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἠρῴδου τρόπον. ἐπὶ γὰρ ὡς παρόντων αὐτῷ φανησόμενος παρεικὼς τὴν ἐφεστῶσαν πατρῴαν, οὐδὲ φθάσαι θαι τὸ αὐτὸ μόνον εἰκημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τοὺς τῶν ἐθνους συμφορὰς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπειτα εἰς οἵας τρυφὰς καὶ παράξεις, τὰ δ' αἵματος περιῳδόντα χρήματα ἀναλωθῆναι. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας, οἵοι καὶ τὰς δεκαπολιτίδας πόλεις, ὅθεν πόθεν. ζητήσειν δὲ καὶ τὸν πάππον ἐκεῖ καὶ τὸν μητέρα, καὶ τὰ τῆς βασιλείας μύσεα πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς οὐκ ἐπιτρέπεσθαι παρόντος. τοιαῦτα καὶ ἀλέξανδρος τεθαῤῥηκὼς ἐμυθολόγει. ὁ δὲ τυραννίων λάθρα ἀλαλάζοντο, τοῖς ἱππάρχαις μέν ποτε τοῦ βασιλέως χρωμένοις, τότε δ' ἐκ πόνων παροξυνομένων ὑποπεπωκόσι δὲ τάξεως. ἐφ' οἷς ἠρῴδης ὑφαγανακτήσας, διὰ δέκα ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῆς ἀληθείας ὁμολόγουν. παρεκομίσθη δέ τις, παρὰ τὸν ἠρῴδου φορέαρχον ὑπηρετῶν τῷ ἀλεξάνδρου, ἀδικαλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ φορείῳ μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ παρέχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀφορμαῖς. ταύτῃ ἀλέξανδρῳ μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι διοφάντου, γραμματέως δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, τολμηρὸς ἀνὴρ καὶ δ' ἑνὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν παρεγράψας, τελευταῖον δὴ τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φορέαρχον ἠρῴδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῆς ἀληθείας ἐπιβουλῆς, ἀλλὰ καί τοι τοὺς ἐλέγχους δυσκόλως ἀφανῶς, τοὺς γοῦν ἐκέλευσε τηρεῖν, ἔτι μὴν τοι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου τοῦ μύσους δύρυκλέα, σωτῆρα καὶ διορθωτὴν καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ τλὺς ἀμείβῃ φήμῃ φθάσας εἰς καταδοκίαν, ἀργυρίζεται καὶ παρ' ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ ἀλλάξειεν ἠρῴδῃ ἀλεξάνδρῳ. διαφορὰς δὲ εἰς τλὺς ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτησαμένοις εἰς ὅμοια κατεχρήσατο. διὸς γοῦν δὴ κρίσαρος κατηγορηθεὶς δὴ τοῦ τάσιος ἐμπλῆσαι τλὺς ἀχαΐας, καὶ φερεδύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κρίκῶνος μὲν οὕτως ἡ ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ φερῆλθεν. ἄξιον δὲ

decere ſucceſſionem regni ab huiuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqui ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi verò laudet, cauillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inueniri, ſolíque Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primùm ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facilè poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc vſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, vt antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantùm criminibus locuturum, ſed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vſque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibúſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quíque adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quaſdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrij ab Alexandro ſcriptá epiſtola, deprecante vt cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: támque armis quàm aliis ſubſidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis ſæpe falsò conſcriptis, ob hoc poſtremò occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſeruari præcepit. Eurycles verò domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datorémque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem ptius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſſuſque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam tranſgreſſus, ad ſimilia facinora malè quæſitis abuſus eſt. Poſtremò apud Cæſarem accuſatus, quòd diſſenſionibus repleuiſſet Achaiam, & ciuitates ſpoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuoluereret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eíque monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficiscí iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis literas reddiderunt. vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse consessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semet ipsum argui miserabiliter questus, acerbámq; victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronúciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, cósq;

Ioseph. lib. 16. cap. 13.

A αὐτὸθεῖναι τ κεῖσον εὐάρεστον τῷ σατρπάτῃ. ἢ γὸ ὃς ἂν ἐν τοῖς μάλιστα φίλως ἀλεξάνδρῳ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν εὑρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, σιωπῶντα μὲν τῷ βασιλεῖ, ὡς ὢν ἐκεῖνῳ διάλλαξιν, ὅρκοις μηδὲν ἀληθεύειν ὤμοσε τῷ μειρακίων ἐπιστώσατο. οὐ μὴν ὥπτοσε γέ τι τοὺς ἀθλίους μόνον γὸ ἐν τῷ κακῶν ἀπορατὸς ἑτοιμότατος ἠφώδης, καὶ πεχαερισμένῳ αὐτῷ πᾶς ὁ συμπεσών, καὶ σωαγανακτῶ. παροξύνει δ' αὐτὸ καὶ σαλώμη τλεῖ ἐπὶ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτλω γὸ σωεθίσαδαι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριστόβουλος θέλων, οὖσαν ἐκυρὸν καὶ τηθίδα, ἠξιπέμπεται, σώζειν αὐτλὼ ἐδοκίνδ. παρεσκεύαδαι γὸ βασιλέα, κτείνειν αὐτλὼ ἠξελληθῖσαν ἐφ' οἷς καὶ πρόπερον, συλλαίῳ τῷ ἄραβι γήμα δαι σπεδάζουσαν, λάθρα τὰ τῦ βασιλέως ἀπόρρητα ἠγγέλλειν πρὸς αὐτόν, ἐλθὸν ἔντα. τῦθ' ἅπερ τολδυταῖα θύελλα χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπεδάB πισεν. ἡ γὸ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τλεῖ ἐδοκίνσιν ἐμέμυσε. κἀκεῖνῳ μηκέτι κατορήσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱοὺς, καὶ ἠγχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δὲ πρὸς καίσαρα ἠχὰ τάχους, οὐολυμνίου τε τὸν σρατοπεδάρχλν, καὶ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγράφως τὰς μεμύσεις φέροντας. οἱ δ', ὡς εἰς ῥώμλν πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἡ χθέδη καίσαρ ὑπὲC τοῖς νεανίσκοις, οὐ μεῖον ὤετο δεῖν ἀφελέδαι τὸν πατέρα, τλεῖ κῦ τῆ υἱῶν ἐξουσίαν. ἀπεγράφη γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καδιστὰς, εἰ μὲν τοι ποιοῖτ' λίγων, εἰ μὴ κοινοῦ συνεδρίου, τῆ τε ἰδίαν συγγνῶν, καὶ τῆ κῦ τλεῖ ἐπαρχίαν ἠρυμένων, ἐξετάσαι τλεῖ ὑπηκλλεῖ. κἂν μὲν ἐπίχωσι κτείνειν. εἰ δὲ μόνον ὥστε δρασμὸν βεβουλδυμένοι, κολάσαι μετειώτερον. τούD τοις ἠρῴδης πείδεται, καὶ ἐδαρρύμῳ εἰς βηρυτὸν εἶδα πρεσβεταξείσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. πρεκαδίζονται δὲ οἱ ἡγεμόνες, γράφειν αὐτοῖς τὰ καίσαρ, σατορνῖν τε, καὶ οἱ πεδάνιον ῥρίσβεις. συνεῖς καὶ οὐολύμνιος ὁ ἱππόπορος, ἔπειτα οἱ τῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερόρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συρίας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τῦ βασιλέως. τῦτον γὸ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἠρῴδης. τοὺς γε μὲν υἱοὺς οὐ προήγαγεν εἰς τλεῖ δίκλν μάλα προμηθῶς. ἤδει γὸ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντας ἐλεηθήσονταF πάντας. εἰ δὲ δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥαδίως ἀλέξασθαι δύνοιντο τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουρεῖτο. κατασὰς δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίνετο. κατηγόρει τε τλεῖ μὲν βηβουλλίαν ἀθυμᾶς, ὡς αὐτοῦ μὲν εἰς αὐτλὼ ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς σωέδροις ἀπέφαινε. ἐπειG τα μηδενὸς αὐτιλέγοντος ἐποικτισάμῳ ὡς αὐτὸς ἁλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκλν πικρὰν τῷ τέκνων, ἐπηρώτα τλεῖ γνώμλν ἕκαστον. καὶ φανὸς σατορνῖν ἀπεφήνατο, κατακρίνειν μὲν τῆ νεανίσκων, ἀλλὰ θάνατον. οὐ γὸ ἔξ ἡμῶν αὐτῷ, ζῶν παρεστώτων τέκνων, ἑτέρου τέκνα ἀπόλεσαι ἐπιψηφίσαδαι. σύμψηφοι δὲ αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταί γίνονται, τούτοις

ἕτεροι

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. βολύμνιος δὲ τῆς σκυθρωπῆς ἀποφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, παίειν τὸν θάνατον κατακρίνουσι τῷ μεγαλείων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἡρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὲ μετέωρος ἦτε συρία πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἔθνος, σκηλομένων τὸ τέλος τῆς δράματος, οὐδεὶς μὴν τοιοῦτον ὑπελάμβανεν ἔσεσθαι μέχρι τοιαύτης ὠμότητος ἡρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν ἀναπλεύσας εἰς καισάρειαν, τρόπον ἀναρρίσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο. παλαιὸς δέ τις τοῦ βασιλέως θεραπώτης ὄνομα τύρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα συνήθη καὶ φίλον ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτοὺς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, ἔκφρων ἐγίνετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεοῖσιν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλεκέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, αἰσχρίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάντ' ὄσα μὴ φέρειν ἀνθρώπῳ τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος. τέλος δὲ, καὶ τοῦ βασιλέως ἐπελθόντος, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος εἶ δοκεῖς, ὅς τις κατὰ τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. ὥστε φερόρα καὶ σαλώμην καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πιστεύεις τούτοις κατὰ τέκνων, οἳ σε τῶν γνησίων ἀφανίσποντες δεδόκασιν, ἵνα ἀπαράῳ καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δυσχερείσιν αἰσθόμενοι βασιλέα. σκέψαι μὴν τοίνυν, μή ποτε κἀκείνῳ ἤρκηται μῖσος ἐκ τοῖς στρατιώταις, ὁ τῆς ἀδελφοῦ θάνατος. οὐ γάρ ἔστιν ὅς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῷ δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς δυσθύμως, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῆς ἐκ τῆς αὐλῆς τὸν κουρέων, ξύφων ὄνομα, προσκαθίσας ἐκ τῆς φρενοβλαβείας, ἑαυτῷ μίμησιν ἐποιεῖτο. κἀμὲ γοῦν ἔφη τίσιν ἐστὶ αἰτιᾶσθαι, ὅταν θεραπεύω τὴν ξυρὸν σοι ἀκονήσασθαι, μεγάλας τε μοι ὑπὸ ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπεσχῆσθαι. ταῦτα ἀκούσας ἡρώδης, τὸν τε τύρον σὺν τῷ παιδὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διέλεγχε. καὶ τῆς μὲν ἀρνουμένων, τῷ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, στρεβλοῦν ἐκέλευε τὸν τύρον σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκείνου δόντος ὅπως, εἰς ὁ πατὴρ αὐτὸ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θελήσειν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς τοῦ πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἡρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τῆς τεθνηκότων καὶ τύρον κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτίδι γοῦν αἰσχρῶται μετὰ τοῦ κουρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὕστερον ἡ πόρρω τῆς καισαρείας, προστάξειν ἀποπνίξαι. καὶ τελευτῶντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδριον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

Κεφ. ιη. ΑΝτιπάτρῳ δὲ ἀδήλου ἔχοντι τὴν διαδοχὴν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπηγείρετο, πάντων δεδιεναι ὠμένων, ὅτι τοὺς διαβολεῖς τοῖς ἀδελφοῖς πᾶσιν ὑπεύθυνοι εἶεν. ὑποκούρει δὲ καὶ δέος οὐ μέτριον, αὐξανομένου ὁρᾶν τὸ τῶν ἀπογόνων γένος.

A nonnulli alij secuti sunt. Triſtem verò ſententiam primus Volumnius dixit, cunctíque poſt eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quiſquam necandos eſſe aduleſcentes iudicauit. Tum autem vniuerſa Iudæa & Syria, ſuſpenſa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: ſed nemo exiſtimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vſque proceſſuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæſaream deuectos, quo mor-
B tis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro aſſuetum atque amicum, & ipſe diligebat aduleſcentulos: præ nimia indignatione mentis poſtremò circumueniens clamitabat conculcatam eſſe iuſtitiam, veritatem periiſſe: naturam eſſe confuſam, vitámque hominum iniquitatis eſſe plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictaſſet. Deinde ipſum etiam regem auſus
C adire: Mihi verò, inquit, omnium videris eſſe infeliciſſimus, qui contra cariſſimos nequiſſimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduerſus filios tuos habent; quos ſæpe ipſe mortis ſupplicio dignos eſſe iudicaſti: neque aduertis hoc eos agere, vt iuſtis ſucceſſoribus deſtitutus, cum ſolo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odioſus ſit, propter cædem omnium fratrum.
D Nullus enim eſt, qui non aduleſcentium miſereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: ſimul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem ſtatim illos & ipſum cum filio comprehendi iubet. Ibíque tum alius quidem regius tonſor, nomine Tryphon, neſcio qua exagitatus inſania, ſemetipſum indicans profiliit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iſte perſuaſit, vt occaſione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúſque filium, & tonſorē ſubdidit quæſtioni: Cūq; illi pernegarent, tonſor autem ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iuſſit: túmque filius eius, patris miſeratione commotus cuncta ſe regi, ſi eum ſibi condonaſſet, indicaturum promiſit. Eóque relaxato, ipſius occidendi patrem ſuum habuiſſe voluntatem dixit, impulſum ab Alexandro. Hoc au-
E tem quibuſdam fictum ab aduleſcente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum eſſe affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accuſatis in eos atmauit populum, vt ibidem cū tonſore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebaſten miſſos, quæ non longo à Cæſarea interuallo diſtaret, profocari iubet: cáque re maturè perfecta, in caſtellum Alexandrium mortuos aſportari, cum Alexan-
F dro materno auo ſepeliēdos. Hic finis Ariſtobulo & Alexandro vitæ fuit.

Cap. XVIII. De conſpiratione Antipatri contra patrem. Ant. li. 17. cap. 1. 2.

ANtipatrum verò, cùm iam ſine controuerſia ſucceſſionem regni ſperaret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis ſcientibus, illum omnes fratribus ſuis conſeruiſſe, calumnias: nihilóq; minus timor eum nō mediocris ſolicitabat, creſcente ſobole perōtotū

Ant. li. 16. cap. 13.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itémque Ariſtobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Ariſtobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote ſua in Cappadociam dimiſit, poſtquàm Alexandrum interfecit: Berenicem autem Ariſtobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infenſam habebat, ſibi reconciliaret Antipater, iſtas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliiſque obſequiis, atque amicos præterea Cæſaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuiſus erat cūctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, ſed metu conſumeret. Itaque euenicbat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit: quibúſq; nihil dediſſet, acerbiores inimicos haberet. In diſtributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter ſpem videret orbos pueros ab Herode curari: quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miſeratione ſignificari. Conuocatis enim propinquis atque amicis ſuis, & pupillis aſtantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam triſtis eripuit, ipſos autem orbitatis miſericordia cum natura commendat. Experiat itaque, vt etſi pater infortunatiſſimus fui, auus tamen ſim prouidentior, & à quibus poſt me regnantur, amiciſſimos mihi relinquam. Deſpondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator ſis neceſſarius: tuo verò Antipater filio, Ariſtobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc ſit iudicium meum, neque id quiſquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aſpicere. Poſtquàm hæc locutus eſt, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benigniſſiméque conſalutatis ſingulis dimiſit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus eſſet neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque ſibi derogatum exiſtimabat: iterúmque de rebus cunctis periculum fore, ſi Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuiſſet. Ad hæc reputabat odium ſuum, & orbitatis miſerationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorū ſtudio, & quāta memoria mortuorum ipſius ſcelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere ſponſalia ſtatuit. & callidè quidem patri ſurrepere timuit, ſæuienti acritérque vigilanti ad ſuſpicandum, palàm verò eum ſupplex adire auſus eſt, corámque depoſcere, ne ſe honore priuaret, quo dignum eſſe iudicaſſet, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem ſubſtantiam penes alios eſſe. Nec enim poſſe rerū obtinere dominatū, ſi præter auum Archelaū, etiam Pheroras Alexādri filiis ſocer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, Τιγράνης καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ Βερνίκης Σαλώμης θυγατρὸς, Ἡρῴδης μέν τε καὶ Ἀγρίππας καὶ Ἀριστόβουλος υἱοὶ, θυγατέρες δ' Ἡρῳδιάς τε καὶ Μαριάμμη. τὴν μὲν οὖν Γλαφύραν Ἡρῴδης μετὰ τῆς προικὸς ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ἐπεὶ αὐτὴν ἀπέκτεινεν Ἀλέξανδρον. τὴν Ἀριστοβούλου δὲ γυναῖκα Βερνίκην συνῴκισε θείῳ μὲν ἑαυτοῦ καὶ Σαλώμης ἀνεψιῷ. τὰ γὰρ διαφορὰ ἦν Σαλώμῃ πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐξοικειούμενος ὁ Ἀντίπατος, τὸν ἐκείνης ἐμηχανήσατο γάμον. ἐπεὶ δὲ καὶ Φερώραν, διά τε χρημάτων καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας, καὶ τοὺς φίλους Καίσαρος φίλους, οὐκ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν Ῥώμην χρήματα. οἵγε τὴν ἀεὶ σατορνῖνον ἐν συνείᾳ πάντες ἐπλήθυσαν τῇ ἀπ' αὐτοῦ δωρεᾷ. ἐμισεῖτο δὲ διὰ τοῦτο πλέον, ὡς εἰ μὴ ἐκ μεγαλοψύχου χορηγοίη, ἀλλὰ διὰ φόβον καὶ δέος. συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον δούλους γίνεσθαι, χαλεπωτέρους δὲ ἐχθροὺς, οἷς μὴ δίδωμι. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς ἐλεημοσύνας, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὀλιγωρούμενον τῷ ὀρφανῶν, καὶ τοῦ δικαίου τοῖς ἀπηρημωμένοις μετάνοιαν συνεμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐξ ἐκείνων. συνάγων γάρ ποτε ἡρῴδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ἀθρησάμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, συμφορᾶς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως, συνίστησιν ἔλεον ὀρφανίας. θεραπεύσομαι δὲ εἰ καὶ πατὴρ ἐνομιζόμην ἀτυχέστατος, πάππου γοῦν φανῆναι μετριώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυᾶ δὴ τὸν μὲν σὸν θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἀδελφοῦ ἀλεξάνδρου παιδὶ, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν αἰεί σοι, τῷ σφῷ δὲ παιδὶ ἀντίπατε τὸν Ἀριστοβούλου θυγατέρα, ἡλίκος γὰρ οὐ σὺ πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς Ἡρῴδης λήψεται, θεὸς μὲν ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ βασιλείου παππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν σὺν ἐμοὶ, ταύτην ἐχέτω τὴν γνώμην, ἵνα ἄσκοπός τις μηδεὶς ἐμοῦ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσαι τοὺς γάμους ὅπῃ συμφέρειν τῇ ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῷ ἐμῷ ἰδίῳ, ταῦτα παιδία ταῦτ', γαλήνιον ὅπως ἴδοιμεν ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ τούτοις εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῷ παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιὰς, ἔπειτα καταπασάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπαχθὴς δ' αὐθὶς ἀντίπατος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἴ τι καὶ τῷ πατρὶ, τῷ τῷ ὀρφανῶν πιθανὸν, ἑαυτῷ καταλύσειν, αὖθις τὸ κινδυνῶδες τοῦ τῷ ὅλων, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ καὶ φερώραν ὅπως τέξαρχίαν βοηθὸν ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ' ἑαυτὸ μίσος, καὶ τὸν τῷ ὀρφανῶν ἔλεον, ἐκ τῶν ἐθνῶν, ὅσα τε ἀπωλώλοτων, καὶ ὅσα μνήμη τῷ Ἰουδαίοις τῷ δι' αὐτὸν ἀπολωλότων διὰ ἀδελφόν. ἐγὼ δὲ πάντα ζόπον διακόπτειν τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι παυόμενος, ἐδόκει τε πατέρα χαλεπὸν ὄντα, τῇ θεῷ τὰς ὑποψίας κινούμενον δίδως. ἐπέλπισε δὲ θεοσεβοῦς ἐκπληθεῖν ἀπορίᾳ, μὴ σείσειν αὐτῷ τῆς ἀξίωσε τιμῆς, μὴ τῷ αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δὲ ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῷ θεραχμάπων, εἰ θεὸς ἀρχελάῳ πάππῳ, τῇ φερώρᾳ κηδεστὴν ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

θεσ-

προσλάβοι. καὶ τηνικαῦτα ἦν πολλῶν υἱῶν ἡλικίᾳ καὶ τὸ
βασίλειον, μεταθεῖναι τοὺς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ βα-
σιλεῖ, γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δ' ἐκ τούτων ἐπὶ ἄ. αὐτὸς μὲν
αὐτίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρῴδης δ' ἐκ Μαριάμμης καὶ Ἀρ-
χελαΐς, αὐτίπας δ' ἐκ Μαριάμμης, ἐκ μαλ-
θάκης δὲ σαμαρείτιδος, Φ θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ἣν ὁ ἀ-
δελφὸς αὐτῆς Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ ἱεροσολυμίτιδος
κλεοπάτρας, Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ παλλάδος, Φα
σάηλος. ἐγήροντο δ' αὐτῷ Φ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξάνη
τε καὶ Σαλώμη, αἱ μὲν ἐκ Φαίδρας, αἱ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο
δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάς τε καὶ ἀδελφιδῆν, γωμεῖς δὲ
τούτων δύο ἀδελφαὶ ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, τοῦ
ἐκ Μαριάμμης. ὕσπερ δὲ πολὺ πρεσβύτερος ἡλικίᾳ, ὁ αὐ-
τίπατρος ἐβούλετο μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ
ὁ βασιλεὺς ἠνασχέτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς
τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, σύνοιά τε αὐτοῦ παρίστη αὐτῷ τῆς
ἀνηρημένων, μή ποτε καὶ κεῖνοι ἡγοῦντο τῆς ἀπάτης
τοῦ ἀδελφῶν ἀφανισμοῦ. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς
ὀργὴν ἐπεφύκει αὐτῷ, ἀπαλύνει τὸν αὐτίπατρον. καὶ-
δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ τοῖς κολακείαις, μεθηρμόσατο.
Θ. γὰρ αὐτῷ μὲν τοῦ ἀριστοβούλου συνοίκιστι θυγα-
τέρα, τὴν δὲ ἰδίαν αὐτοῦ, τῷ πρεσβεῖα θυγατρί. καταμάθοι
δ' ἂν τις ὅσον ἴσχυσεν ἐν τούτῳ κολακεύων αὐτίπα-
τρος, ἐκ τοῦ σαλώμου ἐν ὁμοίοις οὖσαν ἀποτυχών.
ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ παροῦσαν ἀδελφῇ, Φ πολλὰ δέ-
ουλίας τῆς καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύουσαν γαμη-
θῆναι τῷ ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μὲν ἐχθρὸν τοῦτον
ἕξειν, εἰ μὴ παύσαιτο τοῦ πόθου. τὸ γὰρ τελευταῖον ἀ-
κούσαν ἀλεξᾶ τινὶ τῶν φίλων συνοίσειν, ἢ τῷ θυγα-
τέρα αὐτῆς, τὴν μὲν τῷ ἀλεξᾶ παῖδι, τὴν δὲ ἑτέ-
ραν, τῷ πρὸς μητρὸς αὐτίπατρου υἱῷ. τῷ δὲ ἐκ μαρι-
άμμης θυγατέρων, ἣ μὲν ἀδελφῆς ἦν αὐτίπατρου
ἔγγων. ἡ δ' ἀδελφοῦ φασάηλου. ἀγανοῦντας δὲ πρὸς τῷ
ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ αὐτίπατρος, ἢ πρὸς τὸ συμ-
φέρον αὐτῷ τὰς διηνεκείας ποιούμενος, ὡς ὅτι βε-
βαίας μὲν ἄρμει ταῖς παῖς ἐλπίσι. προσλαβεῖν δὲ τῇ
κακίᾳ τὸ πιστοὺς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἐπίσου μίσος
ἀνασοβοῦσα ἀδιαλήπτους ἐκίνει μάχας, ἐκ τοῦ φοβεῖσθαι τὴν
ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνῆργε δὲ καὶ Φερώρᾳ τοῖς αὐ-
τῇ βασιλεῖ βεβαίοις. γάρ) δὲ καὶ γυναικῶν ὀξυτάτῳ κρ
τὸν πάλαι, ὄντως ἐκείνου ἐπίνοιαν θαρροῦσα. ἡ δὲ Φερώρα
γυνὴ, ἀφ' ἧς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα
τὸν αὐτιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠνόλλαινεν κρ τὸ
βασιλέως. ἐτόλμησε δὲ καὶ βασιλίσσης ὑβρίσαι δύο θυ-
γατέρας. δὸ μάλιστα αὐτῇ ἐκείνος προσέβαλετο. μισού-
μεναι γε μὲν ὑπ' αὐτοῦ, τῷ ἄλλων ἐπικρατεῖν. μόνη δὲ
ὁμονοίας αὐτῶν ἀνάπλεως ἦν σαλώμη, καὶ βασιλεῖ
ἐνέβαλλε τὴν συνοδον, ὡς ὑπ' ἀγαθοῦ τῷ αὐτῷ
προαιρέσεων εἴη. γνόντα δὲ ἐκείνην τὸ ἀχθόμενον καὶ ὡς
ἀμυναστήσαν ἡρῴδης, τὸ μὲν φανερὸς συνῆδου, καὶ τῷ
φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, τοὐναντίον δὲ ὑπεκίνουν
καὶ ἐχθρίδας πρὸς ἀλλήλας ἀεύοντες τοῖς βασιλέως,
ὡς συνεπικείμενοι καὶ αὐτιπάτρου, ἐκ τοῦ φανεροῦ πρεσ-
βείαν φερώρᾳ. συνουσίας δ' ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ
κώμους νυκτερινοὺς, ἐν ὁμοίοις ἡ ἀδελφὴ τῆς ἐπέ-
τεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῷ θεατρῷμένων,
καὶ πάντ' ἀκριβῆ δι' ἀγγέλων. ἐξεκαίετο δὲ εἰκῆ
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δ' ὅτι τὴν φερώρα γυναῖκα.

A esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleoparta Herodem & Philippum, necnon ex
B Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans,
C verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe in-
D tercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: ciúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem *Ant. Lib. 17.* Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic inter- *cap. 3.*
E rupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam cùm singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflarà in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, itémque & matre Antipatri, multa in re-
F gia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Iraque cùm illi inuisæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se
G rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè duriaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracun- *Ant. li. 17.* dia, maxímeque aduersus Pheroræ coniugem, *cap. 4.*

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Pòstremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge caritурum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis litteris, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis qnæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Nó leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, nó quæ ipsi, sed quæ Herodi expederet. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solùm corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodem occideret, persuasisse cõfessi sũt: atq; etiã à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

CAP. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, vt repudiaret vxorẽ, neq; quomodo mulierem plecteret inueniebat, cũ multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cũ ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autẽ æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus fratrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis cũ quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Phe-

ταύτην ἢ δὲ πλείοι ἡ σαλώμη δι' ἔβαλλεν. ἀθροίσας γὰρ συνέδριον τῆ † φίλων κ᾽ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ τ᾽ αἰθεροπε κατηγόρει, καὶ τῶ εἰς τὰς αὐτῆ θυγατέρας ὕβρεν, ὅτι τὰ φαρισαίοις μὲν χορηγήσαι μισθοὺς κατ᾽ αὐτῆ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆ κατασκευάσαι πολέμιον, ἐνδυσαμένη φαρμάκοις. τελευταῖον ἦ, εἰς φερόραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. ὃ δὲ θᾶτερον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τ᾽ γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅπ χρὴ δρᾶν, μεταβαίνει εἰς αὐτάπαξον, ᾧ παρήγγελε, μήτε τῆ φερόρα γυναικὶ, μήτε αὐτῆ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῆ ἐκείνης ὁμιλεῖσθαι. ὁ δὲ φερορᾶς μὲν, οὐ μεταβαίνει τὸ σφέτερον. λάθρα δὲ, διευκτήρδυσι συνοικείοις. καὶ δεδικὰς ὕπιτρεῦσαν τῶ σαλώμῃ, φαρμάκοις δέεται τῆ ὅλη τῆς ἰταλίας φίλων, τῶν εἰς ῥώμην ὑποδημίαν αὐτῆ. χρησάντων δὲ ἐκείνων, δεῖν αὐτάπαξον πεφθῆναι ὁμὰ χρόνου φορὰς καίσαρα, ὁ δὲ οὔπω μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δοὺς χρήματα, τήν τε ὁμολογηκοιλίαν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν αὐτάπαξος ἐγέγραπτο. αὐτάπαξος δὲ ἡρῴδης ὁμάδοχος ὁ ἐκ μιριάμμης τῆς τῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς ἰεροσύλου. ἔπλευσε δ᾽ ἡ συλλαῖος ὁ ἄραψ ὅπ ῥώμης, ἀκολουθῶν μὲν τῆ καίσαρος φορτηγήμασιν, ἀγωνούμενος δ᾽ φορὸς αὐτάπαξον, φεὶ ὢν δεδικαιωκολάκων, τάχιστα. οὐ μικρᾶς δὲ αὐτῆ καὶ φορὸς ἀρέτας ὢν ἀκμὴν τὸν αὐτῆ βασιλέα. κύπρου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀπηγμένῃ, ἡ σόαιμον, τῆ ἐν πέτρα τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος ὁμοιοπαθῆ ἐχεῖτο βουθῦσαι καὶ καθ᾽ ἡρῴδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρῴδης, ἀφίστησι τὸ δοθὲ συλλαίου φαβᾶτον, ἡ δι' αὐτῆ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος ἐποίει τέλη. ὁ δὲ μηδὲν ὑποδοὺς, ἔτι καὶ κατηγόρει φαβᾶτου φορὸς καίσαρα, ὡς οἰκοπλῆν ἐξ λόγων, αὐ τῆ ἐκείνου, τῆ ἡρῴδου συμφερόντων. ἐφ᾽ οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὡς δὲ ἐπαρρήσιάζετο μᾶλλον πεμόμενος, μήτε ἡ φορὸς τὰς συλλαίου τῆ ὑποῤῥήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅπ συλλαῖος ὁμαφθείρειεν αὐτῆ τὸν σωματοφύλακα κήρυκος χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πειθεται δ᾽ ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν μὲν ἀπολλοῦσι βασανίσαντες, ἐπὶ δὲ συλλαμβάνει δ᾽ δύο, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, δι' ὧν παρ᾽ αὐτῆ, τὸν μὲν φίλων συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πρῶτα μὲν ὁμολόγησαν ὅπ πολλοῖς χρήμασι, ἡρῴδην ἀπελεῖν. οὕτω μὲν οὖν ἀναχειρίτους, ἐπὶ δὲ σατορνίνῳ τῆ δι' ἐτῶν τῶν συρίας, ἀναπέμψαντες εἰς ῥώμην.

ΗΡῴδης δ᾽ οὐκ ἀμέσει φερόραν, βιαζόμενος Κεφ. ιθ. ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς, οὐδ᾽ ἐπιτίθεσθαι μηχανᾶται, δι' ἃς αἰ τιμωρήσαιτο τῶν αἰθεροπῆ, πολλὰς τὰ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ἀσφαλισάμενος, συναὐτῆ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερορᾶς δ᾽ ἀγαπήσας τῶν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτῆ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν τέλος τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδην θάνατον, καὶ μηδέ ποτε φορὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐτελεύτα δ᾽ οὐδὲ φορὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καὶ τοι λιταφορὸς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῆ ταῖς ἐντολαῖς καταλοιπεῖν, ὡς τεθνεῶτος, ἀλλ᾽ ὁ μὲν παρ᾽ ἐλπίδα σώζεται. μετ᾽ ὀλίγῳ

νοσεῖ

νοσεῖ φερώρας τυέλιπετο δὲ ἡρῴδης μετριότερος, καὶ γὰρ ἦκεν πρὸς αὐτὸν, καὶ συνεπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μέντοι κατίσχυσε τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας, ἀπεθνήσκει φερώρας. ὃν καὶ περ ἀγαπήσας ἡρῴδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὲν νεκρὸν εἰς ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἵνα μὲν δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, τοιοῦτον ἀπέτυχε τέλους. μετέβαρε δ' ὀλίγῳ τὸν αὐθέντην αὐτίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θάνατον ἀρχὴν λαβοῦσα. τῶν τούτου γάρ τινες ἀπελευθέρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διαφθαρῆναι φαρμάκοις ἔλεγον. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τι τῶν γυναικείων, ἃ οὐ συνήθως ἐσθιάσασθαι. φαγόντα δὲ, διὰ τάχους εἰς τὸν νόσον καταπεσεῖν. ἀγωνιᾶν τε τοῦ δυοῖν ἡμερῶν, τὸν μητέρα ταύτης, καὶ τὸν ἀδελφὸν, γυναῖκα ἐπ τῆς Ἀραβίας, φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον συνθείη τῷ φερώρᾳ, διδοῦναι δὲ αὐτὸ τοῦτο, θανάσιμον συλλαίου πραγματευσαμένου, τούτῳ γὰρ λαθεῖν χρήσιμον. πληγεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίαις πλείοσι, θεραπαίνας τε καὶ τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐνίοις δέ τις ἐπετάσας ἀνέδειξε, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὸν τούτων ἡμῶν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὸν αὐτιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπιζητεῖ πρόσω τὸν ἀληθείας διελέγχειν. ἡ δὲ γυνὴ, τὸν τε φιλίαν τῆς αὐτιπάτρου μητρὸς πρὸς φερώραν, καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐθνικὰς, καὶ τὰς λαθραίους αὐτῶν συνόδους, ὅτι τε φερώρας καὶ αὐτίπατρος σὺν ἑσπέραις πίνοντες ἐκποτοῦντο ὑπὸ τῶν βασιλέως, διὰ ὅλης νυκτὸς, μηδένα μήτε οἰκέτην, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρεῖναι. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μαθοῦσα. τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἑκάστην ἡρῴδης ἐβασάνιζεν. ἐφάνη δὲ πάσαις τὰ πεπραγμένα συμφώνως, καὶ δι' ὅπερ καὶ ἐφάνη, αὐτίπατρος μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δὲ ὑποχωρήσειν εἰς τὴν περαίαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλῆσαι, ὡς μὴ ἀλέξανδρον & ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοῖς ἡρῴδης ἀβασάνιστον, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἐ γὰρ φείσασθαι μὴ μιαιφονήσειν & τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρους τινὰς, ὥστε ἄμεινον εἶναι, ὡς πορρωτάτω φυγεῖν & θηρίου. πολλάκις ἢ δακρυρροοῦσαν, πρὸς τὸν μητέρα, τὸν αὐτίπατρον εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν εἴη πολιὸς ἤδη, νεάζοι ἢ καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθάσαι δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλείας ἀληθοῦς. εἰ ἢ καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε, πότε δ' ἂν γένοιτο τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐλπίδος γένεσθαι συντόμου. ἐπιβουλεύειν ἢ τοὺς τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου παῖδας. ἀφαιρεῖσθαι ἢ αὐτὸν ἐπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν ὑπὲρ τούτους ἐλπίδα. ἐλπίζοντα γὲ ἐ τῷ αὐτῷ τινα παῖδων μὴ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸν μυριάμμης ἡρῴδην γεγραφέναι. καὶ καὶ τοῦτό γε παντάπασι φαντασίαν οἰόμενον αὐτῷ καὶ ἐλπίδας μάτην κυεῖσθαι. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν μηδένα τῶν ἐλπίδας ἀπολεῖσθαι. ὅτε γε μὲν τὸν πάντων πατέρων μισοπονηρότατον ἡρῴδην, πολλῷ μᾶλλον ἐχθρὸν μισεῖ ἀδελφόν. ἐναι γὰρ αὐτῷ πρόσω ἑκατὸν τάλαντα, ὅτε τῷ μὴ ἀπολέσθαι φερώρᾳ. τοῦ δὲ εἰπόντος, τὸ γὲ

in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum; & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato; luctum maximum cunctæ genti denunciauit; clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli; hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pherorem veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam; & non eo quo solebat modo conditum: cóque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quándam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse morriferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex; ancillas & nonnullas libertinas quęstioni subiecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pherorás & Antipater redeuntes à rege; totá cum illis nocte potare soliti essent; seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ separatim singulæ torquerentur; patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex compositio, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpè illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum adhipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamne eiúsque filiis minimè peperciset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneſceret, sèq; fortasse priùs quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re protsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse;

Antiq. lib. 17. cap. 5.

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem aperte, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri nuncium accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repetere, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo fum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quod in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque vidente consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, &c. quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidé profert: rex verò in matré fratrēq; Antiphili cōtulit quæstionē.

αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀπορρίπτεσθαι τὸν ἀντίπατρον, εἴθε πάντ' ἡμᾶς ἀφιλόμενον, γυμνοὺς ἐάσαι γε ζῆν τοιαῦτας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν αὐτῷ φονικὰν ἄνθρωπον, ὅταν ἐν μιᾷ φιλῶν τις ἐξῇ φανερὸς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνιστάμεθα, ἐξὸν ἐν φανερῷ, καὶ χαλεπόν ποτε ἀδρᾶν φορήματα καὶ χεῖρας. τοιαῦτα λέγουσι μὲν βασανιζόμεναι, καὶ ἅτε φερούσης βουλῆς σπουδῇ φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. ὑπέσχετο δὲ πᾶσι πεντήκοντα τοῖς λεγομένοις, ἐκ τοῦ ἴσου τῶν τάλαντων. μόνῳ γὰρ ἀντιπάτρῳ ἐδόκουν ταῦτ' εἰπεῖν. ὅπερ συμβαῖνον εἰς τὴν φρενῖτιν ὀξύνει τὴν ὀργὴν τὴν ἀντιπάτρου μητέρα· καὶ γυμνώσας αὐτὴν πάντας οὐ διέφυγεν κόσμου, πολλοὺς δ' ἐν τοῖς τάλαντον, ἐκβάλλει διώκει. τὰς δὲ φερούσας γυναῖκας ἀπὸ τῆς βασάνου, ἐπιμέλεσι διαλλαγῆναι. ἐπέκειτο δὲ τῇ φόβῳ καὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερευνᾶτο, πολλοὺς τε τῶν οὐκ αἰτίων εἶλκεν εἰς βασάνους, ἐφιέμενος μή τινα τῶν αἰτίων διαλάθῃ. καὶ τούτῳ ζήτησιν ἐποιεῖτο τῆς μιαιφονίας αὐτῷ πατρὸς, ὡς ἐν ἀντιπάτρου ἀντιπάτρου, βασανίζων δὲ αὐτὸν ἔκανεν, ὅτι μεμαθηκὼς ἐμοὶ αὐτὸς ἐξ αἰχμῆς τοῦ φιλτάτου φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τινος τῶν ἑταίρων αὐτοῦ. λάβοι δὲ παρ' ἐκείνου Θευδίων ὁ δοῦλος ἀντιπάτρου, ἐκδοῦναι φερνῆς. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλασθαι τὸν ἀντίπατρον, ἡνίκ' ἂν αἰτήσῃ, ἅπερ ἐν ῥώμῃ τῆς ὑποψίας ποιήσειεν. φερνῆς δὲ ἐκδοθείσης τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. τοῦτο ὁ βασιλεὺς μαθὼν ἐκάλεσε τὸν λήθην ἀπέκτεινε νομίζων. ἡ δὲ, ἔξοδον εἰς κοιμᾶσθαι, ῥίπτει ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους, ὡς τελευτήσουσα, καὶ τοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ φθόνου φεύγουσα. φερνῆς δὲ ἐκ δόσεως θεοῦ μηνύσαντος ἀντίπατρον, οὐκ ἐπὶ κεφαλῇ, ἀλλ' ἐπὶ θανάτῳ πᾶσιν ἐφοβεῖτο. κομιδῆς δὲ αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς ἀναπυνθάνεται, καὶ ἐρωτᾷ γὰρ ἐν τῷ τῆς ἀλγεινῆς, ἐρώτησιν δ' ἐν αὐτῷ ῥῆξιν ἐποιεῖτο, εἰ μὴν ἄκουσα τοιαύτης τιμωρίας ἐκομίσατο, εἰ δὲ ἑκοῦσα ἐφέστηκε τὸν ἐπιβουλεύσαντι φιλεῖν ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μὴ τάφου κατολοφύρῃ. φερνῆς αὐτὸν ἡ γυνὴ ἐξολοῦσα μικρόν. καὶ τὰ δὲ ἔπαινον ἐπ' ἀνδρείᾳ τῷ ἀντιπάτρου, φερνῆς πεθανόντος, ἡ σώζουσα τὸν λοιπὸν πάντας ἡμᾶς ἀπώλεσεν; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετ' ἐμοῦ θεὸς, μάρτυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, πλανᾶσθαι μὴ δ' ἐνδέχεται. ὅτι ἐπιθυμοῦσα φερνῆς πυκνὰ ἐδίδου φάρμακον, τὸ μὲ ἀσεβοῦντας ἐκείνῳ, ἡ πολὺ γε ἔφη γυνὴ τῆς ἐμοὶ ἡδονῆς τὸ ἀδελφοῦ ἀνδρὸς τὸν ὄντως πάρεργον μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν οὔπω ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ πεπλησίακα πω συγχεόμενος. ἀλλ' ἐγὼ ἔφη, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ δεσπότιμον, καὶ δὲ ἡ φυλάττουσα κατ' ἐμοῦ φάρμακον ἐπ' ἀντιπάτρου κατολοφύρῃ ἐμὲ φάρμακον, καὶ ἐλέγχους μου τοῦτο ἀφέλωσι, ἵνα μὴ κατ' ἄνδρα φόνου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. πολλὰ σπασμὸς ἐκάμνετο, καὶ πλεῖστον μὲν εἰς τὸ πῦρ ἐχεῖτο ἐκεῖ, κατεπίνετο, βραχὺ δ' ἐμμενῆ πρὸς πάθημα, ἡ ἐπιπόθητον ἐπιρρεῖ. ζῶντα ἐπιρρεῖ, ἀσεβεῖ νομίζει τὸν τοξίδα βραχὺ πατρίδων ἔχοντα τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅτι τὸν μητέρα τὸν ἀντιπάτρου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασιλείας μισέρια.

κἀκεῖ-

καὶ καῖνοι τ' αὐτίφιλον, καὶ μίασμά τε ἀπ' αἰγύπτου τ' πυξίδα ὁμολόγων, & λαβεῖν παρ' αὐδηφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν ἀλεξανδρείᾳ. τοῦτο δ' οἱ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλφον, ἐρευνηταί τε & μηνυταὶ τῶν ἀδήλων ἐγίνοντο, καὶ τὰ πορρωτάτω τ' ὑποψίας ὄντας, ἴσον ἐς τοὺς ἐλέγχους. διεῖρπε γοῦν καὶ ἡ τ' ἀρχιερέως θυγάτηρ μαριάμμη, τ' ὄπιθεν βουλῆς συνίστωρ. βασανιζόμενοι τὸ τοῦ ἀπίδος ἔξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δ' τ' μητρῴας τόλμης, τ' υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ὑπ' αὐτῆς πεφονευμένον ὄντα δεύτερον αὐτοπάτορα, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

Κεφ. κ. ΕΠὶ τούτοις, καὶ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῷ αὐτιπάτρῳ διαβολῶν. λύει μὲν γὰρ ἀσελεύθερος αὐτῷ. κομίζων δὲ ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀθηνήσῃ φάρμακον, τούτῳ φθείρας μὲν τῆς γυναικὸς ὁπλίσατο καὶ τὸ βασιλέως. ὃ ἀφίεργον ὂν δὴ τὸ πατέρα τόλμης ἐκίνησε τὰς καὶ τῷ ἀδελφῶν ἐπιβουλωρυχίας ὑπὸ αὐτιπάτρου. ἦσαν γὰρ ἀρχέλαος καὶ φίλιππος βασιλέως παῖδες, δὴ ῥώμης παῖδ' ὁμόμητροι, μειρακιά τε ἤδη καὶ φρονήματος μεστοί. τούτους ἐπαναπεπλωκότας αὐτῷ τὸ ἐλπίσαι, ἐπισκιάσασθαι δόλων αὐτιπάτρου, αἷς ἰδίᾳ πλάσασι καθ' αὐτῶν διαβολὰς ἐξ ἐνθυμάτων τῆς δὴ ῥώμης φίλων, οὓς ὁ πείθοι γράψαι δόξαν θείας χρήσασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φαύλας ὁ ἀλέξανδρον & ἀριστόβουλον ὀλέσθαι, θεοῖς τε τ' μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δ' αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τοῦτο μᾶλλον τὰ ὑφ' αὑτὸν ἐλπίζον. ἔτι δὲ καὶ θεοῦ τῆς ἀποδημίας ἐν ἰουδαίᾳ μέρων, τοιαύτας κατ' αὐτῶν ἀπὸ ῥώμης ἠγόρευεν διαβολὰς, καὶ θεοστυγεῖς τοὺς αὐτιπάτρου λύειν τῷ πατρὶ, θεοὶ τῶν ἀδελφῶν δὲ ἀπολοῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν γεγραφομένων, τὰ δὲ, νεότητος ἁμαρτήματα. τοιγαροῦν τὰ μὲν τοῖς γράφουσι καὶ τῷ ἀδελφῶν πλεῖστα δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπετρέπετο τὸν ἔλεγχον, ἐνδήτας πολυτελεῖς, καὶ στρωμνὰς ποικίλας, σκεύη κατά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σωρηδὸν ὠνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῆς κειμηλίων, ἵνα τῷ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. ἑξακόσια γοῦν ἀλαβάστρου ἀλείψαντα, καὶ τούτων μεγίστη θεοφάσις λύει, ἡ θεὸς συλλαῖον εἶπε. πάντων δὲ αὐτῷ τότε καὶ τῷ βεαχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ ἐξακαλυφθέντων, ὅτι αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν παῖδοκτονίαν, οἱ δὲ ἔλεγχοι δυοῖν ἀδελφοκτονίαν κατεφήνασαν, ὅμως οὐδεὶς τῷ εἰς ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγελεν αὐτῷ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ πράξεις, καὶ τοι μεταξὺ τῷ ἐλέγχων, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων ἐπὶ μῆνας ἑπτά. τοσοῦτον θεὸς αὐτοῖς ἐκ πάντων μίσος ἐλύ, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν θεραπευομένους οἱ αὐτῶν μόνων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμωσε. χρόφει γοῦν ἀπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτῷ ταχεῖαν διαγγελοῦσα, καὶ εἰς ὑπὸ καίσαρος μετὰ τιμῆς ἀπολυθῆναι. βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβὼν αὐτόδωρ. τὸν βλέπουσαν, καὶ δολερῶς μή ποτε θεοφιλοῦς φυλάξηται, δ' ὅπως ἀλλῶν αὐτυπακούοιτο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

A Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attuliſſe pyxidem fatebantur, illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepiſſe dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Ariſtobuli manes, ipſi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à ſuſpicionibus remotiſſimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, conſciam eſſe maleficiorum paruit. Hoc enim
B tortis eius fratribus demonſtratum eſt. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri ſucceſſorem ſcriptum ex teſtamento deleuit.

CAP. XX. De Antipatri in Hierodem malignis ſtudiis deprehenſis & vltis.

POſt hæc etiam Barbyllus nouiſſima conſiliorum Antipatri fides documentis acceſſit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc eſt, aſpidum virus, aduenerat, aliorúmque ſerpentum ſuc-
C cos: vt ſi prius fuiſſet inualidum, hoc ſe Pheroras cum ſua coniuge in regem armaret. Idem verò præter ſuſceptam contra ſalutem patris audaciam, velut operam ſucciſiuam, habebat epiſtolas aduerſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant autem Romæ in ſtudiis Archelaus & Philippus, iam adoleſcentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes ſpei ſuæ remouere feſtinans quasdam in eos literas ipſe finxit, amicorum
D nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis ſcribere perſuaſit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Ariſtobuli nece manifeſtè quererentur, ſéque accitos eſſe grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, ídque maximè ſolicitabat Antipatrum. Quinetiam priùs quàm proficiſcerentur, in Iudæa conſtitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ ſuſpicionis cauſa fratres purgare ſimulabat: quædam falsò ſcripta, quædam verò
E adoleſcentiæ peccata eſſe commemorans. Quo quidem tempore ſcriptoribus epiſtolarum, quas in frarrum perniciem ſimulabat, plurimis pecuniis datis, ſumptuum confundere tentabat indicia, veſtem precioſam variáque ſtragula, poculáque argentea necnon & auzea comparando, aliáque plurima inſtrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falſa-
F riis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expenſa, & eorum maxima fuit occaſio cauſa Syllæi: Vniuerſis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epiſtolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus eſſent ei nunciauit, quamuis inter ſcelus probatum & ipſius reditum ſeptem menſium interualla fluxiſſent. Ita erat inuiſus omnibus: Fortaſſe autem etiam quibus
G indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmuteſcebant. Denique Roma literas miſit, continuò ſe venturum eſſe, quódque honorificè dimiſſus eſſet à Cæſare nuncians. Rex autem inſidiatorem manibus tenere deſiderans: timénſque ne ſi quid præſciſſet, fortè caueret, ipſe quoque literis benenolentiam ſimulans, & alia familiariſſimè ſcripſit,

Antiq. lib. 17. cap. 8.

& vt reuerſionem ſuam maturaret orauit. Nã ſi properaſſet, matris ſuæ quoque offenſionem poſſet componere, quam expulſam ille non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ fuſceperat epiſtolam apud Tarentem, eúmque vehementer auxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: ſed quantum intelligi datur, cauſa doloris erat, quòd inſidiæ pro voto non ceſſerant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum miniſtrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quãdo fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita quam ſuprà memoraui, ſtatim quidem feſtinabat: ſed poſtquam in Celenderin delatus eſt, ſubit eum quædam materni caſus cogitatio, anima iam per ſemetipſam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei ſuadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem ſuam repudiaſſet: namque timere, ne fortè crimini bus matris adderetur. Minus autē prudentes, & viſendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro eſſet vtile conſiderantes, vt properaret monebant, ne ex ipſa mora & patri cauſam prauæ ſuſpicionis, & occaſionem præbæret calumniantibus. Nunc enim ſi quid motum eſt, in abſentem eſſe factum: nec enim præſente illo quenquam id auſurum fuiſſe. Abſurdum autem videri, propter ſuſpiciones in certas certis bonis carere, neque maturè ſe patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd ſolo ipſo niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, tranſmiſſúſque in Sebaſtum Cæſariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima ſolitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúſque auderet accedere. Nam etſi ſemper æquè inuiſus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas eſt. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, ſolúſque de ſe quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quiſquam deductus eſt, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde ſuſceptus eſt. Enimuerò clades ille domeſticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam ſimulabat. Et neque fugæ ſpes vlla erat, neque circumſtantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam ſpes eum pertentabat hilarior, aut nihil eſſe deprehenſum, aut ſi quid eſſet, hoc ſeſe impudentia ſua diluturum, ac dolis, quæ ſola inſtrumenta ſalutis haberet. Itaque his armatus, ſine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cũ iniuria ſunt repulſi. Fortè autem Varus Syriæ rector inde aderat. Ingreſſus inde ad patrem, confirmatúſque audacia, velut eius ſalutandi cauſa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ eſt, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus ſis. Diſpereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm crimi-

A κὴ σαφὲς ἦν ὅ,τι καλῶν. ὅπως δὲ αὐτὸς κὴ τὰς παρὸς
τὴν μητέρα μέμψεις ἐπιχθονίους. ἠγνόει γὰρ τὴν ἐκβολὴν
τὴν ἐκ τοῦ οἰκείου πάτρας. πρόσθεν μὲν οὖν ἐν εἰλικρινεῖ τὸ περὶ
Φερώρα τελευτῆς ὑπεστολλὲν ἐν ταφαντι, καὶ μέγιστον
ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ὑπὲρ θείου καὶ θυμοῦ,
λοιδ ἢ ὡς ἔοικεν, ὑπὲρ ἀγαθοῦ τρόπου τὴν ὑπεβελῆς ἡ σύγχυσις,
κὴ οὐ Φερώρα κλαίοντος, ἀλλὰ τὴν ὑπηρέτην. ἤδη δὲ καὶ
φόβος ἐπῆει τὸν αὐτὸν τῶν τεκμηρίων, μή ποτε Φε-
ρώρα θάνη τὸ φάρμακον. τότε δὲ ἐν κιλικίᾳ λαβὼν ἐπὶ
Φερώρα μὲν καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῷ παρὸς ὑπεστολλὲν, ἐπὶ ἐχθρᾷ
μαλῶν ἑαυτὸν ἦν. ὡς ἢ εἰς κελενδέριν κατάπλ, λαμ-
βάνῃ τὰς αὐτὸ ἐννοίας τὸ δεῖ τὸ πατέρα καιρὸν, πρόμαν-
τευόμενος ἤδη καθ' ἑαυτὸν τὸ ψυχῆς. οἱ μὲν ὖν πρόμη-
θέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμ-
βάλλειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας
ἐξέβαλεν αὐτὸ τὴν μητέρα. ἀσθενείᾳ γὰρ κἂν ποτε
προθύμως γένοιτο τῷ κατ' ἐκείνης ἁβολαῖν. οἱ δὲ
ἀσκεπτότεροι, καὶ τὸν παῖδα αὐτὸ θυμῷ ἰδόντα μᾶλ-
λον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτιπάτρῳ σκοπουῶτες, ἐπεῖγεσθαι
παρῄνουν, κὴ μὴ τῇ μελλήσει πλέον χεῖν τὸν παῖδα μὲν
ὑποψίαν φαύλου, τοῖς ἐγκαλοῦσι δ' ἀφορμήν. κὴ
γὰρ νεῦν εἶπ καινότητα κατ' αὐτὸ πλ τὴν ὑπουσίαν
γεγονέναι. μηδὲ πὸ τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ
εἶ) δι' ἀόηλους ὑποψίας, πρόδηλον ἀγαθῶν στέρισκε-
σθαι, Ϲ μὴ θάτερον ὑποδυῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ,
κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ συ-
λλοῦσαν. πείθει) τοὺς, ὀνῆγε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ
ὁρμὴ παράσας τὸ σεβαστὸν, εἰς τὸ λιμένα τὸ καισαρείας
κατάγει). παρόπλησιον ἦ αὐτῷ πλ δίξαν ἐρημίαν
πολλὴ, πάντων ἐκχεομένων, καὶ μηδενὸς προσιόντος
τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ θάνατος, καὶ τότε φανῆναι
τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τῆς βασι-
λείας φόβος ἀπέτρεφεν, ἐπεὶ δὲ πᾶσαν πόλις ἤδη τὰς
κῆ αὐτιπάτρου φήμης πεπλέοντο, καὶ μόνος ἠγνόει
τὰ καθ' ἑαυτὸν αὐτίπατρος. οὔτε γὰρ προεπέμφθη λαμ-
πρότερόν τις ἐκείνου πλέοντος ὅτι ῥώμης, οὔτε ἀπ-
μότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπενόει τὰς οἴκοι
συμφορὰς, ἐπὶ δὲ πανουργίᾳ ὑπεκρύπτετο, καὶ τῷ
δίει τιθηπαῖς ἐσθῆτι, σύθαρσὴς ἦ τὸ προσωπον ἐ-
βιάζετο. φυγὴ δ' ἦν οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῷ προειλόμενον
ἀνάδυσις. καὶ σαφὴς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τὶ τῷ οἴκοθεν
ἀπηγγέλλετο διὰ τὸν ἐκ τῆς βασιλέως ἀπλοΐαν. ὑπο-
λείπετο δ' ἐλπὶς ἀφανεστέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφω-
νῆσθαι, τάχα δ' εἶπ καὶ πεφάνται, θρασυδιάσῳ ἀ-
σφαλείᾳ καὶ δόλοις, ἅπερ μόνα τῆς σωτηρίας
ἐφόδια. φρασσόμενος οὖν αὐτοῖς, ἦκεν εἰς τὸ βασί-
λειον δι' ὅπλα τῷ φίλων, οὕτοι γὰρ ὑβριωθέντες ὅτι τῷ
πρώτου πολίτου ἤρχησαν. ἔτυχε δὲ σύδον ἂν ὁ τῆς
συρίας ἡγεμὼν οὐαρος. ὁ ἢ υἱοῖσι θεὸς τὸν πατέρα,
κὴ τῇ τόλμῃ θαμβήσας ἑαυτὸν, ἠγάσατο ὡς ἀπα-
θῆ μόνον. καὶ κεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, κὴ τὴν κεφα-
λὴν θαμπλίνας, ἔτι ἐξεβόησε κὴ τοῦτο παῤῥησιάσε, τὸ
μὴ πλεῖσθαί μοι θέλειν, ὃν τηλικούτους αἰτίας ὄντα
φθεῖραι δυνάμενος τὴν κεφαλὴν, μηδέ μου φείσῃ, πρὶν
ἀποσοβάσασθαί τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δίκα-
σταῖον, κὴ δικαστὴν δὲ καίσαρος ἥκοντα, ὕαρον. ἴθι, κὴ σεί-

sed quàm citò te excuſas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præſto eſt, Varũ. Abi, & quẽadmodũ

πῶ του τὴν

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σου κρίσιν τοῖς παιουργήμασι. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτός, ὑπέστρεψε. βαδιζομένῳ δὲ πρὸς αὐτὸν, ἀπηντήσαντο πάντες τοῖς ἐλέγχοις, ἥ τε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀπανήψας, ὡς ἐπίφερε τῆς ἀπολογίας ἰδίου. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, συνεδρίου μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῷ συγγένει καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, προκαθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα οὐάρῳ, καὶ τοὺς εἰωθότας ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ὧν οἷς εἰσήχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, οὐ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. ἐπειπερ πεφώραται πάντα ἐκεῖνα πρὸ τοῦ πατρός σου, μὴ πρόσθεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' εἰ τινα πορίσῃ πρὸ καίσαρος δύναμιν. ζύπτων συὺ τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένοις, αὐτὸς εἰσέρχεται, καὶ πιστὸν ὁρκωμοσίαν πρὸ τῶν ποδῶν τῷ πατρὶ ἐκτείνω καὶ πρὸ ἔφη, μηδὲν μου προκατηγορήσῃ. πρὸς ταῦτα δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀνεῳγμένους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδύσωμαι δ' ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δὲ αὐτῷ σιγᾷν ἐπιτρέπων, πρὸς τὸν οὐάρον εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ οὐάρε, καὶ πᾶς δικαστὴς δοκῶ, αὐτίπατρον ἐξ ὅλου κτανεῖν πέπεισμαι. δίδυκα δὲ μὴ κατ' ἐμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, κατ' ἐμὲ κείνης πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους υἱοὺς γεγεννηκότα. χρὴ δέ με δι' αὐτὸ τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅτι πρὸς ἅπασι μαροῖς, καὶ φιλοστοργότατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυτέρους βασιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ πρὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ ζοφείοις, φίλους καίσαρος, ζηλωτοὺς τε ποιήσας βασιλεύσειν ἑτέρους, εὗρον δολοβούλους, οἳ πεθυμήκασι τὸ πλέον αὐτπατρῶν. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ δεδοικότι, τούτῳ μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποιούμην. τὸ γὰρ μαρὸν τοῦτο θηρίον, τὴν ἐμοῖς ὑφορισμοῖς πλησθὲν αἰτίαις, ἤνεγκε κατ' ἐμοῦ τὴν κρίσιν. ἔδοξε γὰρ αὐτῷ πολιὸν ζῶν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐφαρμόσῃ, βασιλεύειν τ' οὐκ ὑπέμεινεν, εἰ μὴ δι' ἐμὲ παρεσκευάσατο ἡμέρα τις βουλεύσαιμος, ὅτι κατηγορῶν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἐπαρρησιάσθην, καὶ παρεσκεύασμαι τοῖς ἐκ βασιλίδος μοι γεγενημένοις, ἀπὸ δεκάτης τῆς ἀρχῆς δέκατον. ὁμολογοῦμαί σοι οὐάρε τῷ ἐμαυτῷ φρενοβλαβῆσαι. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτὸν παρεσκευασμένους, δικαίας αὐτοῖν δυνάμεις ἐλπίδας, δι' αὐτιπάτρου. καὶ τὰ μὲν ἐκείνους διεργάσασθαι τηλικοῦτον, ὀλίγον ἦν τοῦτο, ᾧ γε ζῶντι μοι, ὀλίγου δεῖν παρειχόμην τὴν ὁμοίαν ἐξουσίας. φασὶ δὲ τὰς δικαιώσεις ἐπιγράψαι τῆς ἀρχῆς δέκατον, καὶ πρόσοδον μοι ἰδίᾳ πεντήκοντα ταλάντων εἶναι, τῷ δ' ἐμοὶ ἐχορήγησε χρημάτων αὐτὸν, πλείονα δὲ τοῦ εἰς ῥώμην, ἑξακόσια τάλαντα, καίσαρι δ' ὅλης τὴν γῆρας μόνον ὡς σωτῆρα παρόσπερ ἐθέμην. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον αὐτιπάτρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἦν κατ' αὐτῶν, ὀλίγος δοκῶ δικαιοῦσι τοῦτον βλάβους; ἀλλὰ φθονηθεὶς τὸ τολμῆσαι ὁ παρόντος, μὴ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν καλύψῃ ἐλπίζω; ἀφίεσο, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ δ' οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, ᾗ τὸ διπλάσιον ὀλοφυρμόν. ἔστι δ' ὅτι ὁ καίσαρ ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλίξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. ἔστι δ' ὅτε καὶ τοῖς εἰσαγομένοις,

te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpõdere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cũctas ei probationes expoſuerunt. Túmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorũ atque amicorũ concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmq; pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum indicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſq; conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamẽ interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic beluá, patientia mea ſuprà quàm ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam teſtatam meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexãdrum cauerem, neq; meum corpus omnibus crederẽ. Hic eſt qui vſq; ad cubile meũ ſolebat ingredi,

& circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet
ínſidias. Hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecu-
ritatis dator, qui conſolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & sa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum ſingula ſi-
mulaſſet, vix me credo viuere, támque grauem
inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amiciſſimi ſe-
per infenſi ſunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum ſanguinem ſi-
tierit elabetur, etiamſi per omnes filios meos
indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidē in-
terrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iuſſit exponere. Inter hæc autē Antipater ſub-
lato capite, cùm proſtratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes
defendiſti. Nam quomodo ego parricida, quē
tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemo-
rans? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi ho-
mines lateret tanti ſceleris cogitatio, cæleſtem
latere iudicem omnino non poſſet, qui vbique
præſto eſſet, & cuncta conſpiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl-
tus eſt, quia tibi malè cogitauerant? Quid au-
tem fuit cur me tua ſalus offēderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, aliis ti-
mendus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expenſarum ha-
buit poteſtatem? Si autem omnium hominum
perditiſſimus eſſem, immaniſque beſtiæ ani-
mum gererem, certè manſueti patris beneficiis
vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, tótq;
filiis antepoſueris, viuúsque regem declarauē-
ris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
ditis inuidendum, ô me miſerum acerbiſ-
ſimámque peregrinationem meam, quàm
longum liuori tempus magnúmque inſidian-
tibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater
tuíſque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt
pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me
patris amatorem ſæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me crimina-
tionibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certiſſima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti
vt darem accuſandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adſum, terra mari-
que nihil vſquam parricida perpeſſus. Sed
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: in me fe-
ratur ignis, per viſcera mea pergant inſtru-
menta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori.
Nam ſi parricida ſum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad

A κἀμὲ μὴ τὸν ἐπίβουλόν σοι φυλάττειν. οὗτος ὁ ταμίας τῶν
ὕπνων, καὶ χορηγὸς τῆς ἀσφαλείας, ὁ συναγωνιῶν μοι
τὰ πρὸς τοὺς ἀπορρήτους λύπην, καὶ ἀγαπητὸν ἡγούμενος
τὸ τοὺς ἀδελφοὺς ζῶντας ὁρᾶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ἐμοὶ, ὁ σω-
ματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ οὖν τὸ πανοῦργον ἐν
ἑκάστῳ καὶ τὸ ὑποκείσιον, ἀπιστία με τοῦ ζῆν εἰσέρχεται, καὶ
θαυμάζω πῶς οὕτω βαθὺν δόλον διέφυγον. ἀλλ'
ἐπιδεῖ δαίμων τὰς ἐξορμὰς τοῦ ἐμοῦ οἴκου, καὶ μοίρας
φιλτάτους ἐπανίσησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μὲν ἔτι τὸ ἄδικον
ἀμπρωθῆναι, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὴν ἐρημίαν. ἀλλὰ δύ-
ξει δ' ἐμοὶ διψήσας τοὐμοῦ αἵματος, κἂν ἄλλα τέκνων
μου τοῦ τέκνων ὁ ἔλεγχος ᾖ. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς ὑπὸ
συγχύσεως ἐσιώπησεν. νικολάῳ δὲ εἶπεν τὸν φίλον, λέ-
γειν τὰς ἀπολογίας. πῶς γὰρ ἐγὼ παρricίδης, ὃν ὁμολογῶ
αὐτὸς φύλακα ἄλλοτε πάντως ἐν κινδύνοις γεγενῆσθαι; δι' ἃ με
ὑποκρίσεως λέγεις, τὴν διάθεσιν. πῶς οὖν ὁ πανοῦρ-
γος, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνθυμοῦμαι, ὡς μὴ
νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν ἀνθρώπους ῥᾴδιον, τὴν λυκοῦν-
των μισοῦσαν ἐσκοπιάζομένην, τὸν δὲ ἀεὶ οὐρανοῦ δι-
καστὴν ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ πανταχοῦ πάρ-
εστιν. ἢ τὸ τοῦ ἀδελφοὺς τέλος ἠγνόουν, οἷς ὁ θεὸς οὕτω με-
τέλθοι τοὺς εἰς σὲ κακοβουλίας; τί δέ με μὴ παρώξυνε κατ'
αὐτῆς βασιλείας ἔρις; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑποψία μίσους;
οὐ γὰρ ἐστέργομεν; φόβος ἐκ σοῦ τοὺς ἄλλους; ἀλλὰ μᾶν
σὲ πρὸς, ἑτέρους φοβερὸς ἦμεν. εἶδε ἄρα χρημάτων; καὶ
τίνι μᾶλλον ἐξῆν αὐαλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξωλέστατος πάν-
των ἀνθρώπων ἐνθυμοῦμαι, καὶ θηρίου ψυχὴν εἶχον
ἀνημέρου πατέρ, οὐκ ἂν ταῖς σαῖς δωρεαῖς ἐκινή-
θην; ὃν κατέζωγρες μὲν ὡς ἴφης αὐτὸς, σωτῆρα
δὲ τοσούτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι'
ὑπερβολὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας δὲ θεόν.
ὧν πάλαι ἐγὼ τῆς πικρᾶς δυσθυμίας, ὡς πολὺν
ἔδωκα καιρὸν τῷ φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς δυσκόλοις
διωρέαν. σοὶ δὲ πάτερ, τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀγωνίζομαι,
ἵνα μὴ συλλαῖος τοῦ γένους καταφερόμενος μάρ-
τυς τῆς δυσσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης σωτὴρ
καῖσαρ, ὁ φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λά-
βε πάτερ τὰ παρ' αὐτοῦ γράμματα, ταῦτα τοῦ σοῦ
δολοφόνου πιστότερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας
τεκμηρίοις χρῆσαι. μέμνησο δὲ ὡς ἐγχέων ἔπλουν, δύ-
σταλμος τῶν ἐμφωλευόντων τὴν βασιλείας κατ' ἐμοῦ
δυσμένειαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀνα-
γκάσας καιρὸν δόλου τῷ φθόνῳ παρεῖναι
δόλῳ γὰρ καὶ θαλάσσης, οὐδὲν οὐδαμοῦ πάθων ὁ παρ-
οιστρῶν, ἀλλὰ μήπω τούτῳ ἀφῆγμαι τοῦ τεκμηρίου.
κατέγνωσμαι γὰρ καὶ θεῷ πατρὶ καὶ σοὶ πάτερ, κα-
τεγνωσμένος δὲ δίδομαι, μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πι-
στεύσῃς. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὁδὸ δίδου τοῦ
ἐμοῦ σώματος τὰ ὄργανα, μὴ φείσῃ τοῦ ἀσεβοῦς
μιαροῦ σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ παρricίδης, οὐκ ὀφείλω
θνήσκειν ἀβασανίστως. τοιαῦτα μὲν ὀλοφυρμοῦ, καὶ δα-
κρύων ἐκβοᾶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, καὶ τὸν Οὖαρον
εἰς οἶκτον προυκαλίσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠρώδην

misericordiam prouocauit: ſolum autem Herodem,

ἀδάκρυτον

ἀδακρυν διεκάτθ, ἵλεώ τε ἐλίσχοις ἀληθεῖς δόξας ἀμφὶ τὸν
ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως καὶ Δύσωνος νικόλαος, πολλὰ
πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ ἀντιπάτρου προσποιῶν, καὶ τὸ ἐπ'
αὐτῷ δεδιὸς ἔλεον, ἔπεφτα πικρὰν κατηγορίαν κατ-
τείνετο, πάντα ὡς τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργή-
ματα, μάλιστα δὲ ὅτι μᾶλλον ἢ τὸν αἱρεσιν τοῦ ἀδελ-
φοῦ, δόλῳ φύσει τοὺς ἐκείνου διαβολῶς ἀπολωλότας.
ὑπεβεβλήθη δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς περιοῦσιν, ὡς ἐφε-
δροις τῆς διαδοχῆς. τὸν γὰρ φαρισαδάσαντα πατρὶ
φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ἀπόσχοιτο, προσελθὼν
δὲ δὴ τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τάς τε μιλτώσεις
ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ ὡς Φερώρα κατεψεύδετο, ὅτι
καὶ κεῖνον ἀντίπατρος ποιήσειν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς
φιλτάτους τοῦ βασιλέως διαφθείρας, ὅλον τὸν οἶκον ἀναπλήσοι τὸν οἰκεῖον. ἀλλά τε πολλὰ πρὸς ταῦτα εἰ-
πὼν, καὶ ὅσα δίκαια, κατεπαύσε τὸν λόγον. οὐ μὴν δὲ
κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον
εἰπὼν, ἢ θεὸς ἔστι μοι τῷ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔκρυπτο
σιγῶν. ὁ δὲ ἡρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι πι-
εῖν τῷ δὴ θανάτῳ καταψείσαντι δεσμώτῃ πιεῖν. τὸ δὲ
φάρμακον τελευτήσαντος, ὁ μὲν οὐαρος, ἀπορρή-
τους ποιήσας τὰς πρὸς ἡρώδην ὁμιλίας, καὶ τὸ πρὸς
τὸ συνέδριον καίσαρι γράψας, μὴ μίαν ἡμέραν χω-
ρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀντίπατρον, καὶ πρὸς
καίσαρα τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμ-
ψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης δόλου
ἀντίπατρος δυρίσκει. τῷ γὰρ ἀπορίλου τῆς οἰκετῶν ἥκειν,
δόξας κομίζων ἀπὸ ῥώμης φάρμακα ἰουλίας θεραπαι-
νίδος ἀκμῆς τοὔνομα. ἐν φάρμακα μὲν ταύτης ἐπέστελτο
βασιλεῖ, τὰς φαρμακαλώμης δόξας ἐν ταῖς ἰουλίας
δυρπέναις γράμμασι. πεπομφέναι τὰ αὐτῷ λάθρα δ'
δύνοιτο. αἱ δὲ σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως
ἀφειεῖχον πικρατάτας, καὶ κατηγορίαν μείζονα. ταύτας
δὲ πλάσας ἀντίπατρος, καὶ τῷ ἀκμεῖ δόλου θείας,
ἔπεισεν ἡρώδη πέμψαι. δικλεγχθὴ δὲ ἐκ τῆς πρὸς
αὐτὸν δόξης. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ γνώμαιον ἔγραψεν, ὡς
βουλοίμην ἂν σοῦ τῷ παιδί, καὶ τὰς δόξας ἐπ-
αίνους ἔπεμψα, ἵνα πρόσωπον τὸ βασιλέα μὴ φείσασθαι
τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσχρὸν καλοῦς δὲ ποιοῖς, ἐπει-
δὴν ἅπαντα θῇ πάντα, μνημονεύσας ἂν ὑπάρχω. ταύ-
της φανεισθείσης τὸ δόξας, καὶ τῷ καὶ σαλώμην ἐκ-
κολασθεῖσαν, εἶναι ἐμπόδιον τῷ βασιλεῖ, τάχα ἐκ καὶ
ἀλλοῖς ἀνδράσι πλαθλεῖν γράμματα. θεραπαγὶς δὲ ἰου-
λίας ἡ παῖδας, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπο-
κτείνας δι' ἀντίπατρον. οὐκέτι οὐδὲ ἀνεβάλλετο λαβεῖν
πιθανὸν ἀφορμὴν ἅπαντων. ὁρμηθεὶς δὲ δὴ τὸν ἀντί-
πατρον, ἐπεχείρει νόσῳ χαλεπῇ. θεὶ μὲν τοι τὸ ἀκμῆς,
καὶ τῷ καὶ σαλώμης ἐπιδυρηθέν, ἐπέστειλε καί-
σαρι τοῦ δεδήλου αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασι-
λέα μὲν ἀπεδείκνυεν ἀντίπατρον, ἀμείλον τῷ πρεσβυ-
τάτων ἀρχελάου καὶ φιλίππου. δεδιὼς δὲ καὶ
τούτους ἀντίπατρος καίσαρι ὃ συνὸ τοῖς δεδεγμένοις
δώροις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ καὶ τέκνοις αὐτοῦ
καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, θεὶ πεντακόσια. ἀπέφη-
νε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χρείας οὐκ ὀλίγα
καὶ τῷ χρημάτων. λαμπροτάτας τε δωρεὰς ἐτίμα
σαλώμην τὸν ἀδελφόν. ἐν μὲν οὖν ταῖς δεδεγμέναις, ταῦτα διωρθώσατο.

A quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad venenii probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptíque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicii: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, morténque Antipatri & Herodis. Ant. lib. 17. cap. 8.

MOrbus autè ingrauescebat, quòd cũ sene ictus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

Κεφ. κα. Πρὸς δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἀφ' δὴ τ' ἀρρωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ δὲ πεσόντων.

iam ſeptuaginta natus eſſet: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, ſed cùm ipſe conualuiſſet, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo, qui ſummè ſcire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adoleſcentium ſectabantur, cùm leges exponerent, & in dies ſingulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus eſſe, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit, imagines, aut vultus, aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd ſupra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant ſophiſtæ vt tollerent: pulchrum eſſe dicentes, etiam ſi quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recuſare: ſic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum ſenſum perſeuerare perpetuò: minus autem fortes, & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam imperitia: magíſque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor ſubitò peruagatur, regem ferè iam mori: vnde etiam confidentiùs adoleſcentes coronam adorti ſunt: ipſóque meridie, quum plurima multitudo verſaretur in templo, craſſis demiſſi funibus, Aquilam ex tecto auream ſecuribus abſcidebant. Qua re ſtatim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadragenta iuuenes comprehenſos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquiliam ipſi auream concidere auſi eſſent, feciſſe confeſſi ſunt: deinde quo iubente, lege patria reſponderunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia poſt mortem bonis plurimis frui ſperarent, aſſeruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum ſuperat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quaſi ſacrilegos inuectus, & quòd occaſione legis patriæ quædam maiora tentaſſent, velut impios ſupplicio dignos eſſe iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæſtio iret, precabatur, vt primùm facinoris ſuaſoribus, deinde in eo deprehenſis pœnæ ſubditis, cæteris indignationé remitteret. Tádem igitur exoratus, & ipſos rex qui funibus dimiſſi erát cũ ſophiſtis viuos incendi, & reliquos qui vnà cõprehenſi ſunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis ſuperficiem. Aſſiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

A λιῶ μὲν γὰρ ἤδη χιλίων ἐπὶ ἑβδομήκοντα, τετάρτῳ ἔτει τῆς
ψυχῆς καὶ περὶ τοὺς παῖδων συμφορᾶς, ὡς μηδὲ ἐν
ὑγιείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου γὰρ ὅλῳ θάνατος
ζῶν αὐτὸν πατρὸς, ὃν οὐκ ἐν παρέργῳ, ῥᾳδίως δὲ
προήρητο ἀπολεῖν. γίνῃ δ' ἐν τῇ συμφορᾷ ταύτῃ, καὶ
δημοτική τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ καθ' ὅλην
πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια, καὶ διὰ
τοῦτο ἐν ἅπασι τοῖς ἔθνεσι μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, Ἰού-
δας τε ὁ τοῦ Σεπφωραίου, καὶ Ματθίας ἕτερος Μαργά-
λου. τούτοις οὐκ ὀλίγοι προσῆσαν τοὺς νέους ἐξηγου-
μένοις τοὺς νόμους, καὶ συνῆγον ἐσημέραι τοὺς ἡβῶντων
στρατόπεδον. οἱ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι ταῖς
ἀθυμίαις ὑποκρίνοντα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίσαν
εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ὅπως τιμωρεῖσθαι
εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ κατασκαφθησόμενα
φθῆναι τοὺς παρὰ νόμον ἔργα κατασπᾶν. ἀνάθημα γὰρ εἶναι, καὶ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ θεοτμὰς, ἢ ζῴου τι-
νὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατασκάπτει δὲ ὁ βασιλεὺς
ἄνω τὴν μεγάλην πύλην, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τό-
τε παρηνοῦσι σκοπεῖν οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγον-
τες εἰ καί τις ἡδοίατο κινδύνου, ὑπὲρ τῶν πατρίων νό-
μων θνήσκειν. τοῖς γὰρ οὕτω τελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε
τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς αἰῶνος αἰώνιον
ἀναμονήν. τοὺς δ' ἀλλοίους, καὶ ἀνοήτῳ σοφίᾳ ἀπεί-
ρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ μὴ τὸ δι' ἀρετῆς, τὸ
ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λό-
γοις, διεφημίζετο θνήσκειν ὁ βασιλεύς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἅπτοντο τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γὰρ
ἡμέρας, καὶ πολλῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ καθορωμένων, σχοί-
νους παχείας καθιέντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τέγους, τὸν χρυσοῦν ἀετὸν ἀπέκοπτον ἀξίνῃσι πελέκεσι. μηνύεται δὲ διὰ θείου τῷ βασιλέως στρατηγῷ, καὶ
παῖδων μετὰ χειρὸς οὐκ ὀλίγης καθαμμένων, ὡς
τεσσαράκοντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε
πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ δὲ αὐτῷ εἰ τολμήσαι τὸν χρυσοῦν ἀετὸν κόπτειν, ὡμολόγουν. ἐπεσκέ-
πτοντο τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τὸ πατρίου
νόμου. τί δ' οὕτω μεγάλως διεφρόντισαν τεθνάναι, ἀφαιρεθῆναι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλείονων ἀγαθῶν δοτῆρα σοῦσιν μὴ τὸν τελευτήν. ὑπὸ τούτοις ὁ βασιλεὺς δὲ
ἐμβολῇ ὀργῆς, κρείττων δ' νόσου γενόμενος, πρόεισιν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῷ αἰδρῶ κατηγορή-
σας ὡς ἱεροσύλων, καὶ πρὸς τῷ νόμου παρεκβαζόν-
των τὸ μεῖζον, πολλάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δὲ δῆμος
λύσας μὲν ἤδη πολλὰν ὀργὴν ἦν, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποπεπτωκότας τῷ θεῷ ξύν, ἔπειτα τοὺς ἐν
αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοῖς λοιποῖς τὴν ὀρ-
γὴν ἀφεῖναι. παύεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν
καθημένους ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυ-
σεν ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῷ συλληφθέντων, ἀφῆ-
κε τοῖς ὑπηρέταις ἀπολεῖν. σάθη αὐτῷ τὸ σῶμα
πᾶν ἡ νόσος ἀλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διαφέ-
ρετο. πυρετὸς μὲν γὰρ ἦν οὐ λάβρος, κνησμὸς δὲ ἀφόρη-
τος τῆς ὅλης ἐπιφανείας ὅλης, καὶ κόλου σωλῆνες ἀλγη-
δόνες, ἐν τε τοῖς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντι οἰ-
δήματα, τῆς τε ἤξιος φλεγμονὴ, καὶ δι' αἰδοίου σηπεδὼν,

B

C

D

E

F

G

σκώληκα ἐγγινόμενα. ἐφεῖς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ ἀπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὡς δὲ τοὺς ὑπολαμβάνοντας. ποινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν. ὁ δέ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τῷ ζῆν αἰτεῖχετο, σωτηρίαν τε ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἤρθαι γὰρ τὸν Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρόην θερμοῖς ἐκέχρητο. ταῦτα δὲ ἐξέσει μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπόγλυκύπικρος δέ ἐστι καὶ πότιμα. δόξαι δ' ἐντεῦθεν τοῖς ἰατροῖς ἔλαίῳ θερμῷ πολλῷ τὸ σῶμα, χαλασθὲν εἰς ἔλαιον πλήρη πύῃσεν. ἐκλυθὲν δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ὡς πρίονος αὐτίσχυσε. θορύβου δὲ τοῦ θεραπευόντων ἐκ μελῶν, ἐφεῖς ὠλοφύρετο φωνὴν ἀνεῖκεν, εἰς ὃ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώτας ἃ παρήκοντα δραχμὰς ἐπέλυσε δίχα εἶναι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ἐπανορθρέφων ὡς εἰς ἱερειχοῦντα ὠδήγησε, μεταξὺ λόγων ἤδη καὶ μόνον οὐκ αὐτῷ τὴν τοῦ θανάτου ἀπειλῶν, ἐφεῖκε δὲ εἰς βουλευτὴν ἀθρόου ἐφέξεως. τοὺς γὰρ ἀφ' ἑκάστης κώμης ὑπομίμους ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλούμενον ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. ἐφεστηκὼς δὲ ὁ σαλώμη τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλέξαν, οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὸν ἐμὸν ἑορτάσοντας θάνατον, σύνοιμαι δὲ πανδήμους δὲ ὑπὲρ ἐμοῦ ἑορτάσοντας θάνατον, καὶ λαμπρὸν ὑπὲρ ταφίου χεῖν, αὐ ὑμεῖς δηλήσητε τὰς ἐμὰς ἐντολὰς ὑπουργήσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπὴν ἀπόπνεύσω, τάχιστα κτείνατε φθήσαντες τοὺς στρατιώτας, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἥκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς δὴ τῶν ἐν ῥώμῃ φρέσθειν ἔχον ὑπολαβεῖν, δι' ὧν ἀκμὴν ὠλοὶ ἀπηρημένη καλύσαντος καίσαρος ἐδηλοῦτο, θανάτῳ ἢ ἀπίπατρος κατάκριτος. ἐγράφη γε μὴν ὡς εἰ φυγαδεύοιτο τὸν ἐθελήσειν ὁ πατὴρ, δοῦναι ἐποίει καῖσαρ. ὁ δ', βραχὺ μὲν πρὸς τὴν ὑπόθυμίαν ἀνήνεγκεν. αὖθις δ', καὶ δὲ ἐλπίδι ζοφῶν, καὶ βαρὲ ἀπασμῷ δεῖ, διελέγετο τῷ ἀλγηδόνων. ἡ δὲ ἀδθησις, φθάσαι τὸν εἰμαρμένην ἐπεβάλλετο. λαβὼν δ' μᾶλλον, ἤπασε καὶ μαχαίριον. εἰώθει γὰρ ὑποτέμνειν ἐσθίειν. ἐπιστὰς προσαθρήσας μή τις ὁ κωλύων εἴη, ἐπῆρε τὸν δεξιὰν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσφραμὼν δὲ, ἐκώλυσεν ἀγγέλος ὁ ἀπεμὸς αὐτῷ, τὸν χεῖρα κατασχών. οἰμωγὴ δ' οὐδεὶς ἦρθη μείζη καὶ τὸ βασίλειον ὡς οἰχομένου τὸ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας ἀπίπατρος, ἀναθάρρησέ τε, ὡς γενηθεὶς τοὺς φύλακας ἐκέλευεν, ὅπη χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἀγγελιῶν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ θραμὼν ἀπήγγελε τὸν δεσμοφύλακα. ἀνέκραγε δὲ ἐκεῖνος, ἰσχυρότερον τῆς τόσου, καὶ δὲ χρῆμα πέμψας τοὺς θορυφόρους ἀπέκτεινε τὸν ἀπίπατρον. θάψαι δὲ τε νεκρὸν αὐτὸν προστάξας ἐν ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς δίκας ἐπανορθοῦται, καὶ διδάσκει μὴ ἀρχέλαον τὸν πρεσβύτατον υἱὸν, ἀδελφὸν ἀντίπα γράφει, τὴν ἀρχὴν δὲ ἀπέσαν. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τῶν παίδων, ὀκτὼ βίους πάντες ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' οὗ μὲν δοκτέναι ἀντίγονον ἐκέκτησο τῷ πεντημάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ τὸν ῥωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεύς, ἐπὶ δὲ καὶ τεσσάκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

A vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Callirroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, B effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortuis resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cùm autem rediens ad Hierichunta veniisset, C atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factúmq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sororé & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros D qui habentur in custodia, cùm animam efflauerit, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omníque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque retrorsum victus (nam inedia tussísque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptóque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter E impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manúmque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eóque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret ob- *Ant. li. 17. cap. 10.* stitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuúmque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corri- G git testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est,

si quis alius. Regnum enim quod primatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deíque beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis autóque distinctus, torus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cetera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. li. 17. cap. 12.

εἰ καί τις ἕτερος. ὃς τις γε κατέσήσατο βασιλέως ἰδιώτης ὤν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ὁ δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν δὲ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικόν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, ἀφῆκε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπεφθῆναι αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμψαν ἔκλυσιν εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλου ἤδη τοῖς στρατιώταις, ὡς σωθῆναι αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μὴ τὸ λοιπὸν πλῆθος ὁ τὴν καθ' ἱερειχοῦντα ἀμφιθεατρίζων. ἐνθα παραγενόμενος πτολεμαῖος, ὁ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον ἔχων τοῦ βασιλέως πεπιστευμένον, τόν τε βασιλέα κατεδυναμένιζεν, καὶ τὸ πλῆθος παρεκάλει, τὴν τοῦ ἀποφθᾶσαν τοῖς στρατιώταις αἰτιάσασθαι ὑπεξολωλέναι, ὁ δὴ πολλὰ τοῦ τὸ ἐκείνου χρηστὸν διὰ τοιαύτης παρεκάλει. μὴ δὲ τὴν ὑπεξολωλεῖν λύσας τὰς διαθήκας αἰτιάσασθαι, ὁ ἂν φίλιππος μὲν τὴν τραχῶνος, καὶ τὴν γαυλανίτων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης δὲ ὡς προείπομεν αὐτίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀποδέδεικτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ κομίσαι φέρειν ἐνετείλατο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξοιτο, καὶ βεβαιωτὴν τῆς διαθήκης εἶναι καίσαρα, τὰ γὰρ ἄλλα λοιπὰ κατὰ τὰς πρώτας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δ' ὡς ἐγένετο τῷ ἀρχελάῳ συμπαθούντων, καὶ κατὰ σπουδῶν τὸν ἐκείνου δύναιτο συμπόρευτο δὲ καὶ τὸ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς τάφον ἐβάστασαν τὸν βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προήνεγκεν μεμιμημένα τὸν νεκρικὸν κλίνην μὲν, ὁλόχρυσος ἦν διάλιθος, στρωμνὴ δ', ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δ' ἐπ' αὐτῆς πορφύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ πρὸ μὲν τοῦ κλίνου, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον ἔθνος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διακεκοσμημένοι πανοπλίαις ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, διακεκοσμημένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ τάξιαρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους δὲ διανύσαντα τὸ σῶμα διακόσιους, εἰς ἡρῳδεῖον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶ τὰ μὲν περὶ ἡρῴδην, τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

Κεφ. α.

ΑΡΧΕΛΑΟ δὲ πίων ἦρξε θαμύρεως, ἡ τὸ δεῖ ῥᾴθυμα δεισιδαιμίας ἀείκινητον θυθίσας ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὴν ὀλιγόφιον ἑστίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών (ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πηνίας αἴτιον, ἅτε τὸ πλοῦτος ἐσφῆται οὐκ αὐδ' αἰσχρῶς. εἰ γὰρ φθονηλίποι τὸ οὐκ ὄσιος) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λευκήν, φέρεται δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ὑπὸ τοῖς ποικίλοις καὶ τὸν δημώδεις ὁ λαὸς εὐδοκιμῶν. καὶ καθίζει τὸ πλοῦτος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, τοῖς τε στρατιώταις ἐπῃνέσατο εἰδὼς τὴν εὐνοιαν τὴν πρὸς αὐτὸν θεραπείας, ὡς φανεὶς βέβαιον ἤδη βασιλείαν φοιδήσεσθαι γὰρ μέλλειν δεῖ τὸ πατρῶος, οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ὀνομάσεως, ἕως αὐτὸς ὑπὸ καίσαρος βεβαιωθείη τὸν διαδοχὴν, ὁ δὲ τοῖς διαθήκαις τὴν ὅλην διαταξάμενος. οὐδὲ γὰρ ἐπιτρέπειν τὸ στρατιῶται τὸ διάδημα θεραπεύοντες αὐτῷ, δίχα θεοῦ. τὸ μὲν τοι θεοδύμου, καὶ τῆς διανοίας ὥσπερ τοῖς στρατιώταις ἐπῆρε τὸ δῶρα πλήρης ἀναδώσων τὰς ὀνομασίας, ὑπὸ τὸ δῆμος πλήρης ἀναδώσων τὰς ὀνομασίας, ὑπὸ τὸ καταπαύσων βασιλεὺς ὑπὸ φόβῳ βέβαιος. συνεδίδου γὰρ ὁ πᾶς πρὸς αὐτοὺς φανῆναι τὸ πρῶτος ἀμείνων. δεῖ μὲν τοὺς ἀδιδόμενον τὸ πλῆθος, δίδους ἀπροσδέητον τὸ ὄφελος αὐτῷ, μᾶλλον αἰτήσεσθαι. οἱ μὲν γὰρ ἐδόκουν ἀναιρεῖν τὰς εἰσφοράς. οἱ δὲ, αἰρεῖν τὰ τέλη, τινὲς δὲ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας, ἀπαιτοῦντες δ' ἐτίμους ἅπαντα, θεραπεύοντο τὸ πλῆθος ἕκαστα θύσας μὴ τῆ φίλων ἐν διαφορᾷ ὦ.

Κεφ. β.

ΕΝθα δὲ ἐδεῖ δεῖλλω ἀθεισιδεῖτες οὐκ ὀλίγοι τῶν ἐπιτηδείων συνεστηκυῖαν, ἤρξατο τὸ ἰδίᾳ πένθος, ἅτε καιρὸν ἐδεῖ τῆ βασιλεῖ πᾶσαυτο, κατοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, δεῖ τὸ ἐκκοπέντα χρυσοῦν αὐτὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ὧν δὲ τὸ πένθος, οὐχ ὑπεκλαθόμενον, ἀλλ' αἰμωγαὶ διαφύσιοι, καὶ θρῆνος ἰσκέλαδος, πατρῴοι τὸ ἐδεικνύντες ὅλῃ τῇ πόλει, ὡς ἐπ' αἰδρᾶσι οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τὸ ναοῦ ἐξαπολέσθαι.

A

ΤΥRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibique variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solioque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait non potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

CAP. I. De successoribus Herodis, & vitione directæ autem aquilæ. *Ant. li. 17. cap. 11.*

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen eum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missoque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas lugebãt in templo constisterant, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitésq; per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos dissiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Post-
Ant. lib. 17. cap. 13.
ea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymã, regiam tenet: custodũq; principibus, itẽq; dispẽsatorib. euocatis, rationes pecuniarũ discutere conabatur, & arces occupare tẽtabat. Nõ tamẽ immemores Archelai mãdatorũ custodes erant,

A τιμωρεῖν δὲ αὐτοῖς αἰτιῶνται ἃ τὴν ὑφ' ἡρῴδου τεθνηκότων χρήματα. καὶ πρῶτον τὸν ὑπ' ἐκείνου καταστάντα, παύειν ἀρχιερέα. προσῆκεν γὰρ αὐτοὺς δι' εὐσέβειαν αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρωτέρου. πρὸς ἃ παρῳξύνετο μὲν ἀρχέλαος, ἀπείχετο δὲ τῶν ἀμυνῶν ὑπὸ τῆς περὶ τὴν ἔξοδον ἐπείξεως, δεδοικὼς μή ποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καὶ χαθεὶς τῷ κινήματι. διὸ πείθει μᾶλλον ἢ βίᾳ καταστέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τῶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντων, πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ συστασιασταὶ, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν δῆθεν σωφρονισμοῦ προσιοῦσιν, εἴσω δὲ πολλοὺς ἀρχέλαος, πάντα ὃ πρὸς ὀργὴν ἀπεκείνατο. δῆλοι τὸ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες εἰ πλήθους δεηθήσοιντο. καὶ δὴ τῇ ἀζύμων ἐνστάσης ἑορτῆς, φάσκα καλοῦσι τοῖς Ἰουδαίοις καλεῖν, πολὺ τῶν θυμάτων πλῆθος ἐπεληλύθει, κατῆσαν μὲν ἀπὸ τῆς χώρας λεὼς ὅλη τὴν θρησκείαν. οἱ δὲ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνειστήκεισαν ζοφερὰν τὴν στάσιν ποιούμενοι. πρὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, πρὶν ὅλον τὸ πλῆθος φλεγμαίνειν τὴν νόσον, ὑποπέμπει μὲν αὐτοῖς χιλίαρχον, πεζοὺς ἄγοντα βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως καταχεῖν. πρὸς οὖν τὸ πλῆθος ἅπαν παροξύνει, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν αὐτόθεν βάλλοντας λίθοις, διέφθειρεν. ὁ δὲ χιλίαρχος σὺν φόβῳ βαυματίας μόνος, ἔπεφθ' οἱ μὲν ὡς μηδενὸς δεινοῦ γεγονότος, ἐξ ἅπαντος πρὸς τὰ θυσίαν. ἐκεῖνα μὲν ἀρχέλαῳ δι' ἀφόβου καθεῖχεν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τῇ δὲ ἑορτῇ ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πεζοὺς, ἀφ' ἁπάσης πόλεως ἀθρόους. τοὺς δὲ ἱππεῖς, ἀπὸ τοῦ πεδίου. οἱ δὲ θύρασιν ἑκάστοις ἐξαίφνης προσπεσόντες, διέφθειρον μὲν, ὡσεὶ χιλίους, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. ἔπεμπτο δὲ κήρυκες ἀρχελάου, καὶ διὰ πάντων ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ τάντες ὡρμῶντο τὴν ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς δὲ μετὰ μητρὸς καὶ τῶν φίλων πάντων καὶ Πτολεμαίου καὶ Νικολάου, κατῆει πρὸς θάλασσαν, καταλιπὼν δὲ ἐπίτροπον τῶν βασιλείων καὶ κηδεμόνα τῶν οἰκείων Φίλιππον. συνεξῆει δὲ ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκεῖν, συναγωνιούμενοι περὶ τῆς διαδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δὲ ἀληθὲς, κατηγορήσοντες περὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ βεβηλώσεως.

Σωσανταὶ δὲ αὐτοῖς καὶ καισάρεια, σαβῖνος ὁ τῆς συ- Κεφ. γ.
B ρείας ἐπίτροπος εἰς ἐκδίκαιαν αἰτιῶν, δεῖν φυλακὴν τῆς ἡρῴδου χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε προστάτου χωρὶς ἐλθεῖν ἐπὶ Ἰουδαίων, ὃν δὴ πολεμοῦντα πολλὰ ἐθνεσι, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ἐλθεῖν οὐκ ἐβούλετο, οὔτ' δεῖν τὰς ἄκρας ἐκδοῦναι, οὔτε τὰ τιμιώτατα τῶν παρόντων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάου μέλλοι ἂν τῆς καίσαρος ἐξαγνώσεως, ἠρεμήσειν ὑπέσχετο. διέφθειρε δὲ δεῖν τὴν καισαρείας. ὡς δὲ τῶν ἐπιτηδείων τὸν μὲν εἰς αἰτιῶσιν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος δὲ εἰς ῥώμην C ἀπῆλθεν, ἀφ' ἑτέρου δεῖν ἱεροσολύμων ἁρμόσας, ἐφυλακεῖτο τὰ βασίλεια. καὶ μετεπεμπόμενος τοὺς τῶν φρουρῶν ἀρχοντας καὶ διοικητὰς, ἐπέσχετο διαρωτᾶν τοὺς τῶν χρημάτων λογισμούς, τοὺς τῶν ἄκρας ἐφυλακεῖτο. καὶ μὲν οἱ φρουρῶν τὸν ἀρχελάου κατηγόρουν ἐντολὰς,

ἥμιον δὲ φερομένων ἕκαστα, καὶ τὴν φερομένην αὐτὰ πιθόντες καίσαρι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφ. ιδ. Καὶ δὴ τούτῳ πάλιν αὐτίπας ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέδειξιν, ἀξιῶν τῆς διαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προῃτιᾶτο σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν συγγενῶν πλείστων συγχωρῶν. ἐπήγετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πτολεμαῖον, ῥοπὴν εἶναι δοκοῦντα, διὰ τὴν παρ' ἡρῴδῃ πίστιν. ἐγεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὲν τοι τοῦτον διὰ δ' ἀφέλειαν λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, δι' ὃν καὶ τοὺς νεωτεριοῦντας, εἴκειν ἀρχελάῳ καὶ τὸ πρωτεῖον καὶ τὰς διαθήκας, διεκελεύσατο. μεθίστατο δὲ ὑρώμη πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ ἀπορία τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαος· καὶ προθυμότατα μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐπεθύμει, στρατηγὰ ῥωμαίων διοικουμένης, εἰ δὲ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτίπαν ἤθελον. σωτηρίᾳ δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὑπιστολῶν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πρὸ καίσαρι, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτίπαν. σωτάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ πρὸς σαλώμην, ἐνεχείρησαν καίσαρι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, τότε κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων γράψας, καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ πατρὸς καὶ τοὺς λόγους, εἰς ἃ ἔμπιπτε διὰ πτολεμαῖον. προσανέμιμνος δὲ ὁ καῖσαρ τὰ πρὸς ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρῴδου γνησίας. προσανεγνώς δὲ καὶ τὰ παρὰ σαρῦ καὶ σαβίνου, πρὸ τούτων ἐπεσκεμμένα, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ ἀγρίππα καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα γαΐον, προέδρου ἐπάδισεν, ὅπου δίδωσι δὲ λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καθεσθεὶς ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, μὲν ἦν τῶν ἐναντιουμένων ἀρχελάῳ δι' ἀπότατος εἶπεν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητῶν ἀρτι πρὸ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατειργάδθαι δὲ νῦν τῷ καίσαρος ἀκοῦσαι. ὃν δικαίων τῆς διαδοχῆς ἀφεῖμεν, εἰ γε μὴ τὸν ἡρῴδου τελευτῶντες μὲν ὑποπέμψας τοὺς φερθήσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, φερκαδίσας δ' ὅπου θέοιτο καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῆς στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ προσκόπους καισεστάμενος, ἔτι δ' τῶν δημοσίων καταναδύσας, ὅσων ὡς φθὰ βασιλεὺς τυχὼν ἥξειν, καὶ τὰς ὑπὸ μάγισας αἰτίας ὑπὸ τοῦ παιδὸς διαλυθείσας λύσας, νῦν ἥκει παρὰ τοῦ διαπότου σκιὰν αἰτησόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, ὧν ποιῶν ἐ τῶν πραγμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον καίσαρα. προσανειδίζετο δ', ὡς καὶ τὸ πένθος κατειργάδσατο τὸ παιδὸς, μὴ ἡμέραν μὲν ὑπομηκτίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μαδυσκόμενος, ἐν ᾧ καὶ τῶν παρόντων τὰ πλήθους ὑπὸ τῆς ὀλιγανακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα πάντως τοῦ λοιποῦ ἐναπειρᾶτο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων εἰς ἐλευθερίαν μὲν ἐφ' ἑορτῇ, παρὰ δὲ τοῦ ἰδίας, θυσίας, ὡμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ συρρυῆναι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐπιστρατεύσας πόλεμος ἐπήγαγεν ἀνήρητος. ταύτην μὲν τοι τὴν

sed in obſeruando ſingula quæque perſeuerabant, cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, poſteriore ſuperius Herodis teſtamentum firmius eſſe defendens, in quo rex ipſe Antipas fuerat ſcriptus: eíque ſe tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, ſuffragio fore promiſerant. Ducebat autem ſecum matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur eſſe momenti. Namque illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui ſe monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti voluntate cederet, audiendos eſſe nõ cenſuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorum, quibus inuiſus erat Archelaus, quíque præcipuè liberi omnes ſuíque iuris eſſe cupiebant, & aut Romano magiſtratu adminiſtrari, aut ſi hoc non impetrarent, Antipã regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaũ per epiſtolas accuſauerat apud Cæſarẽ, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri, qui cum ea ſentirent Cæſari tradidetũr, & poſt eos Archelaus geſtorũ ſuorũ perſcripta capitula, patríſque anulũ per Prolemæũ, rationéſque adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarẽ. Ille autem ſecũ præmeditans ea, quæ ab vtraq; parte dicerẽtur, vbi & regni magnitudinẽ, multitudinémq; redituũ animaduertit, atq; inſuper Herodis familiã numeroſam, perlectis etiã Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad cõciliũ vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia ſua natũ Caiũ ſedere iuſſit, filiũ adoptiuũ: atq; ita partibus proſequẽdi copiã dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq; is erat orator acerrimus eorũ, qui aduerſabantur Archelao) accuſationẽ propoſuit, inſimulãs Archelaum, quaſi verbis quidẽ de regno videretur cõtẽdere, re autẽ vera iamdudum rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cauillaretur, quẽ iudicẽ ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortẽ, quibuſdã, vt diadema ſibi imponerẽt ſubornatis, regis cũ more in ſolio aureo reſidẽtẽ, partim ordines militiæ permutaſſe, partim condonaſſe promotiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ velut à rege impetrãda petiiſſet: maximorúmq; reos criminũ, quos pater ſuus vinxerat, abſoluiſſe: qui cũ iſta feciſſet, modo regni vmbrã à Domino poſtulaturus veniſſet, cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet, vt nõ rerum, ſed vocabulorum dominũ eſſe Cæſarẽ demonſtraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctũ patris aſſimulaſſet, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ perſonã cõponeret in mœrorem, noctu verò ad comeſſationes vſq; potaret. Deniq; ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires, eorum multitudine, qui circa templum cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diem feſtum quidem veniſſe: ad hoſtias verò, quas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe iugulatos: tantúmque in templo funerum eſſe congeſtum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congeſſiſſet. Itaque hujus

crudelitatis Herode præſcio, ne ſpe quidem regni vnquam eum dignum eſſe viſum, niſi cùm ſanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in ſecundo teſtamento ſucceſſorem ſcriberet, ignorabat: præſertim, qui priore teſtamento ſucceſſorem ſcriptum incuſare nihil poſſet, quod incolumi corpore, omníque vitio purgata mente feciſſet. Vt tamen quis firmius eſſe ponat morbo laborantis arbitrium, ipſum ſe Archelaum abdicaſſe regia dignitate, multis in eam contra leges admiſſis. Nam qualem fore ſi acciperet à Cæſare principatú, qui antequam acciperet, tãtum populũ peremiſſet? Multa in hunc modum proſecutus Antipater, multis ex numero circumſtantium propinquorum in ſingula crimina teſtibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defenſor Archelai, & ante omnia cædem in templo neceſſariò factam eſſe perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni ſolùm, ſed etiam ipſius iudicis, id eſt, Cæſaris hoſtes fuiſſe: aliorum autem criminum ſuaſores aduerſarios ipſos demonſtrauit. Secundum verò teſtamentum idcirco ratum manere poſtulabat, quòd Herodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarem conſtituiſſet. nam qui tantum ſaperet, vt rerum Domino poteſtate ſua cederet, nec vnquam in hæredis erraſſe iudicio, ſed ſano corde quem conſtitueret elegiſſe, qui per quem conſtitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expoſitis, etiam Nicolaus peroraſſet, in mediũ progreſſus Archelaus, ad genua Cæſaris accidit ocyùs. Quo perbenignè Cęſar erecto, quòd paterna quidem ſucceſſione dignus eſſet, oſtendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimiſſo concilio, ſecum ipſe de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui teſtamento continerentur, aliquem regni oporteret conſtitui ſucceſſorem, an toti familiæ diſtribui principatum. Multitudo enim perſonarum egere ſubſidio videbatur.

ἀμότητα προεσκεψάμενον αὐτὸ καὶ τὸ πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιώσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτι χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀρρωστῆς ἦν ὑγιαίνοντο λογισμῶ, μὴ οὐχ ὃν ἔγραψεν εἰς τὴν διαθήκας ἤδη δέδοχθαι, & ταῦτα μηδὲν τὸ ἐν τῇ διαθήκῃς μέμφασθαι δυνάμενον, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάσης πάντες. ἐμφῆναι μὴ κινεῖσθαι τὸν τὸ κάμνοντος κρίσιν παθεῖν τι, ἀποκεχρῆσθαι τὴν βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἀδικημασιν. ἢ ποτὲ μὲν ἀφ' ἡμῶν λαβόντα τὴν ἀρχὴν ἀδικεῖσθαι, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσούτους ἀνηρηκότα; πολλὰ τοιαῦτα διεξιὼν ἀντίπατος, καὶ τοὺς πλείους τῶν συγγενῶν ἐπιδεικνύμενος ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημάτων μάρτυρας, καὶ παύεται ὁ λόγος. ἀνίσταται δὲ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὸ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀνῃρημένους, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀληθοῦς αὐτὸν καίσαρος. τῶν δ' ἄλλων εἰς λημάτων συμβούλους ἀποδείκνυσιν αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους γεγονέναι. τὴν δὲ μὴν ὑπὸ διαθήκην ἐξίσ, διὰ τὸ μάλιστα εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο τῆς διαδόχου. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε τοσαύτης τῆς ὅλων ἀπολαχεῖν οὐσίας, οὐδένου ἂν πλησιόμοιρον κρίσιν ἐσφάλλετο. σωφρονῶν δὲ ἦν τὸν καθιστάμενον, ὁ γινώσκων τὸν καθίσταντα. διεξιόντος δὲ πάντα νικολάου, παρῆλθεν ὁ ἀρχέλαος, προσπεσὼν τοῖς καίσαρος γόνασιν· συγγνώμης καιρὸς αὐτῷ μάλα φιλοφρόνως ἀπαντήσας, ἐπέφωνεν ὡς ἄξιος εἴη τῆς παρούσης εὐδαιμονίας, ἐμβραδύνας δὲ τοῖς συνέδροις ἐκείνοις ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν ἐβουλεύετο ἐν ὁποίου τινὸς ἵσταιτο, εἴτε χρὴ τὴν ἐν τῇ διαθήκῃς κατάστασιν τοῖς ἐδόκει βεβαίαν ἔχειν, εἴτε & πάσῃ τῇ γνώμῃ ἐγκεῖσθαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει γὰρ ἐπιφανείας χρῆναι τὸ πλῆθος τῷ σεσωπηκότων. φρὴν δ' ἐκείνῳ τι καὶ τούτων καίσαρος, πολλὰ μὲν ὑπὲρ ἀρχελάου μυρία μαλθακὴ τοσήσασα. ἐδεῖτο δ' ἐκομίζοντο ἐν συνείας ὑπόνοιαν, ἐν τοῖς ἰουδαίοις ὑποστάσους. διὸ τοῦ δήμου ἐάσας, ἀνέβη δὲ μὴ τὸν ἀρχελάου πόλιν εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς παρεσκευασμένους καθέξων, ἐπεὶ δὲ τοῦ δήμου διὰ τὸ ἔθους οὐκ ἠρέμησεν, ἐν τῷ τοῦ τελοῦ δὲ τὸ συνείας ταγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ὁ τῇ πόλει καταλείπει. καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεφεν εἰς ἀντιόχειαν.

Cap. II. De pugna & ſtrage Hieroſolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

SEd antequam de his quicquam ſtatueretur à Cæſare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ ſunt, Iudæos defeciſſe nuncian-tes: quod Varus fore proſpiciens in Hieroſolymam poſtquam Archelaus nauigarat, aſcendit, vt incentores ſeditionis prohiberet. Et quia multitudo ceſſatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat ſecũ legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipſe remeauit. At Sabinus cùm poſtea in Hieroſolymam veniſſet, cauſas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim cuſtodibus, vt ſibi arces traderent, adhibendo, nunc maligné regis exquirendo pecunias. Non autem ſolis relictis à Varo militibus fretus erat, ſed etiam ſeruorum ſuorum multitudine, quos etiam omnes armatos aquaritiæ miniſtros habebat. Feſto autem quinquageſimo die, quæ Pentecoſte à Iudæis vocatur, ſepties ſeptem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis ſolennitas populum, ſed indignatio congreganit. Denique concurſus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránſque Iordanem poſitis regionibus, factus eſt: cùm indigena ex ipſa ciuitate populus Iudæorum, & numero ſimul & alacritate præſtaret:

Ἔπλευσαν δὲ σαβῖνος, ἀφορμὰς αὐτοῖς παρέχων κινήσεως πολέμου. πρὸς τὸ γὰρ φρουρεῖν ἐφοβεῖτο τὰς ἄκρας ἐκέλευσεν, ἢ πίστεως τὸ βασιλικὰ χρήματα ἀπρόπτα, πεποιθὼς οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ ὅπλα καὶ λεγεῶνας στρατιώτας, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οἷς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας εἶχεν τῆς πλεονεξίας. ἑορτὴν δὲ πεντηκοστὴν, οὕτω καλοῦσι πᾶσα ἑορτὴν ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ ἑβδομάδας ἑβδομάδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ἀποπληροῦντες, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν ὄχλον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέῤῥεμε γοῦν πλῆθος ἀφειμένον ἐκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς πέραν ἰορδάνου περαίας. πάρεσχε δὲ πλήθει τε καὶ προθυμίας αὐξησιν, ὁ γηθόσυνος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

δίχα δι-

διχῆ σταθμεύσαντες ἢ ἀφ' ἑαυτοὺς εἰς ἕξια μέρη, ἓν μὲν πρὸς ἄρκτον τοῦ ἱπποδρόμου, ἓν δὲ πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ τὸν ἱππόδρομον. τὸ δὲ τρίτον μέρος, πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν. ἐνταῦθα ἱζόμενοι δὲ πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχῶς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε τῷ δὲ οὐδενὸς ἐφαμίλλου ὄντος, ἐπαμύνειν δὲ τάχα δόλιμος, ὡς εἰ δεδιότα, καταφρονούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων. αὐτὸς δὲ ὅτι τὸ ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον εἶχεν ἀδελφοῦ ἡρῴδου ἀφθαρσίᾳ τιμῶν τὸν πάρθων, ἐς τοῦθ' ἦν κατόψει τοῖς ἐν ταῖς τάξεσι τραπώτας, ὅπη χρὴ τοῖς πολεμίοις. δι' ἐκπλήξεως δὲ οὐδὲ εἰς τοὺς στρατίους καταβαίνειν ἐθάρρει. ὧν ἀπεθέντες δὲ οἱ τραπῶ), ἐφέποντο εἰς τὸ ἱερὸν, κἀκεῖθεν καρτεραὶ τοῖς ἰουδαίοις συνάπτεσαν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν ἐδίδοις καθύπερθεν ἐπῆσαν, ἀβέλτεροι ἐμπειρίᾳ πολεμικοῦ τὸν ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβαίνοντες ὅπη ταῖς στοαῖς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἐφίεσαν τὰ ξύλα, συνεῤῥίβοντο πολλοὶ, καὶ ὅτε τοῖς ἄνωθεν βάλλουσιν ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, οὔτε τοῖς συνάπτουσι μαχομένοις ἐνεμένετον. καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέροις ὑπῆσαν πρὸς τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας εἴκοσιν. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑποφλοιοῦσι ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, πρὸς δὲ εἰς ἑαυτῶν καὶ τῷ τείχους καταῤῥηγνύοντο, σφίσι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθανον. ὅσοι δὲ καθυπισάντες ἀπὸ τῆς τειχῶν πέδας εἰς τοὺς ῥωμαίους, δι' μεταχείρισιν ἀφ' ἑαυτῶν ἔκπληξιν ἦσαν, μέχρι τῆς μὴ ὅπλων ἐστερημένοι, τῆς δ' ὑπὸ τῶν δίοις συνεδιδόντων, ἐρήμῳ τοῦ θεοῦ σταυρῷ προσπαίσαντες οἱ στρατιῶται), ἐξ ἑξακόσια τάλαντα διήρπασαν, ἂν ὅσα μὴ διωλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίους δὲ ἅπτ τῆς ἔργων, καὶ ἡ τῶν αἰδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους δεδυνήσησι ῥωμαίοις, ἐξ ἀφειλόντες τὰ βασιλεία, ἀπαίτας ἐπάλλων ἀφθαρσίᾳ, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπῃρούντο δὲ ἀδ' ἑαυτῶν τοῦ σαβίνου βουλομένου μὴ ἅπτ ταλαιπωρίας ἐξεῖναι. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλείονες τῆς βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥοῦφος τὸν χιλίαρχος δεδιὼς τούτους. ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῆς βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτῷ, ῥοῦφος ὁ τοὺς ἱππεῖς, ὢν ἱκανὸς, ἐς χεῖρας ὑπῆκεν δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, ἐς σωφρονῶν, καὶ πολέμου ῥοπὴν προσθέντες ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐνέκειντο τῇ πολιορκίᾳ τῆς τείχων, ἅμα πρόσω μένοι ἅπτ φρουρίου. καὶ τοῖς ἐδεῖ ἅπτ σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γίνεσθαι, δι' χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὸν παρὸν αὐτονομίαν. σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπιξηθῆναι. ἀπιστεῖ δὲ ταῖς ὑποχύσεσι, καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν, δι' ἀλκὴν εἰς ἐδρας ὑποπεσὸν. ἅμα δὲ καὶ τὸν δι' οὐδενὸς βοήθειαν ἐλπίζων, δι' ὅρα τὸν πολιορκίαν.

Κεφ. ε'. ΕΝ δὲ τούτῳ, ἐς τὰς ἅπτ ἡρῴδου, πολλαχόθεν ἐθορύβησε, ἐς συχνοὺς βασιλέως ἐκ μεγάλης αὐτοῦ, καὶ αὐτῶν ἅπτ ἰδουμαίας δισχίλιοι ἅπτ ὑφ' ἡρῴδου παλαι στρατευσαμένων συχνὰς σὺν ὅπλοις, ἀνεμίχνυντο τοῖς βασιλικοῖς οἷς ἀρχέλαος ὁ αὐτάδελφος βασιλέως, δεδοκὼς τὸν ἐρυμνότατον χωρίων ἐπολέμει, δι' ὀφθῆναι ἐς τοὺς πολίους

A & tripartita manu terna castra collocauerunt; vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiáque in occiduo prope regiam tractu, circumsessíque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque spiritu pertertitus, crebris quidem Varum nunciis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interueniſſet. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem; quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat: Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in quà dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles: ibique tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij terrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos feciſſent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt; & XL. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magísque pugnaces, tám virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, híque Rufus & Gratus præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidiſſent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

Vvv 2

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas A filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositó sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam exincendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & C ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atrhongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & D satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens veniisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmẽ circum- E uenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao duo verò, qui ætate sequebantur, in manus F Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cuncta imflammabant Iudæam.

CAP. III. De Varo ducis circa Iudæos crucifixos. Ant. li. 17. cap. 16.

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum G atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dirigit

συμπλοκήν. ἐν δὲ σεπφώρῃ τῇ γαλιλαίας ἰούδας υἱὸς ἐζεκίου τοῦ χειρόντος ποτὲ τὴν χώραν ἀρχελάου, καὶ χλιαδάρχοις ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, συσήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ὁπλίσας, τοῖς τὴν δυνασείαν ζηλοῦσιν ἐπιχειρῆ. κἀκεῖ τὴν περαίαν, σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, διὰ μορφίαν σώματος καὶ μεγάθη πεποιθώς, ἀφειδήσει μὲν ἑαυτοῦ καὶ δόξης. ἀφειὼν δὲ μὴ ὢν ἄθλιος τῶν λῃστῶν, τὰ τε ἐν ιεριχοῖ βασίλεια καὶ πύρωσιν, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῶν πολυτελῶν ἐπαύλεις ἀρπαγῆς ῥᾳδίως ἐκ τοῦ τυχὸς ποιεῖσθαι ὁρμὴν ἑαυτῷ. κἂν ἔφθη πᾶσαν οἴκησιν διαφθείρας, εἰ μὴ γράτος ὁ τῆς βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τοὺς τε ἰταλικοὺς τοξότας, καὶ τὸ μαχιμώτατον τῆς σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπήντησε τῷ ἀθρόᾳ. τῶν μὲν οὖν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τὸν σίμωνα δ' αὐτὸν ἀναφυγόντα διὰ ὀρθίας φάραγγος, ὁ γράτος ὑποτέμνει, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. καταφλέγη δὲ, καὶ τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια καὶ ἐμπυρισθέντα, στασιαστῶν ἑτέρων πολὺ ἐπὶ τὴν περαίας. τότε καὶ ποιμὴν τις αὐτοποιήσασθαι βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρόους σκηλετῶν. φρύξ εἰμὶ δ' αὐτῷ τὴν ἡλικίαν σώματος ἰσχύι, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. πρὸς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὁμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον ἐπὶ δέκα σύμπλουν, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις διὰ τὰς καταφρομὰς, αὐτὸς δὲ καθάπερ βασιλεύς, τὴν συμποτέραν ἐπέθετο πρᾶγμάτων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ δεσπόσαι δόξαν, διέμεινε δ' ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν καταξέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κλέπτειν αὐτοῖς πρόσωπον μὲν ἰωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' ἔτι ἰουδαίων εἴπερ εἰς χεῖρας ἦλθον φέρον κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτ' ἰωμαίων λόχον ἄθρουν προσιέναι, κατ' ἀμαθίαν. εἶτα δὲ ὕπνου καὶ ὅπλα διακόμιζον τῷ τάγματι. τὰ μὲν οὖν ἐκ τοντοπάρχην αὐτῶν ἄφνω, καὶ παταγήσαντα τοὺς ἡγεμονικώτατους κατακόπτουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, χράσθαι σὺν τοῖς σεβαστηνοῖς ὁλοσθύσαντος ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τοὺς ὁλιγωρίους, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μὴ χρόνον οἱ μὲν ἓξ ἐκφεύγησαν, ὑπ' ἀρχελάου μὲν ὁ φρυσθύτας, οἱ δὲ ἕξ δύο, χράτος καὶ πτολεμαίῳ φθειρήσοντες, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ φθορεχώρησε καὶ δίκαια. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἔλαβε. τότε δὲ λῃστρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν. Κεφ. ζ.

Οὐ ἀρῶ δὲ διέξαμβῶν τὰ φθορὰ σαβίνου καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, δίδωμι τὸ φθεῖ τῷ τάγματος ὅλου παρίσῃ, καὶ αὐτὸ δ' ἐν ὀλίγῳ βοήθειαν. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ὅλη πτολεμαΐδος ἦει, φρασάς ἀκεῖ, καὶ τοὺς φθορὰ τῆς βασιλέων καὶ δυνατῶν ὁλιγουρίας συναλθῶν. φρασάλαβι δὲ καὶ φθορὰ ὑπηντίων διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πενταποσίους ὁπλίτας. ἱππεῖς δὲ εἰς τὴ πτολεμαΐδα, τὰ ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ χρὴ τὸ φρὸς ἡρώδην ἔθος ἀρίτας ὁ ἄραψ μὴ ὀλίγην ὤων δύναμιν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τὸ τῆς στρατιᾶς δ' ὅλης ἔπεμπεν εἰς τὴ γαλιλαίαν γλτνιάσαν τῇ πτολεμαΐδι,

καὶ

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῷ αὐτοῦ φίλων. ὃς τοὺς τε ὑπαντιάσαντας ξέπεμψε, καὶ σκηφῶν πόλιν ἑλὼν, καὶ τοῦτο ἐμπρήσας, τοὺς ἐνοικοῦντας, ἀνδραποδίζει. μὴ ἐν τῆς ἄλλης δυνάμεως, ἀπὸ οὐάρου εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως ἀπεῖχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις ἀδικηκυῖαν διεφώρα. αὐλίζεται δὲ πρὸς κώμην, ἄρουν καλουμένην, κτῆμα δὲ Ἰωσήπου ἐνδόξου, μηνιῶντων ἐπὶ τοῖς Ἡρῴδου φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ πορεύεται πάλιν ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε ἀποδρομὰς πάσας ὅσας εἶπε τύχαιεν. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πεπλήσθη πάντα, καὶ ἀπὸ τῶν ἀράβων οὐδὲν ἀπεῖχε. κατεφλέγη δὲ, καὶ ἀμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, οὐάρου δ' ὀργὴν τῷ ἀπὸ ἄρειον ἐπισφαλῶντων, καὶ διαφθείρας. ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα προῆγεν, ὀφθεὶς τε μόνον μὴ ἐν δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῶν ἰουδαίων διέκειτο. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες ἀπὸ τῶν χώρων, οἱ δὲ ἀμφὶ δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπισοδιάζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν ἀδικῆσαι λέγοντες, ἀπὸ δὲ τοῦ ἑορτοῦ ἀναγκαίως ἐξάμφοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστάσι. προϋπηντήσαν ἐν αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς ἀρχελάου, καὶ συὸ ῥύφω γράτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς σεβαστηνούς, οἵ τε ὑπὸ τῶν ῥωμαϊκοῦ τάγματος τὸν συνήθη ξόπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδὲ εἰς ὄψιν ὑπομεῖναι ἦθελεν οὐάρου, προεξῆλθε τῆς πόλεως ὅτι θάλασσαν. οὐάρος ἐμίσει τῆς στρατιᾶς ὅτι τοὺς αἰτίους τῆ κινήματος ἔπεμπε πρὸς τὸν χώραν, καὶ πόλλων ἀγομένων, τοὺς μὲν ἥττων θορυβάδεις φανέντας ἐφρούρει, τοὺς δ' αἰτιωτάτους. αἰσθανόμενος πρὸς δισχιλίους. ἠγάλη δ' αὐτῷ πρὸς τῷ ἰδουμαίαν ἐπισυμένην μυρίους ὁπλίτας. ὁ ἐν τοὺς μὲν ἀράβας διῤῥῶν οὐ συμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους, καὶ πέρα τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως τὴν χώραν κακῶντας ἔβλαπτε πρὸς ἡρῴδην ἀποπέμπων. μὴ ἐν τ' ἰδίων ταγμάτων, ὅτι τοὺς αἰφνιδίους ὑπέλαβε. καὶ κεῖνοι φθόνῳ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχαΐβᾳ συμβουλεύσαντες, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. οὐάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἄφεσιν τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ὀξέταθησομένους ἔπεμψεν ὅτι καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. πυλὰς δὲ τῷ τε βασιλέως συγγενῶν, ὅσας ἐν συὼ αὐτοῖς εἶναι προσήκοντας ἡρῴδη καὶ ἡγήτορος, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι καὶ τε βασιλέως ἐστράτευσαντο. οὐάρος μὲν οὖν τέτων τὸν ξόπον καταστησάμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπάνεισιν.

Κεφ. ιι. ΑΡχελάῳ δ' ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο δίκη πρὸς ἰουδαίους, οἱ πρὸ μὲν ἀποστάσεως ὅτι ξένιζον ἐάρᾳ, φρίσθης δ' ἐξηλύθησαν πρὸς δ' ἔθνους αὐτονομίας. ἦσαν ἐν πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες. συμπρέσβευον ἐν αὐτοῖς τὸ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσας δὲ καίσαρος συνέδριον τῆς ἐν πάλῃ ῥωμαίων, καὶ τῶν φίλων ἐν τῇ καίσαρ τὸ παλάτιον ὅπου ἄλλωνος ἱερᾷ, κτίσμα δ' ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κεκοσμημένον, μὲν μὲν πρὸς ἀντιόχου τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἔστη, συὼ δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ πικρὸς ἀρχέλαος. τῷ δὲ τούτου συνέγνωσαν οἱ φίλοι παρ' οὐδετέρους,

amici sui Galli filio his rectore præpositio. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit; quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igníque plena erant omnia; nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra discessit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, susceptio eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quã cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitũ aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nũciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia; sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat: Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam redit.

CAP. IIII. De ethnarcha Iudæorum instituto. Ant. li. 17. cap. 17.

ROmę autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cũ legatis, cõtráq; Archelaus cum amicis, Cognatorũ autẽ amici ab vtraq; parte secreti erãt:

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam mereretur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes: primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquam ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia: & quia principatū meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, vt Iudęę reliquias miſericordia dignas exiſtimarent: néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur: ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partē ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſque aliis Herodis filiis attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cū Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trâs flumē regio, & Galilæa: quarū ducēta talēta reditus erant. Baranęa verò & Trachō, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniā,

A συναφείσαις μὴν ἀρχελάῳ δίκαι μῖσος καὶ φθόνον οὐχ ὑπομενόντες, ὀφθῆναι ἢ μὴ τῇ κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος αἰδοῦ ἴσμοι. ἐπὶ τούτοις παρῆν καὶ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, εὐσπαφθεὶς κατ' ἄνοιαν ὑπὸ οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνισαμένῳ, κἂν δόκιμος τὴν διαδοχὴν καίσαρ οἶκον τῶν τοῦ ἡρῴδου κλήρου τινὸς ἀξιωθῇ. ἐπῆρατο δὲ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς B ἡρῴδου διαθήκας φρούριον διεξιέναι, οὐ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τὴν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐπινοήσαντα κακῶν. πλείους γὰρ αὐτοῦ μενόντων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλελοιδόρηται, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ ταῖς πόλεσι. ταῖς μὲν γὰρ ἰδίας λιμένας, τὰς δὲ ἀλλοφύλων κοσμικέναι, τὸ δὲ τῆς ἰουδαίας αὐτῆς καὶ κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴν δὲ παλαιᾶς διδασκαλίας, καὶ τὴν πάτριον νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ δυσνομίας ἐσχάτης πεπλη- C ρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμενηκέναι τὰς ἐξ ἡρῴδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπασι τῷ χρόνῳ μὴ τὰ ἐκ βαβυλῶνος ἀναχώρησιν ἐπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπανασταθέντες. εἰς τε τὸ μῆκος τὰ πάθη τοσοῦτος, καὶ τὰς δυσχερῶν ἔθους φύσεις, ὥστε ὑπομεῖναι τὴν πικρᾶς δουλείας δ ἀδοκήτου αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γὰρ τὸν ἐπιλυπήσαι τυράννου παῖδα, μὴ τὰ τοῦ πατρὸς τελοῦντα, βασιλέα τε προσηγορεῖν ἐπὶ- D μωμος, καὶ συμπενθῆσαι τὸν ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνεύξασθαι θεοῖς τὴν διαδοχῆς. τὸν δὲ ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξειεν ἡρῴδου, προθυμάσασθαι τὸν βασιλείαν ξυχιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαῦτα μὴ παρεσκευάσθαι θύματα θεοῖς τὰ ἀρχῆς τῷ θεῷ. τοσούτοις δὲ ἐμπεπλησθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μὲν τοσούτους ἐλθόντας ἐπὶ τὴν τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπισκήψασθαι ἤδη ποτὲ θεοῖς καὶ συμφοραῖς, καὶ πολέμῳ νόμῳ ἐθῆσαι τὰς πληγὰς καὶ προσώπου δέχεσθαι. διὸ δὴ ῥωμαίων, ἕως E σαί τε τὰ τῶν ἰουδαίων λείψανα, καὶ μὴ τὸ θεῖον αὐτὸ διαφθεῖραι τοῖς ὠμοῖς θεάσουσι. σωσάμενοι δὲ τῇ συνείᾳ τῶν χώραν αὐτῶν, διοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἠξίωσαν. ἐπεδίδοσαν δὲ οἱ νεωστὶ σωσθέντες δίκαι βαλλόμενοι καὶ πολεμικοί, φέρειν οἷόν τε μᾶλλον ἢ μάχας ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐν τῇ κατηγορίᾳ, κατέληξαν εἰς τὸν τοιοῦτον αἴτησιν. αἰτιᾶται δὲ νικόλαος, ἀπειθοῦντο μὲν τοῖς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει δὲ τοῦ ἔθνους τό τε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει θεοῖς τοὺς βασιλείας. συνεβάλλετο δὲ καὶ τοὺς ἀρχελάου συγγνώμης, ὅσοι θεοῖς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεισαν.

Κεφ. θ.

Τότε μὲν οὖν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθνάρχην θεοσεπῆ, ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυοῖν ἑτέροις παισὶν ἡρῴδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τῷ δὲ αντίπα τῷ θεῷ ἀρχέλαον ἀμφισβητοῦντι θεοῖς τῆς βασιλείας. ἐγγύτατα δὲ τούτῳ μὲν, ἥ τε παραλία, καὶ γαλιλαία, θεόδοτος δράκεσίων τάλαντον; βαταναία τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τῆ ζηνωνος οἴκου τὰ θεοῖς ἰάμνιαν,

θεό-

προσόδου ἔχοντα ταλάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τέτακτο. τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαίαν τε Ϲ ἰουδαίαν πᾶσαν, καὶ σαμάρειτις ἦν, κεκουφισμένη τὸ τέταρτον μέρει τῆς φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπισπέσθαι. πόλεις τε ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύργον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππωνα, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς δὲ ἑλληνίδας γάζαν καὶ γάδαρα, καὶ ἵππωνα ἐπετιμήθησαν τῆς βασιλείας, προσέθηκε συρίᾳ. πρόσοδος δ' ἦν τῷ ἀρχελάῳ δοθεῖσα χίλιαι, καὶ ἑξακόσιαι τάλαντα. σαλώμη δὲ πρὸς οἷς ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς διαθήκαις κατέλιπεν, ἰαμνίας τε καὶ ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ἐπὶ δεξιᾷ τοῦ διανοήτης. χαρίζεται δὲ αὐτῇ καῖσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀσκάλωνι βασίλεια. συνῆλθε δὲ ἐκ πάντων, ἑξηκόντα προσόδου τάλαντα. τὸν δ' οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξε. τῆς δ' ἄλλης πρόσοδου γενεᾶς, ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐκ τῆ διαθήκης κομίζεται. δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσιν παρθένοις, καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μὴ δὲ τ οἰκοι, ὅλοις δίνειμεν αὐτοῖς τὸ αὐτῷ καταλειφθεῖσαν ὑφ' ἡρῴδου δωρεαὶ οὖσαι χιλίων ταλάντων, δ' ὀλίγα τινὰ τῶν κειμηλίων εἰς τιμὴν τοῦ κατοιχομένου τιμῶ ἐξενέμοντο.

Κεφ. ι. Κατὰ τούτων καιρὸν τις ἰουδαῖος ἐν τῷ γένους, ζαφεὶς δ' ἐν σιδῶνι ἀνδρί τινι τῶν ῥωμαίων ἀπελεύθερον, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλίξανδρον τ ἀναιρεθέντα ὑφ' ἡρῴδου, κατ' ὑπόνοιαν ἔπλεεν, ἥξων εἰς ῥώμην. σωτῆρας δ' ἐν τῆς ὁμόφυλος αὐτῷ πάντα τὰ κατ' τὴν βασιλείαν διηκριβωμένος, ὑφ' ἑαυτῷ διδαχθεὶς ἔλεγεν. ὡς οἱ περιφθέντες δι' τὴν αἵρεσιν αὐτῷ τε καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκκλέψαι αὐτοὺς ὁμοίων ὑποβολῇ σωμάτων. τούτοις δὴν τοὺς ἐν κρήτῃ ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιάσας, διέπλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' εὐφορίαν ἀξιοπιστίας, αἴσθησιν καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δ' εἰς δικαιαρχίαν, δέκα τε ταλάντων ἐφόδια τ ἐκεῖ ἰουδαίων λαμβάνει, καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τ παρόντων περιπέμφθη φίλων. προῆλθέ δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλίξανδρον, καὶ σαφῶς ἐπισταμένους, ὁμόμυλος τ ἦν. τότε μὲν ἰουδαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐκέχυτο πρὸς τ θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἄπλετον ἦν ἐφ' ἑαυτοῖς σπουδὴ, δι' ὧν κομίζοιντο. καὶ γὰρ διὰ προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μὴ πολλοὶ, ὥστε φορεῖν τὸ αὐτὸ κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰδίοις σώμασιν ἀναλίσκειν. καῖσαρ δὲ γνώσεων ἀκριβὴς τοὺς ἀλίξανδρον χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ' ἡρῴδου παρ' αὐτοῦ, σωφρονεῖ μὲν καὶ φρονεῖν ἰδίᾳ τ αὐθρωπον τ δ' ὁμοιότητος ἀπάτην. διδοὺς δέ τι καὶ πίστεως τ ἱλαροτέρας ὑπόνοι, κέλαδόν τινα πέμπει τῆ σαφῶς ἐπισταμένων ἀλίξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸν ἄνδρα. ὁ δ' ὡς εἶδεν, ἐπεκλάσθη μὲν τὰ γένυα καὶ τὰς ὀφρῦς τ προσώπου. τὸ δ' ὅλον σῶμα σκληρότερόν τε καὶ δ' ὑλοφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε πάντα τὸ συμβεβηκός. πάνυ δ' αὐτὸ παρῆξυνεν ἡ τόλμα τ ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων. τοῖς δὲ πυθανομένοις ἔφη ἀριστοβούλου, σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἐλεγεν, ὅπου λήσοιτο δ' ὁπόσον

A Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Stratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſolyma. Cæterùm autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſar adiecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiámq; apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet, duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

Cap. V. De ſubditicio, falſoq. Alexandro, eóque deprehenſo. Ant. li. 17. cap. 18.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, falleudi ſpe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optimè ſcientem: à quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melúmque inde tranſmiſſus, ibíque ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romã ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam, multíſque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorũ anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optimè ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quàm videret hominem, fallaciam ſimilitudinis adnerterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se factum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat: qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstuliſſe docuit, quanta viuus Alexander nõ accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, temigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

CAP. VI. De Archelai exilio. *Ant. lib. 17. cap. 19.*

Ethnarchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samarienſibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusmodi somnium vidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexãdrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

CAP. VII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos. *Ant. li. 18. cap. 1. & 2.*

Igitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

δουκαῖοι.

Κεφ. ε.

Κεφ. ς.

δουκαῖοι. τρίτον δὲ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἐσσηνοὶ καλοῦνται, ἰσόδαιοι μὲν γὰρ ὄντες, φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ἥτοι ταῖς μὲν ἡδοναῖς ὡς κακίαν ὑποστρέφονται, ἢ ἓν εἰ κρατήσαι, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπεσεῖν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. γάμους μὲν προφάσια παραιτοῦνται, τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες ἀπαιδεύτους ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συνήθεις ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν ἐντυποῦσι. τὸ μὲν γάμου, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχήν, οὐκ ἀναγκαῖον νομίζουσι. ταῖς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσυνήθειας φυλακὴν ἄλλως ποιοῦνται πᾶσαν πρὸς ἅπαντας πίστιν. καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, οὐδὲ ἔστιν διαρεῖν κτῆσίν τινα παρ' αὐτοῖς ἰδιάζουσαν. νόμος γάρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημοσιεῦσαι τοῖς ταύτης τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδὲ ἰδιοχρῆ πλούτου. τὴν δὲ ἐκάστου κτημάτων αἰδαιμιμνημόνων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν ἔχει. κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλίφῃ τις ἄκων, σπεύδει τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ τιθέντας, λυχνίμοιεῖν τὸ σῶμα τοὺς χλιαστοὶ ποιοῦντας. χλιαστοὶ δὲ οἱ τὴν κοινὴν διαμένοντες, καὶ ἀδιαίρετοι ἀεὶς ἅπασιν εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοί, καὶ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρεταῖς, ἀναπεπταται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδιά, καὶ ἀεὶς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, οἰκείους ὡς συνήθεστάτους. διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ὑπὸ δημίας, οὐδὲν ὅλως διακομιζόμενοι. ἀλλ' ἢ τοὺς λῃστάς, σὺν ὅπλοις. καθ' ἑκάστην πόλιν τῶν ξενώνων ὑπάρχει τις ἐπὶ τούτου ἐξαίρετος, τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν ὑπόδησιν παρασκευάζων. τὰ μὲν ἱμάτια ἐνδύτας, καὶ τὰ ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ διαπαγῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις αὖτε ἀγοράζουσιν, οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδωσιν ἕκαστος τὰ παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀπεκομίζεται, καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀποδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις αὐτοῖς παρ' οὗπερ ἐθελήσουσι. θεὸν μὲν τὸ θεῖον ἰδίως δύσεβῆς. πρὶν γὰρ ἀναρχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν ὠδὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀναπέμπουσι. μετὰ ταῦτα εἰς ἑξῆς ἕκαστοι τέχνας ἴασιν, ἐν αἷς τῷ θεῷ διαμεληθῆναι φιλοτεχνηταί, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι σωφρόνως, ἔστιν πάλιν εἰς ἑτέραν ἀθροίζονται χορείαν. ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς, οὕτως ὑποδύονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγνείαν, οἷς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, εἰς ὃ μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐξὸν παρελθεῖν. αὐτοί τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἁγνόν τι τέμενος, ἀφικνοῦνται τὸ δειπνητήριον, καὶ καθισάντων μετ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς, ἐν τάξει ἀφαπτῆσι ἄρτους. ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδέσματος ἑκάστῳ παρατίθησι. θεοκρατοῦνται δὲ ὑπὸ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, καὶ γ' εἰσαδαί τινα πρὶν τῆς δείπνου ἅψασθαι. αἰτοῦσι δὲ ποιησάμενοι ὑπὸ ὕμνου πάλιν, ἀρξάμενοί τε, καὶ παυόμενοι, γεραίρουσι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς.

ducæi. tertium verò quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem ludęi, verùm inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter cęteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt. non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præstare: legémque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus absterget: quoniam squalorem decorem putant, dummodò semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc est quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteráque vsui necessaria tueatur. Amictus autem cultúsque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec verò vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino consciſſis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cũctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sũt. Náq; ante solis ortũ nihil profani loquũtur, sed ei patria quædã voto celebrãt, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerũt singuli artes, à curatoribus dimittũtur. Cũq; ad horã quintã studiosè fuerint operati, rursus in vnũ cõgregãtur: linteisq; præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadẽ secreta coeũt, quò neminẽ alterius sectæ hominẽ spirare concessũ est; ipsíque purificati, velut in sanctum quoddam tẽplũ in cœnaculũ veniũt: quibus ibi cũ silentio residentibus, pistor quidẽ panes ordine vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis coc⁹ apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fas est, nisi priùs Deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere vsque ad vesperam versantur. Similitérque inde reuersi cœnant, consedentibus etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quódque apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cùm opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundãt: & omne quod dixerint, iureiurãdo fortius habẽt. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediãt eligentes. Hinc illis morbum remedia, stirpes medicæ, quámque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio. sed per annum integrũ extrinsecus cõmoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cùm verò processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuictũ assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin imò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè verò principibus. Neque enim absq; voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si verò ipse cæteris præsit, nunquam se abusurum viribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum cõuincere mẽtiẽtes. Manus verò à furto, & animam purã seruare ab iniustis cõpẽdiis: & neq; aliquid de mysteriis consectaneos celare, neq; profanis eorũ quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & cõseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorũ nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniũt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunque morte consumitur.

A ἐπὶ τὰ ὡς ἱερὰς κατατιθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης ἵενται. δεῖπνοῦσι δ' ὑποστρέψαντες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παροῦσι. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει· ἕως δ' ἂν λαλιᾷ τὸ τάξει δίδωσι χωρεῖσθαι ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τῆς σεμνῆς σιωπῆς καταφαίνει. τὸ δὲ αἴτιον, ἡ διηνεκὴς νῆψις, καὶ τὸ μετρίως παρ' αὐτοῖς φορᾶν καὶ ποτὸν, μέχρι κόρου. τῆ μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅπη μὴ τῆ διημοληκότι παρεισφέρεσθαι ἐπιτροπή. δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρεῖν καὶ ἐλεεῖν. βοηθεῖν τε τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφιέναι, καὶ τροφὰς δοῦναι τοῖς δεομένοις ἐρίζειν. τοῖς δ' εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, οὐκ ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τῆς ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως φύλακες, εἰρήνης ὑπουργοί. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δὲ ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρον τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνωσμένον παρ' αὐτοῖς τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ αὐτοῦ πιστεύουσι δεῖν πάντως εἶναι. τὰ παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς & σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀπερευνῶνται. τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐκ ἀθρόως ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι τὴν αὐτὴν ὑποτίθησι διαίτην, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιζωμάτιον φέζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσεισι μᾶλλον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρτέον τῆς πρὸς ἀγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐ βαλανεῖται δ' ἐκ βίας συμβιώσας οὐδέπω. μὴ γὰρ τὴν τ' καρτερείας δόξαν ἔχειν. δυσὶ δ' ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζει. καὶ φανεὶς ὄξιον, οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνει. πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτῷ ἔμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατ' γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ὑπαγωγῆς. μισήσειν δὲ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ φορίζειν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσι. εὐγὰρ δίχα θεοῦ μεῖζονα τινὶ τὸ κράτος ἔσεσθαι. καὶν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ εἴδωλ', ἢ τινὶ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑπ' αὐτὸν μείζους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομόρους ἐλέγχειν. σωφρόνων χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀσινῆ κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μεμυσμένων, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. σφεῖς τοίνυν, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δ' λῃστείας, καὶ συνταμεῖσθαι ἀμέσως τὰ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τῆς τάγμα τος. ὁ δὲ ἐκπεσὼν, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ ἐξαναθείρεται.

τοῖς γὰρ

τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένῳ, οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις ξοφῆς δύναται μεταλαμβάνειν. ποσφαγῶν δὲ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τακόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὶ ἐλεήσαντες ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἀπανθρωπίαις αὐτῶν, ἐκανῶς ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τιμωρίαν θανάτου βάσανον ἡγοῦνται. φεῖσαι δὲ τῶν χειρόνων, ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττοσι τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὁρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καθ' ὃν βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τιθέντας. δίκαι γοῦν συγκαθιζομένων οὐκ ἂν λαλήσαι τις ἀκόντων τῆς συνέδρου. καὶ τὸ πῦσαι δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσοντας, καὶ τοῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφερόντως ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ ξοφαῖς ἑαυτοὺς ἐν ἡμέραις μιᾶς διασκυδάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἐνάψοιεν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' ἤδη σκεῦος τὸ μεταπινῆσαι θαρρῆσαι, οὐδὲ ὑποπατεῖν. τοῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος πλιθίαν τῇ σκαλίδι, τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ δίδυμον ὑπ' αὐτῶν ἐξευρίσκον τοῖς νεοσυστάτοις, ἢ θερμὰ καλύψαντες θυμιάσαντος ὡς μὴ τοῖς αὐγαῖς ὑβρίζοιντο τοῦ θεοῦ, θανεύουσιν εἰς αὐτὸν, ἐπειτα τιμῶ ἀορυχθῆσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καὶ περ δὲ φυσικῆς οὔσης τῆς τοῦ σωματικοῦ λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὸν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθος ἐστιν. διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέτταρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μετάληψιν τῆς πρεσβυτέρων ἐλάττονα, ὡς τὸ εἰ ψαύσειαν αὐτῶν ἑαυτοὺς ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφερόντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τὰς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν διατελοῦσιν ἔτη, διὰτὸν ἀπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὸ εὐτρεξίαν. κατορθοῦνται δὲ τῇ ἀσκήσει, καὶ τὰ πρὸ ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον οἱ μετ' εὐκλείας πρεσβεῖοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δὲ αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ σφριγῶντες μὲν, καὶ λυγιζόμενοι, καμπτόμενοι τε, καὶ κλινόμενοι, καὶ ὅσα πάντων ἀδιάντικτα τῇ βασανιστηρίων ὀργάνωσις ἢ βλασφημεῖσθαι τὸν νομοθέτην, ἢ φαγεῖν τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδ' ὑπὲρ τῶν τυπτόντων παθεῖν, ἀλλὰ καὶ μαλακιεῖσαι ποτὲ τοῖς ἀγχομένοις, ἢ δακρύσαι μεθ' ἡδονῆς δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ κατεφρονοῦντο τῇ τῶν βασάνων πρόσοψει, δι' ὑπομονὴν τὰς ψυχὰς ἐπίστευον, ὡς παλιν κομισόμενοι. καὶ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν τὰ σώματα, καὶ ἃ ὕλην οὐ μόνιμον αὐτῶν. ταῖς δὲ ψυχαῖς ἀθανασίαν ἀεὶ διαμένειν, καὶ συνιπτάμενα μὲν ἐκ τοῦ λιβυστικοῦ φοιτῶσας ἀήθεσι, ἐκπεσοῦσι εἰρκταῖς τοῖς σώμασιν ἐγγηγενομένοις. ἐπανιέναι δὲ αὐθὶς τῇ κατὰ σάρκα δυσμῇ, οἷον δὲ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ ταῖς μὲν

A Illis quidem ſacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum poteſt. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exeſus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miſerati, extremum ſpiritum agentes receperunt: ſufficiétem pro peccaris eorū quæ vſque ad mortem adduxerit, pœnam luiſſe cenſentes. In iudicijs verò ſunt diligentiſſimi atque iuſtiſſimi. Diſceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos poſt Deum magna legiſlatoris eſt: ita vt ſi quis eum blaſphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabilę arbitrantur officium. Cùm ſimul denique ſederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram ſui partem, quiſque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigiſſe, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum ſibi ſolum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: ſed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc eſt, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimiſſa veſte ſeſe diligentiſſimè contegentes, ne ſcilicet ſplendori diuino iniuriam faciant, in eadem foſſa ab onere vētris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipſum faciunt in locis ſecretiſſimis: & cùm naturalis ſit iſta purgatio, nihilominus tamen ſolenne habent, vt quaſi ab immunditia diluantur. Diſcernuntur autem inter ſe, ſecundùm ſuſceptæ abſtinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores ſunt, inferiores præcedentibus æſtimantur, vt ſi aliquos eorum contigerint, quaſi à contrectatu alienigenę diluantur. Viuunt autem quàm longiſſimè, ita vt plurimi eorum vſque ad centenariam proferantur ætatem, propter ſimplicitatem victus, vt equidem puto, & inſtitutionem benè in omnibus ordinatā. Sunt etiam contemptores aduerſorum: cruciatus ſiquidem vincunt firmitate conſilij. Mortem verò, ſi cum decore obeunda ſit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellū quod geſtum eſt cum Romanis. Tunc ſiquidem per artuum contractiones & ignes, ac per tormenta omnigena tranſeuntes, vt videlicet vel in legiſlatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non ſolent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: ſed neq; deprecari ſuos tortores, aut inter ipſa flere ſupplicia: in mediis quinimò cruciatibus ſubridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, conſtanter animas cum quadam hilaritate reddebant, ſcilicet quaſi qui eas eſſent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata conſiſtit, corruptibilia quidem eſſe corpora, materiámque eorum non eſſe perpetuam: animas autem immortales ſemper manere, & de æthere ſubtiliſſimo commeantes, quaſi carceribus ita corporibus inplicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quaſi de ſeruitute longiſſima liberatæ, ita ilico lætari eas, ſublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententiis, pronunciant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorú: in quo etiam cruciari quoſdam commentari ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: raro autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio cõſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legéſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminárum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel negligere, ſecundùm maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique cõtingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

ἀγαθαῖς, ἐμοδοξάντες παρεῖν ἑλλήνων, ὑποφαίνοντες τοῖς ἀπὸ ὠκεανοῦ διαγειν ὑποκεῖσθαι, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὑπ' ἐξ ὠκεανοῦ πρὸς αὐτοὺς ἀεὶ ζέφυρος, ἥπιπνέων αἰὰ ψύχει. τοῖς δὲ φαύλαις, ζοφώδη, καὶ χειμέριον ἀποδείζονται μυχὸν, γέμοντα πημασιῶν ἀδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κ' τοῖς αὐτοῖς σέβοισεν ἕλληνες, τοῖς τε αἰθρίοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπονεμόντες. ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῆ χῶρον, σῶστα καὶ κολαζομένους πναὶ μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ ταντάλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς. πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς ἄμεινον ἀρετῆς, καὶ κακίας δ' ὁποτέρας πλεῖον. τοὺς τε μὲν ἀγαθοὺς χαίνεσθαι κ' τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μ' τινὰ παλιγγενεσίαν. τῆ τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δίκη, ἄμεινον δοκαίνοντας, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τινὰ ἀφάνισιν ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφίξειν. τοῖς δὲ μὴ οἷόν τε ἐστὶ τοὺς ψυχὰς ἀπολλύειν, ἄφυκτον δίκαιον τοῖς ἅπαξ γνῶσαι μόνοις τὰς σοφίας αὐτῆ ἐγκαθεστῶτας. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, κ' ἁγνείαις ἀγωγαῖς, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαρατεινόμενοι. σπάνιον δ' ἔστιν ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχῆσαν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐστίων τάγμα, ὃ διαφέρει μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἐμφερομένοις, διαιτᾶς δὲ τῆ κ' γάμον δόξῃ. μέχρι γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τὸ βίου μέρος τέλει ἁγνείᾳ, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσαι, ἐκλιπῶν ἅπαν τὸ γλυφ' τάχιστα. δοκιμάζοντες μέν τοι τεκτὰς τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν ζῷς καθαρθῶσιν εἰς φύσεως τὸ δ' ὠιάσθαι πίστιν, οὔτως ἄγονται. τὰς δ' ἐγκύμονας οὐχ ὁμιλοῦσι, σὸ δ' ἐκνύμφους, τὸ μὲν δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμεῖν. λευκὰ δὲ τὰς γυναῖξὶν ἀμπεχομένας σὸ δύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν φορέζόμασι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τοῦδε τοῦ τάγματος. δύο δὲ τῶν πρεσβυτέρων, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μ' ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τινὰ πρώτην ἀπάγοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένη τε καὶ θεῷ πεποιῆσθαι πάντα. κ' τὸ μὲν ποιεῖν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δ' ἑκάστοις, καὶ τοῖς εἱμαρμένοις. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μετοικίζεσθαι δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τοῖς τῶν ἀγαθῶν μόνοις. τοῖς δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δ' ὕστερον τάγμα, τοῖς μὲν εἱμαρμένοις παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τὸ κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῇ, τοῦτο καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρου προσιόν. ψυχῆς τε τοῖς ἀθανασίαν, καὶ τὰς κατ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φασιναῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀκριβέστερον,

αὐτο

αὐτὰ ἐπιμιξίαι πρὸς τοὺς ὁμορίους ἀπίστως ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν Ἰουδαίων φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν.

Κεφ. ιγ'. Τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας μεταστάσης εἰς ἐπαρχίαν οἱ λοιποὶ, φίλιππός τε καὶ ἡρῴδης ὁ κληθεὶς ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη γὰρ τελευτήσασα, Ἰουλίᾳ τῇ τοῦ σεβαστοῦ γυναικὶ τούτῳ τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν φασαηλίδι φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δ' εἰς πρόσωπον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τοῦτον αὐγούστου τελευτήν, ἀφηγησαμένου τῷ πράγματι ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυσίν, διέμειναν ἐν τῇ τετραρχίαις, ὅτε ἡρῴδης καὶ φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν παναδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, κἀν τῇ κάτω γαυλανιτικῇ, Ἰουλιάδα. ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, πρόσωπον Ἰουλιάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, φερώνυμον Ἰουλίας.

Κεφ. ιδ'. Πεμφθεὶς δ' εἰς Ἰουδαίαν ἔπαρχος ὑπὸ πρόσωπον πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίαν καλοῦντες. τοῦτο μὲν ἡμέραν μείζονα τεταραχὴν ἦγειρεν Ἰουδαίων. οἵτε γὰρ ἐγγὺς πρὸς τὸν ὄφιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τὰ νόμιμα. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκαιον τυθῆναι. ἐπὶ πρὸς τὸν ἀγανακτοῦσιν τῇ τε τῶν πόλει ἀθρόοι ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνέῤῥυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτου εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου τὴν ἱκεσίαν, ἑπτὰ μὲν καταπεσόντες δι' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δ' ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ συγκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἐκεῖνος δηθεν αὐτοῖς θέλων, δι' ὅπλων τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συντάγματος κυκλοῦσθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. ἐξεστάσης δ' ἔτι τῆς φάλαγγος, οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀγανεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατανόησιν ἐποιεῖτο αὐτούς, εἰ μὴ πρὸς δεῖξαντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις κέλευεν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καθάπερ ἐν συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοῖς αὐχέσιν ἐκλαίσεις. ἑτοίμους εἰς αἵρεσιν σφαγῆς ἐδόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον ἐκβαλεῖν. θαυμάσας δ' ὁ πιλάτος τὸ τῆς διανοίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μὴ γὰρ ταῦτα, ταραχὴν ἑτέραν ἐκείνης, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶν, εἰς καταγωγὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τριακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τὸ πιλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, περιστάντες τὸ βῆμα κατεβόων. ὁ δὲ, προῄδει γὰρ αὐτῶν τὸν ταραχὴν, καὶ τὸ πλῆθος τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους ἐφίησιν ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας. ἐπὶ ξίφει μὲν χρῆσαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κελευσθέντας ἐκελεύσατο, συνθήματα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δ' οἱ ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

& conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

CAP. VIII. De Pilati regimine. Ant. li. 18. cap. 5.

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Panæade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Ant. li. 18. cap. 7. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansère. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundatáque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sícquè compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc acculator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat acculator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant. li. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præſide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis prætetlabitur fluuius, quẽ vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant. li. 15. cap. 15.

A θεὸς ἢ τῷ συμφορᾷ τῶν ἀπηρημωμένων καταπλαγὴς τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφ. ια. Κατὰ τούτῳ κατήγορος ἠφάνου τῷ τετράρχου τος ἀγρίππας υἱὸς ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέκτεινε, προσήνετο θεὸς γενέσθαι. τῷ δὲ μὴ θεοσδέξαμένου τὴν κατηγορίαν, μᾶλλον δὲ ῥώμης, τούς τε ἄλλους τῷ γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸ γερμανικοῦ παῖδα γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε B ἑστιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον τὰς χεῖρας ἀναπετάσας φανερῶς, ἤυξατο θάτερον αὐτὸν θεάσασθαι τῷ ὅλων διαπότην, δεσπόζοντος πλειόνων. τοῦτο τις τῷ οἰκετῶν αὐτῷ ἀγγέλλει πλείονι, καὶ ὃς ἀγανακτήσας, εἴργυσε τὸν ἀγρίππαν, καὶ μετ' ἀκίας εἶχεν δεσμώτην ἐξ ἐνιαυτοῦ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο ἐπὶ τοῖς εἴκοσι, καὶ ξεὶς ἡμέρας δέκα μησίν ἕξ.

Κεφ. κ. C Ἀποδειχθεὶς ὁ γάϊος καῖσαρ, αὐτίκα τὰ τῷ δεσμῷ τὸν ἀγρίππαν, καὶ τῆς φιλίππου τετραρχίας, τὴν ἐπ' ἐκείνῃ, καθίστησι βασιλέα. προσηγορεύθη δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀγρίππας, φθόνῳ τοῦ ἡρώδου τὸ τετράρχου διάγραν δεδυκώς. ἐπῆρε δὲ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡ γυνὴ, κατοκνοῦσαν τὸν ἀρχίαν, καὶ φαυλόν D τὸ μὴ βούλεσθαι πλεῖν δεῖ καῖσαρα, τοιοῦσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὲ ἀγρίππας ἐξ ἰδιώτου βασιλέα ποιοῦσιν, ὅπου γε αὖ ἐκεῖνον διαφθείρειν ἐκ τετράρχου. τούτοις ἀπροσδόκητος ἡρώδης, ἦκε πρὸς γάϊον, ὑφ' οὗ τῆς πλεονεξίας δεδιπλῶται φυγὴ εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὲ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ᾧ καὶ τὸν τετραρχίαν τὸν ἐκείνου προσέθηκε γάϊος. καὶ ἡρώδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγοῦσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς τελευτᾷ.

Κεφ. κ. Γάϊος δὲ καῖσαρ δεῖ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὸν τυχόν, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸ καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῷ τε δυσμενεστάτων ἀνδρῶν ἀνοσιωτάτην τὸν πατρίδα. ἐκτεῖναι δὲ τ' ἀσέβειαν, καὶ δεῖ ἰουδαίους. πεζάνιον γοῦν μὲν στρατιᾶς δεῖ ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀνδριάντας αὐτῷ, προστάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας ἀπολεῖν, καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. ἐφ' ᾧ δὲ ἀρα τῷ προσταγμάτων ἔμελλε. καὶ πετρώνιος μὲν σὺν ξισὶ τάγμασι καὶ πολλοῖς F ἐκ δ' συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνε ἐκ δ' ἀντιοχείας. ἰουδαίων δὲ, οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι τοῖς τῶν πολέμου φήμαις, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δὲ ἐχώρει δι' πάντων τὸ δεινόν. ἤδη γὲ οὔσης εἰς τὴν πτολεμαΐδα τῆς στρατιᾶς, πρόσεισι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας ὄρθιον κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἐκτεταμένη, θεμείλιται δὲ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τῶν πρὸς ἀνατολὴν κλίμακος ἀπὸ G σταδίων ἑξήκοντα, τῷ τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ δὲ τῶν μεσημβρινοῦ, τῷ καρμήλου διέχοντα σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι τῷ ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄκρον ὃ καλοῦσι κλίμακα τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τῷ ἢ ἄσσους ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλος ποταμὸς παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτῷ

τόπον

πῆχον ἑκατονταπήχεως θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ὄζει, καὶ κοῖλος, αἰθάλῳ δὲ τῷ ὑαλίνῳ φάρμακον, διὸ ὅταν σκεύη πολλὰ πλοῖα φορτία, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, καταφερόντων μὲν ἅπαντες ὀλίγου δεήσαντες τότε τῇ ἀνίμων εἰς αὐτὸ, τῷ ἔξωθεν ἀργῷ φάρμακον, τῇ δὲ μεταλλον πᾶσαν δύσεως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τῷ ὑφῃρχυθῆσαι ὕαλον ἐκ τῆς τόπου πάλιν γενέσθαι φάρμακον εἰκάσαι. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιοῦτόν ἐστιν φύσει. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς Πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν Πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων φρόντον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, τῷ μὲν στρατῷ, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, ἐν Πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν Τιβεριάδα, τῇ τε ῥωμαίων διέξεισι δυνάμει, καὶ τὰς Καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τῷ ἀξιώσειν ἀπόφασιν ἀγορεύοντα. πάντων γὰρ ὑποταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθηρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς Καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπιστεῖσθαι πρὸς τοῦτο, χεδὸν ἀφισταμένων ἐστὶ καὶ μὴ ὕβρεως. τῷ δὲ τὸν νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεινομένων, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τὸ δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνδρὸς, οὐ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἶη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὴν κἀμοὶ φυλακτέος ὁ τοῦ μοῦ δεσπότου νόμος ἔφη. βλαβεὶς γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἐπολοῦμαι δικαίως. πολεμήσω δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, οὐκ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ἄκων ὑμεῖς ὀλοῦσθε. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καταστάσας δὲ ὁ πετρώνιος αὐτοῖν τῷ βουλῇ, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν καίσαρος, ἢ τοῦ δήμου τῆς ῥωμαίων, δὶς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας εἰσκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὰς, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅπου τοίνυν θράσος καὶ οἶκτος εἰσήει τὸν πετρώνιον, τῆς τε ἀνυπερβλήτου θρησκείας τῆς εἰς θεὸν, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμου προθυμίας. καὶ τότε μὲν ἄπρακτοι διελύθησαν. τῇς δὲ ἐξῆς, ἀθροίσας τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλόγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συμβούλευεν. τὸ μὲν τοι πλέον ἐπεῖλει, τῷ τε ῥωμαίων ἀπαντεινόμενος ἰσχυῖ, καὶ τοὺς γαίου θυμοὺς, τῷ τε ἰδίᾳ πρὸς τούτους ἀπάγχειν. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τὴν χώραν κυδυιδιοῦσαν ἄπρακτον μενῖναι, κατὰ δὲ ἄρα ἀπόρου παντάπασι γενόμενος ἀρχὰς διέτεινεν αὐτῶν τὰς πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ ἀθρόους δυνάμενον ἐμοὶ μᾶλλον εἶπεν; ἢ γὰρ τῷ θεοῦ συμπραγοῦντος

centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cùm exhauſerint multæ naues, paritet accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moréſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco, fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruãda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocãdas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ cõuocatis omnib. ait ſibimet periculoſã rẽ ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperãte

placabo Cęsarem,ac vobiscum saluabor libenter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis,multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum:atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quòd tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret,nosset cum viris etiam pronunciam esse perdendã. Seruare siquidem ipsos legem patriam: & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri:alij autem exitium C. Cæsaris nunciãtes,prosperè nauigauerunt:denique ante septẽ & viginti dies epistolas Petronius accepit,finẽ Cæsaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

CAP. X. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte. *Ant.li.19. cap.3.*

CAio per dolum interempto,qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sẽtio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit:& propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa aduenire: quem cùm & senatus in concilium, in castra Claudius euocasset,vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primò quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse,si militum erga se studia tam religiosa desereret,imò tutam aliter suam non essefortunam:iam enim ad inuidiam satis fore,quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, vt aliquis tyrãnus,sed vt princeps benignus:sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communẽ omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cùm detulisset Agrippa, respõdit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam,nunciantem eis,se non posse adduci,vt eos proderet,quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum per uicaciam,patriam ciuili cęde fœdari.Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus,qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupim⁹,& cõcurrere aduer⁹ propinquos nostros

A πείσας καῖσαρα, σωθήσομαι μὲν ὑμῖν ἡδέως, ἢ παραξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἑτοίμως δώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, ἀλλ' ἀφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατὰ χώμενον αὐτῷ. καὶ θαλλοῦς τῷ φαπαὶ ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, εὐθὺς διὰ τάχους ἐπέστελλε καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς ἰουδαίαν ἑαυτοῦ, καὶ τὰς τῶν ἐθνῶν ἱκετείας, ὅτι τὸ εἰ μὴ βούλοιτο θεὸς τοῖς ἀνδράσι καὶ τῷ χώρᾳ ἀπολέσαι, δίον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα.
B ταύταις τὰς ἐπιστολαῖς οὐ σφόδρα μέτριος γαΐῳ ἀντέγραψεν, ἀπειλῶν πετρωνίῳ θάνατον, ὅτι τῷ προστάγματι αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν τούτων γραμματοφόρους συμβὰν χειμασθῆναι ἓξ μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ γαΐου θάνατον ἄλλοι καταγγέλλουσιν ὀλίγῳ. ἔφθη γοῦν τὰς ἐπιστολὰς λαβεῖν πετρώνιος ὀλίγας, ἐπὶ ἃ μὴ εἴκοσιν ἡμέρας, ἢ ταῖς καθ' ἑαυτῷ.

C ΓΑΐου δὲ ἠγεμονεύσαντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτὼ, μὴ δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τῆς ἐν ῥώμῃ στρατιᾶς εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῆς ὑπάτων, συνίου συστάσης, καὶ πομπείου σκιπίωνος, ξυστὰς συμβούσας ἀσφαλείας ὀλιγίστας φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπιτώλιον ἠθροίσθη, καὶ δῆλα τῷ ὠμότητα τοῦ γαΐου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. κατασπεύδαι γὰρ δι' ἀριστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διῳκεῖτο τὴν ἀρχήν,
D ἢ κεῖνον ψῆφῳ τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. συνέβη δὲ τῷνικαῦτα προσπεδημοῦντα τὸν ἀγρίππαν, τῷ τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἀγαθὸν, χρήσιμον αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνον συνιδὼν τὴν ἡδὴ τῇ δυνάμει καίσαρα, θεὸς κλαύδιον ἀπέφησεν. ὁ δὲ αὐτὸν προσβὰν τῷ θεῷ τῷ σύγκλητον ἀπαπίμπει, δηλοῦντα τῷ αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι
E πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἁρπαγείη, καὶ οὔτε τῷ ἐκείνων αὐτοῦ ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τῷ αὐτοῦ τύχῃ κεῖνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, δικίνδυνον ἦν. ἔφη τε ὅτι διοικήσοι τῷ ἀρχῷ, ὥσπερ ἀγαθὸς θεσπότης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προνοίας, τῷ δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῆς πραγμάτων βουλῇ, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ἂν δεῖγμα σωφροσύνης αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκείνατο, καὶ στρατιᾷ, μὴ γενέσθαι ἀγαθοῖς πατρίοις, δουλείας ἑκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ἔδοξα τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι θεσθοῦναι μὲν τοῖς εἰς αὐτὸν ὁμόσασι, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσοι δὲ ἄκων, θεὸς οἷς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μὲν τοι θεσπροσκληθέντα τῷ πολέμῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον δῆτῷ αὐτῶν κακοβουλίαν, ὁμοφύλῳ φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελλεν. μεταξὺ δὲ τῷ μετὰ τῆς συγκλήτου σπαθοφόρῳ τις, σπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συσπασθαι, τί καθόντες ἀλλοφύλοις ἀγρυμεθα, καὶ κατὰ τῷ μετὰ κλαύδιον

συγ-

συγχωρῶν ὁρμᾶν; ἔχοντες ὡς αὐτοκράτορα μᾶλλον μεμφόμενοι δ' οὐκ ἀδικοῦμεν, τοσοῦτον δὲ δίκαια πρὸς οὓς μετὰ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν δι' μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς· καὶ τοὺς στρατιώτας ἐφιλοκίνδυνος. οἱ δὲ δι' παῤῥησίαν εὐθαρσῆ μὲν πρὸς τὸν ἀπόλειψιν ἀσφαλεῖς ἔχον. αὖθις δὲ ὡς ἀποστροφὴ συνέβη οὐ κατεφαίνετο, τὸν μὲν στρατιωτῶν ὁδὸν ὑπείροντο πρὸς κλαύδιον. ὑπολιπόντων δ' αὐτοῖς περὶ τὰ τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὸν τύχων καὶ συνέβη κινδυνεῦσαι τοὺς περάγοντας, πρὶν γνῶναι τὸν ὁρμὴν τῶν στρατιωτῶν κλαύδιον, εἰ μὴ πρόσθεν ἀναχρίπτας ἀυτῷ, τὸ κινδυνεύομενον τῆς πρόξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ εἰ μὴ κατέχοι τὸν ὁρμὴν τῶν ὅτι τοὺς δι' παῤῥησίας λελυσσακότων, ἀπολίσας δ' οὓς τὸ κράτειν ὅτι ἐβιάσθαι, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τῶν στρατιωτικοῦ, προσδέχεταί τε τὸν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἐξέσει σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ δὲ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν ἀγρίππαν δ' ἅπασι ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προσεπιδοὺς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὸν λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, δι' ἐπάγματος τὸν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προστάξειν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὸν δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθῆναι. δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὃς αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερνίκῃ συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. ϛ. Ἀγρίππας δὲ ὡς αὖ ἐπὶ τοσαύτης ἀρχῆς, πλοῦτον ἀφθόνου προσῤῥέοντα, καὶ τὸν χρήσιμον αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὰρ περιβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον εἰ τελεσθεῖ, αὐδενὸς τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ὀφθὲν πρὶν ὑψοῦσθαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν ἡμισταθείᾳ, βιβασιλεύκασι μὲν ἐπὶ ξία, πρότερον δὲ τῷ τετραρχεῖν ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ δέκα ἀφηνιασάμενος, καταλείπει δὲ ἐκ μὲν συνατίσης, ἐκ κύπρου γεγαμημένας, βερνίκην, μριάμμην, δρουσίλλαν. υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, οὔ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὑπέστρεψε πέμψει κούαντιον φᾶλλον, ἐφ' ᾧ τὰ πάτρια ἀλίξανδρον, οὐ μενθ' ὑφαιρούμενος τῷ παῖδι ἐθνῶν διαφύλαξαι. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεύων τῆς χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ὅτου μὲν οὖν ἕνεκα οὐκ προεῖπον, ἀριστοβούλου τοῦ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος ἦ μὲν ἀλίξανδρος ἐκ μριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἦ δ' ἀλίξανδρος γῆμε, φ μεγάλας ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὸν ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θείου, τὸν ἀγρίππαν. υἱὸν ἀγρίππα. ϛ ἦ ἄλλης ἐπ ἀρχὰς ἀφικόμενος ὑπὸ ἀλεξάνδρου κούμανος, ἐφ' οὗ δόρυβοί τε ἦρξαντο, ἔφθασε πάλιν ἰουδαίων ἡγήσ-

A Claudium ſecutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare poſſimus, & ad quem cum iuſtis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egreſſus eſt curiam, omnibus ſe militibus cõſecutis. Hoc exemplo optimates deſerti, in magno metu eſſe cœperunt: ac deinceps videntes ſibi aduerſationem tutam non eſſe, ſicuti milites, ad Claudium tranſierunt. Occurrebant autem eis pro muris ſtri-
B ctis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitioſiùs adulabantur: & penè accidit, vt progreſſi quinque interficerentur, ante ſcilicet quàm militum impetum Cæſar agnoſceret: niſi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciaſſet: dicens quòd niſi coercuiſſet exercitum, iam in ſanguinem ciuium furentem, confeſtim amiſſurus eſſet omnes per quos conſpicuum eſſet imperium; fieréque ſolitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, conti-
C nuit militum impetum. Suſcepit autem in caſtris aduenientem ſenatum, & indulgenti honore complexus, egreſſus cum patribus confeſtim obtulit Deo hoſtias, vt mos eſt pro Imperio ſupplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerſo, adiiciens ei etiam illam quæ Auguſtus Herodi donauerat, Trachonitidem ſcilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lyſaniæ vocabatur. Et populo quidem donatio- *Ant. li. 19.*
D nem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiuſdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni penſus maximus affluebat: qua ſanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolui, irritam prorſus obſidione Ro-
E manis oppugnantibus effeciſſet. Sed antequam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnauit *Ant. li. 19.* autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus eſſet, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt
F hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Poſt hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Ariſtobulum. Alius quoque eius frater Ariſtobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius.
G Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in maiori Armenia regnauerunt.

Cap. XI. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus; sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouēdas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoro quippe, per viam publicam, Stephanus quidem seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gæman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudeorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione cōcurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo cōmota est: & relicta diei solemnitate, in Samariā vulgus impetū fecit sine vllo

Κεφ. κα.

τ ap.

τῷ ἀρχόντων κατέχοντι φυλάκιον. ἦν λῃστικοῦ
ὄχλου καὶ στασιώδους, δ' ἀναῤῥήξεως·
ὧν ἐλεάζαρος καὶ ἀλέξανδρος ἦρχον, οἱ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκραβατηνῆς τοπαρχίας ἐφορμοῦντες, αὐτούς τε αἰφνιδίως μυρίους ἠλείας φονεύουσι ποιοῦμενοι, καὶ τὰς πλησίας αἰτίας ἐμπιμπρᾶσιν. κύμανος ὢν ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς καισαρείας μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐβοήθει τοῖς φθειρομένοις, καὶ τῷ μὲν πλείστους ἀπέκτεινε. φεύγοντος δὲ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῷ πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῶν ἱεροσολύμων σκηπτούχους στίκκους ἀμπεχόμενοι, καὶ τέφραν τῇ κεφαλῇ καταχέαντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ δι' ἓν ἢ εἰς σαμαρεῖς ἄκμασαι, δι' ἃ ἱεροσόλυμα ῥωμαίοις παρεξύνθη. ἔφασαν δὲ τὰ ξίφη, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐκδίκου γαλιλαίου ὀλέσθαι. τούτοις πειθόμενοι οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐξάπορτο δὲ πολλοὶ πρὸς λῃστείαν δι' ἄδειαν. καὶ μὴ πᾶσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, καὶ τῷ θρασυτέρων ἐπανάστασις. καὶ τῶν σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς κουμάνιον κουαδράτον, ὃς ἐπὶ ἡγεμονίαν τῆς συρίας, εἰς τύρον ἀφικνούμενοι, δίκην τινὰ ἀπὸ τῶν διορθησάντων τὰ χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες δὲ καὶ οἱ γνώριμοι τῶν ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου, κατάρξαι τοῦ ἐλέγχου τῆς ταραχῆς σαμαρεῖς ἔφασκον, αἴτιον δὲ τῶν ἀποβεβηκότων κούμανον γεγενῆσθαι, μὴ θελήσαντα τοῖς αὐθέντας τῶν σφαγέων ἐκδοῦναι. κουαδράτος δὲ τότε μὲν ἐκατέροις ἐπαγγέλλεται φήσας, ἐπειδὴν εἰς τοὺς τόπους ἀφίκηται, διακριεῖν ἕκαστα. αὖθις δὲ ἀφελθὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεσταύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν παραγενόμενος πόλιν, δίκαιον τῶν σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ἀπὸ τοῦ κώμης τῶν ἰουδαίων, οὓς ἐπύθετο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, παλαιεῖ διαλαβόμενος. δύο δὲ ἑστῶτας τῶν δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, πέμπει παῖδας ἀνανου, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀνέπεμψεν δεδεμένους καίσαρα, ὁμοίως δὲ καὶ σαμαρέων τοὺς ἐπιφανεστάτους. παρήγγελε δὲ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλερι τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν εἰς ῥώμην, δύο ὄντας κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῶν γεγενημένων παῦται. ἀφικομένους δὲ ἐξ ἀμφοῖν λυδδῶν αἰδέσιμον εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς ἀπόχεσιν ἐπιτηδεῖον. δι' ἃ τὸν ῥωμαῖον καίσαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὼν δὲ καὶ ἀγρίππας ἐνδόξως ἐφαγωνιζόμενον ἰουδαίων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν παρῆσαν, σαμαρέων μὲν κατέγνωσε, τρεῖς αἰσελεῖν προστάξας τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυγαδεῦσαι, κέλερα δὲ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς ἱεροσόλυμα, φλαβίαν ἰουδαίους πρὸς αἰτίας ἐκέλευσε, καὶ σεσυρῆσθαι τὴν πόλιν, οὕτω τὸν παραλίου ὑποκοπῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίους μὲν ὁ πάτερπιν, φίλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἐκπέμπει,

duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Actebarenæ regioni conterminos irruentes, promiſcuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperâtes, vicos etiã inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet: ſicque eorum multos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atque templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neque ob vnius Galilęi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuèrant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtramque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus vinctos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuti percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderãt) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorũ nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſuppliciũ tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionum opera scenámque peruenerit, quoniã scio esse narratione molestũ, silẽtio præterire melius puto.

CAP. XII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 11.*

CONuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autẽ regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus sollennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædã latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cædẽ quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nã in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Cõtra quos

A τῆς γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ συρίας. ἐπὶ ὃ δὲ χαλκίδος, ἀφελόμενος εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τοῦ φιλίππου ἡγεμονίαν τὴν ζραχωνῖτιν καὶ βαταναίαν καὶ ζαχανίτιν καὶ γαυλανίτιν. προσέθηκε δὲ τὴν τοῦ λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν οὐάρου ἡγεμονίαν ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι ξ΄ισὶ καὶ δέκα, πρὸς δὲ μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν ταῖς ἀγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ὅτι κληρονομίαν τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον βρεττάνικον ἐκ μεσσαλίνης τοῦ πρεσβέως γυναικός, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τὴν ὑπ' αὐτῷ ζεύξαντα νέρωνι. γεγόνει δ' αὐτῷ καὶ ἐκ πετίνης ἀντωνία.

B

C

Κεφ. κβ.

ΟΣα μὲν οὖν νέρων δι' ὑπερβολὴν δι' δαιμονίας τε καὶ πλούτου ὡδαφρόνησας ἐξύβρισεν εἰς τὸ τύχην, ἢ τίνα ζόπον τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τὴν ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκελεν εἰς σκηνὰς, καὶ ὄρχον, ἐπιδεδὶς δι' ὄχλου πᾶσιν ὅτι ὡδαλεί ψω. ζέλομαι δὲ ὅπως τὰ ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν ἡμέμφθαι. τὴν μὲν οὖν μικρὰν ἀρμενίαν, δόντος μὲν βασιλεύειν ἀριστοβούλῳ τοῦ ἡρῴδου. τῆς δὲ ἀγριππα βασιλείας, πλὴν ὀλίγων πόλεως περὶ θησαυρὸν τοῦτον ὑπ' αὐτῷ λησῶν, καὶ τῆς ὅπως κοινωνίας φωραθέντων οὓς ἐπόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἐῶ.

D

Κεφ. κγ.

ΚΑθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον δὲ ληστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, εἰ καὶ ὀλίγοι στρέλοι, μᾶλλον ἡμέρας καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀθρόους. μάλιστα δὲ ἐν τέθραις, μισοῦμενοι τῷ πλήθει, καὶ τῆς ἐπιθέσεως ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις σύνηθες τοὺς ἀλλοφύλους, ἔπειτα πεσόντων μέσος ἐμίγνυτο τῷ ἰπαγανακτοῦντων οἱ περφονευκότες, διὸ δὲ καὶ παντὶ πάσῃ ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀδίωρετοι. πρῶτος μὲν οὖν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μεθ' ὃν καθ' ἡμέραν ἀφθόνως τὸ πολλοὶ καὶ τῷ συμφορᾷ ὁ φόβος ἐπὶ τοῖς ἀλλοφύλοις, ἐκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὸν θάνατον προσδοκῶντος. προεπισκοπεῖν τε γὰρ ἐπῆν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις πρόσεσθαι ἐπὶ πίστει ἦν, ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑποψίαις, καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀφθόνως ἐφονεύετο. τοῦτον τῷ βουλομένων τὸ τάχος ἦν, καὶ τὸ λαθεῖν ἡ τύχη. συμπίπτει δὲ πρὸς τοῦτοις ἕτερον πονηρὸν, χειρὶ μὲν καθαρόν, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τῷ σφαγέων, τοῖς δι' δαιμονίαν ἐπόλεως ἡμιμάλλον. πλανοὶ γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θεασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγμάτων ἰδίωται, δαιμονιῶν τὸ πλῆθος ἀπέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τῷ θεοῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅτι τούτοις

E

F

G

ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀποστάσεως εἶναι κατα-
βολὴν, πέμ- A
ψας ἱππέας καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.
μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ Ἰουδαίους ἐπάκωσεν, ὁ αἰ-
γύπτιος ψευδοπροφήτης. ὡς γὰρ ἐμβόλιμος εἰς τὴν
χώραν, ἀληθροπος γόης, καὶ προφήτου πίστιν ὑπιόντας
αὐτῷ, εἰς ἑξακισχιλίους μὲν ἀθροίζει τῷ ἀπατεῶνι
πλῆθος. ἐπιόντα δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τὸ ἐλαιῶν
καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα
παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊ- B
κῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς
συνεισπεσοῦσι δορυφόροις. φθάσει δὲ αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν
φῆλιξ, ἅπαντας μὲν τοὺς ῥωμαίων ὁπλίτας, καὶ
πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβο-
λῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων,
πολλοὺς δὲ τῶν περὶ αὐτὸν, τὸ δὲ λοιπὸν
πλῆθος σκεδασθὲν ἅπαν τὴν αὐτὴν, ἕκαστον ἀγελα-
δὸν κατασταλμένον δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦν-
τι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ C
γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀπό-
στασιν ἐκίνουν, καὶ πρὸς ἐλευθερίαν παρεκρότουν,
θάνατον ἀπειλοῦντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων
ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρεῖσθαι λέγοντες,
τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μειζό-
μενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν κατ' ὀλίγους, διήρπαζόν τε τὰς
τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀπέκτειν, καὶ τὰς
κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὥς τε πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ D
ἐδόκει μὲν ὁ πό-
λεμος καθ' ἡμέραν ἐπιῤῥιπίζεσθαι. ἑτέρα δὲ ταραχὴ
συνίσταται περὶ καισάρειαν, τῶν ἀναμεμιγμένων
Ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύρους στασιασάντων. οἱ
μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, Ἰουδαῖον
γεγονέναι τὸν κτίσαντα αὐτὴν λέγοντες, ὃν δὲ ὑπο-
δύσας ὁ βασιλεύς. οἱ δ' ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν πρό-
σασθαι ὁμολογοῦν Ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πό-
λιν ἑλληνίδα ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς E
ἐγκαθιδρύσαι, Ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναθέντα. ἅπερ
οὖν ἐν μέσῳ κείμενα ἑκάτεροι. προήει δὲ αὐτοῖς
τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι
πρὸ ἀμφοῖν προκινδυνεύοντες ἐμάχοντο. οὔτε γὰρ Ἰουδαίων
οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους σπασμοὺς κατέχειν, οἷοί τε ἦσαν,
καὶ τοῖς ἕλλησιν αἰσχρὸν ἐδόκει Ἰουδαίων ἡττᾶσθαι.
προῆγον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλ-
κῇ· τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ τόλμῃ τῇ στρατιωτικῇ ἀμείνων. F
τὸ γὰρ πλέον ῥωμαίους ἦν ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συρίας ἠθροι-
σμένους, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς
βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φθάσας ἦν ἀπα-
τάλλῃ τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτάτους ἑκατέρω-
θεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιξι καὶ δισ-
μοῖς. οὐ μὴν τά γε πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει
τοῖς καταλαμβανομένοις ἀκαιρίαν ἢ δίος, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλ-
λον παρῳξύνοντο πρὸς τὸ στάσιν. νικῶντας δέ ποτε G
τοὺς Ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ,
μὴ ἀπειλῆς ἐπιλύσων ἀναχωρεῖν. τῷ δὲ μὴ πεῖθο-
μένων, ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνοὺς,
ὧν διαπαγεῖσαι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. ἐμπεσούσης
δὲ τῆς στάσεως, ἐπιλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρί-
μους, ἔπεμψε πρεσβεῖς ἐπὶ νέρωνα, διαλεξομένους
περὶ τῶν δικαίων.

A Felix (videbantur quippe femina defectionis
esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem
plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Aduenies quippe in prouinciam, magus cùm esset, prophetæ opinionem
sibi arrogans, triginta fermè millia hominum
congregauit, quos vana seductione deceperat.
Et circumducens eos de solitudine in mon-
tem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosoly-
B mam nitebatur ascendere: depulsóque Roma-
norum præsidio, in populares exercere domi-
nationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad
id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius im-
petum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis
armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multi-
tudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius
quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui
cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis
traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regio-
C nes proprias dispersa est. Compressis verò his
etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars
altera tumescebat. Magi enim quidam & latro-
nes collecti, multis afflictionem inducebant:
& quasi ad libertatem vocabant mortem aper-
tissimam comminantes his, qui Romanorum
principatui obedire voluissent: vt vel reluctan-
tes auerterent eos, qui spontaneam ferrent ser-
uitutem. Dispersi ergo per totam regionem
diripiebant quorumque potentium domos,
D cósque insuper trucidabant: inflammabant et-
iam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iu-
dæa protinus impleretur. Et hoc quidem bel-
lum indies ingraueſcebat. Alter autem tu-
multus ortus est circa Cæsaream, inter Iu-
dæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, &
Syros, seditione commota. Hi siquidem po- *Ant. li. 20. cap. 12.*
stulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum e-
ius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex
Herodes. Æmuli verò conditorem quidem
E confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem
fuisse gentilium vindicabant. Neque enim
illic statuas & fana potuisse constitui, si ad
Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob
has ergo causas inter se populus vterque iur-
gabat. Procedebat autem vsque ad arma con-
tentio: & quotidie ad confligendum audaces
quique partis alterutræ prosiliebant. Neque
enim Iudæorum seniores cohibere tumultus
gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum
F videbatur, Iudæis inferiores videri. Præsta-
bant autem hi quidem diuitiis & corporum
viribus. Græci verò auxilio militum: magna
siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò
fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxi-
liandum parati erant Syris. Præfecti autem
militum curabant comprimere tumultum: &
pugnaces quosque comprehensos, taureis vl-
ciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia
comprehensorum, impedimentum aut timo-
rem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in
seditionis irritabantur augmentum. Tunc de-
mum Felix minaci edicto præcepit contumaces
quosque vrbe discedere: non parentium autem
immissis militibus interfecit non paucos, quo-
rum etiam bona direpta sunt. Manente autem
seditione, nobiles vtriusque partis electos, le-
gatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

Cap. XIII. De præſidibus Iudææ Albino & Floro. Ant.li.20. cap.15.

VErùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præterierit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus futabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtiparoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum cum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

Ant.li.20. cap.1.

Διαδεξάμενος δὲ φῆστος τοῦτον τὸν τόπον Κεφ. κδ'.
φῆσος, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆλθε. τῶν γοῦν λῃστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν οὐκ ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ αὐτὸς φῆσος ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηγήσατο τὰ πράγματα. οὐκ ἦν δὲ ἰδεῖν τινα κακουργίας ἰδίαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ληστείας δεδεμένους ὑπὸ παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῷ πρότερον ὑπὸ τρόπων, ἀπελύετο τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς ποινὴν ἐγκατελείπετο. τὰ τοιαῦτα καὶ τῷ νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν ἀλβῖνον προσελάμβανον, ὡς τι τῷ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχῃ. ἄδειαν. τὸ δημοτικὸν δὲ τὸ μὴ χαῖρον ἡσυχίᾳ πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῇ πονηρίᾳ, ἴδιον εἶφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος προῆρχεν ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφόροις δὲ, πρὸς ἁρπαγὰς τῆς μοχθηρίας κατεχρῆτο. συνέβαινε δὲ, τοὺς μὲν ἀφορήτους ὑπὲρ ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἀπλήστους δὲ, δίκῃ τῷ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὴν ἀξίαν κολάσεως. καὶ θόλου δὲ ἡ μὲν παῤῥησία πάντων ἐξεπεκόπτετο, τυραννὶς δὲ διὰ πλειόνων, καὶ τὰ ἀσέβημα τῆς μελλούσης ἁλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μετὰ τοῦτον ἐλθὼν γέσσιος φλῶρος, ἀγαθώτατον κατὰ σύγκρισιν. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μὴ ὑποψολῆς ἐκακούργησε. γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἀδικίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ δίκῃ τιμωρίᾳ κατακείτων πεμφθεὶς δήμῳ, οὔτε ἁρπαγῆς τινὰ τρόπον, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἐν δὲ τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς ἀρχοῖς, ἀναιδέστατος. οὔτε δὲ πλείω τὰς ἀπάτας τῆς ἀληθείας κατέχειν, οὔτε ἐν τῇ πανουργίᾳ δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπινοῆσαι. ᾧ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δὲ ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμήνατο, καὶ μόνον οὐκ ἐκήρυττεν ἐπὶ τῷ χρῆσθαι πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λάφυρα τῷ λῃστῇ. διὰ γοῦν τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πᾶσαι ἠρημώθησαν σχεδὸν αἱ ὑπαρχίαι, καὶ πολλοὶ τῷ πατρίων ἤθων ἐξαναστάντες, φυγῇ εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦν ἐπέσχεν ἡ ἐπαρχίας, οὐδὲ ἐτόλμησε τις τῶν πρὸς αὐτὸν ἐκπολεμεῖν τὸν φλῶρον. ἐπεὶ δὲ ἡγεμὼν ἦν εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῷ ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, θύσας ὁ δῆμος οὐκ ἐλάττους τριακοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφοράς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκπολεμῶσαι. ὁ δὲ παρὼν, καὶ τῷ κεστίῳ παρισοῖ, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅθεν μὲν κέστιος τὸν ὁρμὸν τοῦ πλήθους κατεσβέσθη, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς ἐπὶ τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρον κατασπουδάσοι μᾶλλον, ὑπέστρεψεν

εἰς αὖ-

εἰς ἀντιόχειαν. ἀφεὶς πέμπει τὸν αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλάκκος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει δημιόμενος ἐποιεῖτο, ὡς μόνῳ συσκιάσειν τὰς αὐτοῦ ἀδικίας ὑπολαμβάνων. εἰρήνης μὲν γὰρ ὄντος, κατηγόρους ἔξειν ὅτι κακίονες ἰουδαίοις ἐφεστήκασι. φοβούμενος δὲ ὑπόστασιν αὐτοῖν, τῷ μείζονι κακῷ ἀφέλκυσαν τὸν ἔλασσον αὐτοῖν ἀπὸ τῷ μεζονίσθαι. ὁ μὲν οὖν εἰς ἀπόρρηξιν τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς ταῖς συμφοραῖς.

Κεφ. κε.

ΕΝ δὲ τούτῳ καὶ οἱ καισαρίων ἄλλοις, νικήσαντες ἀφ' ἑαυτῶν τοὺς πόλεως ἄρχοντας, τὰ δ' κείσανα ἐκόμισαν γράμματα, καὶ ἐφεστήκεσαν ἐπ' ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας, ἐπὶ ἀγρίππα δὲ τῷ δεκάτῳ βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. εἰς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἄξιόν ἐστι φέρεσθαι. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν εἶχον ἐγγὺς ἀφ' ἑαυτῶν, οὐ δικαίως δὲ τῆς ἄλλων καισαρέων, πολλάκις μὲν καὶ πρὸ τοῦτον ἐπεφύκεσαν, πολλὰ πολλαπλάσια τῆς ἀξίας δεδόντες. εἰς δὲ ἐπόρουν τοὺς δεσπότας, εἰς ὑπέρεσιν ἦν καὶ προσῳκοδόμει τὸ χωρίον ἑκάστῳ, ἐργασίαν καταστενάζόμενος, τινὰ δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν πάροδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, ἐκώλυον. εἰς δὲ τούτους εἶργε τῆς βίας φλάκκος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, τινὸ εἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, προσιόντων τῶν φλάκκου ἀργυρίου ταλάντων αὐτῷ, ἐκκωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ φλάκκος μόνον τὸ λαβὼν ὑποχώρησιν πάντα συμφερόμενον, λαβὼν, ἐξέστησε τῆς καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὸν σὺν αὐτῷ ὄντα, ἅπερ ἂν δέσει πράσσειν τοὺς ἰουδαίους τῇ μάχῃ. τῇ δ' ὑπούσῃ ἡμέρᾳ ἑβδομάδος οὔσης, τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἐλθόντων ἐπὶ σαββάτοις, ἐπισταὶς τῆς καισαρείας γάτραν καταστρέψας, καὶ ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου αὐτῶν θύμιον, ἐπιθύειν ὄρνις. τοῦτο τοῖς ἰουδαίοις αἰτίαν ἔσχε παροξύνειν, εἰς ὕβριν ἑαυτῶν τῶν νόμων, μεμιαμμένου ἦν χωρίου. τὸ μὲν ἐν δεξιᾷ καὶ πρῶτον, δηλοῦν τοὺς ὑγιεινοὺς καταφεύγειν πάλιν ἐπὶ χρῆσιν. τὸ σκολιὸν δὲ καὶ ἐν πάσῃ φλεγμαῖνον, ἐξεμέσαι ἔφασκον εἰς μάχην. ἐμπεσόντων μὲν οὖν εἰσέπεσον οἱ τῆς καισαρίων σπασταί. ἦν γὰρ ὀλιγάνδρου τὸ περιπόμφιον ἐν σωτῆρι μάζοις, καὶ ταχέως ἐγένετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δ' ἰουδαῖος ὁ δικαιοδοτῶν τοπαρχῶν, τὸν τε γάτραν ἔρριψε καὶ κατεπάτησεν ἐπὶ ἐφόδῳ τοῦ σώματος. κτλωμένου δ' αὐτὸ τῆς τῆς καισαρίων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναρβατα. χώρα τις αὐτοῦ οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλάκκον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπεδύροντο αὐτῷ τῆς παρανομίας, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ δι' ὀργῆς λαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπαράλογον ὡς τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπὶ μέγιστον, καὶ τοὺς

A Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò

B indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsariēses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

Cap XIIII. De Floro sæuiente in Iudæos. Cæsarienses & Hierosolymitas. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem ege-

C rant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, maiis partibus maius precium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habētes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, in-

D flectant Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittēs se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebastẽ, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud

E iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex compositio quippe missus fuerat, qui

F pro synagogæ foribus immolaret: ficque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violẽtia, Iudæi statim libros legis rapientes se contulerunt in Nabata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, direpta à Cæsa-

G rea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebastẽ ad Florũ venerũt, de his quę acciderãt cõquerentes, & vt auxilio esset rogabãt, quãuis reuereter, tamẽ eum & de octo talẽtis admonẽtes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanas grauissima indignatio nascebatur: verũtamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iacicbant vltima: & A
caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine B
poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis C
vrbem circumdaret. Tunc populus ieuire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta iecciſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in præſentem effundere cõtumelias: nec ſolùm D
in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerãt, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderẽt. Diſcedẽtes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxêre noctem. Florus autẽ tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſq; ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ ſuccłamaſſent, protinus dederẽt: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandũ. Ad hæc reſpõdent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferẽdam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile F
eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirũ pœnitcat, & præ timore ad negandũ ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gẽtis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquẽtibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in G
ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita auctoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ δὲ φλῶρος ὥσπερ ἐργολαβηκὼς ἐκκαῖειν τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ἐπὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἀξιοῦντι ἐπὶ ταῖς ἀναγκαίοις τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθὺς εἶχε τὸ δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοᾶις ἐχρῶντο ὑπὲρ τοῦ καίσαρος αἰτιῶντο ἀνθρώπους, καὶ τὸ φλώρου τυραννίδος ῥύεσθαι παρακαλοῦντες. εἶναι δ' τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστους εἰς τὸ φλῶρον ἐκφερόντων, καὶ καινὸν ὀλκεῖον ἐπ' αὐτοῦ κέρμα, κενὸν παρ' ἀναλήρου, καὶ ταλαιπώρου τύπας ἐκ σπυρίδος τὸ φιλαργυρίας, ἀλλ' ὅτι πρόμαλλον χρημάτισαι προσεπρόσθη. δέον γὰρ εἰς εἰς κομιδῆς ἕνεκα σβέσαι τὸ πολέμου πῦρ ἐκαίετο μᾶλλον, καὶ τὰ μὲν χῆς ἀφῆκε τοὺς αἰτίας, ἐφ' ᾧ καὶ μικρὸν ὤκνει, ὁ δὲ μὴ σπανίως ἐπαιτῶν καὶ πλείονος, ὅτι ἱεροσολύμων ἀφικνοῦν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐρείδῃ), ὡς τῷ δίκῃ καὶ τὸ ἀπιθανῶς ἐφεδρεύσῃ τὸ πολίτ. ὁ δὲ δῆμος ἐφοδυσσόμενος τὸ ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπαντᾶ τοῖς σπαπώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸ φλῶρον διεσπουδακῶς ἐκδέχεσθαι παρεσκεύαστο. καὶ ἐκεῖνος ἐφεπόμενος σὺν ἱππεῦσιν πεντήκοντα καπιτῶνα ἑκατοντάρχην, αὐτοχωρεῖν αὐτοῖς ἐκέλευσεν, καὶ μὴ πρὸς ὃν ὕβρεις εἰρήκεσαν, εἰρωνεύεσθαι τὰς κατ' αὐτοῦ φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ ἠλιθίους εἶναι καὶ παῤῥησιάσασθαι, σπουδῇ ἐν ἐμοὶ αὐτὸν ἐκ παρέργου φαίνεσθαι μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλοδίκους. ἵνα κατακλάσῃ τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῷ ἐξελκαπῆναι ἱππεῖσιν εἰς μέσους φερομένοις, διασπείσασθαι, πρὶν ἀπασάσθαι τὸ φλῶρον, καὶ τοῖς σπαπώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ τῆς ἐπιάσης μὴ δίκην καὶ ἐπὶ πόστιος διενυκτέρευσαν. φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκάθιζεν). τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἕωθεν ἐπὶ αὐτοῦ θρόνου καθίζει), καὶ προσῆλθον οἱ τῶν ἀρχιερέων καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωριμώτατον τῆς πόλεως πᾶν, παρίσησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκβοῆσαι, φάμενος αὐτοὺς ἀπολαύσειν ἃ ἠμύνας, οἱ μὲν ἐπὶ τοῖς αἰτίοις. οἱ δὲ τὸ μὲν δῆμον ἀπόφευκον εἰρηνικὸν φρονοῦντα, τοῖς δὲ ἐξαφθεῖσι λόγοις ἐπιτιμήσειν. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν οὐδὲν εἶναι πρὸς θερασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἀφρονας. ἀμείνων δὲ τῷ ἡμιβραχύτατον τὸ ἁμάρτημα ἰδεῖν, ἐκείνους μετανοοῦντας τὸ, τὲ δι' ἃ δέδοικεν ἐρημίαν. δεῖν μέντοι γε ἐπιθέσθαι καὶ τὸ ἔθνος εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι ῥωμαίοις πρεσβεύειν τὸ πόλιν, τὲ μᾶλλον ὄφελος τοῖς πολλοῖς ἐκ καλυπτάτου, συλλαβόντας καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν πᾶσιν. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς σπαπώταις διαρπάζειν τὸ τὰ καλουμένην ἀγορὰν, τὲ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ ὑπὸ θυμοῦ κέρδους παρελαμβάνοντες ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν, οὐ μόνον ἐφ' ὃν ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες ταῖς οἰκίας, ἔσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῷ παντοπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, ζόφος τὲ ἁρπαγῆς οὐδὲς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μείζονα συλλαμβάνοντες, ἤγαγον πρὸς

φλῶρον

φλάσεσιν ἦγον, οὐδὲ μάστιξι προσαικισάμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῷ ἐνείνης ὀνόματι ὀλομένων τῆς ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (ἀδήλων ἡπίων ἀπέχοντο) ὡς ἑξακοσίων καὶ χιλίων καὶ ἑξακοσίων συνήχθη. βαρυτέραν δὲ ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῆς ῥωμαίων ὠμότητος. ὁ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

Κεφ. κς. Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν παραγενόμενος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ συνοδίαν ποιησόμενος τὴν αἴγυπτον διανύσειεν, καὶ παραθέσει χρήσειεν. τὴν δὲ ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῦσαν ἐν ἱεροσολύμοις, ἐπὶ τὴν ὠμότητα τὴν στρατιωτῶν ἀνθρωπομένην, δεινὸν εἰσήει πάθος, καὶ πολλάκις τὰς τε ἱππαγωγὰς αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τῶν φόνων. καὶ ὁ μὲν ἔτι εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀναιρεθέντων, ἔτι εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς παρακλήσεως, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λῃστηλὶς τὸ ἐπὶ τῷ ἁρπαγῶν ὀνόματι λεγόμενον ἀποβλέπων, παρήκουεν. ἡ δὲ ὁρμὴ τῶν στρατιωτῶν ἐλύσασε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. ἐπὶ μόνον γοῦν τὸ ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοὺς ἁλισκομένους καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔσπευσε. κἀκεῖ διανυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, διδοικυῖα τὴν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοῖς γὰρ νόσῳ καταπεπεμένοις, ἢ πόνοις ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ ἡμερῶν τριάκοντα, ἧς ἀποδώσειν μέλλοιν θυσίας, οἴνου τε ἀπέχεσθαι καὶ ξυρᾶσθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ καὶ τελοῦσα βερνίκη, γυμνοῖς τοῖς ποσὶ πρὸ τοῦ βήματος ἱστᾶσα τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτὴν, τὸν περὶ τοῦ ζῆν κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πεντεκαιδεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δὲ ὑποῦσῃ τὸ μὲν πλῆθος ἐπορεύθησαν, εἰς τὴν ἄνω συμπόρθουσιν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐχθίστοις περὶ τῶν ἀπολωλότων αἰωδύροντο. πλεῖστοι δ' ἦσαν εἰς τὸ φλῶρον ὀπιφθονοι φωναί. πρῶτοι δὲ λύσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας περιέρρηξαντο, καὶ πρεσβυτέρους ἑκάστους, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς αἰτίαν τι τοῦ φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείθη δ' τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῷ θαλείνων, καὶ ἐλπίδι τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς ὑβρικέναι.

Κεφ. κζ. Ὡς δὲ σεδαστὴ τῆς παρουσίας ἦχθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀναλαμβάνειν προσηκατεύθυνεν, τοῖς τε ἀρχιερεῦσι σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, τοῦ μηδὲν ἐπὶ τὸν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας ἀφιγμένοις στρατιώταις. παρῆλθόν τε δὴ δύο σπείραι. τῷ δὲ ἔτι συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν στρατοπέδων ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀσπάσασθαι τοὺς ἰουδαίους, κἂν τι καὶ αὐτοὶ φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸν πλῆθον συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ ἀπαιδεύτου πάθους, τὰς ἀσπάσεις δεξιοῦσθαι.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen
B Romana dignitas erat.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

PEreadem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitij conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desiniret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfeciissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sexto decimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum
F mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret; si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarẽt.

His hortationibus seditiosi quiq; abnuebãt, & ob interfectorũ dolorẽ reliqua multitudo iũgebatur audacibus. Tũc verò omnes sacerdotes omnésq; leuitæ sacra vasa proferẽtes ornatũq; templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quieto omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam

A τούτοις τὸ στασιάδες ὑπείθῃ, καὶ δὴ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἐρρίπτε πρὸς τοὺς θρασυτέρους. εὐθὺ δὲ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ὃν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προεπίπτοντες, κατικετεύοντο φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δὲ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἰδίᾳ ἰδίᾳ καταικετεύοντο μὲν τὰς κεφαλὰς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνόματι δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων, καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μή τι ὀλιγίστης πλημμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ὕβρεως ἐπιθυμοῦσι παρθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώτην φέρειν ὠφέλειαν τὸν περὶ ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νῦν προσελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δείσαιντο τοὺς προστόντας ὡς ἔθος, φλόρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, παρθήσειν δὲ αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ προσίεσθαι σπάζουσιν ὀλίγοις, δίον αὐτοὺς δήμου ὄντας τοσοῦτον, σωφρονίζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δ' εἰρήνης ἀσπασίας εἶναι. τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλῇσι, οὓς δὲ αἰδοῖ κατέσειλαν. ἐφεστῶτες ἐξηγούμενοι, μὴ ἡσυχίας τὸ καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ἀνιέντων, καὶ πλησίον γιγνομένους ἠσπάσαντο. τῶν δ' ἡσυχῇ ἀποχειμαζόντων, οἱ στασιασταὶ φλόρου κατιδόντες. τοῦτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. εὐθέως γοῦν οἱ στρατιῶται, ἐπιχέοντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἵππεῖς κατελαύνοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. στενὸς δὲ ἐπὶ τὰς πύλας αὐτοῖς ἦν. ἐφθάνειν δ' ἑκάστου αὐθέντος, ἐσπευδέτω μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πιεζόμενοι γὰρ καὶ κλώμενοι πληθεῖ τῷ βαρύντων ἀφανίζοντο, κἀ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώμης τοῖς ἰδίοις καταλείποντο. συνέπιπτον δὲ κἀ στρατιῶται παίοντες αὐτοὶ δὴ τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ δὴ καὶ βιαζόμενοι καλυμμένους, αὐξάνει τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρθῆναι κἀ κρατῆσαι τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν καὶ φλῶρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. ἀπέβρεπε γε μὲν τῆς ἐπιβολῆς. ὁ δὲ δῆμος αὖπαρτες ἐπεσπαρμένος, εἶργε τὴν ὁρμὴν, καὶ ἐξιστάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, καὶ ἀκρόπολιν τὸ βουλευτήριον ἐμφράξαι πλῆθος ἀδυνήσαντες, αἰωρήσεως εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ βίσαντες μὴ πάλιν ἐπελθεῖν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ δὴ τῆς ἀντωνίας, αἰτοῦντες δ' ἤδη τὰς σπείρας σφᾶς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν ἀνέκοψαν. τοῦτο ἔλυσε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ δὴ τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπράγησαν αἱ σπεῖραι,

B

C

D

E

F

G

continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi interciſas porticus vidit,

τὴν

τὴν ὁρμὴν αἰεξάπη. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλήν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείπειν αὐτοῖς ἐσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα τὰ εἰς ἀσφαλείας καὶ τὴν νεωτερίσων ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μόνον τὴν μαχησομένην. πρὸς δὲ ταύτην ἀπεχθὴς, δι' ἃ πάντων ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν μὴ τῶν λοιπῶν δυνάμεως ὑπόστροφον εἰς καισάρειαν.

A ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dùm tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

Κεφ. κη. ΕΤέραν δὲ βουλὴν τῷ πολέμῳ πειζόμενος, ἐπίστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ἀπόστασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης αὐτοὺς, καὶ δράσαι λέγων ἀνόσια, ἃ πεπόνθασιν. οὐ μὴν ἀλλ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ κεστίῳ ὡς ὧν φλώρος εἰς τὴν πόλιν παρωρμήκεσαν, ἐγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀκούσας, μὴ ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, κέστιον μετὰ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν εἰ γένοιτο, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα τοὺς ἰουδαίους, καὶ συμμάχοντας. αὐτῷ δὲ φρονίμως τινὰ τῶν ἑταίρων τῶν κατασκεψόμενον τὰ πεπραγμένα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολιτανὸν, ὃς ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέψαντι ἐντετυχὼν ἀγρίππα τῷ βασιλεῖ καὶ ἰαμνίαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. εἶτα δὴ ἰουδαίων οἵτε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιουμένη τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τοῦτο εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπαδύοντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν φλώρου διηγήσεσιν ὠμότητα. πρὸς ἣν ὑγανάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς αἰτίαν ἰουδαίοις μετέφερε, ταπεινοῦν αὐτῶν βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τῆς μὴ δοκούσης δίκης τὸ παθεῖν, τῆς ἀμυνῆς ἀποξένων. οἱ μὲν οὖν ὡς αὐτοὺς ἔκλεψαι, καὶ δεῖν αὐτῶν κατασχεῖν θλιβομένους τὴν ὀργήν, σωίσειαν δυνοϊκὴν τὴν ὑπόπτευξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, δεῖν ἐξιέναι τοῦ προελθόντος σταδίους, ἐδέξατο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολιτανόν. ἐπάνειμι δὲ αἰ τῶν ἀπεσφαλμένων γυναῖκες προσπίπτουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς ἐξαπόδυτος, ἐδεῖτο τοῦ ἀγρίππου ἱκέτης. τῷ τε νεαπολιτανῷ κατεβόων, ὅσα πάσχοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε ἀγορὰν ἐρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ διαρπαγμένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολιτανὸν σὺν αὐτῷ περιελθεῖν μέχρι τοῦ σιλωὰ τὴν πόλιν, ἵνα μὴ ἰουδαίοις τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις ὄντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς φρενὸς αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. εἶτα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τῶν πρὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην προτρεψάμενος, καὶ τὸ θεοῦ σεβασμιώτατον ὅσον ἐξῆν τὰ ἄλλα, πρὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

B nu Cæsaream regressus est.

Cap. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendũ Romanis hortantis.

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec fanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videréntque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippã suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiã ad conseruationẽ pacis hortatus, adorauit Deũ eiúsque sanctã: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionẽ: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus A petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimámque partem pacem velle C seruare, neque processissem ad vos, neque consulere consisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum D improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui E quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quaG dam verecundia nocebant, palàm vos confidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersùm quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τὴν Ἰουδαίων, ὅπῃ τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἕκαστον μόνον, πρίσβεις καὶ φλάσιον πέμπειν ἠξίου πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅπῃ τοσούτῳ φόνῳ, καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ἀποστάσεως. δόξειν γὰρ αὐτοὺς καταρξαι τῆς ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιντο τὸ κατάρξαντα. φανερὸν δὲ ἔσεσθαι οὐκ ἠρεμήσοντας, εἰ τὼ πρισβείαν τὶς διακωλύοι. ἀχρεῖον δὲ τὸ μὴ χειροτονεῖν φλάσιον κατηγόρους, ὅπῃ φθονοῦντι ἐδόκει. τὸ δὲ εἰδέναι Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπεπτωκότας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. προσκαλεσάμενος δὲ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ καθησάμενος ἐν προεδρίῳ τῷ ἀδελφῷ Βερνίκῃ, ὅπῃ τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ὑπέρκειτο τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γέφυρα τὸν ξυστὸν τῷ ἱερῷ συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἐώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δήμου τὸ καθαρώτατον ⸫ εἰλικρινέστατον, εἰρήνην ἄγειν προθυμουμένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐπῆρόμην. ἄριστος γὰρ ὁ τὰ δέοντα ποιῶν τῆς λόγου, ὅταν ἅπαντες πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ δὲ ταῖς μὲν ὑλικίᾳ τὸ τε πολέμου κακῶν ἀπειρίαν, ταῖς δ' ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, τοῖσιν δὲ πλεονεξία τὸν παρόντων, καὶ τὸ κρεῖττον ἐπὶ τὸ ἀθυμότερον ἐκ τῶν πραγμάτων συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῶν ἑτέρων κακοβουλίαις οἱ ἀγαθοὶ συναπολώνται, φήθην δεῖν ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. παρακούσῃ δέ μου μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοὺς μὲν γὰρ ἀπίστους ὅπῃ τῷ ἰδίῳ κίνδυνον ὁρμημένους, ἔστι καὶ μὴ τῷ ἐμῷ φθάσαντα τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δὲ ἐκκόπτειν ἐγχωρεῖ τὸν πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ἐλεύθερος, ἐὰν μὴ φθῇ πάντων ἀνοίγμα γλώττης. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τοὺς ἐπὶ τῆς ὑπερόπτων ὕβρεις, καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας ἱερώμενα ξαγγελοῦσιν. ἐγὼ δὲ πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ πόσῳ ὅπλων ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον ἀναζητῶ τὴν συμπλοκὴν τῆς αἰτιάσεων. εἰ μὲν ἀμυνόμενοι τοὺς ἀδικοῦντας, τὶ συμβαίνετε τὴν ἐλευθερίαν. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, πρέσβεις πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἢ μέμψις. καὶ γὰρ ἐπείσθην μετεμελήθησαν, αἰσχρὸν ὑμῖν τὸ δουλεύειν. ἐπεσπεῖσε δὲ ⸫ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τῶν πολεμεῖν ἢ ὑπόθεσις, καὶ σφαλερὰ γε τὰ τῆς ὅπλων ἐγκλήματα. διαφθείρειν δὲ οὐκ ἐρρίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν ἢ τῆς μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐξοργισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῆς τοὺς ὁπλίζομένους ἀπολέγεται, καὶ φανερὸν τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορθοῦσι φανερὰς οὐδὲν δι' οὗπερ τὰς πληγὰς, ἃς τὸ φέρειν ἀπαγγέλλει, ⸫ τὸ τῆς ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσι γίνεσθαι δόξῃ. φέρε δὲ δὴ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπαιτήσεως χαλεπούς, οὕπω ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ τῷ σῷ, καὶ οὐδὲ ἐφορᾶσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἥκει τις παρὰ σοῦ, οὐδὲ γε

τοὺς ὑπὸ

τοὺς ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπερβλέπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τἀντεῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δὲ δι' ὀλίγα πολλοῖς, καὶ δι' μικρὰς αἰτίας, πλειόνοις, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τὸ μὲν ἡμέτερον ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάτοις ἡμῖν ἀεὶ παντὸς, καὶ τοῖς διαδεξομένοις ἐπιεικὲς ἐλπίσειεν μᾶλλον εἶναι. κινδύνου δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὲν τὸ γενναῖον ἐλευθερίας ὑπεύθυμον ἄμεινον, δίον γὰρ τὸ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὸ ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπή, καὶ φεύγει τὸ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἄγων δίκαιον. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθείς, ἐπιτεταμένῳ, καὶ ἀπιστίᾳ δοῦλος ὄντι, οὐ φιλελευθέρῳ. τότε γὰρ οὐκ ἐχέλως πάντα ἐπὶ τῷ μὴ δίκαιον ῥωμαίους ποιεῖν, ἔτι τῶν ἀρχῶν ἀπέβαινε τῆς χάρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δίκαιοι ὄντες, πρὸς μόγις ἀλίγων τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ ἀντέσχον. ὑμεῖς δὲ, οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐν δικαιοχρήσει παρειληφότες, τῆς δὲ ἡγεμονίας ἀκουσίαν τοσοῦτον ἐλαττοῦμενοι, πρὸς ὅλων ἀνθίστασθε τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ; καὶ ἄθλιοί μὲν οἱ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας φθονοῦντες ποτὲ καὶ νυνὶ τῇ πόλει, οἱ τὸν ἀφρόνως ξέρξῃ δι' ἧς πλεύσαντα, καὶ δι' θαλάσσης οὐ βάσαντα, καὶ μὴ χωροῦντα μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέρων δὲ τῆς δυνάμεως τῶν στρατιᾶς ὄντα, δραπέτῃ ὀλίγῃ ναῦς διώξαντες, περὶ δὲ τὴν σμικρᾷ σαλαμῖνι τῶν τοσούτων ἀσίας πλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τῶν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, δοκοῦσι τὰ δεύτερα τῆς ἰταλίας προστάγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἱρόμενον τῶν ἀσίας ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοῖς δεσπόταις. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζονται φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ θεασαμένοις αὐτοῖς τῶν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρίσαντος, φέρουσι τῶν τοσούτων μεταβολῶν, καὶ οἷς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονα ἢ μόνα πρὸς ἐλευθερίαν παῤῥησίας, οἵπερ. ὑμεῖς δὲ ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις ποτὲ ὅπλοις; ποῦ μοι ὁ στόλος ὑμῶν ἁλμυρόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δὲ οἱ ταῖς ὑπηκόοις ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ φρονεῖτε τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μοχθεῖτε τῶν ἑαυτῶν ἀσφάλειαν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τὴν προσοῦσαν εὐθὺς ἀτλήθη πολλάκις, ἡ δὲ ἐκείνων ἰσχὺς δι' ἧς οἰκουμένης ἀήττητος; μᾶλλον δὲ καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον, οὐ γὰρ ἐξήρκησεν αὐτοῖς ὅλος διαφάτης ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν, οὐδὲ τὴν προσαρκτίαν ἴστρου, ἢ τε μεσημβρινὴν μέχρι τῆς ἀοικήτου ἐρυθραίας λιβύη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ ὠκεανὸν ἐτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀνεῤῥήτου προτέρου βρεττανῶν διώκησαν τὰ ὅπλα. ἢ οἰκεῖ ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur: est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus queri mur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper, curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quâ ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri cotúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duderet exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem gloriosissimè perfecuti sunt: circa paruam autem Salaminam; qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant, Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexãdro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ perlustret Romanorum maria? Vbi autem qui expẽsis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellũ mouere. Non circumspicitis Romanorũ imperiũ? non metimini vestrã imbecillitatẽ? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorũ autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq; enim sufficit eis ad Orientẽ, quidẽ totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanũ aliũ quæsierũt orbẽ, & vsq; ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitũ transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seuire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent, tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperioremque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiúsque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Vesumtamẽ si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rhodano flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano, sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. Idque sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura sæpe obtinuêre quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

A πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἀλλ' ἀνετώτεροι; πλείονες τῆς γῆς τὸν οἰκουμενίου ἐστὶ πάντων; τί τὸ ἀποκνοῦν ὑμᾶς τῶν ῥωμαίων ἐπαίρειν; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἄλλοις, οἳ τῆς ὑφ' ἥλιον πάντων δικαιότατα κρατοῦντες δουλεύουσι, καὶ τοσαύτῳ πλήθει χώραν, ἐξ ῥωμαίων ὑποτάσσουσι ῥάβδοις. τοσαύτας δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότατοι τῶν ὑπὲρ ὀφείλοντες ἐλευθερίας αἰτεῖν; B τί δ' αἱ πεντήκοντα τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἑνὸς στρατηγοῦσιν ἡγεμόνος, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δὲ λέγω λυκίους τὸ καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τοὺς θείους καὶ τὸ πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς οὐδὲ πρὶν μὴ οὐδὲ εἷς ἐγινώσκετο δεσπότης. νυνὶ δὲ, ξιφηφόροις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ παραπέμπεται C τῆς μαιώτιδος, τὸν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀχείμαντον εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόντος βιθυνία, καὶ καππαδοκία, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ἀφ' ἐλευθερίας ἔχοντες εἶναι, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δὲ θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν ἡμέρας εὖρος, ἑπτὰ δὲ μήκους ἡμερῶν χώραν διειληφότες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ἡμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθυχείμερον τοὺς ἐπιστρατεύοντας ἀπρακτοποιοῦσαν, οὐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουρᾶς. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἴλλυριοῦ τὴν μέχρι δαλματίας ἀποκείμενον, D ὃν δὴ ἴστρῳ καταικοῦντες, οὐ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μὴ ὧν αὐτοὶ τοὺς δακοὺς ἀπρακτοποιοῦσιν ὁρμᾶς; οἱ τοσαυτάκις ἐφ' ἐλευθερίαν ἀπαχθέντες δαλμάται, καὶ ἐφ' ἑνὶ τῷ μόνον ἀεὶ χειροδίκτας τότε συλλεξάμενοι τὴν ἰσχὺν πάλιν δουλεύειν, τίνι οὐχὶ ὑφ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσι; ἀλλὰ μὴν εἴγε πᾶσι δόξασιν ἄφθονον ἀφορμὴν μεγάλαι παρέχειν φύσεις, μάλιστα γαλάταις ἐχρῆν τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ὡς ἀπάτολιν μὲν, τῆς ἄλπεσι, πρὸς ἕω ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ, τοῖς πυρηναίοις ὄρεσιν, ἑσπερίῳ δὲ, πρὸς δυσμᾶς. ἀλλὰ καί τοι πλείοσιν μὲν ἔθνη πρὸς βορρᾶν ἀνθρώποις, πάντα δὲ καὶ ξιφηφόροις πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς αἱ πρέπουσι τῆς δ' αὐτονομίας ὑπηκόους ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς χρῆσθαι ἄλλῳ ὑπαλύζοντες τῷ οἰκουμενίῳ, ἐτέλουν ῥωμαίων πρόσοδος ὄντες, καὶ τιμοδόμενοι παρ' αὐτῷ E τῷ τῶν οἰκείων δ' αὐτονομίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δι' ἀφροσύνην μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγνωσίαν, οὔτε δίκην διδόντες οὐ δίκοντα ὑπὲρ πόλεμον ἀφ' ἧς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ τῶν δ' ὠμότητος ῥωμαίων τῷ τύχῃ καταπλαγέντες, πῶς αὐτῶν κατορθοῖ πλείονα τῇ ὅπλων τοιγαροῦν ὑπὲρ χιλίοις καὶ ὀγδοήκοντα σφετέρους δουλεύουσι, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείοις ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ γεωργούμενος F χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τοσοῦτον ὑπὲρ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάττης ὄφελημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γοῦν οἰκεῖος φοβερὸν καὶ τοῖς ὑπερωκεανίοις ἔθνεσιν ἐναίρων, ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς ἡρακλείους στήλας ὑπερβάντες τὰ ὅπλα, καὶ δι' ἠφαῦ

ὐδ' δι-

ὀλιγόσαντες τὰ πυρρηναῖα ὄρη, καὶ τούτοις ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φέρουσι δὲ ἤρκεσε τῷ ἕτει δυσμάχων καὶ τοσούτων ἀπορισμένων, ἓν τάγμα τὰς ὑμῶν ἐπακοὴ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλλὰ μὴ γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου πολλάκις, ὅτε παντοχοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τούτων ἀγχιμαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' οὔτοι γ' ὧν μὴ ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῷ σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὸν μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονοῦσιν, τοῖς δὲ θυμοῖς τῷ ἀχριωτάτων θηρίων σφοδρότησις, ῥᾴων τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκτὼ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἁλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῷ ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τύχαις πεποιθότες. καὶ γὰρ ὠκεανὸς περιβεβλημένοι ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντες, πολιόρκητοι ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τέσσαρα δὲ τάγματα τὸν τοσοῦτον νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρεσθι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχόντων ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτῃ περιβεβλημένοι δυνάμει, ὁμήρεσι πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστι ὅπου τῆς ἰταλίας ἐδῶν, ὃν εἰρήνης σφόδρα δουλεύουσιν τῷ ὑπὸ τῆς αὐτοκράτορος δυνήσεως. πάντων δὲ χάριν τῷ ὑφ' ἅλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεβασμιώτατον, ὑμεῖς μόνοι πολεμοῦντες δὲ τὸ καρχηδόνιον τέλος σπουδάζετε, οὐ τὸν μέγαν αὐχοῦντες αἰνίσσεσθαι, καὶ τῷ ὑπὸ φοινίκων δυνήσεως, ὑπὸ τῷ σκιπίωνος δεξιᾷ ἔπεσον. οὐτε δὲ κυρίως αὖοι τὸ λακεδαιμόνιον ἦθος, ὅτε μέμνηνται, τὸ μέχρι τῆς δηλιάδος ἐκτεταμένον φῦλον, ὧν οἱ φόβαι καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασαμῶνες τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τοὺς ῥωμαίων αἰεὶ κόλακας ἀρίστους. τῷ δὲ ξέρξου τῆς οἰκουμένης μοίρας, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὀκτὼ μησὶν ἀνάλωτας τε πολέμῳ, καὶ σήλας ἡρακλείους, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῖς ἀπείρους νέμουσιν αἰθίοπας, ἐχθρόσυτο μὴ ὄλεθρον. χρυσὸς δὲ τῷ ἑτησίων καρπῶν, οὐ μικρὸν οὐτε τὸ κῦ τῷ ῥώμῃ πλῆθος ζέφουσι, καὶ ἔξωθεν πάντοθεν φορολογοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρίχουσι τοῖς ἐπιφορὰς, οὐδὲν τῷ ἥκιστα κράτιστον ὀλιγαρχούμενος εἶναι ἡγούμενος, καίπερ ὑπὸ τάγματος αὐτοὺς φυλαττόμενος, καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῶν ὑπὸ φανῆναι τῷ ῥωμαίων δυνάμει; παρὸν ἐξ αὐγύπτου τῆς γειτνιώσης, ἥτις ὑπὸ τροφῆς μὴ χείρις ἡμῶν ἐστιν, ἢ τῆς δυσαίμους ἀφθόνως, ὁμοίως τε ἔσται τῆς ἐνδείας, πεντήκοντα φορὰς ταῖς ἑπταικοσίαις ἔχουσι μυριάσιν ἀνθρώπων, δίχα τῷ ἀλεξανδρέων κατοικουσῶν, ἃς ἔστιν ὅτε καὶ τῆς καθ' ἑκάστου σφαλεῖ εἰσφορᾶς ὑπεμείνασθαι, τῷ ῥωμαίων ἡγεμονίαν ὑπ' ἀνδρῶν, καίτοι πολλὸν ὑπερέχοντας κάλλον ἔχειν τῷ ἀλεξάνδρειαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἔνεκεν καὶ πλούτου, ἀνὴρ ἡγεμονικῶν, μῆκος μὲν ἀυτῆς, σταδίων ἑξήκοντα σταδίων, εὖρος δὲ ἐλάττων ἥμισυ τῷ δὲ ὠκεανὸς παρ' ὑμᾶς φέρει καθ' ἕνα μῆνα πλέον ῥωμαίοις παρέχῃ, καὶ τῷ χρημάτων ἔξωθεν,

A Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni ſuæ hos quoque ſubdiderunt Romani: atque ita belliçoſis gentibus, tantóque (vt dixi) ſpatio diremptis, legio in præſidio vna ſatis eſt. Quis veſtrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) ſæpe vidiſtis. ſiquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem ſpatiis regionem incolentes, ſpiritus autem B maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt, reliqua autem eorum gens vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate autem etiam Britannorum muros, qui Hieroſolymæ confiditis muris. Illos ſiquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem C quàm noſter orbis eſt habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam: quatuórque legiones tantæ magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſſimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obſides tamen mittunt Romanis: éſtque cernere, ſub ſpecie pacis ſeruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè qui ſub ſole incolunt, Ro- D manorum arma venerantibus vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabi- E lis multitudo Numidarum virtutes impediêre Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè eſt, quæ ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo menſibus paſcunt, alia quoque vectigalia pendunt, expenſas quoque deuotiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his quæ iubentur, ſicut vos, contumelioſum putantes. & quidem F vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus eſt longè petitis exemplis potêtiam explicare Romanam? cùm eam poſſitis de vicina, vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hæc enim cùm vſq; ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque ſit Indiæ, quinquaginta & ſeptingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrino- G rum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet, deuotiſſimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet ſiquidem in longitudine ſtadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A miniſtrat. Munitur autem vndique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo marı, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis veB ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ad diuinum confugiatur C auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem quemadmodũ hęc ipſa erga, ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellũ geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, atque eadem tranſgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si enim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, & D ad nullum actum mouearnini, facilè profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem in bello legem patriam, neſcio propter quid in reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſoluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam vtique captiuitatem volentes pugnare proſiliũt. Quid autem prohibet propriis manibus filios veſtros coniugeſq; laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes ſiquidem in furorem, luctabimini vel ignominiã ſuperatorum. Bonũ eſt, ô amici, bonũ eſt, dum adhuc ſtat nauis in F portu, præcauere tempeſtatẽ futuram, & nõ cõtẽpore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut poſtquam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, & non in exẽplum aliarum gentium ſacram G hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfuetitis armis, vſquam locum fugæ habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

τὴν ῥώμην σῖτον μιλωνὰν τεσσάρων. τετύχηται δὲ πάντων ἡ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ θαλάσσαις ἀλιμήνοις, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον δύρίσθη τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμεναι τῇ πόλει τάγματα, τὴν βαθυῶδη αἴγυπτον ἅμα τῇ μακεδόνων εὐψυχίᾳ χαλινοῦ. τίνας οὖν δεῖ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀοικήτου θαλάττης συμμάχους. οἱ εἰσὶ γὰρ τῆς οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμή τις ὑπὲρ δύφράτου ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀδιαβλωνῖτῶν ὁμοφύλους οἴεται προσποιήσειν. οἱ δὲ, οὔτε δι' αἰτίαν ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτούς, οὔτε βουλόμενοι κακῶς, ὁ πάρθος ὑπόψεται. φύσει γὰρ αὐτῷ τῆς πρὸς ῥωμαίους ἀνοχῆς, καὶ θαβαίνειν εἰώθασι τὰς συνθήκας, κἂν τις ἦ ὑπ' αὐτὸν ὑπὸ ῥωμαίους ἴῃ. λοιπὸν οὐδὲ ὑπὸ τὸν ἐκ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλὰ κἠ τοῦτο θαῤῥοῦ ῥωμαίοις τέτακται. δίκαι γὰρ θεοῦ συνέπαι τηλικαύτην ἡγεμονίαν ἀδικίαζον. σκέψασθε δὲ ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄπεκτον, εἰ καὶ πρὸς δύσεβεῖς πολεμοῦντε, δυσδοίκητον, καὶ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα αἰσχρὰ ὁμοίως θαβαίνειν ἀποῤῥίπτετε. τεσσοῦτες μὲν γε τὰ τῆλ' ἑβδομήδων ἔθη, καὶ πρὸς ὑπερημέραν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πομπῇ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐργοὺς ποιησάμενοι τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρχοντο οἱ πολιορκούμενοι. θαβαίνοντες δὲ ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, οὐκ οἶδα ὑφ' ὅτου ποτὲ ποιήσασθε τὸν ἀγῶνα. ἀπουδὲν γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῆλ πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δὲ ὀπκαλίσασθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ θαβαίνοντες ἑκουσίως τὰ εἰς αὐτὸ θεσπεσίαν; ἐπαναγεσθῶτε δίκαιοι πόλεμον, ἢ θεῖα πατροδότες, ἢ αὐθεσφεσία βοηθία. ὅταν δὲ τὴν παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπτῃ, φανεῖσθαι ἄλλοσε εἰ πολεμοῦντες αἰσχρῶται. τί δὲ κωλύει τοὺς ἑαυτῶν χεῖρας θαχεῖσθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὰ θεσκαλλεστάτα παῖδα ταύτα καταφλέξαι; μανέντες γὰρ οὕτω, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος περδήσετε. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ἔτι ἐν ὁρμῇ τὸ σπάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσας τὰς θυίλλας ἀπὸ λιμένων ἀναχθῆναι. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων δυστυχοῦσι δ' οἰκτοῖς, τὸ γοῦν ἐλεῖσθαι θέμενοι. ὁ δὲ εἰς προφανῆ ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ προσυφλίζεται. πλὴν εἰ μή τις ὑπολαβὼν κτ' συνθήκας πολεμήσειν, ῥωμαίους προκατασχὼν ὑμῖν μαχεῖσθαι, ἀλλ' οὐκ εἰς ὑπόδειγμα τῆλ' ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀνᾴρήσειν δὲ πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ θεῖλειφθέντες φυγῆς διέξοδον τόπον, ἀπαίνων ἐχόντων ῥωμαίους διαστάσας, ἢ δεδοικότων χεῖρ. ὁ δὲ κἀκείνων, οὐ τῆλ ἐν θαλάσσῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆλ κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων. ἢ γὰρ ἔστιν ὅπῃ τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμετέραν ἔχων. οἷς ἅπασιν πολεμοῦντων ὑμῶν σῦκα, κατασφάξουσιν οἱ ἔγχωροι, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν

κακοδου-

κακοβουλίαν, πᾶσα πλησθήσεται πόλις Ἰουδαϊκοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο φεύξασιν. αἰ δὲ μὴ φεισθῆτε, λογίσασθε πῶς φεὸς οὕτω φιλανθρώποις ὅπλα κινεῖν αὐόσιον. εἰσελθέτω δὲ οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ γε μητροπόλεως ταύτης, καὶ τοῦ ἱεροῦ φειδόμενοι. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν νόμων ἑαυτοῖς μὴ τοῦ ἀγίων τηρήσατε, ἀφέξονται γὰρ οὐκ ἔτι ῥωμαῖοι τούτων κρατήσαντες, ἂν φεισάμενοι φείτερον ἠλεήσητε. μάρτυρομαι δὲ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς ἐδὲν τοῦ σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκάμην. ὑμεῖς δὲ βουλεύσασθαι μὲν τὰ δέοντα, κοινῇ σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔχετε. φοβηθέντες δὲ τοῖς θυμοῖς, χερεῖς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὀργῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. αἰδοῦμαι δὲ, ἐ ῥωμαίους, ἀλλὰ φλῶρον, δι' ἃ πεπόηθασι πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη πολεμοῦντων ὄξιν. ἔστι γὰρ τοῦ καίσαρι δεδόσθαι τὸν φόρον, καὶ τὰς σὰς ἀπονέμαται δ' αὐτονίας. ἐσπουδάσθη δ' ἀφ' ἑτέρας αἰτίας ἡ ἐπισκευή, εἰ ταύτας τε συναίρετε πάλιν, καὶ τελίσετε τέλη εἰσφορᾶν. ἐ γὰρ ἦν ἄλλη γε φλώρου τὸ φορύειον ὄξιν, ἢ φλῶρον τὰ χρήματα δόσετε.

Κεφ. κθ. Τοῦτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως δὴ τε βερνίκης ἀναβαίτες εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἤρξαντο τὰς τοῦ σοὰν δομήσεως. εἰς δὲ τὰς κώμας, εἴτε ἄρχοντες, καὶ οἱ βελόντες μερεδόντες, τοὺς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ τοῦ μὲν πολέμου τότε τοῦ ἀπειλεῖν, οὕτω κατέσειλεν ἀγρίππας. αὖθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, χρεὶς αὐτ' αὐτοῦ πέμψῃ καίσαρ ἡγήσοντα. φοβηθέντες δὲ ἤ, ἐβλασφήμουν εἰς τ βασιλέα, καὶ τ πόλεως αὐτ' ἐξεκήρυσσον. ἐπάλλοντο δ' τινες τ τεσσαράκοντα, καὶ λίθοις ἐπ' αὐτὸν ἔβαλλον. ὁ δ βασιλεὺς τ ὁρμὴν τοῦ νεωτεριζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς φοβηθεὶς ἐκόμισε, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε φεὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν δοκιμάσῃ, τοὺς δ' χερεῖς φορολογήσοντας. αὐτὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τ βασιλείαν. κἂν τούτῳ τινὲς τοῦ μάλιστα κινήσαντα τὸν πόλεμον συνθέντες, ἁρπάσαι δεῖ φορύειόν τι καλοῦ ἔθνους μάσασθαι, καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δ κατέσησαν ἰδίους.

Κεφ. λ. Ἅμα δὲ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοὺς κατὰ τ λατρείαν λειτουργοῦντας ἀπαρέσθαι μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν φεοῦ δέχεσθαι. τοῦτο δὲ ἦν τοῦ φεὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τότε γὰρ ταύτην θυσίαν καίσαρος ἀπέῤῥιψαν, καὶ πολλὰ τοῦ τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων ἀξιούντων, μὴ ἀθετεῖν τὸ πατρῷον ἔθος, οὐκ ἐπείθοντο, πολὺ μᾶλλον τοῦ ἑτέρου πλήθει πιστεύοντες,

A praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersùm tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorũ seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo constructis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eò tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausíque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus principes quidem eorum vnà cum aliis porentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

CAP. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo persuaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerũt custodes. In templo quoq; Hierosolymorũ Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur ſiquidem omne res nouare cupientium, A eorum voluntates iuuabat: maximè autem aſpiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & antè portam quæ ærea vocatur; concionem aduocantes (erant autem interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac B primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem corũ ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorũ hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ viſerentur permaneréntq; C ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet ni- D mirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeãtur offerre: fiátq; verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus petueniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in E medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebãt. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. G Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſũ quos bellum mouebatur, volénſq; & Romanis cõſeruare Iudæos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

καὶ δὴ τὸ ἀκμαιότατον τῆς νεωτερίζόντων συμπράγματος ἦν ἀφορῶντες εἰς τὸν Ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Συνῆσαν οὖν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συνίσταντο, καὶ τῶν φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' αἰτίαις ἤδη συμφοραῖς ἐβουλεύοντο περὶ τῆς ὅλων. καὶ δόξαν ὑποπεφρίφθαι τῆς στάσεως τοῖς λόγοις, περὶ δὲ χαλκῆς πύλης ἀθρόίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν τοῦ ἔσω ἱεροῦ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὸ τόλμαν ὑπὲρ ἀποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ πλῆθος οὐδὲν ἧττον τῇ παρρησίᾳ πόλεμον, ἔπειτα τὴν προφάσεως τὸ ἄλογον ἐλέγχον. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῆς ἀλλοθνικάτων τῆς ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον ἀλλοκεκεινέναι θυσίας ποτὲ, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐλεπόμενα, καὶ τὰ προσφερόμενα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῆς ἱερᾶς καθιδρύσεως. αὐτοὺς δὲ νῦν ἐπιζοῦλας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μηνὸς δυομένου τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καμοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μὴ τὸ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῶν πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μηδὲ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύσαι τὰς ἀλλόφυλος, οὔτε προσκυνῆσαι. κἂν μὲν ὑπὲρ ἰδιώτου τὰς ἐνὸς τῶν ἐπιφέρῃ τὸν νόμον, ἀναναγκαῖον ἂν ὀφείλομένης ἀπανθρωπίας. φέρειν δ' ὅτι ῥωμαῖοι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκατονδοὶ γίνονται. δικαίνειν μὲν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων δαπανηρίφαιτος θυσίας, κωλύσειν θύειν καὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἡμῖν τε ἐκατονδὸς τὰς ἡμερονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες δαπανήσουσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οὓς ὑβρίκασι τὸν φήμιν, διορθώσονται τὸν ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆλθε δ' οὐδὲις τῶν νεωτερίζόντων, ἀλλ' οὐδὲ προσήεσαν οἱ λειτουργοὶ, τὸν τῶν πολέμου μεταβολὴν ὑποπτεύζόμενοι. συνειδότες οὖν οἱ δυνατοὶ, τὴν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν οὖσαν, καὶ τῆς ἀπὸ ῥωμαίων κίνδυνον δὴ προφάσεις αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσπεύδαζον τὰς αἰτίας. καὶ ἐρίσθης οὐδὲ μὴν πρὸς φλῶρον ἐπέμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς ἀναίου σίμων, οὐδὲ δὴ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν δικαιότατοι παῦλος τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοσόβαρος προσήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀσφαλῶς μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὶν γενέσθαι δυσκαθαίρετον, δικόψαι τὴν στάσιν. φλώρῳ μὲν οὖν τοῦτο δεινὸν δοκεῖν ἦν, καὶ προπεπηδήκει τὸν πόλεμον, εἰ δὲν ἀπεκείνατο τοῖς προσβύταις. ἀγρίππας δὲ πεδόμενος δικαίως τῆς τε ἀφιστάμενων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὴν παρεσχημένην δικαιάμενος, ἔπεμψε τοὺς ἱππεμύοντας τῷ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ

Κεφ. λα.

τοῦ ἴσα;

τῷ ἰωακίμου φιλίππῳ. τούτοις θαμβήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρήνῃ ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τῆς κάτω γὰρ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱερόν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκηβόλοις ἀδιαλείπτως ἐπιχείροντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρωθεν τῷ κλιμάτων. ἔστι δ' ὅτε καὶ κατ' λόχους ἐπιφέροντες, συστάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν οἱ στασιασταὶ θρασύνοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἐπὶ τὸ ἱερὸν κρατῆσαι μᾶλλον, καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς γὰρ περὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὰς ἀμφοτέρων φόνος ἐγένετο. οὐδέτεροι δὲ τὸ καταληφθὲν μέρος εἶκον. τῇ δὲ ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τοῦ πυρὸς λίποιτο, ἀκμιθρὶξ γὰρ ἄσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν ἀμφοτέροις τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τοῦ δὲ ἀθροῦ λαοῦ συνεισρυέντος πολλοὶ τῶν σικαρίων, οὕτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπλουν τὰς ὑπονοίας. ἠτοῦντο δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. οἱ γὰρ ὑπὸ πεσόντες, τὸ τε αἰσιώτατον τῆς ἀρχιερείας οἰκίας, καὶ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὰ βερενίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὅτι τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφαίσῃ ἀπολύοντες τὰ συμβόλαια τῷ δεδανεικότων. καὶ τοὺς εἰσφερέξεις ἀποκόψαι τῷ χρεών, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τῷ ὠφελησόντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς δεῖσθαι παρασκήσωσι τοὺς ἀπόρους. φυγόντων δὲ τῷ πρὸς τῷ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ὅτι τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῷ δωναῖος, καὶ τῷ ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδύντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὸν αἰσιώτερον φόβον τες αὐλὴν, ταχέως ἀπεκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς αἰσίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς εἶπε καὶ οἱ προεσβεύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμφρονεστέροις ἀρκεσθέντες ἀπεπαύσαντο. τῇ δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ τοῦ λώου μηνὸς, ὥρμησαν ὅτι τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τοτὲ ἐν αὐτῇ φρουρεῖ δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἶλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαρείμαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέτταρα μέρη, τῷ τειχῶν ἐπεστρέφοντο. τῷ δὲ ἔνδον πρὸς ἐκδρομὴν μὲν, οὐδεὶς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος τῷ ἐφεστώτων. διϊσάμενοι δὲ ὅτι τὰ θυρεάκια, καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῷ λῃστῶν ὅτι τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δὲ νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν στασιαστῶν ἀπαυδώσης τοὺς ἔνδον οἰομένων ἐνδεᾶ τροφῆς. τῷ δὲ ἔνδοθεν, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους. Κατὰ τοῦτο μανάϊμός τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφίᾳ δεινότατος, καὶ ὅτι κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ὠνείδισας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσον μὴ τὸν θεὸν,

A Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autē audacia quidē seditiosi, B belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoresque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò aduenientе ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem li- C gnorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt, inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus D irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerũt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersùm locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco E pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regijs in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequen- G tes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilęi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deũ subiicerentur Romanis:

Cap. 16.

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agétes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subiicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatũ diripientes, Stratopedũ incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

CAP. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & põtificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit.

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, εἰσεχώρησεν εἰς μάσαδαν. κἀθεὶς τὴν πρώτην τῆ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ πρὸς τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δημαγώγησε δορυφόρους, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπιὼν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ θρασύμενος ἡγεμὼν τῆς στάσεως, διέπρασσε τὰ πολιορκίαν. ἔσπειρε δὴ καὶ ὀργάνων, καὶ φαιρᾶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐχ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένους, ὑπόνομον ἤρξατο πόῤῥωθεν ὑφ' ἕρμα τῆς πύργων διορύξαντες, ἀνακρημνίσαν αὐτόν. ἔπειτα τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δὲ τῆς σηεγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δὲ ἕτερον ἔνδοθεν αὐτοκατομένον διέφαινε. τῶν δὲ βουλευομένων αὐτῶν θορυβεῖσθαι, τάχα καὶ τὸ πύργου κινηθὲν εἰς ὑποψυχίαν, δ' ἕτερον ἑαυτοῖς ἕρυμα κατεσκεύασαν. πρὸς ὃ τῆς μὲν ἀθυμίας ἰδόντων, καὶ κατὼν ἤδη πνεύσμενον, κατέπληξεν. οἱ δὲ ἔνδοθεν πρός τε τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξαρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν παρασπονδεῖ. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλαφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύνατο, καὶ τὸ δεῖσθαι αἰτεῖν, ὄνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πιστεύειν εἰ δοθείη. καταλιπόντες δὲ τὸ κατώτερον ὃς ἐκάλουν, ἔδει τοὺς βασιλικοὺς πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμην. οἱ δὲ περὶ τὸν μανάϊμον εἰσπεσόντες ἔσω οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας εἰς τὰ ἔνδοθεν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἕκτῃ γορπιαίου μηνὸς ἐπράχθη. κῆ δὲ τῶν αὐτοῦ ἄρχοντες αἰτίας ἔδει τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς δεσπότην ἀπολωλέναι ἀπόντα, καὶ πρὸς τῆ λῃστῶν ἁρπαγῆται σὺν ἀζαρίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ἔτι ἔχοντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῆ στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ὑπὸ τῆ ὀχυρᾶν καταστροφῆ χωρίων, καὶ ὁ τῆ ἀρχιερέως αἰσχίου θάνατος, ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὅπλα τοῖς θεράπουσιν αὐτοῦ πάλαι, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων δεσπότας, δ' ἐλευθερίας πόθον καταφρονεῖσθαι ταύτῃ οἰκείᾳ δόμῳ, καὶ διαπότῃ φέρειν, εἰ μὴ μηδὲν θεράτοι βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῷ ταπεινότερον, εἰ δὲ καὶ δεῖ τινα τῆ ἔλαττον ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἑκείνῳ θεροσήκειν, σωτηθέντας, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχείρησιν αὐτῷ. σοβαρὸς δὲ ἀναβεβήκει θεροσκυνήσων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἐφελκόμενος. ὡς δὲ οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ἔτι τὰς ὀργὰς λίθας ἁρπάσαντες, τὸ σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, διαῤῥῖψειν ἅλλον τινὰ τύραννον. πρὸς ὀλίγον δὲ οἱ περὶ τὸν μανάϊμον ἀπηχόντες, ὡς εἶδον τὸν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῆ καταληφθέντων, ἕρμια δὲ τῆ διορυπτομένων.

Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

καὶ

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα ἀναδραμόντες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου θεσβίτικον τοῦ μαναΐμου γένους, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασάδας. αὐτόν τε τὸν μαναΐμον εἰς τὴν καλουμένην ὀφλᾶν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινὰς ἀπολαμβάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξέλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀπέκτειναν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ὀπισθοφύλακα τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀφέλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήρχησεν, ἐλπίζων πού τινα τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλῦσαι τὸν πόλεμον οὐκ εὐδοκοῦντες, ἀλλὰ ἀδεέστερον πολεμεῖν, μαναΐμου αἱρήκεσαν. ἀμέλει τῷ δήμῳ πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνειμένα τὴν πολιορκίαν ἐπεκαλοῦντο. οἱ δὲ θρασύτερον προσκείμενοι χαλεπώτερον, μέχρις ὑπείκουσιν οἱ περὶ τὸν μετίλιον, οὐδὲν γὰρ ἔτι τῇ ῥωμαίων ἐπαρκεῖν δυναμένοις πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτήσασθαι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποπτεύσαντες. τὰ δὲ ὅπλα, καὶ τἄλλα λοιπὰ κτήσιν ἐπιδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τἄλλα ἱκεσίαν ἀφέντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτούς, γωρίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκαῖον, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡσθέντες οἱ στρατιῶται ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἔτι ἐπεκράτουν τῆς τῶν στασιαστῶν φυγῆς, ἔτι ἐσέφαινε δόλιον. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέδωκαν τοῖς θυρεοῖς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιχόντες, ἀνῄρουν ἔτι ἀμυνομένους, ἔτι ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἔτυχον ὠμῶς ἀπάντων ἀπολομένων, πλὴν μετιλίου τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσειν ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν ἰσοκούφον. ἐκ γὰρ ἀπλήτου δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἐδόξε. καὶ κατιδόντες ἀπηκέσεις μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τῷ δὲ πόλιν τηλικαύτην μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἧς δαιμόνιόν τι ἰλαρὸν προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τῷ ἐκ ῥωμαίων ἅμεινον, ἐπάνθουν δημόσια. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἔκλαιον δὲ τὴν μοῖραν ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῆς στασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη θεραπεῦσαι τὸν φόνον, ἐν ᾗ δὴ τῷ θρησκείᾳ τῆς ἡμέρας, ἔργον ἔχουσιν ἐπιμελείας. τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ἐκείνης ἐν δαιμονίου προνοίᾳ, ἀπήεσαν κλαυσαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ὑποσφαγιάζειν μὲν ὑπὲρ ὑστερεῖς. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίαν τῷ καισαρείαν. καὶ γὰρ τοὺς ἀναφυγόντας, ὁ φλάβιος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὴν καισάρειαν.

Κεφ. λγ. ΠΡὸς δὲ τῷ ἐν τῇ καισαρείᾳ πληγῇ, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριῶσαι, καὶ ἀμυνεῖσθαι τοὺς τὰς κώμας τῆς συρίας, καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπόρθουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρων καὶ ἵππου, καὶ τῇ γαυλανίτιδι προσπεσόντες, τὰς μὲν καταστρεψάμενοι, τὰς δὲ ὑποφρήσαντες, καὶ εἰς γαδαρὰν καὶ ἵππον καὶ γαυλανίτιδα ἐπιδραμόντες, τὰς μὲν

A paucique ex eis clàm in Maſſadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada tyrannidem egit. Ipſum autem Manahemum cùm fugiſſet in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter deliteſceret, capientes extraxerunt in publicum, multiſque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Abſa-
B lomon nomine. Et populus quidem, ſicut dixi, in his adiutor fuit, ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, ſed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs inſiſtebant, donec vlterius reſiſtere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt ſolam eorum paciſceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos
C Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, ſcilicet eis dextras & ſacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: ſed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduerſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. poſtea verò
D quàm ſecundùm pactiones omnes ſcuta gladiósque poſuerunt, neque quicquam vlterius ſuſpicantes diſcedebant, facto in eos impetu ſtipatores Eleazari, comprehenſos trucidabant neque reſiſtentes, neque ſupplicantes, ſolas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vſque ad circunciſionem Iudaizare ſe promittentem, ſeruauerunt ſolum.
E Detrimentũ autem Romanis quidem erat leue: ex copiis ſiquidem ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam inſtare cauſas bellorum, vrbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam ſi à Romanis nulla vltrio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quaſi pro ſeditioſis cauſas
F redditurj, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo ſcilicet die propter religionem à ſanctis quoque operibus agunt quietem.

EOdem autem die, eadémque hora, qua-ſi aliqua cæleſti prouidentia Cæſarienſes queque Iudæos apud ſe habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore ſuper viginti mil-lia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem tota gens efferata eſt. Diuiſiq; Indæi, Syrorũ vicos ac finitimas ciuitates protinus vaſtauerunt, id eſt, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca: alia verò inflammates,

Cap. XIX. De Iudæorum maxima ſtrage Cæſareæ & in omni Sy-

etiam in Cedaſam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæſareámque tendebant. Obſtitit autem eorum incurſui neque Sebaſte, neque Aſcalō: ſed his quoque flamma vaſtatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici ſcilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immenſa cædes fiebat: neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vaſtabant, ſed etiã eos, qui in ciuitatibus erant, comprehenſos diſperdebant: non ſolùm ob vetus odium, ſed vt diſcrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaſerat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris ſalus erat, ſi præueniſſent alteros cęde facienda: & dies quidem ducebantur in ſanguine, noctes autem moleſtiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizãtes cogebãtur habere ſuſpectos: & ob hoc ipſum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rurſus ob ipſam religionis commixtionem quaſi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduerſæ partis, etiam illos qui priùs fuerant manſueti, auaritia. ſiquidem ſubſtantias cæſorum paſſim diripiebant: & quaſi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegiſſet, quaſi ſcilicet plures virtute ſuperaſſet. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus inſepultis, & inhumatos paſſim iacere cũ paruulis ſenes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatũ. maiorum autem metus quàm quæ peracta erãt, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduerſum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti ſunt hoſtes. Hi enim cum Scythopolitis conſpirantes, & conſanguinitatem vtilitati propriæ poſtponentes, aduerſum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suſpecta tamen eorum ipſa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna ſua calamitate ciuibus excuſarent defectionem, edixerunt eis, vt ſi vellent inter eos firmare conſenſum, & circa alienigenas oſtendere fidem, tranſirent cum omnibus filiis ſuis in lucum. quibus quæ fuerant iuſſa ſine ſuſpicionem facientibus: diebus quidem ſecutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, ſubitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póſtque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiuſdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi inſigniſſimus: quibus vtriſque ad incommoda ſuæ gentis abuſus eſt. Multos ſiquidem Iudęorum propinquos Scythopoli, quotidie obtrũcabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum ſolus exiſteret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfuſi Iudæis,

A ἐχώρουν δὴ κἀδασαν τὴν τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάβαν τε καὶ καισάρειαν. αὐτὴν δὲ οὐδὲ σεβαστὴ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅλας τούτας πυρπολήσασα, ἀνθηδόνα καὶ γάζαν κατέσκαψεν. πολλὰ δὲ περὶ ἑκάστην τούτων τῷ πολέμῳ ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. οὐ μὴν οἱ σύροι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνῄρουν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι
B λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πρότερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φοβούμενοι. δεινὴ δὲ ὅλην τὴν συρίαν ἐπέσχε ταραχή, καὶ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία δὲ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς δὲ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεσκιάδαζον γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας ἔχειν ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον οὔ-
C τε ἀνελεῖν τοῖς πρόχειρος ὑπῆν, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προσκαλεῖτο δὲ δεῖ τὰς σφαγὰς τῶν διαφόρων, καὶ τοὺς πάλαι φρουρουμένους εἰς δοκοῦντας, ἵν' πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τῶν αἱρεθέντων ἁλοὺς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ παρατάξεως τὰ σκῦλα τῶν αἱρημένων εἰς τοὺς ὀφθέντας οἴκους μετέφερον, οἰόμενός τε ἕκαστος πλείστα κερδάνας, εἰς καταφύσας πλείονων. ἦν δὲ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀταφων σωμάτων, καὶ γέ-
D ρουσι ἅμα νηπίους γέροντας ἐρριμμένους, γυμνά τε μίτρας ἐπ' αἰδοῦς σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα δὲ τὴν ἑκάστῳ τετολμωμένων ἢ δεῖ τῆς ἀπειλουμένοις μετάστασιν.

Κεφ. λδ'

Μέχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί, καταῤῥήξαντες δ' εἰς σκυθόπολιν, τοὺς παρ' ἐκείνῃ ἰουδαίους ἐπειρῶντο πολεμεῖν.
E τάξαμενοι γὰρ μετὰ τῶν σκυθοπολιτῶν, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἕνεκα δεύτερον θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑποπτεύθη δὲ αὐτῶν καὶ τὸ λίαν προθύμως. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τὴν ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς
F πιστὸν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τοῖς γυναιξὶν εἰς τὸ ἄλσος. τῶν δὲ ποιησάντων τὰ προσταχθέντα χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τὴν πίστιν αὐτῶν δοκιμάζοντες. τῇ τρίτῃ δὲ νυκτὶ φυλακὴν στήσαντες, οὓς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς δὲ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους καὶ τετρακισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν υἱὸς μὲν λιὸ σαούλου τινὸς τῶν οὐκ
G ἀσήμων, ῥώμῃ δὲ σώματος καὶ τόλμῃ ψυχῆς, δεῖ κακῶν τῶν ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. πρόσθεν γοῦν ὀκτὼ μὲν ἡμέρας πολλοὺς μὲν αἱρεῖ τῶν πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ξιφούμενος δὲ πολλάκις αὐτοὺς πάντας, μόνος λιὸ ῥοπὴ τῆς φυγαδείας. φειρᾶται δὲ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τὸ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ φειχόντες οἱ σκυθοπολῖται

κατα-

κατακόντιζον αὐτοὺς αὐτὸ τὸ ἄλσος, σπασάμενος τὸ A passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insulter cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans exrulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Cap. XX. De Iudæorum alia gratia caedes.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amolichantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quoldam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere nō recusans, regnum omne corrupit,

Κεφ. λε. Μόνοι δ' ἀπροσχεῖς καὶ σιδήριοι, C ἀπαμεῖς ἐφύσαντο τὸ μοχθηρόν, καὶ οὔτ' αὐτῶν τινὰ Ἰουδαίων ὑπέμειναν, οὔτε δῆσαι, τάχα μὲν C δι' τὸ σφέτερον πλῆθος, ἐπερρωμένως ἀυτοὶ πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δ' ἐμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς ἐδὲν ἐαυτῶν ποιεῖν ἀξιοῦντας. γεραστηνοὶ τε οὖτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ὀχλοῦντας ἐπελήσαντο πρός πεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. συνίστη δὲ καὶ τὴν ἀχρίππα βασιλέως ὄρεξις καὶ Ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπόρευτο πρὸς κάστον γάλλον εἰς ἀντιόχειαν, καταλελοίπει δὲ διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τοὔνομα νόαρον, σοίμῳ τῷ βασιλεῖ προσήκοντα κατὰ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γένει καὶ συνέσει τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, σκεπτόμενοι αὐτοὺς, ἵνα εἴη γένοιτο κίνημα καὶ δεῖ σφᾶς, ἔχειν ἀξιόχρεων φυλακήν, κωλύσειν τοὺς ἐπανιστάμενους. τούτους ὁ νόαρος ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινάς, ἅπαντας ἀναιρεῖ, τολμήσας μὲν τοῦργον δίκα τῆς ἀχρίππα γνώμης, δι' δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἀλόγιστος ἀνθρώπων, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν. tos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere nō recusans, regnum omne corrupit,

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in eorum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Soheми, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto præſidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eíſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi meruentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis,& habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt,Iudæos hoſtes & exploratores eſſe; ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferẽdam:& primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant,poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander: magiſtratus ciuitatis.Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur,vt deſinerent,neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes,præcepitq; vt non ſolùm interficerent,ſed etiã bona eorum diriperent,domóſq; inflammarent. Qui protinus cõcurrentes

A διετέλει τὸ ὡμοῦς εἰς τὸ ἔθνος ἐξασκοῦν, μέχρι πυθόμενος ἀχρίτους, αὐξῆσαι μὲν αὐτὸν οὐδαμῶς ἔγνω, ἔπαυσε δ' οὖν βλάπτοντας.

Οἱ δὲ στασιασταὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν κύπρος, καθύπερθε δὲ ἐστὶν ἱεριχοῦντος τοῖς ὑπὸ φρουρὰ ἀπόφασιν, τὰ δ' ἐρύματα κατέῤῥηξαν εἰς γῆν. κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, ἐν ᾗ τὸ μαχαιρῶν τῶν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπειθον τοὺς φρουροῦντας ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν δυλαβηθέντες συνῴδουν, πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ἐπὶ σπονδαῖς, καὶ λαβόντες τὰ πρὸς παραδιδόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακὴ κεκτημένοις κατεῖχον οἱ μαχαιρῖται. κατὰ δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ἐν ταῖς πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν τῆς ὁπλοφορίας, ἀφ' οὗ χρησάμενοι πρὸς θυμοτάτοις καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐδώκατε τὸ μετοικεῖν καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἰσοτιμίας πρὸς ἕλληνας. διέμενε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχοις, οἳ καὶ τόπον ἔθνον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρεύοντες ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἤτοι βλάπτοντες μιαίνοιεν τὴν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ ῥωμαίοις κατεστήσαντο τὴν αἰγυπτίων, οὔτε καισαρ ὁ πρῶτος, οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν τις ὑπέτεμνε τὰς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς ἰουδαίων ἐλαττώσας. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δὲ εἰς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐπεπήδηκτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐπεὶ γὰρ ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων ἐφ' ᾧ τισὶ μέλλοι ἐκπέμπειν πρεσβείας ὀλίγοι νέφοντα, συνέῤῥύησαν ὡς εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. καταδύντες δὲ αὐτοὺς οἱ ἀλάφοροι, παραχρῆμα λίθους ἔβαλλον, πολλαχοῦ καὶ καπνοπώλας λέγοντες. ἔφευγε μὲ ἅπαν δείσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φόβῳ τοῦ διαφθαρῆναι. ἕξ δὲ ἄνδρας συλλαβόντες, ἕλκειν εἰς ζῶντας καταφλέξοντες. ἤρξη δὲ πᾶν τὸ ἰουδαϊκὸν ὅλῃ τῇ ἀμάχῃ. καὶ τὸ μὲν φρούριον, λίθοις τοῖς ἕλλησι ἔβαλλον. αὐτὸς δὲ λαμπάδας ἁφάσασθαι μὲν πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν σὺν αὐτῷ τὸν δῆμον αὐτὸν πρότερον. κἂν ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν αὐτοῖς ἀνέκοψεν βία ἐλεξάνδρου ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. οὐ μὴν οὐδὲ γε ὅπως τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὰ ῥωμαίων στρατεύματα. κατηχλαδάζοντες δὲ τῆς παρακλήσεως οἱ στασιασταὶ εἰς ἐλεημοσύνην τὸν πλείονα καιρὸν ἐτρέποντο, ὡς χρείας μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν φανέντος ποιεῖσθαι, ἐπαφίεσαν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας ἐκ τῶν ἰουδαίων ὁλέθρου ἐκ λιβύης. ἐπέστελλε δὲ μόνον ἀμύνειν, ἀλλὰ μὴ τοὺς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες

Κεφ. λς'.

B

C

D

E

F

G

εἰς τὸ

εἰς τὸ καλούμενον Δῆλτα, συνέφυγον γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐπέλευε τοῖς ὁπλίταις, ἐμὲ μὲν αἰφνιδίως συστρέφοντες· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, ἅτε ἀμφίονα ὡπλισμένοι, ἀντεπέστησαν, μέχρι πλείστου μὲν ἀντέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, εὐθὺς διεφθείροντο. καὶ παντελῆ λοιπὸν ὄλεθρος, τοῖς μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένοις, τοῖς δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένοις. ὑπεπίμπρασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι, ἁρπαγὴν ἐντεῦθεν ποιούμενοι τῶν ἐνόντων. καὶ οὔτε νεότητι ἔλεῳ αὐτοῖς, οὔτε αἰδοῖ εἴκοντες γερόντων, ἀλλὰ ἐκ πάσης ἡλικίας ἐχθροῖς κτείνοντες· ὡς ὑπὲρ μυρίαδας συμπεσεῖν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ πάντα τὸν χῶρον, πάντη ἐκ μυριάδας συμπεσεῖν νεκρῶν. ἐφείλετο δὲ αὐτοῖς τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἔτρεψαντο. καὶ ἱκέτευον δὲ τὸν ἀλέξανδρον δι' ἐμβολίου μίσους, δυσανάκλητον ἐκ μόλις ἀπεστάτο τοῦ σώματος.

Κεφ. λζ. Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρεια πάθος συνηνέχθη. κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι ἠρεμεῖν ἐδόκει, παντελῶς τοῦ Ἰουδαίων ἐκπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτους, πεζῶν δὲ ἐξ αὐτείας, καὶ τέτρασιν ἴλαις ἱππέων, πρὸς οἷς τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀπὸ χιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, τοξότας τοὺς πάντας, ἀκρίτους δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (ἔστι δὲ καὶ ὁ σύμπας μετὰ τετρακισχιλίων, ἐν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πάλαι βασιλέων συνελέγησαν, ἱππικὴ μὲν ἡ Τώβιηνοι τῷ στρατηγῷ, ταῖς δὲ προθυμίαις, καὶ τῷ κατ' Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς βασιλείαις ἀναπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀκρίτους κεστίῳ, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῷ συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κεστίος, ὥρμησεν ὅτι πόλιν καρτερὰν τῆς Γαλιλαίας ζαβουλὼν, ἣν καλοῦσιν ἄνδρων. διοδεύσας δὲ διὰ τοῦ ἔθνους τοῦ Πτολεμαΐδος. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, καταπεφυγὼς γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καὶ τοὺς θαυμασιωτάτους κάλλει ἔχοντας οἰκίας, ὁμοίως τῇ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ διαδομωμένας, ἐνέπρησεν. ἐπιστὰς τῇ χώρᾳ κατέδραμεν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαπάντων, κατασφάξας δὲ πάντας ἡλικίας, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τοῖς ἀρπαγαῖς ἐπὶ τῷ σύμπαν ὄντων, καὶ τὸ πλέον βαρυτόνων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ δὴ ἀπόκρημνόν τινα συνέστησαν κέστιον, τοῖς ἀπολιφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπιπεσόν, καὶ πλείους ἢ χιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς Ἰόππην, προστάξας οἱ μὲν εἰ καταλάβοιεν ἀνοικτὶ τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοίντο τὴν ἔφοδον, πειρᾶσθαι αὐτήν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῷ δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπεισπεσόντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenuè iuſſa, nec ſanè ſine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos meliùs armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel verò in fugam verſi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij ſub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur; & eas quoque ſuccenderent Ro-
B mani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cùm neque illos, aut infantum miſericordia, aut reuerentia ſenectutis moueret; ſed in omnes ætates pari cæde ſæuirent. Vnde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta verò congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorúmque miſertus Alexander Romanos iuſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum
C obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur; vixque à cadaueribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorum autore Ceſtio.

CEſtio verò iam quieſcendum eſſe non vi-
D debatur, infenſis vbique Iudæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens; & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſuperque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréſque ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ
E deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmque offendiſſet eam ciuibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum
F verò oppidum, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt: inflammatiſque etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui re-
G manſerant irruunt, & propè ad duo millia cędunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream peruenit: in Ioppen verò partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſen-

tiſſent, tã ſuum quã cęterorum militũ præſtolarentur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabattenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

ἀμφοτέρωθεν αἰρεῖται τὴν ἰόππην ταχέως. καὶ μηδὲ φυγὴν φθάσασιν τοῖς οἰκήτορεσιν, ἐχόντας ἅμα καὶ ἀσκευάσαντας πρὸς μάχην, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀπέκτειναν σὺν τοῖς γυναιξὶ καὶ τέκνοις. πόλιν δὲ διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τετρακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίοις, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμορον τῆς Σαμαρείας ναβατηνὴν ἐπαρχίαν, ἐπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἳ τήν τε χώραν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ὁπηχωρίων, τοὺς δὲ κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τὴν γαλιλαίαν ἔστειλε κέστιος γάλλον ἡγεμόνα τῆς δωδεκάτου τάγματος, σὺν ἱκανῇ δυνάμει, ὅσην ἐρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τῶν δὲ καρτερωτάτη τῶν γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετὰ δίκην μίας διέκειτο, καὶ πρὸς τὴν ταύτης βουλίαν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρήμουν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ ληστρικὸν πᾶν ἐφυγὸν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν ἀπικρὺς τῆς σεπφώρεως, καλεῖται δὲ ἀσαμών. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἐκ μὲν ἦσαν ἐπιδέξιοι, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον προσιόντας, καὶ πρὸς δέκα ἢ εἴκοσιν αὐτῶν ἀπέκτειναν. φευγόντων δὲ καὶ γλυμμένων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, οὐ τόλμα τὸ παράπαν, καὶ οὔτε γυμνῆται τοὺς ὁπλίτας συνεδίωκον ἔφιεσαν, οὔτε ἐν τῇ ῥοπῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν ταῖς δυχωρίαις δέκα θανεῖν, πεντεκαίδεκα δὲ καὶ χιλίους. γάλλος μὲν οὖν ὡς οὐδὲν ἐώκει κατὰ τὴν γαλιλαίαν πολιτευόμενον, ἀπέστρεφε μὲν τὰ στρατόπεδα εἰς ῥᾳστώνην. κέστιος δὲ μὴ πάσης τῆς δυνάμεως αἰσθόμενος ἐκβαλεῖν εἰς ἀπιπατρίδα. καὶ πυθόμενος σὺν πολλῷ πλήθει συνηθροῖσθαι ἰουδαίων δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀποστέλλει τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δὲ ὁρμὴν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δίκην τοὺς ἰουδαίους διωκίδωσαν. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἔστι δὲ τῆς ἀπιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα ἀποστέλλει, κενὴν αὐθρωπον τὴν πόλιν καταλαμβάνει. ἦγε γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, αἰσθόμενοι πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα πανταχόθεν ἤ τῆς ὀφαφανίτιδος ἀφορμῶντες, καὶ τὸ ἄγυ καταφεύσας, ἐχάρη ἀφέσει, καὶ ἀπὸ βαιθωρὼν ἀναβὰς, στρατοπεδεύεται κατὰ πινα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῆς ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καταδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἐκ τῶν ὅπλα, καὶ μάχης παρ' πλῆθει θαρρεῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκυμῶς ἐξεπήδων ἐπὶ τὴν μάχην, μηδὲ τῆς ἀρχῆς ἑβδομάδος σέβοιεν λαβόντες. ἐν γὰρ δὴ τὰ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκευόμενος σάββατον. ὁ δὲ ἐκστήσας αὐτοὺς τῆς δεισιδαίμονος θυμὸς, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ τῇ τῶν μάχην. μὴ τοσαύτης ἴσην ὁρμὴν τοῖς ῥωμαίοις ἐπενέγκαι, εἰς ἀμφιδέξιαν τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ δὴ μέσων χωρῶν αὐτῶν. οἱ δὲ δὴ τὴν μὲν χαλεπὴν τῆς φάλαγγος, οὔτε ἱππεῖς ἐπαφιέντες ἐπέκειντο, καὶ τῇ πεζῇ τὸ μὲν σφόδρα κρατοῦν, κατὰ ἐκπλήξιν δὲ τῇ δυνάμει κέστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοί,

CA. XXIII. De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsenniũ Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eique tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. cum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concessêrunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: pérque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quíque nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῷ ᾗ ἰουδαίων, δύο μὲν τοῖς εἴκοσι γλυκαιότατοι ᾗ αὐτῶν ἔδοξαν εἶναι μονοβάζῳ τῷ τῆς ἀδιαβηνῆς βασιλείας συγγενεῖ, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος, μεθ' οὓς ὁ περαΐτης νίγηρ, καὶ σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς ἰουδαίους ἀγρίππα ᾗ βασιλέως. ἐσπαδύετο γὰρ παρ' αὐτῷ. καὶ μέσσιμον μὲν ἦν αἰακοπέντες οἱ ἰουδαῖοι, μετὰ τὴν πόλιν ὑπέστρεφον. κατόπιν ᾗ τοῖς ῥωμαίοις ὁ τῆς γιώρα σίμων πολὺ ᾗ οὐραγίας ἐπαράξας, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἁρπάσας, ἤγαγε εἰς τὴν πόλιν. μιμοῦντες δὲ τὸ κατὰ χεῖρα χωρίων εἶσιν ἡμέρας, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετόπισθεν κατειληφότες, ἐπεσπέρου τὰς παρόδους, δῆλοι τὸ μὴ ἔσεσθαι οὐκ ἠρεμήσοντες ἀρξαμένων τῶν ῥωμαίων ὁδὸν ἰέναι. σὺν δὲ καὶ δὴν ἀγρίππας οὐδὲ τὰ ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθους τε ἀπείρου πολεμίων τὰ ὄρη φειδόμενος, ἐκέλευε διαπρεσβεύεσθαι τῷ ἰουδαίων λόγῳ. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τῷ σφετέρῳ διαφήσας τὸ μὴ συμφέρουσιν.

Κεφ. λϛ. ΕΠεμψεν οὖν τῷ παρ' αὐτῶν τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνοις, βορκαῖόν τε καὶ φοῖβον, δεξιάς τε αὐτοῖς κελεύσας, καὶ συγγνώμην αἰτεῖν τῶν ῥωμαίων ἀσφαλῆ τῷ ἡμαρτημένων ὑπομένοντας, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. διίσαντες δὲ οἱ στασιασταί, μή τι καὶ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγρίππαν μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτῶν ἀφισταμένους ὥρμησαν ἀπολεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθάσαι, τὸν μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ ᾗ βορκαῖος ξωδεῖς, ἔφθη διαφυγεῖν. ἐν δὲ μέσῳ ᾗ τοὺς ἐπαγαγεῖν πεισάντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνέλασαν.

Κεφ. λθ. ΚΕστιος δὲ τὸν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ταραχὴν καὶ θόρυβον ἰδὼν εἰς θάῤῥησιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, καὶ ξαπίνης μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδεύσαντος ᾗ θατέρου μέρους τοῦ καλουμένου σκοποῦ, διέχει ᾗ οὐκ ἐπὶ σ ᾗ πόλεως σταδίους, ἔνθα μὴν ἡμέρας οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι καὶ τῷ κρείττονι συνδιδόσθαι προσδοκῶν, εἰς δὲ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς ἀφῆκε τῷ στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥπερ νέα ξανθικὸς ἐνομίσθη παρὰ μηνός, διατάξας τὸν στρατὸν, εἰσήγαγε εἰς ᾗ πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἦν φόβου. οἱ στασιασταὶ ᾗ τὸν διάταξιν τῶν ῥωμαίων καταπλαγέντες, ᾗ μὲν ἔξω μοίρᾳ τῆς πόλεως εἶκον, εἰς ᾗ ᾗ ἐσώτερα, καὶ τὸ ἱερὸν εἰσεχώρησαν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπωμόρησι τὸν τε βεζεθὰν προσαγορευόμενον, καὶ τὴν καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον ἱππικὸν ἀγορᾶν. ἔπειτα πρὸς ἄλλο πόλιν ἐλθὼν, εἰ πικρῶς ᾗ βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο κἀν ἔπαρ ἠθέλησε κατ' αὐτὸν εἰσελθεῖν τὸν ὦσαν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον συνέβη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτε στρατοπεδάρχης τυραννίων ὁ φρίσκος, καὶ τῶν ἱππαρχῶν οἱ πλέονες, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου διαφθαρέντες, ἀπέστρεφαν αὐτὸν ᾗ ἐπιχειρήσεως, καὶ ᾗ τὸν αἰτίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ἐπὶ τοσοῦτον μῆκος φρυᾶν, καὶ ἰουδαίους ἀνηκέστων συμφορῶν ἀναπλήσειν συνέπιπτον. ἐν ᾗ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, καὶ αὐτὸς τοῦ ἰωνάθου παῖδ' πρόσθεν, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ ᾗ καὶ πρὸς ὀργὴν ἐπῆρθη, καὶ μὴ πάνυ πεισθείς,

A cæteri equites erant: Iudæi verò viginti duo. fortiſſimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & poſt hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege trãſfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulſi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron aſcẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque poſtremi agminis coactores laniauit: ac multos carros B cum ſarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Ceſtio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis ſuperioribus occupatis, obſeruabant eius tranſitum: neque ceſſaturos eos certum erat, ſi Romani proficiſci cœpiſſent.

ITaque dum Agrippa, infinita hoſtium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos eſſe perſpice ret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel o mnes ſibi parituros exiſtimans, vt bello deſiſterent: vel ſi qui aduerſarentur, reuocandos C qui ab eorum ſententia diſcreparent. Miſit igitur ex comitibus ſuis Borcæum & Phœbum, quos illis ſciebat notiſſimos: vt à Ceſtio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, ſi proiectis armis, ſecum ſentire voluiſſent. Verùm ſeditioſi metu, ne cuncta multitudo ſpe ſecuritatis ad Agrippam ſeſe conferret, legatos obtruncare ſtatuerunt: & Phœbum quidem, priuſquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè D ferentes factum, cædendo fuſtibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Ceſtius verò, quia inteſtinam eorum diſcordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum: ínque fugam verſos, vſque ad Hieroſolymam perſecutus eſt. Caſtris autem in loco poſitis, qui appellatur Scopus, interuallo ſeptem ſtadiorum à ciuitate E diſcedens, nihil per triduum aduerſus oppidum conabatur: ſperans fortaſſe intus degentes aliquid remiſſuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimiſit. Quarto autem die, qui triceſimus menſis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à ſeditioſis cuſtodiebatur: ipſi autem Romanorum diſciplina terriCA. XXIV: De obſidio ne Hieroſolymæ à Ceſtio, & ſtrage.

ti, exterioribus ceſsêre partibus ciuitatis: & F in partem interiorem templi refugerunt. Ceſtius verò tranſgreſſus Bezethan, quæ ſic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad ſuperiorem ciuitatem veniſſet, prope aulam regiam caſtra poſuit. Et ſi tunc voluiſſet intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilico poſſidiſſet, bellóque finem dediſſet. ſed Tyrannus & Priſcus præfectus caſtrorum & plures equitum magiſtri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos in- G tolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobiliſſimi, & Ananus Ionathæ filius, Ceſtium quaſi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ita faſtidiens, & quod non ſatis ei credendum putaret,

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt: ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum ucquissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseueraſſet, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutique nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hostes pronocauit: iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo saucìabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectíque agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisíque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

A διεμέλλησεν, ἕως οἱ στασιασταὶ τὴν προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τοῦ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες, συνέλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δὲ ἑστῶτες ἐπὶ τῶν πύργων, τοὺς ἔσω προσιόντας τὰ τείχη ἔβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέρας πάντοθεν ἐπιχειροῦσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ἦν ἡ προσβολή. τῇ δὲ ἕκτῃ ὁ αὐαλαβὼν ὁ κῆστος, τῷ τε ὅπλίτῃ συχνοὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προσάρτημα ἐπιχειρεῖ κλίμακι τῷ ἱερῷ. ἰουδαῖοι δὲ ἀπὸ τῆς στοᾶς εἶργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρύσαντο τοὺς τῷ τείχει προσιόντας. τέλος δὲ τῷ πλήθει τῷ βιᾷ ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τῷ δὲ ῥωμαίων οἱ θρασύτατοι τοῖς θυρεοῖς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οὕτω ἐξῆς ὁμοίως, τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφεῖλκυσαν. καθ' ἃς πρὸ βέλη φερόμενα, ἀσφαλῶς ἐδέχετο. καὶ ἤδη ὑπὸ τοὺς στασιαστὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δὲ πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸ δὲ δῆμον συνέβαινεν ἄνω τούτοις θαρρεῖν, καὶ καθὸ παρέκοπτον οἱ πονηροὶ, προσήεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ διξόμενοι τὸ κῆστιον ὡς ἀνεργέτην. ὃς εἰ βραχὺ τὴν πολιορκίαν προσελιπάρησε, τάχ' ἂν θεὸς τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι ἤδη τοὺς πονηροὺς ἀπεστραμμένος ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐᾶν ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

D Ὁ γοῦν κῆστος, ἔτι τῶν πολιορκουμένων ἀπόντων. Κεφ. μ.
ὅσον, ἔτι τὸ φρόνημα τοῦ δήμου σωιζόν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ καταιγοὺς ἐπ' ἀδήμιτα πληγῇ τῶν ἐλπίδων, ὡθαλοιώτατα ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπέζευξεν. θεὸς δὲ ἀδύκητον αὐτοῦ φοβὴν ἐνεβάρρησαντες οἱ λῃσταὶ, καὶ τῶν ὑστάτων ἐπέστησαν, καὶ συχνοὺς τῶν ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειρον. τότε μὲν οὖν ἐν τάχει τὸ σκοπὸν στρατοπέδῳ ἀπέζευξε κῆστιος. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προϊὼν ἐπὶ πλεῖον, μᾶλλον ἐξεκάλεσε τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκείμενοι διέφθειρον, καθ' ἕτερον δὲ ὁδοῦ προσιόντες ἐκάπτιζον εἰς πλαγίους. οὔτε δὲ ὁπλιτοφυλακίᾳ πρὸς τοὺς κατόπιν παρέσκοπτας ἐθάρρουν οἱ τελευταῖοι, ἀπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κατὰ πλευρὰν ἐλαυνομένους, αἰσχύνην οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ ὑπὸ ὄντες βαρεῖς, καὶ διδοικότες τὴν τάξιν διαφθεῖραι, τοὺς δὲ ἰουδαίους ὀρθοῦντες κύφους, καὶ πρὸς ταῖς ὁπλοδρομαῖς δικόλους. ὅτε συνέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν αὐτοὺς ἐκπολεμοῦντας. παρ' ὅλην δὲ τὴν ὁδὸν παιόμενοι, καὶ τὰ φάλαγγος σκοτούμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς καὶ φρίσκος ὁ τῆς λεγεῶνος τῆς ἕκτης ἔπαρχος, καὶ λογγῖνος ὁ χιλίαρχος, ἔπαρχος δὲ ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γάβαω κατέντησαν ὅπου τὸ φρόντιστρον στρατοπέδου, τὰ πολλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἀπολιπόντες. κεῖθι δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κῆστος ἀμηχανῶν ὅ,τι χρὴ ποιεῖν. τῇ δὲ τρίτῃ πολλῶν πλείους τοὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτὸν τὰ βραδυνόντων, καὶ ἐν ὅπλοις ὄντων πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δὲ σωτηριωτέρα χρήσαιτο τῇ φυγῇ, τὰ μὲν στρατιωτικὰ ἀθλοκοπεῖν ἐκέλευσε. καὶ προστάξας ἀφαιρεῖσθαι τὰ ἐρίφια, καὶ τὰ ὑποζύγια, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανάς,

τούτων

τούτων γὰρ ὅτι χρείαν σφίσι ἔσεσθαι προεῖχοντο, καὶ μάλιστα δεδιότες μὴ Ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἁλῶσι, πρὸ τῆς δυνάμεως ὅτι βαθυτέρας. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ μᾶλλον τὰς δυσχωρείας ἢ τὸν ἐπίκειτο. σωρευθέντων δὲ εἰς τὴν κοίλην κατάβασιν, οἱ μὲν φθάσαντες, ἔῤῥιπτον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δ' ἐτοὺς ὑστάτους καθωθοῦντο εἰς τὸ φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεκτεθὲν ἐπὶ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκώλυπτε τὸ φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων ἐφεστάμενοι ἑαυτοῖς, ὑπισχνούμενοι τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος. οὔτε γὰρ ἐν τάξει τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τοὺς ἐφεστάντες ὅτι τοὺς πολεμίους ἐπασσύμενοι οὐκ ἐῶ. τὸ γὰρ ὅτι θάτερα, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τόπον, οὔτε ἀμαυρὸς εἶχον ὑπονοίαν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐξέπιπτον, καὶ τοὺς ἐφ' ὑπογώσιον ὀδυρμοί. αὐτάρκει δὲ αὐτοῖς, τὸ ἐξ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἅπασαν τὴν ἅμα κεῖσθαι δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν, ἐφ' ᾗ ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὴν βαθυτέραν κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ φυλάττοντες, ἐφεδρεύοντες αὐτῶν τὴν ἔξοδον. ἔνθα δὴ κέντρῳ τὴν φανερὰν ὁδὸν ὑπογνοὺς, ὁρασμὸν ἐβούλευε, καὶ ὁπλίτας τοὺς δυσχωρίαις τραπώτας εἰς τετρακοσίους, ἐπέσησε τοῖς ὀχυρώμασι, φωσφόρας ἀναβαίνας, σημαίας τῆς ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων ἰσάζειν, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ἀναλαβών, ἡσυχῇ ἑξήκοντα σταδίους. ἕωθεν δὲ Ἰουδαῖοι καταδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅτι τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδραμον, καὶ κείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἐδίωκον δὲ τὸν κίνδυνον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς οὐκ ὀλίγον διεφθάρη, καὶ σωτονώτερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὡς τε τοὺς στρατώτας ἐπ' ἐκπλήξεως καὶ δίους, τάς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. διεπλάθον δὲ τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις ἀππαῤῥίδος. ἔνθα στὰς ὡς οὐ καταλαμβανόμενος ὑποστρέφοντας, τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τήν τε ἀποσκευὴν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὸ μητρόπολιν ἐπανήρχοντο, αὐτοὶ μὲν ὀλίγοις ἀποβεβληκότες παντάπασιν, τῆς δ' ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους ἀπηρικότες. ἱππεῖς δὲ, ἑξακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη δίου μηνὸς ἐνάτῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας. καὶ δὴ τῶν κατὰ συμφορὰν, πολλοὶ τῆς ἐπιφανοῦς Ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀνενήχοντο τῆς πόλεως. κοστόβαρος οὖν καὶ σαοῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τῷ ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ἔθος ἀγρίππα τῷ βασιλέως, ὁρμηθέντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς κέστιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις κατὰ τὸν βασιλικὸν αὐλῶνα πολιορκηθεὶς ἀντίπας, ὑφ' ἡδονὴν τῷ φυγῷ, αὖθις ὡς ὑπὸ τῆς στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. κέστιος δὲ τοὺς περὶ σαοῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέπεμψεν εἰς ἀχαΐαν πρὸς νέρωνα, τήν τε αὐτῆς δηλώσαντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, flectúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregissel, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque baliſtas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac c c c. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, déque Ioseph. fugiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interèptus sit aliàs indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiã ad Neronẽ misit, & propriã necessitatẽ indicaturos, &

belli cauſas deriuaturos in Florum. ſperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt:& cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namq; id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in anguſto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus:omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt:quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúſque ſtudioſos ſiue imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazatus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur,vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes,& Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi credidas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolẽtiam:multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccauiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia cauſáſque capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quò inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſsét animaduertit:

καὶ τὰς αἰτίας τῶν πολέμου ζητήσοντας εἰς φλάβιον. τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ, κουφίσειν καὶ τοὺς ἑαυτῶν κινδύνους ἤλπιζον.

Κρίσ.μα. Κατὰ τοῦτο δὲ μαθόντες οἱ τῶν ῥωμαίων φθορεῖς πο-
θοῦμενοι, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίους αἰσθέσθαι ἐπέθεντο. καὶ καθὸ μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους ἄοπλοι ὄντες τὸ παραυτίκα τοῦτο φεύγουσιν, ἀναιρεθῆναι δὲ ὑπ' αὐτῶν οὐκ ἠθέλησαν. ἐπεὶ δὲ ἐκράτησαν τῶν ὅπλων καὶ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπηλθόν τε καὶ ἐδέσμευσαν. ὁ δὲ τῶν ἰουδαίων ὅμιλος ἐπὶ τὸν ἱερὸν ἀθροισθεὶς ἐμάχετο πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ στασιάζοντας. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκράτησαν τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ στοῶν, ἔπειτα δὲ ἐκβληθέντες ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐπὶ τὸν ἔξω περίβολον ἀνεχώρησαν. καὶ τὸν μὲν ἔξω τοῦ ἱεροῦ περίβολον ἔσχον, τὸν δὲ ἔσω καὶ τὸν ναὸν αὐτὸν οἱ στασιασταὶ κατεῖχον. ἐπεὶ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἐπέκειτο, ἐν ᾗ νομίζουσι τὴν ἀπὸ τῆς αἰγύπτου ἐλευθερίαν ἄγειν, καὶ παρεσκευάζοντο θυσίας ἑπτὰ ἡμέρας ἀναφέρειν, ἐν αἷς οὐκ ἐξὸν ἦν τοῖς ἀπὸ τοῦ γένους ἀποκλεισθῆναι τῆς θρησκείας, ἐπεισπίπτουσιν αὐτοῖς οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸν ἱερὸν ἀναβάντες, καὶ τοὺς μὲν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκ τῶν ὅπλων ἐκβάλλουσιν, τοὺς δὲ ἔξω τοῦ περιβόλου κτείνουσιν. ἐπὶ πολὺ δὲ ἐκράτησαν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ἔξω περίβολον ἐπλήρωσαν νεκρῶν. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῶν ἐπιόντων ἐκράτησαν, καὶ τὸ μὲν ἔξω τοῦ ἱεροῦ τέλος ἐπέθεντο τῇ στάσει, τὸν δὲ ἔσω καὶ τὸν ναὸν αὐτὸν ἐκράτουν οἱ στασιασταί. καὶ τοὺς μὲν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκ τῶν ὅπλων ἐκβάλλουσιν, τοὺς δὲ ἔξω τοῦ περιβόλου κτείνουσιν. ἐπὶ πολὺ δὲ ἐκράτησαν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ἔξω περίβολον ἐπλήρωσαν νεκρῶν. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῶν ἐπιόντων ἐκράτησαν, καὶ τὸ μὲν ἔξω τοῦ ἱεροῦ τέλος ἐπέθεντο τῇ στάσει, τὸν δὲ ἔσω καὶ τὸν ναὸν αὐτὸν ἐκράτουν οἱ στασιασταί.

Κρίσ.μα. Οἱ δὲ διώξαντες τὸν κίστον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ
ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τῆς ἔτι ῥωμαϊζόντων, τοὺς δὲ πειθοῖ προσήγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῶν πολέμου πλείονας. ἦρξεν δὲ ἰώσηπος υἱὸς γοριείωνος, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνας, τῆς τε κατὰ τὴν πόλιν ἁπάντων εὐζωτέρας, καὶ μάλιστα τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀναγκαίρειν. τὸν δὲ τῆς σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ παρ' ἑαυτῷ πεποιημένον τὴν ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἀπαυθρώτα κειμήλια, φεύς οἷς πολλὰ τῆς δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως οὐκ ἐπίστευσαν τῆς ἀρχῆς, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθνει χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ὅτε ἀρχὴ τῆς κτήματος, καὶ χρυσίου ἐλεάζαρος, ἐκ προῦλθε τὸν δῆμον, ὡς τε αὐτῷ προσαρχεῖν καὶ τῆς ὅλων. εἰς δὲ τὴν ἰδουμαίαν ἑτέρους ἀπέλιξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τὸν τοῦ σαπφᾶ τῆς ἀρχιερέως υἱᾶ, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέου. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς ἰδουμαίας νίγερ, ἦν δὲ ἐκ τῆς περαίας, διὸ καὶ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, προστάξαι ὑποτάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλησε δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τὴν περαίαν μανασσῆς, σαμαρᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκλήρωτο δὲ αὐτῷ λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τῆς δὲ γοφνιτικῆς καὶ ἀκραβατηνῆς, ὁ ἀνανίου ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδέδεικται, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος μαθθίου. προσῆν δὲ τῇ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γάμαλα, τῆς ταύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆς μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ συνέσεως, διῴκει τὰ πεπιστευμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀπελθών, πρᾶξιν ἐφέηπτο τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῆς ὑπαρχείων, εἰδὼς ὅτι πλεῖστα ταύτῃ κατορθώσει, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ. συνῄδει δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δὲ ἐγχωρίων καὶ συνήθων τὰ πολλὰ προστάσοι, τῆς μὲν γερουσίας ἑβδομήκοντα τοὺς συνετωτάτους ὑπελίξας ἐκ τοῦ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῆς διπλησίονος ἀξιώσεως. τὰ γὰρ μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐπέλυσεν, ἢ τοὺς ἑβδομήκοντα. κατεστησάμην δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆς κατὰ πόλιν, ὅπῃ τῶν ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἐχόντων.

κῆ κ-

καὶ γινάσιον ῥωμαίους προσβαλοῦντας εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πρὸς πόλεια τῇ χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σαλαμὶν, ἔτι δὲ καὶ πρεκχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ σιγὼ, τόπε ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας, καὶ τιβεριάδα. πρὸς δὲ τούτοις, τὰ πρὸς γεννησὰρ τὴν λίμνην ἀπόλαμα, καὶ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν ἀπετείχισατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τοῦ τε προσαγορευομένου ἀχαβαρὼν πέτραν καὶ σέφ, καὶ ἰαμνὶθ, καὶ μηρώθ. καὶ δὲ τοῦ γαυλανιτικοῦ, σελεύκειάν τε καὶ σωγάνην, καὶ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ σεπφωρείταις ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων τὸ δύπορον ὁρῶντας, καὶ προθύμους ὄντι τὸν πόλεμον δέχα προσταλμάτος. ὁμοίως γε καὶ χάλαν ἰωαίννης ὁ λευΐου υἱός, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δ' ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπαρῆν ἅμα καὶ προστάσσων παρὼν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς γαλιλαίας ἐπὶ δέκα μυριάσι νέων ἀνδρῶν, οὓς πάντας, ἐκ τοῦ τὸ συλλεγομένων παλαιοῖς ὅπλοις εἰκατασκευάζοντο ὡπλισμένους. ἔπρασσε συμβουλὴν αὐτῷ τὸ ῥωμαίων ἰσχυὸν γνησιωμένῳ, δυπειθείᾳ μάλιστα καὶ μελέτῃ τῆς ὅπλων, τὸν μὲν διδασκαλίαν ἀπόνως τῇ χρείᾳ διακομίζειν. τὸ δὲ δυπειθὲς ὁρῶν προσηνόμενον ἐκ τῆ πλήθους τῆς ἡγεμόνων, ῥωμαϊκὸν τρόπον ἔτημε τὸ στρατιᾶ, καὶ πλείους καθίστα τοὺς ταξιάρχους. στρατοπέδου δ', ἀπεδείκνυ δέκα φορεὰς. ἑκάστοις μὲν ὑπέστασε δεκαδάρχας, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ μὴν τούτοις ἡγεμόσι ταγμάτων ἀνδρετέρων ἀφηγουμένοις. ἐδίδασκέ τε σημείων προτάσεις, καὶ σάλπιγγος προσκλήσεις τὸ καὶ ἀναχλήσεις, προσβολάς τε κεράτων, καὶ περιαγωγὰς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κίνημον ὑπηρέτειν ἐκ τῶν προσόντος, ἐκ δὲ τοῦ πονοῦντι συναμύνειν. ὅσα τε εἰς πρόσημα ψυχῆς, καὶ καρτερίας σώματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τῶν ῥωμαίων διάταξίαν διηρθρωμένους, καὶ ὧς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δ' ἀλκὴν σώματος ἐκ ψυχῆς πρόσηται, πάσης ὀλίγῳ δεῖν τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη γὰρ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς κατὰ τὸν πόλεμον διατάξιας, καὶ πρὸς πρὸ διατάξεως, εἰ τοῦ συνήθων ἀδικημάτων ἀπόσχοιντο, κλοπῆς καὶ ληστείας, καὶ ἁρπαγῆς, τὸ ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τοῦ βλάβην τῆς συνηθεστάτων. διόπερ γὰρ κάλλιστα τοὺς πολίτους, παρ' οἷς αἱ ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχουσιν οἱ στρατιώμενοι. τοὺς δ' οἴκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἐπιοῦσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα προφανῶν διετίλει, καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς προτάξιν αὐτοῦ συγκεκροτῶν, πλέον μὲν ἢ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι μὲν τετρακισχιλίους, καὶ πεντακοσίους. ἐπιλέκτους δ' ἐκ τοῦ εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τῷ σώματος. ἔξωθεν δὲ πλὴν τῶν μισθοφόρων τοῦ ἄλλου στρατιὰ αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῶν δὲ καταλεχθέντων ἑκάστη τοὺς ἡμίσεις ὅπλα τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς ὅπλ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῶν ὁπλοπηδίων κατεῖχεν, ὡς τὰ τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δ' εἰς ἐργασίαν διῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ τότε πέμποντι αἱ πόλεις ἀσφαλείᾳ τῶν ἐπιτηδείων τοῦ ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Pereccho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, pluréisque fecit ordinum principes. diuersísque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinatũ, & principia cornuum, & circúductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporísq; tolerantiam pertinerẽt, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referẽs disciplinam, & quòd cũ viris essent prælíaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nũc periculũ se facturũ, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrati, quorum milites bonã conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam L x. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & sexcentos circa se electos custódes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus distineretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Ioſephi periculis & euaſione, & Ioannis Giſcalæi malitia.

IOſepho autem hoc modo adminiſtranti Galilæam, inſurrexit quidam inſidiator, patria Giſcala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidiſſimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobiliſſimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ ſuę impedimentum paſſus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúſque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, cáque aduerſus amiciſſimos vteretur: ſimulator humanitatis, & ſpe lucri appetentiſſimus cædium: qui ſemper quidem immoderata concupiſſet, ſpem verò leuioribus maleficiis aluiſſet. Latro enim erat, ſui moris, ac ſolitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum aſciſcere: ſed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præſtarent, hos eligebat: donec cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Iláque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu ſuſpenſos lacerábat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora deſiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Ioſephum ſua induſtria lætari, perſuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ ſolicitudinem ſibi committeret. in qua re quæſtus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidiſſima fraude compoſita, velut oleo, quod non à gentilibus ſuis tractatum eſſet, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depopoſcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax eſſet olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria ſolus multúmque mittendo, infinitam ſummam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vſus eſt, qui hoc ſibi beneficium præſtitiſſet. Denique exiſtimans ſi Ioſephum depoſuiſſet, rectorem ſe Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut inſidiis alicubi rectorem perimeret, ſi cui ferret auxilium: aut ſi latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accuſaret. Iamdudum autem rumores diſſipauerat, quòd res Galilææ Ioſephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo cuſtodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggreſſi omnes quas ferebat ſarcinas abſtuliſſent, in quibus erant non paucæ veſtes precioſæ, plurimáque argentea pocula, & DC. aurei. neque hanc prædam occultè adminiſtrare potuiſſent, omnia Taricheas ad Ioſephum comportarunt. Ille autem reprehenſa violentia, quam regiis intuliſſent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentiſſimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum eſt. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

Διοικοῦντι δ' ὕπατα τῆδε τὰ ἰωσήπου τὰ κατὰ τὴν γαλιλαίαν, ἐφαίνετό τις ἐπίβουλος ἀνὴρ ὀπὸ γαμαλων, ἰούδας ἰωάνης ὄνομα. πανουργότατος μὲν ἅπαντα δολιώτατος τ' ἐπιτηδείων, ἐν ἦ τοῖς πονηρεύμασιν ἀπάντων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἔνδειαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ πίθανότητι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸ ἀπάτᾳ, καὶ ταύτην καὶ τὴν φιλτάτην χρώμενος, ὑποκρινόμενος φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμήσας μεγάλων, ξίφων ἦλας ἐλπίδας ἐν τ' ἀπρφανῶν κακουργημάτων. λῃστὴς δὲ ἰδ' μονόζωπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν ὧρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγων, προκόπτων δὲ ἀεὶ πλείονα. φέρων δὲ ἰδ' αὐτῷ μηδένα προσλαμβάνειν ἀλλὰ τοὺς δεξιὰ σώματος, καὶ ψυχῆς ἀδρασήματι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ ἀκριβέστατα ἐξελέγχων. μέχρι γοῦν τοσαυτίων αὐξηθῆναι σῖτος συνεκόπησεν, ὃ τὸ πλέον ἐν τῆς τυρίων χώρας, καὶ ἦν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζων πᾶσαν τὴν γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ὑπὲ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐταράσσων. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, σὺδεία χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ἰώσηπον ὁρᾷ αὐτῷ σφόδρα χαίροντα τῇ δραστηρίᾳ, πείθει μὲν ὁρᾶν αὐτῷ πιστεύσαντα τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ δὴ τὸν πλουτίων ἐπέρδησεν. ἔπειτα συνθεὶς σκιλλοῦν πανουργοτάτῳ, ὡς ἅρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ὑπὲ τῶν μαθητείαν ἐξητήσατο. συνωνούμενον δὲ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέτρασιν ἀττικοῖς δραχμαῖς, τέτρασιν ἀμφορεῦσι, τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχουσι τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὕτως δὲ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε ἀφορμῆς, εἰς ἀπανίζοντας πέμπων, πολὺ καὶ μόνος, ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς ἀδήλως ἐχρῆτο κατὰ τὴν ἰδρασίαν φθάσαντος. καὶ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσαι τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃσταῖς προστάξειν ἀντιστρέφειν ἐχειροῦν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλὰ νεωτερίζοντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἐχρήσαιτό που τ' στρατηγὸν ἐπιβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ ἀφορμὰς τοῖς λῃσταῖς, ἐξαβάλοι θεὸς τοῖς ὁπλιτικοῖς. ἔπειτα διαφθείρειν πόρρωθεν, ὡς ἅρα θεοδίδοτον ῥωμαίοις τὰ πράγματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν τοῦδρὸς ἐπράγματεύετο. καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ δαβαριτῶν κώμης νεανίσκοι πρὸς τῷ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, ἐνεδρεύοντες πολεμίων τὸν ἀχείπατα ἐν βερνίκης ὁπλιζόμενον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ὑποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες οὐκ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος σκευοφόρων ἀργυρᾶν, χρυσοῦν τε ἦσαν ἐξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ ἀφανίσαι κρύφα τὴν ἁρπαγὴν, πάντα πρὸς ἰώσηπον εἰς ταριχαίας ἐκόμισαν. ὁ δὲ μεμφάμενος αὐτὸν τὸ πρὸς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, τίθησι τὰ κομισθέντα φθάσῃ τῷ δυναστοτάτῳ τῆς ταριχαίας οἰκίᾳ, πέμψας κατὰ κρυφὴν τοῖς δεσπόταις προσαγορεύσων, ἐν δὴ

μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς κτήσεως τυχεῖν μερίδος

ἐν τῷ

ἐκ τῆς κακομισμίας ἀγανακτήσαντες, ἅμα ἡ νὺξ ἐπεφοίτα τοῖς διαλυομένοις τὸν πόνον ἀπολογιζομένοις, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῶν διέδραμον, καὶ τὸν Ἰώσηπον ὡς προδότην. ἐπέπλησαν δὲ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὡς τε ὑπὸ τὴν ἑῴαν δισμυρίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. ἡ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ κώμῃ ταριχείαις ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν ἀνεβόα, καὶ καταλιθοῦν, οἱ δὲ, καίειν τὸν προδότην ἐκεκράγησαν. παρῴξυνε δὲ τοὺς πολλοὺς Ἰωάννης, καὶ σὺν αὐτοῖς Ἰησοῦς τὸν τοῦ Σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὸν ὄμιλον τοῦ πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενος ἤδη περιφερομένου τοῦ πυρὸς ἀναίστατα, καὶ παραινούντων φεύγειν τοὺς παρόντων οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὸν καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγείς, περιῤῥηξάμενος μὲν τὴν ἐσθῆτα, καταπασάμενος δὲ τὴν κεφαλὴν κόνιν, ὀπισθρίψας τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ὄπισθεν δήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείως ἐχόντων, καὶ μάλιστα ταριχεῶν τῶν οἰκτους εἶδε. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐβλασφήμουν, περιφέρειν τὰ τῶν κοινῶν χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ὁμολογεῖσθαι. παρῃτιάσαντο γὰρ ἐκ τοῦ χρήματος οὐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι τῶν ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ δι' ἣν συγγνώμης ποιήσαιτο, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῶν δὲ ἦν ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτὸν κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, οὔτε ἀπαιτήσειν ἀγρίππα προσῆκον, οὔτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμην ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῶν διαφορᾷ, ἢ κέρδος τὸ φίλον τῇ κοινῇ βλάβῃ. ὁρῶν δὲ ὦ ταριχεῖται μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας δεομένην, καὶ πρὸς τὸν κατασκευὴν τείχους χρῄζουσαν ἀργυρίου, δεδικὼς δὲ τὴν Τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφορμούσας τοῖς ἁρπασμένοις, κατασχεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προσεμήλων, ἵνα ὑμῖν περιβάλωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κακομισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δὲ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζεσθε τὸν διηγητήν. ὅτι τούτοις οἱ ταριχεῶται μᾶλλον αὐτὸν ἀπελύφημουν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ διεπειλοῦντο. καταλιπόντες δὲ ἐκάτεροι τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. κἀκεῖνος θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ἀκροωμένοις, ἦσαν γὰρ οἱ ταριχεῶται ὡς τοξαχισμένοι, παντὸς μᾶλλον παῤῥησιαστικώτερον ὡμίλει. καὶ πολλὰ τῶν προπετῶς αὐτῷ κατηγορηκότων, ἐν μέρει τῶν παρόντων ταριχεῶν ἔφη διαλύσειν, ἀσφαλείᾳ ἡμῶν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. ἐὰν γὰρ ἀποκρύψῃ χρήματων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παρεξιόντων καὶ τοῦ πονηροτέρου. εἶθα δὲ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῶν ἀπατηθέντων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωρισμένον. διακόσιοι δὲ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν εἴσοπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δωμάτιον παρῆλθον, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅπερ τούτοις πάλιν

A accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim con-
B cremari vociferans proditorem: pleroſque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidem Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis
C perturbatus, in conspectum illorum prosilit; veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque ceruici gladio annexo. Hæc autē amicos ei, maximè Tarichcas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iurbebāt publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspi-
D cio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut
E quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam ô Tarichеatæ, maximè ciuitatem vestrā munitionis egere, & ad extruēda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreuit, vt vos muro circundarē. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului,
F benè de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichеatę quidem ab eo dicta; cum fauore receperunt: Tiberiensēs verò cum aliis deprauando; insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Tarichеatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Tarichеam ait esse muniendam. curę au-
G tem sibi fore similiter, vt etiam cęterę tutę sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandę sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaq; tùm alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo verò armatorū millia impetum in eum fecēre. cúmque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autē

Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in ſummum tectum euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent, ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecũ otioſè colloquerentur. His auditis, illico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viſcera nudata ſunt. circunſtabat autem B interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubitò Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam creſcebat inuidia, aliáſque nihilominus Ioſepho moliebatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratia Tiberienſibus aquis C calidis vti permitteret. Ioſephus autem, quia nondum ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitium & vtenſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephum deſererent perſuaſit. His autem cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat. properè de inſidiis ei ſcripſit: atque ille accepta epiſtola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem D peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamen miſſo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mãdauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis armatis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gla- E dios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in littus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſáque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, illico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino cõcitato, propter paucorum inuidiam ciuitas cõſũmetur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille priùs in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus G ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus tradituros: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' ἄυτέρα χρῆ. ἀναβὰς δὲ ἐπὶ τὸ τέγος, κ' τῇ δεξιᾷ κατασείλας τ' θόρυβον αὐτῶν, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτιῶσι τυχεῖν. οὐ γὰρ καταϰούειν διὰ τ' ἀοχλησίαν σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς ἀχλεξομένους ἡσυχῇ πέμψαι εἴσω πρὸς αὐτόν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γερόντες σὺν τοῖς ἀρχουσιν εἰσῆεσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, κ' τὸν αὐλειον ἐπικλείσας, ἐμαστίγωσεν, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσαι. φοβερωτάτη δὲ τοῖς τὸ πλῆθος, διαφορεῖσθαι μαχεσάτισε τοὺς εἰσελθόντας, οἰόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἐμφανεῖς ἐξαφῆκε τοῖς ἄνδρας, κ' τοσαύτην τοῖς ἀπειθοῦσιν ἐνεφύσησε κατάπληξιν, ὡς τ' ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπαπορεῖτο τὸν φθόνον, κ' δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κ' τῷ ἰωσήπου. σπανιώτερος ἦν νόσον, ἰκέτευε δι' ἐπιστολῆς, τ' ἰώσηπον ἐπιξενώσαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν Τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δ', ὥσπερ γὰρ ὑπώπτευε τ' ἐπιβουλὴν, γράφει τοῖς κ' τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε κ' παρασκευὴν ἰωάννῃ ἐπιτρέψαι, ὡς διαλυσόμενος μ' δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρὼν διοικήσοιτο. ἐ τοὺς μὲν ἀπόντας, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, αὐτὸς πείθει διαστῆναι ἰωσήπου. ἐ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσων τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθιστάμενος, γράφει τε κ' τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κ' τάχος. ὁ δ' ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, σιωπῶντος νυκτὸς ὁδὸν δύσας, ἰωδινὸς παρὼν κ' τ' πόλεως. ἐ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπήντα ἰωάννῃ δὲ, κ' τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων δίων ἐπ' αὐτὸν, ὅπως πέμψας τινὰς τῶν γεωρίμων, ὑπαιρήσοιτο τὴν ἀδέσποτον, κ' κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τὰς διαφθορὰς ἔλεγεν. ὡς δ' εἰς τὸ στάδιον τοὺς πολεῖτας ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ τ' ἐπιτελμένων, ἐπανεπέμψαν εἰς τὸν αἰχμαλών. εἰσήκει δ' ἡμιωρὰν ἐπὶ βουνοῦ τινὸς ἐξαπίνης τὸ ὕψος, κ' παρορμήσας ἐπιπηδῆσαι σπάφος, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀπέφυγεν. οἱ σπαπαὶ δ' αὐτοῦ ταχέως ἁρπάσαντες ὅπλα, κ' τ' ἐπιβούλων ἐχώρουν. ἔνθα δὴ ἰησοῦς ἰώσηπος μὴ πολέμου κινδύνους ἐμφυλίου δι' ὀλίγων φόνων ἐξαναλώσῃ τ' πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μήτε ἀσφαλείας, μήτε δι' ἀτείαν τινὰ, μήτε ἀπολίγων τῆς αἰτίαν. κ' οἱ μὲν τῷ ἐξαγγελίᾳ πειθόμενοι, ἠρέμησαν. οἱ δ' αὖ τὰς πύλας χάραν, πυθόμενοι τὴν ἐπιβουλὴν, κ' τὸν συναδύσασθαι, συνεθορύζοντο κ' τ' ἰωάννου. φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς γαλιλαίαν φυγὼν τὴν πατρίδα. συνῄρουν δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, κ' πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρῆσαν σφαῖ ἐπὶ ἰωσήπῳ τὸν χρηστὸν ἐπίβουλον ἐβόων. συγκατασφλέξειν γὰρ αὐτῷ κ' τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ διαπλήσσεσθαι μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, ἄρχειν δὲ τὸ ἐρωϊκὸν, χωρεῖσθαι συνίοντ' τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτείνειν προαιρούμενος. ἐκέλευεν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

συνεφθέντας τοῖς Ἰώσηπος κατ' ὄνομα, σφᾶς θύμωσε· A
δείκνυτο τοῖς ἀφεστῶσι οἱ δημόται, καὶ ἐκ κηρύκων ἀ-
παγγελόντων ἑκάστοις πόλεμος αὐτοῖς καταλείπεται
τὴν ἡσυχίαν, τὰς τ' οὐσίας ἁρπασθήσεσθαι καὶ τὰς οἰκίας ἅμα
τῇ γυναικὶ καταφλεχθήσεσθαι, ξὺν χιλίοις μὲν ἀπίστοις δύ-
ο, οἳ Φιλαδελφέων ἦσαν τὰ ὅπλα, Φίλιππος δὲ τοῖς ποσὶν ἐβρί-
ψατο αὐτός. σὺν δὲ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ὅσον ὀκτὼ εἰς
δισχιλίους σὺν ὅπλοις φυλάδες, αὐτίκα λαβὼν Ἰώσηπος πάλιν εἰς
τὰς λαθραίους βιβλιοθήκας ἐν τῷ φανερωτέρῳ. κρύφα B
δὲ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς Ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὸ
ἐκείνου βίᾳ τῷ μεγέθει τὰς δυνάμεως, φάσκων ὅσον
οὐδέπω τύραννον ἐλαύνεσθαι τὴν μητροπόλεως, εἰ μὴ
προκαταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἐπῄει δεῶς,
οὐ προσῆκον δοκοῦσι δυνατοῖς εἶναι φθόνον, τῷ ἀρχέ-
ντων πρὸς λαθεῖν τῷ ἰδίᾳ χρήματα πρὸς συλλογὴν
μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς Ἰώσηπον.
ἐβουλεύσαντο δὲ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μετακαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τ
στρατηγίας. εἰ μὲν ἑκὼν ἀπολήγοι τὰ δόγματα. εἰ δὲ C
ἄκων, ἐπὶ τοσούτοις ὁπλίταις, καὶ πεντήρεσι τ ἀπαρᾶσθαι
αὐτὸν ὡς πολέμιον. ἦν δὲ τοῖς ἐπιβουλεύουσιν ἀνὴρ
Ἰούδας Ἀνανίου, Σαδδουκαῖος τὸ γένος, καὶ Σίμων καὶ Ἰούδης Ἰωνάθου, πάντας
εἰπεῖν δυνατοὺς, ἵνα οὖν τοῖς πρὸς τὸν Ἰώσηπον
δύναται διαβολαῖς. καὶ μὴν ἐκεῖνοι φιλόπολιν, λόγον
ἔσχον ἐξ αὐτῶν. οἱ δὲ βιάζοιτο μὴ ἐκεῖνον, ὡς πολεμίῳ
χρῆσθαι. Ἰώσηπος δὲ φθάσαι μὲν στρατιὰν ἐπι-
κέλευσαν οἱ φίλοι. τοῦ δὲ αἰτίαν, οὐ προσδόκων, D
ἦν δὲ τῷ ἐλθεῖν λάθρα βουλόμενον. διὸ καὶ μὴ
προφυλαξάμενον, τέσσαρας πόλεις διὰ τάχους πρὸς
τοῖς ὁμόροις ἀπίστους ἐλθόντας, Σεπφωρεῖς τ καὶ
Γάμαλα καὶ Γίσχαλα, Τιβεριεῖς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας
προσηγάγετο δίχα τῆς ὅπλων, καὶ χειροστάθμους στρα-
τηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῷ τε ὁπλιτῷ τοὺς
δυνατοὺς τούτους, αἰχμαλώτους εἰς Ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς
ὁ δῆμος ἦγεν ἀπιστίαν οὐ μέτριος, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρ-
μησε τοὺς προπέμψαντας ἀπολέσαι, εἰ μὴ φθάσαντες E
ἀπέδρασαν. ἐκείνου δὲ τὸ λοιπὸν ἔπεσε τὰ Γαμάλων
τείχους, ὁ δὲ Ἰώσηπος φόβῳ ἐφεύρει. καὶ μετ'
ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπίστη Τιβεριεῖς βουλευσα-
μένων τῷ Σάββατι ἀχρήστους τὰ βασιλέα. καὶ τὸ μὲν μὴ
ἐφεστῶτας αὐτοὺς ἐᾶν συνέβαινε προθυμίᾳ, ῥᾳ-
θυμίᾳ δὲ ἐκείνου ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέ-
ραν ἐφοράντων, τὸν Ἰώσηπον ἔλαθον. τῇ δ',
ἡγεμὼν ἦν εἰς ταριχαίας ἡ Τιβεριὰς δύο μόνας. ἐπεπο-
μφὼς δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας δεῖ σίτου συλλο- F
γὰς, οὔτε μόνος ἐξορμᾶν δεῖ τοὺς ἀφεστῶτας, οὔ-
τε ἐᾶσαι ὑπέμενε, δεδιὼς μὴ βεβαιώσωσιν αὐτά,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παριόντες εἰς τὴν πόλιν. οὐ-
δὲ γὰρ πάλιν ἀκουσὸν ἔσεσθαι ἐμελλον, ἐπὶ πό-
λεσιν σαββάτου. δόλῳ δὲ ἐπιβαλεῖν ἐπῄει τοὺς
ἀφεστῶτας. καὶ τὰς μὲν πύλας τ ταριχαιῶν ἀπέκλει-
σεν κελεύσας, ὡς μὴ προσεξαγγέλοι τις τὸ σύμμαχον
τοῖς ἀπεχθουμένοις, τὰ δ' ἐν τ λίμνῃ σκάφη πάντα G
συναθροίσας, ἑξακόσια δὲ καὶ ἑβδομήκοντα ἐφάνη, καὶ
ναῦται τεσσάρων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, ἐξ ἀπό-
χρως ἐλαύνειν πρὸς τὴν Τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀπο-
χὼν τ πόλεως, ὅσ' ἀφ' ἑνὸς σταδίων οὐ ῥᾴδιον ἦν, ναῦς
τὰς ἁλιάδας, μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δ'
ἐπὶ τοὺς ἐπὶ τῷ σωματοφυλακίᾳ ἀπόπλους ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præscíens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, inter periti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces consiliis armatorúmq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucique Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se defecerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaternísque nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmq; tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri nó posset, inanib. scaphis in salo relictis, septé ipse solos inermes satellites secú habens,

CA. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſecuritatis ſuæ curatorẽ de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóſque auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ D.C. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quẽdam eſſe præcipuum defectionis autorem, itámque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Clitu manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextrâ gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cũ Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædã cõquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiẽſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déque Simonis Giorę tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenũ operam dabat. Erántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: inteſtináque pacem cupientibus, omnia videbãtur. Belli autẽ incẽtoribꝰ

ἦγον ὀφθῆναι προσήιον. διασαφήσας δὲ αὐτὸν τὸν τῆς τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ ἄνδρες, καὶ δῆθεν ἐπιδεῖξαι πάντα τὰ σκάφη γέμοντα ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταστάντες ἱκέτευον φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ διεπτύξατο μὲν αὐτοῖς, καὶ καταγνοὺς αἰσχρὰ, οἱ πρῶτα μὲν ἐμφυλίους προσκαλέσαιντο πόλεμον, οἷς ἐκείνοις ἐμφυλίους προσκαλέσαιντο τὸν ἰχθύν, καὶ τὰ δικτυώματα τοῖς ἰχθύσι τοῖς ἐλθοῦσιν, ἔπειτα τὸν κινδυνεύοντα ἐκ πολεμίας αἰτῶν, αἰσχρὸν εἶναι αὐτὸν διδόντα, μὴ πλείονα οὐκ αἰδοῦς τὴν πόλιν αἰτῶν τῆς τύχουσαν, πρὸς δὲ χάριν τοῖς ἀπολωλεκόσιν ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβιάσαντο τὸν πόλιν. κατέβαινον δὲ δι' ὄρους ἀπὸ τῆς πρὸς ἑσπέραν οἱ δωδεκάπυργοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἀλιάδων ἀπήγαγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μέγιστα γεγαμηκότας κελεύει προσνήχεσθαι, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν παρὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἔπεμπε καμνοτέρους σκάφος ὀλίγους, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς δὴ σὺν δίκαις προσκαλοῦντο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τῆς πλησμυρίδος, ὅτε τάχος εἰς τὰς ἁλυκὰς ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσιν μὲν τὸν βουλὴν ὕστερον εἰς ἑξακοσίους, ἐκεῖ δὲ δισχιλίους τῆς ὅλης τὸ πλῆθος πολλῶν, ἀπήγαγε σκάφεσιν εἰς τὰς ἁλυκάς. βούτυρον δὲ τῆς λοιπῆς, ὅπερ ἦν μάλιστα ἐν ἀνοχύροις, κλεῖσαι τινα, καὶ ἐμβαλεῖν εἰς αὐτὸν ἀπορίπτεσθαι τὸ ὁρμὴν. ὁ Ἰώσηπος ἀπελθὼν μὲν ἐκεῖνα προσήρτησε, λάθρᾳ δέ τινα τῆς αὐτοῦ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα διακόψῃ τὰς χεῖρας τοῦ κλέπτου. δείσας δὲ σὺν ἐλθεῖν ἔφης ἐπιβουλεύεσθαι μόνος, μὴ ἔφη. χαλεπαίνοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον δεῖ τοῦ σκάφους ὁ κλέπτης ἁρπάσας, καὶ προσθυμούμενον ἀποπηδᾶν αὐτὸν δεῖ τὸν πιστείαν, ἐκπεσὸν δεῖ τῆς ἀκτῆς τὸν ἐπὶ τῆς χοινῶν καταλαμβάνειν. κἀκείνου καταδύσαντος, ἐφ' ᾧ τὸν ἐπὶ αὐτὸς ἀποκόψῃ ἐαυτοῦ, ἀπασάμενος τὴν δεξιὰν τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὸν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δ' ἦσαν ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου φοβηθῆναι. τότε μὲν δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ σφυρίδες ἐπὶ τὸν δῆμον ἀγχιβαλαστικόμενος, πάλιν τὸν τιβεριάδα προσαγάγετο. μετὰ ἡμέρας ὀλίγας, χάλαζα συμφορήσασα συκάμινον ἔλαιόν, ἐπόξεψε μὲν διαφθεῖσα τοῖς σταφυλαῖς. συκάμινον μὲν τὸ πάντα, τοῖς δημότας δέδωκε, τοῖς τὸ κῶν σύμφορον ἐμοῖς καὶ τιβεριάδα. καὶ γὰρ καφείνους χορηγοῦσι μόνοι, νομίζουσιν δὲ τοῖς ἀρπαγῆς ἀδίκως, καὶ τὴν ἀνοδον τῆς χειμῶνος, πάλιν εἰς δίκαιον προσαγάγετο.

Τὰ μὲν δὴ κατὰ Γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τὴν ἐμφυλίων παυσάμενοι δορυβων, δὴ τοὺς πρὸς ῥωμαίους ἐζήτουν ἀγωνίζεσθαι. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἀπιόντος τὸ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῆς δυνάμεως ἔτι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφέροντο, νέα τοῖχον ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῆς πολεμικῆς ὀργάνων. καὶ δὴ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀπείρους δὲ γυμνάσιος τὸ δὴ νέων πλῆθος ἰδὼν, καὶ μεστὰ ἰδὼν πάντα δορύβου. δεινὴ δὲ κατάφορα τῆς μεζόνων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προσεσθαι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θάσμοι δὲ τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ πόλεμον ἐξάψασιν,

ἐκ-

ἐχετλιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσκημα τῆς πόλεως πρὶν ἐπελθεῖν Ῥωμαίοις ὡσεὶ ὅλον κατολυμβᾶσης. πάσῃ γε μὴν φρονήσει λιπαρῶς ἀφισταμένῳ τὴν εἰς τὸν πόλεμον παρασκευὴν, καὶ μιᾶς πρὸς τὸ συμφέρον τοὺς ἐστασιακότας, καὶ τὴν τῶν πλησθέντων ζηλοτυπίαν ἀφεστηκότων. ἡττηθεὶς δὲ βίᾳ. κἂν τοῖς ἑξῆς οἵᾳ τύχοις ἐτύχη δηλώσομεν. ἐν δὲ τῇ ἀκροβατηνῇ τοπαρχίᾳ ὁ γιὼρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζοντων συνεσπάσμενος ἐφ' ἁρπαγὰς ἐξάπτει, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐπαφαίρεσιν τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη πέρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν. πεμφθείσης δὲ ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνάνου καὶ τῶν ἀρχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε κατέφυγε, κἀκεῖ μένων, ἕως τῶν τε ἀνάνου καὶ τῶν ἄλλων ἀπαρτίσθησαν ἐχθρῶν, διεκηδεῖτο τὴν Ἰδουμαίαν, ὡς τε τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους δι' τὸ πλῆθος τῶν φονευθέντων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφρουρεῖσθαι τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν καθ' Ἰουδαίαν ὧδε τούτοις εἶχε.

A quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: ſtatúſque iam tunc quaſi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus eſt, & quis illius finis fuerit, in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus, non ſolùm B in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananno autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadę, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magiſtratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto C milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.

NERONEM autem, vbi A res apud Iudæam non prospere gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore, stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis B omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturque, proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescẽtia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Sy- D ria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij E pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ Κεφ. α.
τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λε-
ληθυῖα μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις
ἐμπίπτει τὴν ψυχήν. φανερὸς δ'
ὑπερφαίνει τὴν θεοσωρίζεσθαι,
στρατηγοῦ ῥᾳστώνῃ μᾶλλον, ἢ τῷ
τὰ πολεμίων ἀρετῆς γεγονέναι
τὰ συμβάντα λέγων. πρέπειν δὲ ἡγούμενος αὐτὸς
μὲν τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφρονεῖσθαι τῶν
σκυθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δ' εἶναι πάντας ἐπάνω τοῦ
ψυχοῦ ἔχειν, διελέγετό γε μὲν ὁ τῆς ψυχῆς θό-
ρυβος ὑπὲρ τῆς φροντίδων. σκεπτόμενος δὲ τίνι πι-
στεύσας κινουμένῳ τὸν Ἀνατολῶν, ὃς τιμωρήσοιτο
μὲν τὸν Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψοιτο
δὲ αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πλησίον ἔθνη συνοσοῦντα, μόνον
δ' εἰσκρίνοι σύμπασιν τὰς χρείας ἀναλωσοῦντα, καὶ
τηλικούτου πολέμου μέγεθος ἀναδέξαιτο δυνά-
μενον, ἄνδρα τὰς ὑπὸ νεότητος στρατιὰς ἐγγηρᾶ-
σκοντα, καὶ προκεκριμένον μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὴν
ἐπιτέρειαν, νῦν δὲ γερμανοὺς ταραττομένῳ, προσκτη-
σάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τοὺς λανθάνου-
σαν, ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ κλαυδίῳ παρέχεται χωρεῖς
ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ
προκλινόμενος, καὶ σταθερὰν μετ' ἐμπειρίας τῆς
ἡλικίαν ὁρῶν, μὴ δὲ πίστεως αὐτῷ τοὺς υἱοὺς ὄμενον, καὶ
τὰς τούτων ἀκμὰς χρέα τῆς παρούσας σωτέσεως, τάχα
τι καὶ ὠφελεῖ τὴν ὅλων ἤδη τοῦ θεοῦ προοικονομουμένου,
πέμπει τὸν ἄνδρα ἀγαλλιώμενον τῷ ἡγεμονίᾳ τῆς
δεκαετείας στρατεύματος, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπείγον
οἷα καλλίστου αἱ ἀνάγκαι μειλίξαμένας τε, καὶ προ-
θεραπεύσας. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς ἀχαΐας εὐθὺς συνέλαβε τὴν πρό-
νοιαν, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἐς ἔλεγεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, πέμ-
πειν τὸ δέκατον ἐκεῖθεν αὐτοῖς τάγμα.
παρεῖσαν δὲ αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς ἐς συρίαν
ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τάς τε βασιλικὰς δυνάμεις συνή-
γε, καὶ συχνοὺς ἄλλους τῶν γειτνιόντων βασιλέων συμ-
μάχους.

ΙΟΥΔΑΙΟΙ δὲ μὴ τὴν κατὰ πληγὴν ἐπηρμένοι τὰ ἀδόκητοις δι' εὐτυχίας ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ Κεφ. β.
ἐκπε-

ἐκπεπληγμένοι τῇ τύχῃ, θᾶσσον τὸ πόλεμον ἐξήνεγκον. πᾶν γοῦν διὰ τάχους ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' Ἀσκάλωνα, πόλις ἔστιν ἀρχαία, τῆς Ἱεροσολύμων ἑκατὸν θᾶσσον πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, αἰεὶ δὲ μίσους Ἰουδαίοις ἐγγινομένη, διὸ καὶ τότε τῶν ὁρμῶντας ἐξιέναι ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκῇ τε κορυφαῖοι καὶ σωφροσύνῃ, Νίγερ τε ὁ Περαίτης, καὶ ὁ Βαβυλώνιος σίλας, θεὸς οἷς Ἰωάννης ὁ Ἐσσαῖος. ἡ δὲ Ἀσκάλων ἐπετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ὑπὸ χειρὸς ἔρημος. ἐφεωρεῖτο γὰρ ὑπό τε τοῦ πλησίον πεζοῦ, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν Ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὀργαῖς σωφρονέστερον ὁλύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὥρμηντο, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δὲ Ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔτι τὴν ἔφοδον αὐτῶν, θᾶσσον ἤγαγε τοὺς ἱππέας, καὶ οὐδὲν ὑπὲρ θεὸς τὸ πλῆθος, οὔτε θεὸς τὸ θάρσει ὑποδήσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς ἐπὶ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀπέστειλεν. οἱ δὲ θεὸς ἐμπειρίᾳ γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ θεὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοί τε θεὸς λελωβημένους, καὶ θεὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τὸ πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, θεὸς δύπειθεῖς ἡνιόχοις πάντα θεᾶσθαι τοῦντας αἰτιασάμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ ἤδη συνεταράχθησαν αἱ φάλαγγες, ὑπό τ' ἵππων ἐπιπεσόντων, καὶ ταῖς κατόπιν αὐτῶν ὅτι τὸ τεῖχος βιαζομένοις θεὶ ἐπιπίπτοντες. ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες ταῖς τῶν ἵππων εἰσβολαῖς εἴξαντες, ἐσπεδάσθησαν κατὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ λοιπὸν πλατύ, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεφέρησαν, πλεῖστον εἰργάσατο τοῦ Ἰουδαίων φόνου. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν κατὰ τὰ δρόμου συνειλουμένων ἐλεκπαίοντες, ἀπείρους ἀπήειρον. ἄλλοι δὲ ἄλλους ἦπη ἔποιντο κυκλούμενοι, καὶ θεὶ ἐλαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως καὶ τοῖς μὴ Ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημίᾳ θᾶσσον τὰς αἰκηρίας κατεδαίνετο, ῥωμαῖοι δὲ ἐν τᾷ διωρεᾷ καὶ παρόντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ θεὶ ἀσθενεῖν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῷ ἰδίῳ θεοφιλονεικοῦντι τοῖς πρᾶγμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῷ δὲ μὴ κοπιάντων ἐν οἷς δὶ τύχου, θαρσύνειν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν μύριοι τῷ Ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῷ ἡγεμόνων, Ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δὲ ξαυμαστὴν τὸ πλέον σὺν τῷ θεελεπομένῳ τῷ ἡγεμόνων νίγερι τῆς Ἰδουμαίας εἰς πολίχνιον τινὰ, Σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δὲ πάνυ καὶ τῷ ῥωμαίων ὅτι τόσδε τῆς θᾶσσον τάξεως ἐτρώθησαν. οὐ μὴν οἱ Ἰουδαῖοι πλείστῃ συμφορᾷ κατεσκάλησαν τὰ θεγνώματα. μᾶλλον δ' αὐτῷ τὸ πάθος ἦγρε τὰς τόλμας, ὑπερορῶντες τὰ τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐθελεύζοντο τοῖς θεντέροις καταπατήμασιν ὅτι πλησίον δυτέρων. ἐκλιπόντες γοῦν οὐδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τῷ δυόαμιν πᾶσαν ὅτι συλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ὅτι τὸ ἀσκάλωνα. παρεῖπτο δ' αὐ τοῖς μὲν ἀπειρίας, τῷ δὲ ἄλλων θεὸς πόλεμον ἐλαυνομένων, ἡ θαρσαλεότερα τύχη.

A fortuna eos exagitante perciti, bellum vlterius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnaſciſ. congregata, Aſcalonem petierunt. ea eſt ciuitas antiqua, DCC. & xx. ſtadiorum ſpatio ab Hieroſolyma diſtans & ludæis ſemper inuiſa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incurſibus propior videretur. tres autem viros aggreſſionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præſtantiſſimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Eſſenum. Aſcalon verò validiſſimo quidem muro cincta erat, ſed vacua penè præſidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac ſi ex propinquo venirent, præſto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum neſciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaq; Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum ſtipatis autem inordinati, leuitérque armati cum inſtructis, plúſque indignationi quàm cóſilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt ſemel eorum primæ ab equitibus turbatæ ſunt acies, fugam petunt: & murum verſus ſe à tergo vrgentibus incidentes, ſuimetipſi hoſtes erant, donec omnes incurſibus equitum victi, per totum campum diſperſi ſunt, qui fuit plurimus, totúſque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos proſternerẽt. nam & fugientes præuertendo, curſum in eos flectebant: & quos occupaſſent, cutriculo transfigendo infinitos peremẽre. Alij verò alios quocunque ſe vertiſſent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidẽ propria multitudo, per deſperationem ſalutis, ſolitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci eſſent, rebus tamen ſecundis animati, etiam ſuperfluere ſe putabant. Et illi quidem res aduerſas ſuperare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam ſperant: Romani autem, in his quæ proſperè agerent minimè delaſſati, ad maiorem vſque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ ſunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique ſaucij, cum Nigro qui vnus reſtabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati ſunt. ſed non Iudæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt, multóq; magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, priſtinis rebus feliciter geſtis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermiſſo, quod ne curandis quidem vulneribus ſatis eſſet, cunctiſque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Aſcalonem recurrebant, eadem ſe præter imperitiam aliáq; belli vitia, comitãte fortuna. Etenim cùm Antonius quà trãſituri fuerant, poſuiſſet inſidias,

τὸ γὰρ Ἀντωνίου τὰς παρόδους θεολοχήσαντος,

ex improuiſo in eas delapſi & ab equitibus circundari, priuſquam ſe ad pugnam componerent, iterum ſuper VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis, & quoniam hoſtes inſtarent, in turrim quandam tutiſſimam compelluntur cuiuſdam vici, cui nomen eſt Bezedel. Antonius verò cum ſuis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, vel ducem hoſtium fortiſſimum viuum relinquerent, ignem muro ſupponunt, turrique inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quaſi etiam Nigro conſumpto: ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſaltu demiſſus euaſit: triduóque pòſt ſociis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus ſeſe oſtendit, gaudióque inſperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in poſterum ſeruatus. at Veſpaſianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis eſt, magnitudine ſimul aliáque felicitate ſine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe ſunt locum obtinens) vbi etiam aduentum ſuum regem Agrippam omni manu propria offenderat præſtolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ cõlentes, ſoli mente pacata: qui tam ſuæ ſalutis prouidentia ſoliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priuſquam Veſpaſianus veniret, Ceſtio Gallo fidem dederant, dextráſque iunxerant, præſidiúmque militare ſuſceperant tunc quoque benigniſſimè duce ſuſcepto, alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerunt: Quibus interim Veſpaſianus præſidij cauſa poſcentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus, ſi quid Iudæi commouere tentaſſent. non enim minimum eſſe videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutiſſimo conditam, totiúſque gentis futuram præſidio.

CAP. II. Deſcriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

DVæ ſunt autem Galilææ, quæ ſuperior & inferior appellantur, eáſque Phœnice & Syria cingunt. Diſcernit verò ab Occidente Ptolemais territorij ſui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta eſt Gaba ciuitas equitum, quæ ſic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimiſſi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vſque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, ſed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines ſunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vſque ad Zabulon, qui vicina eſt in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno cãpo ſitus eſt, vſque ad Berſaben: vnde etiam ſuperioris Galilææ latitudo incipit vſq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vſq; ad Meroth extẽditur. Sed cũ tãta ſint vtrãq; magnitudine,

A ἀδόκητοι τ̃ σὺν ὅπλοις ἐμπεσόντες, καὶ τὸν τ̃ ἱππέων ὁρμὴν εἰς μάχην συνταξάσθαι κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δὲ πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς καὶ Νίγερ, πολλὰ καὶ τ̃ φυγὴν διὰ τολμίας ὅπλων ἔξόδους ἔρξας. συνελαύνουσι δ' αὐτὸν πεφευγότα εἰς πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, καὶ μικρὸς διέδυ καλυβίδος. οἱ δὲ περὶ τ̃ αὐτοκράτορα, ὡς μήτε ζῶντα τ̃ ἡγεμόνα, καὶ γενναιότατον τ̃ πολεμίων περιίδωσιν, ὑποπιμπρᾶσι τὸ B τεῖχος. φλεγομένου δὲ τ̃ πύργου, Ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι γεγηθότες, ὡς διεφθαρμένου καὶ νεκροῦ. ὁ δὲ ὡς τὸ μυχαίτατον τ̃ φωλεοῦ καταπηδήσας ἐκ τ̃ πύργου διασώζεται, καὶ μεθ' ἡμέρας ζῶντα τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἱκανοῦσιν, ὑποφθέγγεται. παρελθὼν δὲ, χαρᾶς ἀνέλπιστον πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς παρούσης θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

C ΟΤεσπασιανὸς δὲ τὰς δυνάμεις ἀπὸ Καισαρείας ἐκ τ̃ Καφ. γ. αὐτοκρατείας, ἣ μητρόπολις ὄζει δουλείας, μεγέθους εἴνεκα, καὶ τ̃ ἄλλης διαφορᾶς, ζῶντι ἀδεῶς τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, εἴθε μὴ πάσης τ̃ ἰδίας ἰσχύος ἐπιδεῶς ἦν πρὸ τὴν ἄφιξιν καὶ ἀγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφει, ὅτι Πτολεμαΐδος ἀπεῖχε. καὶ κατὰ ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ̃ πόλιν, οἱ τ̃ Γαλιλαίας στέφουσι νεμόμενοι, τ̃ῷ τῆδε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. οἳ καὶ τ̃ ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τ̃ς Ῥωμαίων D ἰσχύος οὐκ ἀφρονέστατοι, πρὶν ἀφικέσθαι συϊστασιασθέν, καιρῷ γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεσκέασατο φρουρεῖν. τότε γε μὲν φιλοφρόνως ἐπιδεξάμενοι τ̃ ἡγεμόνα, προθύμως σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο καὶ τ̃ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσας, πῶς πρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς ἐπιδιδοῖεν, ὅσους αἰτήσῃ τ̃ καταφρονᾶς, εἰπὼν ἰουδαίοις ἐπιδεικνύειν ὑπελάμβανεν. καὶ δὴ οὐδὲν μικρὸν E ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ̃ σέφωσιν, μεγίστην μὲν οὖσαν τ̃ Γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ' ἐπικτισμένην χωρίῳ, καὶ φρουρεῖν ὅλου τὸ ἔθνους ἐπιμέλειαν.

Καφ. δ. ΔΤο δ' ἔσας τὰς Γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω προσαγορευομένην, πρὸς ἑσπέραν μὲν ἡ Φοινίκη καὶ Συρία. διορίζει δὲ ὅπου μὲν δύσεως ἥλιον Πτολεμαΐς, τοῖς τ̃ χώρας τέρμασι, καὶ Καρμήλου τὸ παλαιὸν μὲν Γαλιλαίων, νεωστὶ δὲ Τυρίων ὄρος. ᾧ προσέχει Γάβαλα πόλις ἱππέων, οὕτως ἀγορευομένη, ἀφ' ὧ τοὺς ὑφ' ἡρῴδου τ̃ βασιλέως ἀπολυομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, Σαμάρεις τε, καὶ Σκυθόπολις μέχρι τ̃ Ἰορδάνου ῥεύματος. πρὸς ἕω δὲ Ἱππηνή τε, καὶ Γαδαρὶς ἀποτέμνεται, καὶ ἡ Γαυλανῖτις αὐτη, καὶ τ̃ς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ προσάρκτια δὲ αὖ τ̃ς Τύρου τε καὶ Τυρίων χώρας περατοῦ. καὶ τ̃ μὲν κάτω καλουμένης Γαλιλαίας, ἀπὸ Τιβεριάδος μέχρι Χαβουλὼνος, ἐν τοῖς Ζαβουλωνίοις, Πτολεμαΐς γείτων τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλατύνεται δὲ ἀπὸ τ̃ς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, Ξαλὼθ καλεῖται, μέχρι Βηρσαβέης, ἣ καὶ τ̃ ἄνω Γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι Βακὰ κώμης, αὕτη δὲ τὸν τ̃ Τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δὲ μέχρι μεσοῦ ἀπὸ Θελλὰ κώμης Ἰορδάνου γείτονος. πλικαῦ δὲ ὅσον τὸ μέγεθος,

καὶ τὸ-

καὶ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κακοκλωσίαις, πρὸς πᾶσαν ἀεὶ πολέμου πεῖραν αὐτέχοι, μόγις μοί φ δὲ ἐκ παίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία ποτὲ τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειπανδρία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπεὶ δὲ πίων τὸ πᾶσα καὶ ὄλβοτος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐπαιδίας φορτικαλίσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. πρὸς σπουδὴν γοῦν ὑπὸ τῆ σίκοι τόπων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτὴς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναὶ, καὶ τὸ τῆ κώμῃ πλῆθος, παντάχοῦ πολυανθρωπον ὄχθ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ἔσθ' πεντακισχιλίοις πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' οὐκ ἐν τῷ μεγέθει τὴς ἐλαττώσης ἡ περαίας ἢ γαλιλαίας, φερέλοιτο δ' αὐ τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ εὔφορος ὅλη, καὶ φυσικῆς ὄζει καρποφόρος. ἡ περαία δὲ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ τραχεῖα τὸ πλέον, πρὸς τὸ καρπῶν ἡμερῶν αὔξησιν ἀχριωτέρα. τὸ μὲν γὰρ εὐθηνοῦν αὐτὴς, καὶ τὸ παίμφορον, καὶ τὰ πολλὰ δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δὲ, ὀλίγας τὰ καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥκιστα, σκληροδέρμῃ χειμάῤῥοις τὰ τοῖς ὑπὸ τῆ ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀεννάοις ἄλλας, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σφείωφθίνοιεν. μῆκος μὲν οὖν αὐτὴς ὑπὸ μαχαιρουντῶντος εἰς πέλλαν, ὕδος δὲ ὑπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ περιμήκεσθ, τὸ πρὸς ἄρκτον ὀρίζεται, τὸ πρὸς ἑσπέραν δὲ ἰορδάνη, μεσημβρινὸν ὃ αὖ πρὸς, ἡ μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀραπολεῖ, ἀραβίᾳ τε, καὶ σιλβονίτιδι. πρὸς δὲ, φιλαδελφείᾳ, καὶ γεράσεις ὅροις τέμνεται. ἡ δὲ σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ὄζει, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κώμης γινάας ὄνομα κεῖται, ὁρίλυσι τῆς ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν. φύσει δὲ τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ πιδήδεις, εὐς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, καταδένδροί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς καὶ πιέσεως μεσαί. πρὸς σπουδὴν γοῦν οὐδαμοῦ μὲν φύσει διαφέρεις, ὄντα γε τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διάφορος ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πολλῆς πόας ἁλιᾶδης, τὰ κτήνη πλέον, ἡ πρὸ ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστα γὰρ μὲν τιμήεσσαι ἀρετῆς καὶ εὐθηνίας, τὸ πλουτεῖν ἀνδρὶ ἱκανίζον. μεδόεσσ δ' ἀναλὰ ἡ ἰουδαία βορρᾶς πρὸς μεσημβρίαν κεῖται, πρὸς ἀδὴν ἡ ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορρᾶν. τὰ νότια δ' αὐτῆς ὅτι μῆκος μαξυμβρίης ὀρίζῃ, πρὸς κυρεῖν τοῖς ἀράβων ὅρεσι, κατὰ μὲν καλοῦσιν αὐτοὶ ἰορδᾶν οἱ τῇδε ἰουδαῖοι. ὕδος γε μὲν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀνατέλλαται. μεσαιτάτη δὲ αὐτὴς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες οὐκ ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἐφήπται δὲ οὐδὲ τῇ ἐκ θαλάσσης περαίᾳ ἡ ἰουδαία, τοῖς φιλίοις καταστένουσα μέχρι πτολεμαΐδ. μακίζεται δὲ εἰς εὐδαίμονα πλησυρχίας, ὧν ἄρχει μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, περαίχουσα τῆς φιλοίπου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὰ διήρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δ' ὑστέρα, ἢ μετ' αὐτὴν ἀκραβατίνη, θαμνὰ πρὸς ταύταις, ἢ λυδδὰ, ἢ ἀμμαοῦς, ἢ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδὶ, ἢ ἱεροδόσιον, καὶ ἱερεχοῦς μὲν ἀδάμια, ἢ ἰόππη τῇ φιλοίπου ἀφηγοῦν-

A tantisque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique exultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum

B otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si qua magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, vbi fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit,

C pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab

D Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam definit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ

E pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aptæ, imbrisúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non fine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sor-

F tes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engaddi, & Herodium, & Hieric: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsunt,

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine pandi-tur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tēdit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorū disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus misérat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, séxque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis victos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebāt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerūt: cum Arabiæ quoq; est Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus à quoquā nisi à dominis vincerētur.

Καὶ

Κἀγ

Κεφ. ς. Καὶ τούτῳ μὲν ἔν τι θαυμάσαι τις ἂν ῥωμαίων τὸ
προμηθὲς, κατασκευαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰ-
κητικὸν, οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ
πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς
τὴν ἄλλην τῶν στρατιῶν σύνταξιν ἀποβλέψειεν, γνώσεται
καὶ τὴν τοσαύτην ἐπιμέλειαν αὐτοῖς ἀρετῆς κτῆμα ἐ-
χοντας, οὐ δαίμονος τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τοῦ ὅπλων
ὁ πόλεμος, οὐδὲ ὅταν μόνας τὰς χρείας τοῦ χεῖρας κι-
νοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ θεωρηκότες, ἀλλ' ὥσπερ συμπε-
φυκότες τοῖς ὅπλοις, οὐδέ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμ-
βάνουσιν ἀναχωρήσεις, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς.
αἱ μελέται δὲ αὐτοῖς, οὐδὲν τῆς κατ' ἀλήθειαν διαλυμά-
νας διαδίδουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁπημέρᾳ στρατιώτης, πάσῃ
εὐθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ
κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία
διαπίδησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἔθει συντάξεως, οὔτε
δέος ἔκπληξιν, οὔτε διαπονεῖ πόνος. ἐπεὶ καὶ τὸ κρα-
τεῖν ἀεὶ κατὰ τὴν οὐχ ὁμοίαν βέβαιον. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρ-
τοι τις εἰπών, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος
εὐδιατάξεις. τὰς εὐδιατάξεις δὲ, μετ' αἵματος με-
λέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ὑπαρμοῆς δ' ἄλωτοι πολεμίοις.
ὅπη δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἀπο-
ταμεῖν μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' ἐκ εἰκῆ ὃν,
οὐδ' ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' οἱ μὲν ἀναμένουσιν ἐν τύχοι χώ-
ρας, ἐξομαλίζεται. διαμετρῆσαι δὲ παρεμβολὴν τε-
τράγωνον αὐτοῖς. καὶ ταύτην πλήθει ἕπεται, τέ-
τρασι πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, οἷς σκη-
ναὶ διαμεμέτρηνται, ἔξωθεν δὲ κύκλῳ, τείχους
ὕψιν ἐπέχει, πύργους ἐξ ἴσου διαστήμασι κατοσυμ-
μέτρῳ. δύο δὲ τῆς μεταπυργίου, τοῖς τε ὀξυβελέσι,
καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετή-
ριον ὄργανον πυθέσθαι, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοι-
μα. πύλας δὲ ἐποικοδομοῦσι τέτρασι, καθ' ἕκα-
στον τοῦ περιβόλου κλίμα, πρὸς τὰ εἰσόδους τῆς ὁσοζυ-
γίου διόδους, καὶ πρὸς ἐπιδρομὰς αὐτῆς οἱ κατε-
πείγοι, πλατείᾳ. ῥυμοτομοῦσι δὲ διαβάτους εἴσω τὸ
στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῆς ἡγεμόνων σκηνὰς
πίθηται, μεσαίτατον δὲ τούτων, τὸ στρατήγιον καθ'
ὑπερβολήν. ὥσπερ δὲ ἐν φίλῃ πόλει καὶ ἀγορά
τις διανέμηται, καὶ χρηματιστήριον χωρίον, ἔνθοκοι τὰ
λοχαγῶν, καὶ ταξιάρχων, ὅπη διαζώσει εἴ τινες διαφέρονται. τειχίζεται δὲ περίβολος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ
πάντα διάστασιν ὑπονοίας, πλήθει καὶ ὑπερβολῇ τῆς
ποιουμένων. εἰ δὲ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν περι-
βάλλεται, βάθος τεσσαρακαίδεκα, καὶ εὖρος ἴσον. φερ-
ξάμενοι δὲ, αὐλίζονται κατὰ συντάξεις ἑκάστοι μετ'
ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα,
μετ' εὐταξίας αὐτάρκους καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ὑπο-
σπασμὸς εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, καὶ συντάξεις ἐφέδρων.
οὔτε γὰρ δόρπου ἄριστον ὁπότε δαλύσειαν αὐτίξουσιν
ἐφέδρῳ. πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τοῖς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ
τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγας σημα-
ίνουσιν, οὐδὲ ἔστιν ὅπου γίνεται δίχα διαγγέλ-
ματος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὑπὸ τοὺς
ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι
συνίασιν ἀσπασόμενοι, μετ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τὸν ὅ-
λων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis exi-
stimauerit Romanorum prouidentiam. ita
seruos instituentium, vt non solùm vitæ mi-
nisterio, sed belli etiam necessitatibus vtiles
sint. Quòd si quis eorum aliam quoque re-
spexerit militiæ disciplinam, profectò cogno-
scet tantùm eos imperium non fortunæ mu-
nere, sed propria virtute quæsisse. Armis e-
nim vti non in bello incipiunt, neque solùm,
si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio
B cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec
tempora prestolantur. Meditationes autem eo-
rum nihil à vera contentione discrepant: sed
in dies singulos militum quisque omnibus ar-
mis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Ne-
que enim ordo neglectus eos à consueta dispo-
sitione dispergit, neque metus stupefacit, ne-
que lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt sem-
C per superet, quos nō itidē confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes
conflictus esse dixerit sine sanguine, contrà-
que prælia meditationes cum sanguine. Nam
ne repentino quidem hostium incursu oppri-
mi possunt: sed quocunque in hostilem ter-
ram irruperint, nō nisi permunitis castris præ-
lio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec
iniquo loco erigunt, nec inordinatè describūt:
sed si quidem inæquale solum fuerit, compla-
D nant: quatuor verò angulis horum dimensio
designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis
postulat, sequitur exercitum. Et interior qui-
dem pars castrorum tabernaculis distribuitur,
ambitus autem eorum extrinsecus muri fa-
ciem præfert: ordinatis etiam turribus pari
spatio dispositis: quarum intervalla catapul-
tis atque balistis, & aliis machinis saxa intor-
quentibus, omnibúsque instrumentis missi-
E lium complent, vt cuncta scilicet iaculorum
genera in promptu sint. portas autem quatuor
ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm
ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas.
Intus autem castra vici spatiis interpositis diri-
munt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuūm templo si-
millimum: prorsus vt quasi repentina quędam
ciuitas existat: forum quoque & opificum sta-
tiones: & sedes militum primatibus, ordinúm-
F que principibus, vbi si qua sit inter alios am-
biguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia
quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia,
fabricantium opinione citius communitur.
qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, de-
pressa cubitis quatuor, parique spatio lata. Ar-
mis autem septi, per contubernia cum decore
atque otio in tentoriis agunt: omniáque ab his
ordinatè etiam alia cautéque per contubernia
expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut
G frumento: nec enim cœna vel prandium cùm
voluerit, in potestate cuiusq; est, simul autē o-
mnib. sōn' est, excubias & vigiladi tēpora buc-
cinę significāt, neq; est omnino quicquā quod
sine edicto geratur. Mane autē milites quidem
ad centuriones, illi verò ad tribunos cōueniūt
salutatum: cum quibus ad summum omnium
ducem vniuersi ordinū principes. Ille autē his

ſignum aliáque dat ex more præcepta profe- A
renda ſubiectis: quibus etiam in acie circum-
aguntur quò opus eſt, ac vniuerſi pariter
incurrunt itémque ſeſe recipiunt. Cùm autem
caſtris egrediendum eſt, tuba indicium fa-
cit: nemóque otioſus eſt. ſed vel ſolo nutu
moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad
profectionem inſtruunt. deinde iterum tuba
vt ſint parati ſignificat. Illi autem cùm mu-
los & iumenta ſarcinis onerauerint, velut in
euruli certamine ſignum expectant. Caſtra ve- B
rò incendunt: eo quòd ſibi alia munire facilè
ſit, & ne quando hoſtibus eadem vſui ſint. Et
tamen tertio quoque tubæ ſigno indicant, vt
exeatur: vrgendo aliqua ex cauſa morantes,
ne quis ordinem deſerat. Dextérque duci præ-
co aſtans, ſi ad bellum parati ſunt, voce pa-
tria ter percontatur. illíque toties alacri &
magna voce paratos eſſe ſe reſpondent, interro-
gátemque præueniunt: & Martio quodam ſpi-
ritu repleti cum clamore dextras erigũt. Dein- C
de otioſè & cum omni decore progredientes
ambulant, ſuum quiſque ordinem velut in bel-
lo cuſtodiens: pedites quidem thoracibus &
galeis ſepti, & vtróque latere gladiis accincti.
læuus autem gladius multo eſt longior, cùm
dexter menſuram palmæ non excedat. qui ve-
rò ducem ſtipant lecti pedites, ſcuta & lan-
ceas geſtant: cætera manus haſtas & clypeos
longos, ſerrámque & corbem & ſarculum &
ſecurim, necnõ & habenam & falcem & cate- D
nam, triduíque viaticum, vt parum interſit in-
ter onuſta iumenta & pedites. Equitibus au-
tem ad dexteram gladius eſt longior, & contus
in manu, tranſuerſúſque ad equi latus clypeus,
ternáque in pharetra vel amplius dependent la
ta cuſpide iacula, nihil ab haſtis magnitudine
differentia. Caſſides verò & thoracas pediti-
bus habent ſimiles: nullóque armorum gene-
re ab equitum alis diſcrepant lecti, qui cir-
cum ducem verſantur. Agmina autem ſemper E
cui ſorte id obtigerit, antecedit. Talia qui-
dem ſunt Romanorum itinera & manſiones,
itémque armorum varietas. Nihil verò nec in
præliis inconſultum aut ſubitum agunt: ſed
omnia ſemper ſequuntur facta ſententiam: o-
púsque adhibetur antè decretis. Vnde aut mi-
nimè peccant: aut ſi peccauerint, facilis eſt
errati correctio. Fortunæ autem ſucceſſi-
bus meliores conſiliorum etiam ſi aliter ſuc-
ceſſerit, arbitrantur euentus: quaſi bonum qui- F
dem fortuitum ad rem inconſultè gerendam
illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam
ſi aduerſus caſus exceperit, bene iam medita-
tos exhibeant ad cauendum ne idem rurſus e-
ueniat: & bonorum quidem fortuitorum non
is autor ſit cui contigerint, triſtium verò quæ
præter ſententiam acciderint, ſaltem rectè
conſulta videantur eſſe ſolatium. Armorum
quidem exercitatione comparant, vt non
modò corpora, ſed animi quoque militum G
fortiores ſint. Maior autem illis eſt ex timore
diligentia. namque leges apud eos non deſer-
tionis ſolùm, verumetiam minimæ negligen-
tiæ ſunt capitales: ducéſq; magis quã ipſę leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα διατάγματα δίδωσι διαφέρειν
εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὁ δὲ καὶ ὅλη τάξεως
φειδόμενος, ὅπως ἐφόδους καὶ τοῖς καὶ τοῖς καὶ πρὸς
τὰς ἐφόδους αὖ τοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναλήψεις ὑποχω-
ροῦσιν ἀθρόοι. ἐξέπιπλ δὲ τῆ στρατοπέδου δίοι ὑποση-
μαίνει ὡς ἡ σάλπιγξ, ἠρεμεῖ δὲ οὐδείς, ἀλλὰ ἅπαν-
τα δρᾶ μαπ τὰς μὲν σκευὰς ἀναιρεῖσιν. πάντα δ' ἐξ-
αρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγ-
γες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. οἱ δὲ ἐν ταχεῖ τοῖς
τε ὀρεύσι, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις δήσαντες τὴν ἀποσ-
κευὴν, ἑτοῖμοί εἰσιν ὥσπερ ἐφ' ὕπλησις ὁρμᾶν ἕτοι-
μοι. ὑποπιμφῶσι τὸ ἤδη τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐ-
τοῖς μὲν ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ ἧμοιτο δ'
ἐκεῖνο ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ζῆτον ὁμῶς
αἱ σάλπιγγες φθεγγόμενοι τὴν ἔξοδον, δήπαπέρ-
χουσαι τοὺς δι' αἰτίαν τινὰ βραδύνοντας, ὡς μή τις
ὑπολειφθείη τάξεως. ὅτε κῆρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρ-
χῳ φθάσας, εἰ πρὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι τῇ παρῴ-
γλάσῃ, ζῆς αἰαπυνθάνεται, κἀκεῖνοι τοσαυτάκις ἀπ-
αβοῶσι, μέγα τι καὶ φρόνημον, ἕτοιμοι λέγοντες,
φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῆτα, καὶ τινῶ ἀρτίου πνεύ-
ματος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς
δεξιάς. ἔπειτα πρῳόντες, ἐδεύουσιν ἡσυχῇ, καὶ μὴ
κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕ-
κατος φυλάσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πεφραγμέ-
νοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορεῖται ἀμφοτέρωθεν. μα
κρότερον δ' αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ γὰρ δε-
ξιὸν, σπιθαμῆς οὐ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δ' οἱ μὲν
περὶ τὸν στρατηγὸν ἐπίλεκτοι πεζοὶ, λόγχην καὶ ἀ-
σπίδα. ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ, ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ἐπιφέ-
ρει, πρὸς οἷς ῥόπαλον καὶ κόφινον, ἄμπελόν τε καὶ πέλε-
κυν. πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἡμέ-
ρων τε ζιὰ ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον δεῖσθαι τῆ ἀγθοφο-
ρουμένων ὁρέων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα
μὲν ἐκ δεξιοῦ μηροῦ, καὶ κοντὸς ἐπιμήκης ἐν χεῖρι,
θυρεὸς δὲ ἅμα πλευρὰν ἵππου πάλιος, καὶ κατ' ὀμ-
ματῶν παρίπτηται ζῶις ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς
μὲν ἀκμὰς, οὐκ ἐλάττονας δὲ δοράτων μήκε-
θος. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπα-
σιν. οὐδενὶ δ' ὅπλῳ διαλλάττουσιν, οἱ περὶ τὸν στρα-
τηγὸν ἐπίκειται, τῷ ἐν ταῖς ἴλαις ἱππεῖον. κλήρῳ
δὲ τῷ ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαικὸν ἡγεῖται. τοιαῦτα μὲν
ῥωμαίων πορεία τε καὶ κατάλυσις, πρὸς δὲ ὅπλων
διαφορὰ. οὐδὲν δὲ ἀπροβούλευτον ἐν ταῖς μάχαις,
οὐδὲ αὐτοχέδιον. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ πάντες ἔρχου
προάγῃ, τοῖς δοκοῦσιν ἢ ἔπιται τὰ ἔργα. παρὰ καὶ
σφάλλονται μὲν ἧκιστα, κἂν πλάσωσιν ἢ, ῥᾳδίως ἀνα-
λαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡνιῶνται τε τῷ ὑπὸ τύ-
χης δήπου δυμάτων, ἀμείνους τὰς δὴ τοῖς προβου-
λευθεῖσι διαμάρτιας, ὡς τῷ μὲν αὐτομάτου καλοῦ δι-
λεάζονται εἰς ἀπρομήθειαν, τῆς σκέψεως δὲ κἂν ἀ-
τυχήσῃ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶς ἐχούσης με-
λέτης. καὶ τῷ μὲν αὐτομάτου ἀγαθοῦ, οὐ τὸν λα-
βόντα αἴτιον εἶναι. τῷ δὲ θρασὺ γνώμῃ προσισόν-
των σκυθρωπὸν, θρασυδίαν τοῦτο προσηκόντως
βεβουλεῦσθαι. θρασκαδάζουσι μὲν οὖν οὐ μελέτης

τῷ ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. προσασκοῦνται δὲ καὶ τῷ φόβῳ. οἵτε
γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, οὐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳθυμίας, ὀλίγης θανατικοί. οἵτε στρατηγοὶ τῷ νόμων
φοβε-

φοβερώτεροι. ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς, ῥύονται τὸ δουλεύειν ἀμοιρεῖς πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον δὲ αὐτοῖς τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη κόσμῳ ἦ, καὶ ὅλη φαλάγγως ἐν σώματι τῷ ὅλῳ στρατιά. οὕτως αὐτοῖς συναφεῖς μὲν αἱ τάξεις, εὔστροφοι δὲ εἰσὶν αἱ περιαγωγαί, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν φθεγγίλμασιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν ἀεὶ ταχεῖς, βεβιώτατοι δὲ παθεῖν εἰσὶν, ἐάν ἴσταν ὅπου συστάντες ἢ πλήθοις ἐπλήσθησαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' ἐὰν τύχης. καὶ γὰρ ταύτας αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. εἶς, οὐδὲ βουλὴ μὲν ἀρχὴ πρόξεως, ἔπειτα ἡ τοῖς βουλευομένοις στρατὸς οὕτω δρασήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν διῆκεν, ὠκεανὸς ἢ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν ἢ λιβύης τὸ πρόταλον, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρῳ τε καὶ ῥήνῳ τῆς ἡγεμονίας ὅροι; διόντος γὰρ αὖτις εἰπεῖν τὸ κτῆμα τῆς κτησαμένων ἔλασσον. ταῦτα μὲν ἂν ἐξῆλθον ἐς ῥωμαίους ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον οἷς τε φθονεῖσθαι τῆς κεχρεωμένων, καὶ εἰς ὀκνηρίαν τοῖς νεωτερίζουσιν. εἰ δὲ καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι τῆς φιλοκαλούντων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἡ ἀμοιρία τῆς ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπανιμι δὲ, ὅθεν ὅλη τῶν τοιῶνδε ὀχήσεως.

Κεφ. ζ. Ὅτε μὲν οὖν ἀσιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ ἐξεῖβεν τοὺς ἐν πτολεμαΐδι, συνίστασε τὰς δυνάμεις ὁ ἢ τὴν γαλιλαίαν κατασχὼν πλάκιδος, ἐπὶ πολὺ μὲν πλῆθος αἰρήκει τῆς καταλαμβανομένων. τοῦτο ἢ λεῖ τὸ ἀθυρώτερον γαλιλαίων καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐναποκάμνον. ὀρῶν ἢ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφόρως ἐς τὰς ὑπὸ ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅτι τὸν ὀχυρώτατον αὐτοῖς ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα ἢ κλέος ἑαυτῷ φθάσας τοῖς ἡγεμόσι, καὶ καινοῖς ὄφλοις εἰς τὰ λοιπὰ παρίξειν. πρὸς χωρήσειν γὰρ οὐκ ἔτι εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰχομένης. πολὺ γε μὲν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὅπου γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωτατηνοὶ προσιόντα, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδέχονται, καὶ τοὺς ῥωμαίους συῤῥαγέντες ἀδοκήτους, πολλοὶ ἅμα μάχεσθαι ἕτοιμοι, θρασύθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδύνου παρόντος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ἐπέσπευσαν ταχέως. καὶ πολλοὺς μὲν πρώτους τῶν ῥωμαίων, ἐπεὶ ἢ ἀναγεῦσαι, ὀξὺ τὸ μήτε ἄζηλον αὐτοῖς τὸν ὑποχάσασθαι ἡμέρᾳ, καὶ τοὺς πλησιάσαντας ὅπλοις ἀναγμένων πάντοθεν τῷ σώματι, τοὺς τε ἰουδαίους πρῶτον βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλήσασθαι θαῤῥεῖν γυμνήτας ὁπλίτας. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων ἑξῆς ἄνδρες, καὶ ἐρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν ἐν τῆς ὅπλων πάλιν ὁρμῆς ἀτρωτότερος διαθεὶς φεύγει.

Κεφ. η. Ὅτε μὲν ἀσιανὸς ὁ ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν ἐς τὴν γαλιλαίαν, ὀξυγαίνει τὸ πτολεμαΐδος, ὁλκάτας τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τὰς μὲν γὰρ ψίλους τῆς ὁπλίσεως καὶ τοξότας προάγειν ἐμέλλησεν, ὡς προσκοπεῖν τὰς ἐξαπιναίους τῆς πολεμίων ὁλιδρομὰς, καὶ διερευνᾶσθαι τὰς ὑποπτίας καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς ὕπεστο καὶ ῥωμαίων ὁπλιτικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. τοὺς δὲ ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθει λόχα, τῷ τε αὐτῷ σκεύῃ, καὶ peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sēper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi prœliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sēsēre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuēre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ instituta militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi cōtra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbelliorturba, animísque desiciens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Roma-

menſuráſque caſtrorum. Poſt hos ſtratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aſpera complanarent, ſyluáſque obſtantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde ſuas, itémque ſubiectorum ſibi rectorum ſarcinas, & tutelæ cauſa multos cum his equites ordinauit. poſt quos ipſe veniebat, lectos pedites equitéſque, necnon & lancearios ſecum ducens, equitúmque præterea ſuorum agmine comitatus. De ſingulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos ſequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, ſtipati lectis militibus. & poſt hos circum Aquilam ſigna alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præeſt, quòd & vniuerſarum auium regnum habeat, & ſit validiſſima. Itaque illam & principatus inſigne putant, & omen victoriæ, quoſcunque bello petierint. Sacras verò ſignorum effigies ſequebantur cornicines, & poſt eos acies, in latitudinem ſenis digeſta militibus. hiſque adhærebat ex more quidam centurio, diſciplinæ atque ordinis cuſtos. Serui autem ſingularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliiſque iumentis vehentes militum ſarcinas. Poſtremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Veſpaſianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque poſitis caſtris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & oſtendendo exercitum, quo hoſtes metu percelleret, ſpatiúmque indulgendo pœnitudinis, ſi quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum inſtruebat obſidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel ſolus fecit ducis aſpectus: metum verò vniuerſis incuſſit. Ioſephi enim ſocij, qui non longè à Sepphori caſtra poſuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio ſecum congreſſuros, non modò ante pugnam, ſed antequam hoſtes omnino conſpicerent, fuga diſiecti ſunt. cum paucis autem relictus Ioſephus, vbi animaduertit neque ſe ad excipiendos hoſtes ſufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidiſſe: ac, ſi fides his haberetur, pleroſque libenter ad hoſtes defectum ire: iam tum quidem bello omni abſtinebat: quàm longiſſimè autem periculis abeſſe decreuit: abductiſque qui ſecum remanſerant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEſpaſianus autem Gadarenſium ciuitatem aggreſſus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperiſſet. Deinde hinc tranſgreſſus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Ceſtius, nullius ætatis miſericordia commoueret. Incendit autem non ſolùm ciuitatem, ſed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus deſolata, nonnulla quorũ habitatores ipſe cepiſſet. Ioſephus autẽ, quã tutionis cauſa optauerat ciuitatẽ, ipſe metu repleuit. Nã Tiberienſes nunquã eũ, niſi de omni bellũ deſperaſſet,

καὶ τὰ μέρη τ παρεμβολῆς φέροντες. ἑ μετ' αὐτοὺς ὁδοποιοί, ταῖς σκολιὰ ἁλισφόρα καθυθύνῃ καὶ χαμαλεῖ τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας ἐκκαπτόμενοι, ὡς μὴ θαλαπορεῖτο δυσπορεῖν τὸ στράτευμα. κατόπιν ἦ τούτων, τὰς τε ἰδίας, καὶ ταῖς τ ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευάς, καὶ συχνοὺς ἐπὶ τούτοις σφῶν ἀσφάλειαν τῷ ἱππέων μέρει· οὓς αὐτὸς ἐξήλασεν, τοὺς τε ἐπιλέκτους τῷ πεζῶν, καὶ ἱππέων, καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο ἦ αὐτῷ τὸ ἴδιον τ ταῖς μάζης ἱππικὸν, ἴδιοι δὲ ἑκάστου ταῖς μάζης εἴκοσι σὺν τοῖς ἑκατὸν ἱππεῦσι. τέταξις ἦ ἡ κολούθων οἱ ταῖς ἑλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μεῖ τούτων, ἡγεμόνες τε ἑκατέρων ἵππαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ἐπιλέκτοις ἐκεῖ σφᾶς στρατιώτας ἐχούσης, ἔπεσθαι αἱ σημαῖαι ἐδόκουν τὸν ἀετὸν, ὃς πάντας ἄρχει ῥωμαίοις ταῖς μάζης, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὃ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ πλεῖστον ἐφ' οἷς αὐξονται τῷ κρατίστῳ δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς δὲ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ εἶφος εἰς ἓξ πλατύνασα. τούτοις παρεῖπετο τῆς ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τινὶ τάξει ὑποσκοπούμενος. τὸ δ' οἰκετικὸν ἑκάστου ταγμάτος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ὑποζυγίους ἄγοντες. κατόπιν δὲ πάντων τῷ ταγμάτων, ὁ μιξοβάρβαρος ὄχλος, οἷς οὐκ ὀλίγοι ἐπὶς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, καὶ ὁπλῖται καὶ τῷ ἱππέων πολλοί. οὕτως ὁδεύσας εὐεπαγωγὸς μὲν τῆς δυνάμεως ἐπὶς τοὺς ὁρους ἀφικνεῖται τ Γαλιλαίας, ἔνθα καταστρατοπεδεύσαμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὑποδιεπυνθάνετο δὲ τ στρατιὰ εἰς κατάπληξιν τῆς πολεμίους, ἑ μετανοίας ἐνδιδοὺς ἡμέρᾳ, εἰ ἐπὶ μάχης μεταβάλλοντο. ἅμα ἦ ἑ ἐπὶς πολιορκίαν τῷ ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

Κεφ. ε.

ΜΕτανοίαν μὲν ἐν τῆς ἀποστάσεως ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνέβαλεν, κατάπληξιν ἦ πᾶσιν. οἱ γὰρ ἐπὶ τ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, οὐκ ἀπόθεν τοσοῦτον φάρειος ἀπὸ πόλιν Γαρὶν καλουμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τ ὕπνου τοὺς ῥωμαίους συμμίξοντας σφίσιν, οὐ μόνον ἐπὶ μάχης, ἀλλὰ οὐδὲ πρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐναντίους, ἀθρόοι ἐφ' ἑαυτῶν ἦ φυγῇ. καταλείπει ἦ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, οὐ καπιδὼν ὡς οὔτε ἀλκαῖς τοὺς πολεμίους ἀμυνεῖν ἔχει δύναμιν, οὐ πᾶσι κότα τὰ φρονήματα τ ἰουδαίων, ἄσμενοί τε ἂν οἱ πιστεύοιντο χωρεῖν οἱ πλέιους ἐπὶ αὐτονδὰς, ἐδεδίει μὲν ἤδη ἐπὶ παντὸς τ πολέμου. τότ ἦ ὡς τὸ ῥᾷστον τοῦ χωρίζεσθαι τῷ κινδύνων ἔκρινεν. αἰσθόμενοι ἦ τοὺς συμμείναντας εἰς πιερικὴν καταφυγὴ. ὑπαστασιασὲ δὲ τῇ πόλῃ τῷ γαδαρέων ἐπῆλθον, αἱρεῖ τε κῦ. φρούριον ἔφοδον αὐτεῖ, μαχίμου πλῆθος ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἁβρδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῷ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιουμένων, μήτε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμῃ τῆς κῦ τὸν κάτοικον αὐτῷ ἀδικομίας. ἐμπιπράσι δὲ οὐ μόνον αὐτεῖ τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τὰς πέριξ κώμας πάσας τε πολίχνας, αἷς μὲν παντελῶς ἐκλελοιμώμενος, ἔνια ἦ αἷς αὐτοὶ ἐξανδραποδίζόμενοι.

Ο δ' ἰώσηπος ἐπὶ πρὸς ἀσφάλειαν ἐλθὼν πόλιν, Κεφ. ς.

αὐτὸς εἰς πλοῖα δύο καταφυγών. οἱ ἦ ὑπὸ τ πιερικὴν, οὐκ ἐᾶ εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπιγνώσῃ τ πόλεμον,

ξαπῆ-

ξαπῆραι ποτ' αὐτ' ἀσπτο. καὶ τοῦτο γε, ὑπερφρονοῦντες αὐτοῦ τὴν γνώμης. ἐώρα μὲν γὰρ οἱ ῥᾳδίως τὰ ἰουδαίων πράγματα, καὶ μίαν αὐτῶν ἤδη σωτηρίαν εἶναι μεταβάλλοντα. αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι παρὰ ῥωμαίοις φεύγοντι, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ κατὰ φυγὴν τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δι' ἀγχῶν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφει οὖν τοῖς ἐπὶ τῷ ἱεροσολύμων διέπειν μὴ ἀκριβείας τὰ περὶ αὐτοῦ, ὡς μήτε δεῖ μεῖζον ἐξάραι τὴν πολεμίων ἰσχύν, καὶ δεῖσι εἰς δειλίαν κακίζοιντο, μήτε ὑφίεσθαι ἀπαγγέλλας, μὴν μετανοήσαντας ἴσως θρασυνῶσι, ἵνα τὸ ἀπροσδόκητον αἰφνίδιοι, ταχέως ἀπηρέψωσι, καὶ πολεμίων ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον περὶ ῥωμαίους πίστωσιν αὐτῷ διάμεινον. ὁ μὲν οὖν ταῦτα δι' ἐπιστολῆς, πέμπει ἤδη τάχιστα δὴ ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. οὐεσπασιανὸς δ' ὥρμητο ἐξαρῆν τὰ ἰωτάπατα, πίστιν δὲ εἰς αὐτὸν πλείστους τῆς πολεμίων συμπροφυλάξαι, καὶ ἄλλως ὁρμητέον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτοῦ, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς περιέχοντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπάρχουσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε πεζοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξεργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ὁ ἰώσηπος, αὐτὸς δὲ ἓξ ἀνδράσιν ἀμυήτοις μὲν ἐκεῖνοι φράσαι φυγὴν ἀρχθὲν εἰς τὰ ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, καὶ πᾶσι κοῖλα τοῖς ἰουδαίοις αἴρεσι τὰ φρονήματα.

Κεφ. ιε. ΟΥεσπασιανῷ δέ τις ἀγγελίζει τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ καταπεπλῆχθαι τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνου αἱρήσουν πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ δὲ ἀρπάσας ἄσμενος μέγιστον δύτυχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ θεοῖς ὅτι τὸν συνετώτατον ἐξ ἁπάντων τῷ πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐθαίρετον εἱρκτὴν παριλθεῖν, ἀΐδιος αὐτὸ χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει πλάκιδον, καὶ ἑκατοντάρχην ἕβούτιον, ἄνδρα τῷ θάρσει καὶ τῇ χειρὶ καὶ συνέσει, δεικνύμενον καλῶς τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι ἐξαδραὶς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μετὰ μίαν ἡμέραν αὐλισθέων πᾶσαν τὴν δύναμιν εἵπετο, καὶ μέχρι δείλης ὁδεύσας, ἐπὶ τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται, καταλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσάστιον αὐτῆς μέρος, ἐπὶ πηλόφ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ ἀπὸ τῆς πόλεως, περιφόβου δὲ ὡς εἰκὸς τοῖς πολεμίοις διὰ σπουδῆς ἐφ' ἑπτὰ ἔξιν, ἢ τὴν ἐξαίφνης τοσαύτην τοῖς ἰουδαίοις κατέχειν, ὡς μηδένα τῶν τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. ῥωμαῖοι δ' ἀΐδιος μὲν ἀποκτεῖναι προσεβάλλον, δι' ὅλης δὲ δυκότες ἡμέρας. διπλῇ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν, καὶ ζέτλιν ἔξωθεν ἐφιστᾶσι τὸν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γὰρ ἐν ἀπογνώσει σωτηρίας, παρέξειν τοὺς ἰουδαίους πρὸς πόλεμον. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. γενομένης δὲ μετ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, αὐτεῖχον αὐτοῖς τῶν ῥωμαίων ἐξεστρατοπεδευκότων πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δ' οὐσπασιανὸς, τούτους μὲν τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκβόλων πλῆθος ὑπαντήσας, ἐπέλασεν βάλλειν, αὐτὸς δὲ μὴ τῷ πεζῷ

A in fugam versum iri credebant; neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderet: námque illos viam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse verò, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quàm prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne vel minus extollendo vires hostium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortasse cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque si fœdus eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam literas ferret.

G VEspasianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in tam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea validissimum hoc eorum esse receptaculum (præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iussum est, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui mensis Maij vigesimus & primus D erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectósque Iudæorum spiritus erigit. Cùm verò transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hostium prudentissimus videretur, vltro se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum insignem, circumuallare ciuitatem iussit, ne clàm inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem vsque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadiis septem. Consulto autem quàm maximè conspici ab hostibus affectabat, vt visu attonitos turbarentur. quod etiam factum est: cósque tantus continuò stupor inuasit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuêre, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit, quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaque postridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant, postea verò quàm Vespasianus & sagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit vtriatq; ipse cum peditibus

Cap. VII. Iotapata obsidetur.

in aduerſum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Ioſephus, & cùm eo cuncta Iudæorum proſiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu ſimul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipſos ſalutis deſperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Demique cùm tota die pugnatum fuiſſet, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis ſauciatis, tredecim interfecti ſunt: Iudæorum autem cùm ſexcenti eſſent vulnerati, ſeptem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis poſtridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius reſtiterunt: ex eo ſcilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter ſpem ſuſtinuerant. ſed eos quoque pugnaciores experti ſunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vincì credentium; niſi citò viciſſent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggreſſione ceſſantibus, etiam Iotapatenorum excurſus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hoſtium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi laſſabat. Eximit Iotapata paulominus tota rupes eſt, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immenſis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aſpectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte adiri poteſt, vbi per tranſuerſum latus deſinentis montis ædificata eſt: quod quidem ipſum muro ciuitatis Ioſephus fuerat amplexus, quo inacceſſa eſſent hoſtibus ſuperiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conſpici: Iotapata quidem ſic erat communita. Veſpaſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obſidionem acriter ſtatuit: aduocatiſque rectoribus ſibi ſubditis, de aggreſſu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuiſſet, qua parte murus facilis erat acceſſui, totum ad comparandam materiam miſit exercitum: oppidóque propinquis montibus excíſis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúſque ad euitanda iacula deſuper miſſa per vallos diſpoſitis, his protecti aggerem conſtruebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, ſine intermiſſione ſuppeditabant: cunctíſque trifariam diſtributis, nullus erat otioſus. At Iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circúpoſitis (erant autem omnes cœcum ſexaginta) in eos qui ſuper murum aſtarent, iuſſit tela contendi: ſimulque ex catapultis lanceæ percurrebant, ſaxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & ſagittarum frequentiſſima multitudo, quæ non ſolũ murum, ſed etiam totum intra iactum earũ ſpatium Iudæis inacceſſũ fecêre:

εἰς τὸ προσκείμενον ἀνάθη καθ' ὃ τεῖχος ἦν δ' ἀλαπτον, διίσας ἰώσηπος δεῖ τῇ πόλει προσπόδ ἀ, ἢ συὶ αὐτοῦ πᾶν τὸ τ ἰουδ αίων πλῆθος. συνεπεσύθησ ἢ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τ μὲν τείχους αὐτοὺς, πολλὰ δ' ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης, οὐκ ἐλάττω γε μὴν ὧν ἔδρων αὐτὸ πασχον. δεινὸν γὰρ αὐτοὺς ἡ τ σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρώξυνε. καὶ τοὺς μὲν ἀπειρία μᾶλλον, τοὺς ἢ θεοὺς ὤπλιζε τὸ θυμῷ στρατηγοῦν μένους. ἐξ ἀπροῖ δ' ἀθροι δι' ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ δ' ἀλαλύοντ), ἔφ' ἑαυτοῖς μὲν πλείονς ῥωμαίων, ἔκτειναν δὲ ἀκμῆτας αὖθρας. αὐτῶν δ' ἔπεσον μὲν ἑπτὰ καὶ δέκα, ἔραυσται δ' ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ ἢ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπροῤῥήδητος, καὶ πολὺ κρεῖττον ἀντεπαρετάξαντο. θαῤῥαλεώτεροι μὲν ἐκ τ ἐξ ἀρχῆς λόγου αἰτιᾶσθαι τὴν προτέραν ἡγνωμένοι, χείρονες ἢ κ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμώτεροι. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεμαίνοντο τὸν μὴ ταχέως νικᾶν, ἢ τῶν ἡττόνων. καὶ μέχρι πόσου τις ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τ ῥωμαίων ἀδιάλειπτοι, ἐκαμνόμεναι ἢ τῇ ἰσοτεκνοτονίᾳ, τειχομαχίαι καρτεραί. καὶ οὔτε ἰουδαῖοι ἢ τῇ πολεμίων ἐχυρὰ καταῤῥάδιουν, οὔτε ῥωμαῖοι προὔκ τ πόλεως ἀνιστάλωτον ἀπῆγον.

Ἔστη ἢ ἰωτάπατα πλὴν ὀλίγου πᾶσι κρημνοῖς, ἐκ μὲν τ ἄλλων μερῶν πάντοθεν φαράγξιν ἀπότομος ἀπότομος, οὗ τ κατιδεῖν πεισομένων τὰς ὄψεις προσέκ ει ἀσθενῆ τ βάθους. ἀπὸ βορέου ἢ προσοπὴ μόνη, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσύπτει ἐκ τ. ὃ δ' ἰώσηπος ἐκπεφυκὼς τῇ τείχει τὴν πόλιν, ὃς ἀπροπάλητον ἦν πολεμίοις τ ὑπ' αὐτ ἀπρόσοπτα. κυκλόθεν ἢ ἄλλοις ὄρεσι κεκλυπτόμενα, πρὸ αὐτοῦ τοῖς αὐτὴν παντελῶς ἀτρεπτος ἰωτ. ἐκ μὲν γὰρ ἄλλης ὀχυρότητος ἰωτάπατα. ἐκαινοποιεῖτο ἢ ἸΩσηφίου τ χωρίᾳ κ τ τόλμας τ ἰουδαίων ἀπρονοήτως, ἔγνω καρτερᾷ ἀπειθῆ τ πολιορκίας, καὶ προσπαλεῖν μὲν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόσι, βραδύνειν δὲ τ προσβολῆς. δέξω δὲ χῶσαι τὸ ἀνωφερὲς τ τείχους, ὅθι συλλαμβάνειν ὕλης ἐπιτήδειον τῶν τὸ σφετερισμα. ἢ παπίνιον τῇ ἀρχὴ τ πόλιν ὁρᾶν, συναλισθέντες ἢ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπὸ ἐργου χαρακίδος, οἱ μὲν προὺς ἀλαίαν τῇ ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέρρα διατείναντες ὑπὲρ κεφαλῆς εἶχον ὑπ' αὐτῆς, οὐδὲν ἦ μᾶλλον βλαπτόμενοι τοῖς ἄνω τῷ τείχους βολαῖς. οἱ δὲ τοὺ πλησίον ὄχθους αἰωρωντες, γῆν αὐτοῖς ἀνεχαλκεύοντες προσέφερον, ἐξοχὴν δημιούμενοι, ἀρχὰς ἐκ τ ἀσφαλείας. οἱ ἢ ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἄνω τῷ τειχῶν τοῖς ὑπερκρεμασμένοις αὐτῶν ἐπιφέροντες, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν δὲ καὶ μὴ διαπερωμένων, πολὺ ὅμ ὁ φόβος καὶ φόβητρον, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐ κατασκευὴ δὲ οὐ κύκλῳ τοῖς ἀφεστηκόσι μηχαναὶ ὀκτὼ ἐστάσας, τὰ πάντα δὲ ἐκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐπιτήδεια τοῖς ἄνω τῷ τείχους. ὁμοῦ ἢ ὀϊστοὶ καὶ λίθοι ἀκόντιζον καὶ τελεμάχοις λίθοι μεγέθης οὐ τ πυροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων ὀϊστῶν ἀπαραιρέμενον τὸ τεῖχος αἰσπίδασιν τοῖς ἰουδαίοις ἐπόνουν. ἀλλὰ καὶ ἡ ἔνδον, ὅσης ἐφικνεῖτο χώρας.

κὴ γδ

καὶ γὰρ τὸ τῶν ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισταί τε, καὶ σφενδονῆται πάντες, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. οὐ μὴν εἰργόμενοι τῶν καθύπερθεν ἀμύνης ἠρέμουν. ἐκτρέχοντες γὰρ λῃστρικώτερον κατὰ λόχους, περιέσπων τὰ τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνουμένους ἔπαιον, καὶ καθὸ παρείκοιεν ἐκεῖνοι, διέῤῥιπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέῤῥοις ἐνεπίπρασαν, μέχρι συνιδὼν Οὐεσπασιανὸς τῆς διαιρέσεως τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς ἰουδαίοις προσβολῆς παρεῖχε τόπον, ἑνοῖ τὰς σκέπας. καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων παραδύσεις.

Κεφ. ιγ. ΕΓειρομένου δὲ τοῦ χώματος ἤδη, καὶ τῶν ἐπάλξεων ὅσον οὔπω πλησιάζοντος, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε. δρυφάκτους πήξασθαι κελεύσας, ἐμπετάσαι τε βύρσας νεοδόρους βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμεναι, περιολισθάνοιεν δ' ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος εἴργοιτο, προανίστησι τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνοὺς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερὰν δὲ ἔπαλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ πρός τε τὴν ἐπίνοιαν τοῦ ἰωσήπου, καὶ τὸ παράστημα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως, καταπλαγῆναι. οὐεσπασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῶν ἰωταπατηνῶν. πάλιν γὰρ ἀναθαρσήσαντες ἐπὶ τῷ τειχισμῷ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξῄεσαν, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ καὶ κατὰ λόχους, ἐπίνοιά τε λῃστρικὴ πᾶσα, καὶ τῶν προστυχόντων ἁρπαγαί, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως οὐεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκαζομένους ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύσειν αὐτόν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδισαμένους διαφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾷον αὐτοῖς ἠξίου χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχην, εἰ διαλιπὼν αὖθις ἐκτετρυχωμένοις ἐπιπέσοι. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευσε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν ἦν πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, τῶν ὀμβρίων διαρκουμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ εἴποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὴν τοῦ δίψους ἐπίνοιαν ἦν. ἤσχαλλόν τε ὡς ἤδη ἐπιλελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τὴν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων εὔπορον, καὶ τὰ φρονήματα γενναῖα τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς διένειμεν. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔσχατον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. διακείμενοι δὲ οὕτως

A Arabum enim ſagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatóſque feriebant: & vbi illi ceſſiſſent, aggerem diſſipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, huius damni cauſam ex diſtributione operum contigiſſe, quòd interiecta ſpacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctiſque pariter viribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum eſſe ratus Ioſephus, nihil contra moliri, quod oppido ſaluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obſtantibus iaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, quibúſque repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hiſque ante fabros oppoſitis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque validiſſimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem ſe eſſe credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Ioſephi molitione, quàm oppidanorum obſtinatione perterritis.

Cap. VIII. Obſidio Iotapatenorũ à Veſpaſiano, & diligentia Ioſephi: déque Iudæorum excurſione in Romanos.

AT Veſpaſianus & calliditate conſilij, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incurſabant: inque dies ſingulos prælia cateruatim, & cuiuſque modi latrocinia do li, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere ciuitatem, vt eam vſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem vſque in eadem pertinacia durauiſſent, fame conſumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, ſi poſt interuallum rurſus anxiis incubuiſſet. Itaque omnes exitus eorum aſſeruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtiuis menſibus pluuia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defeciſſet, ægrè ferebant. Ioſephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortéſque animo viros eſſe, quo longiorem Romanis obſidionem faceret, quàm ſperabat, iam tum potum menſura ciuibus miniſtrabat. illis autem conſeruari aquam penuria grauius eſſe videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam ſitim peruentũ eſſet, labori cedebat. Hoc autẽ modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum cõsilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea que minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persensêrunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nã intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra periturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumẽto fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, cúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia saluris eius

A ἐκ ἐλαίνθανον τοὺς ῥωμαίους. ἀπὸ γὰρ τοῦ κατάντους ἑώρων αὐτοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἑνὸς συῤῥέοντας τόπου, καὶ μεζουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ἐξυβελίσιν ἐξικνούμενοι πολλοὺς ἀνῄρουν. ἤδη οὐκέτι ἀσιτίᾳ μόνῃ, οὐκ εἰς μάχην δὲ τὴν ἐκ δεξιῶν κινδυνεύοντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτοῖς προδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰώσηπος καλέσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτοῦ προσαιρούμενος, ἐμβρίξας καλύπτρας πλείους τὰ ἱμάτια, καὶ κατακρεμάσας ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις, ὡς ἂν ἐπιῤῥέοιτο τῶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. πρὸς τοῦτο ἀθυμία τὴν ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις ἦν, θεωμένων εἰς χαλκοῦν τοσοῦτον προσαναλίσκοντας ὕδατος, οὗ οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπογνόντα τὴν δι' ἐνδείας ἅλωσιν, βίαιον πάλιν ἐπὶ ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὀλιγωρίας ἦν. ἀπηγωνιακότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο. ὁ μὴν γε ἰώσηπος πρὸς τὰδε τοῦ στρατηγήματος καὶ ἕτερον ἐπενόησεν εἰς ἐξουσίαν αὐτοῦ. ἦν τις χαράδρας ὀλιγάτου, καὶ ἔξω τοῦτο τὸν τῆς φυλακῆς ἀμελουμένης κατὰ τὰ πρὸς δύσιν μέρη. ἐπὶ φάσγανος ἐκπέμπειν τινὰ, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, παντὸς ἐπιτηδείου τῶν ἐπιλειποπόρων αὐτὰ τὴν πόλιν διόρθωσιν, ἔρασθαι τὰ πολλὰ λαθόντας τὰς φυλακὰς καλύσας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν τάκεσιν, ὡς εἰ μὴ κατίδοι τὶς αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι συναθροίσθησαν τὴν ἐπίνοιαν οἱ φρουροὶ διέλαθον τὴν χαράδραν.

B

C

D

Καὶ τότε ἰώσηπος μὴν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν Καρμὴλ αὐθεξήν ὁρῶν, ἐν ὀλίγῳ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν ἀφανίσθησθαι, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. συναθροίσθησαν τὸ πλῆθος καὶ ἐδεήθησαν αὐτοῦ, κατασπάσθαι, μὴ σφᾶς ἐρημίᾳ ἐπ' αὐτοῦ μόνῳ κρεμάσαι. εἰ γὰρ τῇ πόλει τὴν σωτηρίας μόνως ἦναι, ἐθελοντὰς αὐτοῦ, παῖδας ἀγωνισομένους δι' αὐτὸν προθύμως. καὶ ἅλωσιν, δαμυσθία. πρέπειν δὲ αὐτοῦ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε τοὺς φίλους καταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ὁποτερονοῦν ἀφ' ὧν χρήζουσιν τυγχάνειν, εἰς ἣν ἐν γαλήνῃ παρῆλθον. ἐπιβαπτίσειν γὰρ αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδένος ἔτι τολμῶντος τοῖς πολεμίοις αὐθίστασθαι, δι' ὃν αὐθαῤῥοῦν οἰχωκότων. ὁ δὲ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ὑπὲρ αὐτῆς ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μενῶν μὲν γὰρ οὔτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα συζῶντας, καὶ ἁλίσκοιντο, συναπολέσθαι φέρειν δὲ πολιορκίας ἐξόντων, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστον τοὺς τε γὰρ ἐκ τῆς χώρας γαλιλαίους συναθροίσειν τὸ τεῖχος, καὶ ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τῆς πόλεως αὐτῶν ἀπαναστήσειν. οὐχ ὁρᾶν δὲ τὸ καθαπτόμενος αὐτοῖς χρήσιμον ἐν ναῷ, πλεῖν ἢ ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον ὅτι τὴν πολιορκίαν, ὡς ἀφειπλείσιον τοιοῦδε λαβόντ αὐτόν. εἰ δὲ ἐκφεύγοι τὸν θάνατον, πολὺ τῆς τὴν πόλιν ὁρμὴς ἀνήσειν. οὐκ ἔπειθέ τι αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτοῦ ἀφεῖχθαι. παῖδες γοῦν καὶ γέροντες, καὶ γυναῖα μετὰ νηπίων ὀδυρόμενοι προσέπιπτον αὐτοῦ, καὶ τοὺς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχον, καὶ μετὰ παντὸς κακοῦ σῴζειν τῆς τύχης μὴν ἐκέλευον, συφθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

E

F

G

ἔμοιγε

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῶν ἰδίων. οὐδὲν γὰρ ἧσσον πεισθῆναι δ' εἶναι ἰώσηπον μᾶλλον τῷ. ὁ δὲ σπουδῇ μὲν ἐπιτηδείαν ταύτην νομίσας, βιαζομένῳ δ' ἤδη καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ πλεῖον ἀποδημίας ὁρμῆς καὶ ὁ τῶν ὁδυρομένων ἔκλασεν οἶκτος, μᾶλλον τὸ ἔγγιον, καὶ τὴν κοινὴν τῆς πόλεως ὑπόγνωσιν ὁπλισάμενος, νεῦσαι κατ' ἐμὲ ἔφησεν ἀρχῆθεν μάχης, ὅτε ἐλπὶς οὐκ ἔστι σωτηρίας, καλῶς δ' ἔχειν αἰτιαλλαξάμενον τὸν βίον, ἔργα δράσαντα τὰ ἡγητέον εἰς μνήμην ὀψιγόνων παίδων, ἐπ' ἔργα ξέπεται. καὶ προελθὼν μετὰ τῶν μαχιμωτάτων, διασπάσας τὰ τοὺς φυγεῖς, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν ῥωμαίων κατέδιωξε. καὶ τὰς μὲν ὅπλων ῥίπτεις, ἃς ὑποσκώπτουν, διέφθα. τοῖς δὲ ὀργάνοις ἐβαλε πῦρ. τῇ θ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ, καὶ ὅλῃ συνεχὰς ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἐκαμνεν. οὐδὲ ἀπαγορεύοντος δὲ τοῦ τε ῥωμαίων καὶ ἰουδαίων ἠδοῦντο, καὶ ζαπίνων ὅπλα διώκειν βαρέα τῶν ὅπλων ἦσαν βραδεῖς, οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφθησαν εἰς τὴν πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλῖναι ἐκέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν αὐθρώποις. ἀλλ' ἦν δὲ ἀλκιμώτερον ἐξ ἀπονωτέρας. ἐπεσβαίνοντας δὲ αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκαπῶν ὀξυθυμίας, ἄσπερ ὕλης τῷ πυρί. ἐπισκῆναι γε μὲν καὶ ῥωμαίοις μὴ ἀσφαλείας, καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν ὀξέως πολεμοῦσιν, ἀλλ' οὐ σπουδαζομένους. τοῖς δὲ τῶν ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ἀπὸ σφενδονητῶν, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοῖς ἰουδαίοις ἐπέκειτο. πρίμει δὲ οὐδὲ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δὲ τούτοις μὲν ἔκλινον κακούμενοι, τῷ δὲ πόρρω βαλλομένων ἐπιτόνῳ γανόμενοι, ἐπεφέροντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐπ' ὀλέθρῳ ἑκάτεροι τὸ κεκτημένοις ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

A quantum ego arbitror, ſed propria ſpe. nihil enim ſe mali, remanente Ioſepho, exiſtimabant, eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem paruiſſet, hæc preces eſſe ratus: cuſtodiam verò ſi per vim cogeretur (multum enim propoſitum diſceſſus etiam querelarum miſericordia fregerat) remanere ſtatuit. communique deſperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus eſſe dicens pugnam incipere, cùm ſpes nulla ſalutis eſt: pulchrúmque virtam paſſi ſci pro laude, B ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe conuertit. Cum pugnaciſſimis ergo egreſſus, diſiectis cuſtodibus, vſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſteróque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Veſpaſianus Romanos his excurſibus malè affe- C ctos aſpiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes inſequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi ſemper aliquid agentes, priuſquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conſererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam ſi materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ poſ- D ſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes. Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque iaxa tormentis emiſſa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus miſſa intra iactum ſubeuntes, ſæuiùs Romanis inſtabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem vtrinque pugnarent, ſuorum E quiſque laborantibus ſubuenientes.

Cap. 12. De oppugnatione Veſpaſiani contra Iotapatam, arietc & aliis tormentis bellicis.

Κεφ. ιβ. Ὁ Γε μὴν ἀσπασιανὸς δὲ ἡγούμενος τοῦ μήκους τοῦ χρόνου καὶ τοῖς ἐκδρομαῖς αἰτιπολιορκεῖσθαι, τῷ χώματι ἤδη τοῖς χαλκοῖς πελάζοντας, ἐπεσήγαγε τὸν κριόν. ὁ δ' ἔστιν ὑπερμεγέθης δοκὸς, ἰσῷ μὴκος ἁρμοσθῆναι. ἐξώμοται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ πρόσωπον, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τετυπωμένῳ. κατηώρηται δὲ κάλοις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἐδραίοις ἐπειλημμένος. ἀνωθούμενος δὲ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῇ αὐτῇ ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ὠθισθεὶς ἀπὸ, τύπτει τὰ τείχη τῷ προεξέχοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδεὶς οὕτω κραταιὸς πύργος ἢ προβόλου πλατὺς, ὃς καὶ τὰς ἐρώτας πληγὰς ἐνέγκοι καρτερῶς ἂν ὑπομένων. ὑπὸ ταύτῃ τῇ μηχανῇ ὁ στρατηγὸς τῶν ῥωμαίων μετέβαινε. βίᾳ τὴν πόλιν ἑλεῖν ἀποδόξαν, ὡς τὸ προσπαθίζεσθαι βλαβερὸν ἦν, ἰουδαίων ἐρημούντων. οἱ μὲν ἐν τοῖς ἐπὶ κατασκάλλας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀτειχίστων, ὡς ἐκείνοις τῷ ὑπὸ τοῦ τείχους κωλύειν προσιόντας, ἐγγὺς προσαγόντες ἐβαλλον. ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται καὶ σφενδονηταί. ἐπὶ δὲ τούτοις μηδενὸς τῶν προβόλων βλαβῆναι τολμῶντος, προσῆσαν ἑτέρωθεν τοῦ κύκλου, λέβησι δίλωσιν, καὶ καθυπερθεν προσαλμένοι δέρρεσι, πρός τε αὐτῶν καὶ τὰ μηχανήματα ἀσφάλειαν.

IGitur Veſpaſianus vltro ſe exiſtimans longitudine temporis, hoſtiúmque incurſibus obſideri, cùm prope iam miſtis aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Eſt autem aries, immenſa materia, malo nauis aſſimilis: cuius ſummum graui ferro ſolidatum eſt, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. depédet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, F bene fundatis. retrorſum autem magna virorum multitudine repulſus, iiſdémque ſimul rurſus impellentibus miſſus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec eſt vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano tranſire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obſidio, Iudæis minimè quieſcentibus. G Itaque Romani quidem baliſtis cæteriſque miſſilium machinis, vt facilius feritentur qui de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis vtebantur: neque ſagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea cauſa muros nemo auderet aſcendere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itémque pellibus ſeptum, tam pro ſui defenſione quàm machinæ.

Et primo quidem impetu mœnia concussa A sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Ioſephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam, excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis B moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reC liquum erat, Ioſephus eiusque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinioD ne citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nullóque metu reportaret ad murum. PostreE mò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúsque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ legionis prosilissent, tanto impetu víque irF ruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Ioſephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, G quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnè fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

Καὶ πρώτην πληγὴν, ἀκουσθεὶσαν μὲν τὸ τεῖχος, πεσοῦσαν δὲ μείζων ὠθὴ τῆς σάλου γενομένη, καθ' ὑπερβολὴν ἤδη. πολλάκις δὲ εἰς τὸν αὐτὸν παίοντας τόπον, ὁ Ἰώσηπος ὁρᾷν ὅσον ὕπω κατασεισθὲν μόνον τὸ τεῖχος, σοφίζεται πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τοῦ μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πλησάσαντας ἐκέλευσε καθιμᾶν, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸ κριὸν ὁρᾶν, ὡς πλάζοιτό τε ἐμβολὴ, καὶ διεχομένη τὰς πληγὰς, ἀπανίοιεν τῇ χαυότητι. τοῦτο πλείστην διαφορὰν παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καθ' μὲν ἔφοιεν τὴν μηχανὴν, αἰτιωδέστατον τοὺς σάκκους πρὸ ὑπάρθαι, ὑποβαλλόντων τὰ ἐμβολαῖς· εἰς μηδὲν κατ' αὐτυπίαν βλάπτεσθαι τὸ τεῖχος, ἕως αὐτιτεχνήσαντες κόνους οἱ ῥωμαῖοι μακροὺς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοῖς σάκκοις ἀπέτεμνον. ἐπεὶ δὲ οὕτω τῆς ἐλεπόλεως ἠμυδρωμένης, καὶ τοῦτο τεῖχος, πολὺ παλαιὸν δὴ ὂν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν δὴ τὴν ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ σφέτερα ἰώσηπον ὥρμησαν. ἀφάμενοι δὲ ὅσον αὖθις εἶχον ὕλης, ξηρόθεν ἐπεσώρευσαν, καὶ τὰ μηχανήματα, καὶ τὰ γέρρα, καὶ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπεμπιπράσασαν. οἱ δὲ καιρὸς ἐπεβοήθουν, πρός τε τὸ τόλμαν αὐτῶν κατεπλήττοντες, καὶ ὑπὸ τῶν φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθαινόμενοι. ἐπεὶ δὲ ὕλης, πρὸς δὲ ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δὲ θείου, δι' ἃ καὶ τὸ πῦρ δεινοίας τύχοι, καὶ τὰ πολλῷ καιρῷ τῶν ἐπιτηδείων ῥωμαίοις, δεῖν μικρὰς ὥρας ἐπέσχεν.

ΕΝθα καὶ αὐτὸς τις ἐξεφάνη ἰουδαῖος, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος. σαμαίου μὲν παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο. σαὰβ δὲ πατρὶς αὐτῷ τῆς γαλιλαίας. ὑψηλοῦ μεγάθη πέτρου ἀράμενος, ἀφῆκεν ἀπὸ τοῦ τείχους δεῖν τὴν ἐλέπολιν, μὴ τοσαύτης βίας, ὡς τὸ ἀπορρᾶξαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηχανήματος, μόνον δὲ κατασπάσας, ἐκ μέσων αἴρει τῶν πολεμίων, καὶ μὴ πολλῆς ἀδείας δεῖν τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δὲ πᾶσι τοῖς ἐνθένδε γινόμενος, καὶ γυμνῷ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲν διαπείρει βέλεσι, πρὸς οὐδὲν δὲ τούτων ἐπισταθείς, ὅτε τὸ τεῖχος αἰθέν, καὶ παθεῖν πᾶσι τὰ δυτολμίας ἔστι, τότε ἱλυσπώμενος ὑπὸ τῶν τραυμάτων μὴ τοῦ κριοῦ κατόπισθεν. ἀρίστου μὲν τὸν ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖρας καὶ φίλιππος, ἀπὸ κώμης γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. προσπηδῶσι μὲν εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ δεκάτου ταγμάτος, ὅτε δὲ ῥοίζῳ τε βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαρρῆξαι τε τὰς τάξεις, καὶ τρέψασθαι καθ' οὓς αὐτοὶ ἐφορμήσαιτο ἅπαντας. μὴ τούτους, ὅτε ἰώσηπος, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμενοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα τε τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, τότε πέμπτης καὶ δεκάτου ξαπίνης ταγμάτος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, τε τὰ ὄργανα τε πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. οἱ δὲ πάλιν ἀναζήσαντες, προσῶσαν τὸν κριὸν πάλιν, καὶ προσπατάσσει τυπόμενοι τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἐπ' αὐτοῦ, βάλλει τὸν εὐεπαφώτατον βέλει καὶ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς, καὶ τιτρώσκει μὲν δι' πολεμίους προκαλεσάμενος τὸ βλαπτὸν τοῦ ἀγαθήματος, μέγιστον δὲ θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα τα ἐκχυθέντων τῶν πλησίον, φόβος ἀνὰ πάντας ἐμπίπτει δεῖν τὴν πληγὴν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὸ πολιορκίας οἱ πλείους ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δίους δεῖν τὸν στρατηγὸν

συνέ-

συνιόντων. ὁ δὲ πάντων πῶς δείσας τὸν περὶ τοῦ πατρὸς
παρὼν. ὡς τὸ πλῆθος καὶ τὴν περὶ τὸν ἡγούμενον δύνοια,
καὶ τὴν τοῦ παιδὸς ἀγωνίαν συνέχυθῆναι. ῥᾷστα μὲν τοίνυν
τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἔλυσατο, καὶ τέλος σπασαὶ ἔπαυσε τὸν
θορύβον. τῷ γὰρ ἄλγει δόντων ἐπάνω γλυκόμενος, καὶ πᾶσι
τοῖς ἐπιουσένοις ἀπ' αὐτὸν ὀφθῆναι σπουδάσας, χαλεπώτερον τοῖς Ἰουδαίοις ἐπῆρε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς
τιμωρὸς τοῦ στρατηγοῦ παρῆν δεδιὼς μὴ φθάσῃ τις, καὶ βοῇ
ἀλλήλους ἐκκαλούμενοι. ἦν τὸ τεῖχος ἄρμων. οἱ δὲ
ἐπὶ τὸν ἰώσηπον, καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ
τῆς κατὰ πλατικῶν καὶ τῆς πετροβόλων; ὅμως οὐκ ἀπεῖχοντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις
τοὺς ὑπὸ τὰ ἔρρα τὸν κεῖον ὑπορύσσοντας ἔβαλλον.
καὶ ἦνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀδηλεύπτως
ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καὶ θορυβούμενοι. αὐτοί τε
γὰρ ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἐπιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοπὸς ἦσαν τοῖς πολεμίοις ἐυσυόπτως ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τὴν ὀργάνων πόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἐᾶν τὸ βλεπόμενον. ἦτε οὐδὲ τὴν ὀξυβελῶν, καὶ
καταπελτῶν βία πολλοὶ ἅμα ἐπλάνυν, καὶ τὴν ὑπὸ τῶν
μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. αἰσθοῦ μὲν γὰρ οὐκ
ἐᾶν οὕτως ἰσχυρὸν εἶφος, ὃ μὴ μόχλοις ἐκ πάσης πρόννυ
φάλαγγος, βίᾳ τοῦ καὶ μεγέθους τοῦ λίθου. μᾶλλον δ' αἱ
πληγαὶ τῶν μηχανημάτων ἀλλήλων, ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν δεδεμένων τῆς
νυκτὸς γινομένων.

Κεφ. ιζ. ΠΛειστοι γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἰώσηπου ἐστῶτος ἀεὶ τὸ τεῖχος, ἀποῤῥάσσεται τὴν κεφαλὴν
ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον δεῦρο ξύλον ἐσφενδονήθη σταδίων, γυναικός τε μὴ ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τοῦ γαστέρα, θεσπίου δὲ νεὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέσῳσεν ἐφ' ἡμισάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη δὲ τοῦ λίθου
βία. τῷ μὲν ὀργάνων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῷ γὰρ βαλλομένων, δεῦρο ὁ ψόφος ἐπάλληλος δ' ἐκτύπουν οἱ πεκοὶ καὶ τὸ τεῖχος ῥιπῇ ὁμοῦ, καὶ δ' ἐπὶ μὲν σὺν θορύβῳ
κραυγὴ γυναικῶν ἠγείρετο. συνήχουν δὲ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φονευομένων, ἅμματι δ' ἐῤῥώστουν πᾶς ὁ περὶ
τῆς μάχης πυρίβολος, καὶ περιβαθὲν ὑπὸ πλαμένων τὸ τεῖχος ἐγένετο. φοβερώτερον ἦ ἐποίουν τὴν βολὴν
μηχάνται τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ὅτε
εἰς ἀκοὴν, οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη.
πλεῖστοι μὲν γε τῶν ἰωσηπαπάτης ἀγωνιζόμενοι ἡμυναίως ἔπεσον. πλεῖστοι δ' ἐγλύστησαν ξαυμασίως, καὶ μόλις
δεῖ τῶν ἰωσήπου φυλακὴν, ἐκλείψαι τοῖς μηχανήμασι
τὸ τεῖχος ἀδηλεύπτως τυπτόμενον. οἱ δὲ φραξάμενοι
τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥῆξαι αὐτῶν τοῦ
σσαν πρὶν βληθῆναι τὰς ὑπαβατηρίους ὑπὸ τῆς ῥωμαίων μηχανῆς.

Κεφ. ιη. ΥΠὸ δὲ τοῦ ἕω σύσης ἀσπαὸς ὅτι τῆς κατάληψιν τῆς
πόλεως σωθῆναι τῆς στρατιᾶς, ὀλίγον δεῦρο τοῦ νοτοῦ
ἐνῦ πόνου ἀγωνιστὰς ἐκλυόμενος δὲ δεῦρο τῷ καταῤῥῆξθέντων δεῖσαι ἅπασι τοῖς ὑπ' ἐργοῦσιν, ἵππους μὲν ἡνιοχοῦντας τοὺς ἐπὶ ἱππικὸν ἐποδύσας τῆς ἵππων, ξυγῷ δὲ διέταξε
καὶ τὰ πεπλωκότα τῆς τείχους, πάντοθεν περιφερόμενους
τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς ἐφεστῶντας, οἷς ὑπὸ τοὺς
ὑπαβατηρίους βάλλοιεν μηχανὰς, κατάρχοιντο τῆς εἰσόδου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τὸ πεζοῦ τὸ ἀκμαιότατον. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀπὸ περιῆγε τῆς τείχ-

A concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & benevolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhor-
B tantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti stratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & cer-
C tum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. viroqum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, hu-
D ius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transfecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt; & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, mu-
E nierunt.

CAP. X. De itinere impugnatione loci Japatæ-norum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositis trifariã collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contóque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitũ multitudinem secũdò muri spatiũ

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæteríque omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itémque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: cótra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumẽta resistere: vnumquemq; verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effeminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: cósque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebãtur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

κ᾽ πᾶσιν τ᾽ ὀρθὸν, ὡς τὸ μηδὲν τῶν ἀπροσδοκήτων ἐπ᾽ ἀλώσεως ἐκφυγεῖν. κατόπιν δ᾽ Ἰώσηπον ὠθεῖσθαι τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν μηχανημάτων, ἑτέρους δ᾽ κλίμακας ἀραιώσεις, προσφέρειν ἐπὶ πᾶν τοῖς ἀκμαίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὴ τούτους κωλύειν προθύμως, καταλίποιεν τ᾽ ὑπὸ τοῖς καταρρηθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ᾽ ἀθύμων βιαζόμενοι τῷ θείλαι, ἔξωσι τ᾽ εἰσόδου. ἰώσηπος δ᾽ συνιεὶς τὸν ὑπόπλουν, ὑπὸ μὲν τοῦ μὴ ὄντος τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἴσχυσε τοὺς γηραιοὺς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένους. κ᾽ δὲ τὰ παρῤῥωγότα τοῦ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, κ᾽ σὺν πάντων, αὐτὰ ἐξ ἀνδρὸς, μεθ᾽ ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, σκληρώσατο, καὶ λιθοτό τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν ταγμάτων ὑπερέχειν τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγῆναι. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι κατὰ τῶν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλίγον ἕως ταῖς φαρέτραις κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων δὲ τὰς ὑπερκειμένους μηχανὰς αὐτοῖς προσπεσεῖν, κ᾽ ἐκ τῶν ἰδίων ὀργάνων ἅπαντα τὸν πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον, οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἀπολωλυίας ἤδη τ᾽ πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας ἁρπαζησομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τὸν ὑπὲ ταῖς μελλούσαις συμφοραῖς θυμὸν προαλλίσαντας, ἐκφῆναι τοῖς δράσουσιν αὐτάς. ἐτάξεμὲν οὖν οὕτως ἐκάτερον. τὸ δ᾽ ἀρχὸν ὑπὸ τ᾽ πόλεως πλῆθος γύναια κ᾽ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο, ξιφῶν μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν δ᾽ ἐς τὸν μάχιμον παρακινήσαντα τῶν πάλαι φυλάκων, πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὸν καθύπερθεν ὀρεινὸν λαμπομένην ὅπλοις, τάχει βέλη τοὺς τοξότας ἐπιέχοντα τῶν ἀράβων, ὕστατόν τινα κακῶν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς μὴ ἀπεψευσμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ᾽ ἤδη παρόντων. ὁ δ᾽ ἰώσηπος τὸ μὲν γυναιμανὲς ὡς μὴ θηλύνοιεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, καταπλεῖ τοῖς οἰκίαις, μετ᾽ ἀπειλῆς ἀναχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δ᾽ πρὸ τῶν ἐρριφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆει. τοῖς μὲν οὖν καθ᾽ ἕτερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, οὐ προσῆκεν. ἀπεκαρδόκει τὸν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ δ᾽ οἵτε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἀπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὅπλων συνεσκότωτο τὸν βελῶν, τὸ φῶς ὑποτόμενον. μεμνημένοι γε μὴν τῶν ἰωσήπου προσταγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ τὰς τε ἀκοὰς πρὸς τὸν βολὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφέσεις ἐφράξαντο, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξέδραμον δ᾽ αὐτῶν, πρὶν ἀφεθῆναι τοὺς ἀφετηρίας. συμπλεκόμενοι γὰρ μὴν τοῖς αὐτοῦσι, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐπεδείκνυντο, προσεχόμενοι δὲ τὰς ἐφάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἀπροσδοκήτων τῶν κ᾽ σφᾶς αἰφνιζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν, ἢ ἐκφυγεῖν. ὡς δ᾽ οἱ μὲν ἔκαμνον δικαίως ἀμυνόμενοι, κ᾽ τοὺς ἐχθροὺς ἀμείβειν οὐκ ἔχοντες, τὸ κακοπαθὲς δ᾽ τ᾽ ῥωμαίων ἀκραιφνὲς διεδέχοντο, κ᾽ ταχέως αὖτε τ᾽ ὑποδιαδεχόντων ἕτεροι, ἀδιαλείπτως ἀλλήλοις, κ᾽ πλουτεῖν μὲν σώ-

σαντες,

σαντες, τοῖς ὑπὲρ θυρεοῖς καὶ θύραθεν φερομένοις, τεῖχος ἄῤῥηκτον ἐγίνοντο, καὶ καθάπερ σὺν σώματι ἑνὶ τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τῷ τείχει ἐπέβαινον.

Κεφ. ιθ. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐπὶ τῇ ἀμηχανίᾳ συμβουλεύσασθαι τὴν αὐάλωτον, ἢ δι' ὀξυτέρας ἀνάγκης ἐπινοίας, ὅταν αὐτὴ ὑπόγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τὸ συνηπαφισμένον. οἱ δὲ εἰς παρασκευασμὸν ἔχοντες μὴ τάχος πολλοί, καὶ πολὺ πάντοθεν τὸ ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφίσαντες καὶ τὰ ἀγγεῖα θερμαινόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμνόντων τῶν ῥωμαίων, διεσκέδασε τὴν τάξιν, καὶ μὴ δυναμένων ἀλλαχόθεν ἀπεκλινεν ἕκαστος τοῦ τείχους. ῥᾷστα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον διὰ κόρσης μέχρι ποδῶν ὑπὸ ταῖς πανοπλίαις διέῤῥει τὸ σῶμα ὅλου, καὶ τὰ σάρκα φλογὸς ἤδη ἔλαττον ἐπεδέχετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδίως διὰ τὴν πότητα. τοῖς δὲ διωγμοῖς τοῖς πρώτοις ἐπεδεδώκεσαν, ἀπαλλαγὴ τῆς καύσεως οὐκ ἦν. πεσόντες δὲ καὶ συνηλεόμενοι τῷ ἀλγηδόσιν, ὑπὸ τῶ γεφυρουμένου ἔπιπτον. οἱ δὲ ζωπύλης εἰς τοὺς ὀπισθεν πιεζόμενοι, διὰ χείρονος εἶχον ἅπαντες. ἐπῆλθε δὲ οὔτε ῥωμαίων ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχύς, οὔτε τοῖς ἰουδαίοις συνέσις. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ πῦρ οἰκεῖα πάσχοντες ἐφαίνοντο τοῖς κατακυθίζουσι, ὅμως εἰς τοὺς καταχθέντας ἐφίεσαν, τὸ θερμὸν αὐτοῦ καπίζων ἕκαστος εἰς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δόλῳ δὲ δυτέρῳ τὰς γεφύρας αὖθις ἐπεσφάλλον, πλίνθοις ἐφθαῖς ὑποχέοντες τὸ συνέσον, αἷς ἐπολιθαίνοντο, ὑπεισέρχοντο, καὶ οὔτε τῷ φεύγοντι, ὅτε τῷ διωκόντων τὰς ὁρμὰς ἔμενον. ἀλλ' οἱ μὲν ὑπολισθάνοντες τῷ ὀλισθηρείων μηχανὴν συνεπατοῦντο. πολλοὶ δὲ καὶ τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπάγοντο δ' ὑπὸ Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τῶν ῥωμαίων, ἔξω τῶν κατὰ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλάθανον ὄντες, βέλεσι τοὺς βολὰς δι' ὀχλοῦντες. πολλὰ δὲ κακουμένους ἐν τῇ διώξει τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς ἀεὶ λύπη ἀνεκάλει. ἔπεσον δὲ τοῦτον μὲν οὐκ ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐγένοντο. τῷ δὲ ἀπὸ τῶν ἰωταπατηνῶν, ἀπέθανον μὲν ἐξ ἀνδρες, ἑξακόσιοι δὲ ὑπὲρ ἑξακοσίους ἐκομίσθησαν. οὕτω δὲ μὲν οὐδ' ἀσθενὴς μέμφεται.

Κεφ. κ. Ὁ τεσπασιανὸς δὲ τοῖς συμβεβηκόσι τὸ στρατιὰ θορυβούμενος, ὡς θυμουμένους ἑώρα, καὶ οὐ προσδοκῶντας, ἀλλ' ἔργων δεομένους, προσευξάμενος μὲν τὰ χώματα, πύργους δὲ ἕξ, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος κατασκευάσας πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑῤᾴδιον τὸ σῶν ὑπὸ βελῶν, καὶ δυσάλωτον πυρὶ, πᾶν χωμάτων ἐπίσησιν, διῆκεν αὐτοῖς ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ τὰ ἀφετήρια ἐργάνων τὰ πυροβόλα, πρὸς δὲ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἳ μὴ καθορώμενοι διὰ τὸ ὕψος, καὶ τὰ θωράκια τὸ πῦρ γον, εἰς καθορωμένους τοῖς διὰ τὸ τείχους βάλλον. οἱ δὲ μήτε κατ' ὄψιν φερομένων τὰ βλητὰ ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοῖς ἀφανῶς ἀμύνασθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τὸ πύργων δυσέμπτωτον ὁρῶντες ὄν χερὸς βίᾳ, πυρὶ δὲ τὰ ἀπειλοῦντας εἶδον δυσανάλωτον, ἐφύλαττον διὰ τὸ τείχους, καὶ προσβαλλόντων πλησιάζοντας ἐπεξέθεον. καὶ οἱ μὲν διὰ τὸ ἰωταπάτης, ἀθλίως ἔσχον ὅσοι, ἀμαχεὶ μενοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν ἀδικοῦντες τοὺς πολεμίους, ὅτι μὴ μὴ κινδύνου ἀπείργειν, ἔχοντες.

A protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundūt: ipsis eriam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè caleſceret, seróque pro sui pinguedine refrigeſceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc C incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo alte- D ro deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidē resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebant. Cùm autem multa milites mala in E hac perpeti pugna dux videret, sub vesperā eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorū causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquàm ira vidit accensum, neq; tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres verò turres quinquagenū pedū F in excelsū iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & pōdere stabiles esset, neq; ignib⁹ expugnarētur eásq; super aggeres collocat, iaculatorib⁹ & sagittariis, itéq; leuioribus missiliū machinis plenas, fūditorū quoq; fortissimis. Qui cū nō cōspicerētur propter altitudinē turriū & loricas, ipsi eos qui super murū astarēt facilè cōspicuos telis feriebāt. at illi cū neq; à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci posſent quos nō viderēt: altitudine quidē turriū librata G manu iacula superāte: ferro autem, quo erāt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

Cap. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eósque paulisper reluctatos: in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum excluſum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò ciúsque comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades cõtigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, οὐεσπασιανὸς ὅτι κώμην τὴν τῶν ἰωταπατηνῶν ἀγυιτῶν πόλιν (Ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τὴν ἰωταπατηνὴν ἀδοξοδόξως αὐτηκόντων ἐπαγομένην, ξαίνιον ὄντα τὸν δικαίου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, ἄνδρας αὐτῷ χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον καταλαβὼν, φύσει καρτερὰ τυγχάνουσαν, καὶ διπλᾶ ἐφειδόλῳ τείχει, περιπαντικότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλειν, καὶ πρὸς ὀλίγον αὐτηκόντας, ἐδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ ἔξωθεν τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι κατὰ πόδας περιστείλαντες συνεισέπιπτον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἐκκλείουσι τῆς πόλεως οἱ ἐφέδρεοι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς ἐκ τότε τὸν τῆς πόλεως λεὼν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείαις ἐκδοῦναι πρὸς ἀπώλειαν, ἔκδοτον φονεῦσιν ἐβούλετο παρίστασθαι. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνόματα καλοῦντες, εἰς μέσας ἀποσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τῇ δυσὶ κατειλούμενοι ἀβελβόλων βύζιν, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις ἀβιαστεὶ ἐσφάζοντο ξίφεσιν, ἄκλειστοι δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἔπιπτον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαῤῥοῦντες. θεὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῇ οἰκείᾳ θεοδοσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῇ ἰδίων καταφορμοῦντες, μέχρι πάντες ἀπόλοντο, ιβ' μὲν καὶ δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. πεντεκαίδεκα μὲν μαχίμων λογιζόμενος ἔτη τὴν πόλιν ὁ ξαίνιος, εἰ δὲ καί τινες σὺν δόλῳ εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δίους, ἀνατίθει τῇ στρατηγῷ τὴν ἄλωσιν. καὶ σάλπιγγας ἀγγέλους πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἢ τέλος τοῦ πολέμου τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τίτον ἐπισπάσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολοιπεῖσθαί τινα πόνον, μετὰ σπείρας τὸν υἱὸν ἐπέμπετο, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν ἡμέρᾳ τάχιον, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ὅπῃ μὲν τὸ λαιὸν κέρας, τὸ ξαίνιον ἵστησιν αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῇ δὲ στρατιᾷ τὴν κλίμακας πάντοθεν τοῦ τείχους προσφερόντων, ῥᾳδίως ὀλίγου οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν προβολον. ἐπιπηδήσαντες δὲ οἱ μὲν τὸ πρῶτον, τὴν μὲν πόλεως ἐκράτησαν ταχέως, πρὸς ᾗ ταῖς εἴσοδον αὐτοῖς συνῆψαν τὰς χεῖρας μάχῃ συῤῥήγνυσθαι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἐβαλλον πᾶν τὸ προσυχὲς αὐταῖς. καὶ μέχρι μὲν ὥρας ἐξ ἀῤῥαθὲς αὐτοῖς ἦν μαχόμενοι. ἐπαπειθόντων δὲ τῷ μεγέθει τῶν λοιπῶν πλήθους τοῖς ὑπαθρίοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀποσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὑδὲν γοῦν ἄῤῥεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μετὰ γυναικῶν ἐξεδραποδίσαντο. τῷ μὲν οὖν ἀναιρεθέντων αὐτῶν τὴν πόλιν, καὶ ὅλῃ τῇ προτέρᾳ ἐκδιατάξει, ἀριθμὸς ἦν πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἴσος, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα. τοῦτο συνῆψε τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δευτέρᾳ μηνός.

Καρ. κγ.

Emen-

Κεφ. κβ. Ἐμενον δὲ οὐδὲ οἱ Σαμαρεῖς ἀπαθεῖς συμφορῶν. ἐπεφοιτήκεσαν γὰρ ὅτι τὸ γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ὄζιν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἔμενον, πολέμου δὲ ἔχειν ἀπέλπιδα ἦτε συνοδος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ οὐδὲ τοῖς γείτοσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. φρὸς δὲ τὰς ῥωμαίων εὐπραγίας ἐν ἀλόγῳ τινὶ καὶ σφᾶς αὐθένειαν ὠρρώδουν, καὶ μετέωροι φρὸς τὰς ταραχὰς ὑπῆρχον. εὐδοκεῖ δὲ οὐεσπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτιμήσας. καὶ γὰρ ἀεὶ φρουραῖς ἡ σαμάρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις εἰς φοβερά. περιάλιον ἦν ἔπαρχον ὄντα τῆς πέμπτης τάγματος, μετ' ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν τετραχιλίων πέμπει. τούτῳ φρονοβαίνειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τινὰ ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. συνίεσαν δὲ ὕδατος δεομένων τῶν σαμαρέων, σκληρᾶς τότε καὶ καύμασι δύνοντος, ὡρῶν δὲ ἰδίως, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀφορμήσαντες, ὡς πολλοὶ μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ τῆς δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προτιμήσαντας, ῥωμαίοις, προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ περιάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμόνοντας ὑπὸ τῆς δίψης καταιγόντας, ἐπαναβαίνει τοῦ ὄρους, καὶ τὴν δύναμιν ἐν κύκλῳ φωρίσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν φρόσωπον δὴ δεξιὰς προύκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δεδεδαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἐπείθη, φροαπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους δὴ μείους ὄντας. δισσοῦ μείους εἰκὰς καὶ ἑβδόμῃ ἐφεξῆς. καὶ τοιαύταις μὲν συμφοραῖς σαμάρεῖται ἐχρήσαντο.

Κεφ. κγ. Τῶν δ' αὖ τὰ ἰώτ' ἀπὸ τὰ δεκαετρικῶν, καὶ παρ' ἐλπίδας τοῖς δεινοῖς αὐτιχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑψήρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις φρὸς τὸν οὐεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τῶν τε ὀλιγότητα τῶν δὴ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τὴν ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνίᾳ δεδιυκεῖ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ἐδὲ βιαζομένους ἔτι φέρειν, ἐδόλῳ δ' ἂν ἀλῶεν, εἴτις ἐπιθοῖτο φρὸς τὴν ἑκάστου φυλακήν, καθ' ἣν αἴσθοιτο τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἥκειν, καὶ καθάπαξ μάλιστα κεκοπωμένων ἑωθινὸς ὕπνος. κατεσκηθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνεβούλευέ τε καθ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ δὲ ἦν μὴ δι' ὑποψίας ὁ αὐτόμολος, τότε φρὸς ἀλλήλους πίστιν εἰδότι τῶν ἰουδαίων, καὶ τὴν φρὸς τοὺς κολάσεις ὑπερφίαν, ἐπειδὴ καὶ φρότερον λαφθεὶς τῆς δὲ τῆς ἰωτατηνῶν, φρὸς πᾶσαν αἰτίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν δεῖν φρὸς ἐξευρεσιν τοῖς πολεμίοις φρὶ τῆς ἔνδον ἐπιόν, ἀντεκαρφήθη τῷ θανάτου καταμειδιάσαι. τάχα μὲν εἰκότα πίστιν ἐποίει τὸν φροδότην, καὶ τάχα μὴ ἀληθεύειν ὑπεῖνον, μηδὲν δὲ αὐτὸς ἐξ ὑπέρβας πείσεσθαι μέγα φροσδοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, δὴ δὲ τῷ κατάληψιν τῆς πόλεως φθασειδάζειν τῷ σφετέρᾳ. καὶ δὴ τῷ μεσονυκτίου ὥραν, ἥνπερ ἡσυχὴ φρὸς τὸ τεῖχος. καὶ φρῶτος δεδεβαίῳ πίστις συνῆν τῷ χιλιάρχῳ δομιτίῳ σαβίνῳ τ' ἀπὸ τ' πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος πναὶ ὀλίγοις ἄγων. ἐπισφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μὴ ὃς σύγχυσις τὴν περιάλιος χιλίαρχος,

A Sed ne Samariæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati; locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere; B eorúmque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cùm sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nõnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ac Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœ- D dera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: deniq; quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem, vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mẽsis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Cap. XIII. Iotapatę ex eidium.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerantibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. E quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorũ enunciãs: quódq; diuturnis vigiliis, & præliis assiduis cõsũmpti, minimè qui dẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiã caperentur, si quis instaret. circa extremã nãq; vigiliam, quãdo & malorum requiem habere viderẽtur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadémq; hora inuadẽdos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset inter se Iudæorũ, quãtaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga F suspectus erat: nã & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirẽtibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illũ vera dicere: ipse autẽ nihil ex eius fallacia magnũ sibi existimans esse metuendũ, asG seruari hominẽ iussit, & ad occupãdã ciuitatẽ parabat exercitum. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque insedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autẽ vigilibus, in ciuitatẽ ingrediũtur, & post eos Sextus Cerealis tribun⁹,

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóq; pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius hebetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcèndi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque anguſtiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manib. propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hisque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellaque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

CAP. XIIII. Quomodo Ioſeph. captus vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephũ requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxillo, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cũq; omnia vndiq;

A κ) πλάκισθος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆγον. κατελημμένης ἤδη τῆς ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη ἦν κ) ἡμέρας ὥσης, ὅμως ὅπως ἡ ἁλώσεως τοῖς κατειλημμένοις αἴσθησις ἦ. καὶ μέχρι πάσης τῆς σφαγῆς ἐκαπεύσους, ἐπὶ μόνην τὴν τῶν κακῶν αἴσθησιν ἐξανέστησαν, κ) τὴν

B ἅλωσιν ὅλης δυοῖν ἀναρεμόμενοι. ῥωμαίους δὲ κατέτι μήμιλλον ἐπὶ τῇ τοῦ πολιορκίαν ἐπαθον, οὔτε φειδὼς εἰσῆκέ τινος, οὔτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κατάπλες ὑπὸ τῆς ἄκρας τὸν λεὼν σωωθουμένους ἐφόνευον. ἔνθα κ) τοὺς ἐπὶ μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυχωρία τοῦ ἄμυναν ἀφείλατο. ἐλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κ) τῶν θερμοτέρους ὑπολιθαίνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας ἐκαλύπτοντο τῇ πολέμῳ. ἔτι τοσοῦτοι, κ) τῆς ἐπὶ τὸ ἰώσηπον

C ὁπλέκτων, ἐπ' αὐτοχείρια παρεξύοντο. καὶ δοῦλες γὰρ ὡς ἀδίνα τῆς ῥωμαίων αἰχμῆν δύναι), τό γε πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων ἐθέλαβον, καὶ συναθροισθέντες ὅπῃ τὰ καταλήγοντα τῆς πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀνῆλον. ὅσοι γε μὲν ὑπὸ πρώτου τῆς καταλήψεως ἄθησιν τῶν φυλακῶν διαφυγῶν ἔφθασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῶν ἐσχατιῶν πύργον μέχρι νῦν τινος ἀπεμείναντο. ἐπειχθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων, ὀψὲ ἐκαρῦσαν τὰς δεξιὰς, κ) τοῖς ἐφεστῶσι τοῦ σφαγεῖ δῶρα παρέχον. αἱμάμακτον δ' ἀπ' ἐκ τοῦ ῥωμαίοις τὸ

D τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κ) τὴν ἅλωσιν εἰς ἕκατον ἑκατοντάρχης, ὃς ἐκ τούτου θνήσκει δὲ ὀξὺ ἐπέβρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ ἀπόκλαμα τὰς συμπεφυγότων (πολὺ γὰρ τοῦτο πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτόνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, κ) βοήθειαν πρὸς ἔξοδον. ὁ δ' ἀφυλάκτως ὤρεγε τοῦ χεῖρα, κ) φθάσας αὐτὸν σκήπτος, νύττει κάτω διὰ τοῦ βουβῶνα δόρατι, κ) θανατηφόρῳ διεργάζεται. κατ' ἐκείνου μὲν οὖν τοῦ ἡμέρᾳ,

E τὸ φανὲν πλῆθος αὐθαίρετον ῥωμαίοι. τῇ δ' ὑπούσῃ αὐθαδιόμενοι τὰς κατασύσεις, τοὺς τε τοῖς ὑπονόμοις κ) τοῖς ἀπηλαίοις ἐπεξήεσαν, καὶ δι' πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων & γυναικῶν. καὶ τοι μὲν αἰχμάλωτοι χίλια θεοὶ τοῖς ἑξακοσίοις συνῆχθη. νεκροὶ δὲ κατά τε τοῦ ἅλωσιν, καὶ κατὰ τὰς θερμοτέρας μάχας, συνηριθμήθησαν τεσσαρακονταεῖοι. οὐκ ἀσιασὲς δ' τὸν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, κ) τὰ θεμέλια πάντα θερσεμπέφρησιν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ὕτως ἑάλω, ἕξκαιδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, παυσίμου νουμηνίᾳ.

F ΡΩμαῖοι δ' τὸ ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά τε ὀργὴν κίνησι σφετέραν, & σφόδρα τὸ στρατηγὸν φιλοτιμουμένου, μεγίστη γὰρ ἦν μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθείς, τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, & τοὺς ἀποκρύφους τῶν πόλεως μυχούς. ὁ δ' ἄρτι τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον εἰδὼς αὐτὸ σκολιπῆ τῶν πολεμίων, καταλλε) δ' εἰς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ ἀπήλαιον διέζωτο κ) πλυθεῖν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα τεσσαράκοντα μὲν τῶν ἀπίστων ἄνδρας καταλαμβανῆ λανθάνοντας, & δισχιλίους δὲ ἀπιτηδείων οὐκ ὀλίγας ἡμέρας διαρκῆν δυναμένων. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῷ πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αἰεὶ ἐζήτει διασμοῦ δι' ὅλου καὶ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φευγομένων δὲ πανταχόθεν τῷ πυρ-

τὴν πύργον δι' αὐτὴν, ὡς λαθεῖν οὐκ ἰών, αὖθις εἰς τὸ A ἀπόλαγον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας ἀγαλλιάσει. τῇ δὲ τρίτῃ γυναικός ἁλούσης, ἅμα αὐτοῖς μιανίσταται. καὶ οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μὲν ἀπουδὴν πέμπει δύο χιλιάρχους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τῷ ἰωσήπῳ δοὺς καὶ δεξιωσομένους αὐτὸν ἀπελθεῖν. ἀρικόμενοι δὲ, παρεκάλουν οὗτοι τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις ἔδει σωτηρίας ἐδίδοσαν. οὐ μὴν ἔπεθον. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τῆς φύσης τῶν ῥωμαλουώτων ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδεδίει τε ὡς δὴ πιθανείας παρακαλουμένους, ἕως οὐεσπασιανὸς τρίτον ἐπὶ πέμποι χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ὅδε, τό τε φύσει ῥωμαίων χρηστὸν, πρὸς οἷς αὐ ἄπαξ ἔλωσι, διεξῄει, καὶ ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο πρὸς τῶν ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ δὴ πιθανείᾳ ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐπεῖναι γὰρ ταύτῃ, κἠμὲ B ῥᾳδίᾳ πρόσοντα λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι πρόθυμον ἀνδρα γνήσιον. προσετίθει δὲ, ὡς οὔτ' οὐοὺεσπασιανὸς ἐπιδρόμων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τὸ κακίστου σχήματος προσήσεται τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν, οὔτ' αὖ αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλει, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν. ἐνδιάζοντος δὲ τοῦ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκαμάτο τὸ ἀπόλαγον ὥρμητο. κατεῖχε δὲ αὐτοὺς ὁ πολέμαρ- D χος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. ὡς δὲ ὅτι νικάνορ προσέκειτο λιταρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ πολέμου πληθούσας ὁ ἰώσηπος ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῆς ἐν νυκτὸς ὀνείρων εἰσήρχετο, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προεσήμαινεν ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. ἐν δὲ τοῖς κείνοις ὀνείρων ἐκείνοις συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τῷ γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς E αὖ αὐτὸς τῶν ἐν ἱερεῦσι καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς δὴ καὶ τότε ἀρχὰς σύνδους ἡγεμὼν, καὶ τὰ φοιτικόδη τῷ προσφάτων ὀνείρων ἀπάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ θεῷ λελησθῆναι δίκην. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαίων ἔφυ φῦλον ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετάθου ἤδη πρὸς ῥωμαίους ἢ τύχη πᾶσα, καὶ τῶν ἐμῶν ψυχῶν ἐπιλέξω τὰ μέλλοντα ἐκθεῖν, δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἐκὼν καὶ ζῶν. μαρτύρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης, F ἀλλὰ σὺς ἄπεμι ἡγήσων.

Κεφ. xi. ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον σωθέντα εἴκοντα τοῖς παρακαλοῦσιν, ἀθέοι προεστάντες, ἢ μεγάλα γε αὖ στενάξειν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νόμοι; καὶ καταφρόνησις θεὸς, ὁ ἰουδαίοις πᾶσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ, τόπους ὑπὲρ ἀληθείας δεδοθήκειν ἔπεσας; φιλοδόξει μὴν ἀρα δόξαν ἀνδρείας, φιλοδόξει δὲ καὶ σωθέντος εἶχες, εἶτα σωτηρίαν μὴν ἐλπίζῃς παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, κἂν ἢ βέβαιον θέλῃς. ἀλλ' εἰ μή σοι λύθην τινὰ σαυτῷ κατέχειν ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν F παρ' ἐμοῦ νόμιε. χρήσομαί σοι δεξιᾷ, ⁊ ξίφει. σὺ δὲ ἂν μὴν ἐκὼν ipsius causa maximè custoditentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus properè duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt. fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima cõmisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: esséque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat: quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur. quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & patentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non prodiror, sed tuus ministret ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulẽtes & dexterã tibi & gladium cõmodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Ioſephus, & ſe Dei præceptorum proditorem eſſe ratus, ſi ea non renunciaſſet morte præuentus, argumentis eos philoſophiæ neceſſariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô ſocij propriæ cædis auidi ſumus? aut cur amiciſſimas inter ſe res, corpus & animam in diſſenſionem vocamus? mutatum me eſſe quiſpiam dicet? ſed Romani hoc ſciunt. Optimum in bello mori: ſed lege belli, hoc eſt à victoribus trucidari. Proinde ſiquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu ſim dignus: ſin illi hoſti ſuo parcendum putant, quanto iuſtius noſipſi nobis pepercerimus? Quippe ſtolidum eſt ea circa nos admittere, pro quibus ab illis diſſenſimus. Pulchrũ enim eſſe pro libertate mori, & ipſe fatcor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obſtant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus eſt habendus, qui mori non vult cùm opus eſt, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos aſcendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hoſtibus dubiè ſuſpecta formidini eſt, eam certam ipſi nobis irrogabimus? Verùm ſeruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi ſumus. At viri foris eſt ſemet occidere. Imò verò ignauiſſimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidiſſimum puto, qui tempeſtatem metuens, ante vim turbinis nauem ſpõte ſubmergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura diſcrepat, eóque modo in creatorem noſtrum Deum ſummum ſcelus admittitur. Nullum eſt animal, quod ex induſtria vel per ſe moriatur. Siquidem naturæ lex validiſſima, vt velint viuere, in omnibus ſita eſt: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hoſtes ducimus, & quos noſtros inſidiatores putamus, pœna perſequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo deſpiciat? Ab illo enim accepimus, vt eſſemus: rurſúmque, vt eſſe deſinamus, illi reddendum eſt. Corpora quidẽ cũctis mortalia ſunt, ex caduca materia fabricata, anima verò ſemper immortalis eſt: Deíq; particula in corporib. collocata. Si quis ergo depoſitum hominis ſurripuerit, aut malè tractauerit, peſſimus ſtatim ac perfidioſus habetur. Si Dei depoſitum ex proprio corpore quis eiecerit, eum ſe latuiſſe quem læſerit æſtimabit? Et ſeruos quidem fugientes vlciſci, iuſtum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipſi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum ſoluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúſque ac familia ſtabiles ſunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ ſanctiſſimum: atque inde rurſum, voluentibus ſeculis, caſtra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in ſeipſos inſanierunt, eorum animas tenebroſior Orcus ſuſcipit. pater autẽ illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciſcitur. Hinc &

A θνήσκειν, ἰουδαίων στρατηγὸς, εἰ μὴ ἄκων, προδότης τυθήσῃ. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανίσταντο τὰ ξίφη, ἢ ἀπειλοῦντες ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ἐνδιδοίη. δείσας ὁ τὸν ἔφοδον ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν εἰς πίστιν τοῦ θεοῦ προστιμήσαντων, εἰ προαπθάνοι τῆς ἀξίας ἡλίας, ἤρξατο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ὅτι τὰς ἀνάγκας. τί γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφᾶς αὐτοὺς ἐταίρους φονεύομεν; ἢ τί τὰ φίλτατα διαπασιάζομεν σῶμα καὶ ψυχήν; ἀλλ' ἄρα τὶς ἐμὲ φησὶν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο μᾶλλον ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιον νόμῳ, τυπτόμενον ὑπὸ τῆς κρατούντων. εἰ μὴν οὖν τὸν ῥωμαίων δεσπότην σιδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθὴς τυμοῦ ξίφους, καὶ χρὴς τ' ἰσχύος. εἰ δ' ἐκείνους ἀσφαλῶς φευδὼ πολέμου, πόσῳ δικαιότερον αὐτῶν ἡμᾶς ἡμῖν αὐτοῖς ἐπελθεῖν. καὶ δὴ ἥλιθιον ταῦτα ἡμᾶν σφᾶς αὐτοὺς, ἐφ' οἷς οὐ φεύγομεν ἀδικούμεθα. καλὸν γὰρ ὑπὲρ τ' ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν. φημὶ παρὰ μαχομένους μέν τοι, καὶ ὑπὸ χεῖρ' ἀφαιρουμένων αὐτὴν. νυνὶ δ' οὔτε εἰς μάχην αὐτοὺς προκαλοῦμεν ἡμῖν, οὔτε ἀμυνομένους ἡμᾶς. δειλὸς δ' ὁμοίως, ὅ τε μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' αὖ δεῖ, καὶ ὁ θελόμενος ὅτ' οὐ δεῖ. τί δὲ καὶ δειλότερος, φεύγειν ῥωμαίους ἐν ἀδίκῳ; ἆρα οὐχὶ θάνατον; εἶτα οἷον δειλὸν δικαίως ἂν τ' ἐλευθερίαν ὑπομένομεν, ἑαυτοῖς δίκαιον ὀλιγωρήσομεν; ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τὶς. πάνυ γοῦν νυνὶ ἐσμὲν ἐλεύθεροι. γλυκὺ γὰρ ἀπολεῖν ἑαυτὸν φησί τις ἔμοιγε οὖν, ἀλλὰ ἀθλιώτατον, ὡς ἔγωγε καὶ πυθόμην ἡγοῦμαι δηλότατον, ὅς τις χειμῶνα δειδικὼς, πρὸ τ' ἰνίλλας ἐβάπτισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, καὶ τ' κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ θεὸς τ' πάντα θεὸν ἡμᾶς, ἔστιν ἀσεβέστατα. τ' μὲν γὰρ ζώων ἐσθ' ὅτε, ὃ θνήσκειν μὴ προνοίας, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτου πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τιμωρούμεθα. τ' δὲ θεὸν οὐκ οἴεσθε ἀγανακτεῖν ὅτ' αὖ αὐθρωπος αὐτὸ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτι εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γὰρ σώματα θνητὰ τοῦτο, καὶ ἐκ φθαρτ' ὕλης δημιουργεῖται· ψυχὴ δ' ἀθάνατος ἀεί, καὶ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. ἔστω δὲ μὴ ἀφανίσῃ τις αὐθρώπου τὸ κατατεθὲν, ἢ δι' ἀπιστίαν κακὸς, πονηρὸς εἶ δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δ' ἵνα τὸ σφέτερον σῶμα βλάπτοντες ἑαυτ' ἀδικοῦσιν τ' θεὸν, λήσειν δοκοῦσι τ' ἀδικούμενον, καὶ πολαζήν μὴν, τοὺς δεσπότας οἰκέτας δίκαιον νενόμισται, κἂν πονηροὶ καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κρείττονα δεσπότην θεὸν ἀφέντες τ' θεὸν, ἀδικοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴστε, ὅτι τ' μὲν ἐξιόντων τ' βίου κρὶς τ' φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν ἀποδιδόντων θεοῦ χρέος ἐκπεπόνται, ὅτ' αὖ ὁ δοὺς καμόντας θέλῃ, πλείστης μὲν αἰῶνιον, οἴκοις δὲ καὶ γένεσι βέβαιοι, καθαρὰς δὲ ἐπήκοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χώρου οὐρανοῦ λαχοῦσαι τ' ἁγιώτατον, ἔνθεν ἐν ἀφθείροπις αἰῶνι ἀγνοῖς πάλιν αὐτανοικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ χαθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἄδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἐκγόνους τιμωρεῖται τοὺς θατέρων ὕβρεις; διὰ τοῦτο

μεμί-

μαιόσιν) ἀλλὰ τοῦ θεοῦ τοῦτο, καὶ ἀλλὰ τοῦ σοφωτάτου κολάζεσθαι νομοθέτου. τοὺς γὰρ αὐχένας ἑαυτοὺς, ἀλλὰ μὴν ἡμῖν, μέχρις ἁλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἔκειται, καὶ τοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ ταῖς δεξιαῖς τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, ἃς ἐπάλαισαντο καθ' ἑαυτῶν, ἠτιμωμένοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, ὕτω καὶ τὴν χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἑταῖροι δίκαιον φεύγειν, καὶ μὴ ταῖς αὐθεντοκτόναις συμφορεῖς θεοβλαβῶς τὸν εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξος ἡ σωτηρία, σὺν οἷς δεῖ τοσοῦτον ἔργων ἐπιδειξάμενα τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὸ τῶν ἐλόντων. οὐ μεθήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τιὸ τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτῶ προδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἶεν πολὺ τῶν αὐτομολούντων θεοὶ τοὺς πολεμίους ἡλιθιώτερος, εἶτα ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίας τοῦτο φεύγουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καὶ γε τῇ ἐμαυτοῦ. ἢ μὴν Ῥωμαίων ἐπίδραν ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιαὶ αἱμαρεύμενος ὑπ' αὐτῶν, δι' ὀμμάτων τεθνήξομαι, ἢ τῶν ψυχομένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀσφαλὲς φάσμα.

Κεφ. ς. ΟΜὲν Ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα θεοῖς ἀνοσίοις τῆς αὐτοχειρίας ἤγγυα. οἱ δὲ παρεσκευασμένας ἀπειλοῦσι ταῖς ἀκοαῖς ἐχόντες, ὡς αὐτοὶ πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξύοντο πρὸς αὐτόν. καὶ παρεστήκει ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, ἐκκαλιζόντες εἰς αἰσθησίαν, ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, ὄλεθρον. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνόμασι καλοῖς, τὸν δὲ στρατηγικωτέρῳ ἐμβλέπων, ἢ τὸν δραστήριον τὴν δεξιὰν, ὃν δὲ δεινὸν ὄντα πάντων, καὶ ποικίλοις διαφερόμενον πάθεσιν ὅτι μὲν αἰδοῦς ἔρυθρὰ καὶ σφαγῆς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ καταπυκλωθέντα τῷ θηρίῳ, ἀεὶ πρὸς τὸν καθαπτόμενον αὐτοπρεπόμενος. τὸν δὲ καὶ τὰς ἐχθρὰς συμφορὰς ἐπὶ τὸν στρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, ἀφειμένου δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπεφέροντες, αὐτομάτως παρέδησαν. ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, οὐκ ἀπόρησεν ὑπονοίας, ἀλλὰ πιστεύων τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν ἀναβάλλεται. καὶ ἐπειδὴ δίδοκται τὸ δυνατὸν ἔφη, φέρε πλήρωσωμεν τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ὑπὲρ ἐλευθερίας, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πιπτέτω. καὶ δικαίως πάντων οὕτως ἡ τύχη. μὴ δὲ ὑπὸ τῆς ἰδίας παιδὸς δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰκομένων τῶν ἄλλων τινὰ μεταναοσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλεῶντο πεῖσαι. ἐτοίμην δὲ ὁ λαχὼν τοῦ μετ' αὐτὸν παρέσχε τὴν σφαγὴν, εἰς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τῷ στρατηγῷ. ζωῆς γὰρ ἥδιον, ἢ μὲν τὸ ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπει δὲ ἐκεῖνος (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀπορίζων μήτε ὑπὸ τῆς κλήρου καταστῆναι, μήτε εἰ τολμητὴς λίποιτο μιαθῆναι τῆς δεξιᾶς ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει καὶ κεῖνον ὅτι περὶ ζωῆς ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν Ῥωμαίων, καὶ τὴν οἰκείων ἐκφυγὼν πόλεμον, ὅτι οὐ κατεσκάσθη ἦγετο ἐπὶ τὴν νικήτορας. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θεῖαν αὐτὸ σωτῆρα ἔχον, καὶ τὸ πλῆθος συνθλιβομένου τοῦ στρατηγοῦ, θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν χαιρόντων ὅτι τοῦ ληφθῆναι, τῶν δὲ, ἀπαλαιτέων, τὸ δὲ ἰσχύοντων ἰδεῖν διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

A Deo inuiſum eſt, & à ſapientiſſimo legis noſtræ conditore coercetur. Denique ſi qui ſe occiderint, apud nos quidem vſque ad ſolis occaſum inſepultos abiici decretum eſt, cùm etiam hoſtes ſepeliri fas eſſe ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abſcindi eiuſmodi mortuorum: quæ in ipſos armatæ ſunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum eſſe à corpore alienam exiſtimarent. Pulchrum eſt igitur, ô ſocij, iuſta ſentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. ſi ſalui eſſe volumus ſalui ſimus, nec enim ſalus apud eos ignobilis eſt, quibus tantis virtutem operibus demonſtrauimus. ſin mori placet, ab his occidi perpulchrum eſt, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hoſtium locum, vt ipſe mei proditor fiam. multo enim ſtolidior ſim, quàm qui ad hoſtes vltrò profugiunt, ſiquidem illi ſalutis ſuæ cauſa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen inſidias votis expeto. nam ſi me & poſt iunctas dextras petimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ ſolatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Ioſephus vt à cæde propria ſocios dehortaretur, dicebat. Illi autem obſtructis deſperatione, qua ſe iamdudum morti deuouerant, auribus coneitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quaſi eũ mox percuſſurus, quiſq; adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali neceſſitate) diſtractus, ferrum omnium à cæde ſua prohibebat, non ſecus vt feræ beſtiæ circumcluſæ, ad eum ſemper qui ſe contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiſque de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, ſponte frameas dimittebant. Ioſepho autem non defuit in deſperatione conſilium, ſed fretus Dei prouidentia, ſalutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum eſt, inquit, agite, cædes mutuas ſortiamur: & cui obtigerit, manu ſequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambuleт, neque ſua ſe quis dextera foriat: iniuſtum eſt enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, ſi pœnituerit, ſaluum eſſe. Viſus vera dicere, & quod perſuaſit agitur: vt ſors cuique obtigit, paratam ei qui ſequeretur necem ſuam præbebat quaſi mox etiam duce perituro. cum Ioſepho enim perire, vita dulcius æſtimabant. Remanſit autem ipſe cum altero, ſiue fortuna dici poterat, ſiue Dei prouidentia. Conſultóque proſpiciens, ne vel ſorte grauaretur, vel ſi nouiſſimus ceſſiſſet, gentilis cæde polluereтur: illi quidem, fide interpoſita, vt viueret perſuaſit: ipſe verò hoc modo & Romanorum & domeſtico bello liberatus, ad Veſpaſianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani viſendi eius gratia occurrebant: & cùm ſe circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus eſſet, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè irascereturnomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualísque pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus inuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotísque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marísque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eáque Iosephum existimabat salutis gratia comminiscí. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridé illum excitante ad imperiũ Deo, sceptráq; multis præmonstrante aliis portétis. Sed & in aliis verũ esse Iosephũ deprehenderat. Altero nanq; amicorũ qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia coeperat existimare: sed neque custodiam Iosephonec vincula remittebat: vestimétis autem aliísque muneribus eum donare benignissimémque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate susciPiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illòrum qui exciſi fuerant odio: vnde etiã multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

A κολάζῃ ἐβόων τὸν πολέμιον. τῷ δ' πλησίον αἱ ἀμπνσις αὐτῷ τῶν ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τῷ τε ἡγεμόνων οὐδεὶς ἦν, ὃς εἰ μὴ θεράπευσεν ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν οὐκ ἐπέδωκεν αὐτῷ. μάλιστα δὲ ἡ τῦτον ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τῇ συμφορᾷ τῆς ἰωσήπου, καὶ θεὸς ἡ ἡλικίαν ἔλεος. αἱ ἀμμνησπομψῶ τὶ τὸ τὰ ἐ τάλαι μαχόμενον, & τὸ ἐν χερσὶν ἐλθόν ἀρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τὸ νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὴ πολέμου ῥοπὴ, τῷ δ' αὐθαιρέτων οὐδὲν βέβαιον. πάρεστι καὶ τότε συνδιῆκε μὲν πλείστους ἑαυτῷ καὶ θεὸς οἶκτον τὸ ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτῷ, καὶ ὧδε τῆς παρὰ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

B

C

D

E

F

G

Ομοί τοι δύσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας ἐνόσιζεν, ὡς ἀπαίμψων αὐτίκα νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τὶ ὀφλεῖν ἐθέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μετασησαμένῳ δ' ἐκείνου, πλὴν τ παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλοιν, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν εἶπεν οὐεσπασιανέ, νομίζεις ἀγχμάλωτον αὐτόμολον εἰληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δ' ἄγγελος ἥκω σοι μείζονων. μὴ γὰρ ὑπὸ θεοῦ πεμπόμενος οὐκ ἤδεις τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δὲ, οἱ μὴ νέρωνα μέχρι σοῦ διαδόχοι μενοῦσι; σὺ καῖσαρ οὐεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς τίτος. δέσμει δ' μὲ νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης δ' ἐ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς & θαλάσσης, καὶ πάντος ἀνθρώπων γένους. ἐγὼδ' ὅτι τιμωρίαν δίομαι φρουρᾶς μείζονος, εἰ καταψεύδομαι καὶ θεὰ ταῦτα εἰπόντος, ὧδε χρῆμα μὲν οὐεσπασιανὸς ἀπιστῶν ἐδόκει, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑποπλάσσειν ταῦτα ὠφελείας πανουργῶν. κατὰ μικρὸν δ' εἰς πίστιν ὑπῆγετο, τῇ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδεικνύοντας. ἀρέσκει δ' & τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καταλάμβανε. τῷ γὰρ τοῖς ὑπερῤῥίπτοις ὧδε τυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζῃ ἔφη πῶς οὔτε τοῖς ὅτι τῷ ἰωτατηνῶν ὧδε ἀλώσεως, οὔτε αὐτῷ προυμαντεύσατο ὧδε αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη ὀλιγωρουμένῳ τὰς ἐπ' αὐτῷ ὀργάς. ἰώσηπος ὁ πρὸς τοῖς ἰωτατηνοῖς ὅτι μὴ τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἁλώσονται ὧδε φράσειν ἔφη, καὶ ὅτι θεοὶς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. ταῦτα ὧδε τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ οὐεσπασιανὸς ἐκπυθόμενος, ὧδε ἐσκεν ἀληθῆ, & πιστεύῃ ὧδε τῷ κατ' αὐτὸν ἤρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῷ οὐκ ἀθίει τὸν ἰώσηπον; ἐδωρεῖτο δ' ἐθῆτα, καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ ὧδε ἐσπεν διετέλει, τὰ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφ. κ'

Κεφ. κα'

Τετάρτῃ δ' πανέμου μηνὸς, αἰακίδης εἰς τ πτολεμαίδα, κἀκεῖθεν εἰς τ θάλιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην & τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δ' ἡ τ στρατιὰ, & τ στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἔνοικοι, καὶ κατ' δύνοιαν μὲν τὴν ὧδε τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῷ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἐξίσων κολάζειν. οὐεσπασιανὸς δὲ, τὴν μὲν ὧδε τούτου δέησιν,

εἰς ὑπ'

ὡς ἐπ' ἀκρίτου γενομένῳ πλήθους, ἐξέλυεν ἡσυχίᾳ. τῷ δὲ τάγματων τὰ μὲν δύο, χειμερίσοντα ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς καισαρείας, ὅτι καὶ ἐπίνειον ὀρθῶς ἡ πόλις. τὸ δὲ δέκατον ἦγε πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν καισάρειαν. ἀλεεινὴ δὲ καὶ ἐκείνη χειμῶνι ὥρα, καθόσον ἐν πυρώδης θέρους ὑπὸ καύματος, πεδιὰς οὖσα καὶ θαλάττιος.

Alvelut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissolunt legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream potuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

Κεφ. κϑ. ΕΝ ᾧ τούτῳ συναθροιζομένων οἵτε κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκότες τοῦ πολεμίου, καὶ οἱ ἀγαφυλόντες ἐκ τῆς κατεστραμμένων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, αἰκιζόμενοι ἑαυτῶν ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαι ὑπὸ καίσαρος πρότερον, καὶ τὴν χώραν ἐκπεπολεμωμένην ἀφρόνιμοι, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν. πηξάμενοί τε πλοῖα σκάφη πλεῖστα, τὸν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τὴν ἐπ' αἰγύπτῳ πόρον ἐλήστευον, ἅπαντά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῆδε πολέμια· ἡσυχασίαν δὲ ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπως τὴν ἰόππην, οἳ νύκτωρ εἰς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ γὰρ αὐτὴν φοβούμενοι τὴν εἴσοδον, καὶ καταδείσαντες, τὴν μὲν ἐπῆλθε τοὺς ῥωμαίους ἀπεῖπον. συμφυγόντες γὰρ εἰς ταῖς ναῦς, ἐξοτέρω βέλους διενυκτέρευσαν. ἀλιμένου δὲ ἔσης φύσει τῆς ἰόππης, αἰγιαλῷ γὰρ ὅπλην ἔχει, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, βέαχυ δὲ σωτηρίου κατὰ τὰς πρώρας ἐκπίπτον. αἱ δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ φρυκτοὶ ἀπὸ λάδες εἰς τὸ πέλαγος, εἶτα καὶ τῆς ἀδρομέδας δεσμοῦ ἔτι δῆλοι τύποι, πέτρων γὰρ τὴν ἀρχαιότητα ἔφη μῦθος. τύπων δὲ αἰγιαλὸν αἴτιος βορέας, καὶ φερὸς τὴν δεξιομένας πέτρας ἰσχυρὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὅρμον ἀπεργάζεται. κατὰ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ὑπὸ τὴν ἰόππην, ὑπὸ τὸ ἕως πνεῦμα βίαιον ὑπιπτεῖν. μεγαλωβόρειον ὑπὸ τοῦτον πλοιζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν φερὸς ἀλλήλας τὰ νεὼν αὐτόθι συνηρράξε, τὰς δὲ φορὸς τὰ πέτρας. πολλὰς δὲ φορὸς αὖτον κῦμα βιαζομένας εἰς τὸ πέλαγος, τὸν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῷ πολεμίους ἐδεδοίκεσαν, μετέωρος ὑπαρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. ἐν δὲ ἔστι φυγῆς που τόπος, ἔστι μήποτε σωτηρία, βίᾳ μὲν αὐτοῦ τὰ θαλάσσης ἐξωθουμένοις, ῥωμαίων δὲ τὰ πόλεως φερομένων τῇ βίᾳ ἐκκλίνειν. ἐπὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἠκούετο τῇ σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀναμιμνήσκων ὁ ψόφος. ἐν τῷ πλήθους οἱ μὲν ὑπὸ τὰ κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κυφοτέρῳ τὰ θαλάσσαν ἔφθασαν τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀκμῶνες. τὸ γὰρ μὴ πλεῖστον ὑπὸ τὰ κυμάτων ἐκφερόμενον ἐξαίρετο τὰ ὑποῤῥάξιν, ὡς αἵματι χθόνα μὴ ὅπλ πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληροῦσθαι δὲ νεκρῶν τὰ θαλάσσαν. καὶ δὴ τοὺς ὅπλ τὰ αἰγιαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεστῶτες οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν ἐκβεβρασμένων σωμάτων, τετρακισχίλιοι φορὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσιν. ἰόππην μὲν οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἑάλω. οὐσπασιανὸς δὲ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰ συναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ὅπλ τὰ ἀκροπόλεως ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μετὰ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα οὗτοι μὲν καὶ χώρων μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς περιόδευσι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς ἀφεστῶτας κώμας τὸ καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τὰ ἰόππης.

Dvm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phænicen. itémq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constitu: sset, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores (postquam irruptionē præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteraque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius. quem illac nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebā tur. nōnulli autē ferro sē interficiētes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnísque ora maritima cadaueribus impleretur: cū etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circū territoriū peragrātes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Cap. xv. Ioppe denuo capitur.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incurſando, excindebant totas regiones atque vaſtabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hieroſolymam caſus nunciatus eſt, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui ſe vidiſſe diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis ſuperfuerat: ſed ipſa per ſe fama excidium prædicabat, velox nuncia triſtium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus geſtis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur eſſe Ioſephus: quæ res maximo luctu repleuit Hieroſolymam: & per ſingulas domos itémq; cognationes, amiſſorum quiſque lugebatur à ſuis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hoſpites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Ioſephum autem vniuerſi, adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate ceſſarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Ioſephi morte vulgabatur, eúmque viuere & cum Romanis eſſe compertum eſt, ac ſupra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magiſque accendebantur rebus aduerſis: & offenſio quæ prudentibus ne ſimilia perferant cautionis & cuſtodiæ cauſam præbet, ad alias calamitates tanquam ſtimulus incitabat: & malorum ſemper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Ioſephum pariter vindicaturi. Hieroſolymorum quidem habitatores eiuſcemodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰ προσταχθέντα τὴν χώραν κατασκίροντες, καθ' ἡμέραν ἔτεμνόν τε, καὶ πρήθουν ἅπασαν. A

Ως δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κατὰ τὴν Ἰωτα- Κεφ. λ.
πάτην πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρᾶγμα τοῖς πολλοὶ οὐ πιστὸν ἦν, καὶ δι' αὐτὸ μάλιστα τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτὸ πεπυσμένον παρεῖναι. διεσώθη γὰρ οὐδὲ ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυττε φήμη τὰ ἅλωσιν, ὠκεία φύσει τῶν συμφορῶν. κατ' ὀλίγον δὲ τῷ προχώρειν ἄδηλον τὸ ἀληθὲς, καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίας ἦν ἔδει βεβαιότερον, προσεπιδιέζευγε μὲν τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γεγόμενα. πίστις δὲ ὅλη τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἀπήγγελτο. τοῦτο μέγιστον τὸ ἱεροσόλυμα πένθος ἐπλήρωσε, κατ' ἰδίαν γὲ οἶκους, καὶ κατ' συγγενείας οἷς προσῆκεν ἕκαστος τὸν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δὲ ὅλη τῆς πόλεως ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλους, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρηνοῦσαν. τὸν ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅτι ζῶντα μὴ ἡμέραν μὴ ἔκλαυσαν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείστους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρηνῶν ἐξῆρχον αὐτούς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τοῦ χρόνου, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἰωτατάτην ἔσωρ ἔσχεν, ἐχαλέπαινον μὲν τὸ κατὰ τὸν ἰώσηπον πάθος δ' εἶσκετο, ζῆλος δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ ὡς Ῥωμαίοις ὄντα φίλον τὴν ἡμῶν ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην φείσασθαι, τοσοῦτον ὀργὴς ὅτι ζῶντος, ὅσον διανοίας ὅτι τεθνεῶτος εὐνοϊκώτερον ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀσέβειαν, παρ' οἷς δὲ εἰς θεοδοσίαν ἐσκώπτετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἀλαζονείαν ἡ πόλις. παρῳξύνοντο δὲ ταῖς πληγαῖς, καὶ προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ γὰρ μὲν πρῶτον ὁ γινόμενος τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἀσφαλείας καὶ τὴν ὁμοίαν φυλακὴν αἴτιον, ἐπόνους κίνδυνον ἑτέροις ἐγίνετο συμφορᾶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τὴν κακῶν ἐπὶς ἀρχή. μᾶλλον δὲν ὥρμων ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τὴν ἱεροσόλυμα, τοιοῦτοι θόρυβοι κατεῖχον. B C D E

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEſpaſianus autem ſtudio viſendi regnum Agrippæ (nam & ipſe rex inuitabat, rectorem cum exercitu ſimul paratus accipere domeſticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compeſcere) motis ex Cæſarea maritima caſtris, in eam quæ Philippi dicitur Cæſaream demigrauit: ibíque per dies xx. milite recreato, ipſe quoque rerum geſtarum gratias Deo referens in epulis erat. Poſtquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud ſe vndique Iudæos excindere, opportunum eſſe credidit aduerſus eos exercitum ducere, ſimul vt Agrippæ hoſpitio vicem rependeret, poteſtati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium ſuum in Cæſaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina eſt. Quò cùm ipſe veniſſet, ibi filium præſtolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progreſſus, ad trigeſimum à Tiberiade ſtadium,

Κεφ. λα.

Ο Τιτασιανὸς δὲ καθ' ἱστορίαν τὴν ἀγρίππα βασιλείας, σὺν γὲ βασιλεῖ αὐτὸς, ἅμα τῇ δεξιώσασθαι τὴν ἡγεμόνα συν τῇ στρατιᾷ τοῦ κτ τὸν οἶκον ὅλβῳ θεραπεύομενος, καὶ κατασκῆλαι δ' αὐτοῦ τὰ νοσοῦντα τῆς ἀρχῆς, ἅρας ὑπὸ τὸ ἀβέλου καισαρείας, εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην μεταβαίνει καισάρειαν. σὺν μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατιὰ διαπαύων, καὶ αὐτὸς ἐν διωχίαις ἦν, ἀπεδίδου τοῦ θεοῦ χαριστήρια τῷ κατορθωμένων. ὡς δὲ αὐτῷ πιθανὸν ἦν ποιεῖσθαι, ἀφιστάναι δὲ ἠγγέλλοντο ταριχαῖαι, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, πανταχόθεν τοὺς ἰουδαίους καταρρίφειν διηγωνίζετο, τὴν ὅτι τούτοις στρατιὰ δύναμιν ἠγάγετο, καὶ δι' ἀγρίππαν ὡς ὁ ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὲ τὸν υἱὸν πρὸς καισάρειαν, μεταπαξόντα τὴν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς σκυθόπολιν. ἦ δὲ ὅτι μείζων τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. σὺν καὶ αὐτὸς ὡς ἀγχίνους, ἐκδίκητας τὸν υἱόν. καὶ μὴ ξιὸν ταγμάτων προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ὡς ὅτι ξιακοσίων τῆς τιβεριάδος σταδίων κατὰ πηγὴν

κατά τινα σταθμὸν δ' σύνοπλον τοῖς νεωτερίζουσι σκηνα- A in quadam manſione conſpicua nouarum re-
βεὶς ἐνομάζετο. πέμπει ὁ δεκάδαρχην Οὐαλεριανὸν rum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, σκληρότερόν τι εἰρηνικὰ ponit: atque hinc decadarchum Valerianum
τοῖς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ θεραπεύοντα δῆθεν πίστεις. ἀκη- cum equitibus L. mittit, qui pacifico ſermone
κόει γὰρ ὡς δημοτικῶς μᾶλλον εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασε- oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret.
σείετο δὲ ὑπό τινων πολεμεῖν διαζομένων. θεασά- audierat enim quòd pacem populus deſidera-
μενος ὁ Οὐαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦλθε τοῦ τείχους, ret: à nonnullis autem ad bellum eum cogen-
αὐτός τε κατέβαινε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τοῦ ἱππείου ἀπέ- tibus, ſeditionem pateretur. Itaque Valerianus
βησεν, ὡς μὴ δόκοιεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ B vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo de-
ἦλθεν εἰς λόγους ἤθεῖν, ἐπακθήσειν αὐτῷ τῶν στασιαστῶν ſiliit: & ſuos comites idem facere iuſſit: ne la-
οἱ δυνατόν τινες μὴ ὅπλων. ἐξηγεῖτο δ' αὐτῶν Ἰησοῦς τις ceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur.
ὀνόματι, παῖς σαφάτου, τοῦ λῃστρικοῦ σίφους ὁ κορυφαιό- Sed priuſquam verbum faceret, armati excur-
τατος. Οὐαλεριανὸς δ' οὔτε θαρρᾶ τοῖς ἐντολαῖς τοῦ στρα- rêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, re-
τηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ καὶ τὸ νικᾶν ἐν ctore quodam nomine Ieſu, Tobiæ filio, la-
βέβαιον, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, trocinalis agminis principe. Valerianus au-
ἀπροσδοκήτων τὸ θεοῖς ἑτοίμοις, καὶ ἄλλως ἐκπλαγεῖς θεοῖς tem, neque præter mandata ducis prælio con-
τὸ ἀδόκητον τῆς Ἰουδαίων τόλμης, φεύγει C gredi tutum ratus, etiam ſi de victoria cer-
δίζεις, ἔτερόν τε ὁμοίως πάντας τοὺς ἵππους ἀπέλιπον, tus eſet: pugnámque periculoſam eſſe, ſi cum
οὐδὲ οἱ φίλοι τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, νικηθέ- multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum ſtupefa-
τες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας οὐκ ἐπέσθαι. ctus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinque
alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus ciúſque
ſocij, veluti pugna non inſidiis captos, læti in
oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſenio-
res, & qui eminere in populo videbantur, in
Romanorum caſtra profugiunt: adhibitóque
ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter acci-
dunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néve quæ
paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam
exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper
D amica Romanis ſentiret: magiſque vltum iret
defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœ-
dus venire properantes, nunc vſque ne id fa-
cerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus,
quanquam toti ciuitati propter equorum ra-
pinam infenſus eſset, indulſit. nam & Agrippam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Ieſus ciúſque ſocij,
tutum ſibi non eſse rati apud Tiberiada con-
ſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteróque
E die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equi-
tibus Traianum, qui multitudinem an omnes
pacem cuperent, experiretur. cognito autem
populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ci-
uitatem ducebat exercitum. Illi autem portis
ei patefactis, cum fauſtis ominationibus ob-
uiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeri-
tum acclamantes. Cùm verò militem angu-
ſti aditus remorarentur, murorum partem di-
rui Veſpaſianus ex meridio latere iuſſit, cóque
F pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen &
iniuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit:
eiuſdémque cauſa muris pepercit, ſpondentis
habitatores eius poſthac cum reliquis fore cō-
cordes: aliiſque modis malis affectam ciuita-
tem ex diſſenſione recreauit.

Κεφ. λβ. ΤΟΥΤΟ κατασείσαντες οἱ γερουσιοῦχοι τοῦ δήμου, καὶ φρύ-
γιά δεκτοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῆς ῥωμαίων στρατοπέδου, ἐπαγόμενοι τὴν βασίλεια θεραπεύσοντα
ἱκέται οὐσίαν ἀσπασιανοῦ, μὴ σφᾶς προϊδεῖν δεόμενοι, μηδ' τὴν ὀλίγων ἀπόνοιαν, ἠγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης. φεύ-
σασθαι δ' τοῦ δήμου ῥωμαίοις φιλοφρονουμένους ἀεί, καὶ τοὺς αἰτίους παιωρήσασθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φερω-
ρημένοι μέχρι νῦν δῆθεν δεξιᾶς ἐπεσόμενοι πάλαι. Ταύ-
ταις εὐεδρεύσαντες ἱκεσίαις ὁ στρατηγὸς, καί τοι δεινὰ τὰ
ἁρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τὴν πόλιν. καὶ δὴ
ἀγωνιῶντα αὐτὸν τὴν ἀγρίππαν ἰδόντα. λαμβανόν-
των δὲ τούτων τοῦ δήμου δεξιάς, οἱ μὲν τοῦ Ἰησοῦν, οὐκ ἔτι
ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ὅπῃ τῆς τιβεριάδος, εἰς τὰ ἐρυ-
χαία διεδιδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν ἤδη ἀσπασιανὸς σὺν
ἱππεῦσι, θεραπεύσοντας τοὺς τὴν ἀποφάσεως ζητοῦντας, δέ-
χεσθαι τὸ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν.
ὡς δὲ ἤγετο τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, αἰσ-
θόμενος τοῦ δ' ὑπάρχου ἦσαν τοὺς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς
τῆς πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετὰ δημοσίᾳ ὑπάντων,
σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀναγορεύοντες. τῆς δὲ στρατιᾶς
ἡνιοχούσης ἤδη τὴν τοῦ εἰσόδου σπουδήν, ἀθρόᾳ ῥῆ-
ξαι τοῦ καὶ τοῦ μεσημβρίας τείχους σύνταγμα, ἀνα-
λύσας, πλατύνει τὴν εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μέν
τοι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῷ τε τείχους δεῖν τοῦτο ἐφείσατο, συμ-
μεῖναι θεοῖς τὸ λοιπὸν εὐγνωμόνου τοῖς ἐν αὐτοῖς, καὶ
τὰ ἄλλα πεπαιωμένοις τοῦ πόλιν ἐκ τῆς στάσεως
ἀνελόμενον. ἔπειτα θεραπόντων αὐτῆς τε μεταξύ,
καὶ ταριχαίων σεσαπτὸ δίστυγ. τειχέζει δὲ αὐτοῦ
παρεμβολῇ ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐπεὶ πολέμιε
ζηλεῖν αὐτῷ ἡμιτομένῳ. σεισθέντος γὰρ εἰς τὰς ταρι-
χαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι,
καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣ καλεῖται θεοῖς τῷ
δῆτα χωρείων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόρεως
ἦσα, καθὰ μὴ τῇ λίμνῃ θεσπεπλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ
τῆ ἰωσήπου τειχίσθη καρτεροῖς. ἐλάσσω μέντοι τῆ τιβε-
ριάδος. ἦ μὲν γὰρ ἔσω φρούριον, ἐπ' ἀρχῆ τῆς ἀποστά-
σεως δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐπεφύκετο.

Cap. XVII. Taricheārū obſidio.

DEinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Ta-
richeas caſtra poſuit, muróque firmauit,
belli ſibi moras illic fore proſpiciens: quòd
omnis turbarum cupiens multitudo ad Tari-
G cheas confluereret, munitione confiſa ciuitatis,
& lacu qui Geneſar ab indigenis appella-
tur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub
monte poſitam, quà lacu non alluebatur vn-
dique muro validiſſimo, ſed minore tamen
quàm Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nam il-
lam quidem in principio defectionis, pecu-
niarum itémque vitium copia communierat:

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profe- A cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simúlque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregari viderunt, antequam B mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: cósque insecuti Romani, ad nauigia compulêre. Et illi quidem tantum proiecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum sex- C centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi si- D mus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur E quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incompositi tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares F cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neq; rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet sub- G uenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguûtur, nos autē virtus regit, & morigera volûtas, itēq; fortitudo, quę & in

ταριχαίαν δὲ αὐτῷ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη γὰρ εἶχε παρεσκευασμένα πολλά, πρός τε τὸ συμφυγεῖν ὅπη τῆς γῆς ἡττηθείη, καὶ εἰ δέοι ἐξαναμαχεῖν, ἕτοιμα. ἐπιβαλλομένων δὲ τῷ ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τὸν ἰησοῦν οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν δύταξίαν τῷ πολεμίων ὑποδείσαντες, προθέουσι, καὶ πρὸς τὸν πρώτιον ἔφοδον τῷ τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὀλίγα τῆς δουήσεως ἀπαράξαντες ὡς ἐώρων τοὺς ὁπλίτας ἀθρόους ζομένους, πρὶν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀνέφυγον. διωθίξαντες δ' οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς βάθος ἐξεπλεῖσθαι τῷ ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναντο, τοὺς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ὅπλοις διεμάχοντο πολεμίοις. οὐκ ἀπασιοὺς δὲ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούσας ὁ τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Ὁ δὲ ὑπερβαλὼν τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων πλη- Κεφ. ιη
θυὶ, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ πρὸς μὲν πλείους τῷ ἱππέων ἀρμηλάτους ὁρῶν, καὶ πρὶν ἀφικέσθαι βοήθειαν, ἔτι δὲ οὐδ' ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῷ ἰουδαίων καταπλαγήσεσθαι, τοὺς ἱππικοὺς τάξας, ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν γὰρ ἐν ἀρχῇ τῷ λόγων ὑπομνῆσαι τὰ ἡμέτερα ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλοιμεν. τὰς μὲν γὰρ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδεὶς εἰς τῦτο πῷ δέδηε τῆς οἰκουμένης ἀφίκηται. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. καὶ δεινὸν ἑτέτων ἐκείνοις ἐν ταῖς κακοπραγίαις, ἡμῖν τοῖς δυτυχήμασιν ἐγκάμειν. εὐθυμίας μὲν ὑμᾶς οἷς τὸ φαυλὸν δ' ἔχοντας, χαίρειν καὶ βλέπειν. δίδοικα δὲ, μή τινι τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, κατάπληξιν λειποτάξιαν ἐνεργάσηται. λογισάσθω δὲ πάλιν, οἵοις πρὸς οἷους ἀνθατάξεται, καὶ δὸ τι ἰουδαῖοι μὲν ἐν καὶ σφόδρα τολμηταὶ, καὶ θυμάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντάκτοί τε, καὶ πολέμων ἄπειροι, καὶ ὄχλος αὐ ἄλλως, καὶ οὐ στρατήλατοι. τὰ δὲ τῆς ἡμετέρας εὐταξίας, καὶ τάξεως, τί καὶ λέγειν δεῖ ὅτι τούτῳ μὲν τε μόνοι ἐκ κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ αὐτίπαλον ἀριθμὸν ἑαυτοῖς. ἐπεὶ τί ὄφελος ἀνεντεύκτοις στρατιᾶ, εἰ ἴσοι πρὸς ἀστρατεύτους ἀπιόντες φώμεθα; λογίζεσθε δὲ, ὅτι καὶ πρὸς γυμνήτας ὁπλίται, καὶ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρατήγητους ἡγεμονίζεσθε. καὶ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα παλλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα πολὺ δὲ τὸν τῷ πολεμίων ἀριθμὸν διαφερεῖ τὰ ἐλαττώματα. κατορθοῦσι γὰρ τοὺς πολεμίους, ἀ πλῆθος ἀθρόον καὶ ἡ μάχιμον, ἀδρία γ', κἂν ὀλίγους ἦ. οἱ μὲν γὰρ εὐτάξασθαι ῥᾴδιοι, καὶ ἀναπληροῦσιν ἑαυτοῖς. αἱ δὲ ἀσύντακτοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῷ πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα καὶ θράσος ἡγεῖται, ἀπονοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐτυχίας δύνατα, σβεννύμενα δὲ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν δὲ ἀρετὴ καὶ εὐπειθεία, καὶ τὸ γενναῖον, ὃ κἂν τοῖς

ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τοῖς πλείοσιμεν A
οὐ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ ὑμῖν μειζόνων δὴ ἢ
Ἰουδαίοις ἀγωνιστέον. καὶ γὰρ εἰ περὶ ἐλευθερίας, ἢ
πατρίδων ἐκεῖνοι ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον
ἡμῖν διδοξίας, καὶ τὸ μὴ δουλεῦν μηδὲ τέλει τῆς οἰκου-
μένης ὑπηκόοις, ἐν ἀπιπάλῳ τὰ Ἰουδαίων φρονῆσ-
θαι. σκεπτέον δὲ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν αἰνέ-
κεσον φόβῳ. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον.
ἁρπάσαι δὲ τέλει νίκην δυνάμθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ B
τῆ πατρὸς ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάνειν, ἵν'
ἀκοινώνητον τὸ ἢ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω γὰρ
ἐγὼ ὅτι τῆσδε τῆς ὄψεως, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρί-
νεσθαι κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῷ ὄντι προκατορθωμένων
ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, σπασθέντα δ' ὑ-
μεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ φεύγειν αὖ-
τὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἐᾶ· ὑπομείναμι λειφθείς. ὑμεῖς
δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοισθε προκινδυνεύοντος ἡγεμό-
νος ἀπολώμενοι; προκινδυνεύσω γὰρ ὥστε καὶ πρώτος C
εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλών. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐ-
μοῦ, πεπεισμένοι τέλει ὁρμῇ ἐμοὶ ξυνεστάναι
δηοῖ συμμάχῳ, καὶ προμνάσκετε σαφῶς, ὅτι σ' ἕξω
μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφ. λδ. ΤΑῦτα δ' εἰπόντος, προθυμία δυμόνῳ
ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμένου ὁρᾶν
συμβαλεῖν ἔφασαν οὐ μὴ τεθρακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων,
ἥκαλλον ὡς ἀφθονίας τ' νίκης αὐτοῖς δέᾳ τ' κοινωνί- D
ας. ἔπεμψε γὰρ ἐκατοντάρχους καὶ ἀντώνιον σίλωνα σὺν δισ-
χιλίοις τοξότας, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντι-
κρὺ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὅπῃ τὸ τείχους ἀπείργειν. καὶ οἱ
μὲν ὡς προστέτακτο τοῖς ταύτῃ προφρονέως ἐκβοη-
θεῖν προεῖχον. ὁ δὲ τῖτος ὁρᾶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς
τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ
παρεκτείναντες ἑαυτούς, εἰς ὄσον ἐπεῖχον οἱ πολέμιοι
τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἐδόξαν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
καίτοι τήν τε ὁρμὴν καὶ τὴν δύταξίαν αὐτῶν κατα πλα- E
γέντες, παρὸ ὀλίγον ὁμῶ αὐτεπαγόντας ἐμβολαῖς, νυσ-
τάζοντες δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥαίζω τῷ ἱππείων ἀναξεπό-
μενοι, σὺν κατέστησαν. πολλοὺς δὲ παντα χοῦ φονεύοντων,
διασπείροντας καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε
τάχους ἔφευγον. τῖτος δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσπεσόν-
τας ἀνῄρει, τοὺς δὲ διαπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάνων
καὶ σῶμα διήλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοκαὶ καὶ ἀλλή-
λοις πεσόντας ἐμπόδων. πάλιν δὲ τοὺς πρὸς ἀλλήλοις F
φυγὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως
τοῦ πλήθει βιασθέντες καὶ συμπεσόντες εἰς τὴν πό-
λιν διέφυγον. ἐκπλήξασα δ' αὐτοὺς τάσις εἴσω χαλε-
πὴ τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις δέᾳ τε τῆς κτήσεως, καὶ τέλει
πόλει, οὐκ ἐθέλειν πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε δέᾳ
τέλει ἧττον πλέον. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐβιά-
ζετο, καὶ διωρισμένοις ἐφ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἦν
καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. κα- G
τασπούσας δὲ τῆς παρεχούσης τῖτος, οὐ γὰρ ἦν ἄποθεν
τοῦ τείχους. ἆρ' ἂν ὁ κραυγῆς ἐκβοᾷ, καὶ τί συσπασθέ-
ντας μᾶλλον ἐφ' ἑαυτοῖς ἡμῖν Ἰουδαίους θεῖς; δέξασθε
τὴν νίκην, οὐκ ἀκούετε βοῆς; σπαράττουσιν οἱ τὰς χεῖρας
ἡμῶν ἀφαιροῦντες. ἔχομεν τέλει πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne pariendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim cósque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnésque ad mœnia confugiētes preueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Iudæos suscipite victoriam. Non

auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus

Verumtamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium cõcordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tã materiarum quam artificum multitudine maturè contextæ sunt.

CAP. XVIII. De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: x L. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquę dulcis est atque porabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuísque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad c x x. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

A δεῖ ἢ πόνε πρὸς τὰ τάχη, καὶ λήματος. οὐδὲν γὰρ τ μεγάλων φίλει δίχα κινδύνε κατορθοῦσθαι. φθάνη δ' οὐ μόνον χρὴ τ τῶν πολεμίων ὁμόνοιαν, οἷς αἰάλυτη διαλλάσσ ταχέως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τ̃ τὴν πόλιν ἑλεῖν μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ καθήλλετ πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχε, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δίος ἢ πρὸς τὴν τόλμαν αὐτῶν τοῖς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐπέπεσεν, καὶ μάχαις ὠθῶν, ἢ διακωλύων, ἐδένα ὑπέμενε. λιποῦσαι ἢ τὴν φρουρὰν, οἱ μὲν πρὸς τὸν ἰησοῦν, διὰ τῆς χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ἐπὶ τὴν λίμνην καταβάντες, ὑπὸ παίζοντο τοῖς πολεμίοις ἀδιέκπτοι. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῶν σκαφῶν. οἱ δὲ, τοῖς ἀλαθεῖσι προσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς δὲ τῶν κ τὴν πόλιν ἰῶφόνος, τῶν μὲν ἐμπλήσθων, ὅσοι μὴ διαφθῦναι ἔφθασαν αὐτομολῶν, ἀμαχητὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων. κ̃ γὰ ἐλπίδα δίξιας, καὶ τὸ συνειδὸς, τῶ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπεῖχοντο. μέχρι τ̃ τοὺς μὲν αἰτίους ἀπολῶν, οἰκτείρας δὲ τοὺς ἐπιχωρίους, ἀπέπαυσατο πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἁλωκυῖαν εἶδον, ὡς πρῶτα τάχη τῶν πολεμίων ἀνέχθησαν. τοὺς δ', ἐκπέμψας τινὰ τῶν ἱππέων δ' ἀσφαλίζε τὰ παρὰ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ἐφρόνθυς, τ̃τε τὸ παιδὸς ἀρετῆ, καὶ τὰ κατορθώματα (μεγίστη γὰ ἐδόκει καθηρῆθαι μοῖρα τῦ πολέμου) τότε μὲν ἐλθεῖν ἀνέχοντας τὴν πόλιν, φρυρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τις ἐξ αὐτ̃ς, καὶ κτείνων ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σχεδίας ἐκέλευσε ποιεῖν ὅπ τοὺς καταπεφυγότας. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτ̃ν.

Κεφ. λθ

E ΗΔὲ λίμνη γεννησὰρ μὲν τ̃ς πρωσεχεῖς χώρας καλεῖ, σταδίων εὖρος οὖσα τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τούτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὕδωρ ὄζι, & ποτιμωτάτη. καὶ γὰ τ̃ς ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρά τε ὄζι πάντοθεν αἰγιαλοῖς ἐπιλήγουσα, καὶ ψάμμῳ, πρὸς ἢ δύκρατος ἀρύσασθαι. ποταμοῦ μὲν ἡ χριὼς πρωτοπιεύει, ψυχροτέρα δ' ἡ κ̃ λίμνης διέχουσιν ἀεὶ ἰθύουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, οὐκ ἐπιδεᾶ χρόνος ἔξα, θερμαθὲν, ὅπερ F θέρους νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ἐπιχωρίοις. χθὲς δ' ἰχθύων ἐν αὐτῇ διαφορὰ πρὸς τοὺς ἀλλαχοῦ, γνῶσιν τὸ κ̃ ἰδίαν μίσει δ' ὑπὸ τ̃ ἰορδάνου τέμνεται. καὶ δοκεῖ μὲν ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνσεπτον. φέρει ἢ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τ̃ς καλουμένης φιάλης. ἡ δ' ὄζιν, ἀπέχουσα εἰς τὴν τραχωνῖτιν ἀπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, κ̃ ὁδοῦ κ̃ δεξιὸν μέρος οὐκ ἄπο θεν. ἐκ μὲν οὖν τ̃ προσφερείας, ἐτοίμως φιάλη κέκλη), στρογγύλης οὖσα λίμνη. μένει δὲ ὅπ χείλους αὐτῇ ἀεὶ G τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπερχεόμενον, μήτε ὑπολειπόμενον. ἀγνοούμενόν δὲ τὸν ὁ ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἄρχεσθαι, ὑφ' τ̃ τετραρχήσαντος τραχωνίτ̃ν ἠλέγχθη φιλίππου. βαλὼν γὰ ἄχυρα εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, κ̃ τὸ πάνσεπτον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γεννᾶσθαι τὸν ποταμὸν, εὗρον ἀπεμφανθέντα. τῇ γὰ μὲν πανσέπτου τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς φερομένην πολυτελείας, τὸν ἀγρίππα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῶς ῥεύματος ὁ Ἰορδάνης ἀπὸ τῆδε τῆς αὐλῶνος, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δὲ ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν Ἰουλιάδα, διακτέμνει τὴν ἡμισυαρ μέσην. ἔπειτα πολλὴν ἀναμεμιγμένον ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. ἀπαντείνει δὲ τὴν ἡμισυαρ, ἀνώνυμος χώρα, θαυμασίαν φύσιν τε καὶ κάλλος. ὅτε γὰρ αὐτὴν τὴ φυτῶν ἀρετὴ διὰ τὴν ποιότητα, μὴ πᾶσαν πεφυτεύκασιν οἱ ἐπιμελούμενοι. τὸ δὲ αἴθριος τὸ δύκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαι μὲν γὰρ φυτῶν τὸ χειμερινώτατον, ἄφθονοι τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἳ καύματι ἐτράφησαν, συκῆ τε, καὶ ἐλαία πλησίον τούτων, ἧς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδέδεικται. φιλοτιμίαν αὖτις εἶπον τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τὴν ὡρῶν ἀγαθὴν εἶναι, ἑκάστης ὥσπερ αὐτοποιουμένης τὰ χρήσιμα. καὶ γὰρ ἃ μόνον ἔτρεφεν ἀπὸ δόξαν τοὺς διαφόρους ὁπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γὰρ βασιλικώτατα σταφυλήν τε, καὶ σῦκον, ἑπτὰ μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοὺς δὲ λοιποὺς καρπούς, δι' ἔτους ὅλου παρεσκευάσατο αὐτοῖς. ὡς γὰρ τὴ τὴν ἀέρων δύκρασία, καὶ πηγὴ διαφόρου ποτιμωτάτη, καταρανεῖ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι ταύτην φλέβα τ' νείλου τινὲς ἐδόξαν, ἐπεὶ γλυκὺ τὸ κ' τὴν ἁλεξανδρίνον λίμνην κοράκινον ἀπλοῦν. μῆκος δὲ τ' χώρας κατατείνει ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅπου σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ δύο εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἐπεὶ παρεσκεύασθησαν αἱ ναῦς, τ' δυνάμεως ὅσην εἶχον, ὡς τοῖς κ' τ' λίμνην αὐταρκέσειν ἐπανήγετο. τοῖς δ' συνελαυνομένοις, ὅτε ὅπλα μὲν ἀφεύκτως ἦν, σκάπτοπολεμουμένοις πάντων, ὅτε οὐ ἴσου διαγωνίας. πάτε γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικά, ὡς τὰς ναῦς ἦν ἀθρόα, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι ὡς ἀθρόους ἐφεστῶτας τὰς ῥωμαίους, ἐγγίζειν ἐδιδοίκεσαν. ὅμως δ' ἂν σκαφοπλέοντες τὰς ναῦς, ἔστι δ' ὅπου καὶ πλησιάζοντες, ἐκ ῥωμαίους ἔβαλλον λίθοις, καὶ ἀδρύνοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. σκάκουτο δ' αὐτοὶ πλέον καὶ ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν ἀδὲν ἀρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλλοντο, εἰς γὰρ πεφραγμένους ἔβαλλον, ἐρικτοὶ τοῖς ῥωμαίοις ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν τολμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι παθὼν ἔφθανον, καὶ συὺ αὐτοὺς ἐκπλήζοντο σκάφεσι. τὴν δὲ διακπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διήπειρον, οὓς δὲ ξιφήρεις ἐπικαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δὲ συνεχούσας ταῖς χερσὶν ἀναπληθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλίαις. τὴν δὲ βαπτιζόντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἐφθανεν, ἢ χερσὶν καταλάμβανε, καὶ πειρωμένων ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τε ἦν αὐτὴν, καὶ ποικίλη φθορὰ πανταχοῦ, μέχρι ἔφυγον ὅτι τὸν γλυκὺν ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κυκλωμένων, αὐτοὺς τ' ἁλιάδων. σκλειόμενοι δ' πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ' σκαφήσαντας

A gis opibus & Agrippę diuitiis magnificentius accurata eſt. Manifeſtum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes ſecat cœnoſas: centum autem & viginti aliis præteritis ſtadiis, poſt oppidum Iuliada, Geneſar lacum medium tranſemenſus, deinde multam per ſolitudinem in Aſphaltiten lacum exit. Ad Geneſar verò lacum eiuſdem nominis terra prætenditur, natura ſimul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipſa pro vbertate ſui negat arbuſtum, totámque plantis conſeuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuerſis aptiſima eſt. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æſtiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior deſtinata eſt: vt naturæ magnificentiam hanc eſſe quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter ſe repugnantia, anníque temporum contentionem bonam, veluti ſingula peculiari ſtudio terræ fauerent. non enim ſolùm nutrit præter opinionem poma varia, ſed etiam ſeruat, egregia quidē, & quodāmodo regalia. Vuas ſanè caricas intermiſſione decē menſibus ſuggerit, cæteros verò fructus, anni ſpatio ſeneſcentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam eſſe Nili fluminis opinantur, quòd ſimiles coracino Alexandrino generat pi ſces. Lōgitudo autē regionis ſecundùm littora cognominis lacus xxx. ſtadiis extēditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiuſmodi eſt.

Cap. XIX. Tarichearū excidium.

VEſpaſianus autem perfectis ratibus, impolita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant ſatis eſſet, vnà prouehitur. Illi autem neque compulſi ad terram euadendi facultatem habebant, infeſtis omnibus neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & ſcaphæ paruæ, atque piraticæ aduerſus rates infirmæ erant: & cùm pauci ſingulis veherentur, cunctis ſimul inſtantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipſis vtroque modo nocebatur. nec enim ſaxis quicquam præter crebros ſonitus agebant, quoniam contra ſeptos armis iacebantur, contiguíque ſagittis eorum efficiebantur, & ſi accedere propius auſi fuiſſent, priuſquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipſis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi poſſent, alios deſiliendo in ſcaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter ſe ratibus in medio deprehenſos, cum nauiculis capiebant. Submerſorum autem qui capita fuſtuliſſent, aut ſagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & ſi deſperatione compulſi inimicis adnatare tentaſſent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque paſſim ac varius erat interitus eorū, donec in fugā verſi, cæteri terræ appulſi ſunt, circumcluſis nauiculis ſuis. Excluſi autē multi quidē in ipſo lacu telis cōfigebātur, multos verò in terrā egreſſos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis, calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis caterent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fidéque interposita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & isbos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, plurésque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem vi. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον τὴν γῆν. λιὼ δὲ ἰδεῖν καινοπαθὲς μὲν αἵματι, πεπλεσμένον δὲ νεκρῶν τὸν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδείς. δεινὴ δ' ἔσχε τὴν χώραν, οὐδὲ μία ἡμέρα ἐκείνη τὴν ὄψιν. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων καὶ ἄρτι διοιδαινόντων ἐγέμον σωμάτων. ἐσκυθρώπαζον δὲ καὶ μυδῶντες οἱ νεκροὶ, τὸ αἷμα διέφθειρον, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ μίσους τοῖς δράσασιν ἄξιον. τέλος μὲν οὖν τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ἐν πόλει πρότερον πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Οὐεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην, καθίζει μὲν ἐπὶ βήματος ἐν Ταριχαίαις, ἀφορίζων δὲ τὸν ἐπήλυδα λαὸν, κατάρξαι δὲ δόξει τοῦ πολέμου, μὴ τοὺς ἡγεμόνας ἐκ χρὴ καὶ τούτους σώζειν διαπορῶν. φαμένων δὲ πάντων ἐλευθερίαν ἐπὶ τῇ ἄφεσιν αὐτῶν, οὐ γὰρ ἡρεμήσειν δυνατοὺς, ἀθεράπευτους ἐστρεμένους μὲν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ καὶ πρὸς οὓς αὖ καταφύγοιεν πολεμεῖν δυναμένους. οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν οὔτε ἀξίους σωτηρίας ἦν, καὶ διαφθερεῖν τὴν ἀφέσιν ἐνόμιζε, τὸν δὲ τρόπον τοῦ ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. καὶ γὰρ αὐτόθι κτείνειν, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ἐπιχωρίους. οὐ γὰρ ἀξιόπιστον ὑφορᾶσθαι φοβουμένων ἱκετῶν τοσούτων πρὸ αὐτοῖς. καὶ μὴν πῶς ἐπιθάνατον προελθοῦσιν οὐχ ὑπέμενον. ἐξεῖναι δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν καὶ ἰουδαίων ἀσπίδες εἰ λέγοντας, καὶ χρῶν τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸς τὸ ἀνίατον, ὅταν ἡ μὲν δύναται ἄμφω κατανοῆσας ἐν αὐτοῖς ἀδεσι ἀμφίβολον, ἐπέρχεσθαι ἐξόντας ἐξ μόνης τῆς ἐπὶ πλεῖστον φερούσης ὁδοῦ. τῇ δὲ ταχίας πεισθεῖσιν. οἷς ἄδηλον, καὶ μὴ φανερὰν ἐκ ἀσφαλεῖ τῇ χρημάτων, ἢπερ ὑπερέπτη χωρησάντων, ἐξελαμβάνεσθαι μὲν οἱ ῥωμαῖοι ἐ μέχρι πλείστης πᾶσαν, ὡς μὴ δοκιμάσωσι, συλλείσειν δ' αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ἐπανασπασὰς ἐπελθὼν, ἵστησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γεραιοὺς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἐξεταστοὺς ἐπὶ χιλίοις ὄντας, αἰχμῶν ἀνεῖλον. τῶν δ' νέων ἐκλεκτοὺς τοὺς ἐξακισχιλίους ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν Νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ζῶσιν εἰς, καὶ τετρακοσίους ὄντας πωλεῖσθαι χρεὼν τῶν αἰχμῶν χαριζόμενος. τοὺς δὲ ἐκ τούτου βασιλείας, ἐπέτρεπεν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βούλοι τοὺς πωλεῖσθαι δὲ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ πλῆθος ἦν, τραχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς γαδαρείδος, τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὸ εἰρήνης ὀνείδη τὸν πόλεμον προξένους, ἐάλωσαν τετράμηνος ὀγδόῃ.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙ-
ΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ
ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER QVARTVS.

Κεφ. α.

ΟΣΟΙ μὲν τῶν Ἰωταπάτων ἄλλοι τῶν Γαλιλαίων, Ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, οὗτοι τῇ ἐν Ταριχαίαις ἑτέθησάν τῶν προσχώρων, καὶ παρέλαβον πάντα Ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν Γισχάλων καὶ τῶν Ἰταβυρίων ὄρους κατειλημμένων. συνέσχε δὲ τούτοις, καὶ Γάμαλα πόλις Ταριχαίων ἀπόκρις ὑπὲρ τὴν λίμνην κειμένη. τῆς δὲ ἀγρίππα λίξεως αὕτη τὸ μὲν, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια, καὶ αἱ μὲν ἐν Γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. καὶ γὰρ αὖ καλοῦνται Γαυλανῖται, μέρος μὲν ἡ σωγάνη, τῆς κάτω δὲ ἡ Γάμαλα. σελεύκεια δὲ, πρὸς τῇ συμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτην ξιάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα δὲ μῆκος στάδια διατείνει ἡ αὐτῆς τὰ ἄλλα, μᾶλλον διάφορος χωρίου, πάτε ἄλλα ξυφεσῶν, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ξέφυσαν τὸν μικρὸν καλούμενον Ἰορδάνην ὑπὸ τὸ χρυσοῦν βοὸς ναόν, προσπίπτουσι τῇ μεγάλῃ. τοὺς μὲν οὖν ὅλῃ σωγάνῃ, καὶ σελεύκειαν, ὧδε τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποστάσεως, δεξιᾶς ἀγρίππας προσαγάγετο.

Κεφ. β.

ΓΆμαλα δὲ οὐ προσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρείᾳ, πλέον τῶν Ἰωταπάτων. ῥαχὶς γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλοῦ κατατείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τένοντα. μικύνεται δὲ ἐκ τῆς ἀπορρήξεως εἰς τοὔμπροσθεν εὐκλινῶν ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζειν ἀπὸ καμήλου τὸ σχῆμα, παρ' ἣν ὠνόμασαι, τὸ δ' ἔξω τῆς κλίσεως οὐκ ἐξακριβοῦσιν τὸ ὀνομαζόμενον. καὶ πλαγίως μὲν ἡ μὲν πρόσοψις, εἰς φάραγγας ἀβάτους περιέρχεται. τὸ κατ' οὐρὰν δὲ, ὀλίγον ἀπαφθὰν τῆς δυσχωρείας, ὅθεν ἀπέρχεται τὸ ὄρος, καὶ τοῦτο ὀπισθόρσιος ὡδὶ καμπὰς τάφρῳ, δύσβατον οἱ ὀπιχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, δεδομημέναι πυκνῶν δ' ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, χρημνιζομένῃ τὸ ἡ πόλις ἐοικυῖα, καταζώννυσιν εἰς ἑαυτὴν ὑπὸ τῆς ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότος δὲ αὐτῆς ὄγθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρα τ' πόλεως ἦν. ἀτείχιστος δὲ ὑπ' αὐτῆς χρημνὸς εἰς τὴν βαθυτάτην κατατείνων φάραγγα. πανταχόθεν τὸ τείχος, ἐφ' ὑψηλοῦ ἄγων κατέληγεν. οὕτως οὐδεμίαν φύσις δύσμαχον τῇ πόλει,

A

VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichææ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Gischalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita

B

supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm aliàs sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Ioquis templo in maiorem deducunt. Soganen

C

quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, ni-

D

si quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paulum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio cæsuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésque superiot ad profundam pertinēs vallē. Fons autē

E

intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quāuis aūt natura inexpugnabilis esset ciuitas,

CAP. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Ioſephus cùm murorum eam ambitu cingeret, foſſis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: ſed multo pauciores, minúſque pugnaces: ſitúſque freti difficultate, plures ſe hoſtibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd eſſet tutiſſima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmiſſis ad obſidionem, per menſes ſeptem reſtitêrê. Veſpaſianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade poſuerat caſtra (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiuſmodi fons eſt, ſanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus poſitam, cuſtodia circumuallere nequibat. quà verò fieri poſſet, excubias collocauit: montémque occupabat ſuperiorem: in quo milites caſtris, ita vt aſſolet, muro circundatis, opus aggerum poſtremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis ſummo ſupra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. foſſas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm acceſſiſſet ad muros, eorúmque defenſoribus de traditione loqui tentaret, fundítorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem ira ſimul ob regem, ſuíque metus ad obſidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hoſtes prætermiſſum ire credentes, qui circa gentilem ſuum, & eorum quæ ipſis conducerent ſuaſorem, tam immanes fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operíſque conſuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Ioſephus (namque ipſi erant oppidanorum potentiſſimi) armatos licet metu perculſos ordinauêre: & quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vſui neceſſaria non ſufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et pauliſper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. baliſtis autem tormentíſque perculſi, in oppidum receſſerunt. Itaque Romani tribus ex locis aggreſſi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infuſi magno cum armorum ſtrepitu ac tubarum ſonitu, ipſi quoque inſuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obſtabantur. Cæterùm vi & multitudine ſuperati, vndique ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes inſtantibus ſibi hoſtibus incumbunt: illóſque impingendo per decliuia, locorum difficultate & anguſtia depreſsos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere poſſent, pronos eos vrgentibus hoſtibus, in domos hoſtium plano contiguas refugiebant. ſed hæ repletæ labebantur, quod pondus ſuſtinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte conſumpſit. incerti enim

A τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τὴν διώρυξιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῇ χωρίᾳ θαρραλεώτεροι τὴν ψυχὴν ἦσαν. πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ πόπῳ πεποιθότες, οὐδὲ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις ὅλη τῶν ὀχυρότητα συμφυγόντων, ἐνθένδε καὶ τοῖς ὑπ' ἀχρείπτα θεσπιμφθεῖσιν ὅπλοις τὴν πολιορκίαν, αὐτόθεν ὅπλων ἐπιτηδείως ἐχούσαν. ὑπαντιάσας δ', ἀφ' ὧν ἀπὸ τῶν ἀμμαοῦς, ἔνθα θερμὰ B ὕδατα θερμὰ λίγοντ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμοῦ ὕδατος θεραπευτικὸν ὑπάρχον τοῖς ἀσθενοῦσιν ὅπλοις) ἀφικνεῖται θεὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακὴν τὴν πόλιν οὐκ ἦν τὸ ἰδίᾳ ὕπαν ὀχυρώμενον. θεὸς δ' τοῖς δυνατοῖς, φρουρεῖν καθίστησι, καὶ τὸ ὑπερκείμενον ὄρος καταλαμβάνεται. τῇ χαμαὶ μὲν ἀπότομον ἦν ὅπλον τὸ ταῖς ὑπὸ αὐτοὺς στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο κατ' οὐρεία. καὶ τὸ μὲν κατ' αἰατολὰς αὐτῷ μέρος, ὅπερ ὁ αἰσιτάτου τῆς C πόλεως πυργὸς ἦν, ἐφ' οὗ τὸ πέμπτον καὶ δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, καὶ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἐνέπλησεν, καὶ ταῖς φάραγξι τὸ ἴσον. κἀν τούτῳ θορυβηθέντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίπτας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐκ παραδόσεως τοῖς ἐφεστῶσι πειρώμενον ἀλαλάξασθαι, βάλλει τὴν τῆς σφενδονήτου, καὶ τὸν δεξιὸν αἰκίσασθαι λίθῳ. ὁ μὲν, ὑπὸ τῆς οἰκείας θεραπείαν ἐποιεῖτο. ῥωμαίους δ' ἐπήγαγεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργὴ καὶ δεῖ τῆς βασιλέως, καὶ δεῖ σφῶν αὐτῶν δίος. οὐ γὰρ ἀπολείψειν αὐτοὺς D μήτε ἰουδαίων ἀπανθρωπίᾳ κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς πρὸς ὁμόφυλον καὶ τῆς συμφορᾶς αὐτοῖς σύμβουλον οὕτως ἀγριωθέντας.

Κεφ. γ. Τοσαῦτα οὖν τῶν χωμάτων θᾶττον πλήθει χειρῶν, καὶ τῶν θεατζομένων ἔθει, θεσπίζοντας μηχανᾶς. οἱ δὲ τῶν χάριτα, καὶ ἰώσηπον, ὅτι γὰρ ἦσαν τῆς κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατοι, καὶ πᾶν καταπεπληγότας E τοὺς ὁπλίτας τάττουσιν, ἐπειδὴ μάχῃ πολλῷ θεὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθέξειν οὐκ ἐπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκούμενοι. θορυβηθέντας δ' ὅμως, ἐξήγαγον ὅπλα τὸ τεῖχος. καὶ θεὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύναντο τοὺς θεσπίζοντας τὰς μηχανᾶς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πεζοβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ θεσπίζοντες οἱ ῥωμαῖοι ἐγχεῖσθαι τοὺς κείρους, ἐχρυσίουσι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὸ δὲ τῆς ῥιφούσης ἐνεχόμενοι, μὴ πολλοῦ σκληγγῶν ὄχου, καὶ κτύπου τῆς ὅπλων, καὶ τοῖς ἐναλαλάζοντας συνερρήγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς μὲν κατὰ τὰς θρώτας εἰσόδους ἐπεισάμενοι, θεσπεσίῳ χειρῶν ἐκώλυον, καὶ καταπρὰς τοὺς ῥωμαίους ἀνέτρεχον. βιαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ἐπιόντων, καὶ θεὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως θεσπεμφθέντες τῆς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ὅπλα πεσόντες, σὺν αὐθαδίᾳ εἰς τὸ κάτωντες, καὶ τῇ στενότητι καὶ δυσχωρίᾳ θλιβόμενοι ἀπήεσαν. οἱ δὲ μήτε τοὺς κατὰ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυνάμενοι, μήτε διακπαίειν τῆς σφετέρων θεσπεσθαι βιαζομένων, ὅπλα τοὺς οἰκίας τῆς πολεμίοις, θεσπεσθαι ἦσαν, αὐθαδίᾳ. οἱ δὲ ταχέως καταρρέοντα πλησθέντες, καὶ τὸ βάρος μὴ φέρουσαι. καταπίπτει δὲ πολλαχῇ μία τῶν ὑπ' αὐτῶν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας τοὺς ὑπ' αὐτῆς. πάνυ πλείστους διέφθειρε τῆς ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τὰ συνιζούσας ὁρῶντες, ἀποπηδῶν ταῖς στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν καταχωννύμενοι τοῖς ἐρειπίοις. πολλοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τε σώματος καταλαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄλλων αὐτῷ συνεργίαν διδοὺς τοῦτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τὰς χεῖρας ἀμελοῦντας βλάπτειν, ἐπέκειντο φονεύοντες τοὺς πολεμίους ἀμυνομένοις, καίτοι καταλιμπανούσας ἐς ἐξέσιν τοῖς σώμασι, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες, ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω B λῶ αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ἐσφαττόντες γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, καὶ τῶν δυσθανατούντων ἐχρῶντο. πολλοὶ δὲ ὑποπίπτοντες ἤδη τῷ δυσμάτων, σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. λῦπη δὲ οὐδὲ ζαπίντων ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. καὶ γὰρ ἄγνοια τῆς ὁδοῦ καὶ παχύτητα τοῦ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀμελοῦντο, καὶ ἐφ' σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις δυείσποντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆ

Κεφ. ζ. πόλεως. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ παρεσπόνων τοῖς C πονουμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτῷ εἰσῆλθε καθορῶντα ἐφ' ἑαυτῷ στρατῷ τὴν πόλιν, ἐκ λήθης τε τῆς κατ' αὐτὸν ἀσφαλοῦς ὑφυόμενος, λαθραίᾳ τε μικρὸν ἀνωτέρω τῆς πόλεως παρῆλθεν, ἔνθα μέσοις εἱλκαταλείπει τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. ἦν γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ Τῖτος τότε συμπαρὼν, τὴν ἡλικίαν τότε μυριάσιν εἰς συρίαν ἀποστελλόμενος. ζαπίνας μὲν οὖν οὔτε ἀσφαλὲς, οὔτε φρόνιμον ἡγήσατο, μνησθεὶς δὲ τῆς D ἐκ νεότητος αὐτῷ παρουσημένης, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθεος ὑφυόμενος, συναπαίρει μὲν τοῖς ἅμα αὐτῷ τά τε σώματα ταῖς παναπλίαις. συνφίσταται δὲ καὶ κορυφαῖα διαῤῥήγνυται τῶν πολεμίων, ἓν ἔτι ἀνδρῶν πλῆθος, οὔτε βελῶν ὑποπίπτειν, ἐπέμενε, μέχρι δ' αἱμόνιον τὸ φόβημα τῆς ψυχῆς συνιησαντες οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δὲ θερσευομένων, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, κατὰ μὴ δεινὰς ἔως ἔξω τοῦ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν οὖν ῥωμαίων E καὶ ταύτῃ ἔπεσον τῶν μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ἐβούπιος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε φθορᾷ ἄξιος, ἀλλὰ πανταχοῦ καὶ θερσύτερον γυναικότατος φανείς, καὶ πλεῖστα κακὰ ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις γάλλος ὀνόματι, μετὰ τεσσαράκοντα δέκα θεραπόντων ἐν τῇ παρεμβολῇ, κατέδυ μὲν εἰς τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ ἡλαλακότων φόβου δεῖπνον ὅσα κακὰ τῶν ῥωμαίων, ἢ θέμις σφᾶν ὁ δεῖνα ἐβουλεύετο, κατατεθαρσάμενος, διὰ δὲ αὐτὸς τε, F καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύνεδροι, νύκτωρ ἐπανίσταται, καὶ πάντας δεῖ σφάξας, μετὰ τῶν τεσσαράκοντα εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠλαλάζεται.

Κεφ. η. Οὐεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν αἰσθόμενος πάσμάτων, καὶ διότι πάσης ὑδαμῶς πλημμύτης συμφορᾷ κέχρηντο, πολὺ μὲν πλέον αὖθ' ὑμᾶς δεῖν τῷ στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐκκαλλιπεῖν, ἀφαιρεῖσθαι. θεὶ μὲν τὰ καθ' αὐτὸν ὑποστελλόμενος, ὡς μηδὲ τῷ ἀρχῇ μέμφεσθαι δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λίαν ἀθρόως φέρειν, τῷ τε πολέμου φύσιν ἐννοοῦντας, ὡς οὐδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀταμιεῖ θεμιτὸν. ἡ γὰρ παλίμπους τύχη θεμιτὰ. τοσαύτας μὲν τοι μυριάδας ἰουδαίων ἀνηλόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τῷ δαίμονι δεδωκέναι συμβολῇ. ᾗ δὲ ὥσπερ ἀπεσκηλλον τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι τοῖς δ' εὐτυχίαις, οὕτως

A quid facerent, quamuis ſubſidere tecta viderent, tamen cò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò ſubterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere ſuffocati moriebantur. Sed ea Gamalenſes pro ſe fieri exiſtimabant: propriáque incommoda negligentes magis inſtabant: hoſtéſque in ſua tecta vrgendo compellebant. qui verò per anguſtos viarum cliuos cecidiſſent, eos telis deſuper miſſis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hoſtes dabant. cæſorum enim gladios auferentes, his contra ſemineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, ſemet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoſcẽtes perrabant, & circa ſe ſternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido receſſerunt.

C Veſpaſianus autem, qui laborantibus ſemper interfuit, fæuiſſimo dolore perculſus, cùm ſuper militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim ſuperiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam miſſus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honeſtum ſibi putabat. rerum autem quas ab adoleſcentia geſſerat, ac

D propriæ virtutis memoria, quaſi Deo repletus, corpora ſociorum atque arma condenſat, & cum his bellum vnà à vertice defluens ſuſtinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obſtinationem hoſtes diuinam eſſe reputantes, impetum remiſerunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipſe pedem retetens, non prius terga oſtendit, quàm extra muros egreſſus eſt. Plurimi quidem Romani mi-

E lites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm præſtio quo periit, ſed vbique antea fortiſſimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affeciſſet. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuiſſet conſilium populi ſui, inter ſe fabulantibus, hoc audito (nam & ipſe Syrus erat, & hi quos ſecum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúſque mactatis ad Romanos ſaluus cum militibus euadit. Veſpaſianus autem mœrore exercitum aduerſis caſibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiuſque rei magis eos pudere, quòd ſolum ducem in

F periculis reliquiſſent, conſolandos putabat: de ſe quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpaſſe videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia eſſent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nuſquam eueniat ſine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regreſſum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his ſtipem ſe inimicæ pependiſſe fortunæ. Atque, vt iactantium eſſe, nimis ſecundis rebus inſoleſcere, ita eſſe

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus, Barbarísque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quib. perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nũc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quã integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos quĩ metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem x x x. stadiis consurgens, Septẽtrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat. Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descẽdebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illíq; tanquam dictis obedientes, ad eũ veniebãt,

ἀναίσθητον, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς πταίσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολὴ, καφαίνος ἀνὴρ, ὁ καὶ ἐν τοῖς δυστυχήμασιν ὑφορῶν, ἵνα μὴ καὶ δι' ὀλιγωρίας αἰσθάνηται τὰ σφάλματα. τὰ μὲν οὖν συμβεβηκότα νῦν, οὔτε μελαμπυθόμενον ὑμᾶς, οὔτε φῦλαι τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρετὸν ἐλάττονα ἐποίησεν. ἀλλὰ καὶ κίνησις τῶν πλειόνων τάσεως, καὶ τὸ ἀγεμόνων ἡμῖν ἄπορον ἡ δυσχωρία, καθ' ἣν ἄγαν τοῖς ὑμῶν μέμφεται τῆς ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ δεῖ τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοὺς ὑποστέλλειν ἐχέτω, καὶ μὴ κατὰ κορυφὴν ἱσταμένους τοῖς κινδυνίοις ἑπεσθαι. κατιόντας δ' ἐκ τῶν ἄκρων πόλεως, κατ' ὀλίγον προκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἐφαμίαν μάχην. νυνὶ δ' ἀκρατῶς δεῖ τὸν νίκην ἐπισπόμενοι, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀβούλητον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιῶδες, ὑ παρὰ ῥωμαίοις, οἷ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, ᾧ μάλιστα Ἰουδαῖοι προσκεῖνται. χρὴ τοίνυν δεῖ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναζητεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσπταίειν τῇ παρ' ἀξίαν πταίσματι. ἕκαστος ἐν ἰδίας χειρὸς δεῖ ζητεῖται φάρμακον. ὕπνος γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι μνησικακῆσαι, καὶ τοὺς αἰχμῶντας ἀμυνεῖσθαι. πρέσσομαι δ' ἐγὼ καθάπερ νῦν δεῖ παύσης μάχης, προσάγειν τὸ ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ αὐτὸς οὖν τοιαῦτα λέγων, τοῖς στρατιὰ ἀνελάμβανεν. τοῖς γαμαλεῖται, πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρῆσαι τῇ κατορθώματι παρέστη, φαῦλόν τὸ συμβαίνειν, καὶ μεγάλως. λογιζόμενοι δ' ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφαῖν αὐτοῖς καὶ δι' ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι ἀσφαλῶς ἀναχωρεῖν ἐκεῖθεν, ἤδη δὲ ἐπίλοιπα ταπεινότερα, δ' ἐπαίς ἠθύμουν, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἀπαπεπόνεσαν. οὐ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἡμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ διερρηχθέντα τὰ τείχους οἱ ἡγεμόνες, καὶ τὰ μέσα τῶν διεχόντων, ἐφύλασσον οἱ λαοί, τῇ δὲ ῥωμαίων δύναμιν τὰ χώματα, καὶ πάλιν προσερομένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τι δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ οὐκ ἔκειντο φυλακαί, ᾗ δι' ὑπονόμων. ὅσοι γὰρ μὴ δι' ἧς ἤλπιζον, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθίεσκον. πανδεχεῖον γὰρ ἔσοφι τοῖς μάχαις δυναμένοις συνηθροίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

Κεφ. ε.

ΟΥεσπασιανὸς δ' ὑπέρειρον ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίαν, τῶν τὸ ἰταβύριον καταλαβόντας ὄρος, ὃ δεῖ μεγάλου πεδίου καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἔστι μὲν ὕψος δεῖ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους αἴρεσθαι, μᾶλις προσβατὸν καὶ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δ' ὄρους ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι πᾶν τετράγωνον. ἔστιν δ' τοσοῦτον ἔσωθεν τὸν φρέατος ὁ ἰώσηπος ἐν ἡμέραις ἑξήκοντα ἡμέραις, τῇ τὰ ἄλλη χαρακούμενος ὕλη κατέσθων, καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐπίκαιρα μόνοι ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους δεῖ τούτῳ συνειλεγμένου, οὐεσπασιανὸς πλέκιδα σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις πέμπει. τούτῳ τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δ' ἐξιόντι, καὶ φιλανθρώπως, πρὸς εἰρήνην πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατήσαν δ' αὐτίκα βουλόμενοι. ὅτι γὰρ πλάκιδος ὁμιλεῖ προθύμως, ἀσμένως ἐώρων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, καὶ κεῖνοι κατῆσαν ὡς πρὸς φίλους ἥκοντες,

ἵνα

ἵνα ἀφυλάκτῳ τῷ στρατεύσωσιν. εἰκὸς μὲν οὖν τὸ πλανίδου παυσάμενον ἄρξασθαι τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνειν, καὶ διώκοντας ἐλκύσας ὅτι πολὺ τοῦ πεδίου, τοὺς ἵππους ὑπερίφειν. ξυλάμβανον δ', πλείστους μὲν αὐτῶν ἀναιρῶν, τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ὑποτεμόμενος, ἄρχῃ τε ἀπόδρασιν. καὶ οἱ μὲν τὸ ἰτουραῖον καταλιπόντες, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δ' ἐπιχώριοι πίστεις λαβόντες, ὅτι λείπει αὐτοῖς τὸ ὕδωρ, πάντα ὅσος καὶ σφᾶς αὐτοὺς πλανίδῳ παρέδοσαν.

A vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit; reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

Κεφ. ζ. Τῶν δὲ τὰ Γαμάλας, οἱ φυγαδολούτερον μὲν φόβῳ τοῦ λιμοῦ. τὸ μάχιμον δ' αὐτοῦ τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι δυτάρας ἐικάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, ξὺν τῷ δεκάτου τάγματος στρατῷ) ἐφεῖτο ἐωθινὴν φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν φρούριον καὶ τὸ πύργον ὑπορύσσουσι νυχθήμερον. τοῦς δ' ὑπὸ αὐτῷ φύλαξιν, ὅτε φρονήσαντες αἴθησις, νύξ δὲ ἦν, οὔτε φρουρήσαντας εἰδέναι. ἦν δὲ τις οἱ στρατιῶται φιλόπολιν φόβου, καὶ πάντα τὰς κεφαλαιοτάτας ἐκπυλίσαντες τὸν λίθων, ὑποπεσόντων. καταῤῥίπτει δ' ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγάλου φόβου. καὶ συνεκταραχθέντες μὲν οἱ φύλακες αὐτῷ, θορυβηθέντες δ' οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίσαντες πολεμίους οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπον τὸν ὑπὸ τοῦ παῤῥῆγμένου τοῦ τείχους ἐκπλαγέντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τὴν δ' αὐτὰ τὴν πόλιν ἁλισθεσθέντων ὑπὸ τοῦ φόβου, ἀλαλαγμοῦ τε ἦν, καὶ πλοία πολλὰ, καθάπερ εἰωθότα πάντων τοῦ πολεμίων. εἶθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλευόμενος ἐκλείπει, πολλοῦ δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι τὸ φρονήσου πλήγματος οὐκ εἰσέβαλλον, ἕως ζέτης καὶ εἰκάδος τοῦ φθινομένου μηνός. τῇ δὲ, ἤδη δὲ παρῆν, ὀργῇ τῆς πληγῆς λαβόντες παρ' αὐτῶν ἐπλήγησαν δισχίλιοι ῥωμαῖοι, τῷ ἱππέων ὁπλίζας ἑξακοσίους φρονοῦσι, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παραλθόντες οἱ μὲν φύλακες αἰφνίδιοι μὴ βοῆς ἐχόμενοι ὅτι τὰ ὅπλα. ἄλλος δ' εἰσβολῆς ταχέως ἦν τοῖς οἴκοι ἠμυθμένοις, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὑποσυρόμενοι, φεῦς τὴν ἄνεσιν αἰσθόμενοι, μὴ κακὸν τὸ καὶ ὅσης. οἱ δὲ τὸν πόνον ὑπανιέντες, ἀδεᾶλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δ' ἀπεκωλύθησαν ὅτι τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν ῥωμαίων φρουρὰς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν πανταχοῦ φονευόμενον ὁρᾶν, καὶ τὸ αἷμα πᾶσιν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ φρουροὺς χώμασι. φεῦς δ' τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄνεσιν, ἐπεβοήθει σὺν στασιαστὴς, πᾶσιν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δ' ἄπο κορυφὴ πάντοθεν πρὸς ὠδῆς καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τὴ βάθους κατάντημα, ἄβατον ἀνθρώποις κρημνοῖς, κατέπεμπόν τε ἐντεῦθεν τοὺς φεύγοντας οἱ ἰουδαῖοι, πῶς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτρας καταπυλινδοῦντες ἐπάνω. αὐτοὶ δ' ὑψοῦ, ἄσυλοι ἀσφαλεῖς βέλεσι. γάρ) δ' φεῦς ἀπόλλυσι αὐτῶν αὐτῶν δύναμιν, ἢ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφε, καὶ πλάγια παρέφερεν. οὔτε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίστασθαι ἐξῆν τῶν βίαν ἐδυνάσατο τὸ πτώματος μηδὲν ἀσφαλὲς ἔχοντες, οὔτε τοὺς φεύγοντας καθορᾶν. ἐπανεκάμπτον δ'

B Pud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbari fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem suprædicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem intsoiuit. cóque prætergresso, vigiles quidem vbi senserũt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus cõstituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationib. in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcẽ recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbique autem infinitus erat morientium gemitus: pérq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupiũ multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis denolutis arcebant Iudęi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Venùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiã status possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

CAPVT. Excidiũ Gamalæ.

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IIII. Giscala à Tito capitur.

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem inanus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat, atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptius, miróque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causâ populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: corúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem supereſse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quæ ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere ciuitatẽ volebat. Itaq; plenis hominũ muris, quorum pleriq; perditæ factionis erãt, mirari se ait, quónã freti cõsilio,

ρωμαῖοι, καὶ ἀπειλοῦντες, οὓς μὲν ἀμυνομένους ἔφθανον, τοὺς δὲ χεῖρας προϊσχομένους. ἐπίνου τε θυμὸν αὐτοῖς ἐπὶ πάντας ἡ μνήμη τῶν ἐπὶ τῆς ὁρμῆς εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες τε σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, φρενοβλαβεῖς τέκνα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς καταρρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα. βαθυτάτη δὲ αὕτη χὴ τὴν ἄκραν ὑπόρυκτο. σωφρονῆσαι δὲ τὴν ῥωμαίων ὀργὴν τε εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας τὸ ἀλόγιστον προαρτέρησαν φασιῶν. τῇ μὲν ἀκμῇ χίλιοι μάλ' ἐγὼ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχιλίους ἀριθμῆσαι. διεσώθη τε πλὴν δύο γυναικῶν ἀδελφὰς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δ' ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπισήμου στρατηγήσαντος ἀρίππα τοῦ βασιλέως φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τε ὧδε πλὴν ἄλλως ὀργαῖς ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ οὐδὲ πιπίων ἐφείδοντο. πολλὰ δ' ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ὑπὸ τὰς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν οὕτως ἑάλω ζίτῃ τε εἰκάδι μάλιστα ἐπράξατο, τῆς ὑποστάσεως ἀρξαμένης γορπιαίου μάλιστα τετάρτῃ τε εἰκάδι.

Μόνη δὲ γίσχαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθους εἰρηνικὴ φρονούντως. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ ταῖς ὑπὸ τῆ καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρῳκοδόμητο δὲ αὐτοῖς οὐκ ὀλίγου ληστρικοῦ ταράγματος, ᾧ τινες καὶ τῶν πολιτικοῦ συνεισόσουν. ἐνῆγε δὲ τούτοις εἰς τὴν ὑποστασίαν, καὶ συνεπόρτῃ λαβίῳ τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γόης αὐτὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προχεῖς μὲν ἐλπίσαι μεγάλα, δ' ἐνδὸς δὲ τῆ ἐλπισθέντων προσμένειν. πανταπασιν ἄλλως ἀγαπᾷ τε πόλεμον εἰς δυναστείαν βλέπων. ὑπὸ τούτῳ τὸ στασιῶδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐτάραττε, δι' οὓς τυχὸν καὶ φρισβυτάμβυον ἀπὸ ὧδε ἀποστάσεως, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμου μοῖρα τῇ ῥωμαίων ἐφοδον ἐξεδέχετο. φύσει τε ἀσταθὲς δὲ βλέμμα τούτοις ἦπτον ἐκπέμπει συὶ χλίοις ἱππεῦσι. τὸ δίκαιον δὲ τάγμα ἀπαρῇ εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς δὲ συὶ δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθον εἰς καισάρειαν, τῷ τε συνεχοῖ καμάτου δοθεῖ ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' ὀθνείαν τῆ πόλεων τὰ σώματα καὶ τὸ φρόνημα ὑπορρίψεων οἰόμενος βλέπειν ἐς πολέμους ἀγῶνας. ἐ γὰρ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐώρα, φρενὶ τοῖς ἱεροσολύμοις λῃστήμασι, ἅτε δὲ βασιλείας μὲν οὔσης τε πόλεως, καὶ φρονούσης ἅλου τε ἔθνους, συῤῥεόντων δὲ εἰς αὐτὸν τῆ ἐκ τε πολέμου ἀγαθοπρασιόντων. τόγε μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆ, καὶ δὴ κατασκευῇ τειχῶν, ἀτυχίαν οὐ τῷ τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ γὰρ φρονήματα τῆ ἀνδρῶν, καὶ τὰς τέλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. δὴ δ' ἐκ τοὺς στρατιώτας καθάπερ ἀθλητὰς προπόνειν τῆ ἀγώνων.

Τίτῳ δὲ προσπαρασκευῇ μόνῳ τοῖς μεγάλοις, δ' ἐντὸς μὲν ἦν ἐξ ἐφόδου τε πόλιν ἕλειν. εἰδὼς δὲ ὡς οἱ εἰς ληφθεὶν ἀφθαρτοπόνημον ὑπὸ τῆ στρατιωτῆ αἰδέσιν τὸ πλῆθος, ἐῶ δὲ αὐτῇ πόρος ἤδη φόνων, καὶ δι' οἶκτον τὸ πλέον ἀκεῖτος συναπολούμενον τοῖς αἰτίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας ἀφορμὴν ποιεῖσθαι τῶν πόλιν. καὶ δὴ τὸ τείχους αἰδρὰν καταγνόντες, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐν τῷ διεφθαρμένου τάγματος, θυμοῦσθαι ἔφη πρὸς αὐτοὺς, πίνι πιστεύοντες,

πάσης

Καφ. ιι.

Καφ. ιιι.

πάσης ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μένουσιν. ἰωσηπότης μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις κατὰ μίαν ἐπιβολὴν καταγραμμένας, ἐν ἀσφαλείᾳ τῶν ἰδίων κτημάτων διαλαβόντας, δοῦναι τὰ ῥωμαίων δεξιὰς ἐπίστευσαν αἷς ἐπ' αὐτοῖς ἐπιτρέψειν αὐτοῖς, μηδὲν μνησικακῆσαι τὴν αὐθαδείας ἕξιν· ἐλθόντας δὲ εἰς ἀπόνοιαν, μηκέτι μὲν τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιμένειν. εἰ δὲ πρὸς τοὺς λόγους φιλανθρώπους, καὶ δεξιᾶς πίστεως, προέσθαι αὐτοὺς ἀφόβως τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πιεζόμενον τοῖς ῥωμαίων μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, δεδιδάκασιν μόνοι γαλιλαίων, ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις αἰχμάλωτοι. πρὸς ταῦτα τὴν μὲν δημοτικὴν μόνον οὐκ ἀποκεκλεῖσθαι τινὶ μετῆν, ἀλλ' οὐδὲ δῆλον τὸ τεῖχος ἀλώσιμον. προσδιέλιπτο δὲ ἅπαν τοῖς λῃστρικοῖς, καὶ φύλακες τῆς πύλης ἦσαν, ὡς μή τινες ἢ προσπλεύσειαν δεῦρο τὰς ἀποσκευὰς, ἢ δέξαιντο τινὰ τῆς ἱππείας εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωσήπου τοὺς τε ἀγαπῶντα φῶτα τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πρείσειν, ἢ συναναγκάσειν δεῖν μὲν τοι τὸν ἡμέραν αὐτὸν ἐκείνων, ἐδόμης δὲ δεῖν, χαρίζεσθαι τῆς ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ σωπᾶσθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν δ' οὐτ' ῥωμαίους, ὡς ἀργὸν πάντων αὐτοῖς ὄζειν ἡ τῆς ἑβδομάδος ἀργία, οὔτε τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα τὸν βιασάμενον, οὐχ ἥττον ἀσφαλεῖν τὴν διαδιδράσκοντα τὸν βιασάμενον. φέρειν δ' ἐκείνῳ μὲν, οὐδεμίαν βλάβην τὸν ὑπὸ θάτερα. τὸ δὲ καὶ τὸν τίτυκα βουλεύσασθαι ἀποστρατοπεδεύσαντα ἀσφαλέσθαι. μεγάλα δὲ κέρδη αὐτοῖς, τὸ μηδὲν ἀναβαλέσθαι τὴν παρεῖσαν νόμων. πρόσεστι δὲ τῇ ἀσφαλείᾳ ἐπιμένειν χαριζομένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. ὥστε τοὺς ἰουδαίους ἐπιτρίβειν τὸν τίτον, οὐ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος. σοφίζεσθαι μὲν ὅσον τῆς ἰδίας σωτηρίας. ἐδεδοίκει δὲ εἴ πως πληρωθῶσιν ἀποκρύψωσι τὴν πόλεως ἅλωσιν, ἐν τύχῃ καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τὴν βίου. θεοῦ γὰρ τὸ ἔργον ἀρὰ τὸ σώσοντος τὸν ἰωσήπου δεῖν τὸν τῆς ἱεροσολύμων ὄλεθρον, τὸ καὶ μόνον τοιοῦτον τίτον τῆς σπουδῆς τῆς ἀσφαλείας, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως προῤῥωτέρω σπουδάσαι ἐπὶ κυδωνιατῶν. μεσόγαιον δὲ ὄζει τυρίων, κώμη καρτερὰ, ἀφ' ἡμῶν ἀεὶ τῶν πολέμιον γαλιλαίους, ἔχουσα πλῆθος τὸ οἰκητόρων, καὶ τῶν ὀχυρότητα, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος ἀγαθοεργὸς ἐφόδου. νυκτὸς δὲ ἰωσήπου, ὡς οὐδεμίαν ἀφ' ἑαυτῆς πόλει ῥωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὸν καιρὸν ἁρπασάμενος, οὐ μόνον τοὺς ἀφ' ἑαυτῶν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων συχνοὺς ἅμα τῇ γλυκείᾳ ἀναλαβὼν, ὅτι ἱεροσολύμων ἐφυγε μάλιστα μὲν ὑπ' οἴκους σωθῆναι ὡς οἷόν τε τὸν σὺν ἐξαγαγὼν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον, αἰθόμενον κατανοήσας μὲν τοὺς ἀφ' αἰχμαλωσίας καὶ τὸ ζῆν φόβους. πραγτέον δὲ ἀφ' ὁπότερα ἀπελείποντο, καὶ ὁπόσα τῆς ἰωμαίων ἦσαν ὀλιγοφυΐας. ὅσον γὰρ ἕκαστος τῆς οἰκείων ἐγγὺς ἐπιβεβήκει τοσοῦτον ἐγγὺς ὑπολαμβάνων εἶναι τῆς πολεμίων, παρεῖναί τε ἤδη τοὺς αἰχμαλωτισμοὺς δοκοῦντες ἐπ' ὀλίγον, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἐν τῷ δρόμου φόβον ἐποιοῦντο, καθάπερ ἤδη παόντων οὓς ἔφευγον, αἰδοῖ ἀνάγκης τὸ ἐκπεπτον οἱ πολλοὶ, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν λοιφόρον, ἢ τῆς φθανόντων ἔρις συνέβαινε τοῖς πολλοῖς. οἵτινες ἦ συναγ-

A cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, nidemque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad mutum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamẽ diem Iudæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuénire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos: quàm qui cogerent: piaculum commissuros, ipsúmque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam seniorib., plurimis cũ familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitũ, quem ipsorum cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instãtibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamẽ præcedentium cõterebat. Miserabile autẽ femina-

rum & infantium erat exitium. Aut ſi quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt ſe operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio ſuperabat, vt ſeipſos ſeruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam ſi raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique virium fuit, citò diſperſa eſt. Luce verò facta Titꝰ ad muros aderat, fœderis cauſa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrētes, tanquam benemerito, & qui cuſtodia ciuitatem liberaſſet, acclamabant: ſimúlque Ioannis fugam ſignificantes, vt & ſibi parceret obſecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui ſupereſſent, vlciſceretur. Illi autem precibus populi poſtulatus, equitum partem, vt Ioannem perſequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hieroſolymam ſeſe receperat. vnà verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducũt. Titus autem indignè ferebat, non ſtatim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo ſatis eſſe, quòd ſpe deciderat ad ſolatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iuſſiſque militibus minimam muri partem iure poſſeſſionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domeſtica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, ſi dignos pœna diſcerneret: meliúſque noxium relinquere metu ſuſpenſum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, exiſtimabat. Illum enim fortaſſis modeſtiorem futurum, vel metu ſupplicij, vel & quòd erubeſceret præteritorum criminum venia: ſine cauſa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi poſſe. Præſidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum ſtudioſos compeſcerent, quàm pro pace ſentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, poſtquam multo ſudore Romanos exercuit, hoc modo ſubacta eſt.

Cap. v. Hieroſolymitani excidij initiũ.

APud Hieroſolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effuſus & circa ſingulos, quiunà confugerant, numeroſa turba collecti, quas foris clades experti eſſent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, neceſſitatem ſignificabat. Veruntamen in malis quoque ſibi arrogabant: non Romanorum vim fuiſſe dicentes, ſed ſponte veniſſe, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconſultorum enim atque inutilium eſſe hominum, incautè pro Giſchalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli ſuſcipere, atque ſeruare: ſignificando tamen excidium Giſchalorum etiam quam dicebant honeſtam diſceſſionem ſuam, vt multi fugam eſſe intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnũque id eſſe argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorũ quidem, quos fugiẽtes reliquerat, cauſa minus erubeſcebat, ſingulos autem circuiẽs ſpe ad bellum incitabat, inſitam ſuis ſeruitutem

A κῶν, ἢ παιδίων ἐλεύθερος ἦν, καί τινες τοῖς εἰσιοῦσιν ἐπικλίνοντες αὐτῶν τε καὶ γυναικῶν συγγενεῖς, ἐδάρσησαν μετὰ κωκυτῆς ἱκετεύουσι φείσασθαι. ἀλλ' ἐνίκα τὸ ἰωαννου δολερὸν παράκλυσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, ἢ καταφεύγειν, ὅθεν καὶ φεῖσθαι τῶν ἀπολειπομένων ἀμυνοῦν-

B τας ῥωμαίους αὐτὸ ἁρπαγῆναι. τὸ μὲν οὖν τῶν διαδιδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύων εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκέδασται. τῖτος δὲ μὴ ἡμέραν ὅλην τὰς συνθήκας, φείσασθαι τὸ τεῖχος παρ' ἐλπίδα. αὐτίκα δὲ αὐτοῖς τὰς πύλας ὁ δῆμος, ἢ μὴ γυναικῶν προσελθούσῶν, αὐδυφήμων τε, ὡς διαρρήξειν, ἢ φευγούσας ἐλθεῖν προέσεσθαι τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὸν τοῦ ἰωάννου φυγὴν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτερίζόντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μίσει ἐπέμπετο τὴν ἱππείων, ἰωάννην διώξουσαν. οἱ τὸν μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συνα-

C παεόντων, ἀπεκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γυναῖα δὲ καὶ παιδία ζιχιλίων ὀλίγον ἀπεδίοντα, φειλάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ τῖτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τὴν μὴ φθαχεῖμα τιμωρήσασθαι τὸν ἰωάννην τῆς ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχήσαντι τὴν θυμῷ, θαμυθιον ἔχων τὸ πλῆθος τὴν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῆκε τὸ αὐδυφημοῦν μὲν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τὸ τείχους θαμαῖσαι κελεύσας νό-

D μῳ καταλήψεως, ἀπειλῆς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς παεάνοντας τὴν πόλιν αἰτίους. πολλοὺς δ' αὖ καὶ φίλα τὰ οἰκεῖα μίσει, καὶ διαφορᾶς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς αἰτίους εἰ διακεῖνοιτο τοὺς τιμωρίας ἀξίους. ἅμφνον δὲ ὃ μετίωεν ἐν φόβῳ τὸν ἅπαντα καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τῶν οὐκ ἀξίων αὐτῷ συναπολεθεῖν. τὸν μὲν ἴσως καὶ σωφρονῆσαι δεῖ κολάσεως, τὸν δὲ τῖς παεφκηκόσι συγγνώμῃ αἰδούμενον. ἀδιόρθωτον δὲ τὴν δὲ τοῖς θαναλωθεῖσι τιμωρίαν εἶ. φεύρᾳ μὲν τὴν

E πόλιν ἀσφαλίσατο, δεδιὼς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν, καὶ τοὺς εἰρηνικῶς φεύγοντας, θαῤῥαλεωτέρους καταλείψῃ ἐμελλε. γαλιλαῖα μὲν οὕτως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι φεύγυμάσασα ῥωμαίους.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα φεὺς τὴν ἔσοδον ἰωάννου, ἀ Κεφα-

πᾶς δῆμος ὑπεδέχετο, καὶ φεὶ φεὶ ἕκαστον τῶν συμπεφυγότων, μυεῖν ὅμιλος συνηθροισμένος τὰς ἔξωθεν συμφορὰς αἰτιᾶσθαι. τῶν δὲ τὸ μὲν

F ἄθυμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, ἐδήλου τὸν ἀάγκλιν. ἠλαζονεύοντο δὲ κἂν κακοῖς, οὐ περφυγεῖν τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοῖς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ ἐστὶ μὴ ἀχαείστων, θαβόλως φεκινδυνεύειν φεὶ μάχαλα μὴ πολίχνας ἀθενεῖς, δίον τὰ ὅπλα μὴ τὰς αἰχμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, ἐ συμφυλάσσειν. εἶθα δὲ παρεσκεύαζον τὸν ἄλλων τῆς μάχαλον, μὴ τὸν λεγομένῳ δ' ἀχυρώνος ὑποχώρησιν αὐτῶν, αἰσθόμενοι δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μὲν τοι τὰ φεὶ τοὺς αἰχμαλωτιδεύτας ἠκούθη, σύγχυσις ἐμφύσια κατέχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἤτων ἀρυθρία. φεύτων δὲ ἱκανοὺς ὅτι τὸν πόλεμον ἐσῆγε τοῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀδυνῆ καταπαλάζων, τὴν δ' οἰκείαν δύ-
ναμιν ἐξαίρων, καὶ καταγελῶν τῶν τῆς ἀπεί-
ρων ἀγνοίας, ὡς οὐδ' αἱ πτερὰ λαβόντες ὑπερβαίη
ποτὲ ῥωμαίοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ σφῶν τὰς τῆς
γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ σφῶν τοῖς
ἐκεῖ τείχεσι καταῤῥίψαντες τὰς μηχανάς. τούτοις τὸ
πολὺ τῆς νέων σφσδιεφθείρετο, καὶ σφῶν μὲν τὸν πό-
λεμον ἦρτο. τῆς δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἦν
ὅς τις οὐ τὰ μέλλοντα σφσορῶν ὠδύρετο, ὡς ἤδη τῆς πό-
λεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἐν τοι-
αύτῃ συγχύσει. σφσδιέστη δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆ-
θος, τῆς δὲ ἱεροσολύμων στάσεως. ὁ μὲν γὰρ τῖτος ἐπὶ
μεγάλων εἰς καισάρειαν, οὐεσπασιανὸς δὲ ἀπὸ καισ-
άρειας εἰς ἰάμνειαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, πεί-
σας τὰ αὐτῶν, καὶ φρουρὰς ἐγκατασήσας, ὑπέστρε-
ψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῆς δὴ δεξιᾶς σφσπε-
χωρηκότων. ἐκινεῖτο δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, ταραχὴ καὶ
πόλεμος ἐμφύλιος, ἔστι τὰ δὴ ῥωμαίων αἰέπτειν,
εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐν δὲ τῇ ἱερόσ-
των τὸ πολέμου, σφσὸς τοὺς δημοκρατικοὺς εἰρήνης,
ἔρις χαλεπή. καὶ φρόνημα μὲν ἐν οἰκίαις ἦν ἑκάστῳ τῆς μὴ
ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφιλιάδ-
ζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκα-
στος σφσὸς τοὺς τὰ αὐτὰ σφρονοῦντας, ἤδη κατ' πλή-
θος αὐτοπάγοντο. καὶ στάσις μὲν ἐν παντὶ χρῷ. τὸ νεω-
τερίζον δὲ καὶ τῆς ὅπλων ἐπιθύμιον, ἐπιρρέπει τὸ
νεότητι καὶ τόλμῃ γηραίων καὶ σωφρόνων. ἐξάπαντο
δὲ φρόνημα μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῆς ὁπλοφορίας,
ἔπειτα συνταγόμενοι κατ' λόχους ὑπὸ ληστείας τῆς κατ'
τὴν χώραν, ὡς ἀμύητος καὶ ἀθρανομίας οὔσης ἐπι-
δεᾶ τῆς ῥωμαίων τοὺς ὁμοφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ
τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥω-
μαίοις ἅλωσιν.

Κεφ. ια. Οἱ σφσοὶ δὲ τῆς πόλεως, τὰ μὲν ὄντος τ καπε-
ναθῶν, τὰ δ' μίσος τ ἐθνους, ὃ ἦν ἡ μικρὰ σφσσύ-
μενον τοῖς καπωμένοις, μέχρι πόρρω τ καὶ τ χώραν ἁρ-
παγῶν ἀθεμιστίας οἱ τ παντοῦ συνταλαίπωρον ἀρ-
χεληταὶ, καὶ γλυκόμενοι πορείας ἔθος, εἰς τὰ ἱεροσύλη-
μα συνεπαρεισφθέροντας, πόλιν ἀσπάζοντο, καὶ πα-
ρέχειν ὡς ἔθει πᾶν ἀνεδαιτίας δεχομένην τὸ ὁμό-
φυλον. τότε δ' ὀλομένων ἀπάντων τοὺς ἐπεκχυμένους
πάντας, ἀπ' εὐτολίας ἦκεν συμμάχους. οἳ δὲ καὶ δί-
κην τ στάσεως, ὕστερον ἐδώκασιν τῇ πόλει, πλήθει γὰρ
ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ σφσεξαπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις
διαρκῆ δ' ἀναλώματα, καὶ σφσὸς τὸν πολέμιον, σίτου τὸ
αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπεκαπανδύσαν. ἄλλοι τε ὅσοι τῆς
χώρας λῃσταὶ παριλθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοὺς
οἴδεν σφσλαβόντες χαλεποτέρους, οὐδέν τι τῆς δί-
κην παρέσασαν. οἵ γε ὐ μόνοι ἁρπαγαῖς, καὶ λαποδυ-
σίας τῶν τίλλων ἐμέλησεν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώ-
ρουν, οὐ γυναῖκας, ἢ λαθρσίους, ἢ ὅτι τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ
φανερᾶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῆς ὑπισημοτάτων κατερ-
χόμενοι. φρόνημα μὲν γὰρ, αἰδῶπαν αἴδρα τῆ βασιλείου
γένους, καὶ τῆς καὶ τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημο-
σίους ὑπαυχενῖ πεπεῶσθαι, συλλαβόντας ἀρξεν.
ὅτι τούτων λάφυρα πινὰ τῆς ὑπισήμων, καὶ σωφρᾶ υἱὸν
βαρσινήλου, βασιλικὸν ἦν καὶ τούτων τὸ γένος, σφσὸς
δὲ τοῦ κατὰ τὴν χώραν σφσέχειν δοκοῦντας, δεινὰ

Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitiam decipiẽs, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala perpulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Gischala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositisque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducẽs eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat: quantúmque à Romanis respirassent, in semet-ipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissidetent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autẽ armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atq; audacia præstábant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abesset: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflari Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo tegebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumplit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suę permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filium Raguelis, regalis similiter vtrũq; familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbátur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: cúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communisque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictisque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersùs populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licẽtiam comparatent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demõstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, nõ solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Deniq; inuitum eũ rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabãtur. cæteri verò sacerdotes, procul spectãtes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresq; sacrorũ solui grauiter ingemebant.

Ὁ καταπλὴξις εἶχε τὸ δῆμον, ἡ καθάπερ καθῃλωμένης τὴν πόλεως πολίτευω, τὸ καθ' αὑτὸ ἕκαστος σωτηρίας ἐμήτα. τοῖς δ' ἐκ ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τῶν συνῃλωμένων, ἐδὲ ἀσφαλὲς ὤοντο μόνοι πολλοῖς δυνατοῖς ἄνδρας ἔτι φυλάσσειν. ἱκανοὺς ἐδὲ δοκοῦντας καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ἐκ ὀλιγανδρίας ὄντας. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τὴν ἀνομίαν. δόξαν οὖν αἱρεῖν αὐτοὺς, ἰωαννίην τινὰ πέμπουσι τῶν ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον, δορκάδος ὑὸν ἐκαλεῖτο παῖς καὶ τὸ ὅπλοις ἐλάσαντα. ᾧ δίκα συνῃδόντες εἰς τὸ εἰρκτὴν ξιφήρης, ὅπου φάτνουσι τοὺς συνῃρημένους. ἀνομήματι δ' ὅτι τηλικούτῳ, μεγάλων ἀπῃώλοντο φάσιν, ἀλλ' ἐχθῶν ἀνὴρ αὐτοὺς ῥωμαίοις πρὸ ἀδόσεως τῆς ἱεροσολύμων, καὶ προδότας ὠνομακέναι τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασαν, καὶ δόλῳ ἐπλαζον δοκοῦντο τοῖς πλημμήμασιν, ὡς δι' ἐκείνους καὶ σωτῆρες τῆς πόλεως γεγυμνωμένοι. συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον ὠμὸν τὸ δῆμον ταπεινότητος καὶ δίκης, ἐκείνους ὑπονοίας προσῆκεν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἦν καὶ τὰς χειροτονίας τῆς ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ ἐξ ὧν καὶ δοκοῦσιν οἱ ἀρχιερεῖς ἀποδείκνυντο, καὶ δόντας ὧν καὶ δοκοῦσι οἱ ἀρχιερεῖς ἀποδείκνυντο, καὶ δόντας ἀσήμους καὶ ἀγνῶτας, ἵν' ἧττον συνειδῶσι τῆς ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ὑπὸ τυχοῦσι τὸ αὐτάτατο πιθῆς, ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς δεδομένοις. συνέκρυον δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ ποικίλαις ὑπονοίαις, καὶ λογοποιίαις, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους τῆς κωλυόντων φιλονεικίας ποιούμενοι, μέχρι τῆς εἰς αὐθρώπους ὑβρεμπλησθέντες ἀδικημάτων, ὑπὸ τὸ θεῖον μετήνεγκαν τὸ ἔθεα, καὶ μεμιασμένους τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισαμένου τὸ αὐτοῖς ἤδη τῷ πλήθους. σύνηγε γὰρ ὁ γεραίτατος τῆς ἀρχιερέων ἅπας, ἀνὴρ σωφρονέστατος, καὶ τάχα ἂν ἀγασθεὶς τὴν πόλιν, εἰ τὰς τῆς ὑπερβουλῶν θεὸς ἐξέφυγε.

Οἱ δὲ τὸν νεὼν τὸ θεοῦ φρούριον αὐτοῖς, καὶ τῆς ὑπὸ τὸ δήμου ταραχῶν ποιουμένοις, καὶ καταφυγὴ καὶ τυραννεῖον ἐν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίνατο δὲ τοῖς δεινοῖς εἰρωνεία τὸ τῆς ἐπερχομένων ἀλγηδόνος. δοκιμαζόμενοι γὰρ τῆς τὸ δήμου καταπλήξεως, καὶ τὴν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, κλεπτοῖς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, οὔσης εἰς ἔφαμιλλον καὶ ἐμὸν αὐτῶν τῆς ὀλεθρίας. ἐν δὲ τεκμήριον ἐκ τῆς ὑπὸ τοῖς ἐνίοις ἔτος ἀρχαῖον, ἐπὶ δὲ καὶ πάλαι κληροῦσθαι ἔφασαν εἰς τὴν ἀρχιερωσύνην. τὸ δ' ἀληθὲς, τὸ βεβαιοτέρου νόμου κατάλυσις, καὶ τάχα πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθισταμένους. καὶ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τῆς ἀρχιερατικῶν φυλὴν, ἐνιαχὶμ καλεῖται, ἐκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα ὀλεθρίας αὐτῶν τὴν ἀνομίαν, φανίας τὸν ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, ἀνὴρ οὐ μόνον ἀναξιος ἀρχιερωσύνης, ἀλλ' οὐδὲ ὁπωσιοῦν ἀναμένου σαφὴς, τί ποτε ἦν ἀρχιερωσύνη δ' ἀγνοίαν. ὑπὸ χωρῶν δ' ἀγόμενον αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς, ἀλλοῖόν κατακόσμουν προσωπεῖον, τήν τε ἐσθῆτα περιπήξαντες ἱερὰν, καὶ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὑπὸ καιροῦ διδάσκοντες. χλεύην δ' ἦν ἐκείνοις, καὶ παιδιὰ τὸ τηλικοῦτον ἀστόχημα τοῖς δ' ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπὸ θυμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆλθε, καὶ κατίσχειν τὸ τῶν ἱερῶν πάθος κατάλυσιν.

ταύτην

ταύτῃ τῇ τόλμαν αὐτῷ οὐκ ἐῶσιν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς δὴ τυραννίδος κατάλυσιν, ὠρμῶντο πάντες. καὶ γὰρ οἱ προύχειν δοκοῦντες αὐτῷ, γοργίων τε ὁ ἰώσηπου, καὶ ὁ γαμαλιήλου συμεών, παρεκελεύοντο τοῖς ἀνακλησίαις ἀθρόοις, καὶ κατ' ἰδίαν προτρέποντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ ἐπαύσασθαι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάραι τῷ μιαφόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῷ ἀρχιερέων, γαμαλιὴλ μὲν ἰησοῦς, καὶ ἄνανος ὁ ἄνανος, πολλὴν τοῦ δήμου εἰς νωθείαν κατέκλιζον ἐπὶ τῷ συνόδοις, ἐπήλεγον τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλουν, οἷς ἐπ' ἀγαθοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ὑ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῷ ἔργων, καὶ ὑπερβαλλόμενοι. ἐν δὴ συνῆθροιστο ὁ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν δὴ τῇ καταλήψει τοῦ ἁγίων, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς προφθάσμασιν.

Κεφ. γ. ΟΤπου ὁ θεὸς τῶν ὅλων ὠρμημένων, τοῦ δυσπαρήγορήτους, ὅπερ ἐῶ, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, κατασὰς ἐν μέσοις ἄνανος, ἐν πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀποβλέπων, ἐμπλήσας τε τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύων ἠ καλόν γε εἶπεν ἐῶ ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν δὴ ἰδεῖν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταλήμοντα, καὶ τὰς ἀβάτους ἐν ἁγίας χόρας ποσὶ μιαφόνων συνοχλουμένας. ἀλλὰ θανεῖμαι τῶν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, ἐν τὸ τιμιώτατον καλούμενος τῷ σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μικρὰ ὑπὲρ τοὐμοῦ γήρως ὑπομένων δύκλεᾶ θάνατον. εἰ δ' ἐγὼ μόνος εἶμι καὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τῶν ἐμαυτοῦ ψυχὴν δώσω μόνον ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ καὶ ἐῶ ζῶ ἐν δήμῳ συμφορᾶν ἀναθησούσῃ, καὶ παρ' οἷς δὲ πόλωλεν ἤ τῷ ἐν χροὶ παθῶν ἀπτόλπιδες. ἁρπαζόμενοι γοῦν ἀνίχθε, ἐν τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις οὐδὲ δακρύειν τὰς ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί μέμφομαι τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐξ ἀφισταν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς προδιδόντες τοὺς φθάσαντας συνιστάμενους, ἔτι δ' ὄντων ὀλίγων, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπερείσατε τὰ ὅπλα; δίον τοὺς προφθάσαι αὐτῷ δυσκόπτειν ὁρμὰς, ὅτε λῃστρείας καθάπαξ τῷ συγχυσιν. ὑμεῖς γ' ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπαγαῖς παρεξωύατε τὰς ἀλιτηρίους, καὶ πορθουμένων οἴκων, λόγος οὐδεὶς. τοιγαροῦν αὐτοῖς ἥρπαζον τοὺς διαπότας, καὶ συρομένοις δι' ἐμέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐπήμυνεν. οἱ δὲ κ δεσμοῖς ἡσαντο ὑπὸ ὑμῶν προδοθέντας. ἰαλέγειν πόσους κ ποδαπούς, ἀλλὰ ἀκατηγόρητους ἀφίετε. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλυτον οὐ δεδοῦν τοῖς αὐτοῖς φονευομένοις. ἐπείδομεν καὶ τοῦτο, καθάπερ ὀΐς ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλκομένης τὸ κρατίστου ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνεῖ τὰς ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως ἐπίπνοι τῶν δέξιά. φέρετε δὴ τέκνα φέρετε πατρώυμα βλέποντες τὰ ἄγια, καὶ πάντες ὑποδύντες αὐτοῖς τοῖς ἀνοσίοις τοῖς τῆς τολμημάτων βαθμοῖς, μὴ βαρυνάσθε τῶν ὑποχλύ. καὶ γὰρ νῦν πάντας ἂν δεῖ μεῖζον προύκοψαν, εἴπερ τῆς ἁγίου καταλύσεως μεῖζον ἐῆχον. κειμένη μοι ἐν τῷ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοιτε δ' δεῖ πεπυργωμένῳ τυραννίδα τοσαύτῃ, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφῆς βλέποντες, τί βέλεσθε, καὶ πῶς τὰς

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Ioſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes; quàm ſimul vniuerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, ſanctúmque locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi;
B Gamala quidem filius Ieſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius ſegnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim ſe ipſi vocabant, vti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes ſanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciſcendum, propterea quòd in-
C expugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cùm lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro ſenectu-
D te quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt viuere in populo, clades ſuas minimè ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quiſquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cùm adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atque illis armaris quieſcentes, in vosmetipſos arma vertiſtis? cùm primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos
E autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipſi rapiebantur, eíſque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, ſed quòd non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. reſtabat eoſdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquam emiſit, nedum dexteram mouit.
F Patiemini ergo, patiemini etiã ſancta cõculcari videtes? Cúmq; omnes audaciæ gradus nefariis
G hominibus ſubieceritis, eorum præſtantiã reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, ſi quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitiſſimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſiue caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper verticem poſitis, vt videtis, quid cogitatis, aut quib.

veſtras ſententias applicatis? An Romanos expectatis, vt ſanctis veſtris opitulentur? Ita quidem ſe noſtræ ciuitatis habent res: eóque iam calamitatis ventum eſt, vt miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectísq; vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percuſsêre? Non ſuas quiſque recordabitur clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſſima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. ſeruitutis autem ac dominorum amantes facti ſumus, tanquam ſubiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus eſt de maioribus loqui? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet cauſæ, niſi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis ſeruire non patimur, gentiles noſtros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam ſemel id referunt, cuius iniuria victi ſunt. At verò peſſimis ſuorum cedere, ignauorum eſt, & cupientium ſeruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit: quod etiam ſi ab his capti fuerimus (abſit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm iſti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò ſpolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt victoriam obtemperaſſent? Et Romanos quidem nunquam tranſgredi auſos eſſe limitem profanorum, aut ſacratæ quicquam conſuetudinis præterire, ſanctorum autem ambitum, quamuis procul aſpectum perhorreſcere: quoſdam verò in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici? Multò nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi propriè rebus ſunt aptanda vocabula, fortaſſe reperietur, legum quidem conſeruatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes verò intus haberi. Verùm hos inſidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt: idémque omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſuaſum, atque ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. plerique autem fortaſſe multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc vt veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorum in dies ſingulos alitur, eo quòd nequiſſimus quiſque ad ſimiles profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locóque ſuperiore vtentur, & quidem cum apparatu, ſi iis tempus demus.

A γελώμεθα ἀλλ' ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων ἆρα φειδώμεθα, ἢ τοῖς ἁγίοις ἐνδιάσουσι τοῖς ἀγίοις; ἔχει μὲν ὅπου τὰ ἐφέλκυστα τῇ πόλει καὶ ἐς τοσοῦτον ἥκομεν συμφορᾶς, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἐξεγερεῖσθε ὦ τλημονέστατοι, καὶ ἐπὶ τὰς πληγὰς ὑπερᾴροντες, ὃ καὶ τὰ θηρία τὰ ἄλογα δρᾶν ἐθέλει, τοὺς τύπτοντας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεται τὰ ἴδια ἕκαστος συμφορᾶς, ἃ δὲ πεπόνθατε ἐπὶ ὀφθαλμοῖς θήσεται, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν ὀξύνει ἐπὶ τὰ ἄμυναν; καὶ λοιπὸν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῆς παιδὸς, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν οἷον ἐκ προγόνων τὸ ὑποπίπτειν παραλαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διεξῆλθον, καὶ οὔτε τῆς ἀγνωμοσύνης, οὔτε τῆς μὴ δυνάσεως ἡττήθησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ κελευόμενον. καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος, εἰ διελέγχειν, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τοὐναντίον, ἵνα δ' οὖν ἔχει πρόφασιν; οὐ τῷ ἐλευθερίας; εἶτα τοὺς μὲν οἰκείους δεσπότας μὴ φέρομεν, τῷ ἐμφύλων τυράννων αἰσχύνομαι; καί τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, ἀνάγκη τῆς αἰεὶ τῷ ἅπαξ ἡττηθῆναι τύχης. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις ἑαυτῶν πονηροῖς, ἀλγεινὸν ὄζει καὶ ἀναρμοστίαν. ἐπειδὴ δὲ ἅπαξ ἐμνήσθην Ῥωμαίων, οὐκ ἀπαρύσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπών, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐνέπεσον, ἐπίστρεψέ τε διάνοιαν, ὅτι καὶ ἂν ἁλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπείη δ' ἡ πεῖρα τοῦ λόγου, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἕξομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθήκασιν οὗτοι. πῶς δ' ἂν δακρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἀναθήμασιν ἐλέπτυν τε δ' ὁμοφύλων τὰ σκῦλα συνηλκότων καὶ αἰσθόμενον τὴν δι' μητροπόλεως διάθεσιν, καὶ πεφονευμένους ἄνδρας, ὧν ἀπέχοντο αἰδοῖ καὶ τοῖς πολεμίοις κεκτῆσθαι; καὶ Ῥωμαίους μὲν μηδέποτε ἐξουσίαν τε ἔσεσθαι τοῦ βουλεύσασθαι, μηδὲ φθάσαι τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφευγέναι δὲ πάντων ὁρᾶν τὰς τοῦ ἁγίου φθορέας, γλυπτίδας δέ τινας ἐν τῇ δεξιᾷ τῇ χειρὶ, καὶ ξιφοστόκας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις εἶναι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμπεδοπατεῖν μέσους τοὺς ἁγίους, θερμοὺς ἔτι τοῖς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνου; εἶτα τὸν δίδυμον τὸν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοὺς ἐν συλλόγοις πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μεξιωτέρους; καὶ γὰρ αἱ ἑτοίμους δεῖ τοῖς φοβεροῖς μασιᾶς κλίνοις ἐφαρμόζειν, τάχα δ' ἂν τύχοι τις Ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους δὲ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐκ ὠλεῖς οἱ δίκαιοι τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ διεπράξασθε οὐκ ἄξιος δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰδέναι πεπεισμένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῆς ἐμοῦ λόγου παρασκευῆς τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἀποτόνασθε. κατεπλάγησαν δ' ἴσως οἱ πολλοὶ, πότερα πλῆθος αὐτῶν, καὶ ἡ τόλμα, ἢ ἡ καὶ ἡ τόπου πλεονεξία. ταῦτα ἐγὼ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑμῶν ἀμέλειαν, καὶ πάνυ αὐξηθέντ' πλέον ἐφορμήσαντα. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτῶν ὀλιγοστεῖ καθ' ἡμέραν, πανοῦργοι πονηροὶ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντες, καὶ ἡ τόλμα ἐξάπλει μᾶλλον, μηδὲν ἐμποδὼν, πρὸ τοῦ παρὸν κωλύσαι ὄντας, χρήσαντο καὶ μὴ ὠλιγωθῆναι, ἀλλ' ἡμεῖς χρόνον διδόμεν.

B

C

D

E

F

G

πασιν-

πιστεύσαι ἢ ὡς ἐπὶ φεβαίωμα ὑμῖν ἐπ' αὐτοῖς, ὅσον ἢ τῇ συνηθείᾳ τὰ πρόχειρα, καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆ ὕβρει, ἐλάσσω δόξαι παρέχειν. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναστρέψει κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀμφιβαρήσουσι βέλεσιν οἱ δυστυχεῖς. μόνον ὀρθὰ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ καταλείλυντω. καλὸν δὲ καὶ φέρουσι τὸν κίνδυνον, ἀποθνήσκειν φέρε τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τὴν ψυχὴν εἰ καὶ μὴ φερὶ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἀγίων φεισάμενοι. φεισήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τε καὶ χειρὶ, καὶ οὔτε θύραι τινὲς ὑμῖν λείψω φέρε ἀσφάλειαν ἐξ ἐμοῦ, οὔτε τὸ σώματος ἄλγος φείσομαι. τούτοις ὁ Ἀνανος ἐθάρρυνε τὸ πλῆθος, οὐκ ἀγνοῶν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ φρονήματι ψυχῆς, τὸ πλέον δὲ συνηθείᾳ τῶν εἰργασμένων. καὶ γὰρ ἐδόκουν αὐτοῖς εἰς ἐλάττω συγγνώμην, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὐδὲ παθεῖν φερητὸν μᾶλλον, ἢ φείσασθαι τοιαύτη τὰ φερόμενα συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν αὐτοῖς ἐδόκει καθ' ἃν παρακαλῇ, καὶ φερικινδυνεύειν ἕκαστος ἑαυτῷ ἑτοιμότατος.

Κεφ. ιδ'. ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἀνανος κατέλειπέ τε, καὶ συνίστασαν τοῖς ἐπιτηδείοις φερὶς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι ἢ ἐπιχείρησιν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ φραχθέντα δόμῳ) παρεξύνοντο, καὶ ἐπ' ἢ ἱερῷ φερισπουδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, μᾶλλόν τε ἐφείδοντο τῶν φερεσυλακότων. ἀθροίζει δ' ὑπ' αὐτῶν ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συλλελεγμένῳ ἄζηλόν τι ζηλωτῶν. τὸ φερόθυμον ἢ παρ' ἑκατέροις, ἀνεπλήρου τὰ λειπόντα. τῶν μὲν γὰρ ἐκ πόλεως αἰσθληφότων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τῶν ὅπλων, τῶν δ' ἐκ ἱερῶν τόλμαν πάντες πλήθουσι παρέχουσαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἐκείνοις ἢ πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαι αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, οὐκ ἔσειν ἧς τινῶν ὑστερήσειν τιμωρίας. συνεβρήγνυντο δὲ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν φρούριον καὶ τὴν πόλιν καὶ φὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν ἐξακοντιζόμενοι. κατὰ δὲ τὰς ξόπας αἱ κρατοῦντες ἐχέοντο τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς μὲν ἐκατέρων φόνος, ξαυμαστὴ δὲ ἐγίνετο συχνοί. καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ ἢ δήμου, διακομίζειν εἰς τὰς οἰκίας οἱ φερισπῶντες. ὁ ἢ ὄχλος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν αἰεὶ καθαμμάτων τὸ θεῖον ἔδαφος, ἐ μόνον αὖ τις εἴποι τὸ ἐκεῖνον αἷμα, μιαίνει τὰ ἅγια. καὶ μὴν οὐδὲ τὰς συμβολὰς ἐξέλειπον, ἀεὶ φερισῶσαν οἱ λῃστρικοί. τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλέονες ἀεὶ γινόμενοι, καπήλευον τοὺς ἐπιδόντας, καὶ μὴ διδόντας τοῖς φεπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ὑπερίφρυσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, καὶ εἶναι μηκέτι αὐτοχόντων τῆδία, καὶ μηκέτ' ἢ ἀναχωρεῖν εἰς τὸ ἱερὸν, συνεπιπίπτουσιν οἱ φερὶ τὸν Ἄνανον. τοῖς δὲ κατάπληξις ἐμπίπτει στρεφομένοις φ' φρούρου φερίβολον, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀποκλείουσι τὰς πύλας, τῷ δὲ Ἀνάνῳ, φερισβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ εἶναι βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο καὶ κρατήσῃ

A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suísque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e-
B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetra-
C uerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac
D modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo e-
E minus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vtebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis diF xerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quique à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit
G vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non luſtratum priùs populum introducere. Ex omni autem ſuorum multitudine ſex ferè armatorum millia ſortitus, cuſtodes eos in porticibus collocat. his autem qui ſuccederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honeſtorum ab optimatibus ad id electi, mercede cõductos pauperes vice ſua præſidiis deſtinabant. Fit autem his omnibus exitij cauſa Ioannes, quem ex Giſcalis effugiſſe prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur inſidias. Itaque tunc eadem quæ populus ſentire ſe ſimulãs, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti conſiliũ, quàm noctibus peragranti cuſtodias: omniáque ſecreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi conſilium non prius quàm caperetur, inimici ſciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obſequiis, ne in aliquam ſuſpicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate ſuſpectior: eóque ipſo quòd etiam non accitus aſſiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perſpiciebat Ananus, omnia ſua conſilia hoſtes intelligere. & quæ Ioannes faceret, ſuſpicionem proditionis habebant. ſubmouere autem illum non erat facile, neque poſſibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui ſummis rebus adhibebantur, patrocinio ſuccinctus erat. Viſum eſt igitur ab eo ſacramentum beneuolentiæ cauſa peti: nihilque dubitans, & fidem populo ſe ſeruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque conſilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúſque ſocij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam ſuſpicione ſuis eum conſiliis adhibebant: móxque ab iiſdem concordiæ cauſa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa ſua poluereturne quiſquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quaſi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauiſſet, ingreſſus, ad eos, medius conſtitit: & ſæpe quidem ſe illorum cauſa in magno periculo fuiſſe dixit, ne quid ſecretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cũm ſociis cogitaſſet. nunc autem ingens cum ipſis omnibus ſubiturum eſſe diſcrimen, niſi diuinum quoddam præſtò fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: ſed perſuaſiſſe quidem populo, ad Veſpaſianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixiſſe autem luſtrationem poſtero die, vt religione ſimulata intromiſſi, vel etiam vi prælio manus conſererent. Se autem non videre, quàm diu aut obſidionem ſuſtinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipſe Dei prouidentia tranſactionis eſſet cauſa legatus. hanc enim ſpem Ananum his proponere, quo nihil ſuſpicantes eos ſubitò aggrederetur. Itaque oportere, ſi quis habendam vitæ rationem duceret, aut obſidentibus ſupplicare, aut foris aliquod

A μὴ σφετερισμὸς εἰσάγῃ τὸ πλῆθος, ἀναπλεώσας δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησαν μὲν ἐπὶ τοῖς φρουροῖς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους. καὶ πάντα μὲν ἦν αἰσχύνη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακήν, ἐκ δὲ εὐσεβοῦς. πολλοὶ δὲ τῶν ἐξ εὐγενείας ἀφειδεῖς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων δοκούντων, μισθαρνοῦντες πενιχροτέρους αὐθ' ἑαυτῶν, ἔπεμπον.

Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ὀλίθρου ἀνδρός Ἰωάν- Κεφ. ιι.
B νης, ὃν ἔφαμεν ὑπὸ μοχθηρᾶς ἀναβρασίας, δολιώτατον ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ φερόμενος, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε τοῖς μᾶλλον. καὶ δὴ τότε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑπειλημμένος, συμπαθείᾳ μὲν τῇ ἀναγκαίᾳ, βουλευομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέρας, καὶ νύκτωρ ἐπιόντα τὰς φυλακάς. διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν ἀκίνημα τοῦ δήμου φρονεῖν καλῶς βουλευθῆναι, ἀνδρὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπιτάσσεσθαι δ' αὐτῷ. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμέτροις ἐχρῆτο ταῖς θεραπείαις, εἰς τε τὸν ἄνανον, καὶ τοὺς τῷ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δὲ εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἦγε γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑποπτεύοντο, καὶ τὸ παντοχοῦ θεραπείαν μὴ καλουμένων, ἐμφασιν προδοσίας τῷ δοκοῦντα θεραπεύειν. συνέφερεν μὲν γὰρ, αἰσθανομένους ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τὰ παρ' αὐτοῖς βουλευμάτων, πιθανώτερος δ' οὐδεὶς ἦν ἰωσήπου πρὸς ὑποψίας τῶν ἀγγελλειν. δοκησιδύσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν οὐκ ἦν ῥᾴδιον, ἅτε δυνατὸν ἐν πολιτείᾳ, καὶ ἄλλως οὐ τῷ ἀφανῶν, ὑπεζωσμένῳ τὸ πλῆθος τῷ συνεφρόνουν τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δὲ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς εὔνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ ἰωσήπης ἑτοίμως, δυνούμενος τὸ τοῦ δήμου, καὶ μήτε βουλεύσειν τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλύψειν δὲ τοὺς ἀποστασίους, καὶ χρείᾳ, καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ φθάσαντες τὸν
E ἄνανον πιστώσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ πρεσβευτὴν εἰσέπεμπον πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, φθάσαντα δηλῶσαι. ἦν γὰρ αὐτοῖς ἀπορρήτου, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μάταιον εἶναι, μὴ δὲ τινα τῷ ὁμοφύλων ἐκ φόβου πιστεῦσαι. ὁ δὲ φάσκων τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ διαλύσεως ὁμόσας, καὶ οὐ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἴσω, καὶ καταξας εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυ-
F νεύειν δι' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγροικήσωσι τῷ ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ φθάσαντες τὸν ἄνανον ἐβουλεύσαντο. καὶ δὴ τὸν μάχην ἀναρρῆξαι κίνδυνον φάσκων, ἐὰν μή τις προσηλύτοις βοήθεια δαμόθεν. οὐ γὰρ ἐπὶ μέλλειν ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πατρωνίαν φρίσβοις πρὸς ὑπατεύσαντα, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος ἐξαλλάξῃ τὴν πόλιν. χρείαν δὲ παραγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἔξω
G ἡμέραν, ἵνα ἢ κατὰ θρησκείαν ἐπελθόντες, ἢ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐκ ἐρᾶν δὲ μάχεσθαι πρὸ ἢ τὴν φρουρὰν εἰσόμεν, ἢ ἐξαπατήσοντας πρὸς τοιούτους. φροντίσθαι δὲ ὡς αὐτὸς ἐπανιμφθῆναι κατὰ θεοῦ φρόνησιν εἰς πρεσβυτὴς ὑπὲρ διαλύσεως. τὸν γὰρ ἄνανον πάντας αὐτοῖς φροντίσειν, ὅπως ἀόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τῷ ζηλῶ τοὺς φρουροῦντας ἱκετεύειν, ἢ προείζεσθαί τινα

ἐξ

ἐξ τὴν ἔξωθεν ὑπακοήν. τοὺς δὲ θαλποῦντας ἐλπίδι συγγνώμης εἰ κρατήσειν, ὑπολειφθῆναι τῆς ἰδίων τολμημάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῇ μετανοίᾳ τοὺς ἀδικήσαντας, δίκας ὀφείλειν ἀπολλαγῆναι τοὺς παθόντας. ἀλλὰ τῷ μὲν ἀδικησάντων δεῖ μίσους πολλαχοῦ γίνεσθαι, καὶ τοῦ μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκείνοις, φίλοις καὶ συγγενέσι τ' ἀπολωλότων, καὶ δήμου τοσοῦτον ὑφ' ἑνὶ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθνεωμότος, ὅπου καὶ ἢ τι μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ τῆς ὀργαινόντος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἐποίκιλλεν ἀθρόως διδασκόμενος. καὶ τὸ ἔξωθεν βοήθειαν ἀσαφῶς μὲν οὐκ ἐθαῤῥεῖ λέγειν, ἐνίστατο δὲ τοῖς ἰδουμαίοις. ἵνα δὲ καὶ τοῖς ἐγχωρίοις τῆς ζηλωτῆς ἰδίᾳ παρεξενίᾳ, τὸ αἴσιον εἰς τὸ ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλῶν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἐλύπει. ἦσαν δὲ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῆς ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ συμφέροντα φράσαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκου, γένους ἐν τῷ ἱερέων ἐκ τούτου. οὗτοι πρὸς τὰς κοινὰς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ περὶ τὸν ἅνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς περιποιούμενοι ῥωμαίους ὑπεκαλοῦντο, καὶ γὰρ τοῦτο ἰωάννης προσυφάνατο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠπόρουν, τὸ τί χρὴ πρᾶττειν εἰς ὀξὺ οὕτω κρεῖσσον συνειωσμένοις. παρισοῦσθαι μὲν γὰρ τὸν δῆμον ὑπῆρχεν αὐτοῖς, οὐκ εἰς μάχην, αὐτὰν δὲ τὸ συμφέρον τῆς ὑπαιβουλῆς ὑποτιμᾶσθαι τοὺς ἔξωθεν ὑπακοήν. πάντα γὰρ ἀφθόνως παρεῖν, φρὶν καὶ πυθέσθαι πρὸ τῆς συμμάχων. ἔδοξε δ' ὅμως ὑπακαλεῖσθαι τοὺς ἰδουμαίους. καὶ γράψαντες ὑπισταλῶ συντόνου, ὡς αὐτῶν προδιδοῖη ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσας τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑφ' ἡδονῆς ἀπροσπάστως ἐν τῷ ἱερῷ φρουρεῖν, ὀλίγος δ' ἐπὶ χρόνος αὐτοῖς βεβαιῶν τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' αὐτῶν τὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσαι γενομένη. τὰ δὲ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐπέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς ἰδουμαίων διαλήψεσθαι. προεβλήθησαν δ' ὑπὸ τοῦ ἀγγελίαν, δύο τῶν δραστηρίων ἀνδρῶν, οἵπερ τὸ ἱκανοὶ, καὶ πρόσωπα πρὸς πρᾶσσειν, τὰ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν γὰρ ἰδουμαίους αὐτόθεν ἤδεισαν σφόδρα σπουδάζοντας, ἅτε θορυβώδους καὶ ἀτάκτου ὄντος, ἀεί τε μᾶλλον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολῆς χαίρειν, πρὸς ὀλίγου ἢ κολάκειαν τῆς δυμένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καθάπερ εἰς ἑορτὴν οἷς τὰς φιλοταξίας ἐπιφερόμενον. ἔδει δ' ἢ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, οἷς ὁ μηδὲν ἐλλείπουσι προθυμίας οἱ παραθέντες, παλεῖσθαι δ' αὐτῷ αἰτίαις ἐκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς ἰδουμαίων παρῆσαν.

Κεφ. ιε. Οἱ δὲ πρὸς τ' ὑπατολίου, καὶ τὰ ῥηθέντα φράσαι τῆς ἀφισμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιέδραμόν τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τοῦ σφαγεῖ. ἠθροίζετο δ' ἡ κλῆσις τάχους τῷ φθάσαι γάλλματος, καὶ πάντες ἐς ἀπ' ἐλεάζαρος τῆς μητροπόλεως ἤρχοντο τὰ ἀλλοφυλίσαι χρῄζοντες δ' ἐς δύο μυριάδας. φθάσαι γάρ τοσοῦτοι πρὸς τὸ ἱερόσολυμα, χαίρουσι τίνα ἀφορμὴν ἡμέρᾳ τῇ, καὶ ἀπόδῳ παιδὶ σωτῆ. πρὸς δὲ τούτοις ἦ, τίμων υἱὸς καθλᾶ, καὶ φινέας

A præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam
B si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtq; principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

CAP. VI. Idumæorũ aduẽt⁹ pro Hierosolymitanis & acta.

C ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluissent efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis concluſi. populum enim haud mul-
D tò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitte-
E ret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum saris idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, sem-
F pérque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: lámque apud rectores aderant Idumęorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque de-
G nunciare cœperunt. Itaq; mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésq; pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniũt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlę & Phinea

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pōtificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus cōtra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerūt ſcelerum, cóſque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate ventris peremptorū ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conueniſſe & integræ nationis veſtræ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem repetire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nó poterant, quàm vaſtatæ libertatis proditione mētita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugū miſſa: morteque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidē quod in me eſt, pacē morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquā pugna cōmiſſa eſt, glorioſā mortē vita captiui exiſtimo potioré. Sed vtrū nos populi principes aiūt clā miſiſſe aliquē ad Romanos, an etiā totum populum cōmuni ſuffragio? Siquidē nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλυσώθω. ἢ ὁ ἄλλος, ὁ μὲν ἔξοδος τ̃ ἀλλόφλων, ὥσπερ
Ε τοὺς φύλακας ἔλαθεν. ἡ δὲ ἔφοδος τ̃ ἰδουμαίων,
οὐκ ἐπ. φεύγουσι γὰρ ἀποκλείσι τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ
ἀπὸ φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαν γοῦν αὐτοὺς
ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν περὶ τ̃
ὅπλων. στὰς οὖν ὁ τὴν ἀνιερεὺς αὐτ̃ πύργον, ὁ μὲν
ἄλλος γεραίτατος τ̃ ἀρχιερέων ἰησοῦς, πολλὰ μὲν ἔφη
καὶ ποικίλων τὴν πόλιν κατηχηκέναι δορύβων, ἐν
οὐδενὶ θαυμάσαι τὴν τύχην οὕτως, ὡς τ̃ συμ-
Β φορ̃ τῶν ποιηρῶν καὶ τὸ ἀπροσδόκητον. παρόντας
γοῦν ὑμᾶς, ἀνδρες ὁπλῖται τοιούτους μ̃ τοσούτους
φρονήματος ἐπαιωρουμένους καθ' ἡμ̃ν, μὴ ὅσους εἰκὸς
ἦν ἐλθεῖν, ἀλλὰ τ̃ μητροπόλεως καλούσης ὑπὲρ τ̃
βαρβάρων. Ε εἰ μὲν ἑώρων τὴν συνταξιν ὑμ̃ν ἐξ ὁμοίων
τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τὴν ὁρμὴν
ὑπελάμβανον. οὐδὲν γὰρ οὕτως συνίστησι τὰς διανοίας,
ὡς τρόπων συγγένεια. νυνὶ δὲ εἴ μέν τις αὐτοὺς ἐξε-
τάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος διαφθορᾶς θανάτου
ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ τὰ περικαθάρματα τ̃ χώρας ὅλης
κατασυντυφόμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, ἐξ ὧν φερόμενοι
C ταῖς διανοίαις ἐπ τ̃ πλείστας κώμας τε καὶ πόλεσι, τελευταῖα λελησθότες παρεισέρρυσαν εἰς τὴν ἱερὰν
πόλιν. λῃσταὶ δὲ ἀφ' βολὴν ἀσεβημάτων, μιαίνοντες καὶ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οὓς ὁρᾶν ἔστι καὶ νῦν ἀδείας
ἐμπεπλησμένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τ̃ προ-
D νομίων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τ̃ ὅπλων
ὁρᾶν ἔστιν, οἷς ἔπρεπε, καλούσης τ̃ μητροπόλεως
κοινῇ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων.
τί αὖ οὖν εἴποι τις τοῦτο πρ̃γμα, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λο-
γίζωμαι ποιηρῶν αὐτανδρον ἔθνος ὁρᾶν συναπαίζον αὐ-
τοῖς, μόγις πολλοῦ μὲν ὄπισθεν, τὶ δὲ ποτε καὶ τὸ κινῆ-
σαν ὑμᾶς οὕτω ταχέως ἐγένετο. μικρὰ δ' ἂν δίκαι με-
γάλης αἰτίας ἀπαλλαβεῖν τὰς παροπλίους ἀφ' ληστῶν,
Ε καὶ κατὰ δήμου συγγενοῖς. ἐπεὶ δ' ἠκούσαμεν ῥω-
μαίους, καὶ προδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμῖν ἐπορύβουν
πρὸς ἀρτίως, καὶ τ̃ μητροπόλεως ἐπ' ἀλλοτρίοις
παραίνεσι) πλέον τ̃ ἄλλων πολεμεῖν ἐθύ-
μασά τις τοὺς ἀλιτηρίους, τ̃ δὲ τ̃ ψεύδους δύ-
νασις. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελεύθερους, καὶ ἀφ' τ̃ τὸ
μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασ-
μένους, οὐκ ἐνῆν ἄλλως ἐξαγριῶσαι, καθ' ἡμ̃ν, ἢ
F λογοποιήσαντας προδοσίαν τ̃ προθυμίας ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς μεχρὶ σκιᾶς ἴσως τοὺς τὸ ὄχλο ἀλλάττον-
τας, καὶ καθ' ὧν, συνάγει τὸ τ̃ ἀληθείας, οὐκ ἐπ
τ̃ ὑπαλάττοντος λόγου, ἀλλ' ἐπ τ̃ κοπιᾶν προσηκόν-
των. τὶ δὲ δὴ καὶ παθόντες αὖ ἡμεῖς, ῥωμαίοις προσ-
πολεμοῦμεν ἑαυτοῖς νῦν, παρὸν ἢ μηδὲ δουλῶσαι τὸ
προσ̃ον, ἢ προσχωρῆσαι ταχέως δουλείας, ὄντων ἐπ
τ̃ πόλεως ὑπορρήτων; νυνὶ μὲν γὰρ οὐδὲ βουλευομένοις
ἀφαλύσασθαι ῥᾴδιον, ὅτε ῥωμαίους μὲν ὑποπίπτας πε-
G ποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰχμαλώτοις
ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς
ὅτας ἤδη πλησίον. ἐγὼ γοῦν κατ' ἐμαυτὸν μὲν αὖ εὑρί-
σκειν προτιμήσαιμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ ἐν
συμβαλεῖν, θάνατον ἀμιλεᾶ τ̃ ζῆν αἰχμαλώτοις. πότε-
ρον δ' φασὶν ἡμᾶς, τοὺς τ̃ δήμου προεστῶτας πείθειν
κρύφα πρὸς ῥωμαίους, ἢ ἐξ τ̃ δήμου κοινῇ ψηφισαμένους; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τοὺς

τοὺς ξυγκοινώσαντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη τις ἀπῶν; εἰ ἀκουμζόμενος ἐάλω; γράμματον γενόμενον εἵληφατε; πῶς δὲ τοὺς μὲν τοσούτους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς καθ' ἡμέραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δὲ ὀλίγοις καὶ φευγομένοις, καὶ μηδὲ εἰς τὴν πόλιν ἐν τῷ ἱερῷ προσβῆναι δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ καθ' ἡμᾶς χωρὶς λαθραίως ἐπερχόμενα; πῶς δ' ἴσμεν ὅτι δίκας δώσαι τῶν τολμημάτων; ἕως δ' ἦσαν ἀφειεῖς αὐτοῖς, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δὲ ὅτι τὸ δῆμον ἀναφέρουσι τῷ αἰτίᾳ, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπιστάτει τὰς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν τῆς μυσύσεως ἔπαυσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερὰ γενομένη. τί δαί, οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμψαντα ψηφισομένους τὰς διαλύσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθείς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσθανατούντων, καὶ πλησίον οὔσας τὰς τιμωρίας διαφευγόντων, σκῆψις ἂν εἴη. εἰ γὰρ δὴ καὶ προδοθῆναι τὴν πόλιν ἐμέλλετε, μόνοις ἂν τολμήσαι καὶ τοῦτο τοῖς ἐγκαλοῦσιν, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἓν μόνον κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ πᾶν ἅπαξ παρέστε μετὰ τῶν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ συναίρειν τοῖς τὰ δίκαια κατάλυσαντας τυράννοις, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους, ὅτι τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται κρίσεις. ἄνδρας γὰρ ἀκαταπάτους τῇ βλασφημίᾳ ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φωνῆς, μηδὲ ἱκεσίας ἀναχώρησαν, διέφθειραν. ἔξεστι δ' ὑμῖν παρῆσθε εἰσιοῦσιν ἐπὶ πολέμου νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τε ἐκείνων ἁρπαγαῖς, καὶ γυναῖκα, καὶ θυγατέρας τῶν ἀπεσφαγμένων, μελανειμενούσας, κοινὸν δὲ θρῆνον αὐτὰ τὴν πόλιν ὅλην. οὐδεὶς γὰρ ὅστις, ὃς οὐ μετέσχε τῆς τῶν αὐτοῦ κακοδαιμονίας. οὔτε ὅτι τοσοῦτον ἐξώκειλεν ἀπονοίας, ὡς τὸ μὴ μόνον ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ τῷ ἔξωθεν πόλεων, ὅτι τὸ πρόσωπον, ἐν τῇ κεφαλῇ ὅλου τοῦ ἔθνους μετέστιν ἡ λῃστικὴ τόλμα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις ὅτι τὸ ἱερόν, ὁρμητήριον γοῦν αὐτοῖς ἦν τοῦτο, καὶ καταφυγὴ, ταμιεῖον τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς συλλεγομένων γέγονεν. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνούμενος χορὸς, καὶ τοῖς ἐπ' ἐσχάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοὴ τετιμημένος, ὑπὸ τῶν προδιαφθειρόντων ἐν ἑαυτοῖς σημείων καταπατεῖται. καμμιάνεται δ' ἐν ταῖς ἐπιχωρώσεσιν ἤδη, δῆμοι τε δήμους, καὶ πόλεσι πόλεις συγχέουσι, καὶ καθ' ἓν τῶν ἰδίων σπλάγχνων τὸ ἔθνος σπαράττουσιν. αἰθ' ὧν τὸ μὲν κάλλιστον, καὶ πρέπον ἐς ἀρχὴν ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς δ' ἀπίστοις ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐπολέμησαν καλεῖν οὐκ ἔδει τιμωρούς· δεδίσεσθε. εἰ δ' ἀξιοῦτε τὰς τοιούτων δεήσεις, ἀλλά τοι πάρεστι θεμένους τὰ ὅπλα, καὶ παρελθόντας εἰς τὴν πόλιν ἀνδράσι συνηθεῖς, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολεμίων ὄνομα, δικαστὰς γενομένους. καὶ τοι λογίσασθε, πόσον περιδήσασιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ πλικούτοις κατηγόροις παρ' ὑμῖν, οἱ τοὺς ἀναιτιάτους μηδὲ λόγου μετειπόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐν τῆς ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ οὔτε συναγανακτεῖν ἡμῖν, οὔτε κρίνεσθαι δεῖ, ξίτον ὅτι καταλιπεῖν ἑκατέρους, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις δυσβουλίαις συμφορᾶς, μήτε τοῖς δυσβούλοις τῆς μητροπόλεως

A qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auſorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuêre, neminem nostrûm proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè perituroru, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autē oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permisêre: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupêre, vt latrocinalem audaciam non solù ex agris atq; alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiscus illis est eorum quę in nos comparatur & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in sua viscera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vitium ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisêre. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cũ insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra mitemini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur incluſi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatíſque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. deniq; vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumelioſis nos iubeatis obtemperare præceptis: noménque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerũ repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) rectè quis eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciſcemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

CAP. VII. De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

His dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliã, quòd essẽt ciuitate ꝓhibiti: & quòd Ze-

A συμμιθρέων. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα ῥωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινάς, ἀλλὰ τηρεῖν ἔξεστι τὰς ἐφόδους. κἂν τι τῶν ἀλλοεθνῶν ἔργων ἀλλοκαλύπτηται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφασμένους. οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς φθάσαι οἱ πολέμιοι, τὴν πόλιν φρουκισμένους. εἰ δὲ οὐδὲν ὑμῖν τούτων ἀγαθὸν ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δ' ἰδουμαίων οὔτε τὸ πλῆθος ἡσύχαζεν, ἀλλὰ τῷ θυμῷ τε μὴ τυχὸν ἑτοίμως τῆς εἰσόδου, καὶ διηπειλοῦντο οἱ στρατηγοὶ, ἀφ' ὅτῳ τὸν ἀπὸ θέσιν τῶν ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ κελεύσαντας τινὰς αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δὲ υἱὸς καθλᾶ τῶν ἀγομένων εἰς μόλις τὸν οἰκείων κατασιλας θάρσος, καὶ σὰς εἰς ἐπήκοον τῶν ἀρχιερέων, οὐκέτι θαυμάζειν, ἔφη, φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τῷ ἔθνει κλείουσι τινὲς ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν· καὶ ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι φασκουδάζονται, τάχα δὲ καὶ σφαδάσαντες τὰς πύλας· ἰδουμαίοις δὲ ἀπὸ τῶν πύργων ἀγαλέγονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύουσι ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δὲ τοῖς συγγνώσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦσθαι τῆς διαφορᾶς· καὶ κατηγορεῖσθαι πᾶν, ὡς ἀναστάσεως ἀκείτους, αὐτὴν καταδικάζοιεν ὅλου τοῦ ἔθνους ἀπαμίας. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀπατηθεῖσαν μένειν εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νεῦν ἀποστερῆσθαι. πάντως γὰρ ὅτι σφαγὰς ἐπιδώσουσι, καὶ τὸν κατὰ τῆς ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τοῦτο ταχύναντες, ἵνα ἀναχάσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ περὶ τῶν φρουρουμένων ἠδικήσθε, καὶ πάντα ἀνάγκαι οὕτως ἀσεφείας οἴμαι καὶ κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἔπειτα τῶν ἔσω φρουρὰ κεκλεισμένους, ὅσους κήδονται τῆς κοινῆς σωτηρίας, καὶ τοῖς συγγενέσι ἔθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρεικὰ δὲ οὔπω σεστάγματα καλοῦντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις ἐπιτίθετε. τὶς αὖ ἐνέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἐναντιότητα τῶν σεστάγματων, εἰ μὴ καὶ νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οἷς αὐτοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μέμφεσθε δὲ εἰκότως τὶς τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοὺς σεσθύτας καλάζειν, οἷς ὑμεῖς αὐδρας ὁσίμους, καὶ ἀκαταπαύστους λέγετε δι' τὴν κακονοίαν, ἐξ ἀφ' ὑμῶν ἤρξατο, καὶ τῆς κρατιστάτης σεσθοσίας μέρη σεσαπόκοψαν. ἀλλ' οἱ κρείσσονες τῆς χρείας ἐγίνοντο μαλακώτεροι, τηρήσομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τ' κοινῆς πατρίδος σεσπολεμήσομεν, ἀμυνοῦντες ἔξωθεν ὁπλίταις, καὶ τοῖς ἔσω σεσθιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε σεσ τ' τοίχων μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως αὖ ῥωμαῖοι καίμασι σεσέχοιτες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθεροι σεσήσαντες, μεταβάλησθε. τούτοις τὸ μὲν τῆς ἰδουμαίων ἐτοῖμον πλῆθος, ὁ ἦ ἰησοῦς ἀθυμοῦντι ἀνεχώρει, τοὺς μὲν ἰδουμαίους μηδὲν σεσομοῦντας ὁρῶν μέγιστον, ἐνέχθεν δὲ τὴν πόλιν πολεμουμένην. ἰῶ ἦ καὶ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ σεσήματα. καὶ γὰρ τοὺμοντο σεὸς τὸν ὄβριν εἰρχθέντες τ' πόλεως, ἢ τὰ ξηλωτῶν

ἰσχυρὰ

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ἤδη ἐπαισιώνους ἐώρων, ἀπόρρητο, καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ γὰρ αἰδὼς τέλεον ἀφῃρέθη, ὑποστρέφειν, οὐκ ἔτι μεταμέλειαν ὥστε μηδὲν αὐτόθι πρὸς τείχεσι κακῶς αὐλιζομένους.

Κεφ. ζ. ΔΙὰ δὲ τῆς νυκτὸς, ἀμήχανος ἐφηνύετο χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φρικώδεις, καὶ ἰνκήματα σειομένης τῆς γῆς ὀξύτατα. προδήλων δ' ἐπ' ἀμφοτέρων ὀλέθρῳ τὸ κατάστημα, τῶν ὅλων συνεχυμένων. καὶ ἠχὴ μακρὰ τῶν ἀνέμων συμπλώματος τὰ τέρατα. μία δὲ τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παιδεύσει δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, καὶ οὐκ ἂν δύνασθαι ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ ὡς τὸν ἄνανον, νενικηκέναι χωρὶς παρατάξεως, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καλοὶ δ' ἦσαν ἄρα τῷ μελλόντων στοχασταὶ, καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπήει παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συνραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεθάλπουν, καὶ τὰς θυρεοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες, ἧττον ἐκακοῦτο τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον ἢ καθ' αὑτοὺς κινδύνῳ, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συμβουλεύσεις ἐσκόπουν εἴ τινα μηχανῶν αὐτοῖς ἀμυνοῦσι δύναιντο. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῶν ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς φυλάσσοντας. ἐπειτα δὲ εἰσπεσόντας εἰς μέσην τὴν πόλεως, ἀναρρηδὸν ἀοίζειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοιοῦτο γὰρ φύλακας εἶχεν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τῶν μὴ τὴν πόλιν δυνασιάκτων ἔσεσθαι τὸ πλῆθος καὶ εἰλημμένον ὑπὸ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς παθεῖν ὅτι οὐδὲ παθεῖν, ἢ περιιδεῖν τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰχμῆς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ συνετώτεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπηγόρευον, ὁρῶντες δὲ μόνον τῷ ἑαυτῶν φρουρῶν πλήθουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος ὑπὸ τοὺς ἰδουμαίους ὀλιγωλὰς φυλασσόμενον, ᾤοντό τε παντάπασιν τὸν ἄνανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ὀλισθαίνεσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὴ τὰς μὲν ἄλλας νυκτὶ, ἔτυχεν, εὐθὺς ἦν δὲ καὶ ἐκείνῳ ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ῥαδυμίαν, ἀλλ' ὡς τὰ αὐτὸς ἐκεῖνος ὑπόλοιπος, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγούσης τῆς εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, καὶ τῶν χειμῶνος ἐπαμμένοντος, κοιμᾶσθαι μὲν τοὺς ὑπὸ τῇ στοᾷ φρουροὺς. τοῖς ζηλωταῖς δὲ, ἐπίνοια ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν ἀφεῖναι φρόνιον, ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. συνήρησε δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ καταδαθῆναι τὸν ὕφορον, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. δεδιότες δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προσβαίνοντας πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς φρίοσι χρώμενοι, τῷ καὶ τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δὲ, τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει παραχὴ, τοὺς πρὸς τὸν ἄνανον ὑπαχθεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τὸ ξίφος ἔχει τῶν δεξιᾶν, ὡς ἀμυνουμένους. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσέπεσον. εἰ μὲν οὖν ἐξάπαντο ὅτι τῶν πόλιν, ἤδη ἂν ἐκώλυσεν ἀπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτάνδρων, οὕτως εἶχον ὀργῆς. νῦν δὲ φρόνιος ζηλωτὰς ἀπιδόντας τῆς φρουρᾶς ἐξελθεῖν, ἀθρόους πολλοὺς καὶ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ προϊδεῖν δὲ οἱ ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς ἐνοῖς, μηδὲ αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑποπτεῦσαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ἐπὶ τὴν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam veniſſe pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta rodcũdi, pœnitudinẽ superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cõcussæque terræ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes,
B hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumęis & oppidanis erat opinio: illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio vicisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum,
C & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabãt. Verũ Idumæi quidẽ cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebãt, scutísque cõtextis protecti capita, minus pluuia lædebãtur: Zelotę autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardẽtioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatẽ impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nã & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter
D colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem cõtineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erãt, vim adhiberi dissuadebant. nõ enim sui tantùm causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murũ videbãt propter Idumæos diligentius custoditi: & vbique
E adesse Ananum, omnibúsq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, nõ sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & gliscẽte hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cõsilium subit, vt ferris ẽplo sacratis portarũ vectes secarẽt, affusi autẽ illis, ne exaudiretur crepitus, ventorũ sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murũ clan-
F culo veniunt: serratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primũ Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiũ, quasi repugnaturi applicãt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tũc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui
G eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore,

ſed ſi ſemel eos concitaſſent, iam illos continerí non poſſe, quin ſi ſenſerint congregentur, & per aſcenſus nitentibus ſe opponant. Idem igitur Idumæis viſum eſt: iámque in templum per ciuitatem ſubibant, cùm ſuſpenſi Zelotæ aduentum eorum præſtolarentur. Denique his ingreſſis, etiam ipſi confidenter ex interiori fano progreſſi ſunt, mixtíque Idumæis in cuſtodes irruerunt. Cæſis autem nonnullis, quos ſomnus oppreſſerat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium ſuſcitata eſt, raptíſque armis ad repugnandum non ſine ſtupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas ſolos conari aliquid ſuſpicantes, quaſi eos ſuperaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupiſſe ſenſêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animíſque depoſitis in queſtibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu ſegniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupiſſe: ſed ipſi quoque irrita vocifetantes, cum fletibus reſpondebant: plurimúſque mulierum vlulatus ſuſcitabatur, ſi quando cuſtodum quiſquam in periculum aliquod incidiſſet. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magíſque horribiles tempeſtas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudeliſſimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea{que} his qui ſe excluſerant, vt inimicis vtebantur, tàm ſupplicantibus quàm repugnantibus infenſi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe, magis quàm vi oppreſſi laniabantur, cùm recedendi ſpatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem ſe præcipitabant: miſeri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius ſubeuntes exitium, donec templum exterius ſanguine redúdauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira ſatiata eſt: ſed verſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inueniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem ſuperuacuam eſſe ducebant: pontifices autem perueſtigabant: & in illos plerique ferebantur, ſtatímque comprehenſos obtruncabant: ſtantéſque ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Ieſu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt, vt etiam inſepultos eos abiecerint: cùm præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit, vt etiam iudicio cruci ſuffixos, ad occaſum ſolis deponant atque ſepeliant. Et quidem non errauerim, ſi Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuiſſe principium, & ex illo die muros euerſos, rémq; publicam Iudæorum periiſſe, quo pontificem rectorémque ſalutis ſuæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

A εἰ ἓν ἅπαξ ταύτῃ προκινήσαι, οὔτε αὖ ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τὴν ἄθηνον συντάξασθαι αὐτοῖς, καὶ τὰς αἰσθήσεις ἐπτοφάξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ δὴ τῆς πόλεως αὐθαίνον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετίωσι ἦ οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐπαναδέχοιτο. καὶ παρεῖντων εἶσαν, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τοῦ ἐσωτέρου ἱεροῦ. μιγνύντες δὲ τοῖς ἰδουμαίοις προσέβαλλον τῇ φυλακῇ. καὶ πνὰς μὲν τῶν προκοιτουώντων ἀπίσφαξαν κοιμωμένους. προὶς δὲ τὸν τῶν

B ἐγηγερότων βοὴν, ὀλανέση πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, προὶς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπεχειρῶν ὑπελάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει προεισόμενοι. καταδύντες δὲ ἔξωθεν ἐπῆλθον ἄλλοι, ἠθοντο τὴν ἐσβολὴν τῶν ἰδουμαίων. ἐν τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, ἐν προὶς

C οἰμωγαῖς ἦν. φεῦ ἀνόητοι δὲ ὀλίγοι τῶν πολλῶν, ἐμαίνοντο τοὺς ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὸ ἀρχαῖον πλῆθος ἴσχυον. οἱ δὲ κραυγῇ διεσήμαινον τοῖς ἐν τὴν πόλιν τὰς συμφορᾶς. κἀκείνων ἀμυνάμενοι οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον εἰσπεπλακότας τοὺς ἰδουμαίους. ἄγαν δὲ αἰτιβόων καὶ αὐτολοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, ἐκινδύνευόν τε ἕκαστοι τὴν φυλάκων. οἱ δὲ ζηλωταὶ τοῖς ἰδουμαίοις συνεπλάλαζον, καὶ τὴν ὁπόντων βοὴν, ὁ χειμὼν

D ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς ἰδουμαῖοι, φύσει τὸ ὠμότατον φρονοῦντες ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι πεκακωμένοι, ἐν τὴν ἀποκλεισάντων ἐχρῶντο τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δὲ ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ θεομένους τὸ κοινοῦ ἱεροῦ λαβεῖν αἰδῶ, δηλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἦ δὲ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σιωπῶντες δὲ

E ἀεὶ ἀλλήλους, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐμβιαζόμενοι, ὡς αὖτ' ἐπὶ ἓν ἐκχωρήσεως τόπους, ἐπῆσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτότερον ἔμοιγε δοκεῖ οὐ διέφθορον ὀλέθρου, τὸν ἀνθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δὲ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν, αἵματι, ἐν τεκεοῖς ἐκτακισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἡμέρᾳ κατελάμβανεν.

Ὅτε ἐπορέσθησαν δὲ τούτοις οἱ θυμοὶ τὴν ἰδου- Καπ.
μαίων, ἀλλ' ὅλῃ τὴν πόλιν ζαπόμενοι, πᾶσαν μὲν

F οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δὲ τὸν φερτυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει φδανάλωμα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐζήτουν. ἐκ κατ' ἐκείνων ἦν τοῖς πλείστοις ἡ φορὰ, ταχέως δὲ ἀλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ἐπιστάντες, τὸν μὲν ἄθαπτον τ' ἐπὶ τὸν δῆμον δύνοιας, τὸν δ' ἐκ τοῦ τῆς ἔπὶ τὰ τείχους λόγων ἐπόσπαστον. ἐσῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥς τε καὶ ἀτάφους ῥίψαι, καίτοι τοσαύτην

G ἰουδαίων ἐπὶ ταῖς ταφαῖς ἐπίνοιαν ποιουμένων, ὥστε ἐν τοὺς ἐκ καταδίκης ἀναστανρουμένους ἐπὶ δύντος ἡλίου καθαιρεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δὲ εἰπὼν ἀλώσεως ἀρξαι τῇ πόλῃ τ' αὐτὸν θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τ' ἡμέρας ἀναζαπῆναι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ ἐρείσματα ἰουδαίοις, ἐν ἦ τὸν ἀρχιερέα

καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτὸν ὁρᾶ μέσης τῆς πόλεως εἰδὼν ἀπισφαγμένον. ἰὼ γὰρ δὴ τότε ἄλλα,

συμβὸς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ πρὸς τὸ ὄγκον τῆς τε δυσχερείας καὶ τῆς ἀξίας, καὶ ὃς εἶχε πικῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους, φιλελεύθερος δὲ ἐκτόπως, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὸ κοινῇ συμφέρον, ἀεὶ πεθόμενος, καὶ πρὸς πάντας ποιούμενος τὸν εἰρηνικόν. ἅμαχος δὲ ἦν εἰ καὶ ῥωμαίων. προσκοπούμενος ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τοῦ πολέμου, ὅπως εἰ μὴ δι' ἀγαθύνατο τοῖς ἰουδαίοις, δι' ἐξωλείας διαφθείροιντο. καθόλου γὰρ εἰπεῖν, ζῶντας αὐτοὺς, πάντας αὖ διαλύθησαν. δεινὸς γὰρ ἦν, εἰπεῖν τὰ μὴ πρέποντα τῷ δήμῳ. ἤδη δὲ καὶ χεῖρον, καὶ τοὺς ὑποδεζομένους, ἢ πολεμοῦντας, πλείστῳ ἂν ζηλῶν ῥωμαίοις παρέχον ὑπὸ τοιούτῳ στρατηγῷ. παρέζυτο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ἰησοῦς, αὐτὰ μὲν λιπαρούμενος καὶ σύγκρισιν, προσῆκον δὲ τῷ ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι κατακρίνας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὴν πόλεως ἀπώλειαν, καὶ πυρὶ βουλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτοχειρίους αὐτῶν, καὶ φιλοτεργοῦντας προεικόνιον. οἱ δὲ περὶ ὅλου τὸν ἱερὸν ἐσθῆτα προεικόμενοι, καὶ τὴν κοσμικὴν θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνούμενοι τε τοῖς ἐκ τὴν οἰκουμένης προσβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι γυμνοὶ βορὰν κυσὶν καὶ θηρίοις ἐβλέποντο. αὐτὴν ὑπ' ἐκείνοις σωφροσύνην αὖ τοῖς αὐθράσι δοκοῦσιν ἀρετὴν ὀλοφυρόμενον, ὅπ τοσοῦτον ἤλπιτο τῆς κακίας.

A vir laudabilis atque iustissimus, & prǽter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat prædituS, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscivtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum B Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque C paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quique vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

Κεφ. ιθ.

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν Ἀνάνου καὶ Ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον D ἀπέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τὸ ἰδουμαίων τὸ πλῆθος, τὸ λαὸν ὥσπερ αἰσίαν ζώων ἀγέλην ὑπούς ἔσφαζον. Ὃ τὸ μὲν εἰκῇ ον, ἐφ' οὗ καταληφθείη τόπου διεφθείρετο. τοὺς δ' εὐγενεῖς, καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἰρκτὴν κατέκλεον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα τοῦ προσεθίσεσθαί τινας αὐτοῖς τὸ αἱρεῖσθαι ἀσφαθύμοι. προσέχρη δὲ ἐδεῖς, ἀλλὰ πάντες τῇ τάξαδαι μὴ τὸ πονηρὸν καὶ τὸ ταχίδος, προείλοντο τὸ θάνατον. δῆναι δὲ τοῦ ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε E καὶ στρεβλούμενοι. μὴ δὲ τὸ μικρὸν ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῦ βασάνοις, μόλις ἠξιοῦτο τῷ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μὴ ἡμέρᾳ, ἀνῃροῦντο νυκτωρ. καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς ἐκφορωῦντες ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέρους ἐκ δεσμώτας τόπους. τοῖς δὲ τοσαύτη τῆς δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαίειν φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἦν αὐτοῖς κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα, καὶ μὴ προεκφώνησις, F μή τις ἐπακούσῃ τῆς ἐχθρῶν, ἔσιον. ἴσα γὰρ τοῖς πανδουμένοις, ὁ πανθήσας δύθις ἔπαγε. νύκτωρ δὲ κάνιν ἀγόντες χεῖρ ὀλίγῳ, ἐπερρίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μὴ ἡμέρᾳ εἴπις προβόλους. μύριοι δὲ καὶ δισχίλιοι τῆς δυσμῆς νέων, οὕτω διεφθάρησαν. οἱ δὲ ἤδη δεδεμισπκότες τὸ φονεύειν αἰδῶ, εἰσῆσαν οὐ το δικαστήρια καὶ κρίσις. καὶ δή τινα τῆς ὑπαρχικωτάτων ἀποκτεῖναι προθύμους ζαχαρίαν υἱὸν βαρίχου. παρόξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' αὐθρὸς μισοπόνηρον καὶ G φιλῆδύθερον. ὧν ἦ καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ὑπερέχειν τὴν ἁρπαγὴν τ' οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσβάσεσθαι δυνατὸν αὐθρωπον εἰς τὸν αὐτῶν κατάλυσιν.

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nec dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem prǽoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico pariebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quẽdã Zachariã Baruch filiũ interficere decreCAP. I. De alterâ strage, & reditu Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

uissent, (irritabãtur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itẽq; locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionẽ sperarent, sed etiam remotum iri virũ ad se deiiciendos potentem,

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quòd que ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi ascribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: cúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniã fuisse patuisset, nullúsq; Romanorũ imperus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potẽtia corroborata) illos

A συγκαλοῦσιν ἐν ὄχλῳ βουλεύματος, ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ χῶμα δικαστῶν, ἔρημον ἀρχῆς, καὶ τῆς ζηλωτείας κατηγόρουν, ὡς ἐν δίδυμα τὰ Ῥωμαίοις, καὶ δὴ καὶ προδοσίας ἐξαπέστειλαν πρὸς βασιλέα. ἵνα δὲ οὔτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ παρεσκευάσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' ἦν πίστις τῆς ἀληθείας ἔχειν. ὅτε μὲν ζαχαρίας συνιδὼν ὑπόθεσιν αὐτῷ καταλυτικὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, κακλεισθεὶς ὑπὸ σφῶν εἰς εἰρκτὴν, οὐκ ὀλίγα δικασθέντα, ἐποιήσατο τὸν τοῦ ζῆν ἀπογνόντα οὐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῆς κατηγορουμένων διέλυσε, καὶ δίκῃ βεβαίων ἀπέλυσε τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάντα αὐτῶν διέξεισι τὰς ἀθεμιτουργίας, καὶ πολλὰ μὲν τὸ συγχύσεως κατελοφύσατο τὸ θορυβοῦντα. οἱ ζηλωταὶ ἠνέσχοντο, καὶ μόλις τὸ ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῶμα καὶ τὸ ἱερατεῖον τὸ δικαστηρίου, μέχρι τέλους παῖξαι θορυβοῦντες, καὶ ἄλλως πρεπόντως διελεῖν τὰς δικαστὰς, ἐν ὅσοις τὸ αὐτῶν κίνδυνον μηδὲν ὑπὸ τῶν δικαίων. φέρουσι δὲ οἱ ἑβδομήκοντα τῶν κεκομμένων ψήφους ἀπολύσεως. καὶ σφῶν αὐτῶν ἐφείλοντο πιθανὰς μᾶλλον, ἢ τὰς αἱρέσεως αὐτῶν λαβεῖν τὸ ὑπογραφήν. ἦρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὸ ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ὧν αἰτιάκησις ὑπὸ τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιῶσι τὸν εἰρωνείαν τὸ δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν τολμηροτάτων, ἐφεστῶτες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸ ζαχαρίαν, καὶ πρόσωπα ὑπηχλευάζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τοῦ ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν διὰ τοῦ ἱεροῦ, κἄπειτα ὑπονειμμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς ἐφ' ὕβρει ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τὸ ἐφεδρείου, δι' οὗ τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἐπισταθέντες αἰᾶτοῦ πάλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς δουλείας γίνονται.

Τοῖς δὲ ἰδουμαίοις ἤδη τὸ παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραχθέντα. συναγαγὼν δὲ αὐτοὺς τις ἀπὸ τῆς ζηλωτῆς κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεφορημένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὸ μητροπόλεως διεξῆλθε. πεπρᾶσθαι μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδόμενα ῥωμαίοις τὸ μητροπόλεως, ἀφορμὴν δὲ προδοσίας ἐξαπέστειλαν πρὸς βασιλέα. ἵνα δὲ οὔτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορουμένων, οὔτε τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ παρεσκευάσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' ἦν πίστις τῆς ἀληθείας ἔχειν. ὅτε μὲν ζαχαρίας συνιδὼν ὑπόθεσιν αὐτῷ καταλυτικὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, κακλεισθεὶς ὑπὸ σφῶν εἰς εἰρκτὴν, οὐκ ὀλίγα δικασθέντα, ἐποιήσατο τὸν τοῦ ζῆν ἀπογνόντα οὐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῆς κατηγορουμένων διέλυσε, καὶ δίκῃ βεβαίων ἀπέλυσε τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάντα αὐτῶν διέξεισι τὰς ἀθεμιτουργίας, καὶ πολλὰ μὲν τὸ συγχύσεως κατελοφύσατο τὸ θορυβοῦντα. οἱ ζηλωταὶ ἠνέσχοντο, καὶ μόλις τὸ ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῶμα καὶ τὸ ἱερατεῖον τὸ δικαστηρίου, μέχρι τέλους παῖξαι θορυβοῦντες, καὶ ἄλλως πρεπόντως διελεῖν τὰς δικαστὰς, ἐν ὅσοις τὸ αὐτῶν κίνδυνον μηδὲν ὑπὸ τῶν δικαίων. φέρουσι δὲ οἱ ἑβδομήκοντα τῶν κεκομμένων ψήφους ἀπολύσεως. καὶ σφῶν αὐτῶν ἐφείλοντο πιθανὰς μᾶλλον, ἢ τὰς αἱρέσεως αὐτῶν λαβεῖν τὸ ὑπογραφήν. ἦρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὸ ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ὧν αἰτιάκησις ὑπὸ τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιῶσι τὸν εἰρωνείαν τὸ δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν τολμηροτάτων, ἐφεστῶτες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸ ζαχαρίαν, καὶ πρόσωπα ὑπηχλευάζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τοῦ ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν διὰ τοῦ ἱεροῦ, κἄπειτα ὑπονειμμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς ἐφ' ὕβρει ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τὸ ἐφεδρείου, δι' οὗ τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἐπισταθέντες αἰᾶτοῦ πάλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς δουλείας γίνονται.

Κεφ. κ.

Τοῖς δὲ ἰδουμαίοις ἤδη τὸ παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραχθέντα. συναγαγὼν δὲ αὐτοὺς τις ἀπὸ τῆς ζηλωτῆς κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεφορημένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὸ μητροπόλεως διεξῆλθε. πεπρᾶσθαι μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδόμενα ῥωμαίοις τὸ μητροπόλεως, ἀφορμὴν δὲ προδοσίας τοῖς ἐνεδρευομένοις φυλάττεσθαι καὶ πολέμου καὶ τυραννίδος ἔργα τολμῶντας. προσῆκεν μὲν οὖν αὐτοῖς ἀμφωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσήκοντο, δεῖν χρῶ ὑπὲρ ἀμαρτήμασι, καὶ μὴ ἀδαμῶν χορηγοῦντας ἑαυτοῖς καταλύσει τὰ παῖζια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλῆθηναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς εἴρξαντας τιμωρησάμενοι καὶ τιθεῖσι μὲν αἴσιον, διαφθαρῆναι ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς ἀδικεῖσθαι μετανοοῦντας, τῶν ὑπεκαλεσαμένων δὲ ὁρᾶν ἄμεσον τὸ ὠμότητα, μηδὲ δι' οἷς ἐσώθησαν ἀδυνάμενον. ἐν ὅμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ ἄρκτα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων ἀνομίας ἰδουμαίοις προσπίπτειν, μέχρις οὗ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῶν ῥωμαίων. δεῖν οὖν ἐπιστῆναι μὲν πόρρωθεν τὰ τῆς προδοσίας, ἐφοδος δὲ ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δυνατὰ τὸ ὑπερτείχεσθαι τῇ πόλει δυσπαράλυτος, καὶ τοὺς

B C D E F G

ἀναχω-

ἀπεχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ τὲ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἁπάντων, ἀπολογησαμένους ὡς ἂν φανερὸν ἐντες μετάσχοιεν. τούτοις πειθέντες οἱ ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι τὰ ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς χιλίους δεσμώτας οἳ ὑβρεῖμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς σίμωνα, ὡς οὗ μαρτύσεσθαι. ἐρεῖμῳ. ἔπειτα ἐκ τῆς ἱεροσολύμων ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ σωιέβη τὸν χρεισμὸν αὐτῆς γλυέσθαι ὑβρέδοξον ἀμφοτέροις ὅ, τι γὲ δῆμος ἀγνοῶν τλὺ μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν κακουφισμῷ, οἵτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανίσησαν, ἐχ ὡς ὑπὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγμένοι τῆ δυσεβουλίαν, καὶ ὅλως ἐπόντων ὑβρισμοῖν μὲ ἔτι χρεῖ μέλλησις ἢ σκῆψις ἰῶ τῆ ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάταις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς εἰς ἕκαστα. τὰ δοχθέντα δ', ταχὺν καὶ τῆς βουλαῖς ἐπῆργον. μάλιστα δ' ἐπ' ἀνδρίαν τε καὶ δύξῃσιν φρόνων, τλὺ μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ δ' ἀγναῶν, ὅσα μόνῳ γὰ αὐτῆ ἀσφάλειαν ὑπολείπεσθαι, τὸ μηδένα τῆ δυνατῆ καὶ ἀλιπῆ ἀπρίδη χρεῶ σὺ πολλοῖς ἑτέροις καὶ χρείων, ἀξιώματι μὲν καὶ γλύει προῦχεν, δημοκρατικὸς δ' καὶ φρονήματος ἐλάθειν μεστὸς, εἰ καί τις ἕτερος ἰουδαίων. ἀπώλισε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα πρὸς τοῖς ἄλλοις πλημμελήμασιν. οὐδὲ ὁ παραὶ τῆς νίγερ αὐτῆ τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γλυόμενος, ὃς κ βοᾶν πολλάκις τὰς ὠτειλὰς ὑπεδείκνυ, διὰ μέσης εἰσύρετο τῆς πόλεως. ἐπεὶ ἦ ἔξω τῆ πυλῶν ἦκε, τλὺ σωτηρίαν ἱκέτευε. πρὸς ταῦτα ἱκέτευε. οἱ ἦ προσαπειλήσαντες ἧς ἐπεθύμει μάλιστα γῆς, μὴ μεταδοῦναι αὐτῆ, τὸν φόνον ἐπήργουν. αἰωρούμενος ἦ ὁ νίγερ, τιμωρεῖ μὲν ἐκείνοις ῥωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ὅτι τῆ πολέμῳ, κ πρὸς ἅπασι τοῖς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κ τῆ ἀσεβῶν ἐνέφηνεν ὁ θεὸς, κ τὸ δικαιότατον, ὅτι γενόμενος τῆς ἀλλήλων ὑποστάσεως ἔμιγλον ἐκ εἰς μάχεσθαι παρασάντες. νίγερ μὲν ἐν ἀνηρημένος, τοῖς δὲ καταλύσεως αὐτῆ φόβος ἐπεκύφισε. τῶ λαῶ ἦ μέρος ἐδὲν ἐλεῖν, ᾧ μὴ φρὴς ἀπόλλυσθαι ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰ αὐτῆ ἐνεχθὲν πνὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ ἦ μὴ πρόσφατον καὶ εἰρήνην, ὅτι χαρὰς ἐλάμβανε τὰς αἰτίας. ὁ μὲν μὴ ἦ ὅλως αὐτοῖς πρόσιον, ὡς ὑπόφανος, ὁ πρόσιον ἦ μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν ὁ θεραπεύων ἦ ὡς ὑπόκλυλος ὑποπτεύετο. μία ἦ ἦν τῆτο μεῖζον, κ τ μεῖζον τάτων τιμωρία, θάνατος. κ διέφυγε ὐδεὶς, εἰ μὴ σφόδρα τὶς ἦν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγλύαν, ἢ διὰ τύχλν.

Κεφ. κα. ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἔρμαιον ἡγούμενοι τλὺ στάσιν τῆ πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς τλὺ πόλιν, καὶ τὸν νέαν ασιανὸν ἤπειγον, ὡς ἂν ὄντα κέρδιον τῆ ὅλων, φάμενοι πρόνοιαν θεοῦ σύμμαχον σφίσι, τὸ τὲ ἁθῆναι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἴ μέν τοι τλὺ ῥοπλὺ ὀξείαν, καὶ ταχέως ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κεπάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαντας. οὐεσπασιανὸς δὲ πλεῖστον αὐτὰς ἔφη τὲ ὄντος ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χρεῶν τε καὶ ὅπλων ὑπόδειξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, οὐκ ἀκίνδυνον, ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

A domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia popularium, statímque eiecta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrisque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus B est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxiliis caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vrebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citiùs peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cædibus sæuiebant C cùm inuidia nobilitatem absumerēt metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui D etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eáque vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam, quàm primùm experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus restitissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adisset, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

CAP. II. De interfectis discordia Hierosolymorū.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: veruntamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potiùs cū periculo: quā secū quid esset vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidé ratione recta diceretur, nõ ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: móxque apparuit quàm vtile fuisset eius cõsilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autẽ fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coacernabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabãt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: híisque irritabantur noxij, quæ miserãda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requié beatiores videbãtur: & qui erãt in custodiis cõparatione sui cruciat', ĩsepultos quoq. fortuna-

A εἰ μὲν γὰρ ἐξάπινα ὁρμήσαιεν ὅτι τὴν πόλιν, αὐτοὺς ἐμποιήσειαν ἔριδας τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν ἔτι νῦν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ὑπεγείρειεν. εἰ δ' ἀθεμιθήσουσιν, ἀλίσιμοι γένοιντο χρήσεσθαι, διαφθαρησομένοις ἐν τῇ στάσει. στρατιᾶς μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν ἐξ ἀρχῆς, ἀκονιτὶ Ῥωμαίοις παραδόντα Ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατῷ χαριζόμενον. ὡς τε χεῖρον διαφθειρομένων χάριν οἰκείας τῇ ἐλευθερίᾳ, καὶ τῷ μεγίστῳ κακῷ στάσει χρωμένων, θνατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ὑποκαθῆσθαι τῷ κινδύνῳ, ἢ θανατῶσιν αὐθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσους. εἰ δέ τις οἴεται τὸ δόξαν τῆς νίκης ἐλαττώσειν ἴσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ δίκαιον τῆς ὕβρεως σφαλερώτερον, τὰ μὲν ἰσχύος κατορθώμασι λυσιτελίστερον. καὶ γὰρ οὐχ ἥττον ὠφελεῖς οἴεσθαι χρὴ τὴν χεῖρα λαμπρὰν, τοὺς ἐγκρατείᾳ καὶ σωφροσύνῃ τοὺς ἐναντίους ἐξελέγξαντας. ἅμα μέν τοι μιᾶμένων τῆς πολεμίων, ἔτι νῦν αὐτὸ στρατιὰ ἀναληφθῆσαν ὰν τῆς συνεχῶν πόνων ἐῤῥωμενίστερον ἄξειν. ἄλλως τε τῆς τοχαζομένων τῆς θεοῦ τῇ νίκῃ λαμπρότητος, οὐ τὸν τυχόντα καιρόν. οὐ γὰρ θεοῦ κατασπουδὴ ὅπλων ἢ τειχῶν, οὐδὲ θεοῦ συλλογὴν ὑπηκόων, Ἰουδαίους ἀχολεῖσθαι, καὶ τῷ ταρβεῖσθαι ἴσεσθαι κρ τῇ σιδήρου, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ ξαγχιαζομένοις, καθ' ἡμέραν οἰκειότερα πάχων, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖν τοὺς ἀλόντας. εἶτε σὺν τὸ ἀσφαλὲς τῆς συνοικίσεως, χειῶσι τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ αἱαλισκομένους, ἐᾷν. οὔτε τὸ δίκαιον τῷ καθορθώματος, ἐᾷ δεῖ τοῖς οἴκοι γενοῦσιν ὑπηκόοις, ῥᾳθύμως γὰρ διώκειν, οὐκ αὐτοῦ τὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα οὐκ ἀσφαλῶς λέγοντα, συνῄνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ἐδόκει χεῖμα τὸ στρατιωτικὸν τ' γνώμης αὐθαίρετος.

B

C

D

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἠυτομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς Κεφ. κβ.
φεύγοντες δυσδιάφορον. χαλεπὴ δ' ἐξόδου φυγὴ, φρουρεῖς ἀπειληφέναι τὰς ἀφόδους πάσας, καὶ τὸν ἀποστοῦντ' ἀλισκόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀποστάντα, διαχρωμένων. ὃ, γὰρ μὲν χρήματα δοὺς ὑπῆρχετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς σωζόμενος, ὥστε καὶ τελείπετο, τῷ δ' πένητι τὴ φυγὴν ὠνουμένῳ, μόνοις ἐπισφάττεσθαι τοὺς πένητας. νεκροὶ δὲ κῆ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο πανταχόθεν, καὶ πολλοὶ τῷ ἀρτιμένων αὐτομολεῖν, πάλιν τ' ἔνδον ὑπέλθειν ἠρῶντο. τ' γὰρ ἐπὶ τ' ταφῆς ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μᾶλλον. οἱ δ' ὡς τοιοῦτον ὠμότητος ὑπέκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρεμένοις, μήτ' τοῖς ἐπὶ τὰς ὁδοὺς κειμένοις ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τ' ταφῆς συγκαλύψαι κῆ τοῖς φύσεως νόμοις, ἅμα τ' τοὺς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασιν συμμιᾶσαι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δ' θάπτουσι πνὰ τ' προσπόντων, ὁ κῆ ἐκ αὐτομολῶσιν ὑπῆρχεν, θάνατος ἦν· κῆ ἄδωρος ἦν ταφῆς ὁ τ' ἐπὶφ χαριζόμενον. καθάλου τὸ εἰπεῖν, ἐδὲν ὕπως ἀπωλώλεσαν πάθος εἰ τ' αὐτὸ συμφορᾶς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ θέλω οἰκτείρειν, ταῦτα παροξύνει τοὺς ἀλιτηρίους, κῆ δοκεῖ μὲν τῇ ζώντων ὑπὲρ τοὺς ἀπηρημένους, ὑπὲρ δὲ τῇ νεκρῶν, ὑπὲρ τοὺς ζώντας τὰς ὀργὰς μετάφερον, καὶ δι' ὑποβολῶν ἄλλους, ὁ θρεῖν τοὺς φθαρέντας ὡς ἀδικουμένους ἐμανιόρχεν. οἵ, τε ἐν τοῖς δυσμενεστέροις αἰχιζόμενοι, κῆ σύλλειστοι, κῆ τὰς ἀτάφους ἀπο-

E

F

G

φαροι

φαυλον δαιμονας. καταπατεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτῶν
θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο δὲ τὰ θεῖα, καὶ τοῖς τῆ θεο-
φητῶν θεσμοῖς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύα-
ζον. πολλὰ γοῦν εἰς ἀρετῆς, καὶ κακίας καταγινώσκουσιν,
ἃ παλαιὰ οἱ ζηλωταὶ, καὶ τὸν κῆ τῶν πατρίδος θεοφιλείας τέλος ἠξίωσαν. ἦν γὰρ δή τις παλαιὸς
λόγος ἀνδρῶν, εἴθ' ὕστερον ἡ πόλιν ἁλῶναι, καὶ κατα-
φλεγῆναι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου. εἶναι δὲ καταση-
πτὰ, καὶ χεῖρες οἰκεῖαι θεομιαίνουσι τὸ τοῦ θεοῦ τέ-
μενος· οἷς οὐκ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δεδικότους ἑαυ-
τοὺς ἐπέδοσαν.

Κεφ. κγ. ΗΔη γοῦν ἰωάνης τυραννίδα, τὸ θεοῖς τοῖς ὁμοίοις
ἰσοτιμον ἠδοξεῖτο, καὶ κατ' ὀλίγους θεσπεσιούμε-
νος τὴν πονηροτέρων, ἀφνίαζε δὲ συνταῖς μαζος. ἀεὶ
γοῦν τοῖς μὲν τῶν ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ δ' αὐτῷ
θεοφιλῶν διαστηλώτερος, δῆλος ἦν μοναρχίας ἐπι-
ποθούμενος. εἶχον δὲ αὐτῷ, τινὲς μὲν δίκῃ, τινὲς γε κατ'
ἀνάγκην. δεινὸς γὰρ ἦν ἀπάτην καὶ δόλῳ θεσπαγεῖσθαι.
πολλοὶ δὲ θεοῖς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τὸ αὐτῷ, τὰς
αἰτίας ἤδη τῶν ὅλων ἐφ' ἕνα, καὶ μὴν πολλὰς ἀνα-
φέρεσθαι. τό γε μὴν δραστήριον αὐτῷ κατὰ τὴν χεῖρα, καὶ
κῆ γνώμην δεφόρως εἶχεν οὐκ ὀλίγους. πολλὴν γοῦν
μοῖραν τῶν αὐτανδρισταμένων ἀπολέσας, παρ' οἷς ἴσχυε
μὲν καὶ φθόνῳ, δεινὸν ἡγουμένων ὑποτετάχθαι τῷ
φρονήσαντι. τὸ πλέον δ' ὀλίγοις τῆς μοναρχίας ἀπέ-
ζεπτον. ἔτι γὰρ καὶ ταλύσιν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτῶν ἅπαξ
κεκρατηκότων, καὶ καθ' ἑαυτὴν θεόφασιν ἕξειν, τὸ τῆς ἀρ-
χῆς ἀπαθεὲς ἄγαν. θεμερεῖς γοῦν πολεμοῦσι ἕκαστος ὅτι
ἂν παθῶν, ἢ δ' ἁλόντας ἑκουσίους ἐς αἰχμαπόδεκτον μοῖραν
θεδιπολίως δεχεῖται μὲν οὖν τάσις ἐν τούτοις, τοῖς
ἐνεστηκόσιν ἰωάνης αὐτεκασίλλων. ἀλλὰ τὰ μὲν
θεοῖς ἀλλήλοις αὐτοῖς δὲ φυλακῆς ἦν, καὶ ὑγιὲς ἢ μικρὸν
ἔπαθ' ὑπερβολίζοντες τοῖς ὅπλοις. μεῖζον δὲ κῆ τῶν δή-
μου, καὶ πότερον πλοῦτον λείας αἰσχύουσιν αἰτιφιλονεί-
κουν. ἐπεὶ δὲ ἡ πόλις ἔτι τοῖς μείζοσι κακοῖς ἐχθμά-
ζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ τάσι, κῆ συγκεχυμέ-
νοις ἦν τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει δεδιδραπετηκότες ἐκ τῆς οἰκείας, ἔφυγον θεοῖς τοῖς ἀλλο-
φύλοις, καὶ θεοῖς ῥωμαίοις ἧς ἀπέλιπον ἐν τοῖς ἰδίοις
συντυχίαις, ἐξιὼν δ' ὑπῆρχον ἢ δὴ καὶ κακὸν ἐνεστὸς πρὸς
ἢ τῶν εὐθὺς καταλυσιν.

Κεφ. κδ. ΦΡάδιον ἦν ἁπάντων ἱεροσολύμων, καρτερώτατον
ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων ἐς ἱππικὴν θέσιν κτί-
σεως ἐν πολέμου ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κα-
τεσκευασμένον, ὃ ἐκαλεῖτο μασάδα. τοῦτο θεοκατει-
ληφότες οἱ θεοστασιαρχούμενοι σικάριοι. δι' ἣν αἰτί-
αν πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς ἦν τῶν ῥωμαίων ἐφα-
πτομένων, τάσι ἢ καὶ τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσο-
λύμοις ἰουδαίους ἀπόδυτον δεδιημένους, ἀφροτέρων
ἥπτοντο ἁλωμάτων. ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἣν
ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξοδίου τοῦ ὑπ' αἰγυπτίοις δου-
λείας, ἀπεθυμίζες εἰς τὰ ἐπάγειον γῆς, κατῆλθον νύκ-
τωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δεδιαφθορότες. καὶ πολίχνιον
τινὰ καταξέχουσι καλούμενον ἐγγαδδί, ἐν ᾧ τὸ μὲν
ἀμυντικὸν δυνάμενον πρὸς ὅπλων ἄλκαθαι, ἐπὶ συνελ-
θόντων, φθάσαντες ἐπέδυσαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

A tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta,
B fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

Cap. III. De Gadarensium deditione & strage.

C AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis nó obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd solus dominari cuperet non latebat, eique sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus au-
D tem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: ni-
E hílque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum bene-
F ficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad múnimenta belli, tutandísque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi
G cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriã salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decepti, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre,

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, suprà septingentos interfecerunt. ædibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massâda portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebâtur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nulláque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamé erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarêtur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autê vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimêtum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatê ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabât, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitatê Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nulláque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesum comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiáque iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarẽsiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterẽt, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacẽ diligerẽt, si bellũ gerere nolẽtes quidẽ posse viderẽtur. Vespasianus autem missso Placido cum .v. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

τὸ γὰρ φυγεῖν ἦν τοῖς ὀνηιαμένοις τε καὶ παῖδας, ἐπὶ ἑπτακοσίους μάλιστα ἐγένοντο. ἔπειτα τοὺς τε οἴκους ἐξεσκευασμένοι, καὶ τὸν καρπὸν τοὺς ἀκμαίους ἀρπάσαντες ἀπήνεγκαν εἰς τὴν μασάδα. καὶ οἱ μὲν ἐλαύνοντο πάσας τὰς ἐφεξῆς κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπέδραμον ἅπασαν, προσῳφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἑκατονταχόθεν οὐκ ὀλίγων. ἐκινοῦντο δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῶν Ἰουδαίας κλύματα, πᾶσι τοῖς ἐρημῖν τὸ ληστρικὸν καθάπερ ἐν σώματι τοῦ κυβερνήτου φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεκάσχε, διὰ γοῦν τὴν ἐν μητροπόλει στάσιν καὶ ταραχὴν, ἃς εἶχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τῶν ἀρπαγῶν, καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἀρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίστατο, σωματοφυλάκων μὲν τε καὶ συνομωμόκων καὶ λόχων, στρατιᾶς δὲν ἀληθοῦς, πλείους ἢ λῃστείας, προσπόλιον ἐκεῖς καὶ πόλεσι καὶ κατοῦδαι μὲν συμβαίνειν, ἐφ' οἷς ὁρμήσαντο εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἐληφθήσεσθαι. φθάνειν δὲ ταῖς ἀμύναις ἐς λῃστὰς ἅμα ταῖς ἁρπαγαῖς ἐπιδιδρασκόντων. οὐδὲν δὲ μέρος ἦν τῆς Ἰουδαίας, ὃ μὴ τὴν προσαμφοτέρην πόλιν συναπώλυτο.

ΤΑῦτα ἐπιστάσιν ἔδωκε τῷ αὐτομόλων ἀπαγγέλλειν. καὶ πρὸ μὲν φρουρούντων τὰς ὁδοὺς τῶν στασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὁπωσοῦν προσιόντας, ὅμως ἦσαν οἱ διαλαθόντων, καὶ καταφεύγοντες εἰς τοὺς ῥωμαίους, ἐπὶ στρατηγὸν ἐπῆγον ἀμύναν τῇ πόλει, καὶ τὰ τοῦ δήμου φρονοῦσαν λέγοντα. διὰ γὰρ τὴν πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν, αἰτιῶνται μὲν τοὺς πολλοὺς, καὶ ἀπειλοῦσι τοῖς φρονοῦσι τὰ συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲν δοκεῖν ἐπολιορκῆσθαι αὐτοῖς τὴν ἱερὰν πόλιν, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξειν πολιορκίας. ἐφ' ᾗ τὰ μὲν πρόπυλα τὰ λῃστῶν, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐπιβοηθοῦν τῇ πολιορκίᾳ καθαιρεῖν. ἐλθόντων οὖν ὅτι τὰ μάλιστα μητρόπολιν τὴν χώραν ἐπιφερῆ τῇ μέτρῳ μέτρον, εἴσοιτο εἰς τὴν πόλιν. καὶ δὴ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρᾳ τὸν στασιαστὴν, πρεσβεύσαντες ὡς αὐτὸν περὶ παραδόσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ δέει τῶν ἰδίων. πολλοὶ γὰρ τὰ μάλιστα κατῴκουν πλούσιοι. τοῦτον τὴν πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ ἀγαθοὶ, πλησίον δὲ ἤδη ὄντος οὐκ ἀσπασίου διεπύθοντο, καὶ κρεῖττον μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπιγνῶναι δύνασθαι, τὴν τε σὺν ὀργῇ ἐλθόντα πλήθει λῃστῶν, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες οὐ μακρὰν τῆς πόλεως. φεύγειν δὲ περὶ πάντες ἐδόξουν αἰσχύνῃ καὶ μηνύσεως καὶ τῆς αἰτίας εἰσπραξόμενοι τιμωρίαν. συλλαβόμενοι δὲ τὸν Δόλεσον, ἔκτα γὰρ ἦν οὐ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τῆς πόλεως πρῶτος, ἀλλ' εὐνοίᾳ καὶ τῇ περὶ Οὐεσπασιανὸν πίστει, κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς πρὸ αἰσχυνόμενοι, διέδραμον ἐκ τῆς πόλεως. ἐπὶ δὲ ῥωμαίοις ἤδη τοῖς ῥωμαϊκοῖς δυνάμεως, ὅτι δῆμος τῆς Γαδάρων μετὰ δ' φυγὴν τὸν στασιαστὴν εἰσεδέξαντο δεξιὰς παρ' ἀμφοτέρων πίστεως λαβόν, καὶ φρουρὰν ἱππικὴν τε καὶ πεζὴν, πρὸς τὰς τῆς φυγάδων κατασκοπάς. τὸ γὰρ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιῶσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τοῦ τὴν ἐρημίαν ἀγαπᾶν, καὶ μηδὲ βουλεύεσθαι πολεμεῖν. οὐεσπασιανὸς δὲ, ὅτι μὲν τοὺς δραπέτας ἐν τῇ Γαδάρων, πλησίον ὄντα ἱππεῖς πεντακοσίους, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμψῃ,

μὴ

καὶ ὁ τῶν ἄλλων στρατιᾶς ὑπέστρεψεν εἰς καταφυγήν. οἱ δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐπιόντας, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλεῖσθαι βιαζόμενοι πρεσταχορθοῦσιν. ἐν ᾗ πλῆθος οὐκ ὀλίγον διέφθειρε, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προσπεσόντες. ὅτι τοὺς ἔξω τὸν περίβολον. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν, ὀλίγον εἴξαντες ἅμα καὶ προσπαλίσαντες τειχιοῦντας αὐτοὺς ὑπὸ τοῖς τείχεσι πορρωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς ὅπλα τὸ σφέτερον πλῆθος ἐπελαύνοντό τε, καὶ κατεπόντιζον. καὶ τὰς μὲν φυλάδας αὐτῶν οἱ ἱππεῖς ὑπερέμενον, ταῖς συμπλοκαῖς δὲ τὸ πλέον διέφθειρον. ἐμάχοντο πλείονα τάλαντα ὅπλα οἱ Ἰουδαῖοι διαφθείροντο. περικεκυμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τῇ παντοδαπίᾳ ὥσπερ τῷ τείχει μένοντες, αὐτοὶ μὲν οὐκ ἄνευρον βέλεσι δοῦναι, οὐδὲ ὑπόπτοις ῥῆξαι τὴν φάλαγγα. ἐξεπέπειρντο δὲ τοῖς ἐπέπροις βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις θηρίοις ἀθρόοι ὅμοιοι, ἅρμασιν ὅτι τῇ σίδηρῳ. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ σῶμα παρόντες τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκιδνάμενοι. ἀναδὲ γὰρ τὸν πλατεῖαν τὰς ὅπλα ὁρμῆς αὐτῶν ἐξεκλείσαν, καὶ συνεχῶς παρελαύνοντες κατὰ ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔτρωσαν ἅμα, καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενοι, δυσχερῶς αἴρει τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δίκην τοὺς πόρρωθεν αἰσθόμενοι, μέχρι βίᾳ διεκπαίοντες οἱ γηραιότατοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ὅπερεία δὲ ἦν τοῖς φύλαξι. οὔτε γὰρ ἀπεκλεῖσαι τοὺς ὑπὸ τῶν γαλατῶν ὑπόμενον, ἐφ' τοὺς σφετέρους, καὶ δεξάμενοι συναποκλεῖσαι προσπεσόντας. ὁ δὲ καὶ σωθῆναι σωσάντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ἃ μὴν ἀλλὰ καὶ φθάσαντων ἀπόκλεῖσαι τὰς πύλας, προσβαλὼν ὁ πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης ὑγιαίως ἀγωνισάμενος, τὸ τείχους, καὶ τὴν ἑσπέραν ἐπεκάτω. τὰ μὲν οὖν ἀρχὰ πλῆθη διεφθάρητο, φυγῇ ὁπῆν τῷ δυνατωτέρῳ, τοὺς ὁ οἰκίας οἱ στρατῶν διήρπασαν, καὶ τὴν κώμην ἐνέπρησαν. οἱ δὲ λοιποὶ ἐξ αὐτοῦ τοὺς καὶ τὴ χώραν συναίσησαν. καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες ὅτι μεῖζον, τὸ ὁ ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὅπισθεν λίγοντες, πάντας παντοδαπῶς ἐξέστησαν τοῦ διώκοντος τε παμπληθεῖς, ἔφυγον ὅτι ἱερειχοῦντος. αὖτε γὰρ ἔτι μόνη τοὺς ἐλπίδας αὐτῶν ἔθαλπε τὰς σωτηρίας, καρτερὰ τείχει τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. πλάκιδος δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τοὺς προσαγούσης διαφορίας τὰ βάρβαρα εἶπεν. καὶ μέχρι μὲν ἰορδάνου τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους, αἴρει. συνελάσας δὲ πρὸς τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύματος, τοσοῦτον γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, αὐτὸς παρεσκεύαστο. παρόξυνε δὲ ἡ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ τοὺς ὄγκους ὅπλων παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τοὺς τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες, οἷς τὸ ῥεῦμα κατέβαλεν. καὶ τὸ μὲν ἐς χεῖρας αὐτῶν ἐλθεῖν, μύριοι καὶ τετρακισχίλιοι, τὸ δὲ διαδὸς ἐμπεσόντας εἰς τὸν ἰορδάνην πλῆθος ἀκουσίως, ἄπειροι λοιποὶ. ἑάλωσαν δὲ ὧδε δισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, λεία τε παμπληθὴς ὄνων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις μὲν ὧν, ὑπὲρ ἐλάττων ἦλθε ἡ πληγὴ τοσαύτα,

A ipſe cum cæteris militum copiis Cæſaream regreditur. At fugitiui poſtquam equites repente à tergo inſequentes vidêre, priuſquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen eſt Bethenabro, ſe recepêre. vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hisq; partim volētib⁹, partim vi armatis, temerè cōtra Placidū eiúſq; milites proſiliūt. Illi autem primo quidem impetu paululum receſſerunt, ea ſimul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde loco opportuno circundatos, telis agentes eminus ſauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præuenebantur Iudæi: qui verò manus conſeruiſſent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonſtrantes. condenſos enim aggrediendo Romanos, armis non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem telis aditum non inueniebant, neque ſufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immaniſſimis feris ſimiles ruebant vltro in ferrum, & ſternebantur, alij gladiis ora percuſſi, alij ab equitibus diſſipari: quoniam cura erat Placido, curſum eorum à vico intercludere: aſſiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectēs, vnà etiam libratis ſagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapſi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem cuſtodes quid agerent neſciebant. Nec enim excludi Gadarenſes ſuorum cauſa patiebantur: & ſi eos recepiſſent, vnà cum his ſe peritutos videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulſis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præcluſis, admoto milite Placidus ad veſperam vſque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus eſt: ibíque tunc vulgus quidem ineris occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus eſt. Qui verò inde euaſerant, tam ſecum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta ſeceſſerunt. hæc enim etiam tunc eorum ſpem ſalutis fouebat, quòd eſſet valida & populoſa. Placidus verò equitibus rebúſque an proſperè geſtis fretus eos inſequebatur: & vſque ad Iordanem quidem ſemper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum tranſire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque neceſſitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incurſus excipiebant. à quibus multi perculſi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæſi ſunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim ſuſtinere non poſſent, in Iordanem ſponte deſilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta ſunt circiter duo millia virorum ac ducenti: cum præda maxima ouium & aſinorū itémque camelorum & boū. Iudæis quidē hoc vulnus inflictum quamuis par ſuperioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IIII. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone deciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minùs Italiæ metuendum exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſarcam adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſita, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extẽditur.

A ἢ μείζων ἐδόξει ἑαυτῷ, ἀλλὰ τὸ μὲν μόνον τὴν χώραν ἅπασαν δι' ἧς ἔφυγον πλεσθῆναι φόνου, καὶ δι' ὅλης ἐκβαλεῖν ἤδη τὸν Ἰορδάνην, ἀνάπλεων δὲ καὶ τὴν σωμάτων καὶ τὴν ἀσφαλτῖτιν λίμνην, εἰς ἣν παμπληθεῖς ὄντες τῷ ποταμῷ κατεσύροντο. πλάνητος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰς πλησίον πολίχνας καὶ κώμας, καταλαμβανόμενός τε ἄβιλα, καὶ ἰουλιάδα καὶ βησιμώθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, εἰς ἃ κατέστησεν ἐκάστῃ τοὺς ἐπιτηδείους τῆς καταμένειν. ἔπειτα σκάφεσιν ἐπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας ἀνῆρε τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν χώραν καὶ τὴν πρωτεύουσαν, ἐφεστήκεσαν ἢ ἐάλω πάντα, μέχρι μαχαιρῶν τοὺς.

ΕΝ ᾧ τούτῳ τῷ περὶ τὸν γαλατικὸν ἀγγέλλεται κίνημα, καὶ ὑπόληψις ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐπὶ χείρονα μεταστῆσαι τὴν ἡγεμονίαν ἐκ τῶν Νέρωνος, ἐφ' οἷς οὐ κακῶς ἐποίησεν ἀναγραπτέα μοι πρότερον ἐπὶ τοσοῦτον ἐλθεῖν εἰς τὸν ἑρμηνέα τὸν πολέμου τὰ ἡγεμονικὰ καὶ τὴν αὐτοκράτορα, ἐπικρίσεως ἔσεσθαι τοῖς καὶ τὰ Ἰταλικὰ φόβους. ἕως μὲν οὖν ἐπῆν ὁ χειμών, τοὺς ὑπηλμένους διασφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς. διαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθίστας, κατὰ τοπάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ αὐξήσας, καὶ τὴν παρασκευὴν. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀρχεῖν τὰ ἔαρος, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τῆς δυνάμεως, ἤγαγεν ἐπὶ τὴν καισάρειαν ἐπὶ αὐτοπαξίδος. εὐθὺς δυσὶν ἡμέραις ἐγκατασκευάζεται τοῦ πόλιν, τῇ ἕκτῃ παρὼν καὶ καίων τὰς πλείστας πάσας. καταστρατοπεδεύει δὲ τὰ περὶ τοῦ θαμνᾶ τοπαρχίαν, ἐπὶ λύδδης εἰς ἰαμνίας ἐλθόντι. εἰς παραλαμβανομένας ἑκατοντάρχας ἱστάσας οἰκείοτερας τῇ παρασκευῇ ἱκανοὺς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖσθαι. καταλαβόμενος δὲ τὰς ἐπὶ τοῦ μητρόπολιν αὐτῇ εἰσβολάς, στρατοπεδεύει τε τῷ ἕλει, καὶ τὸ πέμπτον ἐπ' αὐτῇ τάγμα καταλιπών, παράσχοι μὲν τὰ ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τοῦ βεθλεπτηνῶν τοπαρχίαν. πυνθάνεται δὲ αὐτοῦ τε καὶ τὴν γλυκίωνα αἰτίαν, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ἐπιτηδείους τόποις ἐπιτείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαιτάτας τῆς ἰδουμαίας, βίτασιν, καὶ καφαρτωβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζεται δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγον, οἳ κατασχόντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τὸ λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν δὴ τὴν σαμαρείτιδος, καὶ καθεξῆς τοῦ πόλιν καλουμένην, μαθὼν δὲ ἐκεῖ τὴν ἐπιτηδείων καταβαίνειν εἰς κορέαν δ' ἑτέραν διὰ μέσου στρατοπεδεύει. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ὃν αὐτῷ συμμίσγει ξαῖος εἰς τὴν ἡγεμόνων, τοῦ ἐκ τῆς πρεσβείας ἄγων δύναμιν, ἤδη τὴν ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος φθάσαν τοῦ ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τοῦ ἐπὶ μεσολύμων ὀρεινὴν διαπεφεύγει, καὶ καταλειφθὲν δ' ἐκ ὀλίγον διεφθάρη.

ΤΗΝ δὲ πόλιν ἔρημον καταλάβομεν, ἥτις ἦν μὲν ἐκ πολὺ, φίλον δὲ καὶ αὐτῇ ἐκάλουν ὄρος μικρὸν ἐκ τοῦ ἐρήμου κλίμα μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς πρὸς τὸν ἀσφαλτίτιδος,

Κεφ. κς.

Κεφ. κζ.

ἔστι δὲ ἀθώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον δι' ὃ τὴν ἀγρο-
νίαν. ἀπόκειται δὲ ταύτῃ, τὸ ὄρος τὸν Ἰορδάνιον ὅρος,
ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῆς βορείου κλιμάτων.
διατείνων δὲ εἰς μεσημβρίαν ἄχρι Φομόρρων, ὅπερ
ἀείζει τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ
σιδηροῦν καλούμενον ὄρος, ἀπτικῶς μέχρι τῆς
Μωαβίτιδος. ἀπὸ μέσου δὲ τῶν δύο ὀρέων κεῖται τὸ μέγα
πεδίον καλούμενον, ἀπὸ κώμης Γενναβρὶν, διῆκον μέχρι τῆς
ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτοῦ μῆκος μὲν σταδίων
χιλίων ἑξακοσίων, εὖρος ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν. μέσον
ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου τέμνεται. λίμνας τὸ ἴσον τὴν τε ἀσφαλ
τῖτιν καὶ τὴν Τιβεριάδα, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἁλμυ-
ρά ἐστι καὶ ἄγονος, ἡ δὲ Τιβεριὰς γλυκεῖα καὶ γόνιμος.
ἐκπυροῦται δὲ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, καὶ δι' ὑπερ-
βολὴν αὐχμοῦ, δεινὰ ἴσχει νοσῶδη τὸν ἀέρα. τῶν γὰρ ἀν-
υδρον, πλὴν τῶν Ἰορδάνου, παρὰ καὶ τοῖς μὴ ὅλως τὰς
ὄχθας φοινικῶνας διαλιπόντος, καὶ πολυφορωτέ-
ρους ἔτι συμβαίνειν. ἧττον δὲ τοῖς πόρρω κειμέ-
νοις. ἔνθα μὲν τοι τὴν ἱερουσίαν, ἔστι πηγὴ δυ-
ψιλής τε, καὶ πρὸς ἀφθόνιας λιπαρωτάτη, ἔνθα τὴν
παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν ἱππεῖς ὁ ναυῆ παῖς,
στρατηγὸς ἱβραίων, πρώτην ἐλευθέρας χαναναίων δο-
ρίκτητον. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρ-
χὰς, οὐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀναμβλύ-
νειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν
ἁπλῶς νοσῶδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐξημερωθῆναί τε καὶ
ἡμέραν τοιαύτην ὑγιεινοτάτην, καὶ γονιμωτά-
την, ὑπὸ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν
ἔτι ἡλίᾳ καὶ ἐλισσαίῳ, ὃς ὑποξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν
ἱερουσίαν, θείαν δή τινα φιλοφρονησαμένων αὐ-
τὸν τῆς αἰθρίας, αὐτούς τε ἀμείβεται, καὶ τὴν χώ-
ραν αἰωνίᾳ χάριτι. προελθὼν γὰρ ἔτι τὴν πηγὴν, καὶ
καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλήρες ἅλατι ἀγγεῖον καρύ-
ου, ἔπειτα εἰς οὐρανὸν δεξιὰν ἀπατείνας δηχθείς,
καὶ πηγὴν αὐτοῦδὰς μειλιχτηρίοις χρώμενος, τὸν ὑδῶ,
ἠτεῖτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας
αὐοῖξαι. τὸν δὲ, ἱλεωσάσθαι τῆς ῥύσεως γονιμωτέ-
ρους ἀέρας, δοῦναί τε ἅμα καρπῶν δίθυμίαν τοῖς
ὄπιχωρίοις, καὶ τέκνων ἀγαθοχίαν, μηδὲ ὑπολιπεῖν
αὐτοῖς τὸ τούτων ἐνδεὲς πικρὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δί-
καιοι. ταύτας ταῖς δίκαις πολλὰ προχειρουργή-
σας, ἐξ ὑπερθέσεως ἔρρυσε τὴν πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν
ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ ἀβλαβὲς ὕδωρ, ἐκ τοῦ
τε διτεχνίας καὶ κάρου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην
γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον
ἐφάψαιτο τῶν χώρας, τοσοῦτόν ἐστι τῆς μέχρι κάρου
χρονιζόντων. παρὰ καὶ τῆς μὴ διαλείποντος χρωμέ-
νων, ἢ ὅπως ὀλίγη τούτου δὲ τῆς ὀλίγου διαλεί-
πεις. ἀρδεῖ γοῦν πλείονα τῆς ἄλλων ἁπάντων, καὶ πε-
δίον μὲν ἑπτήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος ὃ
ἔσχατον. ἐκφέρει τε ἐν αὐτῷ φοινίκων καλλίστους
τε καὶ πυκνοτάτους; τῆς δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων
ἡμῖν πολλὰ ταῖς γεύσεσι, καὶ ταῖς παρηρείαις διά-
φορα. τούτων οἱ πότερα πατούμενοι, καὶ μάλι διαλε-
λεῖς αἰδίασιν, οὐ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χείρους. ἐν μελιτοφό-
ρος ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτα-
τον τῆς τῇδε καρπῶν, κύπρον τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς
οὐκ ἂν ἁμάρτοι τινὰ εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

A totus autem aſper eſt, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vſque ad Bacra, quæ Petram diſterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc eſt etiam Ferreus mõs appellatus, ad Moabitidem vſque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabata vico ad lacum Aſphaltidem vſque patens, habet du-
B centorum & triginta ſtadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúſque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Aſphaltites & Tiberienſis natura contrarij. namque alter ſalſus ac ſterilis eſt, Tiberienſis vulgo dulcis & fœcundus. æſtatisque tempore illa planicies ardore ſolis incenditur, & vitioſo opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem: vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis ſunt ma-
C gis floreant, & fertiliores ſint: minus autem quæ longè remotæ ſunt. Ad ipſam verò Hiericho largiſſimus fons eſt, rigandíſque aruis vberrimus, iuxta veterem ſcaturiens ciuitatem: quam Ieſus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello poſſederat. Hunc fontem aliquando ferunt nó ſolùm terræ atq; lignorum fructus, ſed etiam fœminarum partum obtundere ſolitum, cunctáq; pariter morbo ac peſte corrumpere. Poſtea verò manſueuiſſe, contráque ſaluberrimum ac feraciſſimum eſſe factum ab Heliſæo
D propheta: qui Heliæ notus fuerat atque ſucceſſerat. Receptus enim hoſpitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipſos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus eſt: progreſsúsque ad fontem, lagenam fictilem ſalis plenam in profluentem aquam miſit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipſum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vberratem fructuum quàm ſucceſſionem
E prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iuſti manerent. ad has preces ex diſciplina manibus quoq; multa operatus, fontem immutauit: & qui antea cauſa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis auctor eſt effectus. Denique rigationis eius tanta potentia eſt, vt ſi attigerit modo terram, ſapidior ſit, aquis diu perſeuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò
F parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes ſpacium rigat, & ſeptuaginta quidem ſtadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradiſos ac denſiſſimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam ſapore quàm nominibus
G varia: quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix eſt illa regio, & opobalſami ferax, qui omnium pretioſiſſimus eſt fructus ibi naſcentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum eſſe illũ tractũ dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ ſunt cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facilè toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, & cæteris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat, virésque ſuggerat æſtiuo tempore: quo ſic peruſta eſt illa regio, vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpiritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri ſumit. hyeme verò contepeſcit, cáque merſis mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis c l. ſtadiis, & ab Iordane ſtadiis l x. totúmque habet à Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æquè tamen inculſtum ac ſterile. Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima ſũt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facilè poteſt. Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cauſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis variata reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naues trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet à cumulo, donec menſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem vtile non modò ad compagines nauium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus cóflagraſſe memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colore quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula ciuſmodi fidem habet ex facie.

CAP. VI. Geraſæ deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores concludi vndiq; cupiens apud Hiericho & Adidã caſtellis erectis, vtrobiq; auxiliariũ pariter ac Romanorũ præſidia collocat.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς, πάντα χώδην ἀξιόλογον τοῖς Καισ.
ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εἰ τῇ ἱερειχοῖ, ἐ ἐν ἀδιδοῖς ἐγείρῃ στρατόπεδα, ἐ φρουρὰς ἀμφοτέραις ἵλας διέσπειρεν ἔκ τε τῶν ῥωμαϊκῶν ἐ συμμαχικῶν τάγματος.

πέμπει

πέμπει δὲ καὶ εἰς γέρασα Λέντλον Αἴνιον, ὃς δὴ μοῖραν μὲν ἱππέων, καὶ συχνοὺς πεζούς. ὁ μὲν οὖν ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν, ἀπροσδόκητον μὲν χιλίους τῶν νέων, ὅσοι μὴ δι' ἀγροφυλακῆν ἔφθασαν γυμνασιαρχήσαντες, καὶ τὰς γυναῖκας ἁλόντες, καὶ τοὺς παῖδας ἀγαρπάσαντες τοῖς στρατιώταις ἐπέδωκεν. ἵππους τε τὰς οἰκίας ἐμφορήσας, δῆλα τοῖς πέλας ἐκάμας ἐχώρει. ῥυσὴ δὲ ἦσαν τῷ δυνατῷ, καὶ φθορὰ τῷ ἀδυνατέρῳ. τὸ καταλῃφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίμπρατο, καὶ διέλιπόν τε τὸν πολέμου, πρίν τε ὀρεινὴν ὅλην, καὶ τὴν περὶ Ἱερόσολυμα πᾶσαν, οἱ δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις ταῖς ἐξόδοις ἀφίρηντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν θεραπευομένους οἱ ζηλωταὶ παρεφυλάσσοντο. τοὺς δὲ οὕπω τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, ἀρχὴν ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τὴν πόλιν ἐφείχουσα.

Κεφ. κθ. ΟΥΣΠΑΣΙΑΝΟΣ δὲ εἰς καισάρειαν ὅπως ἐπανέρχεται, καὶ καταστὰς ὀλίγον μὴ πάσης τῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτὴν τὴν ἱεροσόλυμων ἐξελαύνῃ, ἀγγέλλεται νέρων ἀνῃρημένος, ξισπαΐδικα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, ἐφ' οὗ λέγειν δὲ τρόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβρισεν πᾶσιν ὑσὶ τὰ θεάματα τοῖς ποντικοῖς, συμφιλῶν καὶ πηλλίνῳ, πᾶς γε ἀναξίοις τῆς ἐξηλευθέρου, καὶ ὡς ὑπὸ τούτων ὑπερηλαύνεις, καὶ ἐλεύθερα μὲν ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀπάντων, ἐξεσται δὲ συὶ πᾶσαι τὴν πιστῶν ἀπολαβόντα, εἰς τοῖς θεατρίοις ἐκτὸν αἰτίλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μὴ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κατὰ τὴν γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐπολέμησεν, καὶ πῶς γάλβας ὑποδεχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἱσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῆς στρατιᾶς αἰτιαθεὶς δῆλα τὰ φρονεῖν, ἐδολοφονήθη κατὰ μέσην τὴν ῥωμαίων ἀγορὰν, ἀπολιπὼν τὸ αὐτοκράτωρ ὄνομα, τὴν δὲ τούτου στρατιὰ δῆλα τοὺς οὐιτελλίου στρατηγοὺς καὶ κατέλυσεν. ἵππους τοὺς κατ' οὐιτέλλιον ταράχους, καὶ τὸ ἐπὶ τὸ καπετώλιον συνεβόλλω, ὅπως τὸ αὐτονίου φρίμος καὶ μουκιανὸς, ἐξαφθείσης οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ πλήματα, κατὰς εἶλαν τὴν ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα διεξιέναι μοὶ ἀπ' ἀκριβὲς παρήτησαίμην, ἐπεὶ δὲ δι' ὄχλου πᾶσιν ὄντι, καὶ πολλοῖς ἐλλείπειν τὰ καὶ ῥωμαίων ἀναγέγραπται. σαναφείας δὲ ἕνεκα τοῦ θεαμένου, καὶ τὰ μὲν διηκριβωμένα τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπισημήνασθαι. οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον, ἀνεβάλλετο τὸν τοῦ ἱεροσόλυμων στρατείαν, καταστὰς πρὸς τίνα ῥίψῃ τὸ κράτος μὴ τέρατα. αὖθις δὲ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ὅτι τι καὶ τὸ πολέμου κάκεῖνον οὐκ ἐπιχείρει. πέμπει δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον καὶ λυσόμενον τὰς περὶ ἰουδαίων ἐντολάς. ὁ αὐτὸς δὲ αὐτὸς ἅμα τίτος ἀκριβῶς ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἤλαυνε. καὶ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος δὴ λοιπὸν ὄντος, μακρὰς ναυσὶ πλεύσαντι, φθάνει γάλβας ἀναιρεθεὶς, μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἡμέρας ἑπτὰ, ἐξ οὗ τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν ὅδων, αὐτοκρατορεύσας τὸν πρῶτον. ὁ μὲν οὖν ἀχαΐας εἰς τὴν ῥώμην ἀφικνεῖται λέγων, μηδὲν ὀρρωδήσας πρὸς τὸν μεταβολήν. πάντες δὲ κατὰ τὸ παρὸν ὁρμὴν ὅτου τῆς ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει, καὶ κατὰ τάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τὸν πατέρα. καὶ οἱ μὲν μετεωροι τὴν ὅλων ὄντες, ὡς δὲ σαλευομένης τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἐπρεσβεύοντο τὴν δὴ ἰουδαίοις στρατείαν, καὶ δὴ τὸν περὶ τῆς παρὸν φόβον, τὴν δὴ τοῦ ἀλλοφύλου ὁρμὴν, ἄνωθεν ἐνόμιζον.

A Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multiſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud B Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, C nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum D incuſarus à militibus, tanquam humiliotis eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem E rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone Geraseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémq; liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. lámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam populatium, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelúcas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cæteræ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomen est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarū misit, vt castellū traderent persuasurū: quem quidem sine mora suscepêre custodes,

Κεφ. λ.

Ἐπαίρεται δὲ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. ἦν δέ τις Γιώρας, σίμων τὸ γένος γεραση-νός, τὴν ἡλικίαν νεανίας, πανουργίᾳ μὲν ὑπολείπων τὸν ἰωάνην, ἀφειλκυσμένος δὲ ἤδη τὴν πόλιν. ἀλκῇ δὲ σώματος, καὶ τόλμῃ δι-αφέρων, διὸ καὶ ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐξ ἧς εἶχε τοπαρχίας ἀκραβατηνῆς πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μάσαδα λῃστὰς προσῆλθεν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπέρχεσθαι αὐτοῖς παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν, αὐτοὶ δ' ἄνω ἔμενον, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. εὐθὺς δ' ἦν συγγένειαν ἐνθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπερινόμους λαὸν αὐτοῖς ἔχειν, καὶ συνεπόρθει τὰ περὶ τὴν μάσαδα, οὐ μὴν ὅτι τὰ μείζω προεκαλεῖτο. οἱ μὲν δὲ ὑπεικόντες τῷ φρουρίῳ, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μαχεσὰν ἐδιδίεσαν. ὁ δὲ τυραννίδι, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὸν αὐτοῦ τελευτὴν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρει-νὴν ἀφίκετο, κἀκεῖθεν κηρύξας δούλοις μὲν ἐλευθερίαν, λῃσταῖς δὲ ἐλευθέροις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν. ὡς δὲ διὰ αὐτοῦ καρτερὸν τὸ συνταγμα ἦν, τὰς κατὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέτρεχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐθαῤῥεῖ καταβαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. καὶ πεδιὰς πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ δὲ πρὸς τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν δεξίαν τῆς καθεστώσης ἐφιέμενοι δυνάμεως, καὶ οὐκ ἔτι ἦν δούλων μόνον, οὐδὲ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα προσθήκη. κατέτρεχε δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι μεγάλης ἰδουμαίας κώμας καλουμένην κατὰ τεῖχος καταστρέψας, ὥσπερ φρούριον πρὸς ἀσφάλειαν εἶχεν. καὶ δὴ τὴν φαρὰ πρόσω χωρήσας φάραγγα, πολλὰ μὲν αὐλῶνας παλαιὰ, πολλὰ δὲ σπήλαια, πολλὰ δὲ ἕτοιμα, ταμιεῖα εἶχεν ὑποτυραννίδι, καὶ δὴ λείας ἐκδεχόμενα. αἰσθόμενοι δὲ καὶ τοὺς ἁρπαζομένους εἰς αὐτὰ καρποὺς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων δίαυταν εἶχον ἐν ἐκείνοις. δῆλος δὲ διὰ τούτων τὸ συνταγμα προγυμνάζων, καὶ τὰς ὁρμὰς καὶ τὰ περὶ ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δυσπειθεῖς αὐτοῦ τὴν ὑπεροψίαν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ξιφόμαχον, ἐξίασι μετὰ τῶν ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ διαταξάμενος, συχνοὺς μὲν αὐτῶν αἱρεῖ, συνελαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. οὕτω δὴ θαῤῥῶν τῇ δυνάμει, τὴν μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπεῤῥάπη. χλευάσας δὲ προτέρων τὴν ἰδουμαίαν ἐπεβάλλετο. ἦν δὲ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, πλὴν ὅτι τοὺς ἵππους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν ἰδουμαίων καὶ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῶν χώρων τὸ μαχιμώτατον, εἰς πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φρουρεῖν τὰ σφέτερα, ἦλθον πρὸς τὴν ἐν μασάδᾳ σικαρίων καταδρομὴν, ἐδέχοντο δὲ σίμωνα πρὸς τοῖς ὄρεσι, κἄνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δηλονότι πολεμησάντων ἡμέρας, οὔτε νικήσας, οὔτε νικηθεὶς διέλυσεν. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν χώραν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι ἐπανῆλθον ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ᾗ ὄνομα καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν ἠρεμαίῳ φρουροῦντας, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλεύ-

ζαρόν τινα τῆς ἑταίρου ἔπεμψε, πείσοντα παραδοῦναι τὸ ἔρυμα. τῶν δὲ φυλάκων ἑτοίμως ἐδέξαντο,

τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοῦντες. ὁ δ' οὐκ ἦκεν. φθάσας ἀμφοτέρους ἐκ τῶν ὀπισθίων, ἐδίωκον ἀπασαίμφοι τὴν ξίφη, μέχρι φυγῆς τόπον οὐκ ἔχων, ἔρριψεν κατὰ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη καταῤῥωσθοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ σίμωνος, ἔδοξε καὶ τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐπεδίδου ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, ἀποστάσεως ἐνθυμούμενος. ὁρμήσας γὰρ κατὰ τὸ ὀλέθρου, καὶ συνθέσεως τὴν πρὸς τοὺς ἰδουμαίους τὸ στράτευμα, ἀφικόμενος πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ ἀποδιδοὺς πιστὴν τὴν αὐτοῦ παῤῥησίαν, λαβὼν ὅρκους, ὡς ἀεὶ τιμῶν ἐν ἅπασιν. συνεργήσειν ὑπισχνεῖτο, καὶ τὴν τῶν ἰδουμαίων. ἐφ' οἷς ἐσπουδάσθη φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ σίμωνος, καὶ λαμπρεσῖς ἐπαρθεὶς ὑποχίσεσιν, ἐπιδιδοὺς τοῖς στρατηγοῖς ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν ἐψεύσατο τῷ σίμωνι. ἔπειτα δὲ ξιούμενος τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος, ἐπῆγεν ὡς τὸ διέφθαρται τὸν σίμωνα, καὶ φθαρῆναι δίκα μάχης ἐκεῖ τὴν ὅλων ἀρχήν. ἅμα δὲ ταῦτα ἔλεγε τὸ μὲν σίμωνα δ' ἀσφάλειαν ἐπάγειν, συνεπάγειν ὑπηκρούμενος τοὺς ἰδουμαίους, ὁ δὲ παρῆγεν. οὐ γὰρ ἦν ἔτι πλησίον ἡ στρατιά, φοβῶν αὐτοὺς ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ τὴν συνδιεφθαρμένην ἔφυγε. πολλοὶ δ' ἐμπίπτουσι τοῦ πλήθους, καὶ φωνὴν οὐκ ἔχοντες ἐλθεῖν λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια.

Κεφ. λα. Σίμων δὲ φθάσας εἰς τὴν ἰδουμαίαν εἰσέπλευσεν ἀναπαμπαί, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱρεῖ τὴν πόλιν χεβρὼν, ἐν ᾗ πλείστης ἐφάπτοσι λείας, καὶ πολλὴν ἁρπάσαι καρπόν. οὓς δὲ φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τὴν χεβρὼν μόνον τῇδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν αἰγύπτῳ μέμφεως ἀρχαιοτέραν. δισχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ ἑξακόσια ἔτη συναριθμεῖσθαι. μυθεύουσι δὲ αὐτὴν οἰκητήριον ἀβράμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γενέσθαι, μετὰ δὲ τὴν μεσοποταμίας ἀποικίαν, εἰς ἣν παῖδες αὐτοῦ καταβάντες εἰς αἴγυπτον οἴδασιν, οὗ καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ νεῶ ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς μαρμάροις καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἔνθεν σταδίῳ ἐξ τοῦ ἄστεως τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸν δίνδυμον ἀπὸ κτίσεως μέχρι νεῦ διαμένειν.

Κεφ. λβ. ΕΝθεν ὁ σίμων δείσας τὴν τῶν ἰδουμαίων, οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ χώρας ἅπασαν λυμαινόμενος. δίκα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, τέσσαρες ἑαυτῷ συνεῖπτο μυριάδες, οἷς μηδὲ τῶν ἐπιτηδείων ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ χρείαις, ὠμότης τε αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργὴ, δι' ἃ μᾶλλον ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν ἰδουμαίαν. καθάπερ δὲ ὕλας τῶν ἀκρεμόνων κατόπιν, ὕλην ὄζειν ἐθὴν ἐφελκυσθρίαν πᾶσαν, οὕτω τὸ κατὰ νότου σίμωνος στρατιᾶς ἐρημίαν κατελείποντος. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκάπτοντες οἰκίας, πᾶν δὲ τὸ πυρφόρον αὐτῷ τῶν χρείαν, ἢ συνεπιτήδειον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τῷ ἐνεργὸν, τὰς τροφὰς, σπανιστέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, καθάπερ τὸ οἰκεῖν, οὐδὲ σημεῖον τὸ καταλείπετο τοῖς πορθουμένοις τὸ γεγονέναι. τοῦτο πάλιν τοὺς ζηλωτὰς ἐπῆγεν, καὶ φανερῶς μὲν αὐτοῖς ἐκπολεμεῖν

A causæ nescij cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad
B Simonem venit: primúmque se patriam suam traditurum esse pacisci tur, accepta fide quòd semper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimíſque promiſſis animatus, vbi ad suos rediit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. dein-
C de rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent, suadebat, eíque sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum sociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuersam multitudinẽ, ac priusD quam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primúmque aggressus ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni.
E hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiúsque posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: cámque memorant ab initio mundi creati nunc vsque durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non
F modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. cum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quà Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem
G comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quòd aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vescerentur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, nõ modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

CAP. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmq; ciuile, verumetiam per Italiam. In medio nãque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mẽsis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit. alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

κατὰ δ' ἔτος, τὸν τελοχόσιον ἐς ἐν τῇ παρόδου ἁρπάζουσι τὴν σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ ἄλλα αὐτῷ θεραπεία ἀγορεύοντες. ἐπεὶ τὰ ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὴν σίμωνα, γεγηθότες εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον, καὶ ἔσον οὐδέπω τὸν θεραπόντων κατατεθυμένον τὰ ὅπλα, ἄλλὰ τὴν γυναῖκα ἐκαλοῦσιν. ἡ δ' οὐκ ἤθελε εἴσω, ἀλλ' ὀργὴ ἄλλὰ τὴν ἁρπασμένης, καὶ θεὸς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἤθελον, καθάπερ τὰ ῥωθέντα τὰ θηρίων, ἐπὶ δὲ τοὺς ῥώσαντας ἀπέλαβεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἐφίει. ὅσοι γὰρ λοχαγείας εἶχεν ἐφρύαξεν μὲν θεραπόντων ἔξω πυλῶν, αἰσθόμενος καὶ γερόντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δ' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μόνον οὐκ ἐν νεκρῶν γυῖ ὑβρισμένῳ σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χειροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξας τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ δηλώσασθαι τὸν δῆμον δυσχερῶν πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐνετέλλετο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τὸν πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον δοποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, τοιαῦτα δηλήσεται πάντας τοὺς ἐν τὴν πόλιν, μηδεμίας φεισάμενον ἡλικίας, μηδ' ὅσα τῷ αἰσχίστων δηλητήρια τοὺς αἰτίους. τούτοις οὐ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀπεπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν ἐμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἐπαύσατο τῷ συνεχοῦς φόνου.

ΟΥ μόνον δ' ἐν τῇ ἰουδαίᾳ στάσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ὅλῃ τῆς ἰταλίας. αἰφνίδιον μὲν δὴ ἐν μέσῳ τῶν ῥωμαίων ἀγορᾷ γάλβας, ἀπεδεδειγμένος δ' αὐτοκράτωρ ἄλλων, ἐπολέμει οὐϊτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰρ ἔφριττε τὰ κατὰ γερμανίαν τάγματα, καὶ ῥωμαϊκῆς συμβολῆς κατὰ φρυγδικὸν τῆς γαλατίας πρὸς τοὺς οὐϊτελλίου στρατιώτας, τῇ μὲν πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ φερέλλῳ ὄθωνι, τῇ δευτέρᾳ δὲ τοῦ οὐϊτελλίου στρατιωτικὸν, ἐν πολλοῦ φόνου γενομένου, ἀνεχώρησαν μὲν ὄθωνι ἑαυτὸν ἐν βενξέλλῳ τῶν ἄλπεων πυθόμενον, ἡμέρας δύο καὶ ξὺν ἡλίῳ κρατήσας τῶν πραγμάτων. παρεσχώρησε δὲ τοῖς οὐϊτελλίου στρατιώταις ἡ στρατιά, καὶ κατέβαινε αὐτὸς εἰς τὸν ῥάμιλον μετὰ δυνάμεως. ἐν δὲ τούτῳ καὶ οὐιτασιανὸς αἰασὰς ἐκ τῆς καισαρείας πέμπει δεῖξε ἱλίους, ὅρμησεν δὴ τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῶν ἰουδαίας χωρίων. αἰασὰς δὲ εἰς τὸν ὀρεινὸν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τὸν τε γοφνιτικὸν καὶ τὸν ἀκραβατηνὸν καλουμένου, μεθ' ἃς βηθηλῆ τε καὶ ἐφρεὶμ πολίχνια, οἷς φρουρεῖς ἐγκατέστησας, μέχρις ἱεροσολύμων ἱππάζετο. φθορὰ δὲ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλοὺς ἠχμαλωτίζετο. κερεάλιος δὲ αὐτῷ τῶν ἰουμαίων μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀγαλαβὰν, τὸν αἶν καλουμένου ἰδουμαίας ἐπόρθει, καὶ καφεθὰμὶν φυδαπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἐπέρχεται δὲ καλουμένου καφαραβὶν περισταλῶν ἐπολιόρκει. πάνυ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. καὶ ζέφυρος περισσοτάτη πλοίω χρόνον, αἰφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μετ' ἐκεχειρίας προσελθόντες αὐτοὺς παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτους φιλανθρωπησάμενος, ὅτι χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται δὲ ὡς ἔφην αὐτὴ κατὰ τὴν ὀρεινὴν, οὐ πόρρω ἱεροσολύμων. βιασάμενος γὰρ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐξεπλήρωσε πλῆθος, ἀνδρῶν αἰχμητῶν. τὸν δ' ἄστυ κατεπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων,

πλὴν

πλεὶ ἡρωδίου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρουῦτας (ταῦτα δὲ ὑπὸ τῆς λησῶν κατείληπτο) σκοπὸς ἦδη τοῖς ἱεροσόλυμα φεύγουσι ῥωμαίοις.

A præter caſtella Herodium & Maſſadam & Macharunta, quæ à latronibus tenebantur, ſola iam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

Κεφ. λδ'. Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐῤῥύσατο ὡδὲ τῆς ζηλωτῆς τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅπῃ τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ φεύγοντων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φεύγειν συνελαύνασιν. εἵπετο δὲ αὐτὸς ὅπῃ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὐθις τὸ τεῖχος, ὅπου τινὰ λάθοι τῆς φρουρᾶς καὶ τῆς χώρας ἐργατῶν διαφθείρων. ἦν δὲ τῶν σίμωνι μὲν ἐξωθεν, ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἐκείνων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὅτι νοῦν κακῶν καὶ τόλμης τὸ σύνταγμα τῆς γαλιλαίων διαφθορὰν τὸν τε γὲ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ὄντι, καὶ κεῖνος αὐτοὺς ὧν ἦς ἐποιήσατο δυνάσειας ἠμείβετο, πάντα ὅπῃ ἔπειν δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήστοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἅρμα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συνηθύντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνθουπαθοῦσι τῷ κόρῳ, κόμας σμυθιζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καὶ ἀντλύμενοι δὲ μύρεσι, καὶ πρὸς διαφόρους ὑπογραφοῦσι ὀφθαλμούς. ἐ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δὲ ἀσελγοβολεῖ ἀσελγείας, ἀθυμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐφλυνδοῦντο δὲ ὡς παρεῖσι τῇ πόλῃ, καὶ πᾶσαν ἀκαθαίρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων ἐπὶ δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὅπλοις ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμικοὶ, τότε ξίφη φορέσαντες ὑπὸ τῆς ἐσθῆτος ἐσταλαγμένων χλανιδίων, καὶ προσιόντα διήλαυνον. τοὺς ὑποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φοινικοῦντας ἐξεδύετο, καὶ διαφυγόν τις τὸν ἐντὸς τοίχους τύραννον, ὑπὸ τῆς πρὸς πύλαν διωθεῖτο. πᾶσα δὲ φυγὴ ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο. διαστασιάζεται δὲ πρὸς τὸν ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῷ τυράννῳ, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναγοῦσι τὸ πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καταισκωπτεῖσαν ὑπὸ γεάπτης. συγχυθεὶς δὲ ἐν αὐτῇ τῆς ἀδιαβηνῶν βασιλέως ἴζα. συνεισεπίπτουσι δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, καὶ κεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ γὰρ τὸν φρουρημένον αὐλὴν, αὐτός τε ἐν, καὶ κεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ καὶ τὴν πόλιν ἐσπασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαφυγόντας ἠθροίσθη, καὶ κατάγλυ αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅπῃ τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ ἦν οὐ τοσοῦτον ἔφοδον αὐτῶν καταδύσειν παρέσῃ μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὴν ἐπήνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς παρεσδύνοις, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ καταφλέξωσι. συνῳδοῦντες οὖν μὴ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο πῶς χρὴ ἔτι φυλάξασθαι τὴν ὑπόθεσιν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπωτέραν ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γὰρ καταλύσωσιν ἰωάννου, ἐκεῖνον ἐδόκουν σώσαι, καὶ μᾶλλον ἐπιτρέψαι δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπῃρέθη δὲ ἡ βουλὴ,

Simon autem vbi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit perſequendas: & vndique circumacta natione, Hieroſolymam compulit pleroſque fugere, cùm ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſque ſæuiores: quos etiam Galilęi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipſi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: comptíque crines, ac fœminarum veſte induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non ſolùm ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari verſabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quique inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos, abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatíque ab aliis, aduerſum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, cæteróſque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulſis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eóſque Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus poſſent, quàm confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſéq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabat ſalutis remediũ. nã vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

CAP. IX. De Simonis geſtis contra Zelotas.

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, péque propugnacula stantes impetum propulsábant: multíque ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possint, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem dispositi sunt balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum pleriquè mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

A

B

C

D

E

καὶ τὴν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνος εἰσηγεῖσθαι, ὃν πολλὰ ἔδεισαν. συμπαρεκάλει δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἰκείας καὶ τῆς κτήσεως τῶν. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερφυῶς καταθαρσύσας τὸ δεινὸν ἐλαφίζειν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτικῆς πλάνης τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν δύσνομούμενος. παρεγένετο δὲ μὴ τὴν δυνάμεως, ἰσώσεσθαι τῇ περὶ τῆς ἑαυτοῦ δυνατείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν οὕτως ἑαυτῷ ξένῳ ἐπιθέσθαι μέλλοντι, ἱεροσολύμων ἐπεστράτευε. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῆς ζηλωτικῆς πλῆθος εἰργόμενον τῆς ἐξόδου τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, ἤδη καὶ τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν σίμωνα διήρπασαν, ἐν ἐλπίδι τοῦ σωτηρίαν εἶχον. προσκαλεῖται δὲ τὸν ἱερὸν σίμων, τοῦ δήμου βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι καταστάντες ὅπλα τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἐπίπτον τῶν περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ βαυμάτιαι κατεφέροντο. ῥᾳδίους γὰρ ἐκ δεξίου τὰς βολὰς οἱ ζηλωταί, καὶ οὐκ ἀσύλους ἐποιοῦντο. πλουσιεκτῶντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργους ἐπὶ προκατασκευάσαντες τέσσαρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρου ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τὸν μὲν καθ' ἕλκος, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ τῆς ξυστοῦ καθ' ὑπερθεν, τὸν δὲ πρὸς, καὶ γωνίαν ἄλλην ἀπικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὃ δὲ λοιπὸς, ἐφ' τοῦ κορυφῆς κατεσκεύασο τῆς παστοφορείων, ἔνθα τῶν ἱερέων εἷς ἐξ ἔθους ἑστὼς μέσην ἡμέραν ἑβδομάδα ἐσημαίνει, προσσημαίνει σάλπιγξι λέγων, καὶ τελευτῶσαν πάλιν τοῦ περὶ ἑαυτόν, ὅτε μὲν ἀείργει τῆς λαοῦ καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἔχεσθαι. διέκειντο δὲ ἐπὶ τῶν πύργων, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλους μηχαναὶ, τοῖς τε τοξότας, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὲ τὰς μὲν προσβολὰς, ἐκπεστέως ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μᾶλλον ζωμένων αὐτῷ τῶν πλήθων, αὐτεῖχε δὲ ὅμως πρὸς ἐλευσίᾳ δυνάμεως. τοὺς δὲ ὑπὸ τῶν ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῶν μαχομένων ἀπῄρει.

Cap. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantú lóginquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

F

G

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἔφερέ τε καὶ τοὺς ῥωμαίους πάθη χαλεπὰ παρεῖναι μὲν γὰρ ἀπὸ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τῷ στρατιωτικῷ, πολὺ πλῆθος ἑλκυσάμενος ἕτερον. μὴ χωροῦντα μὲν δὲ τοῖς δεδομένοις ἐνδιαίτοις εἰς τοὺς στρατώτας τοὺς βοηθοὺς, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην σκατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ αὐθωσιν ὀφθαλμοῖς τὸν ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ ἐπιλαμφθέντες πάντοθεν ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ, τὰς ἐπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὡς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἕρπεσθαί τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Κεφ. λ.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὸ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεψάμενος ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ οὐϊτέλλιον κατακρατοῦντα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἀρχέσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς βλιστάμενον, οὐκ ἀγανάκτησεν φέρειν, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανθάνοντα τῆς ἡγεμονίας, ἠνέσχετο διαπότων. ἀλγήσας δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὸν βάσανον οὐχ οἷός τε ἦν, καὶ τὸ παρὸν ἐδος πορθουμένης, ἑτέροις πολεμίοις

ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπτετο ὅπλα τὸν ἄμυναν, τοσοῦτον εἴργεν ἡ σύνοια τῆς ἀλγεινότητος. πολλὰ γὰρ φθάσας

παυρω-

παυεργήσασαν τὸ τύχαν, πρὶν αὐτὸ εἰς τὴν Ἰταλίαν πε-
ραιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ πλέοντα, σφαδά-
ζουσαν ἤδη καὶ εἴκουσαν ὀργῇ. συνιόντες δ' οἵτε ἡγεμόνες,
καὶ οἱ στρατιῶται κατ' ἐταιρείας, φανερὰς ἤδη μεταβολὴν
ἐβουλεύοντο, καὶ δι' ἀγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν ὅτι τοὺς
ῥώμης στρατιώτας ζυφοῦντας, καὶ μηδὲ ἀκούειν πολέμου
φίλους ὑπομένοντας, διαχλευοῦσιν οἷς ἕκαστοι τὴν
ἡγεμονίαν, καὶ θεοὺς ὑπὲρ παίδων λημμάτων ὑποδ ἡνιόχους
αὐτοκράτορας. αὐτοὶ δ' ἐπὶ τοσούτοις κακοπαθοῦντες πό-
νων, καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζονται
τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἀρχῆς παρ'
αὐτοῖς ἔχοντες. τίνα δικαιοτέραν ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς
δυνοίας ὑποδώσουσι ἀμοιβὴν, εἰ τὴν νῦν κατασφοίντο.
τοσούτῳ δὲ εἴη οὐσεβασιανὸν ἡγεμονεύειν ἐν τελλίῳ
δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς τῆς σφῶν ὑποδεεστέρους.
οὐ γὰρ δὴ μικροτέρους τῆς ὑπὸ γερμανίας διενεγκόν-
τας πολέμους, οὐδὲ τῆς ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύ-
ραννον, ἢ τοὺς ὅπλοις ἀγῶνος. ἐνδοιάσαι δὲ οὐδέν.
οὐ γὰρ τῷ συγκλήτῳ, ἢ τῷ ῥωμαίων δήμῳ αἰσχύ-
ην τῆς οὐϊτελλίου λαγνείας, αὐτὴ τῆς οὐεσπασιανοῦ
σωφροσύνης, οὐδὲ αὐτὴ μὴν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύ-
ραννον ὠμότατον, ἄπαιδα δὲ αὐτὴ πατρὸς αἰρεῖσθαι
θεὸς ταύτῃ. μάλιστα γὰρ δὴ θεὸς ἀσφάλειαν εἰρή-
νης εἴη, τοὺς γηραιοὺς τῆς βασιλέων ὑποδοχάς. εἴτε
οὖν ἐμπειρίᾳ γήρως, φρονεῖν τὸ ἄρχειν, οὐεσπασια-
νὸν ὠφελεῖ ἔχειν; εἴτε νεότητος ἀκμὴ τὸν καρπίσα-
σθαι γὰρ τῆς παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ἀφέλιμον. χορη-
γήσῃ δὲ οὐ μόνον αὐτοῖς, τότε τῷ ἰσχυῷ τοῖς ὑποδε-
δειγθεῖσιν, ἅτε ξία ταγματα, καὶ τὰς ὑπὸ τῷ βα-
σιλείων συμμαχίας ἔχουτας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσῃ
τότε θεὸς τὰ πάντα, καὶ τῆς ἀνθρώπης ὅσα τῷ ὑπὸ
οὐϊτελλίου φόβων κεχώρεισαι. καὶ τοὺς δὴ τῆς ἰταλίας
δὴ συμμάχους, ἀδελφὸν οὐεσπασιανοῦ καὶ παῖδα ἕτε-
ρον, ὧν τὸν μὲν θεραπόντας πολλοὺς τῷ ἐν ἀξιώματι
νέων, τὸν δὲ καὶ τ' πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦσθαι, μέρος
οὐκ ὀλίγον εἰς ὑποβολὴν ἡγεμονίας. καθόλου τὰ αὖ
βεβαιύνουσιν αὐτοὶ, τάχα τῷ σύγκλητον ὑποδείξῃ τ
ὑπὸ τ' σωστητικότων στρατιῶτῃ ἀπιμοίρων. τοι-
αῦτα καὶ συμφοραὶ οἱ στρατιῶται διελάλουν. ἔπειτα
συνεθροισθέντες, καὶ ὠλαλαξαντες ἀλλήλους,
ἀναῤῥιπίουσιν τὸν οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ
σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν.
τῷ δ' φερεπὶς μὲν ἐπὶ πάλαι θεὶ τῷ ὅλων, οὔτε γε μὴν
αὐτὸς ἄρχειν θεμιτὸν εἶναι, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον
ἡγούμενον, θεμιτεύειν δὲ τῷ ἐν λαμπρότητι κιν-
δύνων, τὴν ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ἀνανεμίζε δὲ
μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπικλῶντες, καὶ θρασυνόντες οἱ στρα-
πιῶται ξιφήρεις, ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο
ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ θεὸς αὐτοὺς διατρέψαμενος
ἐξ ὧν διωθεῖτο τὴν ἀρχὴν, τελευταῖον ὡς οὐκ ἔπει-
σεν, εἶκει τοῖς ἐνομένοις.

Κεφ. λζ. ΠΡοεπομένων δ' αὐτὸ ἤδη μυκιανοῦ τὸ καὶ τ' ἄλ-
λων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ ἄλλης στρα-
πιᾶς ἄγαν ἐοικυίας αὐτὸν δεῖ πᾶν τὸ ὑπέπλοον, αὐτὸς
ὁρῶν τὴν ἀπ' ἀλεξανδρείας εἴχετο θεσμίων, εἰ-
δὼς πλεῖστον τ' ἡγεμονίας μέρος τῷ ἀγυπτίου οὖσαν,
διὰ τῷ τὸ σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι
καὶ βίᾳ καθαιρήσῃ ἄλπιζεν οὐϊτέλλιον. οὐ γὰρ αὐτὸ-

A tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, inuisabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se
B digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitelliũ iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis
C deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum de-
D cerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non
E parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatũ fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cúneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: cúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset, accepit.

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Pharus.

MVtiano autem cæterísque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu-

surum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiã propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ab Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorũ porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinẽ oppidum vsque nauibus ascenditur. namque viterius progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium peranguſtum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiectá insula, turrim maximam sustinet, ad ccc. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) susceptо munere principatus, operã atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione sciẽtes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

ξεσθαι πρυῆσαν δὴ ῥώμης τὸ πλῆθος, τὰ δύο τὰ δὴ
Α ἀλεξανδρέως τάγματα περιποιεῖσθαι βελόμενος. ἐνεθυμεῖτο γὰρ καὶ ἐρυμνὸν ἕξειν ἔχθραν τὸν τόπον
ἡ τύχης ἀδηλότης. ἔστι δὲ κατὰ τὴν γῆν δυσπρόσοδος, καὶ τὰ
πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὲν ἑσπέρα, περιβεβλημένη τὰ ἄνυδρα τῆς Λιβύης, καὶ δὴ μεσημβρίαν, τὴν
ὁριοῦσαν ἀπὸ αἰθιόπων τῷ συήνῃ, καὶ τοῖς ἀ-
πλώτοις τῶν καταρράκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνα-
τολῆς, δὴ τὸν ἐρυθρὸν θάλασσαν ἀναχεομένη μέ-
Β χρι κοπτοῦ. βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ, ἥτε μέχρι συρίας
γῆ, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον
ὅρμων. πεπείρασται μὲν οὕτως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν.
τὸ μεταξὺ δὲ πηλουσίου καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς στα-
δίων δισχιλίων, ὅτε διὰ τῆς πλινθίνης ἀναπλοῦς εἰς
πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ νεῖλος,
ἀναπλεῖται μέχρι τῆς ἐλεφάντων καλουμένης πό-
λεως, ἐπεὶ δὲ ἐπέρχουσι πρόσωπον χωρεῖν οὐ πρό-
C εστι καθὼς καταῤῥάκτας. δυσπρόσοπτος δὲ καὶ λιμὴν
αὐτοῖς, καὶ κατ' εἰρωνίαν, ἀλεξανδρείας. στενὸς τε γὰρ
εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐπ' εὐθὺ καμ-
πτοῦσθαι δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος,
πρόσαντα χειροκμήτοις σπίλοις. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ
προσαγορευομένη φάρος νῆσος ἔστηκεν, πύργον
ἀείρουσα μέγιστον, ἐκπυρσεύουσα τοῖς κατὰ πλοῦ-
σιν δὴ ξιακοσίους σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόρρωθεν ὁρ-
D μίζοντα πρὸς τὴν λοχίδα καὶ κατάπλου. πρὸ ταύ-
την τὴν νησίδα, κατακλύζῃ χειροποίητα τείχη μέγι-
στα. προσπεσὸν δὲ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς
ἄντικρυς ἔρεισιν ἐφηγούμενον ἐκβιαιοῖ τε πρὸς, καὶ
σφαλερὰν ὁδὸν στενοῦ τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν
τοίνυν λιμὴν ἀσφαλίστατος ἔσθ', καὶ ξιάκοντα στα-
δίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τάττεται λείπουσα τῆ χώρα πρὸς
δὲ ἀμμωνίαν κατάγῃ, καὶ τὰ θέρους δύοντα τῆ ὀπω-
ρείαν ἀγαθὰ εἰς πᾶσαν μείζῃ τὴν οἰκουμένην.
Ε ἐφίστο μὲν ὖν οἰκότως, τῆδε ταύτῃ πρασσόμενον ὑπατεί-
ας εἰς βεβαίωσιν τῆς ἄλλης ἡγεμονίας. ἐπιστέλλει δ'
οὖν δι' ὧν τῷ λιβύῃ ἡ αἴγυπτον, καὶ ἡ ἀλεξάνδρεια
πιθεῖσθαι ἀλεξάνδρῳ, δηλοῖ τε τῆς στρατιᾶς πρόθυ-
μον, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸδυς ἀναγκαίως τὸ βαρὺ τῆς
ἡγεμονίας, συμπρᾶξαι αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβά-
νοι. προσαναγκάζει δ' ἐπιστολὴν ἀλέξανδρος, ἅμα πρό-
θυμος τάττεται τοῖς μάτα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὁρκῶ-
σαι, ἐκείνοις δὲ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τῷ ἀρίστῳ τῶν
F ἀνδρῶν ἐν τῆς ἐξ ἁπάντων στρατηγίας εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πι-
στευθεὶς ἤδη τὰ πρὸς τὸν ἀρχὴν, προπαρεσκεύά-
ζετο αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὸν ἀφιξιν. τάχει δ' ὑπονοίας
δὴν γέλλον αἱ φῆμαι τὸν δὴ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκρά-
τορα, καὶ πᾶσαι μὲν πόλεις ἑορτάζειν, διαγγέλια δὲ καὶ
θυσίας ἐπὶ αὐτῷ ἐπιτέλει. τὰ δὲ κατ' μυσίαν, καὶ πανη-
γύρια τάγματα, μικρῷ πρόσθεν πεπιεσμένα πρὸς τὴ
οὐϊτελλίου πόλεμον, μείζονι χαρᾷ σὺν ἀσπασμῷ τῆ ἡγε-
G μονίαν ἔθεσαν. ὁδῷ δὲ ἀναζεύξας ἀπὸ κομαγηνῆς εἰς ἐμ-
πορίου παρίῃ, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆ συρίας αὐτῷ,
πολλαὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνέ-
πιπτον, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητή-
ριον προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρίῃ δὲ καὶ μουκιανὸς,

Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus,

Cap. XII. Vespasianus Iosephum capitinare liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciísque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes.

ὁ τῆς

ὁ τῆς ἐπαρχίας ἡγεμών, τὸ θεῖον τῷ δήμων, καὶ τοὺς κατὰ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων.

Κεφ. λη. Προχωρούσης δὲ παντάχου καὶ ναὶ μὰ τὸν τύχης, καὶ τῶν θεαμάτων σωτηριδικότων ἐκ πλείονος μέρους, ἤδη παρίστατο τῷ Οὐεσπασιανῷ νοεῖν, ὡς οὐ δίκαι δαιμονίᾳ θεοῦ ἄψαιτο δ' ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαίᾳ τῆς εἰμαρμένης τὸ κεφάλαιον τῶν ὅλων ἐπ' αὐτὸν κατανεύσης. ἐδὲ τάδ' ἄλλα σημεῖα. πολλὰ δὲ αὐτῷ γενόμενα παντάχου, θεοφαίνοντα τὴν τῆς ἡγεμονίας καὶ τὰς τοῦ Ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζωγρὸν ὑπὸ Νέρωνος αὐτοκράτορα θεοσεπτεῖν ἐθαῤῥήσεν. ὀξέπλητο δὲ τὸν ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ θεοπαλεσάμενος μικροὺς ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτῷ τὸ δρασθέντος ἐκδιηγεῖτο, καὶ ὅσα τοῖς Ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἔκαμψε. ἔπειτα τὰς μαντείας, αἷς αὐτὸς μὲν ὑπόπτως ἔσχε τὸ πλάσμα δείσας, ἀπόδειξιν δὲ λαβὼν ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν θεαμάτων θείας. αἰσχρὸν δὲν ἔφη τὸν θεοδιαπεπρατεῦσθαι μοι τὴν ἀρχὴν, καὶ δίκαιον ὄντα θεοῦ φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτου τάξιν, ἢ δεσμώτου τύχην ὑπομένειν.

Κεφ. λθ. Καὶ καλέσας τὸν Ἰώσηπον, λυθῆναι κέλευε. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τῆς εἰς τὰ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ καὶ θεῖα αὐτῶν ἐλπίζειν παρέσχεν. συνὼν δὲ τῷ παῖδι τίτῳ, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τὸν Ἰώσηπον καὶ τὸ ὄνειδος ἀφαιρεθῆναι σοι τοῦ σιδήρου. λύσον δὲ ὅμοιον τοῦ μὴ δεθέντα τὴν ἀρχὴν, ἢ αὐτὸν μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. τοῦτο γὰρ ἔθος τοῖς μὲν δεθέντας δεδέσθαι θεάτλῃ. συνεδόκει δὲ ταῦτα, καὶ παρῄνουν τὸν πολίτην διακόψαι τὸν ἄλυσιν. ὁ δὲ Ἰώσηπος εἰλικρινῶς θεοεπαμφώνεας τὸν ὕβριμίαν, ἤδη καὶ θεὸν τῶν μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

Κεφ. μ. Οὐεσπασιανὸς δὲ τὸν θρασύτητος χρηματίσας, καὶ καταστησάμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ δίκαι τῶν ἀξίων, εἰς Ἀντιόχειαν ἀφικνεῖτο. καὶ βουλόμενος ποιεῖσθαι τὴν ἔκπυσιν, θεσυρμαίτερα τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κατὰ τὸν Ῥώμυλον ἔκεινε, τὸν μὲν βέβαιον οὖσαν ὁρᾶν, τὰ δὲ ὑπὸ Οὐιτελλίου ταραττόμενα. πέμπει δὴ μουκιανὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς δώσοντα ἵππων τε καὶ πεζῶν συχνὸν δύναμιν. ὁ δὲ τὸν τῶν χειμῶν ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τὴν στρατιὰν ἦγε διὰ καππαδοκίας καὶ φρυγίας.

Κεφ. μα. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ αὐτάνιος φρίμος, ἀναλαβὼν τὸ τρίτον τάγμα τῆς κατὰ μυσίαν, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτόθι, Οὐιτελλίῳ θεδαταξόμενος ἤπειγετο. Οὐιτέλλιος δὲ αὐτῷ σωματίσοντα μετὰ πολλῆς δυνάμεως καὶ κίνναν ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν τῷ ἀνδρὶ, διὰ τὸν ἐπ' ὄθωνι νίκην. ὁ δὲ ὑπὸ τῆς ῥώμης ἐλαύνων διὰ τάχους θεὶ κρίμνατα τῆς γαλλίας τὸν αὐτόνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τῆς Ἰταλίας. καταδὰν δὲ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῷ πολεμίων, καὶ τὸν διάταξίαν, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐθάῤῥει, σφαλερὸν ἡγούμενος, θεοδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, καὶ χιλιάρχους ἐκέλευε, μεταβαίνειν θεὸς τὸν αὐτόνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ Οὐιτελλίου θεάματα, τὴν δὲ Οὐεσπασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων, καὶ παρ' ᾧ μὲν δεῖ λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τὸν δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον θεολαβόντας, τὴν ἀνάγκην πρόφασιν χάριν, ἐμέλλοντας ἥττασθαι τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, intratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi auguratus esset imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenę retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, patet, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his, qui nõ rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniẽs securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famę donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

Cap. XLII. De Vitellij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõsequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciãt, quòd necesse est: cũq; se multitudine superatũ iri sciãt,

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissset, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciséntque nisi his aduoluti tribuni supplicasset. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio trásmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pletámque multitudinem peremit. aggressus autē reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum x x x. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cū Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbē prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiorem luxu prodigæ mensæ refertus, tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidē gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autē die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militib. à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutādo, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserāt,

τ γνώμας τὸν κίνδυνον φθάσαι. οὐκ ἀσφαλὲς μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν προσθήκης τὰ λείποντα, οὐδὲ Οὐιτέλλιον ὄντα οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ τοὺς τὰ αὐτόνομον αὐτομολεῖν μετὰ δυνάμεως. τῇ δὲ αὐτῇ νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δίος τὸ προπύστανθος εἰ κρείττων ἥξοιτο. ἀσασάμενοι δὲ τὰ ξίφη, τὸ καὶ κίνναν ὥρμησαν ἀναιρεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπεσόντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δὲ κλαίοντες μὲν ἀπέχοντο, δυσανασχετοῦντες δὲ τὸ προδόται, οἷοί τε ἦσαν πέμπειν Οὐιτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πρῖμος, αὐτίκα τὰς σφετέρας αἰσίησι, καὶ μετὰ ὅπλων ἦλθε δεῖπνους ἀποστάντας. οἱ δὲ ἀδιατάκτως ἄμυνοι πρὸς ὀλίγον μὲν αὐτέσχον, αὖθις δὲ διαπίπτουσι, ἔφευγον εἰς τὰ κρείττονα. καὶ τοὺς ἱππεῖς ἀναλαβὼν Πρῖμος, ὑπεστέμνε τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τῆς πόλεως ἀμφοτέρωθεν, τῷ δὲ λοιπῷ συνέφυρσεν διαρπάσαι τὸ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἐμπόροι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐγχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ οἰκία Οὐιτελλίου στρατιᾶς, μυριάδες δύο εἰς ἀνδρῶν καὶ ἑξακόσιοι. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς μυσίας, αὐτόνιος διεχιλίους διεπόρθμευσε, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὰ καμίνους, πέμπει πρὸς οὐεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ἐς ἐλπίδων, ἀπεδέχθη τὸ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη, τῇ παρ' ἐλπίδα τιμαῖς ἐπεκάλυψεν.

ΑΝεθάρσησε δὲ ἤδη, καὶ κῆνσος ῥώμην σαβῖνος, ὡς πλησίον αὐτόνιος ὢν ἀπηγγέλλετο, καὶ συναθροίσας τὰ τῆς νυκτοφυλάκων στρατοπέδου τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπιτώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ὀνησίμων προσεχώρουν, καὶ δομετιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τοῦ εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. οὐιτελλίῳ δὲ πρίμος μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ ὅτι τοὺς συναποστάντας τῷ σαβίνῳ, καὶ ὄχλῳ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα, δι' ἁίματος ἀνόμοιοις, τὸ στρατιωτικοῦ τοῦ συγκαλοῦσιν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ καπιτωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἐκ τοιούτων, καὶ τῷ δεῖνα τῶν ἱερῶν μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῷ πλήθει προϊόντες οἱ δεῖνα τοῦ γερμανικοῦ, ἐκράτησαν τοῦ λόφου. καὶ δομετιανὸς μὲν σὺν πολλοῖς τῶν ἐντέλει ῥωμαίων, διαμφιώτερον ἐλασάζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατέκοπη, καὶ σαβῖνος αἰχμῆς δηλοῦσιν, αἰαρρῆται. διαρπάσαντες τὸ οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιπράσι. καὶ μιᾷ μὲν ἡμέρᾳ, εἰσελαύνει μὲν αὐτόνιος κατὰ τὰς δυνάμεως, ὑπάντων δὲ οἱ οὐιτελλίου, καὶ ξυμῇ τῶν πόλιν συνεβαλόντας, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δὲ μεθύων ἐπὶ βασιλείου οὐιτέλλιος, καὶ διαφιλίστερον ἅπαντος ἐν ἑκάστοις τοῦ ἀστοῦ ζαπίζης καπηλεσμένος. συρεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ παντοδαπῆς αἰκίας ὀξυβελεστάτης, ὅτι μέσης τῆς ῥώμης ὑποσφάττεται, μῆνας ὀκτὼ καὶ πέντε καὶ ἡμέρας πέντε ὢν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶναι, ὅπλιπὼν αὐτοῦ τὴν λαγνείαν τοῦ ἠγεμονίαν οἴομαι. τῶν δὲ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδες ἠριθμήθησαν. τοῦτο δὲ ἕκτῃ μηνὸς ἀπελλαίου πρὸ ἡμέρας ἐκτῇ δὲ ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσέρχεται μὲν τῆς τραπεζῆς, καὶ τοὺς σὺν αὐτοκράτορι παύσας τῆς κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξεφοβοῦντο τοὺς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν οὐιτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἑκάστου αὐτῶν ἕκαστος φθά-

φθάνοντες τῇ θυμῷ τῶν ἀκριβῆ ἐξέτασιν) καὶ προαγαγὼν τὸν δῆμον ἐπὶ, συνίστησι τῷ πλήθει μέχρι δὲ τῆς πατρὸς ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τοῦ φόβου, αὐτοκράτορα οὐεσπασιανὸν ἀφήμου, καὶ ἅμα τήν τε τούτου βεβαίωσιν ἐῤῥτάζει, καὶ τὴν οὐϊτελλίου καταλυσιν. εἰς δὲ τὴν ἀλεξανδρείαν ἀφικομένῳ τῷ οὐεσπασιανῷ, τὰ ὑπὸ τῶν ῥωμαίων διαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις, ὧν παῖσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνεδρεύοι. μείζων τε οὖσα μὴ τῶν ῥωμαίων ἡ πόλις, στενοχωρεῖτο τῷ πλήθους ἠλίγχετο, κακυνομένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, οὐεσπασιανὸς δὴ τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μέν τοι εἰς τὸν ῥωμῶν ὥρμητο λίξωτος τὸ χειμῶνι ἀπαγγεῖλαι, καὶ τάχος, τὰ καὶ τῶν ἀλεξανδρέων διοικῆσ. τὸν δὲ υἱὸν τίτον μὲν τῶν ἐκκρίτου δυνάμεως ἀπέστειλεν ἐξερήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πέζῃ μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ ὧν τῆς διέχει τῶν ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐμβήσας τῶν σπαταῖ μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τοῦ νείλου κατὰ τὸν μενδήσιον νόμον, μέχρι πόλεως θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ἐκβὰς, ὁδεύει καὶ κατὰ πολίχνιον παράτανιν αὐλίζεται. δεύτερος αὐτῷ σταθμὸς ἡρακλέος πόλις, καὶ ξέντος πλούσιον χωρίον. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τῶν σπαταῖ ἀναλαβών, τῇ ξέντῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τὸ πηλουσίου, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα διὰ τοῦ ἐρήμου, πρὸς τῷ τὸ κασίου διὸς ἱερὸν στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τῶν ὀστρακίνην. ἔστι δὲ σταθμὸς ἐνυδρος. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐπὶ γάζῃ πόλει στρατοπεδεύει, μεθ' ἓν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνιαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διαγωνικὰς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

A occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse delectum festa lætitia celebrabat.

Ca. XIIII. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: B cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, réseque apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque C progressus, ab Alexandria ciuitate x x. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, D quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocolutam requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, ementa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmque iustitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicés seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacratum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostémque habens à vertice, neque sine meru conabatur incursus, & præiracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmq; polluebatur cædibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφ. α.

ΜΕΝ ὖν ὁ τίτος ὸν προεῖπον τρόπον διοδεύσας τὴν ἄνω Συρίαν μέχρι συρίας ἐρημίας, εἰς καισάρειαν παρῆν, ἐνταῦθα διαγωνεῖς προσωτάξασθαι δυνάμεις. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ καὶ τῷ ἀλεξάνδρεια συγκαθεσταμένῳ τὰ παρὸν τῷ ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένῳ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, συνέβη καὶ τῷ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀναφανῆναι ξυμερῆ γενέσθαι, καθ' αὑτὸ θατέρου θατέρῳ μέρος, ὅπερ αἴτιος ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἶπον καὶ δίκης ἔργον. ἀνεφύη γὰρ καὶ τοῦ δήμου τὸ ζηλωτῶν ὄνομα, ὅπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδιδηλώσαν μὲν ἀνοσιότητα, ὅθεν τὸ ἔργον, καὶ πρὸς ὅσον κακὸν αὐξηθῆναι. ταύτην δὲ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπών, στάσιν στάσιν ἐγγενέσθαι. καὶ καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, ἐνδεία τῶν ἔξωθεν θηρίων τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὥρμα. οὕτως ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ καὶ τὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀναγκῶν δῆθεν ὑπὸ τοῖς ὁσημέραι τῶν ἰουδαίων τολμωμένοις, οὐ γὰρ ἀνέπαυτο φόνων ὅλη, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτὸς μεταγνοεστέρου τυράννου μὴ φέρων ὑποτετάχθαι, πόθῳ τῶν ὅλων καὶ δυναστείας ὑπερθυμία, διίσταται, συλλαμβάνοντος ἰούδου τοῦ χελκίου καὶ σίμωνος τοῦ ἐζρονος τῶν δυνατῶν, πρὸς οἷς ἐζεκίας ἦν χαβαρεὶ πᾶις οὐκ ἄσημος. καθ' ἕκαστον δὲ οὐκ ὀλίγοι τῷ ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸν ἐνδότερον τοῦ νεὼ περίβολον ἀνὰ τὰς ἱερὰς πύλας, ὑπὲρ τῶν ἀγίων μετὰ πόνων τίθενται τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ὑπερηδίων ὄντες ἐθαῤῥοῦν. καὶ γὰρ ἀφθονία τοῦ ἱεροῦ ἐγένετο προσμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβεῖς ἡγουμένοις. ὀλίγοις δὲ τῇ καὶ σφαῖς ὁρῶσιν ἑστῶσι, ἐγκαθεσταμένοις τὰ πολλὰ καὶ χώρας ἔμενον. ὁ δὲ ἰωάννης ὅσον αἱρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, ὃς καὶ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὑπ' ἀδείας ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς, ὑπὸ δ' ὀργῆς πρήμει. κακούμενος δὲ πλέον ἢπερ ἐλεάζαρος τοὺς σφῶν ὑγιάζαρον, ὅμως οὐκ ἀπίει. συνεχῶς δὲ ἐκδρομαὶ, κατ' ἀλλήλων καὶ ἔξω ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνοις ἐμαίνετο πανταχοῦ τὸ ἱερόν. ὁ δὲ γιώρα σίμων, ὃν ἐπὶ μηχανίας ὑπέλη-

ἀνίκλητον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
προσηγάγετο, τὴν τ' ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τ' κάτω πολὺ
μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τ' Ἰωάννην ἐβάλ-
λετο, ὡς αὐτῶν καὶ ὑπὲρ ἐκείνων πολεμουμένοις. ἦν γὰρ ὑπὸ χεῖ-
ρα προσιὼν αὐτοῖς, ὥσπερ ἐκείνοις τοῖς ἄνωθεν. καὶ τῷ
Ἰωάννῃ δι' ὁμοῦ πολεμουμένῳ, συνέβαινε θλάττεσθαί
τ', καὶ θλάπτειν δι' ἴσου. ἐκ καθεστῶτα τῷ ἀμφὶ τ'
Ἐλεάζαρον ὠμότητος, τοσοῦτον ἐπλεονέκτει ἐν ὑ-
βριστῇ σίμωνος. πανταχόθεν ἐκ χεῖρας ἰδεῖν καὶ πόθεν προσ-
βολὰς δυνατὸν ἦν. τοὺς γὰρ ἄνωθεν ὑπὸ τ' ἱερᾶ κατα-
κοντίζοντας, ἀφίεσαν λίθοις ὀξυβελέσι τὸ γὰρ
αὐτοῖς, καὶ καταπάλτῃ παρῆσαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ λιθοβόλοι,
δι' ὧν οὐ μόνον ἐμύνοντο τοῖς πολεμοῦσιν, ἀλλὰ πολ-
λοὺς καὶ τ' ἱερουργούντων ἀφῄρουν. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν
ἀσέβειαν ἐκκεχυμένοις, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας
ἀνεδέχοντο, μετὰ ὑποψίας μὴ ἐκ φυλακῆς τοῖς ἐπιχω-
ρίοις προσιέρευνώμενοι. τοὺς γὰρ ξένους ἀνέκρινον, εἰ
καίπερ δυστοπήσαιτο αὐτῶν τ' ὠμότητα, ἀφανίσω-
σιν τ' στάσεως ἐπίνοιαν. τὰ γὰρ ἐκτὸς τ' ὀργείων ἕως μέχρι
τ' βωμοῦ, καὶ τ' ναοῦ ἀγὰ τ' ἴδιαν ἐπαφιέμενα, τοῖς ἐπι-
χωρίοις, ἐκ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐπέπρα τε. ἐπολλοὶ καὶ ἀλλόφυ-
λοι ἐκτὸς γῆς περάτων, ἐκεῖ τ' ἀνώμυον ἐκ πᾶσιν πάθεσι-
πους χέοντ' ἄμοιρον, ἐκεῖ τῷ θυμάτων ἐ πᾶσιν αὐτοῖς, ἐκ τ'
ἄλλοις πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέ-
στησαν ἰδίῳ φόνῳ. πικρᾶς ἂν ὀπιχωρίοις ἀλλόφυλοι,
καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συμφύροντο, καὶ πανταχόθεν πᾶν
αἷμα πλημμέτων ἐν τοῖς θυίοις ἐκεκόλοις ἡμιάζετο.

Κεφ.β. Τί τηλικοῦτον ὦ τλημονεστάτη πόλις πέπονθας
ὑπὸ ῥωμαίων, οἷ σου τὰ ἐμφύλια μύσπ ἐκκε-
θαιρεῦντες εἰσῆλθον; θεοῦ μὲν γὰρ οὔτε ἦς ἔτι χῶρος, οὔτ'
μεῖναι ἐδύνω, τάφος οἰκείων γλυκυμόρων σωμάτων, καὶ
πολίμου τ' ναοῦ ἐμφυλίῳ πλύσασα πολυανδρίου. δύ-
ναμο δ' αὖ γλυκείᾳ πάλιν αὖ ἀμείνονι, εἴγε ποτὲ τ' πορ-
θήσαντ' θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καὶ θρητέον γὰρ καὶ τὰ παί-
θη τῷ νόμῳ τῆς συγγραφῆς, ὡς οὐ κατολοφυρμοῖ οἰ-
κείων ὁ καιρὸς, ἀλλ' ἀφηγήσεως ἐφεστηκώτων. δ' ἑκάστ
δὲ τὰ ἐξῆς ἔργα τῆς στάσεως.

Κεφ.γ. Τριχῇ τῶν διηρημένων τ' πόλεως ἡγεμόνων, οἱ μὲν
περὶ τ' Ἐλεάζαρον ἐκ ἱερεῖς ἀπαρχὰς ἐκφυλάσ-
σοντες, κατ' Ἰωάννου τ' μάθην ἔφερον. οἱ δὲ σὺν Ἰήτῳ δι-
αρπάζοντες τοὺς δημότας, ἐχρέμπτε κατ' τ' σίμωνος. ἐκ
δὲ κἀκείνῳ ξοφὸν κατ' τ' στάσεως ἡ πόλις. ὁπότε μὲν οὖν
ἀμφοτέρωθεν ἐπιχείρησιν, τοὺς σὺν ὄντας ὁ Ἰωάν-
νης αὐτόθρους, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως αἰσθό-
μενος ἀπὸ τῶν τοίχων βάλλων, ἐκ δὲ ἀπὸ τῶν ἱερῶν κα-
ταπηκοντίζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀρχάνοις. εἰ δὲ ἐλθυ-
σμὸν ποτὲ τῷ καθ' ἡμέραν ἐπιφερόμενον, ἐξανέπαυε
δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κόπος, ἀφίεσαν
τοῖς περὶ τ' σίμωνα μὴ πλείονα ἐπιέζειν. ἀεὶ δ' ἐφ'
ὅσον ξύλων τῆς πόλεως ὑπερπίμπρασθαι οἰκίας εἵτα
μασὰς, καὶ πανταχόθεν ἐπιπόνων. τὸ δὲ αὐτὸ πό-
λιν ὑποχωρούντες ἐπίων ὁ σίμων ἐφέπετο, ὥσπερ
ἐπίπονος ῥωμαίοις ἐκφθείροντας, ἃ παρεσκεύαστο
πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς ἐκείνων
ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβαινε δὲ τὰ τῷ περὶ
τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγόμενα, καὶ μεσαίχμιον ἐρη-
μίας ἡλίκην καὶ ἐκ τάξεως τὴν πόλιν κατακαῆ-
ναι. δὲ πόλει ὀλίγου πάντα τὸν σῖτον, ὃς ἐν αὐτοῖς οὖν
ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἐπὶ πολιορκουμένοις λιμῷ ἔτι ἐάλως.

inuitatũ, vltro ſibi tyrannum ſpe auxilij popu-
lus introduxerat: & ſuperioré ciuitaté retinẽs,
& inferioris plurimam partem, animoſiùs iam
Ioannem eiúſque ſocios adoriebatur, quaſi de-
ſuper impugnarentur. ſubiectus autẽ illorum
manibus erat, ſicut & illi ſuperiorum. Et Ioan-
nem eueniebat duplex prœliũ perferentem, lædi
pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd
Eleazaro eſſet humilior, tanto plus lædebat. Si-
mone celſior conſtitutus: cùm inferiores ag-
greſſus etiã ſola manu ſine labore prohiberet:
deſuper verò ex fano iaculantes, machinis de-
terreret. Quippe baliſtis & non paucis lanceis
vtebatur, ſaxorúmque tormentis: quibus nõ ſo-
lùm bellantes vlciſcebatur, ſed multos etiam
ſacra celebrantium perimebat. Quanquam
enim ad omne impietatis genus rabidi ferebã-
tur, tamen eos, qui ſacrificare cuperent recipie-
bát, cũ ſuſpicione & cuſtodibus indigenas per-
ſcrutando. Hoſpites enim etiam, qui exoraſſent
eorũ crudelitatem, pòſt exituri ſubciſiua ſedi-
tionis opera conſumebantur. Miſſilia namque
machinarum vi ad aram vſque templúmque
peruenientia, in ſacerdotes ſacra celebrãtes ca-
debant: ac multi, qui properantes ab vltimis fi-
nibus terræ ad ſanctiſſimum locum veniſſent,
ante ipſas hoſtias procubuerunt: arámque vni-
uerſis Græcis & Barbaris adorandam, ſuo ſan-
guine imbuêre. Indigenis autem mortuis alie-
nigenæ, ac ſacerdotibus profani miſcebantur:
perque atria diuina, ſtagnum fecérat diuerſorũ
cadauerum ſanguis. Quid tantũ paſſa es, ô mi-
ſerrima ciuitas à Romanis, qui tua inteſtina
ſcelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim
Dei locus non eras, neque manere poteras, do-
meſticorum funerum facta ſepulchrum, & quę
fanum ciuili bello tumulum conſtitueras: po-
teris autem denuò fieri, poteris, ſi vnquam va-
ſtatorem tui Deum placaueris. Sed enim repri-
menda ſunt, quę dolent, lege ſcribendi: quando
non domeſtici luctus, ſed exponendarum rerũ
hoc tempus eſt. Proſequar autem ſeditionis fa-
cinora cætera. Ergo diuiſis trifariam inſidiato-
ribus Eleazarus quidem eiúſque ſocij, qui ſa-
cras primitias conſeruabant, in Ioannem ebrij
ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem di-
ripientes in Simonem rebellabant, cùm ipſi
quoque Simoni contra diuerſæ partis ſeditio-
ſos adiumento eſſet ciuitas. Si quando igitur
ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuer-
tebat ſocios ſuos: & de ciuitate quidem ſub-
euntes, miſſis ex porticibus telis, de templo
verò iaculantes, machinis vlciſcebatur. Quo-
ties autem deſuper inſtantium moleſtia ca-
ruiſſet (frequenter enim ebrietate & laſſitu-
dine ceſſabant) liberiùs in Simonem eiúſque
ſocios cum pluribus irruebat. Semper autem
quantum in ciuitate pepuliſſet in fugam ver-
ſos, ædes frumenti plenas omniúmque vten-
ſilium incendebat: idémque hoc illo regre-
diente, Simon inſecutus agebat: veluti con-
ſultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ
ad obſidionem ciuitatis erant præparata, ſua-
rúmque virium neruos abſcinderent. Deni-
que contigit vnà exuri omnia circum tem-
plum, & inter proprias acies ſolitudinem at-
que aream pugnæ fieri ciuitatem: concrema-
ri autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnũ corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis atronitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmq; bellum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebãtur omnia: dissidentésque latronum principes, quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quòd de se quisquę desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erãt, quasi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò seditiosi cõgesta in tumulum cadauera cõculcantes dimicabãt: & ex mortuis haurientes audaciã, quos sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sẽpérq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cędis aut crudelitatis viam prætermisẽre: adeò vt etiam sacris materiis ad bella conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; põtificibus placuisset, idque x x. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quòd sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascẽdere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas regum quoque auxilia

A ὅπερ ἦκιστα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς παρεσκεύασαν.

Κεφ. ζ. Πανταχόθεν δὲ τῆς πόλεως πολεμουμένης ὑπό τῶν βιαιοβούλων, καὶ συσκιρτώντων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ γὰρ καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τῶν ἐνεστώτων κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸν ἔξωθεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς ἐνεστώσης κακῶν ἐκκαλοῦμενοι. κατάπληξις δ' ἦν δεινὴ, καὶ δίος ἦν τοῖς γνώσιοις,

B καὶ οὔτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, οὔτε συμβάσεως ἐλπὶς, οὔτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουρεῖτο γὰρ πάντα, καὶ τοὺς λοιποὺς στασιάζοντες ἀρχηγοὶ, τοὺς εἰρηνικοὺς ῥωμαίοις φρονοῦντας ὡς θεοῖς αὐτομολίαν ὑποπτεύοντες, ὡς κοινοὺς πολεμίους ἀνῄρουν, καὶ μόνον ὠμοῦσθαι τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῷ μὲν μαχομένῳ, ἀδιάλειπτος ἦν κερδανῆ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότεροι δὲ οἱ τῶν πενθούντων ὀδυρμοὶ ἀεί.

C καὶ θρήνων μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ παρεσκεύαζον, τοὺς δὲ οἰμωγὰς ἐνέκλειεν ὁ κατάπληξις αὐτῆς. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μειυκόσι τοὺς στεναγμοὺς ἐβασανίζοντο. καὶ οὔτε παρὰ τοὺς ζῶντας ἦν αἰδὼς ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, οὔτε μέλουσα τῶν ἀπολωλότων ταφὴ. ἄμφω δὲ ἀμφοτέροις, ὁ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστῳ παρεῖδησαν γὰρ εἰς πάντας προθυμίας οἱ στασιάζοντες, ὡς ἀπολούμενοι πάντες ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὲ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις στρω-

D ῥούμενοι, οἱ στασιασταὶ συνεπλέκοντο, καὶ τῶν ἀπόντων τῷ ἐν ποσὶ πτώματον ἁπάντων, ἅπασαν ἀχριώτερον. παρεισερχόμενοι δὲ ἀεί τι καθ' αὑτῶν ὀλέθριον, καὶ πᾶν τὸ δοκοῦν ἀφειδῶς δρᾶν τε, οὐδεμίαν οὔτε αἰσχύνης ὀδὸν, οὔτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφ. η. Ἀμέλει ἰωάννης τὴν περὶ ὕλλιν εἰς πολεμικὰ μηχανῶν κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑποσκευάσαντας τὸν ναὸν

E εἴκοσι πήχεις ἐπιφανῆναι, κατάγει μὲν ἀπὸ τοῦ λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὴν χρήσιμον ὕλλιν ὁ βασιλεὺς ἀγρίπας, ξύλα θέας ἄξια τῇ τε δυνάμει καὶ τῷ μεγέθει. μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τειμῶν αὐτὰ, πύργους κατεσκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκος δόξαν, ἐπὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ καθύπερθεν ἱεροῦ μαχομένους, ἴσησί τε τῶν ἐπαναγωγῶν κατόπιν τοῦ προβόλου, τῆς πρὸς νότον ἐξέδρας αὐτοῦ, ἥπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἦν, τῶν ἄλλων

F μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διῃρημένων. καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευαθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κατεσφῆλτο τῆς ἐλπίδος. ὁ δὲ θεὸς, ἄχρηστον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν θιγεῖν τινα τῶν πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφ. θ. Ὅτε γὰρ δὴ πᾶσι ἐπῆλθε τὰ μὲν συμπαγῆ τῆς δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δὲ ὅπλοις ἱεροσολύμων συναντᾶν ἐπείγειν, ἐξήλαυνε τῆς καισαρείας. λαὸς γὰρ ἅμα μὲν τὰ πρότερον αὐτῷ παρεσκευασμένα τῆς

G ἰουδαίας τάγματα, καὶ τὸ πάλαι συνειλεγμένον πλῆθος δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως θεῖσμον δι' ἀνδρίαν ὑπῆρχον, τότε κατὰ τὴν μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ἦν προθυμότερον. τοῦτον μὲν οὖν τὸ πέμπτον δι' ἀμμαοὺς ἐκέλευσεν αὐτῷ συναλλάξαι, καὶ δι' ἱερειχοῦντος τὸ δίκαιον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δὲ αὐξάνεται μετὰ τῆς λοιπῆς, πρὸς οἷς αὐτὸ τῆς βασιλέως συμμαχίας

πᾶσαν

πᾶσιν πλείοσι, καὶ συχνοὶ τῷ ὄπῃ τῆς συρίας ὠθήσουσι συνῆλθον. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ τὸ τεσσάρων τάγμάτων, ὅσων οὐ παρασκευὰς ὁπλίξας, μουκιανῷ συνέπεμψεν εἰς ἰταλίαν, ὅτε τῷ ἐπιλθόντων μετὰ τίτου. δισχίλιοι μὲν γὰρ αὐτῷ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατεύματον ὁπλίζοντο, τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῷ ἀπ' εὐφράτου φυλάκων. φίλων δὲ δοκιμώτατος οὔνοιά τε καὶ σύνεσιν, τιβέριος ἀλέξανδρος ἐπέτρεψε μὲν αὐτὸς τὸν ἀγῶνα διέπειν, τότε δὲ τῷ στρατεύματον ἄρχειν, κριθεὶς ἄξιος ἐξ ὧν ἐδέξιώσατο πρῶτος ἐπιφορὰν τῇ τύχῃ συνέβαινε, σύμβουλός γε μὲν τοῖς τοῦ πολέμου χρείας, ἡλικίᾳ τε ἐπιτήδειος, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἰπεῖν. ἐπορεύοντο δὲ εἰς τὸν πολεμίαν τόπον, ἐπῆσαν μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ τῶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ἐδορυφόροι, καὶ μεθ' ἑαυτοὺς στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῷ ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μετὰ τοὺς τίτων ὁπλίτας αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ὁπλίτους καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων· κατόπιν αὐτῷ τὸ τάγματον ἵππικόν. οὗτοι δὲ ἐπὶ τῷ μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ὁπλιτῶν χιλιάρχοι, καὶ στρατηγῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, ἐπὶ τῶν ἀετῶν αἱ σημαῖαι, καὶ ἕπεσθαι οἱ σαλπιγκταὶ τῷ σημαιῶν. ὅπλ δὲ τίτους, ἡ φάλαγξ τὸ πᾶν εἰς ἓξ πλατυώματα. τὸ δὲ οἰκετικὸν ἑκάστου τάγματος ὄπισθε, καὶ ἐπὶ τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων φύλακες οἱ οὐραγοί. ἐπορεύοντο δὲ τὴν δ' ἰούδαιαν ἐν κόσμῳ καθ' ῥωμαίους συνήθης, ἐμβάλλῃ δέ τ' σαμαρείτιδος εἰς χωρία, κατειλημμένην τὸ ἐφ' ἑτέρου ὑπὸ τῶν πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλισαμένος ἐκεῖθεν, ὑπὸ τὴν ἕω ἐπορεύετο, καὶ διελθὼν ἡμέρας σταθμὸν στρατοπεδεύει κατὰ τὸν ὑπὲρ ἰουδαίων πατρίως ἀκανθῶνα αὐλῶνα καλούμενον, ἐφ' ὃν κώμη χαβαθσαὶλ καλουμένη. σημαίνει τοῦτο λόφον σταῖλον, διέχοντα ὑπὸ τῷ ἱεροσολύμων, ὅσον ἑξήκοντα σταδίων.

Κεφ. ζ. ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῷ ὁπλίτων ἱππέων, ἦει τὴν τε πόλιν ἐπισκοπούμενος ὅπως ἐχυρότης ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῷ ἰουδαίων, εἰ ἐφ' ὃς τὸν ὅπλον αὐτὸ φρὴν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὑποδείσαντες ἐκδῶσιν. πάντεσσο γὰρ, ὅπερ ἐν ἀληθὲς, τοῖς στασιάσαι καὶ ληστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπεπεπηγότα ποδῶν μὴ ἐρήνην, ἀσθενίστερον δ' ὄντα τῆς ἐπαναστάσεως ἠρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὁρθίον ἱππάζετο τὸν λεωφόρον κατατείνουσαν ἐπὶ τὸ τεῖχος, οὐδεὶς ἐπεφαίνετο τῷ πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ ψιφίνον πύργον ἀπεκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῷ ἱππέων σῶμα, ἐπεπηδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, καὶ τοὺς γωναμεῖους καλουμένους πύργους, ἀπὸ τῆς αὐτῆς τῷ ἑλένης μνημείου πύλης, διακόπτουσι τοὺς ἵππους, καὶ τοῖς μὲν ἔπι τὸν ὁδὸν θέοντας, αὐτομάτους ἑστῶτας ἐκέλευσαν συνάπτειν τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ τίτον ἀποτέμνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, ἐπόσον μὲν ἦν χωρεῖν ἀδιάζον, ἐκτεταίρετο γὰρ ὑπὸ τὰ τάφρου ἐπὶ τὰς κηπιὰς ἅπασι, κήπους τὸ ὁπωρησίους, καὶ πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τὸν δὲ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αἰσθόμενον, πλήθει τῷ ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχανον ἐώρα· οἱ δὲ αὐτὰ τῷ λεωφόρου, ἂν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸ τῶν βασιλέως κήδυνον, ἀλλ' εἰόμενοι

plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Supplerum eſt autem quatuor legionum quárum Veſpaſianus ſelectum cum Mutiano miſerat in Italiam, ex his qui cum Tito acceſſerant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum ſequebantur,& amicorum ſpectatiſſimus beneuolentia ſimúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum adminiſtrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hoſpes imperio,& cum fide clariſſima incertæ fortunæ ſociatus eſt: idémque conſultor in vſus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

CAP. II. Titus explorator Hieroſolymæ peniclitatur.

PRogredientem verò in hoſtilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, poſt eos viarum ſtratores, caſtrorúmque metatores. Deinde rectorum ſarcinæ atque armati. Poſt hos ipſe Titus, & alios lectos habens & ſigniferos, quorum agmen equites ſequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & ſecundùm illos vnà cum lectis tribuni,& præfecti cum cohortibus. Poſt autem circum Aquilam ſigna,& ante ſigna tubicines,deinde acies ſenûm virorũ ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiuſq; legionis, & ante hos ſarcinæ. Omnium verò nouiſſimi mercenarij,eorúmque cuſtodes coactores agminis. Procedens autem decenter cũ exercitu, ita vt mos eſt Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præſidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus veſperam, mane inde proficiſcitur: peractáque diei manſione, caſtra ponit in loco quem Iudæi ſermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath-Saul nomine, quod ſignificat vallem Saul,diſtantem ab Hieroſolymis ſtadiis ferè xxx. Hinc ſexcentis propè lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quàm tuta eſſet, Iudæorúmque animos exploraturus, ſi forte ſe conſpecto, priuſquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à ſeditioſis & latronibus oppreſſum populum deſiderare quidem pacem: ſed quòd rebellantibus infirmior eſſet, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Pſephinon declinato, tranſuerſum agmen equitum duxit,infiniti ſubitò proſiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta eſt egreſſi, equitatum intercidunt.atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant ſeſe iungerent, à fronte oppoſiti, prohibuerunt. Titum verò cum paucis ſeparant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat:à muro enim cuncta foſſis patebant:& tranſuerſi erant horti, multíſque maceriis impediti. ad ſuos autem in aggere conſtitutos recurſus, intercedente hoſtili manu,deſperabatur. Quorum plerique imperatoris periculũ neſciebant:ſed exiſtimantes

cum ſecum reuerti, etiam ipſi fugiebat. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli mométa & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multóſque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito patefacere, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex inimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cũ cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos ea ſtrametãtes.

Cæſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis v 11. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe iniêre concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarẽt, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtiliũ reſiderent mœnibus clauſis, remiſsísque armis ac manibus. In noſmet ipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorum autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſãguine oppidũ cedet. His alios atq. alios cõgregãtes exhortabãtur: raptísq;

A συναναστρεφῆναι, καὶ κεῖνον αὐτόφωλον. ὁ δ', καθορῶν ὡς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ καὶ τὸ σῴζεσθαι, τὸν τ' ἵππον ὑπισχνεῖται, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ἐμβοήσας ἐπεύξατο, μίσους ἐμπεσὰ τοῖς πολεμίοις, διακοπῆναι πρὸς τοὺς σφετέρους βιαζόμενος. εἶτα δὲ μάλιστα παρίστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλείων κίνδυνοι μέλον τῇ τοῦ θεοῦ. τοσούτων γὰρ ὄντων τῶν ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (προῆλθε γὰρ οὐ πολεμιστὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος) οὐδὲν ἥψατο τοῦ σώματος. καίτοι ὥσπερ ὑπὸ τινὸς ἀοράτων παρερρίζωτο πάντα. τῷ δ' ξίφει τοὺς κατὰ πλευρὰν ἀεὶ διαστέλλων, καὶ πολλοὺς τῶν αὐτομολούντων ἀναιρῶν, ἔλαυνε γὰρ τοὺς εἰσπεμφθέντας τὸ ἵππον. τῷ δὲ κεραυνώτει μὲν πρὸς τὸ φόβημα τοῦ καίσαρος, καὶ θαλάττιος ὁρμὴ ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἀθρόος, καθ' οὓς ἐπλαύνων γένοιτο. συνέπιπτον δὲ οἱ τοῦ κινδύνου μετέχοντες καὶ ἑαλίσκοντο, καὶ καθ' ἑαυτοὺς μάχοντες. μία δὲ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξαναβῆναι τῷ πύργῳ μὴ φθάσασι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν ἀπὸ πεζῶν, τὸν μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ ἐμβεβηκότες κατεπόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴν τὸ λοιπὸν πᾶσι δεῖ τὸ στρατόπεδον διαστέλλειν. τοῖς μὲν ἦν Ἰουδαίοις πλοῦτος πάσης καὶ τῆς φρενῶν δεδιθασιν, ἐπήρατε ταῖς διανοίαις ἀσκεπὴς ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, ἐσόμενος ῥοπὴ σωζεσθαι.

D Καίσαρ δ' ὡς ἀπὸ σωμάτων ἐμὲ διὰ νυκτὸς τὸ δεκατον ἀμμαοῦς πάλαι, μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπέχουσαν, ἔδει τὸ σκοπὸν καλούμενον ἐφίστασιν. ἔνθεν ἦν, τὴ πόλις ἤδη κατεφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἐκλαμπρον, καθὰ τῷ βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς σωμάπων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τῆς δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐκλήθη πρεσβάλλειος στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τούτων ξυὶ σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς δι' νυκτὸς πορείας τετειμένους, ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶ), ὡς αὖ ἀδίστως τὰ χόσαιντο. καταρχομένων δὲ ἀπὸ τῆς δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα δι' ἐπειχρῶτο ἤδη παρὼν, σὺν καθῆσο τῆς ὁπλιτικῆ μοίρας φερούσης τὴν ἐμβολιὸ, ὑπὸ οὐδεπασιαποῦ προκατειλημμένου. προστέτακτο δὲ αὐτοῖς ἐξ ἀπόχοντας τῷ ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν κεῖται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διειργόμενον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

Τῶν δὲ αὐτὰ ἄχυ συῤῥηγμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον αὐτοῖς τὸ ἐπ' ἀλλήλοις ἔχειν ὁ ἔξωθεν πόλεμος ἐξαίφνης πολὺς ἐπεπόθει, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδοῦντας τειχῇ, κακῶν ὁμονοίας κατάρχουσι, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μαίνονται ἢ τί παθόντες αὐτοῖς τεῖα τῆς αὐτομοίας αὐτῶν ὑπερασπίσματα τείχη, καὶ τὸ πολέμου μετ' ἀδείας αὐτοπολίζονται ἑαυτῶν, οἳ δ' ὥσπερ θεατὰ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθίζουσι τειχίρεις, τὸ χεῖρ καὶ τὰς παυοπλίας παρεῖσθαι. καὶ αὐτῷ ἀρα γυναῖοι μόνοι ἡμεῖς ὀφθόμεθα. ῥωμαῖοι δὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας στάσεως κερδήσουσιν αὐαιμωτὶ τὴν πόλιν. τοὺτους ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρακέρτομεν, καὶ τὰς παυοπλίας

πλίας ἀρπάσαντες, αἰφνιδίως ἐπιπίπτουσι τῷ δευτέρῳ τάγματι, καὶ δίχα τῆς φάλαγγος αἴξαντες μὴ κραυγῇ ἐξαισίᾳ, τειχιζομένοις προσπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ τεθεικότες τὰ ὅπλων (οὔτε γὰρ θαρσεῖν τοῖς Ἰουδαίοις πρὸς ἐπιδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων προσιέναι αὐτοὺς τὰς ὁρμὰς τῇ σάσει) πως ἐταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῷ ἔργων ἀφειμένοι τινὲς μᾶλλον ἀπὸ χώσεως διὰ θόρυβος, πολλοὶ δὲ ὅτι τὰ ὅπλα θέντες πρὶν ὁπλισαφίσασθαι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐφοβοῦντο παρόμενοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους τεθαρρηκότες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλασίους ἐδόκουν σφίσι τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἴθει συντάξεως ὄντας, καὶ μὴ κόσμῳ καὶ φυλάγμασι πολεμεῖν εἰδότας, ἀταξίᾳ φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προσπεσόντες οἱ Ῥωμαῖοι τῇ ἐμβολῇ εἶκον. καὶ ὁπότε μὲν ὁπλισαφεῖσθαι οἱ καὶ λαμβάνοιμεν. τὴν δρόμῳ τὰς Ἰουδαίους ἐπιόντας, καὶ διὰ τοῦ ὁμιλεῖν ἤδη φυλαττομένους, ἐπέχωσον. ἀεὶ δὲ πληθύσης τῆς ἐπιδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ὑπὸ τῷ στρατοπέδου ἐξέπιπτον. καὶ δοκεῖ τότε κινδυνῶσαι τὸ τάγμα πᾶν, οἱ μὴ πάντες ἀγχιβαθεῖς αὐτῷ διὰ τάχους ἐπιβοηθήσαντες, καὶ πολλὰ ἀνειδίσαντες εἰς ἀναισχρίαν, ὁπλισάμενοι μὲν τοῖς φοβουμένοις, αὐτοὶ δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσόντες, μεθ' ὧν ἦκεν ὁπλίκτων, συχνοὺς μὲν ἀνῄρει, πρώτους δὲ πλείους, ἔτρεψαν δὲ πάντας, καὶ σωωθεῖ καὶ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῇ κατάντῃ πολλὰ κακοπαθοῦντες, ὡς διεξέπεσον, αἱ πυρὲς ὁπισθέφονται, καὶ μέσην ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἴσως ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας σκηνοῦσι τοῖς ἤδη πῶς τοὺς μὲν ἑαυτῶν προσκοπήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῷ ἀπειρέσιον τοῖς ἐπέχουσιν αὐτοῖς τάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκροφόρειαν.

Κεφ. ι. Ἰουδαίοις δὲ τὸ τοῦτο ἐδοκεῖ φυγὴ καὶ σκοπὸς καταστῆσαι τοῦ μάτου, ὡς αὐτοῖς ὑπὸ τοῖς τείχοις καθῆσθαι, προσπεσῶσι πλήθος ἀκραφνέστερον μὴ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀχειροτάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμέλει τῷ φάλαγγι θέντων, ὑδρὶς ἔμενε τὴν ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ὀξὺ ὀργάνῳ παρόμενοι, διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἐξαπίνης ἀνέφυγον. λείπεται δὲ ἐν μέσῳ τῷ προστάτει πῶς μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῷ φίλων φθεγγομένων, ὅσοι δὲ αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τὸν κινδύνου καταφρονήσαντες, ἔμειναν, αἴξαι θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων οὐκ ἐκέλευε πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τῆς καθ' αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτου τάξιν ὑποπλεκόμενα καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης διατότου, ὀξεῖαν οὖσα ὑφίσασθαι ῥοπὴν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων οὐδὲ ἀκούειν ἐδόξε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναρέχουσιν, ἀνδίσατο, καὶ κατὰ σῶμα παίων βιαζομένους ἀπῆρεν, κατάπτε τὸ πρόσωπον ἀθρόοις ἐμπίπτων, ἀνεώθη τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πρὸς τὸ ὠθούμενα, καὶ τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες, ὑδὲ ὅπου μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πάλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φόβου προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων,

armis, subitò in legionem decimam tuunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quòd secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione glisscente magis magisque turbari, postremò castris pulsi sunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multísque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæísque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatū est. Paulò autē post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliísque de cohortibus aduersijs excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie stătium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsíque in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset: néve in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per declive repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione pertertriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugiētes insequebātur. quos tamē aggressus à latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vrebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

CAP. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmq; inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offendebat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitatè magna innocentes afficerent, inducias conceſſêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidé lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium verò exercitum iuſſit totú quod erat vſque muros ſpaciũ cõplanare.

A τὰς ὁρμὰς ὑπετέμνετο. καὶν τούτῳ αὐτοῖς ἀπωτέρω ἐλθεῖν τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθάρσυνον τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει ταραχὴ καὶ δέος, καὶ ἄγασιδ ναῖ) τὰ τέλμα, δεκουύτων αὐτόκρατον μὴν εἶ) τλὺ τῷ ἰουδαίων ἐπερομλὼ, τραφθαι δὲ αὐτὸν πίτον. οὐ γὰρ πότε τοὺς ἄλλους φυγὼν ἐκείνου μένοντος, καὶ καθάπερ παντικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διεφέροντο. μέχρι τινὲς καταδύντες ἐν μέσῳ τῷ πολέμου τὸν ἡγεμόνα τρεφόμενον, καὶ μέγα βοήσαντες ἀμφ' αὐτῷ, B ἄγαθοῖσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς δὲ αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους δὴ τῷ καταλιπεῖν καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐχέοντο, καὶ κλίνοντες ἅπαξ ἀπὸ τῶ κατάντους σωρηθὲν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ὑπὸ πόδα χωρῶντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶ), σωρηλάυνον πάντας εἰς τλὺ φάραγγα. προσέκειτο ἢ τοῖς καθ' αὑτὸ ὁ τῖτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν δὴν τ τῆς τοποθεσίας ἐπεμφεν. αὐτὸς ἢ συὺ οἷς πρότερον αἰτησὰς εἶργε τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ χεὶ μήτε θεραπεία τὸ προσιὸντα, μήτ' ὀφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καίσαρ δὶς ὅλῳ ἐρρύσατο κινδυνόν ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τ προβάλλεσθ ἢ τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀδῆλον παρίχε.

ΑΩθήσαντος δὲ προὸς βραχὺ τ θύρας τῆς πολέ- Κεφ. ια.
μου, πάλιν εἴδον ἡ στάσις ἐπηλείρετο, καὶ τῆς D τ ἀζύμων ἑορτῆς ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγὴν αἰγυπτίων, οἱ μὲν προὶ τὸν ἐλεάζαρον ἀνοίγοντες τὰς πύλας, εἰσῆγοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς προσκυνῆν ἐθέλοντας εἴσω, ἰωάνης δὲ προκάλυμμα τῆς βουλῆς ποιησάμενος τλὺ ἑορτὴν, τῷ συν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἄοπλοι, καὶ ἀτουδεῖς παρειστ ἐμπυ προκαταλημφομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς εἶδον ἐγέ- E νοντο τοὺς ἐθνῆτας διπορρίπτοντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. παραχὴ δὲ μεγίστη προὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἰσ. τὸ μὲν ἔξω τ στάσεως λαοῦ, καὶ πάντων ἀκριτον οἰομένων εἶ) τλὺ ὅλῃ θεσιν. τῷ δὲ ζηλωτῇ δὴ σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφίσιμοι τὸ φυγεῖν ἐπὶ τὰς πύλας, τῷ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τῶ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ ἢ ὑπὸ τῶ δήμου προὸς τῷ βωμῷ καταπιάσαντες, καὶ προὶ τὸν ναὸν συνειλούμενοι καλεπατοῦντο. ξύλοις τε F καὶ δὴν παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς ἢ τῷ ἰδίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς αἰτησιαστὰς αἰτιῶντο οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τῷ ζηλοτῶν πάλαι, τηνικαῦτα ὑπογωθεὶς, ὡς ζηλωτὴς προὸς αἰτίαν ἀπελήγετο. πολλὰ δὲ δεινὰ τοὺς ἀναιτίους διαπράττοντες, ἐκεχειρίαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῷ ὑπονόμων διῆσαν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐσώτερον ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παρασκευὰς πάσας, κατεθάρρουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτω ξιμερὴς οὖσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρας ἐφέστατο.

ΟΤῖτος ἔγνω, ἀπὸ τῦ σκοπῦ τὴν πόλιν προ- Κεφ. ιβ.
σπελάσασθαι προσαγούμενος, προὸς μὲν τοὺς ἐκ τῆς ἐκχέοντας, ἵστησιν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τῦ τείχους διάστημα. κατα-

καταβληθέντος δὲ παντὸς ἔρκους καὶ φυτείας μάτ-
των, ὅσα κήπων περιφραξησόμενοι καὶ δένδρων οἱ οἰ-
κήτορες, ὕλης τὸ ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπί-
σης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου.
τοὺς δὲ πέτρωδεις ὀξυχαλκοις σιδήροις κατεργαζόμενοι,
θαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸ χωρίον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέ-
χρι τῆς Ἡρῴδου μνημείων ἃ περιεῖχε τὴν τῆς ὄψεως
ἀπερίσκεπτον κολυμβήθρα. καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡ-
μέρας οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τῆς ῥωμαίων ἐπέδραν συσκευά-
ζοντο τοιάδε. τῆς στάσεως οἱ μὲν τολμηρότεροι περι-
ελθόντες ἔξω τῆς γυναικείων καλουμένων πύργων,
οἷς ἐπιβεβλημένοι ἦσαν ὑπὸ τῆς εἰρωνικῆς φρονούν-
των, καὶ δεδοικότες τὸν τῆς ῥωμαίων ἔφοδον, ἀφλῶν-
το, καὶ παρ' ἀλλήλους ὑπέπτησσον. οἱ δὲ ἡσυχαίτερον δοκοῦν-
τες τῷ τείχει, δῆμος εἶ δοκῶν, εἰρήνην ἐβόων, καὶ δι-
ξιοὶ ἠτοῦντο, καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπο-
χνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες, καὶ
τοῖς σφετέροις ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντας τῆς
πυλῶν. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκείναν-
το, καὶ τοῖς ἔνδον ἱκετεύειν, συνεχῶς τὸ θεὸς τοὺς
ῥωμαίους ὀρκίσαντας, ὅπλοις ἀδίκοις ταράττομέ-
νους φείσασθαι. ἦν δὲ μὴ οὐ τοῖς στρατιώταις τὸ
πανοῦργον αὐτῶν, οὐκ ἐλέγετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοὺς
μὲν ἐν χερσὶν ἐτοίμους πρὸς τιμωρίαν, τοὺς δὲ ἀνοί-
ξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅτι τὴν πρᾶ-
ξιν. πτῶ δὲ δι' ὑποψίας ἦν τὸ ἀνύποπτον ἀδόλο-
γον. καὶ γὰρ πρώην ἡμέρας πρεσβευόμενος αὐ-
τοῖς ὅτι συμβάσης ἄλλο τὸ ἰωσήπου μεῖζον οὐδὲν ἤ-
νεσεν, καὶ τότε τοὺς στρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέ-
λευσεν. ἔφθασαν δὲ πρὸς τῆς ὅτι τοῖς ἔρκεσι προτα-
γέντες ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς ταῖς πύλαις
ἐκδραμεῖν. τούτοις οἱ μὲν ἐπιβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ
φοβερὸν ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῆς τῶν πύλης
ἐγένοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ
προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, πλήθει
χαρμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν,
ὡς τε συχνοὺς μὲν αἰρεῖν, τρῶσαι δὲ πλείστους. ἦν δὲ
οὐ ῥᾴδιον τῷ τείχους καταφυγῆν τῆς κατόπιν βιαζο-
μένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς ἁμαρτίας τῆς ἡγεμό-
νων καὶ δι' ὃ παρεκελεύετο τοῦ πᾶσμα προστι-
θέναι. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ἀμφίδεξιοι ἦσαν, καὶ
πολλὰς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγάς, ἀμύνῃ
δ' οὐκ ἐλάττους αἱμοῤῥαγοῦσι τοῖς κυ-
κλωσαμένοις. ὑποχωροῦσι δὲ καὶ τοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ
μέχρι τῆς Ἑλένης μνημείων εἰσπίπτοντες βάλλοντες. ἔπτυτα
οἱ μὲν ἀπειροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὸν τύχην,
ὅσακις τόν τε τοὺς ῥωμαίους ἀλλαξάμενοι ἀνάτη, καὶ
τοὺς θυρεοὺς αἰσχίστοις ἐσκίρτων, καὶ μὴ χαρᾶς αἰσ-
χρῶν. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τῆς ταξιάρχων, καὶ
χαπτάρων καῖσαρ, ἐξεβάκχευε· ἰουδαῖοι μὲν οἷς ἀπό-
νοια μόνη στρατηγῶ, πάντα μὴ φρονίας φρίττου-
σι καὶ σκέψεως, ἀβουλίας τε συντάσσοντες καὶ λόχους,
ἔπεσθαι δὲ αὐτοῖς τοῖς ἐνέδραις καὶ τύχη, ἀφ' ἧς τὸ σφάλ-
λεσθαι, καὶ τὸ φρονεῖν ἀλλήλοις δύνασθαί τε καὶ πίστιν. ῥωμαῖοι
δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ φρονεῖν τοὺς ἡγεμόνας ἀπρόφθας
ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τῆς ἐναντίων πᾶσι φύσει,
καὶ ἀφ' χειρῶν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων αἴ-
σχιστον, ἀστρατήγητοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac ſepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque oppoſita quamuis frugifera ſylua exciſa, repletum eſt quicquid erat cauum & vallibus impeditum. ſaxorum autem eminentiſſimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vſque ad Herodis monumenta fecerunt, ſerpétium ſtagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

B His denique diebus Iudæi Romanis huiuſmodi inſidias parauêre. Seditioſorum audaciſſimi extra muliebres (quæ ſic appellabantur) progreſſi turres, ſimulato quòd pacis eos ſtudioſi pepuliſſent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem verſabantur, & alter ſub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros diſpoſiti, populúmque ſe eſſe ſimulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poſcebant: portásque ſe patefacturos eſſe pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra ſuos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque ſe vi perrumpere aditus velle ſimulabant, & ciuibus ſupplicare. cúmque ad Rom. ſæpiſſimè ire conarentur, reuerſi perturbatis ſimiles videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, ſed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicium, illos verò ciuitatem ſibi aperturos ſpectarent, opus aggredi feſtinabant. Tito autem ſuſpecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Ioſephum, nihil mediocre ſentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco ſuo præcepit. Iam verò quidam operibus appoſiti, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulſi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, curſu eos circumueniunt, & à tergo perſequebantur. qui verò in muro ſtabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum ſimul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò ſauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter inſtantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerãt, itémque metus, in delicto perſeuerare ſuadebat. Quamobrem cum hoſte diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, poſtremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vſque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis ſequebantur. deinde inſolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: ſcutáque altè ſublata criſpantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæſar iratus, huiuſmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos ſola regit deſperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & inſidias componẽdo; eorúmque dolos fortuna proſequitur, quòd ſunt morigeri, ſibíque inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob diſciplinam & conſuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperãtia manuũ debellantur: quod omniũ eſt peſſimũ, præſente Cæſare, ſine rectore dimicantes.

CAP. V. De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cùm hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando senuerit, nũquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arrogãter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iamiámque iustè morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. namque vnius hominis animaduertionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentiùs agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlciscereturinsidias, cogitabat. interuallo autem quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliámque multitudinem cupiês tutò traducere, militũ validissimos à Septentrionali tractu in occiduum septẽplici ordine cõtra murum prætendit, peditibus in frõte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisque inter vtrosque sagittariis. Excursibus autem Iudæorum tãto præsidio præclusis, impedimẽta triũ legionũ, itémq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quę appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duũm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

CAP. VI. Descriptio Hierosolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, nisi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat cõdita, contrariis frõtibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus crebertimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuis est. Contra hũc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. vetùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatẽ, & Acræ altitudinem cæsá humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanũ supereminẽs cerneretur. Vallis autẽ quę Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collẽ dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim

A ἡμεγάλα ιδὼ στενάξῃ ἑρπλῆς τ᾽ στρατιᾶς νόμως, μαλάλλα ἢ αὐτὸ τ πατέρα, τὸν δὲ τ πολεμὴν πυθόμενον, εἰ γε ὁ ιδὼ ἐν πολέμοις γηρέσας, ὐδέ ποτε ἔπλαυσεν ἕτερος. οἱ νόμοι ἢ ἀεὶ, κ τοὺς ἐκτὸς τ᾽ τάξεως φθονικὴν σαντας, θανάτῳ κολάζουσι. νῦν ἢ ὅλην στρατιὰ ἐωρᾶκασι λιποταχεῖν. γνώστεσθ γαμὴν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδισαμένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν φθορὰ ῥωμαίοις δίκα φθορᾶς γέλματος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα δ᾽ατεινάμενος B θορὸς τὴς ἡγεμόνας. δῆλος ἦν κ πάντων χρῶς τὸ νέμα. κ οἱ μὲν παρεδίδοσαν ταῖς ψυχαῖς, ὡς ὅσον ὐδέπω τυθησόμενοι δικαίως. δεικνυθέσ τὰ ταῖς μάζαις τὸ πτῶ, δεῖ τ στρατιώτ ἱκέτιδας, κ τ ὀλίγων φειδόμενος χαρίσασθ τῇ πάντων δυσχερείᾳ καταπτόλιν. ἀλλ᾽ φιλῶν αὐτοὺς τὸ παρὸν πλημμα, τ εἰς τὸ μέλλον ἀρετᾶς. πείθε) κ σαρ ἅμα τ τιμωρίας, κ τὸ συμφέροντ. τ μὲν καθ᾽ αὑτὸς τιμωρίαν ᾤετο χρῆναι μέχρις ἔργου φροκόπτειν, τ δ᾽ ὄχλ πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν ὧν στρατιώταις διηλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας κ δις εἰ) φρονιμωτέρους. αὐτὸς ἢ ὅπως ἀμυνεῖ) τ ἰουδαίων ἐσκόπει δηβουλίαν. τίσαρσι ἢ ἡμέραις ἐξισωθέντος τ μέχρι τοῦ τείχους διαστήματος, διωλόμενος μὴ ἀσφαλείας τοῖς τε ὑποσκυλαῖς, κ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀθροίζειν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως αὐτὸς παρεξέτεινε τῷ τείχει κ τὸ βόρειον κλίμα, καὶ φρὸς ἑσπέραν ἐφ᾽ ἱππ᾽ ἀ βαθύνας τ φάλαγγα, τῷ τε πεζῷ φροτεταγμένων, καὶ κατόπιν τοῦ ἱππικοῦ ξυστοίχων C ἑκατέρων ἑβδόμοι κ μέσον εἰσῆσαν οἱ τοξόται· τοσούτῳ ἢ σπᾳ πφεστμένων ἰουδαίοις τοῦ ἐμβρόμου, καὶ τε ὑποζύγια τοῦ ξιοῦ ταλαίπωτα, καὶ ἡ πλῆθυς, ἀθρόας παρῴδυσεν. αὐτὸς μὲν οὖν τῆς ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τὸ τείχους, κ τὸ γωνιαῖον ἀπὸ μέρος, ἀντικρὺ τοῦ ψηφίνου καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, φρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους φρὸς ἄρκτον καθήκων, εὐθυμήκης φρὸς δύσιν. ἡ ἢ ἑτέρα μοῖρα τ στρατιᾶς, κ τ ἱππικὸν φρουπορεύθησαν πύργον τρέχεται, διεστῶτα τῆς πόλεως, ὁμοίως δύο σταδίους. τὸ μὲν D τοι δίκαιον τάγμα κ χώραν ὅπου τοῦ ἐλαιῶν καλουμένου ἔσχε ἔθνος.

ΤΡισὶ δ᾽ ὀχυρουμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὰ μὴ Κεφ. γ. ἶας ἀβάτους φάραγξιν ἐκύκλωσε (ταύτην δ᾽ εἰς ἰῶ ἀφίκοιτο) αὐτὴ μὲν ἐφ᾽ δύο λόφων αἰτρεφέστατος ἐκτισο, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, εἰς ἰῶ ἐπ᾽ ἀλλήλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τῶν δὲ λόφων, ὁ μὲν τοῦ E ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἰῶ. διὸ χρωῦ τ ὀχυρότητα, βασιλεῖον μὲν ὑπὸ δαβίδου τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατρὸς σολομῶτος ἰῶ ὄντ, τοῦ φρώτου τ ναὸν κτίσαντος. ἡ δὲ ἄνω ἀγορὰ φρὸς ἡμῶν. ἄτερος ἢ ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ πλὺ κάτω πόλιν ὑφιστὰς, ἀμφικυρτος. τούτου δ᾽ αὖ πρὸ ξίνος ἰῶ λόφος, ταπεινότερός τε φύσ τῆς ἄκρας, κ πλατεῖα φάραγγι διῃρημένον ἄλλη φέρεται, αὖθις γε μὴν καθ᾽ αὑ οἱ ἀσαμωναῖοι χρόνοις ἐκαίλλυον, τὸν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τῇ ἱρᾷ τοῦ πόλιν, καὶ τ ἄκρας καταρρακάμενοι τὸ ὕψος, ἵνα πόσαντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑφορᾶσθαι καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ δὲ τῇ τυροποιῶν φρουπορευομένη φάραγξ, ἰῶ ἔφαμεν τόν τε τῆς ἄνω πόλεως, κ τ κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκ μέχρι σιλωᾶς. ἔστι γὰρ τοῦ πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τὴ καὶ πολλὴν οὖσαν καλοῦ- A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur,& vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte aditi poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat.ad hoc autem quòd loco præstabat,etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri,cui nomen est Hippico,ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendēs in Essenorum portam: deinde supra fontē Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant,cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus,à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Pscphinam turrim veniens,contrà munimentum Heleneę, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis,quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templique Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha,situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit,& minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas, Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat.veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordię suspicionem traheret,fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim x x.cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hísque murus dilatabatur,profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus,ad xx.cubitos creuit.& minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat;

ξωθεν δὲ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιέχοντο,καὶ δι' ἀπορρήτων ἀνωμάλων κρημνοὶ, περιστὸν ἑδραῖόν ἦν. τῷ δ' ἕτερῳ τάχα, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' οὗ κατῳκοδόμητο, δυσάλωτον ἦν. πρὸς δὲ τῇ πλουσιοτάτῃ τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς ἐδεδείμητο, διὰ τὸ καὶ τοὺ βασιλέως, ἔτι δὲ τῷ μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον B δὲ καταβορρᾶ ἀπὸ τῆ ἱππικοῦ καλουμένῃ πύργε, καὶ διατεῖνον ἕως τοῦ ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἕως τέλους ἐπὶ τὸν ἑσπέριον τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἀπερείδετο. κατ' ἄλλο δὲ πρὸς λύσιν, ἀπὸ τῆ αὐτῆ μὲν ἀρχόμενον πύργου, διὰ τῆ βηθσὼ καλουμένῃ χάρακος κατατεῖνον ἕως τοῦ ἐπιστρέφον πηγήν, κἀκεῖθεν τὸ πάλιν ἐγκλίνον πρὸς ἀνατολὰς, ἕως τοῦ σολομῶνος κολυμβήθρων, καὶ δίπλεον μέχρι χάρακος τινός, ὃν καλοῦσιν C ὀφλᾶς, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τῇ ἱεροῦ συνάπτε. τὸ δ' δεύτερον τεῖχος μὲν ἀρχὴν ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν γενεὰθ ἐκάλουν τῆ πρώτου τείχους οὖσαν, κυκλέμενον δὲ τὸ προσαρκτιον κλῖμα μόνον ἀνῆει μέχρι τῆς ἀντωνίας. τρίτῳ δὲ ἦν ἀρχὴ ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τῆ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἕως τοῦ ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀπικρὺ τῆ ἑλένης μνημείων, ἀδιαβηνῶν βασιλίς ἦν αὕτη, ἴζατου βασιλέως D θυγάτηρ, καὶ διὰ σπηλαίων βασιλικῶν ὑπενόμενον, ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ, κἀκεῖ τὸ τῆ γναφέως προσαγορευόμενον μνῆμα. τρὶ δὲ ἀρχαίῳ περιβόλῳ πυκάπτον εἰς τὴν καδρᾶνα καλουμένην φάραγγα κατελῆγεν. ἕκτον δὲ τοῦτο προσκατῳκίσθη πόλει περιθὸν ἀχρίπτας, ὑπερ ἦν πᾶσα γυμνή. πληθὺς γὰρ ὑπερχεομένη, καὶ μικρὸν ἐξεῖρπε τῆ περιβόλων, καὶ τῇ ἱεροῦ τὰ προσαρκτια, πρὸς τρὶ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' οὐκ ὀλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον περιῳκοδόμηται λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀπικρὺ τῆς ἀντωνίας, βαθυτομούμενος δὲ ὀρύγμασι βαθέσι. διῃρημένος γὰρ ἐλήφθη, ὡς μὴ τρὶ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, δι' ἀσφαλές τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὀλιγωρίας δὲ ὀφλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. ἀσθμήσαν οὖν τῇ ταύτῃ σπέψις, ὁ πατὴρ τῷ νεῷ βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἄρχ μὲν ἔ προεῖπομεν τείχους. δείσας ἦ κλωδίου καὶ σεσ, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ὀλίγου πεπεισμένοις προσγένοιτο ὑποψίαν, καὶ στάσεως, παύεται θεμελίοις μόνον βαλόμενος. ἐκ γὰρ οὐδ' ἂν ὧδ' ἀλώσιμος ἡ πόλις, εἰ φρόντισε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γὰρ εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, καὶ τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μήθ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις G διασφενδονᾶσθαι δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλέον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διεκωλυθύσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. ἐπῆρε δὲ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγερόμενον ὑπὸ Ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις αὐέσι. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

totáque altitudo ad x x v. cubitos erigebatur. Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmq; pluuialium receptacula, & tortuosi latíque singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: carum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionẽ Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per LXX. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Cótra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem XXV. cubitos in latitudine itémq; longitudine habebãt, & excelsæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra solliditatem verò, saxísque adunatam compaginem puteus XX. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: XXV. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hãc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in mẽbra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tũc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad x x. cubitos facta, per x x. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sustinebat: cũ id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀναστῆναι. τῷ δὲ τείχει ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν ἀρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῇ λίθῳ, οὐδὲν ἀπέδει ναοῦ. μετὰ γὰρ τὸν ὑπὲρ τὴν πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπερῷα, διῃρημένοι τε εἰς τὰς τῶν υἱῶν ὑποδοχὰς συχναῖς πλείσταις, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστον ἄνοδοι. τοιούτους μὲν οὖν πύργους τὸ ζῆτον τεῖχος εἶχεν ὀγδήκοντα. τὰ δὲ μεταπύργια τοῦτον, αἱ μὲν πήχεις ἑξακοσίους. τὸ δὲ ἐν μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν ἑξήκοντα ἑπτά. θαυμασίου δὲ ὄντος ὅλου τοῦ ζῆτου τείχους, θαυμασιώτερος αὐτὸς ἦν ὁ ψηφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τῖτος. δεῖ γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, ἐφαίνετο τὰ αἰθόνζος ἥλιον παρεῖχεν ἀνατολὰς, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑσπερίου κλιτυούσης ἔσχατα· ὀκτάγωνος ἦν ὧν. τοῦτον ἦν ἀπήρτιτο ὁ ἱππικὸς, καὶ παρ' αὐτὸ δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἀρχαίῳ τείχει, μεγέθος τε καὶ κάλλος ἔσαν καὶ ὀχυρότητα, τῷ καὶ τῶν οἰκουμένων διαφέροντι. πρὸς γὰρ τὴν φύσιν μεγαλοψύχῳ καὶ τῇ πρὸς τὴν πολιν φιλοτιμίᾳ, τῶν ὑπαρχόντων ἦν ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθησιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ζῶσι τοῖς ἰδίοις προσώποις ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ καὶ γυναικὶ τὴν μνήμην ἀνέθηκε. τὴν μὲν, ὡς προεῖπον, ἀμφὶ κτίσας δ' ἔσωσε. τοὺς δὲ ἀναβαλὼν ἐν πολέμῳ γυναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς κατὰ τὸ φίλον προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν, καὶ ἕκαστος ὕψος ζῆτα, οὐδαμοῦ διήκων. κατὰ δὲ τὸ πλῆρες, καὶ τοῖς πέριξ συμπεφυκόσιος εἰς ἀνδρῶν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, δίστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τὸ διηρημένος, κατὰ ὃν τύρσις μὲν διπήχεις, προμαχῶνες δὲ ἀμφιβέβληντο ζῆτα πήχεις. εἰς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδήκοντα πήχεις συναγεθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὑπὲρ τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναὸν αὐτοῦ ὕψος, ἐπ' αὐτῷ δ' αὐτοῦ ἀμφιήκη σοὰ διὰ πήχεις τὸ ὕψος, θωρηκίοις τε καὶ προβόλοις ἐπιπεμφθέν. μέσῳ δ' ὑπερφυοδόμητο τοῦ τοῦ πύργος ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διηρημένος, εἰς μηδὲν ἐνδέειν τὸν πύργον βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ τοῖς πύργοσι μᾶλλον, ἢπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ κεκόσμητο. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ἑνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν χῆμα παρεῖχε τὸν τοῦ φάρου ἐκπυρσοῦντι τοῖς ἐπ' Ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ δὲ ἰδέᾳ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τὴν γὰρ μὲν τυραννεῖον ἀπεδέχθη τῷ σίμωνι. ὁ δὲ ζῆτος πύργος ἡ μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναοὺς ἦν. εἴκοσι δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελέστερον δὲ καὶ ποικιλώτερον τῶν ἄλλων τοῦ οἴκησιν ἔχων ἐπάνω, τῇ βασιλέως οἰκεῖον ὑπολαβόντες, τὴν

ὑπὸ

ὑπὲ γυναικὸς ὀνομασθέντα κάλλος μᾶλλον πλέον, ἢ τὰς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους ἡ γυναικὸς ὀχυρωτέρας. τούτου τὸ πᾶν ὕψος, πλὴν πέντε πηχῶν ἦν. πλινθικοῦ τοῦ ὄντος οἱ ξεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο ἔξω ἑστῶτι τόπου. αὐτὸ τὸ δὲ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐφ' ὃσον ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διέδυνε, καὶ ἡ λόφου καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα φερομένη εἰς ξυάκοντα πήχεις, ἐκεῖ ἦν οἱ πύργοι κείμενοι, πολὺ δή τι μετεώρου φερόμενον. θαυμάσιον δὲ καὶ τῷ λίθῳ ὃ τὸ μέγεθος. οὐδὲ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῷ ἀνθρώποις πεζῇ συνῳκοδόμησαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήεντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν ἕξιν πέτρας ἀνατεφυκέναι, ἑπόμενα δὲ ἄνθρωπος χερσὶ τὰ χειρίστα, εἰς χῶμα καὶ γωνίας ἵστης ἐδαμόθεν ἡ συνάφεια ἦν ἁρμονίας διαφαίνετο κημώδους ἢ ἄνευ ἄρκτου αὐτοῖς σύνδεσιν ἡ βασιλέως αὐλὴ φερομένη, πάντως λόγου χρείαν ἔτι οὐδὲ πολυτελείας, οὔτε κατασκευῆς τινὸς ἔλιπεν ὑπερβολήν. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα ξυάκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κατεσκευάσθαι δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξυνῶνας ἑκατοντακλίνους, ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῷ λίθων ἰδεῖν. σωμάτων δὲ πολὺς ὁ πανταχοῦ ἀναθείς. θαυμάσαι δ' ὀφείλει, μάλιστα τὸ δοκοῦν, καὶ λαμφθέντα φερόμενα μεγεθῶν. εἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφοραὶ χημάτων ἐφ' ἑκάστοις κειμένων, ὀξὺ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ἐφέστασι δὲ δ' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαὶ, καὶ σύλοι φερόμενοι διάφοροι. πάντα μὲν τούτων ὑπῆρθεν, πανταχοῦ χλοερὰ, καὶ ποικίλα μᾶλλον ὕλαι, μακραὶ δὲ δ' αὐτῶν ἐφέστασι, ἐφ' ἐφ' ἑκάστοις δένδρεσι βαθεῖς, καὶ διεξόδους τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων ἐφέπλεον, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ ἐφέστασι πύργοι, πλειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἑρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τοῖς τὸ λιτρικοῦ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσι. οὐ γὰρ ταῦτα ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σφῶν βουλῶν, οἷς φερομένοις ἐν ἀρχῇ τῆς ἀναστάσεως. καὶ δὴ μὲν ἡ αἰτιολογίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετῆλθε δ' ὅλα τὰ βασίλεια, καὶ ἓξ ἑξῆς πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφ. ιδ. Τὸ δὲ ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὅσον ἔφην ὅλῃ λόφου κορυφῇ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ αἰωρούμενον χθαμαλὸν αὐτῷ, τρεῖς ναοῖς καὶ τῷ βωμῷ. τὰ δὲ πέριξ ἀπότομος ἦν καὶ κατάντης. ἦν δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' αὐτὰ πλὰς μέρος ἀπερείσαντος, ἐπετέθη σοὰ τῷ χώματι. καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, ξυμπὰς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δὲ ὄπισθεν αἰεὶ τῷ λαοῦ φερομένου αἰσυμβόλου ὁ λόφος κυρωθείς. ἐξικνέμενος δὲ καὶ τὸ φερομένου τοῦτο τοσοῦτον φερόμενον, ὅσον ὕστερον ἐπῆλθεν ὁ τὰ πάντα ἱερὸν φερόμενος. τειχίσαντες δὲ ξυκλῳ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἀπεπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακρὰ μὲν ἐξαπλωθῆναι αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς δὲ πᾶσις ὡς αὐτεπιπλασαν οἱ φερόμενοι οἰκημάτων

A vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per L. V. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidã

B vertex altus propè adxxx. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidũ magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quę homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per xx. cubitos longis, latisque decem, ac per v. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata,

C ut nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septẽtrionali parte positis, intus aula regia coniũgebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per x x x. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum

D varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleraq; in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliã per aliam in circulum flexæ columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluísque variata.

E tum prolixas ambulationes habebat, altis eutripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flãma consumpserit, nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissen-

F sionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aream sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndiq; præceps erat atq; decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat

G ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nã & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore cãdido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódq; ligno rasili erant, aptóque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsec⁹ ornabatur. Latę autẽ per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ prænonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque surſum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis x l. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem x x v. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum c c c. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: à Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cótra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro trãsgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebãtur. erãt autẽ simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidẽ auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ. τοὺς τε ἄνω φερεβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφιδέβλητο. τούτου τὸ ταπεινότατον, ὑπὸ ξ΄ακοσίων ἀνεστειχίσαντο πηχῶν· καὶ δὴ πανταχόθεν ἐπὶ πλείονος. ἐκ μὲν τοι παντὸς τὸ βάθος ἐφαίνετο τῷ θεμελίων. ὅπῃ πολὺ χαλεπὰς εἶχον τὰς φάραγγας, ἀφισοῦν βουλόμενοι τοὺς γειτνιῶντας τῷ ἄστει. πέτραι δὲ τεσσαράκοντα πήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τῷ δομήματος. ἥ τε γὰρ ἀφθονία τῷ χρημάτων, καὶ ἡ τοῦ λαοῦ φιλοτιμία, λόγου μείζονας ἐποιοῦτο τὰς ὑπερβολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, ὑπομονῇ καὶ χρόνοις ἦν ἀνύσιμον. ἷ δὲ ἄξια τῷ τοιούτων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ' αὐτὰς εἰκοσιπήχεις πηχῶν τὸ ὕψος ἐφιστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μάρμαρον. κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρόφουν. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ ἄξεστον, καὶ τὸ ἀρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. οὐδενὶ γὰρ ἔξωθεν, οὔτε ζωγραφίας, οὔτε γλυφίδος ἔργῳ πεποικιλμένον. καὶ πλάτος μὲν ἦσαν ὅπῃ ξ΄ακόντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συνεμετρεῖτο, περιλαμβανομένης ὑπ' αὐτοπτείας. τὸ δ' ὕπαθρον ἅπαν, πεποίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἀπὸ τούτου πορευόντων ὅπῃ τὸ δεύτερον ἱερὸν, δρύφακτος περιέβλητο λίθινος, ξυστῆρις μὲν ὕψος, πάνυ ἦ χαριεστάτως διηρθρωμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὰ τῆς ἁγνείας παρεσημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δ' ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς βαίνειν παρεκέλευον. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. ἓξ δ' ἦσαν αἱ πύλαι· καὶ μὴν βαθμοῖς ἦν ἀναβατὸν ὑπὸ τὸ πρόπυλον, τετράγωνον δ' αὐτὸ καὶ τείχει περιφερόμενον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καίπερ τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπῆρχον, κατὰ τὴν βαθμὸν ἐκαλύπτετο. τὸ δ' ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἦν. θεὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένον τοῖς βαθμοῖς, οὐκ ἐᾷ πᾶν ἅπαξ εἰσω καταφανὲς, καλυπτόμενον ὑπὸ τῷ λόφου. μιᾷ δὲ τοὺς δεκαπέντε βαθμοὺς, τὸ μέχρι τῷ τείχους διάστημα, πηχῶν ἦν δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνδεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες ἀνῆγον πρὸς τὰς πύλας, αἱ δὲ πρὸς μὲν ἀρκτὸν, καὶ μεσημβρίας ὀκτὼ, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀνάγκην. διατετειχισμένου γὰρ καὶ τοῦτο τὸ κλίμα τῷ γυναικὶ ἰδίου θρησκείας χάριν, ἐδ' ἦν δυτέαν ἐξ πύλην. τότμητο δ' αὖτη τῆς πρώτης αὐτῆς. καὶ τῷ ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βορειοτέρα, δι' ἧς εἰς τὸν γυναικωνῖτην εἰσῆγον. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξὸν παρελθεῖν γυναῖκα, ἀλλ' οὐδὲ καὶ τὸν ἕτερον ὑπερβῆναι τὸ διατείχισμα. ἀνεῖτο γε μὴν τοῖς τε ἐπιχωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ θεοῖς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δ' ἔνδον εἰς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὴς ἐδεδόμητο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ σταὶ δ' μεταξὺ τῶν πυλῶν ὑπὸ τῷ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸς τῷ γυναικωνίτην, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνέκειντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἁπλέστου μεγάθους τῶν κατὰ τὸν ἱερὸν ἀπολειπόντων. τῷ δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐννέα, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ἐμοίως τε θυρεοῖς, καὶ τοῖς ὑπερθύροις, μία δ' ἡ ἔξωθεν τοῦ νεὼ κοσμοῦσα χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τοὺς καταρρύσεις καὶ ἀστραπὴν ὑπεραίρουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τεσσάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

τὸ

καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντηκοντάπηχυ. μετὰ δὲ τοῦτον τὸν οἶκον, ἐσωτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον ξιακονταπήχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρος τὸ καὶ μῆκος πυργοειδῶς. ὑψηλαὶ δ' ὡσαύτως πεντηκοντάπηχεις. δύο δ' αὐτῶν ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἔχοντες. καὶ τῆδε μὲν ἄλλων, ἴσον ἦν τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ὡσαύτως τοῦ κοσμίου ἀπὸ τοῦ γυναικωνίτιδος ἐξ ἀναπτολῆς ἀνοιγομένη τοῦ τοῦ ναοῦ πύλης ἀπέκρυ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πηχῶν οὖσα τὸ ἀνάστασιν, τεσσαρακονταπήχεις τὰς θύρας εἶχε, τόν τε κόσμον πολυτελέστερον, διὰ δαψιλείς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτο γὰρ τοῖς ἐνέα πύλαις ἐπήγαγεν ὁ πρεσβύτερος παῖς Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε φερὸς τὸ μείζονα πύλῃ ἀπὸ τοῦ τῆς γυναικῶν διαστεγάσματος ἀνοῖγον. τῆς γὰρ καὶ τὰς ἄλλας πύλας βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς κατὰ μέσον καὶ μάλιστα τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἐπ' ἀναβατός. καὶ τὸν κατὰ πρόσοπον ὕψος τε καὶ εὖρος, ἴσους ἀπὸ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ πεντεκαίεικοντα πήχεσι στενώτερος. ἐμπροσθεν γὰρ ἑκάτερον μέρος παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρόσθη δὲ αὐτὸ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος οὖσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε. τῷ γὰρ οὐρανοῦ τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε. καὶ χρυσοῦ δὲ πᾶσα μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ,τε πρόσθος οἶκος ἴσωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἔσω πύλης, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτον. τῷ δὲ ναῷ ὄντος ἔσω δι' ἐλάσσονος, μόνος ὁ πρόσθος οἶκος προῆκτο, καὶ διάφανὲς εἰς τὸ ὕψος, εἰς ἀστεροειδῶμα μὲν δὴ ἐνενήκοντα πήχεις, μικρῷ ὑπερῷον δὲ δὴ πεντήκοντα, καὶ ἑξαίφνης δὴ ἔκλεισον. ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄπισθε πύλη, καὶ χρυσοῦ μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος πρὸ αὐτῆς τοῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ἀπὸ τῆς ἀμπέλους, ἀφ' ἧς βότρυες ἀδρομήκεις κατεκρέμαντο. ὅντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διὰ μέσου, παραφυσεῖς τῆς ἔξωθεν λαοῦ, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πέντε πήχεων τὸ ὕψος, εὖρος δ' εἰκοσάπηχυ. πρὸ δὲ τούτων, ἰσόμηκες κατάπετασμα, πύλας λαοῦ βαβυλώνιον, ποικίλως ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμασίως μὲν εἰργασμένον, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τῆς ὕλης τοῦ κάσιν ἔχον, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῆς ὅλων. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τῆς μὲν, ὅτι τῆς χρόας ὁμοιουμένων, τὸ δὲ βύσσου καὶ τὸ πορφύρας, διὰ τοῦ φυτοῦ, ἐπειδὴ τοῦ μὲν, αἱ δάφναι γίνονται ἡ γῆ, τὸ δὲ τὸ θάλασσα. κατηγήσατο δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τοῦ οὐρανίου θεωρίαν, πλὴν ζῳδίων. παρεῖντας δ' ἔσω, τὸ δὲ πεδὸν τοῦ ναοῦ μέσης ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρόσθον μέσης, ὑποστεμμένον δὴ τεσσαρακόντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὐτῷ ξίφη θαυμασιώτατα καὶ σφενδόνται πᾶσιν αἰθεσίοις ἔργα, λυχνίαν, ξάπεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διῄρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ δὴ τῆς ξαπέζης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸ ἐνιαυτόν.

A quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab Oriente aperiebatur, porta templi fine dubio maior erat, quin-
B quaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fa-
C num sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti-quinque lata, neq; fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima
D ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interscpta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem ha-
E bebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione,
F sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitu-
G do totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulsa, hæc tria mirábilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentib. auibus pollueretur. Nonnullorū autē saxorum eius, longitudo quadragintaquinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partéque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos mensis Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, maláque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ὄν, δηλοῦν τὴν ξυμπᾶσαν θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης αἰειπάλαστον τ' ἀοίκητον & οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι τῷ θεῷ πάντα κ τοῦ θεοῦ τὸ σὸν ἐνδοτάτω μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διαίρετο δ' ὁμοίως κ' πεντάσμασι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἐκέκτο δ' οὐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ὂν κ' ἄχρηστον κ' ἀθέατον ἦν πᾶσιν. ἁγία ὂν ἅγιον ἐκαλεῖτο. πρὸς ὂν τὰ πλάγια τῷ κάτω ναῷ,

B δι' ἀλλήλων ὄντα οἶκοι ζῶσαγοι πολλοί, κ παρ' ἑκάτερον εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τ πύλης εἴσοδοι. τὸ ὑπερῷον μέρος, τούτοις μὲν οὐκ ἔτ' εἶχε τοὺς οἴκους, πλεῖόν γε μὴν κ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὀκτωκαιτεσσαράκοντα πήχεις, κ λιτότερον & κάτω. συνάγει γὰρ αὖτον πρὸς ἑξήκοντα τοῖς & ὀκτὼ δὲ πήχων ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲν ὅτου εἰς ψυχῆς, ὅτου εἰς ὀμμάτων ἔκπληξιν ἀπέλιπε. πλακὶ γὰρ χρυσοῦ σιδαρᾶς κεκαλυμμένος πάντοθεν, ὑπὸ ταῖς πρώταις ἀνατολαῖς, πυρὸς δεδόκτο ἀπέπαλλεν αὐγήν, & τ βιαζομένων ἰδεῖν

C ταῖς ὄψεσι, ὥσπερ ἡλιακαῖς ἀκτῖσιν ἀπέστρεφε. τοῖς ξεμπορευομένοις ἐξαφικνουμένοις ἔξωθεν ὄμοιος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο. κ γὰρ ὅπου μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κ' κορυφὴν ὄν χρυσοῦς ὀβελοὺς ἀϊδεῖς πεπηγμένους, ὡς μή τινι προσπαθοῦσι μολύνοιτο τὰ ὀρνίθων. τὸ ὂν ἐν αὐτῷ λίθων εἶναι, μῆκος πήχεις κ' ἑπτακαιεἰκοσι πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος δὲ ἓξ. ἐν αὐτῷ δ' ὁ δωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος εἰς πήχεων,

D εὖρος δὲ καὶ μῆκος ἑκατὸν ἴσον, ἀλλὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κεκομισμένος περιπάντων γωνίας, καὶ ὑπὸ μεσημβρίας, ἐπ' αὐτὸν ἀνοδος ἠρέμα προσάντης ὑπῆρχεν. κατεσκευάσθη δ' ἄνευ σιδήρου, κ οὐδὲ πώποτε ἐφαύσατο αὐτῷ σίδηρος. περίεστεφε δὲ τὸν ναὸν, καὶ τὸν βωμὸν, λίθου τι καὶ χαρίεσσαν λίσσαν, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὁ διείργων ἐξωτέρω & δῆμον ὑπὸ τῶν ἱερέων. γονορροϊκοὺς μὲν δὴ καὶ λεπροὺς ἡ πόλις ὅλη διείργετο, γυναικῶν δ' ἐμμήνοις ἀποκλεῖσαι,

E παρελθεῖν δὲ ταύτας οὐδὲ καθαρεύσας ἔξεστιν, οὐ περισπουδῶ ὄντων. αὐτοῖς δ' οἱ μὲν κ' πᾶν ἡγνευκότες, εἶργον τοὺς ἔνδον αὐλῆς, & τῶν ἱερέων παλιν οἱ μὲν καθαρεύοντες εἶργοντο.

Κεφ. δ

Τῶν δὲ ὑπὸ γῆρους ἱερέων ὅσοι δηλαδὴ πέφυσαν ἐκ βίου τέρψιν, παρῆσαν τὸ ἄμωμον τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδυτοῦσι & γάσιν, καὶ τὰς ὑπὸ & γῆρους ἐλάμβανον μερίδας, ταῖς γε μὴν ἐσθήσεσιν ἰδιωτικῶς ἐχρῶντο. τὸν γὰρ

F ἱερέα, ὁ λευϊτικῶν ἀμφιέννυτο μόνος. ὑπὸ δὲ τὸ θυσιαστήριον, κ τ ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ὑπὸ ἀκεστοῦ τὴν φοίτησιν, δίκην τῆς θρησκείας, ὡς μή τι παραβαίνειν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, οἴνῳ μὲν συνῆν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴ τις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις πάνδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, τοὺς μηροὺς μὲν ἄχρις αἰδοίων δηλόσαμα καλύπτων, λινοῦν τε ὑπενδύτην σάνδυκα λαμπρὸν

G βαίων, καὶ ποδήρη καθύπερθεν ὑακίνθινον σάνδυκα στρογγύλον ὑπερτεινόντων ἄρτον. τῷ δὲ ὑποκάτω ἀπήρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ ἀλλήλοις, βροντὴ μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπὴ δ' αἱ ῥοαὶ σημαίνοντι. ἡ δὲ τὸ σὸν-

δυμα

δυμα τῷ στέρνῳ περιπλοῦσα ταινία. πάντα δὲ ποικιλτὰ μέν ἐστι ζώναις πεποίκιλται, χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, πρὸς δὲ βύσσῳ, καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἐφάμην, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ καταπετάσματα σεσυφάνθαι. τούτοις δὲ καὶ ἐπωμίδα κεκραμένῳ εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν. χῆμα μὲν οὖν ἐνδυτὶ θώρακι εἴκελον. δύο δ' αὐτῷ ἐπόρπωσιν ἀσπίδια χρυσᾶ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις καλλιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδόνυχες, τοῖς ἐπωνύμοις τῶν τοῦ ἔθνους φυλῶν ὀνόμασι γεγραμμέναι. καὶ δὴ τὰ τέλεα ἄλλοι περιῆρτηντο λίθοι δώδεκα, καὶ ξεῖς εἰς τέσσαρα μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπαζος, σμάραγδος, ἄνθραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀλεκτρύων, ἀμέθυστος, λιγύριον, ὀνύξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἐφ' ἑκάστου τελέου, εἰς τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τελεῖ δὲ κεφαλὴ, βυσσίνη μὲν ἔσκεπτο, τιάρᾳ, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ ἣν χρυσοῦς ἄλλος ἦν στέφανος, ἐπὶ τοῦ μετώπου φέρων τὰ ἱερὰ γράμματα. ταῦτα δὲ ὄγδοι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτην μὲν οὖν τινὰ ἐσθῆτα, οὐκ ἐφόρει τὸν ἅπαντα χρόνον, λιθοτέραν δ' αἰεὶ λάμβανεν. ὁπότε δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῄει δ' ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστείαν ἔθος ἦν ἡμέρᾳ πάντας τοὺς θεούς. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ τὸ ναοῦ τοῦ τε ὅλου τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον ἐροῦμεν. οὐ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτῶν καταλείπεται λόγος. ἡ δὲ Ἀντωνία, καὶ γωνίαν μὲν δύο τοῦ πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. ἀνῳκοδόμητο δ' ὑπὲρ πέτρας πεντηκοντάπηχυς μὲν ὕψος, περιφερὴς δὲ πάσης. ἔργον δ' ἦν Ἡρῴδου βασιλέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα, πλαγὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων, εἰς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολιθάνοι πᾶς ὁ προσβαίνειν καὶ κατισχναίνειν ἐθέλων. ἔπειτα πρὸ τοῦ πύργου οἰκοδομίας, ζωὴν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐκδοτέρω δὲ τούτου, τὸ πᾶν ὕψος τῆς Ἀντωνίας, ὅτι πεντεκαίδεκα πήχεις ἠλείπετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων εἶχε χώρον καὶ διάθεσιν. μεμίκτο γὰρ εἰς πᾶσαν οἰκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, αὐλαί τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλαῖς πλατείαις, ὡς τὰ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις ἂν δοκεῖν. τὴν πολυτέλειαν δὲ βασίλεον. πύργοις δὲ εὖ ἐστὸ πᾶν χῆμα, καὶ γωνίαις τέσσαρσιν ἑπτέροις διείληπτο πύργοις. ἀν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ πρὸς τῇ μεσημβρίᾳ, καὶ κατ' αὐτολιθὸν γωνίᾳ κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθὰ δὲ συνῆπτο τοῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε καταβάσεις. δι' ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα ῥωμαίων, καὶ διῃσμένοι περὶ τὰς στοὰς μετὰ τοῦ ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μήτι νεωτερίζοιεν παρεφύλαττον. φρούριον γὰρ ἐπίκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τοῦ ἱεροῦ δὲ ἡ Ἀντωνία. καὶ δὴ ταύτην οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ Ἡρῴδου βασίλεια. ἡ βίζηθα δὲ λόφος, διῃρητο μὲν ὡς ἔφην ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν μέρει τῆς κατω πόλεως προσέκειτο, καὶ μόνον τοῦ ἱεροῦ κατ' ἄρκτον ἐπεσκόπει. πρὸς μὲν δὴ τὴν πόλεως, καὶ τοῦ τειχῶν αὖθις εἰκὸς εἶναι ἀκριβέστερον ἐρεῖν. καὶ τὰ προσπεθειμένου, ὅτι τε παρόντος ἀπολιθοῦντος εὕρηκα.

A vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras
C literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quàdo adyta introibat. sol° autē atq; semel in anno intrabat, quo die cūctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fue
D rat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium
E Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ
F verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, CXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis
G erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiā parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóq; Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII. Deditionē Iudæi recuſant, & Romanos adoriuntur.

PVgnaciſſima autem maximéque diſſentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipſe quaſi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm eſſent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Soſæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, ſex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi acceſſerant etiam Zelotarũ, depoſitis diſcordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter ſe gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quę non eadem quæ illi committeret, ab vtriſque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem ſuperiorem ciuitatem, murúmque maiorem vſque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vſque ad Monobazi aulam deſcendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior eſt ciuitas, vſque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incenſis, medium bello quod inter ſe gerebant ſpacium aperuêre. Nec enim caſtris Romanorum prope murum poſitis, intra ciuitatem ſeditio quieſcebat: ſed ad primum eorum impetum pauliſper ſanitate recepta, mox ad priſtinum morbum rediêre. Rurſúſque diſcreti, pro ſua quiſque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obſidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis paſſi ſunt, quàm ipſi ſe tractarunt: neque poſt illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta eſt. Sed illa quidem grauiores priùs caſus pertulit, antequam ſubuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd ſeditio ciuitatem, Romani verò ſeditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduerſas ſuis, iuſticiam verò rectè quis Romanis aſcriberet. intelliget autem quòd dies cuique ſuggeſſerit. Veruntamen his intra ciuitatem ita ſe habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæſitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec ſecundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non ſatis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, ſuperiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi poſſe cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum ſagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Ioſepho acceſſiſſet: pacémque in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat) ſuadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæſar ex eo, quòd nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuêre, excitatur in obſidionem: ſimúlque

Τὸ μάχιμον δ' ἐν αὐτῇ, καὶ στασιάζον πλῆθος, Κεφ. ιε.
ἦσαν σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δέκα τ' ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῷ μυρίων, ἐφ' οἷς ὅδε κύριος τῶν ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὐτῷ συνῆλθον εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων φεύγειν ἐδόκουν, ὅτι τ σωσᾶ ἰδικωδος, καὶ σίμωνι υἱὸς καθλᾶ ἰωάννης ἢ τὸ ἱερὸν καὶ ἡ λῆφῶς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεγλίνοντο δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, πεντακόσιοι τ δέκα φέροντες, δισχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τῷ ξακόσιοι, χρώμενοι δ' ἄρχοντι, τῷ καὶ πρότερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τῷ ἰαείρου. πολεμούντων ἢ τούτων ὡς ἔφαμεν, ἄθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέροις, καὶ τὸ μὴ συναδικοῦν τ λαὸ μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲν σίμων, τὴν πάλαι πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τῦ κεδρῶν, τῦτο ἀρχαῖον τεῖχος ὅσον ὑπὸ τῆς σιλωᾶς αἰφνιδίως ἐπὶ τὸν εἰς ἀνατολὰς, ὁ μέχρι τῆς μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῷ ὑπὲρ ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δ' καὶ τὴν πηγὴν, καὶ τὴν ἄκραν, αὖτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, ἐπὶ τὰ μέχρι τῆς τῶν ἑλένης βασιλείων τῆς τ μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν οὐκ ὀλίγον, τήν τε ὀφλᾶν καὶ τὸν κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμφρήσαντες τῷ θεὸς ἀλλήλους πολέμῳ χρῆσαι ἐδίδοσαν. ἐδέδη γὰρ θεὸς τοῖς τείχεσιν ἑστῶτες δυμαίων ῥωμαίων, εἶδον ἑκάτεροι ἀριστ. βραχὺ δὲ θεὸς τὴν πρώτην ἐπανήψαντες ἐκδρομὴν, αἰνέσουν, καὶ κ σφᾶς πάλιν ἐχασάλλες ἐμάχοντο, κατὰ τ δίκην πάντα τοῖς πολιορκῦσιν ἔωθε τ ον. οὔτε γοῦν αὐτοὶ τ χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, αὖτε μετὰ τῦτο ἡ πόλις ἐπῆρέθη καινοτέρου πάθους. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπότερόν τι θεὸ τῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατόρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τ μὲν πόλιν ἡ στάσις, ῥωμαίους ἢ εἶλον τ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῆς τ χῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' αἴτης ἐλέγχους ῥωμαίοις θεσπιῳδοί. νοσίτου δ' ὅπη τοῖς θεάμασιν ἕκαστος ἀγεῖ).

Τῶν γε μὴν σάδον ὕπερ ὀχυρειμάτων, ὁ τῖτος μετ' Κεφ. ιζ.
ὀλίγων ἐπιλέκτων ἱππέων θεῖσιν ἔξωθεν, ἢ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατεσκέπτετο. ἀπορεμένῳ ἢ παίτοθεν, οὔτε γὰρ κῇ τὰς φάραγγας ἦν πυ θεσπτὸν, καὶ κῇ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τῷ ὀργάνων στερεώτερον, ἐδόκει κῇ τὸ ἰωάννε τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον οὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων κυθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῳκίζετο τειχέζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ζῆτον ἦν ἑ πίπτοι, δι' οὗ τὴν αὖθ πόλιν, καὶ δὴ ἑ αὐτωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπῄνει. ἐν ἢ τούτῳ θεῖόντος αὐτῷ τοξεύεταί τις τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κῇ τ λαιὸν ὦμον, ἕλκει μῆ τ ἰωσήπου θεσελθόντι, καὶ πρόσωθεν εἰρωνικὰ τοῖς ὅπλοις τείχους, οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν, προσκαλεῖται. διὰ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὀλιγωροῦντες κωλῦσαι, εἰ μηδὲ τῶν ὅπλων σωτηρία θεσιόντων ἀπέχοιντο, παρεξιέναι θεὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε

σωτη-

συντάγμασι δηοῦν τὰ περὶ τῆς πόλεως ἤφιει, καὶ συμφέροντας ἐκέλευσε τῷ ὕλῃ ἐγείρειν χώματα. Τριχῇ δ' διατάξας τῷ στρατιᾷ πρὸς τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τῶν χωμάτων τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς, ὡς τοὺς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τῶν πολεμίων ὅλῃ τὰ ἔργα, καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύων πειρωμένους. κοπτομένων δὲ τῶν δένδρων τὰ περάσεια μὴ ἐν τάχει γένοιτο. συμφερομένων δὲ ὅλῃ τὰ χώματα τῶν ὕλων, καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης ὅλῃ τὸ ἔργον ὡρμημένης, ἤδη τὰ Ἰουδαίων πρέσμεια.

Cap. 11. Τὸν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις, συνέβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνεύσαι τε δὲ περιστρεφόμενον πρὸς ὀλίγον ὑπολαμβάνοντα, καὶ λήθεσθαι μὲν τῶν αἰτίων αὐτοῖς δίκης, εἰ ῥωμαῖοι περιγένοιντο. Ἰωάννης δὲ καί τοι χρεῖν ὅλῃ τοὺς ἔξω πολεμίους τῶν περὶ αὐτὸν ὡρμημένων, ἧττον τῶ σίμωνος ἔμελεν· ἐ μὲν ὁ σίμων ἐρήμοις, καὶ γὰρ λίαν ἐγγὺς τῆ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ ἀφετήρια διέτρησεν ὅλῃ τὸ τεῖχος, ὅσον πέσον τε ἀφῃρέθη περιφερὲς, καὶ τῷ ὅλῃ τῆς ἀντωνίας φερούσῃ ἐλθεῖν ἔλαθον· ἀλλὰ τοῦτον μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις λίαν δι' ἀπειρίαν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτοῖς μόλις διαλαθόντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις χαμαὶ δὲ καὶ τόξοις τοὺς χαντιώτας ἔβαλλον ὑπὸ τῶν τείχους, καὶ κατ' συντάξεις ἐπιφερόντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς δ' ἐργαζομένοις λίθοι μὲν τῶν βυρσῶν ἡ σκέπη γέρρα χαρακωμάτων ἀφορητότατα. τὰ δ' ἀφετήρια, πρὸς τὰς ἐκδρομάς. θαυμαστὰ δ' πᾶσι μὲν καὶ ἐπεσθύμαστο τοῖς τάγμασι, διαφόρως δ' τῶν διαλέκτων, βιαιότερόν τε ὀξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, ἐ ὧν ἐ μόνον τὰς ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅλῃ τοῦ τείχους ἀνέτρεπον. τὰ λαμπαῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρα, δύο δὲ καὶ πλέον ἀπῆσαν σταδίους. ἡ πληγὴ δὲ, ἐ τοῖς πρωτοτύχοῦσι μόνον, ὅτι πολὺ δ' καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους λίαν ἀνυποστάτως. οἱ γὰρ μὲν ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τῷ πέτρᾳ, λαθεῖν γὰρ λίαν, ὡς μήτε τῷ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ ἅμα τῇ λαμπρότητι προφοβεῖσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅλῃ τῶν πύργων καθεζόμενοι προμηνύουσι, ὁπόταν φανθείη τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ ὑὸς ἔρχεται. ἵστανθ' δ' καθ' ἕς ἦν, ἅμα ἀποκαπτόντο. συνέβαινε δ' φυλαττομένων ἄφρακτον διαπίπτειν τῷ πέτρᾳ. ἀντιπνοοῦσι δ' ῥωμαῖοι μᾶλλον αὐτῷ. τότε γὰρ οὐκ ἐπ' ὁμοίως προορωμένης δυσχρόνου. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειρεν. ἀλλ' οὐδὲ κακούμενοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα. πάσῃ δ' ἐπνοίᾳ καὶ πάλιν χρώμενοι, ἅμα νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴργον.

Cap. 18. Τῶν δ' ἔργων συντετελεσμένων, μοχλοῖσι μὲν καὶ λίνῳ διαμοῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίπτοντες. οὐ γὰρ ἐκεῖθεν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένους. διεγνῶσθαι δ' ἐξαναδίδαι δυναμένας ταῖς ἐλεπόλεσι πρόσωπον, καὶ πῦρος ἐγκυτέρω τὰ ἀφετήρια διασώσας, ὡς μὴ τοὺς κατωτέρω εἴργοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. τειχόθεν δ' ἐξαφνίως κτύπου φοβηθέντος ἀφνιδίως τῷ πόλει, κραυγή τε ὅλῃ ἐνέπεσε, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἴσον ἐμπέπτωκε δέος. κοινὸν δ' ἐκάτεροι τὸν κίνδυνον ἐδόκουν, κοινὸν ἐπωφέλειαν ἤδη παιδεύσειν καὶ τῷ ἁμαρτεῖν.

A suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliásque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetituũ, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant, Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autẽ crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehemẽtiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebãt à lapidibus, quòd erãt candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebãtur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabãt: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multósque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitionẽ atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spatium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabãt.

vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cùm ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum ac diſcordiarum ſuarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant cóntra machinas Romanorum, contráque impulſores arietum: eósque ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: híſque appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat *incolumis*. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati ſunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, ignísque opera tetigerat, incenſáque omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui viriliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cæteta multitudine in fugã verſa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eúmque Titus crucifigi pro muro iuſſit, ſi fortè reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioãnes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapiẽtia nobilis.

A ἡμέραν ἢ πρὸς ἀλλήλους τῆς διαφορᾶς ὡς πάντα πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς πολιτείας, δέον εἰ καὶ μὴ διὰ παντὸς δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεός, γε γοῦν τῆς παρούσης, τιμὴ πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑφ' ἑαυτοὺς ἕλκοντας, κατὰ ῥωμαίων συνῳδεῖν. κηρύσσῃ μὲν δὴ εἶναι ὁ σίμων τοῖς δεῖν τῷ ἱερῷ ἐπερελθεῖν ὅπλα τε τοῦτο, ὑπεξίπτοι δὲ καὶ πρὸ ἀπιστῶν ὁ ἰωάννης. οἱ δὲ τῷ μίσους καὶ τῆς ἰδίων διαφορᾶν λαβόντες ἀμνησίαν, εἰς σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος ἐπερείδοντες, ἀπ' αὐτοῦ πύργοι τε παμμεγέθεις καὶ τῶν μηχανημάτων εἴσοικοι, καὶ τοῖς ὑπερβεβλημένοις τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ τολμηρότεροι δὲ καὶ εἴσω ἐπεσπηδῶντες, τὰ μὲν ἄρρα τῶν μηχανημάτων ἐσπαράττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν ἐπεσπίπτοντες, ὑπεσήμηνε μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμῃ δὲ τὰ πλείω ἐπεκράτουν. ἐπεσβοήθει δὲ τοῖς ποιοῦσι αὐτὸς ἀεὶ πᾶσι, καὶ παρ' ἑκάτερον τῶν ὀργάνων τοὺς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσσας, ὅπερ μὲν τοὺς τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. αὐτόσυλλος δὲ τοὺς ὑπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐπερχόμενος δὲ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. οὐ μὴν ταῖς πληγαῖς ὑπέκρουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ κατέσεισε ὁ τῆς πεντεκαιδεκάτου τάγματος κριὸς, γενόμενος ἀκίνητος πύργου. τὸ δὲ τεῖχος, ἀκίνδυνον ἦν. οὐδὲ γὰρ ἀθρόως συνεκινδύνευεν ὁ πύργος ἐπερείδοντι πολὺ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως ἐκ βάθρου. παυσαμένων δὲ τῆς ἐκδρομῆς ἐπ' ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ὑπερπεπτωκότας ἰσοδυσμάνους ὑπὸ τῶν ἔργων καὶ κατὰ τὸ σφᾶς αὐτῶν πεδίον, καταπτώσει μὲν ἀναχωροῦσιν καὶ δύσει νυκτὸς Ἰουδαίοις ἐξίεσαν, ἐκδύσαντες καὶ τὸν ὑπαιθρον πύργον ἀφ' ὑψηλοῦ πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μάχη τῆς ἐρυμάτων, ὑπὸ τοὺς ῥωμαίους ἐπεσελθεῖν ἀφορμήσαι. ἐπὶ δὲ τὸν πεζικὸν ἐπεκτείνοντο πλεῖον, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἔφθασαν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τάλμα, τὸν ῥωμαίων δ' ταξίαν, καὶ τοῖς ἐπεσπεσοῦσιν ἐμφερόμενοι ἐπεστέφοντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. ἐφῆν ἢ ἀδύ τοῖς μηχαναῖς συμπίπτει μάχη τῆς μὲν ὑπομισθίας. τῆς δὲ καλῶν βιαζομένων. ἐπεσπᾶτό τε παρ' ἀμφοτέρων ἐσπίπτοντες λύσσῃ, καὶ πολλοὶ τῆς ἐπεσαγωνιζομένων ἵππου. Ἰουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον διανοίᾳ, καὶ τῆς ἔργων ὑπῆντο τὸ πῦρ, κατεφλεγμένων τ' ἀπεσπερίδουν πάντα μετὰ τῆς ὀργάνων, εἰ μὴ τῆς ἐπ' ἀλεξιπυρείας ὑπολέπων αὐτόσπονδοι οἱ πολλοί, ἔδοξε τῶν σφετέρων ὑπολῆψιν αἱρησόμενοι. καὶ δὴ τῆς ἐπεδεξατέρων διώκουσιν καὶ πύτῳ τῶν μάχῃ. μέχρι κρύσαρ τοὺς τῆς ἱππέων δυναστείους ἀναλαβόν, ἐπεβάλλοι τοῖς πολεμίοις, καὶ διέῤῥηξε μὲν, αὐτοὺς τῆς ἐπομένων αἰωρεῖ. ἐπὶ δὲ τὸ τούτων πάθος ἐπιλίπαστος τῶ λοιπῶ πλήθους, ἐπόμενος ἐπανελαύνει πάντας εἰς τῶν πόλιν, πρὶν τῶ πυρὶ ἐξικνεῖσθαι τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναι παρὰ τῆς Ἰουδαίων, ὃν ὁ πᾶς αἰσχυνόμενος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐπαλλάσσειν, εἴ τι ἐπὶ τῶν ὄψει ἐσόδιον οἱ λοιποὶ κατοπλαγήσονται. μὴ δὲ τῶν ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῆς ἰδουμαίων ἡγεμὼν, ἐπὶ τὸ τεῖχος γνωρίμῳ τινὶ φαντάσῃ ἐξαλεγόμενος, ὑπὸ τινος τῆς ἀράβων καὶ τῶ φάρους τοξεύεται, καὶ ἐξεκλῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε Ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ἀπολιπών. καὶ γὰρ κατά τε χεῖρα, καὶ συνέσιν ἐξῆκμος ἦν.

Τῇ δ'

Κεφ. κ. Τῇ δ' ὑστάτῃ νυκτὶ, παρὰ προσδοκίαν τοῖς Ῥωμαίοις ἐμπίπτει φόβος ἄλογος. ἦν γὰρ πύργος τριῶν καὶ πεντήκοντα πηχῶν, ὃν ἐκέλευσε χώματος ὑψηλοῦ ἐπὶ τοῦ τείχους ἑστάναι Τίτος· τοῦτον τὸν πύργον ἀπὸ τοῦ τείχους ἔφιστο, συνέβη πεσεῖν αὐτομάτως σὺν μέσῃ νυκτός. μεγίστου δ' ἀρθέντος ψόφου, δέος ἐμπίπτει τοῖς στρατοπέδοις, καὶ τοὺς πολεμίους ὑπονοεῖν σφίσι δόξαι τινὰς, ὅτι τὰ ὅπλα πάντες ἔθεντο. ταραχὴ δ' ἦν τοῦ πάντων ἐν θορύβοις ὄντων, καὶ τὸ συμβὰν ἀδηλούντων εἰπεῖν ἐχόντων, ὑπερπλῆσαν δὲ τοὺς θορύβους ἀφίεσαν, μηδενὸς φαινομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπλανῶντο, καὶ τὸ συμβὰν μὴ ἀκριβῶς ἕκαστος τὸν πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ Ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πανικῷ δὲ δείματι κυκλουμένοις παρέσχεσαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν Τίτος, ἀπαγγέλθη σφίσι λῦσαι πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς. Ἰουδαίοις δὲ μὴν θεὸς τὰ λοιπὰ κατέλυσε· αὐτοχρήτως γὰρ οἱ πύργοι. καὶ γὰρ τῷ ὀργάνων τοῖς κυροῦσι ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντισταῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ἔτι γὰρ Τίτου καὶ τοὺ ὄχλου ὑφεστῶτος, καὶ τῶν πύργων ἀπεχόντων, οὐκ ἦν ἀμήχανον ἰδεῖν, μήτ' αὐχεσπήσαι ῥᾳδίως δύνασθαι τὸ εἶδος, μήτ' ἐμφρονήσαι δύνασθαι σιδήρου δυναμένου, ᾧ κατεκαλύπτοντο. ἐπόμενοι δ' ἐξωτέρω βύβλοι, ἃς ἔτ' ἐκώλυον τῷ κενὸν τὰς ἐμβολὰς, οἷ ἀδιαλείπτως πάλοντες, ἦνυον κατ' ὀλίγον. ἤδη γὰρ νίκαν τοῦ τείχους ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ τὸ Ἰουδαῖοι τὸ μεγίστην ἐκάλεσαν Ῥωμαίων ἑλέπολιν, ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μὲν πάλαι θεούς τε τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν δὲ πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳστώνης, καὶ τοῦ εὐκόλως πάντα κακῶς, ὡς ἐπὶ οἰκείοις τοῖς τείχεσι, ἑτέρων μετ' αὐτοὺ λιπομένων δύο, μᾶλλον ἀσθενῶς ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν Ῥωμαίων βιαίων τὸν καθ' ὑπερέρριπτον ὁ νικῶν κατὰ λύποντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀνεφοίτουν. οἱ δὲ ἐμπεσόντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τὴν στρατιάν. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν οὕτω τοῦ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δὲ μηνὶ Ἀρτεμισίου μηνὸς, μέρος τε πολὺ κατασκάπτουσι, καὶ τὰ περισσώματα τῆς πόλεως, ἃ καὶ περίτειχος κέκτο.

Κεφ. κα. Μεταστρατοπεδεύσαντες δὲ οἱ τύραννοι εἴσω, καὶ τοῦ ἀσσυριακοῦ παρεμβολὴν καλουμένην, ὑπερβάντες πᾶν τὸ μεταξύ, μέχρι τοῦ κεδρῶνος. ἀπὸ γὰρ τοῦ δευτέρου τείχους ἦσαν ἐξωτέρω βέλους ἕξ). περισκολὰς δ' ἀθρόας ἐποιοῦντο. μεμιγμένοι δ' οἱ Ἰουδαῖοι, καρτεραῖς ἀπεμύναντο τοῦ τείχους. οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἀπὸ τοῦ Ἀντωνίας, καὶ τοῦ περισσαρκίου στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τοῦ Βασιλέως αὐτῶν μνημείου μαχόμενοι. τὸ γὰρ σίμωνος τάγμα, πλησίον τοῦ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν ἐλάβοντες, ἐφέρετο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ πύργου εἰσῆκτο. περιπεσόντες δὲ πολλάκις ἐν τοῦ πυλῶν, συνάπτην ἐπολέμουν, καὶ συνελαθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ μὴν τὰς συμπλοκὰς, ἦσσον Ῥωμαίων ὑπεστήμενοι ὄντες ἀπέφευγον· εὖ εἶναι γὰρ τοῦ χειρομαχίας. καὶ τοῖς μὲν, ἐκ τοῦ μετ' ἐμπειρίας παρεκέλευε. Ἰουδαίους δὲ τὸ λύμα δεῖ ξιφοειδῶν, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. περισσὸν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἢ καὶ Ῥωμαίοις τοῦ ταχέως κρατῆσαι. οὔθ' ἑτέρων ὑπὸ πόνου, ἀλλὰ περισκολαὶ καὶ τεί-

A NOcte verò quæ ſecuta eſt, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum conſtrui præcepiſſet, vt his per aggeres ſingulos poſitis, hinc hoſtes in muro ſtantes facilius in fugam verterent, vna earum ſponte ſua nocte intempeſta lapſa eſt. ingenti verò ſonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos ſuſpicati, ad arma currebant, B eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidiſſet referre poſſet, diu queruli alius aliud opinabantur: nullíſque interuenientibus hoſtibus ſemetipſos timebant: ſignúmque diligenter ſinguli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam caſtra poſſiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iuſſit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cæ- C tera fortiter ſuſtinentes, malè turribus affecti ſunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac ſagittariis, ſaxorúmque tormentis indeferiebantur. Sed neque harum æquate ipſi poterant celſitudinem, & turres excidendi ſpes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè poſſent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui ſine intermiſſione ferientes, paulatim aliquid D proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudei Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defeſſi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè conſulerent, murum ſibi ſuperuacuum eſſe credentes, quibus alia duo munimenta ſupereſſent, laſſatíque plurimi receſsêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, aſcendiſſent, ad ſecun- E dum omnes Iudæi relictis cuſtodiis refugerũt. portis autem Romani, qui tranſierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Ceſtius vaſtauerat. Titus autem notato quà Aſſyriorum caſtrum eſt, militem tranſfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat ſpacio: & vltra ſagittæ iactum à ſecundo muro ſeparatus, oppugnationem ſtatim aggreſſus eſt. F Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter reſtiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque ſocij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauſerant, vſque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem proſilientes è portis, cominus dimicabant; compulſíque intra muros in conflictu G quidem Romanorum diſciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine ſuperabãt. eos enim fortuna atque ſcientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, ſuſtentabat: quòd natura erat in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & iſtis ſuberat ſpes ſalutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem laſſitudo fatigabat: ſed aggreſſiones, murorũq;

CAP. VIII. De caſu turris & duorum murorum obtentu.

oppugnationes, & excurſus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullàque præliorum ſpecies aberat, cùm à prima luce incipientia vtriſque inſomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces ſuos. maximè verò Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, vt ad ſemet quoque interficiendos parati eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſuęuerant, crebræq; militiæ, exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia, ſpectante atque opitulante Cæſare, grauiſſimum facinus videbatur: & ei qui bene decertaſſet, teſtis adérat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Denique iſtis ipſis diebus, validiſſima Iudæorum acie inſtructa pro mœnibus, telisque vtrinque miſſis, quidam Lóginus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hísque diſiectis, hoc impetu duos fortiſſimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent conſiderabant: mórsque his leuiſſima ducebatur: ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem non minus ſaluti militis, quàm victoriæ cóſulebat: & temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam verò eſſe virtutem, ſi quis prudenter & cautè ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros eſſe præcipiebat.

CAP. IX. *De Caſtore Iudæo Romanis illudente.*

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis deliturat, fugatis cęteris formidine ſagittarum. Hi cùm paùidi ſub loricis aliquandiu quieuiſſent, concuſſa turri ſurgunt. extentisque manibus Caſtor veluti ſupplex Cęſarem implorabat: & voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus, iámq; Iudæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille reſpondiſſet, ad fœdus velle deſcendere: Titus gratularurum ſe ait, ſi omnes eadem ſentire voluiſſent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturũ. Sed cùm ex illis decẽ Caſtoris ſociis quinque itidẽ ſupplices eſſe ſimularẽt, cæteri nunquã ſe Romanis ſeruituros clamãt, dũ mori liberis liceat. deniq; illis ſuper hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ κατ' ὀλίγους ἐκάστοτε συμπλοκαὶ συνεχεῖς, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. οὐδὲ ὅτου πώποτε ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νυὲ δ' αὖ πάνυ μόλις ἔωθεν ἀρχομένους. ἰῶ δ' ἄϋπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τὴν ἡμέραν. δεῖ γὰρ μὲν ὅσον οὔπω καταληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τοῦτο δ' ὀκνεῖσθαι Ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. οὔτε γὰρ ὅπλοις ἐκάτεροι ἀγαυκίρρυτοι, καὶ τὰς φρένας αὐτοῖς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ ὅστις μὲν Ἰουδαίων, ἕνεκα τοῦ δόξαι τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλλόν τι τῶν σίμωνος αἰδοῦς ἕνεκα καὶ φόβου, οὗτος τὸ πρόσω χεν ἕκαστος αὐτὸν τοῦτο παρεῖχεν, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν ἕτοιμότατον εἶναι κελεύσαντος. ῥωμαίοις δὲ, ἐπ' ἀνδρίαν ἰοῦσι πρόπαλαι, τοῦτο κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀπήθεια, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ ἀλκιμωτάτη μελέτη, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δὲ πάντων, πάντος ἀεὶ πᾶσι παντὸς κρατοῦντος ἀδοκήτως χάνειν. τό, τε γὰρ μαλακιεῖσθαι παρόντος καὶ συναγωνιζομένου καίσαρος, δῆλον ἐδόκει, καὶ τὴν καλῶς ἀγωνισαμένων, μάρτυς αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν. κέρδος δ' ἦν ἤδη, καὶ τὸ γενναδείαν καίσαρα γνώσεσθαι ἐντεῦθεν. διὰ τοῦτο πολλοὶ τὸν κρατοῦντος ἰσχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφάνησαν.

ΠΑρεταξαμένων γοῦν τούτων τὰς ἡμέρας τῷ Ἰουδαίων θεῷ τὸ τείχους κατάρξαι σῖφι, καὶ δεκαντιζομένων ἤδη πέρρωθεν τὴν ταγμάτων ἑκατέρων, λογίνός τις τῆς ἱππέων ἐξαλλόμενος τῆς ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τῶν Ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ δεκασιδακόσιον θεὸς ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτους ἀναιρεῖ, τὸν μὲν κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ' ἀποστάσας ἐκ τοῦ θώρακος τὸ δόρυ, καὶ πλαγίᾳ δεξιᾷ ἐμπείρᾳ ξαπόμενον. ἐν μέσῳ τὸ τῶν πολεμίων, φράττας εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν θάνατος ἦν, ζηλωτὰ τῆς ἀνδρίας ἐγένοντο πολλοί. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμυνόντες τὸ παθεῖν, τὸ δεδιέναι μόνον ἐπέπαυτο. ὅ, τε θάνατος αὐτοῖς ἐδοκεῖ κουφότατος, οἳ καὶ μετὰ τὸ κτεῖναι πρὸ τῆς πολεμίων ἕστασι. πῶς γὰρ τῆς στρατιᾶς ἀσφαλείας, καὶ χωρὶς τοῦ κρατεῖν πλείονα ὁρᾶν, καὶ μὲν ἀφείσατο ὄρμην, δεινοῖσιν λέγων, μόνῳ δ' ἀρετῷ τῷ μετὰ σοφίας, καὶ μηδὲν τὸν δρῶντα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῆς καὶ σφᾶς, ἐπικαλοῦσιν αἱρίζεσθαι.

ΠΡοσιὼν δ' αὐτὸς τοῦ βορείου τείχους τῆς μέσης πύργῳ τὴν ὕψηλοτέραν, ἐν ᾧ τῶν Ἰουδαίων τις αἰὴρ γόης ὄνομα κάστωρ ἐλέχαρδος ἑταίρων δέκα, τὴν λοιπὴν φυγόντων δεῖν τοὺς τοξότας. οὗτοι μέχρι μὲν τοῦ πύργου ἀσινεῖς ἐπαπεπηγότες τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένου δὲ τοῦ πύργου δεινοῦσιν, καὶ θεοτένας ὁ κάστωρ τὰς χεῖρας ὡς ἐκεδέων δῶσιν, ἐκάλει τὸν καίσαρα, καὶ τῇ φωνῇ καθικετεύοντος ἐλέησαι φῶς παρεκάλει. πεισθέντος δ' ἐξ ἀπλότητος ὁ τῖτος, καὶ μετανοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ὑπόσας, ἐπέχει μὲν τὸ βέλος τοῦ ἐμβολοῦ, κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἐντὸς, λέγων δ' ἐκέλευσεν ὅπλα βάλοιεν τῇ καίσαρος τὰ δὲ εἰπόντος ὅπλα δεξιᾷ καταβῆναι θέλειν, ὁ μὲν τῖτος συνήδετο μὲν αὐτῷ τῆς ἀβουλίας ὕφη, συνήδεσθαι δ' οἱ πάντες ταῦτ' ἤδη φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει δόξαν γε πίστιν ἐτίμησε. τῷ δέκα δὲ, οἱ μὲν μὲν αὐτῷ συνυπεκείροντο τὴν ἐκεχειρίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ αἴ ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἐδόκουν, παρὸν ἐλευθέροις ἀποθανεῖν. καὶ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων,

νων, ἐξίβετο μὴν ἡ παρασκολή. πέμπων δ' ὁ καῖσαρ A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hísque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia, B cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur: At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amiC cos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate sæD uitiam: arietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vtebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérq; flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugaríque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciE uitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbassent maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastassent, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Κεφ. κδ'. Ἀρεῖ δ' καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μὲν τὰ πρῶτον, ἀφ' ἧς τὰ ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτῶν, παρέρχεται μὲν διχιλίους σὺν ὁπλίταις, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ὁπλισμένους, καθ' ὃ δὴ τῆς κομῆς πόλεως, ἱεροπολιά τε ἦν καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλατεῖαι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ τὸ τεῖχος πλέον ὀλίγου διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθέν, οὐκ ἂν οἶμαι, τῆς ἐμῆς βλάβης τῷ κρατοῦντι. νῦν δὲ ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἔξειν κακὸν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δὲ ἀναχώρησιν διέρρηξεν εἰσβολὴν οὐκ ἐπλάτυνεν. οὐ γὰρ ὅπως βουλεύσειν οἷς διήργητον ὑπελάμβανεν. παρῄνουν γὰρ οὔτε κτείνειν τινὰ τῷ καταλαμβανομένων ἐπιστρέφειν, οὔθ' ὑποπιμπράναι τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς στασιασταῖς οἱ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τῆς τοῦ δήμου βλάβης, ἀδεᾶ ἔξοδον ἐδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν. πρὸς πλείους γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὴν πόλιν αὐτῷ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προῄρητο καὶ πάλαι, τοῖς μαχέμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀδικίαν, καὶ τὸν πόνον, ἀδυναμίᾳ τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. ἠπείλουν δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ πρός τινα προδόσεως μνησθήν τὴν αὐτῶν, καὶ τοὺς προφθεγγομένους εὐθέως ἀποσφάττοντες, ἐπῆσθοντο καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν καὶ τοὺς στασιώτας ὑπαντιάσαντες, οἱ δὲ κατὰ τὴν οἰκίαν,

Cap. X. De secunda muro bis ob tento à Iudæis.

DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat; bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum eum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus;

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictiſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam prænalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, peremptì fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicátes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſuperteſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quíque viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporũ præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

CAP. XI. De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Ioſephi pro dedicio ne faciẽda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſo otio commodè vtebatur. Nam cùm dies aduniſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniã ſingulis numerare. Illi autẽ prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucũdius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ἄλλοι δ' ἔξω τοῦ τείχους καὶ τὰς ἄλλας ἐφεστηκυίας πύλας, ἐφ' οἷς αὐτὰ ταρασσόντες οἱ φρουροὶ τοῦ τείχους καταλελόμενοι τῶν πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἐγίνετο δ' ἐν τῷ μεταξὺ θόρυβος πολεμίους κτείνειν νομιζόντων, τῶν δ' ἔξωθεν οἷς ἐπολιορκοῦντο δοκούντων. πλανώμενοι δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, καὶ πολλὰ πλανηθέντες κατ' ἐμπειρίαν τῶν στενωπῶν, ἐπέρασάν τε πολλοὺς, καὶ ἐφεστῶτες ἐξέθανον. οἱ δὲ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον αὐτεῖχον. οὐ γὰρ ὦν ἀθέσμοις ἔφευγον ἐγγὺς τοῦ τείχους. δοκοῦσι τ' ἂν κατακοπῆναι πάντες οἱ παρόντες, μὴ ἐφεστακυῖαν ἐσθῆτα τὸ πᾶν. ἔχοντες γὰρ ἐπ' ἄκροις τοῖς στενωποῖς τοὺς τοξότας, καὶ κατὰ μέσους πλανωμένους τοὺς ἰουδαίους, ἀείσσειν τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, ἐκ συνεχοῦς ἐκ μακροῦ σκοποῦντας, ἀπὸ ἀγαθοῦ ἐκ κακοῦ φανεὶς ἦν μάχιμον. παρέμενε δὲ συνεχῶς τοξεύων καίσαρ, καὶ τοὺς ἰουδαίους πολλοὺς παρῆγεν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν οὕτω κρατήσαντες τὸ δεύτερον τεῖχος, ἐξιάθησαν. τῷ δ' αὐτῷ τάχει μαχόμενοι ἐπῆρθη τὰ φρονήματα, καὶ κατέφρασε τοὺς διωκομένους, οὔτ' ἂν ῥωμαίους εἰς τὸ πάλιν πολεμήσειν ἔτι παρῆσθαι, οὔτ' ἂν αὐτοὺς παρῆσθαι, πλῆθος ὄντας. ἐπισπόμενος γὰρ αὐτῷ τὸ χαίρειν ἐξὸ τοῦ θεοῦ, καὶ οὐ τὸ ῥωμαίων ἰσχυρὸν ὅσον πλέον κατέλιπετο τῆς ἐξελασθείσης ἔβλεπον, οὔτε τὸν ἐφέροντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰρ παρῆν ἐδίετο ἐν τῷ δημοσίῳ κακῷ, καὶ τὸ τῆς πόλεως αἷμα ἔπινον. σῖτα δ' ἦν τοῖς ἀγαθοῖς ἐπεῖχε πάλαι, καὶ αὐτῷ τῷ δικαίῳ, ἀπολύοντο πολλοί. τῷ δὲ τὸ λαοῦ φθορεῖ, ἑαυτῷ δὲ σωτηρίαν κομιεῖν ὑπελάμβανον. μόνους γὰρ ἠξίουν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, καὶ τῷ ῥωμαίων ζῆν ἀφορισμένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ἅπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρους ἔδοντο διαπυνθάνεσθαι. τοιοῦτοι μὲν δὴ ἐπὶ τοῖς οἰκείοις ἦσαν. ῥωμαίους δ' ἐπὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἀναχωρεῖν ἐπιόντας, ἐπάλληλοι φοβεῖσθαι ἐποίουν, καὶ τὸ καταῤῥιφθὲν αὐτοὺς ἐκπλήξαντες τοῖς σώμασιν. ἔνιοι μὲν αὐτῶν ἀπέσχοντο πύλαις καρτεραῖς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δὲ ἐπιβαλόντα ἡμέρᾳ ἅπαν οὐκ ἔστη καὶ ἀλλαὶ βιαιότερον, ἢ καὶ φόβῳ ἐκφοβῆσαι. ὁ δὲ πάλιν τοῦ τείχους κρατήσας, τὸ τεσσαρακοστὸν μὲν ἀπὸ τοῦ κατῆρξε πᾶν. ὅπερ ἦ τοῦ μεσημβρίαν, φρουροῖς τοῖς πύργοις ἐκατοντάρχας, τρίτῳ ἐπεβάλλειν ἐπιόντι.

ΔΟξαν δ' ἐπαυσῶναι τοῖς ὀλίγοις τοῦ πολιορκεῖν, καὶ δωρεὰν βουλῆς ἐπιστατοῦς ἀφαιρεῖν, οὐκ ἐφ' ἑτέραν ἐποδίσειν τοῦ δευτέρου τείχους, ἢ ἐν τῷ δήμῳ ὑποδιδόντες (οὐ γὰρ οἷς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) οἷς δίον κατεχεῖν τ' αἴσιον. ἐκ τούτου γὰρ τὰς ἐφοδιασμίας, καὶ θ' ἡδέως ἂν δοῦναι τοῖς ἐπιπάσας ζοφαὶ, ἐν δυσπόφ τοῖς πολεμίοις ἐπίλαιον τοῦ ἡγεμόνας ἐξοπλίζαντας τὸν δυνάμιν ἀναπεθμοῦ ἐκείσῳ τ' ἀρχύειν. εἰ δ' ἄπαρ ἴδος δεινὰ καλύψοντες τὰ ὅπλα θήκας ἐσπεπασμένα τίνας, κατέφρασαν ἐφεστήσαν, καὶ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἐπποῖς κεκοσμημένους. ἔπλεῖσε δὲ τὸ ἐφ' τῆς πόλεως ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἀφειλάμπετο. καὶ ἦ ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν οὔτε τοῖς στρατίοις ἐλπιστότερον, οὔτε τοῖς πολεμίοις πιστὸν φοβερώτερον. κατεπλάγη γὰρ ἀφορῶντων

τότε

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, καὶ τῷ ἱερῷ τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεσοὺς διὰ παντὸς ὑπαρχούσας ἐθεᾶτο, καὶ τῆς πόλεως οὐδὲν ὃ μὴ κατάλυπτον πάλαι διεφαίνετο. καταπλαγεὶς δὲ ὁ Τίτος, καὶ τοὺς πολεμιωτάτους ἐπίστευσε, τῷ τε δυνάμει ὅλῃ παντὶ πᾶσαν ὁρᾶσθαι, καὶ τὸ κάλλος τῆς ὅπλων, καὶ τῷ τάξεως τῆς αὐθαδέστατον. δοκοῦσι τ' ἂν μοι πρὸς ἐκείνου οἱ στασιασταὶ μεταβαλέσθαι τὴν ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸν δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην ἤδη ῥωμαίοις ἀπηλπίζον. ἀπηλπικότων δὲ τῶν μὴ κολάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ κρείττονα τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δι' ἑκατέρας τοὺς τε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, καὶ τὴν σύστασιν τῆς πόλεως. τεσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον πάλμα διεπόνησαν τὰς ζοφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ δὲ ὡς οὐδὲν ἀπήντα φόβου τῶν ἰουδαίων εἰρηνικὸν, διχῇ τὰ τάγματα τῶν, ἤρξατο χωμάτων, κατά τε τὴν ἀντωνίαν, καὶ τὸ τοῦ ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσεσθαι νενόμικεν, τὸ δὲ ἱερὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν. τούτου γὰρ μὴ ληφθέντος, οὐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. ἑκατέρωθεν δὲ μέρει, δύο χαράκωμα χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάγματος. καὶ τοῖς μὲν ἀπὸ τοῦ μνημείου ἐργαζομένοις, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετὰ τοῦ σίμωνος ὁπλιτικὸν, ἔργον ἐπεκώλυον. τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, οἱ αὖθις τὸ ἰωάννου, καὶ τὸ τῆς ζηλωτικῆς πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' οὐ χεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δι' ἃ δὴ χεῖρα μεμαθηκότες. ἦν δὲ καθ' ἡμέραν ξιφομαχία, καὶ μικρὸν ἔθραυε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ἐξυβελεῖς μὲν ξιφοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τῆς λιθοβόλους, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν συστρεπτότερα. τοῦτο δὲ σώζεσθαί τε τὴν πόλιν, καὶ ἀπόλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ τοῦ φθαίνειν ἰουδαίους μετάνοιαν, οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, μέμιστο συμβουλίαν, καὶ πολλάκις γνώσιμον αὐτοκρατέστερον ὅπλων τὸ λόγου, αὐτούς τε σώζεσθαι παρεκάλει φθάσαντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἱερὸν καθάπαξ τῇ παρόντι γλώσσῃ ἀμαλίζοντας, πάντα ἐκδοῦναι θεοῖς ὁμόφυλον δοκοῦν αὐτοῖς.

Κεφ. κε'. Οὕτως οὖν τὸ τεῖχος. καὶ πλεόμενος ἐξωτέρω βέλους ἦν, καὶ ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ καταπτοᾶλλε φεύγοντας μὲν ἑαυτῷ καὶ τῷ δήμῳ, φείσασθαι δ' ἐν τοῖς παρούσι, καὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ ἀμύνασθαι πρὸς ταῦτα, τὰ ἀλλοφύλων ἀπαθέστερον. ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέχοντας, ἐπιέπεσθαι τὰ τῆς πολεμίων ἄγια, καὶ μέχρι παντὸς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἐπιφερομένους αὐτοῖς, καὶ ἀμυνομένους μόνους ἐξαιρεῖσθαι, ὁρμᾶσθαι πρὸς ἀπόλλυσιν αὐτῶν. ἤ μὴν τὰ καρτερώτατα μέρη τοῦ αὐτῶν ὁρᾶν τείχη ἐπιπολάσοντα, λεπτύνοντα δὲ τὸ τῆς ἁλωσίμου ἀδυνάτους. γνησιώτερον δὲ τὸ ῥωμαίων ἰσχὺν αὐτοπιστοῦσθαι, καὶ τὸ δ' ἐλπίδι τούτοις, οὐκ ἀπείκασον αὐτοῖς. εἰ γὰρ δὴ καὶ πολεμεῖν ὑπὲρ ἐλευθερίας καλὸν, χρεὼν τὸ φρόνημα. τὸ δ' ἅπαξ ὑπηκόοντας, καὶ μακροῖς ἐξαυτὰς χρόνοις, ἔπειτα ἀποσείσθαι τὸ ζυγὸν, ἀνεπιτήδευτον οὐ φιλελευθέρου ἔθους. δεῖ μέν τοι καὶ δεσπότας αἰδοῦς ἐπὶ ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια πάντα. τὸ γὰρ ῥωμαίους ὑπερφρονῆσαι, πάλαι οἱ μὴ τὸ ὀλίγα θαλπτόν, ἢ πρὸς ἄχρηστον. μεταβολὴν γὰρ

A & vetera plena erãt mœnia, & Septẽtrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audaciſſimos ceperat, omnem ſimul exercitum armorúmque pulchritudinem conſpicientes, & ordinationem virorum. Et fortaſſe ad illam ſpeciem ſeditioſi animos mutauiſſent, niſi malorum immanitate, quæ in populum commiſerant, dandam ſibi veniam à Ro-
B manis deſperaſſent: imminente autem, ſi deſtitiſſent, morte ſupplicij, bello mori præſtabilius eſſe ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum ſeditioſis perire decreuerat. Quatriduo per ſingulas legiones alimenta conſecuti ſunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare ſenſiſſet, bifariam diuiſo exercitu, Anto-
C niam verſus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: iſta parte ſuperiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc niſi cepiſſet, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à ſingulis legionibus ſinguli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis ſociis infeſtantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis ſociis cum multitudi-
D ne Zelotarum, non ſolùm quia de ſuperiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vſus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem balliſtas trecentas, & quadraginta tormenta ſaxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem ſibi ſaluam fore fortunam ſciens & perituram eſſe ciuitatem, vnà & obſidioni vehementer inſtabat: nec pœnitudinem Iudæis ſuadere ceſſabat: conſiliúmque factis admiſcens, & orationem ſæpè armis efficaciorem cogno-
E ſcens, tam ipſos vt ſaluari vellent rogabat, tradita ſibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Ioſephum allegabat, patria lingua verba facturum, ſperans eos hominis gentilis monitu aliquid remiſſuros. Itaque Ioſephus mutum circuiens, ſimúlque extra teli iactum ſtans, vnde exaudiri faciliùs poſſet, multis orabat, vt ſibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alieni-
F genis duriores. Romanos enim ſancta reuereri, cum quibus nulla ſibi ſocietas eſſet, manúſque ſuas ad hoc vſque cohibere. ipſos verò in his edoctos, cùm ſeruare poſſent, ſponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidiſſe firmiores, excliſis verò infirmiores ſupereſſe: Romanorúmque vires cognoſcerent ſuſtinere non poſſe, híſque ſeruire non eſſe nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum ſit pro libertate pu-
G gnare, tamen id in principio decere fieri. ſemel autem ſubditum, qui multo tempore paruiſſet Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, nõ quorũ in poteſtate ſunt omnia. Nam quid Romanos effugiſſe, niſi quòd propter æſtus aut frigora eſſet inutile? imò verò tranſiſſe

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginámque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC.& XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum,

A πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν ἡ τύχη καὶ κῦθνος ἡ θεὸν ἐμεταβεβληκοῦσα τὴν ἀρχὴν, νῦν ἐπὶ τὴν Ἰταλίας ἔβη. νόμον γὰρ μιὰν ὠρίσθαι, καὶ θηρσὶν ἰσχυρότατον, καὶ ἀνθρώποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, καὶ τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀκμὴ τῆς ὅπλων, εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν, καὶ ἢ ψυχαῖς, καὶ τοῖς σώμασιν, ἔτι δὲ καὶ ἢ ἄλλαις ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας, εἶξαι ῥωμαίοις, μὴ ἂν εἰ μὴ ἢ θεὸν ἥδεσαν συνεπόμενον αὐτοῖς τῶν θ' ὑπομεινάντας. αὐτοὺς δὲ, τίνι κ πεποιθότας αὐτοχθονίᾳ. ἁλωκυίας μὲν ἤδη πλείστης τῆς πόλεως μέρους, τὸ δ' ἔτι σῶον εἰ μὴ τὰ τείχη παρεῖχεν, ἀλώσεως χεῖρον δρᾶσαι μέλλον. ἐπεὶ καὶ λανθάνει ῥωμαίους τὰ ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ὡς νῦν ἐμὲ δῆμον, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ θαρσήσειν καὶ τοὺς μαχίμους. εἰ δὲ δὴ μὴ παύσαιντο ῥωμαῖοι τὰς πολιορκίας, μὴ δὲ ὀλίγοις τῇ πόλει ξιφήρεις, αὐτοῖς γε τὰ ἄμαχον πολέμιον εἶναι δοκεῖν καθ' ἑκάστην ὥραν ξεφούμενον. εἰ μὴ καὶ πρὸς τὸν λιμὸν ἄρας τὰ ὅπλα, καὶ μάχεσθαι δύναιντο, μόνοι τε καὶ παθῶν ὁπόσα ἔπαθον. προσεπίθοντο δ' ὡς καλὸν πρὸ αἰσχρᾶς συμφορᾶς μεταβαλέσθαι, καὶ πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεστι ῥᾴστα. καὶ γὰρ οὐδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους τὰ γεγενημένα, εἰ μὴ μάχῃ τέλος ἀπαυθαδίσαιντο. φύσει τε δὲ τὸ κρατεῖν ἡμέρους εἶναι, καὶ πρὸς τῆς θυμοῦ δήσεσθαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δὲ εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νῦν καίσαρα βέλτιστον δεξιὰν αὐτοῖς προτείνειν. ἐπεὶ καὶ σῶσαι πρὸ βίᾳ λαβὼν τὴν πόλιν, καὶ μάλιστα μηδὲν ἐκ ἐχάτας συμφορᾶς ὑπακουσάντων προκαλοῦντα. τὸ γὰρ μὴ ταχέως τὸ ξίτον τεῖχος ἁλῶσεσθαι, τὰ προκαλωνόμενα πίστιν εἶναι. καὶ ἄρρητον ἢ τὸ ἔρυμα, τὴν λιμὸν ἐκεῖ ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τὰ ἰώσπου προσιόντα, πολλοὶ μὲν ἐσκωπτον ἀπὸ τοῦ τείχους, πολλοὶ δὲ ἐβλασφήμουν, οἱονεὶ δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ ὡς τὰς φανερᾶς οὐκ ἐπὶ δὲ συμβουλίας, ὅτι τὰς ἀμυθήτους μετέβαινεν ἱστορίας. ὦ δείλαιοι βοᾶν, καὶ τῆς ἰδίων ἀμυήμονες συμμάχων, ὅπλοις δὲ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις; πίνα γὰρ ἄλλον οὕτως εἰκήσαιμι. ποτὲ οὐ θεὸς ὁ κτίσας καὶ ἀδικῶν) ἰουδαίων ἐκδικος. ἐκ ὑπερφρονεῖτε ὄψεσθε, πόθεν ὁρμώμενοι μάχεσθε, καὶ πηλίκον ἐμάνατε σύμμαχον; οὐκ ἀναμνήσεσθε πατέρων ἔργα δ' αμονία, καὶ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, ἡλίκους μὲν πάλαι πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μὲν φείσῳμαι τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοὰς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ. βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ φαραὼ, βαρεῖα χεὶρ καταβαὶς, ἥρπασε σάρραν βασιλίδα τοῦ ἥρωος ἡμῶν τλῶ ιμπτέρα. τί οὖν ὁ ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, πρόπαππος ἢ ἡμέτερος. ἆρα τὸν ὑβρισμὸν ἠμυνάτο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτακοσίους καὶ δέκα μὲν ἑκατοντάδας ἔχων, δύναμιν δ' ὑφ' ἑκάστου τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσατο μὴ συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δὲ αἰδέπεας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νῦν ἐμιαίνετε χῶρον ὑμεῖς, ἢ ἀκίνητον αὐτῷ δοκοῦν ἐσράβλόμησεν. οὐ μὴν μίαν ἐπέσχεν ἄχρι τοῦδε μὲν ἡ βασίλισσα αἰσχυνόμενη πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυνεῖ δὲ ἢ ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθεῖσα χῶρον ὁμοφύλου φόνου,

B

C

D

E

F

G

καὶ ξέ-

καὶ ξίμων δοὺς τῷ θεῷ ἐν τυχὴ φαντασμάτων, ἐφυγῆν ὁ Αἰγύπτιος, ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρήσατο. σιγῶ καὶ εἰπεῖν τὰ εἰς Αἴγυπτον μετοικίαν τῶν πατέρων; οἱ τυραννούμενοι, καὶ βασιλεύσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπωκότες τριακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμυνάσθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς οὐκ οἶδε τὸν ἐκ παντὸς θηρίου καταπλησθεῖσαν Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθαρεῖσαν νόσῳ, τὴν ἄκαρπον γῆν, τὸ ὕδωρ λοιμὸν ὄντα νεῖλον· τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. Ἐξ ὧν ταῦτα μὴ φεύγειν θέσπιμποδίους ποιεῖσθαι ἡμᾶς, ἀναμάκτους, ἀκινδύνους οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ ἱερωμένους ἤθελε. ἀλλὰ τὸν ὑπ' ἀσυρίων ἁρπασθεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, οὐκ ἐξήνεγκε μόνη ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐξήνεγκε δὲ πᾶν τὸ τῷ ἁρπασαμένῳ ἔθνος. σπόμυοι δὲ τὰ κρυπτὰ τῶν σωμάτων, καὶ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μὴ τῷ σιτίων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς ληϊσαμέναις ἀνακόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μειλικτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον θεὸς ἵνα ὁ πάντα παρέσπ ἡμετέρους στρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρεσίτες, αὐτῷ κεῖνα τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεῖς ἀσυρίων συναχθέντα, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑπηνεμόμενον τὴν δὲ ἕως ἑσπέρας δύσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀθρόοις πίνας ἔπεσον; οὐχ αἱ μὲν ὄντα τῷ ὅπλων ἡρημοῦσαν ἐν εὐσυχαῖς ἦσαν. ἄγγελος δὲ τοῦ θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μυρίαδας ἀσσυρίων ἑκατὸν καὶ δέκα μυριάδας ὅπλ πανταχιλίους νεκροὺς εὗρε, μὴ δὲ τῷ καταλειπομένων αὐτόχλους, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγον; ἵνα δὲ καὶ τὴν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, εἰδῆτε μεταναίσης ἐν ὅλοις ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, οὐ θεότιμον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχάιτησαν, ἢ κῶμον τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. θεοὺπόμφθησαν γοιῶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ πάλιν τὸν αὐτῷ σύμμαχον ἐσωκόμισαν. καθόλου δ' οὐκ ἦσαν οἱ τρῶν, ὅτι κατόρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίκα τούτων διὰ μόρτυρα ὅπλ ἐφαντες τῷ θεῷ. μόνοντες μὲν γε κῷ χώρᾳ, εἴκων ὡς ἐδύνει τῷ κειτῇ μαχόμενοι δ' ἐπέφασαν ἀεί. τοῦτο μὲν ἰωΐκα βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σελλίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς ὧδε τὰς ἱερεμίου θεοφητείας, αὐτὸς τε ἐάλω, καὶ τὸ ἄστυ μὴ τῶν ναοῦ κατασκαπτόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μᾶλλον τες ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τ' ὑμετέρων ἡμερώτερον ἦν, ὃ ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. βοᾶτε γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθάνοντο μὲν τῷ θεῷ δι' τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ ὧδε δόξειεν τῷ πόλιν, οὔθ' ὁ βασιλεὺς, οὔθ' ὁ δῆμος ἀπέλιπεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ ἔνδον, οὐ γὰρ ἱερεμιεῦσαι δ' ἀναίμακτα τὰς ὧδαρομίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τ' ὧδαλοιῦτα θεὸς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλεῖς παροξυνόμενοι θεὸς τὰς ὑπομονὰς τῷ ἁμαρτημάτων, καὶ μὲν τοὺς δόξους φόνους, ὧν τ' ἄρτα δρᾶτε καθ' ἡμέραν. τοῦτο ἢ νίκα αὐτόχθου τ' κλυδωνίζος ὄλωφανοῖς θεσπαθεζαμένῳ τῇ πόλει, πολλὰ θεὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, οἱ θεόγονοι μὴ τῷ ὅπλων θεῶν ἦλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπεφάγησαν εἰ τῇ μάχῃ. διαπράξῃ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἡρπάσθη δ' ἔτι ζία καὶ ὑλῶν ἐξ τὸ ἅγιον. καὶ τὰ δεῖ πάλαι λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τὰς ἐστρατολόγησε καὶ τὸ ἔθνους; ἢ τῷ ἐπιχωρίων ἀσέβεια; πόθεν δ'

ac tremes nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum ptæsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorũ sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? *Scitis* etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterúmque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telísque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per triennium séxq; menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis cõtra Iudæorũ gentes ad militiam prouocauit? nóune indigenarũ impietas? Vnde

ſeruire cœpimus? Nónne à ſeditione maiorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor,& inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate ſubiecit? Denique tres menſes obſeſſi, quanquam nihil quale vos in ſanctum legéſque deliquerant,& maioribus ad bellum ſubſidiis vtebantur,ſeſe tradiderunt. Antigoni autem filij Ariſtobuli neſcimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate perſequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius,Soſium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per ſex menſes obſidebantur,donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt: direptáque eſt ab hoſtibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data ſunt. Oppugnationi verò ſine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, ſacri loci poſſeſſores iudicium Deo de omnibus permittere: manúſque tunc humanas contemnere, cùm à ſuperno ipſi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egiſtis? Quid,quod is execratus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate ſuperaſtis? non occulta dedignantes peccata, hoc eſt furta, inſidiáſque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis,nouáſque maleficiorum excogitaſtis vias. Sanctum verò templum, factum eſt omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus eſt locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impij, hunc auxiliatorem ſperatis? Valde quidem iuſti eſtis,ſupplices, puriſque manibus adiutorem veſtrum rogatis. Talibus rex noſter precibus aduerſum Aſſyrium ſupplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte proſtrauit. Similia verò Aſſyriis Romani committunt, vt etiam ſimilem vltionem ſperetis? Nam ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia, vt vaſtitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi deſcendit: Romani autem ſolenne poſcunt tributum, quod parentes noſtri eorum parentibus penſabant. Et ſi hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque ſancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & poſſeſſiones tenere, ſacráſque leges ſaluas manere patiuntur. Inſania eſt profectò, ſperare Deum talem circa iuſtos fore, qualis iniuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim vlciſci nouerit cùm oportet. Denique Aſſyrios prima nocte, qua caſtra ciuitati admouerant, fregit. Quod ſi etiam veſtram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyriis iraſceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo poſt illum Soſius aſcendit, quo Galilæam Veſpaſianus excidit, poſtremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Soſius quicquam paſſi ſunt,& ciuitatem victoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſſit, etiam imperium adeptus eſt. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum ſcitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defeciſſe, vt ad vtrunque

A ἠρξάμεθα δουλείας; ἀρ' οὐχὶ ἐκ τούτων τῶν φρονημάτων, ὅτε ἡ ἀριστοβούλου καὶ ὑρκανοῦ μανία, καὶ φὼς ἀλλήλους ἔρις, πομπήιον ἐπήγαγε τῇ πόλει, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔσισι γὰρ μησὶ πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἀμβρωνίης εἰς τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους ἠλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς φὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' αὖ πηρόιε τέλος τῆ ἀριστοβούλε παιδὸς, οὐκ ἴσμεν, ἐπὶ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλαώσῃ πάλιν τὸν λαὸν ὕλαυτε πλημμελοῦντα. καὶ ἡρῴδης μὲν ὁ ἀντιπάτρε υἱὸς σόσιον, σόσιος δὲ ῥωμαίων στρατιὰν ἦγαγε. φὸς δὲ ἐκεῖνοι μῆνας ἓξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῆ ἁμαρτηθέντες δόντες ἐάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. οὔτως οὐδέποτε τοῖ ἔθνεϊ τὰ ὅπλα δίδοται. τοῖ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως φόσεσι. δοκῶ δ' οἶμαι τοὺς χωρίων ἄμοι νεμομένους, ὅλῃ ἐπῇ τὰ πάντα τοῖ θεοῖ δικάζειν, καὶ καταφρονᾶν πότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν αὐτῶ δικαστήν. ὑμῖν δὲ τί τῆ δόλογραθέντων ἐκ τοῦ νομοθέτου πέφρακται; τί δὲ τῆ ὑπ' ἐκείνε κατηραμένων φὸς δὲ λέλῃπας; πόσῳ δὲ ἐστὶ τῆ τάχος ἁλόντων ἀσεβέστερα. ἃ τὰ κρυπτὰ ἐν ὁδῷ τῆ ἁμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐπίορας, καὶ μοιχείας ἁρπαγαῖς δὲ ἐρίζετε, καὶ φόνοις, καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ῥᾴδιες; ἐκδοχῶν δὲ πάντων τὸ ἱερὸν ἔρημον, καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεὸς μεμίανται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν ἐσεσκύνουν, πολλὰ τῆ ἰδίων ἐθῶν φὸς ἀλυσίτελες, εἰς τὴν ἡμετέραν νόμον. ἔπειτα ὅτι τούτοις τὸν ἀσεβηθέντα σύμμαχον φέρεσθε κᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστὶ δίκαιοι ἱκεῖ), καὶ χερσὶ καθαραῖς τὸν βοηθὸν ὑμῖν φὸς καλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῖν ἱκέτευσιν ὅτι τὸν ἀσυρίων, ὅτε τὴν μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὁμοίᾳ δὲ τοῖ ἀσυρίῳ ῥωμαῖοι ἔρχονται, ἵνα καὶ ἄμεινον ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ ἐμὸς χρήματα φὸς τὸ βασιλέως ὑμῖν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη φὸς τοὺς ὅρκους ἐμφρήσας τὸν ναόν. ῥωμαῖοι δὲ τὴν συνήθη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων πατράσι παρέχον. καὶ τούτου τυγχάνες, οὔτε πορθοῦσι τὴν πόλιν, ἅτε ἁγίων. διδάσκειν δὲ ὑμᾶς τἄλλα ἔρημός τε ἐλευθερίας, καὶ κτήσῃς τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, καὶ τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζουσι. μανία δὲ τὸν θεὸν φέρεσθαι δικαίοις, οἷ ὢν ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ φὸς χρῆσθαι δὲ ἀμείνων οἶδεν ὅταν δέῃ. τοὺς γοῦν ἀσυρίους καὶ νύκτα τὴν πρώτην φὸς στρατὸν δυσμενῆ σώσαντα. ἄξιος εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν ἔρημον ἐλευθερίας, ἢ ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν φὸς χρῆμα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐσέσκηψεν, ὅτ' ἔθνος ἦπτετο πομπηίου, ὅτε μετ' αὐτὸν αὖθις σόσιου, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε τῆς πόλεως. καίτοι μέγα μὲν, καὶ σόσιου φέρος τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αὖα κρήνας ἔλαβον τὴν πόλιν. οὐεσπασιανὸς δὲ ἐκ τοῦ φέρος ἡμᾶς πολέμου, τῆς βασιλείας ἦρξεν. πῶ μὲν δὴ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσι, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. φέρε γὰρ τῆς αὐτῆ παρουσίας, τἀμὲ τε σιλωὰμ ὑπολιπεῖσαν ἴσε, καὶ ταὶ φέρε τοῦ ἄστεος ἁπάσας, ὅτε πρὸς ἀμφορεῖς

ὠθεῖσ

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὰ δὲ νῦν οὕτω πλησίουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῖν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἐφαρκεῖν. τάχα μὲν οὖν τέρας τοῦτο προπέφανται καὶ σημεῖον ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως γεγονὸς μόνον, οὗ ὁ προειρημένος Βαβυλώνιος ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἦλθεν, ἃς τότε πόλις ἑάλω, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε ἡσυχικότων τηλικοῦτον ἁλῶναι ὑμᾶς. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀφῆκε μὲν ἐκ τῶν ἁγίων οἶμαι τὸ θεῖον, ἐστάναι δὲ παρ' οἷς πολεμεῖτε νεῷ. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσεβῆ φεύξεται, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ συνήσει. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείσεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς φθάσαι μᾶλλον; ὃς πάντα κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τῶν σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ κρυπτὸν, τὸ δ' οὐχὶ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονεν παρπέπιστε γὰρ φθάσαντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπίζητε τὰς χείρους γίνεσθαι, τῆς ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἔθος ἐχούσης· ποιοῦμοι κατελείφθητε ἢ ὅμως ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον διαλλακτὸν ἐξομολογουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδήρεοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατερειπομένης αἰδοῦς παῖδας, ἴδετε φίλους, καὶ θαύσασθε τὸ κάλλος, ὡς ἀναλίσκεται. οἷον ἄγυιαι, οἷον ἱερὸν, ὅσον ἐθνῶν δῶρα. ἴδετ' αὐτὰ τὰ τῆς ὀδηγεῖ φιλίας; ταῦτα τῆς μικρὸν ἔτι θέλει καὶ τὸ σώζεσθαι τούτων ἀξιώτερον; ἀτεχνῶς λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα γενοίσιο ὄμμασι βλέπετε, γλυκὺ γοῦν ὑμετέρας οἰκτίσεσθε, καὶ ἀφ' ὑμῶν ἐμφύλιον ἐκ τῶν ἐμῶν ἀκούσεσθε δακρύων. τοιαῦτα τῷ Ἰωσήπῳ μετ' ἀκριβείας ἐμβοήσαντος, οἱ στασιασταὶ μὲν οὔτε ἐνέδοσαν, οὔτε ἀσφαλεῖ τινὶ μεταβολὴν ἔκλινον. ὁ δὲ δῆμος ἐκπάγην ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τοὺς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῇ εὐκινησίᾳ, τοῖς μὲν χρυσοῖς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῆς λῃστῶν κατέπινον, ἕστασι πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐξελθόντες ὁπότε κατανύγειεν, ἀνέπεσον πρὸς ἃ δέοιντο. διῄρει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ πᾶς ὡς τινὶ χρέος, ὅπου βούλοιτο ἕκαστος. καὶ οὗτοι αὖθ' μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεσκεύαζον, τῇ μὲν ἔσω κενεῶν στρουθίους, μὴ δουλεύοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ ἐπὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ τὸν Σίμωνα, ἐφεψόμενοι τοὺς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τοὺς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σιτοῦ τὰς ὑποψίας ἔθαλπον μόνον, ἀνθρώπους δὲ ἀπεκτόνουν.

Κεφ. κζ. Τοῖς γοῦν δυτέροις, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπόλεσθαι ἦσαν ἴδιον. πρόφασις γὰρ αὐτομολίας, ἀπορρητὸς τις ἦν τοῦ οὐσίας. τῷ λιμῷ δὲ, δαπάνῃ τῆς στασιαστῶν συνιόντος, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξηγρίαινε τὸ δεινόν. φανερὸς μὲν γὰρ οὐδαμοῦ σῖτος ἦν· ἐπεισπηδῶντες δὲ, διερεύνων τὰς οἰκίας, ἔστιν ὅτε μὲν εὑρόντες μὲν, εἰς ἀφορισμοὺς ἐπίζοντο. μὴ εὑρόντες δὲ ὡς κρύψαντας προὔφασιν, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memorarus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hísque nunc adesse, quibus cum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in prompru neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam diutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, qualé templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore indicaueruut. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum; & in dies singulos vtrumque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis iisdem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes ordei permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebãt: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nulláque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteueniisset, quódque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, sexáque sibi dierum commeatum præparantes, hisque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multúmque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebãtur, quorum alij in insidiarum falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibíque inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorũq; cada-

A τειμήειον ἢ ἔτι ἔχειν κἀμὲ, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὧν οἱ μὲν ἔτι σωιεσῶντες, δύπερεῖν ἔοικεν ἐδόκουν. οἱ πικόμενοι ἤδη παρεδίδοντο, κἀ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' εὐδαίας τιθηνουμένοις αὐτίκα. πολλοὶ δὲ λάθρα τὰς κτήσεις σὺν αὐτοπλάξαντο μέζω, πυροῦ μιᾶς οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοιεν ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς. ἔτι δὲ κατακλειόντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας εὐδαίας ἀνέψησον τὸ σῖτον ἥδιον, οἱ δὲ ἔπτυον ὡς ἦν αἰάλητον, κἀ τὸ δίψος παρῆκεν. ἡ τράπεζα μὲν ἀδαμοῦ παρετίθετο· ἤδη δὲ πυρὸς ἐφθέντος, ἐτ' ὠμὰ τὰ σιτία διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ τροφὴ, κἀ δακρύων ἄξιος ὁ βίος, τῶν μὲν δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων· τῶν δὲ ἀδυνάτων ὀδυρομένων πάντων μὲν δὴ παιδῶν (ἀφίσιν) λιμὸς, μάλιστα δ' ἕτερος ἀπόλλυσιν ὡς αἰδώς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐν τροπῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖ). γυναῖκες γὰρ αἱ πρὸς, κἀ παῖδες πατέρων, ἔτι τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἁρπάζον ἐκ αὐτοῦ τοῦ στομάτων τὰς τροφὰς, καὶ τοῦ φιλτάτου ἐν χερσὶ μαραινομένων, οὐκ ἐῶ φειδὼ τοὺς τῆ ζωῆ ἀφιλέδαι σπλαγχνεύει. τοιαῦτα δ' ἐδίοντες, ὅμως οὐ διελάνθανον, πάντα χοῦ δ' ἐφίσαντο οἱ ζησιασταὶ, καὶ τούτων τὰς ἁρπαγὰς ὁπότε γὰ καπίδοιεν ἀκλειομένων οἰκίας, σημεῖον ἐῶ τοῦτο, τοὺς εἴσω φορὰν τροφῆς. δ' θέους δ' ἁρπάζαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον οὐκ ἐκ τοῦ φαρύγγων ἀναβλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἀπέφερον. ἐτύπτοντο δ' γέροντες αὐτοχόμενοι τοῦ στιῶν, καὶ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. οὐδέ τις ἐῶ οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίων; ἀλλὰ συνεπαίροντες τὰ παιδία τοῦ ψωμοῦ ἐκκρεμῆ μόνα, κατίσχον εἰς ἔδαφος. τοῖς δ' φθάσασι τὴν εἰσβολὴν αὐτῶν, καὶ φθοκαταπιοῦσι τὸ ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεσμαὶ δὲ βασάνων ὁδοὶ ἐπινόουν φεῦρεν ὀφθῆναι τροφῆς, οἰκέοις μὲν ἐμφερέστατοι τοῖς ἀθλίοις τοὺς τοῦ αἰδέσιν πόροις, ῥάβδοις δ' ὀξείαις διαπειροῦντες τὰς ἕδρας. τὰ φοικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς, ἔπαχέ τις εἰς ὁμολόγησιν σίτου ἄρτου, καὶ ἵνα μιᾶσυν δράκα μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' οὐκ ἐφείσαντο, καὶ γὰ ἦτον ἀνθρώπων τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀνοιαν, καὶ φεναπλάζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἐξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὅτι τὴν ῥωμαίων φυγὰς νύκτωρ ἐξερπύσαιεν ὅτι λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαιτιῶντες ἦτο ἤδη ἐξαπροφωνῆσαι τοὺς πολεμίους ἐδόκουν, ἁρπάζον τὰ κομιδέντα. καὶ πολλάκις ἐκτεινόντων, καὶ τὸ φεαυτὸν ἐπικαλουμένων ὄνομα τοῦ θεοῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες ἤνεγκαν, οὐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἐῶ, τὸ καὶ φεσπαπολέσθαι σὺν ληφθέν. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα φεὸς τοῦ δορυφόρων ἔπαχον. οἱ δὲ ἐξιώματι καὶ πλούτῳ, φεὸς τοὺς τυράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ἐπιβουλαῖς ψευδέσι ἐπικαλούμενοι, διεφθείροντο, οἱ δ' ὡς φεοδιδοῦσι ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἐτοιμότατον ἐῶ, μιαιφονίας τὰς ὑποβλήτους, ὡς αὐτομολοῦν διηγασάμην. ὁ δὲ υἱὸς σίμωνος γυμνασθεὶς, φεὸς ἰωάνην αἰσχύμνετο, καὶ τοῦ ἰωάνου συνελημμένου, ὁ σίμων μετελάμβανεν. αἵματι φεύτατον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τοῦ δημοτοῦ, καὶ τὰ κτή-

μα

ματα τῶν ἀθλίων διεμαίζοντο. καὶ τὰ μὲν κρατοῦντες, στάσις ἦν ἐν ἀμφοτέροις, τῶν δὲ ἀτελημάτων ὁμόνοια. καὶ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν θατέρῳ μονοτρόπως ἐδόκει πανοῦργος. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθοῦ τινος, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος. καθάπαξ μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὰ ἐγκλήματα αὐτῶν, ἀδύνατον. σωκελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γένος ἐξ αἰῶνος γεγονέναι κακίας φορμιωτέραν. οἴεσθαι τελευτᾶν, καὶ τὸ γένος ἐφαύλιζον τῶν Ἑβραίων, ὡς ἥκιστα ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοφύλους. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, καὶ δοῦλοι, καὶ σύγκλυδες, καὶ νόθα τοῖς ἔθνεσι φυράματα. τὴν μὲν γε πόλιν αὐτοὶ, ῥωμαίους δ' ἄκοντας, ἐξαναγκάσαι δυσχερῶς σωφρόνως κατορθώσαι, καὶ μόγον οὐχ ἑλκύσαι δεῖν τὸν ναὸν βεβυθισμένον τῷ πυρί. ἀμέλει καμόντων ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορεόντων, οὔτε ἤλγησαν, οὔτε ἐδάκρυσαν· ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὥσπερ ῥωμαίοις εὑρέθη. καὶ ταῦτα μὲν καὶ χώραν ὕστερον μὴ δοποσιέξεως τῶν πραγμάτων ἐρεῦμεν.

Κεφ. κ η. Τίτῳ δὲ τὰ μὲν χώματα προὔκοπτε, καὶ τοι πολλὰ κακουμένων ὑπὸ τῶν τοίχων τῶν στρατιωτῶν, πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῶν ἱππέων ἐκέλευσε τοὺς τὰς φάραγγας διὰ συγκομιδῆς πορευομένους ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τῶν μαχίμων, οὐκ ἐπιδεεῖς ἐρωμένοι ταῖς ἁρπαγαῖς, τὸ δὲ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πάντες, οἷς αὐτομολεῖν ἀπέῤῥεπε τὸ φεύγειν τῶν οἰκείων δίος. οὔτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μὴ γυναικῶν καὶ παιδίων ἐγκαταλιπόντες, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λησταῖς οὐχ ὑπέμενον ἐπ' αὐτῷ σφαγησόμενα. τολμηροὺς δὲ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ κατελείποντο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλισκεσθαι. λαμβανόμενοι γὰρ κατ' ἀνάγκην ἡμύνοντο. καὶ μὴ μάχῃ ἑκόντες ἀποθνήσκειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὲ καὶ προβασανιζόμενοι πρὸ θανάτου πᾶσαν αἰτίαν, ἀνεσταυροῦντο πρὸ τοίχου ἀντικρύ. τότε μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἐκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. οὔτε γὰρ τοὺς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλές, καὶ φυλάττειν τοσούτους φρουρεῖν τὴν φυλάξαντα ἐώρα, τόγε μὲν πλέον οὐκ ἐκώλυε. τάχα δ' ἂν ἐνέδοσαν πρὸς τὸν ὄψιν ἐλπίσαντες αὐτοὺς, εἰ μὴ φόβον ὅμοια πασομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργὴν, καὶ μῖσος τῶν ἁλόντων, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, ἐκ δὲ τοῦ πλήθους χώρα τε ἐπελείπετο τοῖς σταυροῖς, καὶ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στασιασταὶ δ' τοσοῦτον ἀπεδέησαν τοῦ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὥς τε καὶ τραυλίσαντα αὐτοῖς προΐσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύεσταν γὰρ τοῖς τῶν αὐτομόλων οἰκείοις διὰ τὸ τεῖχος, καὶ τῷ δήμῳ τοῖς διὰ πίστιν ὡρμημένοις, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, καὶ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον οὐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοῖς τῶν αὐτομολεῖν ὡρμημένων μέχρι τελευτῆς ἠγνόηται, κατόπιν εἶσιν. ἔνιοι δὲ καὶ ὑπεδράσαν, ὡς δὴ βέλτιον τιμωρίαν; ἀπαύστου ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων θάνατον, ἐν λιμοῦ συγκείσῃ. πολλοὺς δ' καὶ χειροκοπήσαν καλέσας πῶς

uera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque dissensio, scelerum verò cõcordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationē post hominum memoriā malicia ferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degenetis gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertêre, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegêre: tardiúsque venientem tẽplum ignem penè traxêre. Denique cùm hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluêre, neque illacrymauêre: sed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Cap. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

Tito autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tẽdi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eósque latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabátque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, seróque videbantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cùm Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros. tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad detertendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehẽsi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properãtes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abſcidi præcepit, eóſque ad Ioannèm & Simonem intromiſit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: ſaltem nunc deſinerent admonens, néve ſe compellerent ad excidium ciuitatis: ſed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templũ, cuius participem non habebant. ſimul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòſt ſecuturus. Ad hæc in muris ſtantes, & ipſi Cæſari, & patri eius maledicebant, mortémque ſe contemnere clamabant, cámq. ſeruituti rectè præferre, multa verò mala Romanis facere dum ſperant, nec ſe nec patriam curantes, vt ipſe diceret, perituros: mundúmq. Deo templum hoc melius eſſe: quamuis & id ſeruaturus ſit, qui incoleret: quem ipſos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illuſuros. quibus facta non adfore: finem.n. Dei eſſe. Talia conuiciis admiſcentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos ſecum ducens, & præterea caterua ſtipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adoleſcẽtibus, more Macedonum inſtructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, feliciſſimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quidnam eſſet quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipſe naturáque promptiſſimus, tantúſque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc ſubriſiſſet, laborémque communẽ eſſe dixiſſet, ſicut erat Antiochus cum Macedonibus in mutuum impetum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos appetens: adoleſcentes autem omnes præter paucos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi ſaucij receſſêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigeſimo perfecti ſunt, cũ totos dies ſeptem & decẽ laborâſſent: ingentes enim quatuor iacti ſunt. & vnus quidẽ, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cõtra mediũ ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis diſtans. Decima verò legio, quæ ſuprà memoratis præſtat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta diſcedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioãnes ſubfoſſa intus terra vſque ad aggeres, Antoniam verſus diſpoſitis per cuniculum ſudibus opera ſuſpendit: illataque ſylua pice ac bitumine illita, igni immittit. ſuccenſis autem fulcimentis,

τὴν ἐαλωκότων, ὡς μὴ δυνοῖεν αὐτόμολοι & πιστεύοντο δι' ἣν συμφορὰν, ἐστέρησε φεὼς τὸν σίμωνα, καὶ τὸν ἰωάνην, νυῶ γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ φεὼς αἱρεῖσθαι τῆς πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐν τῇς ἐν ὑςάτοις μεταμελείας, τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τηλικαύτην παῤῥίδα καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. φθείων ἤ τε τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατέπιπτεν, ὡς οὐκ εἰς μακρὸν ἀκολουθήσειν ἔργοις τοῦ λόγου. φεὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ἐπὶ τοῦ τείχους καίσαρα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τὸ μὴ θανάτου καταφρονεῖν ἐθέλειν. πρῶτον γὰρ αὐτὸν φρὸ δουλείας καλῶς ἐργάσασθαι δ' ὅσα εἰ δύνανται κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπνέωσι. παῤῥίδος δ' οὐ μέλλειν τοῖς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολλυμένοις. καὶ ναοῦ ἀμείνω τούτου τοῦ θεοῦ, τὸν κόσμον ἅπ). σωθήσεσθαι γὰρ μὲν καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλευάζειν ἀπειλὴν ὑςερουμένην ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, εἶ τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα τοῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

ΕΝ ᾧ τούτῳ, καὶ ὁ ἐπιφανὴς ἀντίοχος παρὼν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ φοὺς αὐτὸν σῖφος μακεδόνων καλουμένων ἡλικίᾳ πάντας ὑφηλοὺς ὀλίγων ἄνωθεν ἀπαιδας, τὸν μακεδονικὸν τρόπον ὡπλισμένους τε καὶ πεπαιδευμένους. ὅθεν καὶ τὸν ὄνομα ἔσχον, ὑςερουμένους οἱ πολλοὶ τῆς ἡλικίας. διαφερόντως γὰρ μάλιςα τῆς ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τὸν κομμαγηνὸν σωσίβη, πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε δ' καὶ ἐκεῖνος ὅτι γήρως ὡς οὐδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅγε παῖς ἀκμάζοντος ἔτι τοῦ πατρὸς ταῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατοικεῖν φεύγουσι τὴν τύχην. πολεμικὸς δὲ τὰς αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει εὐθύβολος. κατά γε τοῦτο ἀλλήλοις ὁμοίους, ὡς ὀλίγῳ τοῦ τόλμαν ἀγαμφοτέρους. μειδιάσαντος δὲ τοῦ πάππου, & κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος ὡς εἴχεν ἄρμησεν ὁ ἀντίοχος μὴ τὴν μακεδόνων φρὸ τοῦ τείχους. αὐτὸς μὲν οὐδ' ὅλῳ τῷ ἰσχύι, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῶν ἰουδαίων βέλη τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' ἀπὸ σωστέον πάντα, πλὴν ὀλίγων. ἄγει γὰρ αἰδὼς τῆς ὑποχίσεως, φεοστεφιλονεικεῖ μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρησεν ἔαυματίαι πολλοὶ σωθέντες ὅτι καὶ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δεῖ τ' ἀληξαίσης τύχης.

ΤΟῖς ᾗ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς ἀρτεμισίου, σωτελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ & εἰκάδι, ταῖς δυσπαῖ σωνεχῶς πονουμένοις ἡμέρας. μήκη γὰρ εἶχεν τὰ πέντε καὶ τεσσαράκοντα πήχεις. καὶ θάτερον μὲν τὸ ὀλίγον τὴν αὐτονίαν ὑπὸ τ' πέμπτου τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον τῆς στρουθίου καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου διεῖσθαι ὄσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τοῦ δεκάτου δὲ τάγματι δέοντι πολὺ τούτων, καὶ βόρειον κλίμα τὸ ἔργον λιὸ, καὶ κολυμβήθρων ἀμυγδαλῶν φροσαγορευομένων. τούτου δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον ὀπὸ τειάκοντα πήχεων ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. φροσαγομένων δ' ἤδη τῶν ὀργάνων, ὁ μὲν ἰωάννης ἐνδοθεν ὑπορύξας τὸ καὶ τοῦ αὐτονίαν μέχρι τῆς χωμάτων, & δολαβοῖς σταυροῖς τοῖς ὑποκόμοις, ἀναιρήμενοι τὰ ἔρυκα. πίσσῃ δὲ καὶ ἀσφάλτῳ δεδεμένοις ὕλαις ἐπικομίσας, ἐπῆκε πῦρ, καὶ τῆς σανίδος ὑποκαιόντων ἥτε διώρυξ

Κεφ. κδ'.

Κεφ. λ'.

διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου A fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. híque viris C neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuêre, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cunctati sunt, aut substitêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quàm ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidē concurrētes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos D prohibebant, manúsque cum his conferebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, & auxiliares præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circūdari, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi E verò magis instabant, cùm semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsque cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco dequalibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali F exitio glorioſa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebāt, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabāt, G & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebāt. Iā verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locū aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cū hostiū muros obtinerent, in suis periclitarentur,

καὶ μὴ μείζονι φόβῳ κατενεχθῆ τὰ χώματα εἰς αὐτήν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μὲν τὴν κονιορτὸς καπνὸς ἐγείρετο βαθύς, πνιγομένου τοῦ πλάσματος πυρός. τῆς δὲ ἐλευθούσης ὕλης δι' ὀλίγου φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς μὲν Ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ αὐτίκα, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ὅλην οἰκουμένην καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβὰν καὶ πρός τι μᾶλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμυνεῖν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη B τοῦ χωμάτων καταπεσόντων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁπλίσασθαι χώμασιν οἱ περὶ τὸν σίμωνα. καὶ δὴ προσαγόντες ταύτας τὰς ἑλεπόλεις οἱ Ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τεφθαῖος δέ τις ἀπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ μεγάσαρος τῶν βασιλικῶν μιριάμμης ὑπῆρχον, μετ' ὀλίγων ἀδιαβηνός τις υἱὸς ναβαταίου, τοὔνομα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλός, ἁρπάσαντες λαμπάδας, ὑπερέπτησαν ὁλκὴ τὰς μηχανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, οὔτε τολμηρότεροι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκ φίλων ὁρμήσαντες, οὐ πολεμίων εἶδος, οὔτε ἔδεισαν, οὔτε ἐμέλλησαν, οὔτε ἀπέστησαν· ἀλλὰ διὰ μέσων ἐνθορόντες τῶν ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀμυνόμενοι πάντοθεν, οὐ πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ δράξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. αἰρομένης δ' ἤδη τῆς φλογὸς, ῥωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν σφετέρων σωμάτων ἐβοήθουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, καὶ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. ἐκ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τῶν ὑπὸ αὐτὰς γεφυρῶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ διὰ τῆς φλογὸς αὐτεπαμβαίνοντο, καὶ τοῦ σιδήρου ζέοντος ἀπαυόμενοι τοῖς κρίοις οὐ μεθίεσαν. διέβησε δ' ἀπὸ τούτων ὅλα τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοὺς ἀμυνομένους ἀφειλάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντες, ἀνεχώρουν ὅλα τὰ στρατόπεδα. ἰουδαίοις δὲ προσέκειτο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, πρὸ ἑνὸς ἕκαστον προσκαθημένων, καὶ τῷ κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μάχει πρὸ ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φεύγουσι. τάξις δὲ ἦν ἐκ δεξιᾶς ἑστώσης, πρὸ τοῦ στρατοπέδου μὲν τοῦ ὅπλων, καὶ δυνὸς ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ἑαυτὸν δήποτ' οὖν αἰτίαν θανάσιμον ὑποκείσεσθαι. οὕτω τὸ μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείσεσθαι, ἵστανται. ἐπὶ πρὸς τὴν τούτων ἀταξίαν, πολλοὶ τῶν ζαπόντων ἐπεστράφησαν αἰδούμενοι. διὰ δὲ τῆς τοὺς ἀξυβελεῖς ὅλα τὸ τεῖχος, ὤρυττον τὸ προσχωμένον πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως οὐδὲν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν στομάτων προνοουμένους. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν ὠφέλουν. ἐ ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον ὄντες, ἢ τῷ κακοῦσθαι. παρὰ δὲ ἤδη τινὸς ἀπὸ τῆς αὐτονίας ὅπου καχέκτησο, κατὰ σκοπούμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, οἱ κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν καθυβρίζουσι τοὺς ἰδίους, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

& velut ex carcere cõtra se dimissis Iudæis, ob-
sessorũ paterétur ipsi fortunã, ipse cũ electis mi
litibus hostes à latere circumuenit, illi autẽ cũ
in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabant.
mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor
verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã
intersoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ
non tãtũ vitæ fiducia, quantum salutis desp-
ratione perseuerantibus, etiam Romanos pu-
dor armorum & gloriæ, & præsentia pericli-
tãtis Cęsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim
eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel
totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos,
nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se
recepissent. Corruptis autem aggeribus Roma-
ni mœrore tenebantur, quòd tam longũ labo-
rem vna hora perdidẽre, & multi quidẽ solutis
machinis captũ iri ciuitatem iam desperabãt.

Cap. XVI. De muro circuncto ab exercitu Romano circũ Hierosolymam ducto.

TItus autẽ cum ducibus quid fieret delibe-
rabat. Et calidioribus quidẽ placebat, om-
ni admoto milite vi muros experiri: adhuc e-
nim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vni-
uersi verò militis impetum tolerare non posse,
verùm fugitis esse obtruendos. Prudẽtiores au-
tem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine
aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo
obseruando, ac ne victus intro ferretur mone-
bant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum ho-
ste manu cõfligere: nec. n. expugnari eorũ con-
fidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũ-
bere, vel etiã sine hoc interficere, quę ęquior est
cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidẽ pror-
sus tanto cũ exercitu, honestũ non videbatur:
& pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos
perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ
penuria operosum iudicabat, egressus verò ci-
uitatis obseruari, operosius. Nec enim circun-
dari cã propter magnitudinẽ locorúmq. diffi-
cultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excur-
sus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obserua-
tam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã ne-
cessitate quam locorũ scientia. Si quid autẽ clã
esset illarũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽ-
dúmq. ne victorię gloriam diminuat temporis
longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse,
sed celeritatẽ ante gloriam duci: debere tamen
si celeritate uti velit & cautione, totã muro cin
gere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse
præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute
desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos
facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiesce-
re. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores
habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ
op' & inextricabile videatur, cũ cõsiderare debe
re, q̃ neq. paruũ opus Romanos deceat facere:
& sine labore magnum quid perficere, ne Deo
quidem facile sit. His dictis duces exhortatus,
iubet eos exercitus in opera distribuere. Diui-
nus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambi-
túmq. partiti, nõ solũ rectores inter se, verùm
ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem
decadarcho, decadarchus autem hecarótarcho,
ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarcho-
rum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτοὺς Ἰουδαίους αὐτοὺς, ἀφέντες μὴ τὴν ἀπολείπουσαν καὶ πλαγιάζειν τοῖς πολεμίοις αὐτούς. οἱ δὲ κατὰ τόμα παρόμοιοι, καὶ πρὸς τὸν ἀπροσδόκητον ἀναστρέφειν μηχανώμενοι. μιγάδες δὲ τῆς Β τάξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τὴν ὄμματων, ἡ κραυγὴ δὲ τὴν ἀκοὴν ὑπερέχουσα, καὶ οὐδεὶς ἑτέρῳ παρὰ τὸν ἑαυτοῦ ἐπιγνῶναι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. Ἰουδαίων δὲ οὐ τοσοῦτον ἦν κατ' ἀλκὴν, ὅσον ἀπογνώσει σωτηρίας παροξυνόντων, καὶ ῥωμαίοις ἐπιθυμεῖν αἰδὼς δέξις τε καὶ τὴν ὄψιν, καὶ προσωπωδιῶντος κράτους. ὡς τὰ μοι δοκοῦσι τὰ παλαιὰ δι' ἐμφολιεῖν θυμῷ, καὶ ὅλον κρύπτειν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὸν ῥοπὸν τῆς τάξεως φθάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὸν πόλιν. διαφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τὸν μακρὸν κάμνοντον δεῖν μοχθεῖν ὥρας ἀπολέσαντες. καὶ πολλοὶ μὲν ταῖς συνήθεσι μηχαναῖς ἀπέλπιζον ἁλώσεσθαι τὸν πόλιν

ΤΊτος δὲ μὴ τὴν ἡμέραν ἐβουλεύετο· ἐν τοῖς μὲν Κεφλα. θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει προσαγόντα τὸν δύναμιν, ἀποπειρᾶσθαι τὸ τείχους βίᾳ. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ κατάστασμα Ἰουδαίους τῆς στρατιᾶς συμπαλίχθαι προσιόντων δὲ αὐτῶν, οὐδὲ τὸν ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τὴν δὲ ἀσφαλεστέραν, οἱ μὲν καὶ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δὲ καὶ δίχα τούτων προσπαθεῖσθαι μόνον φυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς εἰσκομιδὰς τῶν ἐπιτηδείων παρήνουν, καὶ τὸ λοιμὸν καταλείπειν τὸν πόλιν, ἀνάγκη συμπίπτειν καὶ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τὸν ἀπόγνωσιν, ὃς δίχα μὲν τοῦ σώματος δύναται, δύσκολον δὲ καὶ δίχα τούτου, πάσης χαλεπωτέραν αὐτῷ δὲ τὸ μὲν ἀρχῶν καθόλου μὴ τοσούτους δυνάμεως, ἐπ' ἐδόκει φρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι θέλειν τὸν, πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δὲ χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ἀπορίᾳ, καὶ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσχερέστερον. κυκλώσασθαι τε γὰρ τῇ στρατιᾷ τὸν πόλιν, δίχα μεγέθους καὶ δυμαρείας ἐστὶν), καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ἐπιθέσεις τῶν φαύλων φυλαττομένων, ἀφανεῖς ἐπιποιεῖσθαι Ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε ἀνάγκην καὶ δι' ἀμπειρίαν. εἰ δέ τι λάθρα παρεισπομπεύσειεν, ζημιοῦσθαι πολεμίᾳ τῇ πολιορκίᾳ, δεδιέναι τε μὴ τὸν δόξαν τῶν κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τὸν χρόνου. οὕτω γὰρ ἔφη παῦσιμον. πρὸς δὲ τῆς δυκλείας τὸ τάχος. δεῖν μέν γε εἰ καὶ τοῦ τάχους μετ' ἀσφαλείας βούλοιτο χρήσασθαι προτιμίζειν ὅλου τοῦ πόλιν. μόνως γὰρ ἔτος ἂν πάσας ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους, καὶ Ἰουδαίους ἢ πρὸς ἅπαντα ἀπογνόντας τὴν σωτηρίαν, παραδώσειν τὴν πόλιν ἡλωκότας χρὴ θήσεσθαι ῥᾳδίως. εἰδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ καὶ τοῦ χαμόθεν δύμελήσεσθαι πάλιν, χεῖρον τοῖς κωλύσιν αὐτοντέρους. εἰ δὲ τοῦ μέγα δοκεῖ καὶ δι' ὀπτοῦ τὸ ἔργον, χρῆναι σπουδὴν, ὡς ἂν ῥωμαίοις τὸ μακρὸν ἀφρικὸν φρέπειν, καὶ δίκα πάνυ κατορθοῦν τὸ τοῦ μεγάλων οὐδενὶ ῥᾴδιον. ἀλλὰ ἢ θεοῦ μένω. τούτοις πεισας τὰς ἡμισείας, δίκαιμεν ἐπιδοῦσι ταῖς δυνάμεις δεῖν τὸ ἔργου. ἐρμὴ δὲ

τῆς ἐμπείρου δαιμόνιος τοὺς στρατιώτας, καὶ μεμισαμένων τὸ δεῖσθαι, ἐ μόνον προστάγματα ἦν ἔδει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς τάξεων φρὸς ἀλλήλας. καὶ στρατιώτης μὲν δεκαδάρχην. δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχην, ἑβδὸς δὲ ἑκατοντάρχης χιλίαρχον· τὸ δὲ χιλιάρχων δεῖπνος ἡμέρας ἔτεινε ἡ φιλοτιμία. καὶ τὸ ἡμέρων τὸ ἀμιλλᾶσθαι,

ἐβεά-

ἐξορύξας καὶ σας. θεῖον γὰρ αὐτοῦ ἑκάστης ἡμέρας πολ- A
λάκις, ἐπισκοπῶν τὸ ἔργον ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ἕως ἐπὶ κατωτέρω καινόπολιν, ἔνθα τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὲ
τὴν κεδρῶνος ἐπὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀναχάμπτων κὴ
μεσημβρίαν θέλαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τοῦ θεισεροβό-
νος καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἑξῆς λόφον ὃς ἐπίκει-
ται τῇ κὴ τὴν σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν σκολίνας φορὰς
δύσιν, εἰς τὴν τῆς πηγῆς κατίει φάραγγα. μεθ' ἃ δὴ ἀ- B
ναβαίνων κὴ τὸ ἀνάντου τὲ ἀρχιερέως μνημεῖον, Ϛ ἀγα-
λαβὼν τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήϊος ἐστρατοπεδεύσατο, φρὸς
κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. καὶ προσελθὼν μέχει κώ-
μης (ἐρεβίνθων οἶκος καλεῖται) καὶ μετ' ἐκεῖνο τὸ ἡ-
ρῴδου μνημεῖον θεῖχῶν κατ' ἀναβολὴν τῷ ἰδίῳ
στρατοπέδῳ συνῆπτεν, ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖ-
χος ἐνὸς δέοντος τεσσαράκοντα σταδίων ἦν, ἐξωθεν δὲ
αὐτῷ προσῳκοδομήθη ξύλινα δέκα φρούρια· καὶ τού-
των οἱ κύκλοι δέκα σταδίων ξύλων. ξύλινοι δὲ C
ᾠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέρας. ὡς τὸ μὲν ἔργον, καίπερ οὕ-
τω ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἦν τοῦ πίστεως. θεκλείσας δὲ τῷ
τείχει τὴν πόλιν, καὶ δι' ἀμφιβόλου τοῖς φρουρίοις ἐγκατασκή-
σας, τὴν μὲν θεφ' ἑσπέραν φυλακὴν τῶν νυκτῶν θεῖων αὐτὸς
ἀπεσκήπτετο· τὴν δευτέραν δὲ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴν
τρίτην δὲ ἔλαχον οἱ τῶν θεσαγμάτων ἡγεμόνες. διελκυ-
μβῶντο δὲ οἱ φύλακες τοὺς ὕπνους, κὴ δι' ὅλης νυκτὸς πε-
ριήεσαν κὴ διέσημα τῶν φρουρίων.

Κεφ. λϚ. IOυδαίοις δὲ μὴ τῶν ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σω- D
τηρίας ἐλπὶς· κὴ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴ-
κους κὴ φυλὰς τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τέγη
πεπλήρωτο γυναικῶν κὴ βρέφων λελυμένων· οἱ νε-
ανικοὶ δὲ γερόντων νεκρῶν. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοι-
δοῦντες ὥσπερ εἴδωλα κὴ τὰς ἀγορὰς ἀπειλοῦντο·
καὶ κατέπιπτον, ὅπη τινὰ τὸ πάθος καταλαμβά-
νοι θάπτειν τε τοὺς θεθνηκότας, οὔτε ἴσχυον οἱ κά-
μνοντες, καὶ τὸ διϊστορεῖν, ὥκνει δέ τὸ πλῆθος E
τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ κὴ σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν
τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον. πολ-
λοὶ δὲ ὅτι τὰς θήκας, πρὶν ὁπλίσασθαι τὸ χρεὼν
θεπῆλθεν. οὔτε δὲ θρῆνος ἐν ταῖς συμφοραῖς,
οὔτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἦλεγχε τὰ πάθη. ξη-
ραῖς γὰρ ταῖς ὄμμασι, κὴ σκοτεροῖς τοῖς σώμασιν οἱ δυ-
θανατοῦντες, ἐρᾳστότεροι τοῖς φθάσασιν ἀπαπαύσασθαι.
βαθεῖα δὲ τὴν πόλιν θεκέχυτο σιγὴ, καὶ νὺξ θανάτου
γέμουσα, καὶ τούτων οἱ ληισταὶ χαλεπώτεροι. τυμβω- F
ρυχοῦντες γὰρ τὰς εἰλίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ
κατακαλύμματα τῶν σωμάτων θεισπῶντες, μὴ
γέλωτος ἄξιέσαν, τοὺς τε αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμα-
ζον ἐν τοῖς πτώμασι. καὶ τινας τῶν ἐρριμμένων ἔτι
ζῶντας, ἐπλάμυον ὅτι πεῖρα τῆς σιδήρου. τοὺς δὲ ἱ-
κετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾷ καὶ ξίφος, τῆς λι-
μοῦ κατέλιπον ὑπερφανοῦντες. καὶ τῶν ἐκπνεόντων
ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφεώρα τοὺς σασιασὰς G
ζῶντας ἀπολιπών. οἱ δὲ τὸ μὲν θεφ' ἑαυτῶν ἐν τῇ δημοσίᾳ
θησαυρῷ τοῖς νεκροῖς θάπτειν ἐκέλευον, τὸν ὅσιλεῖ οὐ
φέροντες· ἔπειθ' ὡς οὐ δήπουθεν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρί-
πτουν εἰς φάραγγας. θεῖων δὲ ταύτας ὁ τί-
τος ὡς ἐθεάσατο πεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βαθὺν
ἰχῶρα μυδῶντων τὸν ὑπορρέοντα τῶν σωμάτων,

ducum verò certamina Cæſar ipſe diiudi ca- A
bat. In dies enim ſingulos circuiens, opus æ-
piſſime intpiciebat. Cœptum enim à caſtri-s
Aſſyriorum, vbi ipſe tendebat, ad inferiorem
Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedro-
nem ad Elcôn montem reuertens, à meridie
montem complectitur, vſque ad ſaxum quod
Periſtereonos vocatur, eique pr oximum col-
lem, qui ſuper vallem imminet Siloam, ac in-
de ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem
fontis deſcendit. Hinc ſubiens ad Anani pon- B
tificis monumentum, circundato monte, vbi
Pompeius caſtra poſuerat, ad Septentrionalem
redit regionem. Et cùm præceſſiſſet ad vicum,
cui nomen eſt Erebinthonicus, poſt illum He-
rodis monumentum ab Oriente clauſum ca-
ſtris ſuis coniunxit, vnde cœperat. Murus qui-
dem vno minus xl. ſtadiorum erat. Ad hoc
autem foris caſtella tredecim ædificata ſunt:
eorum gyrus denis ſtadiis numerabatur. To-
tum autem opus triduo conſtructum eſt, vt id
quidem dignum menſibus videretur, celeritas
verò fide careret. Muro autem circunclusa ci- C
uitate, per caſtella cuſtodibus collocatis, pri-
mam quidem vigiliam noctis ipſe circuiens
explorabat: ſecundam verò Alexandro permi-
ſerat: tertia verò obtigit legionum duci-
bus. Somnos autem vigiles inter ſe ſortie-
bantur, totáque nocte per caſtellorum ſpacia
circuibant.

CAP. XIIII. De fame Hieroſoly-morum & ſecũdo aggere extructo.

IVdæis autem cum exeundi facultate, om- D
nis etiam ſpes ſalutis adempta eſt: aucta
que iam fames, totas domos ac familias de-
paſcebatur. Et tecta quidem plena erant mu-
lieribus exanimatis, atque infantibus: viarum
autem anguſta ſenibus mortuis. Adoleſcen-
tes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ
mortuorum, per fora verſabãtur: & vbi quem
caſus occupauerat, decidebant. Sepelire au-
tem funera, neque poterant præ labore, & eos
quibus aliqua vis ſupererat, pigebat, & propter E
multitudinem mortuorum, & quòd de ipſis e-
rat incertum. Denique ſuper eos quos ſepelie-
rant, multi moriebantur. Multi autem ad
ſepulchra, priuſquam fati dies veniret, & viui
properabant: neque luctus in illis calamitati-
bus, neque fletus erat, ſed fame ſuperabantur
affectus. Siccis autem oculis, & corruptis o-
ribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante ſe
requieſcerent, tuebantur. Altum verò ſilen-
tium ciuitatem, plenáque mortuis nox com-
prehenderat, & latrones his acerbiores. domos
enim, quæ tum ſepulchra erant, & cadauera
ſpoliabant, & velamina corporibus detrahen-
tes, cum riſu egrediebantur. hiſque gladiorum
mucrones probabant: nonnullóſque iacen-
tium adhuc ſpirantes, ferro experiendi cauſa
tranſuerberabant. Si quis autem manum ro-
gaſſet aut ferrum ſibi commodari, quo famem
euaderet, ſuperbiſſimè negligebatur. Animas
verò efflantium quiſque, in morte templum
obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret
ſeditioſos. Illi autẽ, primo quidem ſumptu pu-
blico iubebant mortuos ſepeliri, cùm fœtorem
ferre nõ poſſent: deinde quod nõ ſufficiebãt, in
valles eos ex muro præcipitabant. Quas ci r-
cuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, al-
támque ſaniem tabefactis corporib. defluentẽ,

ingemuit: & extentis manibus Deum teſtaba- A
tur, factum illud ſuum non eſſe. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo ſeditioſorum auderet excurrere(nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum neceſſariarum habentes copiam de Syria proximíſque prouinciis, multi autem iuxta murum ſtantes, magnámque alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebat. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas ſyluas, opera prima conſumpſerant. à nonageſimo verò ſtadio milites alias congerebant: & Antoniam ad ſolam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis C
pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus ſeparati, vtriſque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio manſueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quaſi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

CAP. XV. De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatũ peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè D
populus tractaretur, quibus iam Ioannes acceſſerat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo perſuaſit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſilium dederat, velut hoc ſimplicitate ſuaſiſſet: productúmque eum & accuſatum, quòd cum Romanis ſentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate con- E
ceſſa, cum tribus filiis ſuis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem ſe occidi, quàm filios obſecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, vt augeret eius dolorem, nouiſſimum iuſſit interfici. Ille quidem ſuper cæſos in cõſpectu ſuo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita n. Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus, cauillatus ſi quid eũ iuuarent, ad quos exire voluiſſet, corpora verò ſepeliri prohibuit. Poſt F
hos Ananias quidã, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Ioſephi verò patrẽ concluſum aſſeruabant: miſſóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiũ vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæſtionem perimebant. I- G
ſta videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereũtium, magis autem ſui prouidẽtia, conuocatis decem fidiſſimis contubernalium: quouſque

ſενάξας, ἡ τὰς χεῖρας ἀίατείνας, καταμάρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτός. τὰ μὲν δὴ κ' τὴν πόλιν εἶχεν οὕτω. ῥωμαῖοι δὲ μηδενὸς ἔτι τῶν στασιαστῶν ἀντεχόντος, (ἤδη γὰρ ὑπ' τούτων ἀθυμία ἡ λιμὸς ἐφήπτετο, ἐπ' ἀθυμίαις ἦσαν,) σίτου τε ἀφθονίαν ἡ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐκ τῆς συρίας, ἡ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχόντες, ἑτοίμως ἂν ὑπὸ πολὺ τὸ τείχος πλησίον, ὑπὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἰδιωτῶν ὑπηδεικνύμενοι, τῷ κ' σφᾶς κόρῳ, τὸν λιμὸν τῶν πολεμίων ἐξέκαμον. ἐπεὶ δ' τὸ πάθος τῶν στασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, τίτος οἰκτείρων τὰ λείψανα τ' δήμου, ἡ σπουδάζων τὸ χωρίον ὡς τάχιστα ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης προερχομένης. ἡ μὲν γὰρ ὡς τὴν πόλιν πᾶσα τοῖς προτέροις ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλην ἀπ' ἐνηκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται, ἡ ἐπὶ μόνης ὑψοῦν τ' ἀντωνίας κ' μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν προτέρων χώματα. ὡς δ' ὁ καῖσαρ τὰ τάγματα, ἡ κατεπείγων τὸ ἔργον ἐπεδείκνυ τοῖς ληϊσταῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἴησαν αὐτῷ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἀρὰ κακῶν ἀπολώλει μετὰ μέλεια, ἡ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοτρίοις ἐχρῶντο. οὔτε γὰρ πάθος αὐτῶν ἤμελλεν τῆς ψυχῆς, οὔτε ἀλγηδὼν ἅπτετο τοῦ σώματος, οἵ γε κεκρῶν τ' δήμον ὥσπερ κυνῶν ἐσπαράττον, ἡ τὰ δυσωπήρεια τῶν ἀῤῥώστων ἐνεπίμπλασαν. Σίμων γοῦν ὁ δὲ ματθίαν δ' Κεφλ.
ὃν κατέχε τὴν πόλιν ἀβασάνιστον ἀνεῖλε. βοηθοῦ πάλαι ὄντ' ἐν τῷ ἀρχαιρεσίᾳ ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς, ἡ τίμιος, ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένοις τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη ὁ ἰωάννης προσῆν, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφέναι τ' σίμωνα βοηθὸν, ὡς ἦν ἔτι προσωφέλιμος, ὕστερ προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τ' πόλεως, ἐχθρὸν ὑπ' ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἀπ' ἐξ ἁπλότητος ληφθησόμενον. ἀχθέντα δ' τιμωρίᾳ καὶ κατηγορούμενον τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, καταλείπει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἐξιώσας συὼ τελευτῶν ἡ ὀργῆς. ὁ γὰρ τέταρτος ἔφθη ἡμέρας πρὸ τίτου. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τῶν τέκνων, ἡ ταύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀντ' ὧν ἀπώλεσεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνεῖλεν ἐπέλυσεν. ὁ μὲν οὖν ὢν ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἐναπεσφάγη τοῖς κάμνουσιν αὐτόκρας τῶν ῥωμαίων προσχθὲς. οὔτε γὰρ ὁ σίλων ἀπαίωρ τῆς βαμάσδου προστάξεν, ὃς ἦν ὠμώτατος αὐτῷ δορυφόρων, ἐπιφερνυόμενον εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς οὓς ἐξελθὼν ἤλεγε. θάπτειν τὰ ἀπεῖπε τὰ σώματα. μὴ τούτοις ἱερεῖς τις αἰτίας υἱὸς μασθάλου τῶν ὀνομάτων, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς ἀριστεὺς, ἡβῶν ἐξ ἀμμαοῦς, καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου λαμπρῶν, ἀνηρεθήσαν. τὸν δ' τοῦ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν κ' τὴν πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὅλως τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, μέχρι προδοσίας, καὶ τοῖς συνολοφυρομένοις, πρὸ ἐξετάσεως ἀνήρουν. Ταῦ- Κεφλ.
τα ὁρῶν ἰούδης τις υἱὸς ἰούδου, τῶν ὑπάρχων τοῦ σίμωνος ἐν ᾧ, καὶ πεπιστευμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι καὶ οἴκτῳ τῶν ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῷ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτοῦ δέκα. μέχρι

τινος

τίνος αἰσθέξομθ, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἐ- A tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitáuerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrímque velociter occupat: Romanísque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi matre in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraſſet. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inuenichant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desiderta cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga susceptit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è simo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabãtur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: deniq; duodecim articis comparabant, quod antea vigintiquinque

Κεφ. λε. Κἂν τούτῳ θεῖος ἰώσηπος, οὐ δὲ αἰεὶ παρακαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ παραλῦμα πίπτει καθ' ὁδόν. ἐμφορεῖται δ' ὅτι τῷ πλήματι τῶν ἰουδαίων γένεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως καῖσαρ ἔπεμψε τοὺς ἐφαπτίζοντας. μαχομένων δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν θεατομένων ἐπάνω. οἱ στασιασταὶ δ' ὡς ἀπολόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἴχεσθαι τῶν ὄντα, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν. ἀκούσασα δ' ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τὸν υἱόν, θεοὺς μὲν τοὺς φύλακας, ὡς ἰωταπάτου τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ ζῶντος ἀπολαύειν. ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τοῦτον εἰληφέναι τῆς δυτενίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱόν, ὑφ' οὗ ταφῆσεσθαι προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ οὔτε ταύτην ὅτι πλέον ὠδύνατο τὸ ψεῦδος, οὔτε τοὺς λῃστὰς ἔθαλπε. ταχέως γὰρ ἐκ τῆς πληγῆς ἀνέψυχεν ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθών, τοὺς μὲν οὐκ εἰς μακρὰν ἐδίκας αὐτῷ δώσειν τῷ ξαύματος. τὸν δὲ δῆμον ὅτι πίστιν πρὸν καλεῖτο. θάρσος δὲ τῷ λαῷ, καὶ τοῖς στασιασταῖς ἔκπληξις ἐμπίπτει πρὸς τὴν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφ. λς. Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τῶν τειχῶν ἐπήδων ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅτι μάχη καὶ χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφευγον. συνέπιπτε δὲ τούτοις τύχη, τῷ εἶσω χαλεπωτέρα, ἢ τῶν παρὰ σφίσι λιμῶν, συντονώτερον εὔεμπλον πρὸς ὄλεθρον τὸν παρὰ ῥωμαίοις κόρον. παρεῖχον δὲ γὰρ ὑπὸ τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ἐμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρρήγνυντο. πλὴν τῷ δι' ἐμπειρίαν ταμιευσαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων ξοφῶ ἀπειθισμένῳ τῷ στόματι φέρειν. καὶ τοὺς οὕτω σωζομένους, ἑτέρα ὀργὴ μετελάμβανε. τῷ γὰρ παρὰ τοῖς σύροις τὰς αὐτομόλων φωρᾷ τῷ τῆς γαστρὸς λυμάτων χρυσοῦς ἐκλέγων. καταπίπτοντες δὲ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς προήεσαν, ἐπειδὴ ἀνηρῶνων πάντας οἱ στασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ἀνεῶντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα εἴκοσι,

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæuiorem contigisse Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circunfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat inuidia) vtrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis ascriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne supplicium, sæuísque hominibus lucrandi amor innatus est: nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circunspectantes antè ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI. De sacrilegio circa templũ & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiúsque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea quoque sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reseruabant, tutum erat effudisse. namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

καὶ εἴκοσιν. ἀλλά τοι τῆς δπινοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνὸς, ἀναπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ ςρατόπεδα, ὡς μεσοῦ χρυσίου παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ δὲ τῷ ἀεράβων πλῆθος, καὶ οἱ σύεδροι τοὺς ἱκέτας ἀνατέμνοντες, ἠρεύνων τὰς γαςέρας, καὶ τούτου τὸ πάθος οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβαῖναι Ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεσχίσθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γοῦν τῶν ἁλισκομένων τὸν, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν πρεσβύτας καταπατῆσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ὑπέσχετο, καὶ τῶν ἀνηριθμῶν πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν ταγμάτων, συνεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν ςρατιωτῶν τινὲς, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτῶν ἔλεγεν. εἰ τῶν μὲν αὐτοῦ ςρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσιν κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πιπράσκομεν ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῖς δὲ ἄρα ψ, καὶ τοῖς σύεδροι, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτεξουσίως χρῶνται, ἔπειτα τῇ περὶ φόνους ὠμότητι, καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίοις ὅλη γράφουσι. καὶ γὰρ νῦν ἑνίοις αὐτῶν τῶν ςρατιωτῶν συναπολαύειν τῆς κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν ἐπέτρεψε θάνατον, εἴ τις ὑρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ ὁλμῶν. τοῖς δὲ ὑπὸ τῶν ταγμάτων, ἐπέστελλεν ἐρευνήσαντας τοῖς ὑποπτοις ἀπάγειν ἐπ' αὐτόν. καταφρονεῖ δὲ ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τοῦ κερδαίνειν ἔρως. οὐδὲν δ' οὕτω πάθος πλεονεξία παραβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. θεὸς δὲ ἰῶ ὁ τοῦ λαοῦ παντὸς κατασκευάς, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ὀπυρρίφων. ὁ γοῦν μετὰ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτόλμα το, καὶ τοὺς δραδίδρασκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι πρασπαντῶντες, ἔσφαττον οἱ βάρβαροι. πρισκοπούμενοι δὲ μήτις δλίσθοι ῥωμαίων ἀνέσχιζον, κἀκ τῶν σπλάγχνων τὸν μιαρὸν κέρδος ἕλκον. ὀλίγοις δ' ἐπειρῶντο, καὶ τοὺς πολλοὺς παρεπίλησκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπαπήγαγε.

ΙΩάννης δὲ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ πρὸς τὸν δήμου, πρὸς ἱερουλίαν ἐτράπετο· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνευε τῷ ναῷ· πολλὰ δὲ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκευῶν, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, καὶ τραπέζας ἀπέσκαπτε δ' οὐδὲ τῶν ὑπὸ τοῦ σεβασμοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ πεμφθέντων ἀναθεμάτων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ πρεσεκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ Ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέπαλα. πρὸς δὲ τοὺς συνόντας, ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ἁδείας καὶ ἀφόβως θεοῖς, ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς τοῦ ναοῦ ςρατευομένους, ἐκ αὐτοῦ ζῆσθαι. ἐκ τοῦδε καὶ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ἀπέχειν ἐκπενώσας; ἰῶ δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δίνειμε τοῦ πλήθει, καὶ καίνοι δίχα φείκης, πλέον τοῦ ἐν ἀλείφοντο, ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑποσιωπήσαιμι εἰπεῖν, ἅμοι καλῶν τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βραδυνόντων δίκην τοὺς ἀλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ κατὰ κλυσθῆναι τινὶ πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδομιτῶν μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν ταῦτα παθόντων ἰῶϊγμα ἀθεωτέραν.

τῇ γοῦν

τῇ γοιᾷ τοιτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τί δεῖ καθ' μέρος ἐκ διηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς τίτον ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μαΐου ὁ λαζάρου φυγὼν, δύο μιᾶς ἐλεγεῖν ἐκκεκομίδαι πύλης, ἐφ' αὐτὸς ἐπεπίστευτο μυριάδας ἐνδεκα νεκρῶν ἔτι πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέραις στρατοπεδεύσατο, πεντεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι παντέλους νουμηνίας. τοῦτο δ' ἐφ' ἑνὸς πλῆθος ἀπόρρητον, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφιστὰς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠριθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. τοφὴ δ' ἐφ', τὸ προκομίσαντες ἐκ τοῦ ἄστεος ῥίψαι. μὴ δὲ τοῦτο δύνασθαι πολλοὶ τῷ θλίψιμων, τὰς πύας τῶν ἀπορρήτων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας ἑξήκοντα δύο· τῷ πυλῶν ἐκκλησίαν. τῷ δὲ ἄλλων οὐκ ἐξαρίθμησιν εἶ τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ δύνασθαι τοὺς πλησίον ἐκφέρειν, ἔλεγον συναθροίζοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ τοῦ μὲν σίτου τὸ μέτρον προεῖναι ταλάντου, μεταταῦτα δὲ ὡς οὐδὲ πολλαχοῦ ἐπιδόν τοῦ δ' ἐπιτυχόντος τῆς πόλεως, προσελθὼν πρὸς εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὡς τε τὰς ἀμάρας ἐρευνᾶσθαι καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τε ἐκ τούτων σπύραλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι, τότε ἡδέσθαι ζοφλεῖ. ταῦτα ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν· ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον μάχεις αὐτῷ προσῆλθεν. πεπόνθεσαν γὰρ ὑπὸ θεοῦ, καὶ τὴν πόλιν, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρεῖν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem légere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad eá progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis immineba & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorum, successione aggerũ & Sabino oppugnãte murum.

CLADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebãt, cùm & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cùm excursus etiã pugnãtium moraretur. Nam veluti per aciẽ ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autẽ cæde polluti, dexteras ad externum bellũ præparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorũ, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonitis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel nõ gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem, sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris verò offensionibus animi cessarant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus vtebantur, sed

Α ΑΛΩ οὖν τῶν ἱεροσολύμων πάση, φρύκοπτε καθ' ἡμέραν ὅτι τὸ χεῖρον, τῶν στασιαστῶν μᾶλλον προξυνομβώντων ἐν ταῖς συμφοραῖς, Κεφ. α. Β τῷ λιμοῦ μὴ τὸν δῆμον, ὅλον καινοῖς νεμομβίοις. τὸ γε μὲν πλῆθος τῶν συσωρευομβίων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων, ὄψει τε φεικῶδες ἦν, καὶ λοιμώδη προσέβαλλεν ὀσμὴν, ποός τε τὰς ἐπιδρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομβίοις. ὥσπερ γὰρ ἐξ ἀταξίας φόνῳ μυρίῳ γεγυμνασμένοις χαροπῶς, ἔδει τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δὲ ὑπεραίνοντες, οὔτε ἐφείτου, οὔτε ἀλίσκοιτο, οὔτε κλισίνα κακῶν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τὴν εἰς τοὺς καταφρονουμένους ὕβριν. πεφυρμένοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅλῃ τὴν ποὸς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες ἑμοῖγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιότητα τῆς ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. οὐ γὰ C ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἦν δὲ ὑποψία σωτηρίας ἐθεσπίζετο. ῥωμαῖοι μὲν τοίνυν πολλὰ ποὸς τὴν τῆς ὕλης συγκομιδὴν ταλαιπωρούμενοι τὰ χώματα δὴ γε ἡμέραις καὶ εἴκοσιν ἡμέραις κεῖραι ἔτεσι ἐπὶ τὴν ποὸς τὸ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἐσπέρας τὰ στάδια ἐν κύκλῳ πᾶσαν. ἦν δὲ πᾶσα ἐλεεινὴ, καὶ γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ εὐδαίμοσιν κεκοσμημένα, τότε παντάχοθεν ἠρήμωτο, καὶ ποὸς ἐκκοπὸν τὴν ὕλην. οὐδείς τε τὴν πάλαι Ἰουδαίαν, καὶ τὰ ποὸ καλλιπρεπῆ ποοάστεια τῆς πόλεως D ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπασχε τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, οὐκ ὠλοφύρατο, καὶ κατεπάγη τὴν μεταβολὴν παρόσον ἤμοτο. πάντα γὰρ ἐλυμεῶτο τὰ σημεῖα ἔτ' ἐκάλλους ὁ πόλεμος, καὶ ἐκ αὐτῆς ἐξαπίνης ὅλισθος ἔτ' ποοσινώκοτον, ἐγνώσισε τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

Ρωμαίοις δὲ καὶ Ἰουδαίοις τὸ τέλος τῶν χωμάτων, Κεφ. β. ἴσον ἐνεποίει δίους ἀρχῆς. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν ποοσεδόκων. ῥωμαῖοι δὲ, οὐκ αὖ ἔπ αἱρήσειν κακείνων διεφθαρέντων. ὕλης γάρ τε δεῖ καὶ τῶν μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῶν δ' ἐπαλλήλων πταισμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τάς γε μὲν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον ἢ συνέβαινε ποὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. οὐδὲ γὰ τὰ τηλικαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις οὐδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέροις, ἀλλ' ἐθρασύνον-

ἐθεμύοντο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῆ μὲν χωμάτων ταῖς ἐπιβουλαῖς, τῆ δὲ ὀργάνων σεῤῥότητι τὸ τεῖχος, τῆς δὲ κατ' χεῖρα μάχης ταῖς τῶν συμπλεκομένων τολμαῖς πλεονεκτούμενοι. τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ λιμοῦ καὶ πολέμου, καὶ τοσούτων κακῶν ἀνείσκοντας ἐπάνω τὸ ἀδάμαστον τῆς ψυχῆς Ἰουδαίους ἔχοντας, ὑπολαμβανόν τε τῆ αἰδρῶν ἀμάχους μὲν τὰς ὁρμάς, ἀήττητον δὲ τὴν ὑπὲρ συμφορᾶς ἀθυμίαν ἕξειν. τὶ γὰρ ἂν μὴ ὑποσῆναι δεξιᾶ τύχη χεφωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν ἀεὶς ἀλκὴν ἐπομένους; οἱ μὲν οὖν ἐρρωμενέστερας δὴ τὰ τότε τῆ χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ δὲ ἐπὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ τὴν αὐτονίαν ἅμα καὶ ἀεὶς τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἀσφαλίζοντο. καὶ πρὶν ὑπεῖναι τοὺς κριοὺς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. οὐ μὴν ἐπράτησάν γε τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλὰ προελθόντες μετὰ λαμπάδων πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχρότεροι τῆς ἐλπίδος ὑπέστρεφαν. ἦν μὲν γὰρ, οὐδὲ ὁμονοεῖν πω σφίσιν αὐτοῖς ἐδόκει, καὶ μέρος ἐκ πάντων, καὶ ὅλα λειμμάτων, καὶ μὴ μελλημόνως μηδ' ὅλως, καθόλου τ' εἰπεῖν, οὐκ Ἰουδαϊκῶς. τὰ γὰρ ἴδια τῶν ἐθνῶν, ὑπῆρχεν ἅμα, ἡ τόλμα, καὶ ὁρμὴ, καὶ δρόμος ὁμοῦ πάντων, καὶ τὸ μηδὲ παίσαντας ἀναστρέφειν. ἀτονώτεροι δ' ἑαυτοῖς προελθόντες, τοῖς ῥωμαίοις εὐθὺς ἐρρωμενέστερον τῆ συνήθους προτεταγμένους. τοῖς μὲν γὰρ σώμασι, καὶ ταῖς πανοπλίαις, οὕτως ἐφράξαντο τὰ χώματα παντοθεν, ὡς τῆ πυκνὶ μηδαμόθεν καταλιπεῖν παράδυσιν. τὴν δὲ ψυχὴν ἐπενώσαν ἕκαστος, μὴ μετακινηθῆναι τῆς τάξεως. ἦν θανάτου φόβος γὰρ τὸ πάσας αὐτοῖς ὑποκύπτειν τὰς ἐλπίδας, εἰ καὶ κεῖνα καὶ φλεγέθοι τὰ ἔργα, δεινὴ τοὺς στρατιώτας ἔχειν αἰδὼς, εἰ πάντα κρατήσειαν, πανουργία μὲν ἀρετῆς, ὀπόνοια δὲ ὅπλων, πλῆθος δὲ ἐμπειρίας, Ἰουδαίοις δὲ ῥωμαίων. ἅμα δ' ὅτι, καὶ τὰ ἀφετήρια συνήργει τῆ προπηδώντων ἐφαπτόμενα, καὶ πιστόν τις, τῆ μὲν ἑαυτὸν, ἐπόδιον ἰδὼν, ὅ τε κίνδυνος τῆ μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐπαίει μαλακωτέρους. τῆ δ' ἐνδοτέρω βέλους ὑποδραμόντων. οἱ μὲν πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὴν τάξιαν, καὶ τὸ πύκνωμα τῆ πολεμίων καὶ πλαγίους, οἱ δὲ νυττόμενοι τοῖς ξυστοῖς ἐπιλανθάνοντο. καὶ τέλος, ἀλλήλοις κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. νομιζόμενα πανόμου μᾶλλον ἡ ἐπιχείρησις ἦν. ἀναχωρησάντων δὲ τῆ Ἰουδαίων, φρουροῦν οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἐλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτρας τε ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ παντὶ τῆ χορηγουμένῳ Ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει. καίπερ γὰρ πολὺ τῆ τείχη παποιθότες, καὶ τῶν ὀργάνων καὶ φρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοὺς ῥωμαίους προσάγειν. οἱ δ' ἦν τὴν ἀπειθῆ τῶν Ἰουδαίων τ' μὴ πληγῆναι τὴν ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γένεσθαι δ' ἀσθένειαν τ' τείχους, καὶ σαθρὰς ἐλπίσαντες ἔδη τοὺς θεμελίους, ἀντεφιλονείκουν. ἃ μὲν ὑπῆκτο τὸ τυπτόμενον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, καὶ φρὸς μηδένα τῶν καθ' ὑπερβολὴν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργοὺς παρεῖχον τοὺς ἐλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, ἐπ' ἐκείνοις ἐπεθεμύοντο ταῖς πέτραις, ἕτεροι τοῖς θυρεοῖς ὀροφώσαντες ὑπὲρ τῶν σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπώρυττον τοὺς θεμελίους, καὶ τὰ σαθρὰ γε λίθους ἐπεσκαρτήσαντες ἐξέσεισαν. ἀνέπαυσε δὲ νὺξ ἑκατέρους, ἐν ταύτῃ τ' τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς ἐπιτέροις ἐπιβουλεύουσιν χώμασιν ὁ ἰωάννης ὑπώρυξεν, ἐνδύσης καὶ διώρυχος, ἐξαπίνης κατέῤῥηξαν.

A eorum ſpes frangebatur, cùm aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione famèque ac bello tórque malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus alerétur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſſiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm nec concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſepſêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis locò antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui ceciderat, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alíj confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licèt multum mœnibus Iudæi confiderent, machináſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod fetiebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerétur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaq; ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicēs: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauię reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nōnullos fortaſſe deterreat, Iudæorū patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autē vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmq; ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmq; adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum preſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem cōtemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

A Τοῦτο συμβαίτος μὲν ἑκατέροις διήλλαξε τὰ πράγματα· Ἰουδαίοις μὲν γὰρ οὐκ ἀθυμίαν εἰκὸς ἦν, τοῦ παρελπίδα γενέσθαι τὸ πτῶμα, καὶ μὴ προνοσφαλίζεσθαι πρὸς αὐτό, θαρρεῖν ὡς μένουσης σωτηρίας τὴν ἀντωνίαν. Ῥωμαίων δέ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τοῦ καταῤῥιφέντος ταχέως ἑτέρα τις ἔσται τεῖχος, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην αὐτοκοδομήκεσαν.

B Δυμαρίστερα μέν γε τῆς προτέρου ἡ μεταβολὴ καθεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβῆναι δεῖ τοῦ καταῤῥιφέντος ῥᾷον εἶδέναι, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς ἀντωνίας, καὶ ταχέως τοῦ προσκαιρον ἔσεσθαι, λύειν ὑπελάμβανον. οὐ μέντοι τόλμα τις ἀναβαίνειν προὔπτος ἦν τοῖς ἀρξαμένοις διὰ ἀπώλεια.

Κεφ. γ.

Κεφ. δ.

C Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγείρειν μᾶλλον τὰς τῶν πολεμούντων προθυμίας ἐλπίδι ἢ λόγῳ, τάς τε προτροπὰς, καὶ τὰς ὑποθέσεις πολλάκις μὲν λήθην ἐργάζεσθαι τοῦ κινδύνου, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καταφρόνησιν, συνάγειν δὲ καὶ ταῦτα τοὺς ἀλκίμους, ἐπειρᾶτο τοῦ ἀνδρῶν. ὧν συστρατιῶται λείων, τὸ μὲν προκελεύεσθαι δεῖν τὰ μὴ φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προκελευομένοις ἀκλεές. ἀμέλει καὶ τοῦ προκελεύοντι, φέρει καταίνωσιν ἀνανδρίας. δεῖ δ' οἶμαι προτροπὰς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τοῦ πεπραγμάτων, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτὰς πεφάτθαι ἄξιον. ὥστε εἶναί τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὴν τὸ δεῖ τὸ τεῖχος ἀνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅτι μάλιστα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετὰς ἐφιεμένοις, καὶ

D ὅτι καλὸν ἐν δυκλείᾳ τελευτᾶν, καὶ ὡς οὐκ ἄκαρπον ἔσται τοῖς καταρξαμένοις τὸ γενναῖον διέξειμι. πρῶτον μὲν ὧν ὑμῖν γενέσθω προτροπὴ, τὸ πολλοὺς ἴσως ἀποτρέπον, ἡ Ἰουδαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἡμᾶς, καὶ διδαχθέντας μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἐθισμὸν δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι καὶ χεῖρα Ἰουδαίων ἢ καὶ

E ψυχὴν καὶ ταῦτα πρὸς τελέαν νίκης καὶ συνεργιζομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πλεονάσματα, τῶν Ἰουδαίων ὄντων ἀπονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, ταῖς τε ἡμετέραις ἀρεταῖς, καὶ τῇ θεῖ συνεργίας αὔξει). στάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἀλλ' ἢ θεοῦ μέρει μείωσις ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἑαυτοῦ χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προδιδόναι, πρὸς ἡμῶν οὐκ ἂν εἴη. πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, Ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλοῦ ἀκύπνου

F οὐ φέρει τὸ λειπεσθαι μαθοῦσι δουλεύειν, ὑμᾶς δὲ τοῦ μηκέτι τοῦτο πάσχειν θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκπέσειν, οὐκ ἐλπίδι τοῦ κρατήσειν, ἀλλὰ δεῖ φιλίου δείξειν ἀνδρίας. ὑμᾶς δὲ τοὺς γῆς ὁλίγου δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν, ὄνειδος. μηδ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους προβάλλεσθαι. πρεμνηδὸν δὲ τὰ λιμὸν κατ' αὐτὸ, καὶ τὴν τύχην ἀρχὰς καθεζομένους, μὴ τοιούτων ὅπλων καὶ ταῦτα δὲ ὁλόγου τοῦ προβόλου, τὸ πᾶν καθεστῶσαν δυναμένους.

G ἀναβάντες γοῦν δεῖ τὴν ἀντωνίαν, ἑξομεν τὴν πόλιν. καὶ γὰρ ἂν γένηταί τις ἔτι πρὸς τοὺς ἔνδον ὅπερ οὐκ οἶομαι μάχη, τόγε κορυφοῦν ἔσται, καὶ τὰ ἀπονοίας δεῖ καθεστῶσαν τοῦ πολεμίων, ταχέως τελεῖ ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμενεῖν ἄρτι τέλειον ἐν πολέμῳ τελευτᾶν, καὶ τὴν δεῖ τοῖς ἀριστείοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν προσ-

λείπειν. ἐπαγασθείμην δ' ἂν τοῖς ἄλλως ἔχουσι, τὸν κατ' εἰρηνικὸν ἐν νόσου θάνατον, οἷς μὴ τῷ σώματι, καὶ ἡ

καὶ ἡ ψυχὴ παρὼν καταλείπῃ. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν ἀγαθῶν A
ἀνδρῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν παρατάξει ψυχὰς σὺν πυρὶ τῆς
σαρκῶν δεσμοῦ λυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθέρ
ξενοδοχῶν, ἄστροις εἰς καθαρὰν δαίμονες ἀγαθοὶ, καὶ
ἥρωας ἀμείνους ἰδίοις ἐπιγόνοις ἐμφανίζον; τὰς δὲ ἐν
νοσοῦσι τοῖς σώμασι συνδεθείσας, καὶ τὰ μάλιστα κη-
λίδων καὶ μιασμάτων ὥσπερ καθαρθείσας, νυξὶ ὑπόγλως ἀφα
νίζῃ, καὶ λήθη βαθεῖα δι' αἰῶνος λαμβάνουσα τὸ ἅμα τοῦ
ζῆν, καὶ τοῦ σωμάτων, ἔστι ὅτε καὶ μνήμης ἀφειμένας. εἰ δὲ B
κάκλως ἀνάγκη μὲν ἀνθρώπους ἅπαντας τελευτᾶν, κρεῖττον
δὲ εἰς αὐτὸν νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, πῶς ἂν
ἀγλυκὲς μὴ δοκεῖναι τὴν χρείαν, ὃ τῇ χρεὼν ἀποδιδόσθαι·
καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἂν δυναμένων σωθῆναι τῷ ὑπερφρο-
νοῦντων διεξελθόν. σῴζεσθαι δὲ τοῖς ἀσφαλιζομένοις,
καὶ οὐ τῷ σφαλερώτατον. φοβοῦμαι μὲν γὰρ τὸ καταῤῥι-
φθὲν ἀνεπίβατον. ἔπεσε πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν ἀνέγκλη-
τον. ὑμεῖς δὲ πλείους ἐπαρθήσεσθε, ὅλῃ τῇ ἐφόδῳ,ἀλλή-
λοις ἐφέξουσι καὶ βοήθεια γένοιτο. ἐκ τοῖς πολεμίοις τὸ C
ὑμέτερον ἀνδρεῖον, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα.
καὶ τάχα ἂν ὑμῖν αὐτοῖς μάχοιτο τὸ κατόρθωμα γλίσχρ,
μόνον καταρξαμένοις. αἰσθήσονται μὲν γὰρ, κωλύειν
ἀφελόμενοι καὶ τὸ εἰκὸς, λαθεῖν δὲ καὶ διασαμένους,
ἅπαξ, οὐκ ἂν ὑποσταῖεν ἐπὶ καὶ ὀλίγοι φθάσαι. ἐγὼ δὲ
καταρξάμενον, αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλω-
τὴν, εἰ τῷ δικαρπίας. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἀρξῇ τῶν νῦν ὁμοίων,
μακαρία δ' ἀκολουθήσῃ καὶ τοῖς πᾶσιν τὰ ἀριστεῖα. D
Κεφ. ε. ΤΟιαῦτα μέν που διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος
ἔδεισε καὶ κινδύνου τὸ μέγεθος. ἓν δ' ἐν τοῖς ἀπείρως
στρατευομένοις σαβῖνος ἦνομα, γένος δὲ Σύριος, ἀνὴρ
καὶ χεῖρα, καὶ καὶ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τις ἐνεγ-
κὼν αὐτὸς αὐτὸν δὲ γε σωματικῆς ἕξεως ἐδόκει
εἶδ στρατιώτην εἶδος· μέλας μὲν γὰρ ἦν τὴν χρόαν, ἰσχνός,
τὸν σῶμα καὶ παλαιμένος· ἀλλ' ἐσφιγμένη τις ἡρωϊκὴ φυ-
χὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς στενοτέρῳ. E
φοβοῦμαι γοῦν αὐτοὺς, ὅτι δίδυμα καὶ σαρ, ἔφη, ἐνεγ-
κόμενος ἐμαυτὸν, φοβοῦμαι καθαίρειν τὸ τεῖχος· καὶ δυ-
χομαι μὲν μου τῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ, τὸν σὺν ἀκο-
λουθήσαν τύχην. εἰ δὲ ἐμεσοπόλλων τῆς ὁπλοδόλης, ἴδοι
με, μὴ πλάσαντα φαρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ κείσῃ
τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀρίστε-
ρᾷ χεῖρ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἐσωσατέναι,
τῇ δεξιᾷ δ' τὸ ξίφος ἀνασπάσας, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖ- F
χος, μάλιστα ἐδεῖ ὧδε δ' ἡμέρας ἕκτην. ἔπιπτον δ' αὐ-
τῷ καὶ τῶν ἄλλων ἑβδομήκοντα μόνοι ζηλωταὶ τ' ἀνδρείας
ἀμύνεσθαι. ἐφῆπτο δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμὴ πνὶ
δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τείχους, κατη-
κόντιζόν τ' αὐτοὺς, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείρεσις ἐβαλ-
λον, καὶ πέτρας ἐξαισίους κατεκύλιον, ἃ ἐκ τῶν μὲν ἑβ-
δομήκοντα ἀπαρίσουσιν ἑνί. ὁ δὲ σαβῖνος ἅπαντ' τοῖς ἀφη-
μένοις· καὶ καταχωνύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, οὐ πρότε-
ρον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν ἢ γένεσθαι ἐπ' ἄκρῳ, καὶ ζῶν φανῆ G
τοῖς πολεμίοις. καταπλαγέντες γὰρ ἅπαν τινὰ τε δύ-
ναμιν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς, ἅμα
δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐφάπτεσθαι.
ἔθεσι δὲ καταμέμψαιτ' ἄν τις ὡς φθονεροῖν ἐπὶ ταῖς
ἀρεταῖς τινὶ τύχῃ, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ φρόνδοξα τ κατορθώματα. ὁ γοῦν ἀνὴρ οὗτος ὅτε ἐκφεύγοι
τὴν ὁπλοδόλης ἐσφάλη, καὶ πλάσας θεὸς πνα πέτρας,

quorum anima cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim virorum fortium neſcit, quod animas in acie ferro corporibus abſolutas, puriſſimum elementum æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: manéſque ſe bonos ac propitios heroas, videndos offerunt poſteris ſuis? Quas verò morbus corporis tabéſque conſumpſerit: & ſi maximè probris ac piaculis purgatæ ſint, ſubterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio ſuſcipit, corporis ſimul & vitæ ac memoriæ fine circumſcriptas. Quod ſi neceſſariò mors homini decreta eſt, ad hoc autem omni morbo leuius eſt, ferri miniſterium, cui non videatur ignauum negare vſui, quod debito redditurus ſit. Et hæc quidem velut ſeruari nequeant, vel qui conati fuerint, proſecutus ſum. eſt autem ſalutis ſpes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit pater inceſſui: deinde totum quod ædificatum eſt, facillimè diſſolui poteſt. Vóſque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque ſubſidio: veſtíque obſtinatio breui animos hoſtium franget: ac fortaſſe nobis, ſi eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim aſcendentes quidem nos prohibere ſcilicet conabũtur. ſi verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus ſemel; quamuis paucos non ſuſtinebunt. Me autem profectò pudeat, niſi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præſit: beatiſſima verò præmia ſequantur occiſos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vit & manu ſimul & animo fortis apparuit: licèt ſi quis eum antè vidiſſet, quantum ex habitu corporis, ne ſpecie quidem militem eſſe credidiſſet: erat enim colore nigro, exilis habitudine: ſed anima quædam heroica in macro corpore, atque anguſtiore viribus ſuis habitabat. Cùm primus itaque ſurrexiſſet, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæſar, & ante omnes in murum aſcendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam ſequatur fortuna tua. quòd ſi cœpto caſus inuiderit, ſcito me non præter ſpem, quòd res aliter ceſſerit, ſed quòd ſic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & ſcutum læua capiti prætendens, ſtrictóque dextera gladio, circa horam diei ſextam murum petebat; ſequebantur autem ex aliis, qui ſoli eius virtutis æmuli eſſe cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro cuſtodes iaculis & ſagittis vndique infinitis apperterent, atque ingentia ſaxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem miſſilibus occurrens, licèt obrueretur ſagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm ſumma muri prehenderet, hoſtéſque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréſq; aſcendiſſe rati non ſteterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inuideat, ſempérq; præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidé hic vir neq; ab incepto errauit, & offenſione lapidis

cum maximo crepitu pronus decidit: Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

CAP. II. Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, ligniferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum intetiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositique amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerêt prœliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in fronte vrgebant, nullúmq; inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autem Iudæorum animi Romanorũ peritiã vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam dici vsque pugnabant) hi quidẽ simul omnes excidij

ἐρριπὴς ἐπ' αὐδὲ μὴ μεγίστῳ φόβῳ κατέπεσεν. ὑπὸ τῶν δὲ φευγόντες δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ καταδύντες μόνον τὸ αὐτῷ πεπτωκὸς, πάντοθεν ἐβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ κλιθεὶς, καὶ σφοδρὸν ὑπερασπισάμενος τὸ σῶμα, τοὺς μὲν πρώτους ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔβλαψεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βελῶν, παρῆκε τὴν δεξιὰν, καὶ τέλος ἀπολιπὼν τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δ' ἀδρίᾳ τύχῃ, πεσὼν δ' ὑπὲρ ὀλίγης ἀπάτης. τῶν δ' ἄλλων τρεῖς μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας σωζόμενοι, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις· οἱ δ' ὀκτὼ βαυματίαι καταύραντες, ἀνακομίζονται εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ἕβδόμῃ μηνὸς Δίου ἐπράχθη.

Μετὰ δὲ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς ὑπὸ τοῖς κάμασι φυλάκων εἴκοσι συνήθοντες, προσκαλοῦνται μὲν τὸν τῆς πέμπτης τάγματος σημαφόρον, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιγκτὴν ἕνα· κατ' ὀλίγον δὲ τῆς νυκτὸς ἐπάτουν, προσβαίνουσι μὲν ἡσυχῇ τῇ τῶν ἐρημίαν, ὑπὸ δ' αὐτοπεποίθησιν ὑποσφάξαντες δὲ τοὺς φρουροὺς τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τοῦ τείχους, καὶ τὴν σαλπιγκτὴν σημαίνειν ἐκέλευσαν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις οὐφιδίως ἦν ἔφυλλον, φρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ὑπονοεῖν τῶν βαρβάρων ὅτι γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. καὶ σὰρ δὴ τοῦ σημείου κατακούσας, ἐξανίζει τὴν τε δύναμιν ἀπὸ τάχους, καὶ μὴ τῶν ἡγεμόνων, ὁρμῶντος ἀναβαίνειν τοὺς ὑπολείπους ἔχων. καταφρονόντων δ' Ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ἀνώρυχος εἰσέπιπτον, ὃν ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν Ῥωμαίων ὑπόρυξε. καὶ ἀπὸ ἑστάσεις δὲ ἀμφοτέρων οἱ στάσιασται τῶν ταγμάτων, τοῦ τε Ἰωάννου, καὶ τοῦ Σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, οὐδεμίαν οὔτε ἰσχὺν οὔτε θρασυμίας ἐλλείποντες ὑπερβολήν. πρὸς γὰρ ἀλλόσεως ὑπεμάχοντο, τοὺς Ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἄλσος· ὁ δὲ κἀκεῖνοι, τοῦ κρατεῖν ἀρχῆς. συρρήγνυνται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους, μάχῃ καρτερᾷ, τῶν μὲν, καταλαβέσθαι καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν αἰτιῶν. καὶ τὰ βέλη μὲν οὐ ἀμφοτέρους ἔληγε, καὶ τὰ δόρατα· ἀσπασίμοι δὲ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ περὶ τῶν συμβολῶν, ἄκριτον οὐ ὁποτέρωθεν ἑκάστοι μάχοντο. πεφυρμένων μὲν τῶν αἱμάτων καὶ περὶ τῶν συνοχεῖας ἀπαλλαγμένων, τῆς δὲ βίας ἀσπιμάντου περισπαύσης τὸ μέγεθος. φόνῳ τε οὐ ἑκατέρωθεν πολὺς, καὶ τῶν πεσόντων τὰ σώματα καὶ τὰς ταπεινὰς πατοῦντες, ἔθερσον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁποτέρων βέλτιον ῥέων ὁ πόλεμος, ὡς ἀπάλλαξις μὲν ἦν τῶν πλεονεκτούντων, οἱ μᾶλλον δὲ τῶν ἡττωμένων. οὔτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀεὶ μάλλον ῥοπαὶ καὶ μεταπλάσεις, μεμιγμένης ἐγίνοντο τῆς ἀπὸ τάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις, ἢ τὸ θνήσκειν ἢ τὸ κτείνειν ἀνάγκη παρῆν, οὐκ οὔσης ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κατὰ νώτου διαζόμενοι, τοὺς ὀπίσω ἀμφοῖν, ὑδὲ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων δὲ τῶν Ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τοῦ Ῥωμαίων ἀπειρίαν, καὶ πλινομένης καθάπαν ἤδη τῆς ἀπὸ τάξεως, ἀπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ἕως, ἐς ἑβδόμην τῆς ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθεόντες, οἱ δ' ἀλλόσεως κίνδυνοι

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δ' μέρη τῆς δυνάμεως, ἔτι γὰρ ἐπανεβεβήκη τὰ τείχη, καὶ ἐκείνοις ἐπῆρχον οἱ μαχόμενοι, τότε κεῖσθαι δ' αὐτωνίας ὑποχωροῦ, δὴ τὸ παρόντος ἐδόκει.

Κεφ. ζ. ΙΟυλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῆς ὑπὸ τῆς βιθυνίας, οὐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσόρρησα τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώμασι, καὶ ψυχῆς ἐνδειγμάτων πάντων ἄριστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεισήκει δὲ τίτῳ κατὰ τὴν αὐτωνίαν, ἐφεστηκὼς, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ἔστιν ἃ μόνος μέχρι τῆς τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ γωνίας ἐδίωξε δὲ τὸ πλῆθος ἀθρόον, οὔτε τὴν ἰσχὺν, οὔτε τὸ τόλμαν αὐθρόον ὑπολαμβάνοντας. ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοις ἄλλη διάτλων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως ἐκείνης, οὐδὲν ἕτερον καίσαρι θαυμασιώτερον, ἢ τῆς ἄλλοις παρῆν φεύγειν δίκαιον. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἵνα ἀμήχανον ἐξαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ γὰρ ὑποδήματα πεπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λίθους ἐρρύη ξέων, ὑπολισθήσει πεσὼν δ' ὕπτιος μετὰ μικροῦ τῆς παρεμπλοκῆς ἦλθε, τοὺς φεύγοντας ὑπερίφει. καὶ τῆς ἀπὸ τῆς αὐτωνίας ῥωμαίων, ἤδη βοὴ ἦν ἐκ τῶν ἀέρων. οἱ δ' ἰουδαῖοι ἐφεστῶτες αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυστοῖς, καὶ τοῖς ῥόμβοις πανταχόθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῇ θυρεῷ σκεπόμενος ἐξεδέχετο. πολλάκις δ' ἀναστῆναι πειρᾶσας, ὑπὸ τε πλήθους τῶν τυπτόντων αὖ τε κάμνων, καὶ κείμενος δ' ὅμως, σὺν πολλοῖς ἐκ τῶν ξίφει πολλοὺς. οὐδὲ γὰρ αὐτὸν ἐδύνατο ταχέως, τῶν τε κεφαλῆς καὶ τῶν θώρακος περιεχόμενον, πάντα τὰ κῶλα θεοῖς σφαγιῶ, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπῆ ὁμῶν αὐτῷ τῶν ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς θαρσαλέως τολμῶντος, ἐνέδωκε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆλθε καίσαρα ἀνδρὸς οὕτως ἀγαθοῦ τοσοῦτον φονευομένου. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῆς βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοὺς δυναμένους δὲ κατάπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ δυσθανατήσας; καὶ τῶν κτεινάντων ὀλίγους ἀπολιπών, μόλις ἀποσφάττεται, μέγιστον οὐ μόνον ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ καὶ τὸν νεκρὸν ἁρπασάμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ἔσπευσαν, καὶ κατακλείουσιν εἰς τὴν αὐτωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῶν ὁπλισμοῦ τε καὶ τάυτῃ τῇ μάχῃ, ἀλέξας μέν τις καὶ γυφθαῖος τὸ ἰωσήπου τάγματος· ἐκ δὲ τῶν θεοῦ σίμωνα, μαλαχίας τε, καὶ ὁ τῆς μέρτων ἰούδας, καὶ σωζᾶ υἱὸς ἰακώβου, τῶν ἰδουμαίων ἡγεμών, τῶν δὲ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰαείρου, σίμων τε καὶ ἰούδης.

Κεφ. η. ΤΙτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις, καταπαύειν σπουδάζειν προστάττει τοὺς θεμελίους τῆς αὐτωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πᾶσι ῥᾴδιαν τὴν ἄνοδον διέξιμεν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον καλέσας, ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, πανύμου δὲ λίθου ἐπ' ἀκρωτηρίου κατὰ, τὸν ἐνδιαίτιον καλούμενον, αἰθρίαν ὑποφαίνειν δεκάλεσθαι πάντα τῷ θεῷ, καὶ τὸ δεῖμον δὴ τούτῳ δεινὸς ἀθυμεῖν. λέγειν ἤ τῷ ἰωσήπῳ, πάλιν ἐκέλευσεν αὖ καὶ προστεῖναι, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τῆς μάχης, προθύμῳ μὲν ὅσῳ δύναι τοῦ πολεμεῖν ἐξίη,

A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illíque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsētia, Antoniam obtinere.

CAP. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

IVlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare cōspexit (propter Titum autem apud Antoniā stabat) subitò prosiliit, iámque Iudęos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio dissecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eáque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verū & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namque habens, crebertimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum stratо saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos perculit. nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septa erat, nanque diu ceruicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autē dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidē intercludebat auxilium ferre cupiētem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cū morte luctatus, cū non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta, Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filij Iairi Simon & Iudas.

CAP. IIII. Ioseph oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, eáq; re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

dum modò non vnà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum : ſanctum tamen locum violare deſineret , néve in Deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaque Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur , ſed etiam pluribus, vnde exaudiri poſſet conſtitit , & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignéque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem cōuiciis tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquam ſibi excidium eſſe metuendum, quoniam Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione , ſanè verò, inquit Ioſephus, eam puram Deo conſeruaſti, inuiolatáque ſancta manſêre: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquam impium deliquiſti : ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis : Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurum ? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra , Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac deſleat ciuitatem ? cùm alieni quidem , hoſtéſque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoq; in has ſæuior inueniaris. Atqui Ioānes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt , Iechonias rex Iudæorum : qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit , & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatem ſuſtinuit , ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deíque domum videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur : eúmq; memoria trāsmiſſa per ſecula ſemper noua immortalem poſteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem veniā quoq; tibi à Romanis ſpondeo , dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudæis iſta promittam : ſpectaríque oporteat, quis ſit author & vnde cōſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor , qui hæc aduerſus fata ſuadeo , Deíque ſententia condemnatos ſeruare contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarum , & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati ? Iam tunc enim eius excidium prædixêre , cùm quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, ſed etiam templum omne replerum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis infert, tórque ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequēte, vox eius ſingultib. interrupta eſt. Et Romani quidē miſerati dolorem, admirati sūt. Ioannes autē eiúſque ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίκῃ ϝ συναπολέσῃ τὴν ϝ πόλιν, κ᾽ ϝ ναὸν αὐτῷ. μηκέτι μὴν τοι μαίνῃ τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τ᾽ θεὸν πλημμελεῖν. παρῶναι δ᾽ αὐτῷ τὰς ὁπλιζομένας θυσίας σπουδαῖον, δι᾽ ὧν αὐ ὁπλίζῃ Ἰουδαίων. κ᾽ ὁ Ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ ἰωαννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς, ἐν ἐπηκόῳ σὰς, τότε τῶ καίσαρος διῆγλεν ἐβεβαίωσε. καὶ πολλὰ μεσοπυρόλῃ φείσασθαι τ᾽ παῖδος, καὶ ἀγασκεδάσαι ϝ ναῦ γλυφόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς ϝ ἐναγισμοὺς δοτοδιδόναι τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα ϝ δῆμου ὡρὶ λεω κατάφεια, καὶ σιγὴ, πολλὰ δ᾽ ὁ τύραννος λοιδορηθεὶς τε τῷ ἰωσήπῳ, καὶ κατασασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ αὖ ποτε δείσειε ἅλωσιν. θεὸς γὰ ὑπάρχει τῇ πόλιν. καὶ ὁ ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. πάνυ γοῦν κατηρᾶτο τῷ θεῷ τὸ παρῆκας αὐτὸν, ἁμίαντον δὲ μένει τὸ ἅγιον. εἰς ἃ δ᾽ ἐλπίζεις σύμμαχον ἔχειν ἐν τῷ πολέμῳ; καὶ ῥωμαίοις τὰς ἀμυδρίας ἀναπήδης; οἳ μέχρι νυῦ κείδονται τῆ ἡμετέρων νόμων, καὶ τὰς ὑπὸ σοῦ ἀγνοσθείσας θυσίας δοτοδίδοσθαι τῷ θεῷ βιάζονται. τὶς οὐκ ἂν συνάξειε, καὶ κατολοφύραιτο τῆς σῆς μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἰ γε ἀλλόφυλοι μὲν, καὶ πολέμιοι τὸν σὸν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦν). σὺ δ᾽ Ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐκτραφεὶς, καὶ καίπερ ἀν πρὸς αὐτοὺς χάλεπώτερος. ἀλλά τοι ἰωαννῃ καὶ μετανοῆσαι μὲν ἐκ κακῶν, οὐκ αἰσχρὸν ἐν ἐσχάτοις, καὶ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σώζειν τὸν πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχονίας· ὃς πολεμουμένῃ τῷ βαβυλωνίῳ δι᾽ αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέστη πρὶν ἁλῶναι τὴν πόλιν, καὶ μὴ γλυκεῖαν αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐθελούσιον, ἵνα ϝ μὴ Ἰουδαίων ταῦτα πολεμίοις τοῖς ἅγια, καὶ τὸν οἶκον ϝ θεοῦ δῇ φλεγόμενον. διὰ τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἁπάντων Ἰουδαίων ἔχει ὑμνεῖ, καὶ μνήμη ῥέουσα δι᾽ αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὁπλιζομένοις θάνατον δίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ ἰωαννη ὑπόδειγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, καὶ τοῖ ὑπὸ ῥωμαίων συγγνώμην εἰσυάμαι. μέμνησο δὲ, ὡς ὁμόφυλος ὢν θανάσῳ, ἐ Ἰουδαίῳ ἂν ἐπαγγέλλομαι, κ᾽ χρήσιμον εἶν, τοῖς ὁ συμβουλεύων, καὶ πόθεν. μὴ γὰ ἐγωγέ ποτε βουλοίμην ζῆν οὕτως αἰχμαλώτος, ἵνα παύσωμαι ϝ γλυκὺς, ἢ τῷ παῖδων ὁπλισθῶμαι. πάλιν ἀγανακτεῖς, καὶ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός γε κ᾽ χαλεπώτερον, ὃς αὐτοκρὰς εἰμὶ ῥιμῆς τὶ θάνατος, κ᾽ τοῖς ὑπὸ θεοῦ βιάζομαι καταπεῖσαι σώζειν. τὶς οὐκ οἶδε τὰς τῷ παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, καὶ τὸν ὁπρρέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐστεῶτα; τότε γὰ ἅλωσιν αὐτὰς προεῖπον, ὅταν ὁμοφύλου τὶς ἀρξῇ φόνου. τῷ ἡμετέρων δ᾽ οὐδαμόθεν, οὐχ ἡ πόλις, καὶ τὸ ἱερὸν δ᾽ αὐτῶν πανδήμου). θεὸς ἀρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μὴ ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, καὶ τοῦ τοσούτων μιασμάτων ῥύσασαν πόλιν, ἀναπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος μετ᾽ ὀδυρμοῦ καὶ δακρύων, λυγμῷ τὶ φωνὴ αὐτοῦ. καὶ ῥωμαῖοι μὲν, ὠκτειρόν τε τὸ πάθος, καὶ ϝ προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δ᾽ ἐκ τὸν ἰωάννου παρῳξύνοντο μᾶλλον ὁπὶ τοὺς ῥωμαίους ὁπλισμοῦ τε ἱκανῶς ἔχοντες ἐκείνου.

Τὸν γε

Κεφ. θ. Τῶν γε μὴν δυνατῶν, πολλοὺς ἐπέπαυσεν ὁ λόγος, καί τινες αὐτῶν ὑπερωδυνίας τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν καὶ χάρακα εἶλον, ἀπώλλυτο μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατηγώνισαν. εἰσὶ δ' οἳ καιρὸν φυλακῆς σαντὲς ἀδεΐας ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, ἐξ ὧν αὐτὸν Ἰσμαήλῳ τῷ Καρᾶ Γισχάλων ὄντι κατὰ Κυρήνην, καὶ τέταρτος Ματθίου παῖς ἀλλᾶς μὲν τοῦ πατρὸς ἀπολλυμένου, ὃν ὁ τοῦ γείτονα σίμωνα ἀπέκτεινε, σὺν υἱοῖν υἱοῖς ὡς προείρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυνατῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμεταβάλλοντο. καίσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γνώσιν ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρὶ τοιῷδε ἔχειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς ὡς χώραν τινὰ ἐκεῖ δωρεάν μέλλοντα δώσειν δὲ ἑκάστοις τοὺς κτήσοντας, καὶ χολὴν ἐπὶ τῷ πολέμου ῥηθέντι, οἱ μὲν ἐν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄδειμοι. μὴ φανερῶν δ' αὐτοῖς, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἐπισφαλῶς ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, ἄλλον ὅπως τοὺς λοιποὺς ἐπόπτους τῷ φόβῳ ἀφελήσειεν. ἤνυσε δ' οὐδὲν οὐδ' ὕστερον αὐτοῖς τὸ παρούργημα πρὸς καιρόν, ἐπεὶ ἐάθησαν ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτομολῶν.

Κεφ. ι. Ἄτης δ' ὡς αἰπαλέοισι τοὺς ἄνδρας ἐπὸ δ' ὀφρύας πῶς, ἐκύλισε μὲν τὸν στασιαστῶν τοῖς τεῖχος ὀφθῆναι τῆδε μέν, πλείοσι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐφέλκον. γνώμῃ δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν Ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην παῖς Ῥωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πάτρια σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μή, τὰ ἱερὰ τῶν πάντων ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. εἰ γὰρ πλήσειαν Ῥωμαίους μὴ μετὰ μείζους αἰδοῦς καὶ ἀφελείας τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον αὐτομολοῦσιν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀπεκεκραγότες, ὅτι τῆδε ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὀχυρωτὰς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσησαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, ἀφορισθέν ἀν πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν τοῦ φρουρίου. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμοῖς ἔτι ταῖς χερσὶ ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντες φόνων· καὶ ἀφορμὴν εἰς τοσοῦτον ἀθεμιτομίας, ὡς τι μὴ αὐτοῖς εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἐμποιῆσαι Ἰουδαίων, οἱ Ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, τοιούτων ἐφ' ἁπασι Ῥωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβουμένων εἰς τὰ ἴδια. τῷ μὲν γε σεβασμίῳ οὐκ ἔστιν ὅς τις οὐ φρίκης εἰς τὸν ναὸν ἀφικόμενος, καὶ προσκυνήσει, τοὺς τε λῃστὰς ἤχετο, πρὶν αὐτοὺς πάθους μεταγνῶναι. τίνες δ' ἐφορμηθέντες πάλιν ἐξωτικῶς τοὺς περὶ τὸν Ἰωάννην λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν ἀνύφαντον τοῦτον προβάλεσθε τῷ ἁγίων οὐχ ὑμεῖς δὲ τοὺς ἐν αὐτῷ σήλας διεσήσατε χράμματα ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδὲν τὸ γοῦν ἐπιβαίνειν ἐφεῖναι ἀλλογλώσσοις; οὐχ ἡμεῖς δὲ τοὺς ἐπιβάντας, ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπεξέφαμεν, κἂν Ῥωμαῖος τις ἦ; τὸ σὸν νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ κατεπατεῖτε; τί δὲ τὸν ναὸν ἐμιαίνετε, καὶ ἐγχωρίῳ φόνῳ; μάρτυρόμαι θεοὺς ἐμοὺς πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφικόμενος ποτὲ τῇδε τὸν χῶρον, νῦν ὡμὲν οὐκ οἶδα, μάρτυρόμαι δὲ καὶ φράσαι ἐμοὶ, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἂν ἐγὼ παῦσαι ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post B interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceptit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione C discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorũ, sicut antea valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & D ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuêre tormenta, vt E omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui F non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nónne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, G vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, q non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

CAP. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non benevolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini factúrum esse dixerunt, quàm si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret: sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu excitæ cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cùm præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò dissecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant: cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illúmque diem sibi quisque promotionis initiũ fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam: quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnãdũ intermina-

A αἰσχύνω μιαίνειν· κἂν ἀλλάξητε τὸν τῆς ἁγιάσεως τόπον, οὔτε προσῆλθέ τις τῶν Ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, οὔτε ἐνυβρίσει. τηρήσω τὸν ναὸν ὑμῖν, κἂν μὴ θέλητε. ταῦτα τοῦ Ἰωσήπου διαγγέλλοντος ἐκ τῆς πείσεως, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ τύραννος οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ καὶ δι' ἀγλωσσίαν τὰς φιλανθρώπους διαλύσεις ἐνόμιζον, ἀσφαλείαν. τοῦτο γὰρ ὡς ἔστιν οἰκτον ἑαυτοῖς τοὺς ἄνδρας, οὔτε φόβον παρὰ τὸ ναοῦ κοσμούμενον ἐώρων, πάλιν πρὸς πόλεμον ἅπαν ἐχώρει.

B Πᾶσιν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν οὐ τοῖς, οὐχ Κεφ. ιβ'.
οἷόν τε ἦν διὰ τὸ χωρουμένῳ τὸ τόπῳ. ξιάκοντα δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατοντάρχους τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ἔδωκεν, πύργων δ' ἐπιτάξας ἡγεμόνα Κερεάλιον, ἐπέθηκεν προσέταξε ταῖς φυλακαῖς ἐπὶ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἐπιέναι. ὄντα δὲ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέσχον, καὶ τὰ ἔργα τὴν ἡμέραν λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν αὐτοῦ ἔφασαν ἐπὶ τῆς Ἀντωνίας

C ἀγωνιζόμενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβαὶς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρᾶν τοὺς ἀρίστους αὐτοκράτορος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ὄντας. τούτους προθυμεῖσθαι ὁ Καῖσαρ, διὰ τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν ἐπιτάττει, ἵνα κρίνῃ τοὺς ἀρίστους αὐτῶν, καὶ μήτε τὴν ἐναντίων ἀπειρίαν ἀθλίως ἀπόλωνται, μήτε τὴν ἑαυτῶν ἀπειρίαν ἀθλίως ἁλῶσιν, φήσαντος δ' αὐτοῦ πᾶσι καὶ μάρτυς ἀπόντων, ὁ καὶ

D πολεμίζειν, καὶ τὰ τιμᾶν κύριος. τοῖς μὲν, ὅπλα τε προσέταττε ἔνδυνα καθ' ἡλικίαν καὶ προσέρπειν, προσελθόντι δ' αὐτοῖς εἰς τὸ κρατεῖν ἐν ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας, ἐναργὲς ἦν τὸ μέλλον.

Ο Τ' μὲν οἵ γε παμφθόρτες τοὺς φύλακας εὗρον Κεφ. ιγ'.
κοιμωμένους εἰς ὕπνους, ἀλλ' αἰσθόμενοι μὴ πεφευγὼς δι' ὅλης συνεπλέκοντο. ἐκεῖ δὲ τῶν ἐναντιουμένων βοὴ σὺν ὄχλῳ οἱ λῃσταὶ τῶν ἔρως ἐξέθεον. τὴν μὲν ὁρᾶν τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο Ῥωμαῖοι

E ἐφ' ἵππων οἱ δ' οἱ μετ' ἐκείνους τὴν ἀφετέρω πίπτοντι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις εἰς πολεμίους ἐχρῶντο. τὴν μὲν γὰρ ἀγνοῶν βοὴν ἐπίγνωσιν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὴν δ' ὀμμάτων, ἡ νὺξ ἔκρυπτεν ἀφείλετο, καὶ τυφλοῦσθαι ἄλλως, οὓς μὲν οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οὓς δ' οἱ φόβοι. ἀγνοῶ τοῦτο τὸν ἀφορυχόντα πλεῖστον διὰ ἄκρου. Ῥωμαίους μὲν γὰρ συναπτομένους, καὶ κρῖ συνταττομένους ἀφεστῶντας, ἅτε τὸν πλησίον ὄντα

F ἀγνοοῦντας. καὶ γὰρ ἂν παρ' ἑκάστῳ μικρὸν ἦν συνθήματος. Ἰουδαίους δ' ἀεὶ σπαδονῶντας, καὶ τὰς τε ἀφορμὰς, καὶ τὰς ὑποχωρήσεις αὐτῶν θυμούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκείων ἀγνοῶν ἐπόνους, ὡς πάντας Ῥωμαίους ἐξεδέχετο. πλείους γοῦν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐξ αὐτῶν, ἕως ἡμέρας ἠμυνόμην, δ' ἐξ τὸ λοιπὸν ἡμέρᾳ συνειέναι. καὶ κρῖ φάλαγγα ἀγνοοῦντες, πῶς τε βέλεσι δ' πάντοθεν ἐχρῶντο, καὶ τοῖς ἀπειρίαν. οὐδ' ἕτεροι ἦσαν οὔτ' ἀποπίων. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος πάντα, κατ' αὐτὰ, καὶ κρῖ συνταττόμενοι ἀγαθοὶ ἦσαν, ἐ προκινδυνεύοντες ἐκείνῳ αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἀρχὴν ὑπολαμβάνοντες, οἱ δ' ἡμέρας ἀγωνίσωνται. Ἰουδαίους δ' ἐβοήθουν τοὺς πάλαι, ὅτι αὐτοῖς αὐτῶν, καὶ τὸ ἱερὸν φόβος, καὶ ὁ τύραννος ὀργὴ, καὶ τοὺς μὲν θεραπεύων, τοὺς δὲ μαστιγῶν καὶ ἀπειλῶν

ρων ἀπειλαῖς. βαινόντων δὲ τὸ μὲν πλεῖστον, καθ' ἡσυχίαν
τὴν μάχην, ἐν ὀλίγῳ τε καὶ ταχέως αὐτισπειρόντων τὰς
ῥοπάς. ἀμφοτέροις γὰρ οὔτε φυγῆς, οὔτε διώξεως μῆκος
ἦν ἔχον. ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ἦν τῆς αὐτονίας
ὁ θόρυβος ἢ θαρρεῖν τοῖς ὀπίσω ἐπιβοῶσιν, ἢ μὴ καρτερεῖν τοῖς
ἐπομένοις. ἦν δ' ὥσπερ ἐν πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ οὔτε τῶν,
οὔτε τοῦ ἄλλου τὸν ἐλάχιστον τῆς κατὰ τὸν μάχην τὸ δὲ πλέον ἀρξάμενοι ἐννυκτὸς ἐσάτης ὥρας, ὑπὲρ πέμπτην ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' οὗ περ ἤρξαντο τοῦ συμβολῆς, μηδ' ἑτέροι βεβαίως κλίναντες τοὺς ἑτέρους, ἀλλὰ τὴν νίκην μεσην ἐν ἀίσσομένῃ τῇ φυγατάξῃ καταλιπόντες. ῥωμαίων μὲν ὀλίγοι πλείους ἠγωνίσαντο πολλοί, ἰουδαίων δ' ἐκ μὲν τοῦ ἀπὸ σίμωνα ἰούδας ὁ τῦ μάρτωνος, καὶ σίμων ὁ τοῦ ἰωσίου. τοῦ δ' ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν ὢν τοῦ παῖς, σῶσα δ' ὁ ἰάκωβος. τοῦ δὲ μετ' ἰωάννου γυφθαῖος, καὶ ἀλέξας. τοῦ δὲ ζηλωτοῦ, σίμων υἱὸς ἰαείρου.

Κεφ. ιγ. ΕΝ τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ τῶν ῥωμαίων δυνάμις, ἡμέρας ἐπὶ ἀ καταστρεψαμένη τοὺς τῆς αὐτονίας θεμελίους, μέχρι τῦ ἱεροῦ πλατείαν ὁδὸν ἐζεπίσαντο, πλησιάσαντα δὲ τῷ πρώτῳ προβόλῳ τὰ τείγματα, κατήρχατο χωμάτων. τὸ μὲν ἀπειρες τῆς τοῦ ἔσω ἱεροῦ γωνίας, ἥτις λιψ κατ' ἀρκτον καὶ δύσιν. τὸ δὲ κατὰ τὸν βόρρον ἐζέφαρ, ἡ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν. τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θατέρου μὲν κατὰ τὸν ἐπιέρειον στοὰν, τῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. τὸ δὲ ἕτερον, ἐξω κατὰ τὸν βόρρον. προὔκοπτε μὲν τοι μετὰ πολλοῦ καμάτου καὶ παλαιπωρείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τὸν ὕλλον ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντα. ἐκακοῦτο δ' ἐξ ὅπου καθ' βουλὰς αὐτοῖς, ἀλλὰ θρασύτητι κρατεῖν ὄντες ἀβουλίστερον. καὶ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας, πρόθυμοι τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφ. ιδ. ΤΩΝ γὰρ ἱππείων τοῖς ὁπότε προέλθοιεν βαθὺ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸ μὲν κομιδῆς χρόνον, αἰεὶ δόσιν τοῖς ἵπποις ὑποχαλινῶντες, ὃς οἱ ἰουδαῖοι καὶ σφὸς ἐπιπεδῶντες ἥρπαζον. καὶ τοῦτο συνεχὲς γενόμενον, νομίσας καθάπαξ ὅπερ ἦν, ἀμελείᾳ τῶν στρατιωτῶν πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων ἀνδρία γίνεσθαι τὰς ἁρπαγάς, ἔγνω συνθεσπίσειν τοῖς λοιποῖς πρὸς φυλακὴν τῶν ἱππείων διαρρῆξαι, καὶ κελεύσας ἅπαξ ἦναι τὸν διὰ παντὸς τῶν ἀπολισθόντων στρατιωτῶν σῶα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐπάρσιον τοῖς ἵπποις. οὐκέτι γὰρ εἶον νέμεσθαι, καθάπερ δὲ συμπεφυκότες αὐτοῖς ἦλθον τὰς χρείας ἐζήσαν. οἱ μὲν οὖν προσπολέμουν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰ χώματα διήγειρον.

Κεφ. ιε. ΜΕτὰ ἓξ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τὴν ἀπόδου, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαὶ τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπειγε, συμπλέοντες τῇ τῦ ἑλαφοῦ ὄρει, ῥωμαίων φυλακῆς διατίθενται, ἐξ ἕω δὲ διὰ πάντων τὴν ἡμέραν, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδυνάτων, ἐπεῖτα πρὸς θεραπείας ἤδη τὸ σῶμα ἕτοιμον ῥᾳδίως διαπεσεῖν. προαισθόμενοι δὲ τὴν ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ ταχέως ἐκ τῦ πλησίον φρουρίου συνδραμόντες, εἶργον ἐκφανῶς καὶ ἐξακόντιζον τὸ ἐξιτήριον βιαζομένους. ῥυομένης δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, ἄλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων ἠνδραγάθη, ῥωμαίων μὲν μὴ τῆς ἰσχύος, ἀπειρίᾳ τῦ πολεμεῖν χωμένων. ἰουδαίων δ' ἀφειδίᾳ τῆς ὁρμῆς, καὶ

tionibus incitaret. Quominus autem plerunque pugnatum eſt, ſed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ ſpacium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: etárque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Poſtremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die diſſoluti ſunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam iniêre certa fuga ceſſiſſent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquiſſent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Ioſiæ: Idumæíque Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam viam vſque ad templum fecit. admoteque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque ſpectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſeriis proficiebat, cùm materias à centeſimo vſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidiis lædebantur: cùm ipſi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæſar exiſtimans, quod erat verum, negligentia ſuorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, triſti animaduerſione cæteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos ſuos cæteris conſeruauit. Nunquam enim eos poſthac in paſcua dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréſque erigebant. Altera verò die poſt eorum aſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præſidia Romanorum, quæ Elæòn montem verſus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. ſperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis cauſa quieſcentes, facilè decipi poſſe. Verùm cognito illorum conatu, Romani de proprijs cuſtodijs celeriter collecti obſtabant eis, murum tranſcendere ac perrumpere violenter ambirum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter geſta ſunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtráque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad x x. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis viliſſimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá

A τοῖς θυμοῖς ἀκαταχίτοις. ἐστρατήγει δὲ τῆδε μὲν αἰδὼς, τῆδε δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ὀξαφεῖναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, Ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, καὶ κεῖνοι μὲν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ διασάλῳεν ῥῆξαι τὸ τεῖχος. καὶ τῆδε δι' ἀπείρης τὸς ἱππέων πεδάνιος τοὔνομα, ζεπομβίων ἦδη τῆδε Ἰουδαίων, καὶ κῦ δ φαράγγος σεσωσθουμβίων, ῥᾴθιον ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῆδε πολεμίων ναυίαν, εὐβαρῆ τ' ἄλλως τὸ σῶμα, κῦ καθοπλισμένον ὁραξάμβρος ἐκ τ' σφυροῦ. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκλέχων ἐπέκλινε τ' ἵππου. τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο δ τε ἐλξιὰς τ' τόνου, & τῆ λοιποῦ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρείας ἱππικῆς. ὁ μὲν ὢν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμβρος ἦκε φέρων καίσαρι τ' αἰχμάλωτον. πῶς δ' τ μὲν λαβόντα δ' ὠυάμενος θαυμάσαι, πῶ δ' ληφθέντα δ' ὧδε τὸ τεῖχος ὑπερφρήσειν κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν τᾷς ὧδε τὸ ἱερὸν διαμαχᾶς ἰῶ, καὶ τὰ

C χώματα κατέπῃγνυ.

Ἐν ᾧ δὲ Ἰουδαῖοι κακοῦμβοι τ' συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφυμένης τ' πολέμου, κῦ τῆ παρ' ὧδε σέρποντος, καθάπερ σηπομβίης σώματος, ἀπέκοπτον τὰ ὧδε ἐνειλημμβία μέλη, φθάνοντες τ' εἰς τὸ ὧδε σωτομὶν. ἦν γὰρ βορέιν, & κῦ δύσιν τοαῖς τὸ συνεχὲς ὄρος τῆ ἀντωνίας ἐνωρήσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμβροι καίειν τὰ ἄγια. μῦ δ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τῆ

D ὧδε ἐμπρησμένου μέχρις, τῆ πλησίον τοαῖ ὑποπορφύρου ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πήχεων ὧδε κόλαντος τῆ πυρὸς, διακόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τῆ ἐσφλῶ, μήτε καθάπαν ἐξισάμβροι τῆ ἔργων, καὶ τὸ ὧδε τ' ἀντωνίας συναφὲς αὐτῶν διαρῥῆξαι τες. διὸ κῦ παρὸν κωλύειν ὑποπορεύεσθαι. οἱ δ' ὧδε τ' ἐμβολῶν τῆ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τ' νομῶν ἐσέμπεσαν αὐτῶν, σφίσι χρησίμους. ὧδε μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, οὐ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δ' ἦν κῦ μέχρις ἐνθύμιον

E ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

Τῶν Ἰουδαίων δέ τις κῦ τὰς ἡμέρας, ἀνὴρ τότε σῶμα βραχὺ, καὶ τῆ ὄψιν ἀκαταφρόητος, ῥώμης τὸ ἔνερθε, καὶ τῆ ἄλλων ἀσημος, Ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, ὧδε ἐλθὼν κατὰ τὸ τῆ ἀρχιερέως Ἰωαννου μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ ὧδε τοὺς ῥωμαίους ὑβριστικῶς ἐφθέγγετο, καὶ τὸν ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν ὧδε ἐκαλεῖτο. τῆ δὲ ταύτῃ ὠδαττεταγμένων,

F οἱ πολλοὶ μὲν ὑβριστικῶς. ἦσαν δ' οἳ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐλεδίκασαν, ἥπτετό γε μὲν πάντ καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσυήτος, θανάτῳ τι μὴ συμπλακῆναι, τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τῆ σωτηρίας, τάτ' ἄλλα & τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, κῦ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε ὠδὲ βάλλεσθαι ὧδε οὓς & τὸ νικᾶν ἐ μέγα, & μετ' αἰχμῆς τὸ λῃσθῆναι σφαλερὸν, οὐκ ἀνδρίας, ἀλλὰ θεσσύτητος ἔδ. μηδ' οὕτως δ' ὑπερπολὺ ὧδειότος, καὶ

G τῆ Ἰουδαίου πολλὰ καταπαρθμουῶτος αὐτοῖς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις λεῖ ἑαυτῆ σφόδρα, καὶ τῆ ῥωμαίων ὑβριστὴς, πούλης τὶς ὄνομα τῆ ἐκ Ἴλης ἱππέων βδελυξάμβρος αὐτῆ τά τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθαδὲς εἰκὸς δ', & ὧδε τ' βραχύτητα τ' σώματος αὐτ' ἀσυήτως ἐπαρθῆναι, ὧδε πδ' ᾗ. κῦ τὸ μὲν ἄλλα ὧδεῖν συμβαλὼν, ὧδε ιδὴ δ' ὑπὸ τ' τύχης. τεθνηκὼς γὰρ αὐτ' ὁ Ἰωνάθης ὑποφαίτῃ ὧδε σραμὼν, ἔπῃτα ὑπὲρ αὐτᾶς τῆ νεκρᾶ, τότε ξίφος ἡμαλμένον αὐέσῃ, καὶ τῆ

κὴ τῇ λαιᾷ τὴν θυρεὸν, ἐπηλόλαξέ τε τῇ δεξιᾷ πολλὰ, κὴ θεὸς τ' ἐπεύξατο κομπάζων, & τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίους ὑπεσκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀλαζονευόμενα καὶ μεταίζοντα, ὀρθίου τὴς ἑκατονταρχίης τοξεύσας, διήλασε βέλει. θεὸς ὁ τῷ τε ἰουδαίων καὶ τῷ ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ διηνθὴς ἐν τῷ ἀλγηδόνι δὴ τὸ σῶμα τῷ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ θανάτῳ ἐν πολέμῳ τιμὼ δὴ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμουσιν.

A que cruentum gladium coruſcabat: armíſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Illeautem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellíque felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

Κεφ. ιη. Οἱ δ' αὐτὰ τὸ ἱερὸν στασιασαὶ φανερῶς τοὐκ αὐίσταν τοὺς δὴ τῷ χωμάτων στρατιώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, κὴ ἤδη τεσσαρακοστῷ μηνὸς ἑβδόμῃ κὴ εἰκάδι, δόλον ἐνεκυβέυσαν τοιόνδε. ἦν ἐσωτείω στοὰ τὸ μεταξὺ τῆς δυκῶν, κὴ τὸ ὑπ' αὐτὰς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπλέων αὖης, θεὸς ἦ ἀσφάλτου τὸ κὴ πίσσης, ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι δὴθεν ὑπεχώρουν. θεὸς ὁ τῷ μὲν ἀσπίδων πολλοὶ τὰς ὁρμὰς ποιούμενοι θεοσέκλυντο τοῖς ὑπορωροῦσιν, δὴ τε τῇ στοᾷ ἐπήδων θεοδιώμοι κλίμακας. οἱ δὲ σωστικῶς περὶ ἄλογον ζοπὴν τῷ ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήσθη μὲν τοι τῷ ἀναπηδησάντων ἡ στοὰ, καὶ τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑπεπυρφόρουν αὐτῶν. αἰρομένης δ' αἰφνιδίως πάντοθεν ὁ φλογὸς, τοὺς τε ἔξω τῶν κινδύνων ῥωμαίους ἔκπληξις ἐπέχε δ' ἐνὶ, κὴ τοὺς θεοεχεσθέντας ἀμηχανία. κυκλέμενοι δ' ὑπὸ τῆς φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ὑπὸ σωτηρίας εἰς τοὺς φρουροὺς καταπηδῶντες, ἐκλάσθησαν τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθασε τὰς ὁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τῷ φλόγα σιδήρῳ. θεοεῖχε δ' ἀδύθεν, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ δὴ πλεῖσον ἐκφερόμενον. καίσαρα ὃ καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκα θαλγήλματος ἀναβεβήκεσαν, ἔμως οἶκτος εἰσῆλθε τῷ ἀνδρὶ, & μηδενὸς θεοσταμένου δυναμένῳ, τοῦτο γοῦν θαμύθιον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπ' ἀλλήλων τοὺς ἀφιεμένους. βοὴ τε δὲ αὐτοῖς καὶ θεοπηδῶν, & τοῖς θεὲ αὐτὸν ἐκ τῷ ἐνόντων ἐπαμύνειν θαλαλάν, δῆλος ἦν. τὰς δὲ φωνὰς ἕκαστος, καὶ τινὸ δέησιν, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐνταφιον, δύθυμος ἀπέθνησκεν. οἱ μὲν γὰρ δὴ τοῖχον τῆς στοᾶς ὄντα πλατὺν ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν τῶν πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δὲ τῷ ἰουδαίων θεοεχεσθέντες δὴ πολὺ μὲν αὐτόχοι δέκα θεοπεφωσκόμενοι. τέλος δὲ πάντες ἔπεσον.

B Editioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſteterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniũ tamẽ fortiſſimus demonſtratus. Quẽ Iudæi quidẽ, & quia fortis erat, & quia interficere cum cupiebãt, ad ſe deſcẽdere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuã Romanámque militiã dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóq; altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorũ autẽ quos ignis obſederat, Artorius quidã calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodã, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

CAP. VI. Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodã.

Κεφ. ιθ. Καὶ τελευταῖον τὴς αὐτῷ νεανίας, ὀνόματι λόγγος, ὅλον ὑπεκοσμήσας τὸ πάθος, κὴ καὶ ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τῷ ἀπολωλότων, ἀρίζηλος φανείς. ὃν οἱ μὲν ἰουδαῖοι δ' τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως αἰδεῖν ἀδυνοῦντες, καταβῶναι θεὸς αὐτοὺς δὴ δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ δ' ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταγαλάσαι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τῇ ῥωμαίων στρατιᾷ. τούτῳ πειθὴς, καὶ δηλαδὴ φανερὸν ἑκατέρωθεν τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῷ δὲ τῷ πυρὶ θεοεχόμενον, αὐτόχειρ τὴς παρασκευῆς δηλαδίζεται. θεοκαλεσάμενος γάρ τινα τῷ στρατιωτῶν λούκιον, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπεσθαι τῷ ἐμαυτῷ κτημάτων, εἰ θεοπελθὼν μὲ δέξαιο. τῷ δ' εὐθέως θεοσδραμόντος, ὁ μὲν ἐπ' αὐτῷ πεπτωκὼς ἔζησεν. ὁ δὲ δεξάμενος

G Eorũ autẽ quos ignis obſederat, Artorius quidã calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodã, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterum tamen cautiores effecit, & aduersus Iudæorum insidias iuuit, quibus plerúmque loca morésque hominum nescientes lædebantur. Exusta est verò porticus ad turrim vsque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, suprà postes qui in Xystum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, postquam consumpti fuerant, qui ascenderant, absciderunt. Postero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vsque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita se res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas namque domos sicubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellum ilico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: sed etiam quos viderent expirare, scrutabantur lattones: ne quem fortè cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrij ferebantur, easdémque domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant, omniáque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinuêre, coriáque scutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posteti æstimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriæ frigidam referrē gratiā, parciùs ea disserens, quorum fata perpessa est.

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filiū coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanem habitātium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis. cū alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cū cæteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transiamnanis locis in oppidū comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimenta reperisset, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferebāt. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea; sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementiùs irritabat: cùm neque iratus, neq; miserans eā quisquam vellet interficere. Sed victū quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famésque viscera & medullas irrepserat.

ὑπὲρ δ' ἕαρος τῷ λιθοστρώτῳ περσταθεὶς, ἔδαχεν ἡμᾶ θύσκ. τὸ τὸ πάθος πρὸς καιρὸν μὲν Ῥωμαίοις ἐκπόησεν ἀθυμίαν, πρὸς δ' τὸ μέλλον ὅμως, κατασκεύασε φυλακικωτέρους, καὶ πρὸς τὰς Ἰουδαίων ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων, καὶ τὴν ἦθος τῶν ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκάη δ' ἡ στοὰ μέχρι τῆς ἰωάνου πύλης, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ πρὸς σίμωνα πολέμῳ κατεσκάσεν, ἐπὶ τὰς ἑξαρούσας ἐπὶ τὸν ξυστὸν πύλας. τὸ δὲ λοιπὸν ἐπιφθαρμένοις ἤδη Ἰουδαίοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ Ῥωμαῖοι τὸν βόρειον στοὰν ἐνέπρησαν μέχρι τῶν ἀναβολικῆς ὄλλω, ὧν ἡ σεμνάπουσα γωνία τὸν κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ἐπῳκοδόμητο, παρὸ καὶ φοβερὸν ἦν τὸ βάθος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

Κεφ. α.

ΤΩΝ δ' ἐν τῇ πόλει φθειρομένων καὶ τὴν πόλιν, ἔπρεπεν μὲν ἔπιπτε τὸ πλῆθος ἀδιήγητα ἦ συμέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν εἴ που ἔφαν ἐφανείη σιτά, πόλεμος ἦν, καὶ δι' ἀχθέων ἐχώρουν οἱ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ ταλαίπωρα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ὑποψίας οὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκηπτόντας οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων ζοφὼν, σκήπτοιτο τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἐνδείας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο, τε θύραις ἐσφόμβοι μεθυόντων δίκην, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς αὐτοὺς οἴκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πάντα δ' ὀδόντας ἦν ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαροτάτοις τῶν ἀλόγων ζώων πρόσφορα, συλλέγοντες ἐσθίειν ὑπέμενον. ζωσθέων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ τελευταῖον οὐκ ἀπέσχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν ὑποδιέροντες ἐμασῶντο. ζοφὴ δ' ἦν καὶ χόρτου πόα παλαιοῦ πάραγμα τὰς δ' ἴνας τινὲς συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν ταλάντων.

Κεφ. β.

ΚΑὶ τί δεῖ τὸν ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τῆς λιμοῦ λέγειν; εἶμι γὰρ οὐπω δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἰσόρηται, φρικτὸν μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼ δὲ μὴ δόξαιμι πεπλάσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπον τὸν συμφορὰν ἑνδεῶς, εἰ μὴ τὴν κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀπείρους μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχαὶ καταθύμιον τῇ παρούσῃ χάριν καθυφέμενον τὸν λόγον, οὐ πιστὰ δὲ τὰ ἔργα. γυνὴ τις τῆς ὑπὲρ τὸν ἰορδάνου κατοικούντων, μαρία τοὔνομα, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεζὼρ, σημαίνει δὲ τοῦτο οἴκου ὑσσώπου, γένει καὶ πλούτῳ διάσημος, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τῶν μὲν ἄλλων κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσην ἐκ τῆς περαίας ἀνασκευασαμένη μετήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δὲ λείψανα τῆς χειμερίων, καὶ εἴ τι ζοφὴς ὑπῆν οἰκοθεν, καθ' ἡμέρας εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὲ τὸ γύναιον ἀγανακτήσις εἰσῄει, καὶ πολλάκις λοιδορεῖσα, καὶ καταρωμένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὸν ἠρέθιζεν. εἰς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ' ἐλεῆσαι αὐτὸν αἱρεῖ· καὶ τὸ μὴ δύρειν τι σπάνιον ἄλλως ἐνόπια, πανταχόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ δύρειν, ὁ λιμὸς δὲ δι' ἀπλάγχνων καὶ μυελῶν εἰσχώρει.

καὶ τὸ

καὶ τῶ λιμῶ μᾶλλον ἐξήκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λαβοῦσα τὼ ὀργὴν μὴ τὴς ἀνάγκης, ὅτι τὼ φύσιν ἐνέφερεν, καὶ τὸ τέκνον ὧ δ' αὐτὴ παῖς ὑπομάσθω, ὦν ἀρπασαμένη βρέφος εἶπεν ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίοις, δουλεία καὶ ζήσομαι ἐπ' αὐτοῖς. φθάνῃ δ' οὖν καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στασιασταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι μοῦ μοι βοσκή, καὶ τῆς στασιαστῆς ἐεννὺς, καὶ τῆς βίου μύθος, μόνος ἡλέιπτο τῶν ἐκδαίων συμφορῶν. καὶ ταῦθ' ἅμα λέξασα κλείνῃ τὸν υἱὸν, ἔπειτ' ὀπήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατέδυ, τὸ δ' λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. δὲ θεοὶ δ' οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τὸ ἀθεμίτου κνίσης ἀπάσαντες ὑπείλουν, εἰ μὴ δείξῃ τὸ βδελυκτὸν, δεινοφάξῃ αὐτοῖς δ' θεοὶ. ἡ δὲ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τετηρηκέναι, τὰ λείψανα τέκνου ἀνεκάλυψε. τοὺς δ' δαίμονας φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἥρει, καὶ βδελυκτὸν ὄψει ἐπεπήγεσαν. ἡ δὲ, ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μητρός. εἰ δ' ὑμεῖς δ' σεβεῖς, καὶ τὴν ὑπὲρ φύσιν θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲν ξίμονες ἐξήεσαν θεοὺς τοῦτο δ' φασὶ, καὶ μόλις τούτης ἡ βορᾶς τῆ μητρὶ παρεχωρήσαντες. ἀνεπλήσθη δ' δαίμονας ὅλη τὴ μύσους ἡ πόλις, καὶ θεοὶ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος ἐλαυνόων, εἰς ὥραν αὐτῷ καρτερομηδὲν ἔφερεν. ἀνυδρὶ δὲ ἦρ λιμωττόντων ὅδε τὸν θάνατον ἦν, καὶ μακαρισμὸς ἦρ φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δὲ καὶ Ῥωμαίοις διηγέλθη τὸ πάθος. ἦρ δ' οἱ μὲν ἠπίστουν, οἱ δ' ἀκτείρεσαν, τοὺς δ' πολλοὺς εἰς μίσος τῶ ἔθνους σφοδρότερον συνέβη θεοὶ λθεῖν. καίσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ θεῷ τούτου τοῦ θεῷ, φάσκων θεοῖς μὲν αὐτοῖς ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν θεοτίνεσθαι, καὶ πάντων ἀμνηστίαν ἦρ τετολμημένων. τοὶς δ' αὖ μὲν ὁμοιότατα φάσιν, αὖ δ' εἰρήνης πόλεμον, θεοὶ κόρου δ' καὶ δ' θλιότας, λιμὸν αὐτοῦ δρόους; ἰδίαις δ' χερσὶν ἀρξαμένους καίειν τὸ σωτηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς δ' καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μὲν τοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τῷ τῆς παρθένου πτώματι, καὶ οὐ καταλείψειν ὅτι τῆς οἰκουμένης ἡλίῳ καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες οὕτω ξίφονται θεοπόνειν μᾶλλον θεοὶ μητέρων πατράσι τὼ τοιαύτω τροφῶ, δ' καὶ μετὰ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦθ' ἅμα διέξιὼν, ἐσκόει καὶ τὼ ἀπογνώσιν ἦρ ἀνδρῶν· οὐ γὰρ ἂν ἔτι σωφρονῆσαι τοὺς πάντα θεοπαθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς μὴ μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Κεφ. β. ΗΔη δὲ ἦρ δύο ταγμάτων συντεταλεκότων τὰ χώματα λάου μιλιὸς ὀγδόῃ, θεοσάγῃ ἐπέλυσε τοὺς κριοὺς κατὰ τὼ ἑσπέριον ἐξέδραν, τῆ ἔσωθεν ἱερῶ. θεοὶ δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀδιαλείπτως σεβρόστατα πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τεῖχον, οὐδὲν λῦσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ ἦρ ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία ἦρ λίθων μᾶ ἀμείνων. τῆς δὲ βορείου πύλης ὑπόρυττον ἕτεροι τοὺς θεμελίους, καὶ πολλὰ παλαιπωρήσαντες, τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκύλισαν· αἰσίγητο δ' ὑπὸ ἦρ ἐνδοτέρω καὶ δι' ὅλης ἡ πύλη, μέχρι τὰς δοκὸς ἦρ ὀργάνων, καὶ ἦρ

A Plus verò quàm fames iracundia ſuccendebat. Igitur vi animi de neceſſitate impulſa, rebus aduerſis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miſerum te, ait infans, in bello & fame & ſeditione cui te ſeruãuero? Apud Romanos etiam ſi vixeris, ſeruiturus es: fames autem præuenit ſeruitutem: his verò ſeditioſi ſæuiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus, & ſeditioſis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ ſola deeſt calamitatibus Iudæorum.

B Et hoc ſimul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum ſeruauit. Ecce autem aderant ſeditioſi, & contaminatiſſimi nidoris odore capti, mortem ei ſtatim, niſi quod paraſſet, oſtenderet, minabantur. Illa verò bonam partem ſe reſeruaſſe reſpondens, aperit filij reliquias. Illos autem confeſtim horror cepit atque dementia, viſúque ipſo diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, eſt verè filius & facinus meum. come-

C dite: nam & ego comedi. Nolo vt ſitis aut fœmina molliores, aut matre miſericordiores. Quòd ſi vos pietatem colitis, & mea ſacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Poſt hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc ſolum timidi, vírque hoc cibi matri ceſsêre. Mox autem repleta eſt eo ſcelere tota ciuitas: & vnuſquiſque ante oculos ſibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipſe admiſiſſet, horrebat. Ab omnibus autem

D quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priuſquam id paterentur interiiſſent. Citò autem Romanis etiam nunciata eſt illa calamitas. eorúmque alij non credebant alij miſerabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæſar autem ſuper hoc Deum placabat: ſiquidem Iudæis pacem obtuliſſet, eiſque liberam propoſuiſſet omnium obliuionem, quæ commiſerant. Illos autem pro concordia ſeditionem, bellum pro pace, pro ſatietate atque opu-

E lentia famem optaſſe: & qui proprijs manibus templum, quod ipſe eis ſeruaſſet, incendere cœperant, huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Veruntamen ſcelus huius nefandi victus, ruina ſeſe patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt ſol inſpiciat ciuitatem, in qua matres ſic veſcerentur. Ante matres autem patribus huiuſmodi alimenta deberi: qui nec poſt eiuſmodi clades arma de-

F ponerent. Simul hæc dicens, deſperationẽ hoſtium reputabat, nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat, qui cuncta iam pertuliſſent, quibus antequam paterentur, mutare ſententiam ſperabantur.

OCtauo autem die menſis Auguſti, cùm duæ legiones aggeres perfeciſſent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iuſſit: cùm quibus ante ſex, qui firmiſſimus erat aries, parietẽ ſine intermiſſione pulſando, nihil omnino profeciſſet. Verùm & huius & cæterórum magnitudinẽ ſtructura lapidum ſuperabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta ſuffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ ſuſtinebãtur. támq; diu manſêre, donec inſtrumẽtorũ & CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

G

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò præuenti, ne eas subite prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabãt. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque nó parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderãt interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hęc autẽ ad eum profugi veniũt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérqi proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintę legionis prępositio, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Aeternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli si templũ reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

καὶ τῷ μοχλῶν ὀπὶ χρήσεις ἀπογνόντες, κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κωλῦσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, ἀναβᾶσι δὲ συμπεσόντες, ἐμάχοντο. καὶ τοὺς μὲν ἀνωθουμένους εἰς τὸ πρόσω κατέρριπτον, τοὺς δ' ὑπερπαίζοντας ἀμύνεσθαι. πολλοὶ δὲ τῶν κλιμάκων ἀναβαίνοντες, πρὶν προσέξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τῶν ῥωμαίων ἔφθανον. ἐνίας δὲ γεμούσας ὁπλιτῶν κλίμακας, ἐς θάτερα κλίνοντες ἄνωθεν κατέσφηλον. ἐπὶ δ' οὐκ ὀλίγος, καὶ αὐτῶν φόνος. οἱ δ' ἀπείργοντες τὰς σημαίας ἀπὸ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὸν ἡγούμενοι, καὶ πρὸς αἰχμαλώτου τούτων τιμὴν ἁρπαγήν. τέλος δὲ, καὶ τῶν σημαιῶν οἱ Ἰουδαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ τῶν ἀπολωλότων πάθος ὀρῥωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν οὖν ῥωμαίων ἄτρεπτος οὐδεὶς ἀπέθανε. τῶν δ' στασιαστῶν, οἱ καὶ τὰς πρώτας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως καὶ πάντ', καὶ Ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου σίμωνος. ὁ δὲ πῦρ ὡς ἐώρα τὸν ναὸν ἐπὶ τοῖς ἀλλοφύλοις ἱεροῖς φειδόμενος, πρὸς βλάβας τοῖς σπαπώταις γινομένας καὶ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

ΕΝ δὲ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἀνανὸς τὸ καφαργ. ὁ ἀπ' ἀμμαοὺς τῶν σίμωνος δορυφόρων ὁ φοινικίζας, καὶ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἡσόμενοι, ἐπειδὴ κρείσσονα ἰουδαίων ἀπεκόρει. τοὺς δὲ καὶ τὸ παράγγελμα ῥᾳδίως ἔλαθε τῶν αἰχμάλων, καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον Ἰουδαίους ὠμότητι πεπυσμένοι, ὥρμητο πλείονι κατέχειν. ὑπ' αἰδοῦς δὲ ἦλθεν λέγειν αὐτοῖς, ὡς οὐ προαιρέσεως παρεῖναι, καὶ σωτηρίας οὐκ ἀξίους εἶ τοὺς φλεγομένης ἤδη θ' αὐτοὺς ἐκ πατρίδος ἐξαλλοτριοῦσι. σκεπτόμενος δ' ὅμως τὸ δημοῦ τὴν πίστιν, καὶ ἀφῆκε τοὺς ἄνδρας, ὡ μὴν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέξειν τοῖς ἄλλοις. ἤδη δὲ τὰς πύλας οἱ σπαπῶται προσῆγον τὸ πῦρ, καὶ προσεπινόμενος ὁ ἀργυρὸς διεῤῥύη ταχέως εἰς τὰ ξύλινα τῆς φλόγας, εἶθεν ἀθρόως ἐκφερόμενα τῷ σοδὲ ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μηδὲ σωμάτων παρεῖναι αἱ ψυχαὶ, καὶ δέ τι καταπλῆξαι, ἀμυνεῖν μὲν οὐ σθένειν ἅπασιν οὐδεὶς· αὖθις δ' ἑστῶτες ἀφειῶσιν· οὔ μὲν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς ἓν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη τοῦ ναοῦ καιομένου, τοὺς θυμοὺς ὅτι ῥωμαίοις ἔθηγον. ἐκείνῃ μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν ὑπνοῦσαν νυκτὰ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. τῇ μέσης δὲ οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

ΤΗ δ' ὑπιούσῃ, πῶς μέρει τῆς δυνάμεως σθεν. καιρῷ. νύξ τὸ τῷ ἐκδοὰ τὰς πύλας ὁδοποιῶν εἰς δύ μερισθέν τῶν ταγμάτων ἄδυσι κελεύσας, αὐτὸς σὺν τοῖς ἡγεμόσιν, καὶ συνελθόντων ἐξ ὑπὸ κορυφαιοτάτων, πλησίον τὸ ἀλεξανδρεῖ τῷ πάντων τῶν στρατευμάτων ἐπάρχοντος, καὶ σὺξ τοῦ καισαρείου τὸ πύργον ἀγόντος τάγμα, καὶ λαρκίου λεπίδου τὸ δέκατον, καὶ τίτου φρυγείου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων ἐπὶ λιτήριος, στρατοπεδάρχης τῶν ὑπ' ἀλεξανδρείας δύο ταγμάτων, καὶ μέρκος αὐτώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καὶ μετὰ τούτους ὑπάτους καὶ χιλιάρχων ἀθροισθέντων, βουλὴν ἔσχε περὶ τοῦ ναοῦ φουτέον. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τοῦ πολέμου νόμῳ· οὐ γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τοῦ ναοῦ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγοντες· πρὸς δὲ παρῄνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὅπλα θεῖν σώζηται· εἰ δὲ

εἰ δὲ πολεμοῖεν, ὑπενδώτας καταφλέγειν. φθονεῖσθαι γὰρ, οὐκέτι ναὸν εἶναι. καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τῷ ἀναγκαστάντων ἀσφάλειαν, οὐκ αὐτῶν. ὁ δ' οὔτος ὑπ' αὐτῶν τῶν ὑπενδώτας ἐπ' αὐτῷ πολεμοῦν ἰουδαίοις φήσας, αὐτὶ τῷ φιλῶν ἀμύνεσθαι τὰ ἄψυχα, ὑδὶ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τὸ βλάβιον, ὥσπερ καὶ κόσμον ἀν ἡγεμονίας αὐτὶ μύσους. παρόντες δὲ ἤδη προσπίπτουσι τῇ γνώμῃ φέροντες τὸ καὶ ἀλίξασθαι, καὶ καιρὸς. τότε μὲν οὖν ὑφῆλε τὸ συνέδριον, καὶ τοῖς ἄλλοις δυνάμεις ὑπανάπαυσαι καλοῦσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμένοις ἐν τῇ διατάξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῷ ἀσφαλῶς ὑπολείπουσι, ὁδοποιῆσαι ὑπὲρ τῷ ἐρειπίων προστάξαι, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ὀλίγον μὲν οὖν τῶν ἡμέραν, κάματος τε καὶ παύλης ἐπέσχεσε τοὺς ὁρμῶντας.

Κεφ. κα. Τῇ δ' ὑστέρᾳ συλλεξάμενοί τε τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀναθαρσήσαντες ἐπικαθίσαι ὑπὲρ τὰ ἀνατολικὰ πύλης τοῖς φύλαξι τὴν ἔξωθεν ἱεροῦ θέσει δ' ὑτέραν ὥρας. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, ἔφραξάμενοι τοῖς θυρεοῖς καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνωσαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τὸ ἦσαν οὐκ ὀλίγοι πολὺ συμμένοντες, πλήθῃ τε τῶν ἐπιφερόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσας δὲ ἡ διατάξεως τὴν ῥοπὴν καῖσαρ, καθεώρα γὰρ ὑπὸ τῆς αἰτωνίας, ἐπῆλυσι μὲν τῷ ὀπαλέκτων ἱππέων. ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῷ φρόντων πεσόντων, ἐξέπεσαν οἱ πολλοί. ὑποχωρούντων μὲν τοῖς ῥωμαίοις ὀπισθοφύλακες, προσέκειντο· μεταβαλλομένων δὲ αὖ φεύγειν πάλιν, ἕως ἐπὶ μέσης τῆς ἡμέρας ὥρας, οἱ μὲν βιασθέντες, εἰς τὸ σέδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφ. κβ. Τίτος δ' ἀναχώρησιν εἰς τὴν αἰτωνίαν διανοεῖται τῇ ὑπούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν ἐξαιρεθῆναι. τῇ δ' ἄρα κατεψήφισο ἐκ τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρῆλθε δ' ἡ εἱμαρμένη χρόνων περιόδους, ἡμέρᾳ δὲ καθ' ἣν λώου μὲν ὑὸς καὶ τὸ φέρεσθαι ὑπὸ τῷ τῶν βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεφάνη. λαμβάνει δ' ἐξ φλόγες τῷ οἰκείων τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τῷ πάνυ, φεύγοντας ὀλίγον λοφήσαντες οἱ στασιασταὶ, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ἐπιπίπτουσι, καὶ τῷ τῷ ναοῦ φερόντων γίνεται συμβολὴ, φεύγουσι τοὺς ὑβρικότας τὸ πῦρ τῷ σέδου ἱεροῦ. οἱ δὲ φεύγοντες τοὺς ἰουδαίους, μέχρι τῷ ναοῦ παρῆλθον. σὺν δὲ τῷ στρατιωτῶν τις, οὔτε φλέγγιλμα θεμένας, οὔτε ὅπλ τηλικούτῳ ἔργου ἐπιχειρήματι, δαιμονίᾳ ὁρμῇ πνὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης, αἰθαλουφισθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐπίσης θυείδι χρυσῇ, καθ' ἣν ἐκ τοὺς θεοὺς τὸν ναὸν οἴκοις οἰκιτὸν ἦν ἐκ τῷ βορείου κλίματος. αἰφνιδίης δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγὴ τῷ πάθους ἀξία, καὶ θεὸς τὴν ἄμυναν συνέθεον, οὔτε τῷ ζῆν ἔτι φειδῶ λαμβάνοντες, οὔτε παμπόνῳ τὴν ἰσχὺν, διὸ καὶ φυλακικοὶ θέατρον ἦσαν οἰχόμενα. δραμὼν δὲ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖνῳ ἔτυχε δὲ κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενῳ ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθει θεὸς τὸν ναὸν εἴρξων τὸ πῦρ. κραυγὴν δὲ, οὔτε ἡγεμόνες εἶπον πάντες, καὶ παθόντα τοῦτον ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δὲ ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικούτης δυνάμεως

A si verò id pugna obtinuiſſent, ignibus conſumendum: quoniam caſtellum iam videretur eſſe non templum: & piaculum non ipſe, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec ſi ſuper ſtantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciſcendum eſſe dicente, neque ſe vnquam tantum opus incenſurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, ſicut ornamentum quoque fore imperij, ſi maneret: iam certi quid veller, B ad eius accedunt ſententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem conſilium dimiſit: iuſſiſque militibus quieſcere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam ſternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque reſtinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Poſtero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris cuſtodes, ſecunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: ſeptíque ſcutis, à C fronte murum condenſa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infeſtantium & animis vincerentur. Cæſar autem priuſquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia proſpectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non ſuſtinuêre Iudæi: ſed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, ſeuertentes inſtabant: cùm autem illi retorſiſſent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire concluſi ſunt. Titus autem diſceſſit in Antoniam, decreto poſtridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei ſententia iamdudum igne damnauerat: euolutíſque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus men- E ſis Auguſti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domeſticis autem cauſam principiúmque ſumpſit id incendium: Nã cùm pauliſper Titi diſceſſu ſeditioſi quieuiſſent, Romanos rurſus aggrediuntur, cuſtodúmque templi cum ignem exterioris fani reſtinguentibus pugna committitur. Hîque Iudæis in fugam verſis, vſque ad templum acceſſerunt.

CAP. 12. Quẽadmodum templum incẽſum eſt inuito Tito.

F Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiuſquam edicto, neque tantum facinus veritus, ſed diuino quodam motus impetu, à contubernali ſuo ſuſtollitur, & ex ardente materia raptum ignem in feneſtram inſerit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad ſubueniendum properabãt: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperãdum, amiſſo G eo cuius gratia cautiſſimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque caſu in tabernaculo quieſcebat ſicut à prælio redierat) exilit, templúmq; curriculo petit; prohibiturus incendium, omnéſque poſt eum duces, & hos agmina perterrita ſequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

ſine ordine concitato. Cæſar autem voce ſimul ac dextera pugnantibus ſigno dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obſtrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira diſtraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: ſed quò furor eos duceret, ſequebantur. Ad ipſos autem introitus conferti, multi quidem ſeſe inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum acceſſiſſent, edicta quidem Cæſaris non audire ſimulantes, præcedentem quiſque vt ignem immitteret hortabatur: ſeditioſis autem iam ſubueniendi quidem ſpes nulla erat, ſed fuga & cædes omnia poſſidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & ſanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui ſuprà ceciderant delabebantur. Cæſar autem vbi neque impetum inſanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingreſſus, & ſanctum templi, & quæcunque illic erant aſpexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domeſtica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetraſſet: nec membra, quæ circum templum erant depaſcerentur, quod erat verum, exiſtimans adhuc illud poſſe ſeruari, & ipſe proſiluit, militéſque rogare, vt ignem reſtinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de ſtipatoribus ſuis, fuſte mulctatos, qui non obedirent iuſſit arcere. Illorum autem furor belliſque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæſaris reuerentiam & prohibentis metum ſuperabant: pleroſque autem prædarum ſpes incitabat, ſuſpicátes intus omnia pecunia referta eſſe: quoniam fores auro factas conſpicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæſar ad inhibendum incendium cucurriſſet, ignem iam cardinibus portæ ſubiecerat. túmque ſubitò, poſtquam flamma intus apparuit, & duces cum Cęſare diſcedebant, & ſtantes extrà ſuccendere nemo prohibebat. Templũ quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quáuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in ſingulis rebus, & gloriæ quæ de ſanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet ſolatium: quod vt animalibus, ita operibus locíſque fatum ſit ineluctabile. Mirabitur autem in eò etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & menſem, vt dictum eſt, cúmque diem ſeruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incenſum. Et à prima quidem ſtructione templi, quã Solomon rex inchoauerat, vſque ad hoc excidium, quod euenit ſecundo anno principis Veſpaſiani, mille centum triginta colliguntur anni, & ſeptem menſes, ac dies quindecim.

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. οὔτε δ' ἐκείνοις ἤκουον, μείζονι κεκωφημένοις κραυγῇ τὰς ἀκοὰς ἐπικαταφλημμένοις, & τῇ ὀργῇ τὰς χεῖρας οὐ περισχόντες, οἱ μὲν τῷ πολεμεῖν, οἱ δ' ὀργῇ θείᾳ πάμφυτοι. τῶν δ' ἐπιόντων εἰσβιάντων οὔτε ἐπιτίμησις, εἴτε ἀπφλὴ καὶ δεῖξαι ὁρμαὶ, ἀλλὰ θυμὸς ἀπάντων ἐστρατηγεῖ, καὶ τὰς εἰσόδους στενωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρείποις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἀπτόμενα συμφορᾶς εἶχον. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γενόμενοι, τῷ μὲν τοῦ καίσαρος ἐπαγγελμάτων περισπουδῶν τὸ μηδὲ καταπονεῖν, τοῖς παρ' αὐτῶν δὲ τὸ πῦρ ἐπισεύειν παρεκελεύοντο. τῷ δὲ στάσεως, ἀμηχανία μὲν ἦδη τοῦ βοηθεῖν· φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ φυγή. τὸ δὲ πλέον ὑπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθλιος καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τοῖς ἀπεσφάττετο. καὶ ἐπὶ μὲν τὸν βωμὸν, πλῆθος ἐσωρεύετο νεκρῶν. ἦν δὲ τῷ τοῦ βωμοῦ βάθρῳ, αἷμα τε ἔῤῥει πολὺ, καὶ τοὶ τῷ ἄνω φονευομένων σώματα κατελίσθανε. καῖσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τῷ στρατῷ κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπικρατεῖ, σὺν παρελθὼν μὲν τῷ ἡγεμόνων εἴσω, ἐθεάσατο τὸ ναοῦ τὸ ἄλλον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῆς φήμης τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· τὰ δὲ κόμπου, καὶ τῆς φήμης τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' οὐδέπω διϊκνουμένης οὐδαμόθεν οἴσω, ταύς τε δὴ τὸν ναὸν οἴκοις νεωμένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔρημον δ' ὠήθη, σὺν παῤῥησίᾳ, καὶ αὐτὸς τε παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ἐπισπέρχειν τὸ πῦρ σβεννύντι, καὶ λιβυκάριον ἑκατοντάρχην τῷ δὲ αὐτὸν λοξοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπτομένους, ἐκέλευσεν ἐρύκειν. τῷ δὲ καὶ τὸν σὺν καίσαρι αἰδῶ, καὶ τὸν ὑπὸ τῶν κωλυόντων φόβον, ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ πρὸς ἰουδαίους μίσος, καὶ πολεμικὸ τὸ ὁρμὴ λαβεῖν πόρ. τοῖς δὲ πολλοῖς ἐσπήγη ἀρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τὸ ἔνδον χρημάτων πᾶσαν χρημάτων μεστὰ εἶναι, καὶ τοὺς πέριξ ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τῷ εἴσω παρελθεῖν, ἐκπηδήσαντος δὲ καίσαρος πρὸς ἐπισχεῖν τὸ στρατὸν, πῦρ εἰς τοὺς στρωφίας ἐμβαλὼν δ' τις ἐν σκότῳ, οὐδὲ πάντ' ἔσθαν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μὲν τὸ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοὺς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως ἄκοντος καίσαρος ἐμπιπράται.

Πολλὰ δ' ἂν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργῳ παύ- Κεφ. κζ.
των ἐν ὀλίγῳ καὶ ἀποῦ σταρεληφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τὸ ὄγκου καὶ μεγέθους, ἔτι τε δ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς θεοῦ τὰ ἄγια δόξης, μεγίστη λάβοι θαυμασίαν τιὼ ἐμῴρμένων ἀφυκτον οὖσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, οὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσεται δ' ἂν τις ἐν αὐτῇ τῆς θεοδότου τιὼ ἀπειθείας. καὶ μέντοι γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέρᾳ ἐπτακαιδεκάτῃ τιὼ αὐτιὼ, ἐφ' ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ὑπὸ μὲν τῆς φρώτης κτίσεως, ἣν κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν αἱρέσεως, ἦν γέγονεν ἔτη δ' ἀμφὶ τοῖς ὀκτακισχιλίοις ἡμέρας ἑπτακόσιαι τεσσαράκοντα, πρὸς δὲ, μησὶν ἑπτά, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραις.

ὑπὸ δ'

ὑπὸ δὲ Ἀγγαίου, ἐπὶ ἔτει δευτέρῳ μετὰ Κύρου βασιλεύοντος ἐποιήσατο ἅλωσιν, ἐπὶ μέχρι τῆς ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, ἑβδομηκοντατριετία καὶ ἑξακόσιοι, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

A A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggeus fecerat, vsque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadraginta quinque.

Κεφ. κη. Καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ τὰ μὲν προσπίπτοντα ἐλαμβάνετο ἁρπαγή, φόνος δὲ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος· οὔτε ἡλικίας ἐλεεῖτο, οὔτ' ἐντροπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παῖδα, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηγοντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῄει πολεμίων ἐμοῦ τοὺς τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους συνέχει δ' ἡ φλὸξ ὅλη πλεῖον ἐπιφερομένη τοῖς τῶν πατρίων στεναγμοῖς. καὶ ὄχλος μὲν τὸ ὕψος τοῦ λόφου, καὶ τὸ τοῦ φλεγομένου μεγέθος ἦρτο, πᾶσαν ἂν τις εἰδὼς κατασθαι τὴν πόλιν. τῆς δὲ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ὀλιγωθλιώτερον δυνατὸν ἂν μεῖζον, ἢ φοβερώτερον τῆς τε γὰρ ῥωμαϊκῆς τῶν μάχων ἀλαλαγμὸς ἦν συμφερομένων, καὶ τῆς στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγῆ, τὸ τε δραπετεύοντος αἰῶ λαοῦ, τροπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα δὲ τοῖς ὄρεσι τὸ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη δὲ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τοῦ ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν ἀνέτονησαν. συνήχει δ' ἥ τε περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὀρμήν. ἦν δὲ τὸ θορύβου τὸ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν γὰρ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἂν τις ἐδόξε σαλεύεσθαι, πάντοθεν τὸ πυρὸς καταλάμποντα. διαφλέστερον δὲ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς ἦν, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. οὐδαμοῦ γὰρ ἦν διαφαίνεται τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωροῖς ἐπιβαίνοντες οἱ τρεπόμενοι σωμάτων ὅλοι τοὺς διωκόντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν λῃστρικὸν πλῆθος ὡσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τὸ δημοτικοῦ δὲ τὸ λειφθὲν, ὅλη τὴν ἔξω στοὰ κατέφυγε.

B Cum templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætatis fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabãtur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbẽtium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentiſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſedi-

C tioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant:

D & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nã collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndiq; flamma plenũ: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadauéribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit.

E populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cũ nihil proficerent, igniſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeũdo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemet-

F ipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incen-

G dunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicã) omnes Iudæorũ congeſtæ diuitiæ, quòd opulẽtiſſimus quiſq; illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnam porticũ, extra templũ quò cõfugerãt ex populo mulierculæ, itéque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominũ millia.

Κεφ. κθ. Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῖς τε ὀβελοῖς, καὶ ταῖς ἕδραις αὐτῶν μολίβου πεποιημέναις ἀπαστῶντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. ἐπεὶ δ' ὡς οὐδὲν ἤνυόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀπερρήγνυτο, δῆλοι τὸν τοῖχον ἀπαχωρήσαντες ὄντα ὀκτὼ πήχεων τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γοῦν τῶν δήπουθεν ἐπιφανῶν παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ συγκαρτερεῖν πρὸς τὴν μὴ τῶν ἄλλων τύχην, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τὸν ναὸν συγκατέφλεγησαν, μείρης τε ὁ Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος ὁ Δαλαίου. ῥωμαῖοι δὲ, μάταιον τὴν δῆθεν τῶν πέριξ φειδὼ κρίναντες, τὸν ναοῦ φλεγομένου, πάντα συνεπέφλεσαν, τότε λείψανα τῶν στοῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τὰς μὲν ἐν τῷ ἀνατολικῶν, τὰς δὲ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκαιον δὲ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνεῤῥύη δὲ εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ἰουδαίων σωρὸς τοῦ πλούτου, ἀναπεπλασμένων ἐκεῖ τὴν οἰκουμένην τὴν δ' ὑπέρθεν. ἦκον δὲ καὶ δῆθεν τὸν λοιπὸν στοὰ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύγει δ' ἐκ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δήμου γυναῖα καὶ παῖδια, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος, εἰς ἑξακισχιλίους.

Cap. xi. De sacerdotibus, gazophylacijsq; & porticu.

Cum templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætatis fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabãtur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbẽtium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentiſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſedi-

C tioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant:

D & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nã collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndiq; flamma plenũ: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadauéribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit.

E populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cũ nihil proficerent, igniſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeũdo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemet-

F ipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incen-

G dunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicã) omnes Iudæorũ congeſtæ diuitiæ, quòd opulẽtiſſimus quiſq; illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnam porticũ, extra templũ quò cõfugerãt ex populo mulierculæ, itéque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominũ millia.

Sed priuſquam de his Cæſar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum ſe ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipſa corrumperet: ex tanto autem numero nemo ſeruatus eſt. His cauſa interitus quidam pſeudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus aſcendere ſigna ſalutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc ſubornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui ſupra timorem & cuſtodiam fierent, ſpes retineret. Citò autem in aduerſis homini perſuadetur. Quòd ſi etiam malorum inſtantium liberationem polliceatur qui fallit, neceſſariò, qui ea patitur, ſpei totus efficitur.

CAP. XII. De prodigiis exeidiũ Hieroſolymæ præcedentibus & præſagiis.

DEnique miſerabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram ſolitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: ſed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei diſſimulauêre: modò cùm ſupra ciuitatem ſidus ſtetit ſimile gladio, & per annum perſeuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem feſtum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis menſis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulſit, vt clariſſimus dies putaretur: & hoc vſque ad mediam permanſit horam: quod imperitis quidem bonum augurium eſſe videbatur: ſacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, ſtatim diiudicatum eſt. Eodémque feſto die etiam bos cùm ad hoſtiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm eſſet ænea atque grauiſſima, & ſub veſperam vix à viginti viris clauderetur, ſeriſque ferro vinctis obſeraretur, peſſulóſque altos haberet in ſaxeum limen demiſſos, vno perpetuo lapide fabricatum, viſa eſt noctis hora ſexta ſponte pateſcere. His autem curriculo per cuſtodes templi magiſtratui nunciatis, aſcendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem ſignum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuiſſe dicebant. Prudentiores verò templi tutamen ſponte ſua diſſolutum iri cogitabant: & hoſtium donum eſſe, portas aperiri: ſolitudinémque illo oſtento ſignari inter ſe pronunciabant. Poſt dies autem feſtos diebus paucis, viceſimoptimo die menſis Maij viſio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortaſſe quod dicturus ſim haberetur, niſi qui viderunt ſupereſſent, & clades dignæ præſagiis ſecutæ fuiſſent. namque ante ſolis occaſum viſi ſunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfuſæ. Feſto autem die, quem Pentecoſten vocant, nocte ſacerdotes intimum templum more ſuo ad diuinas res celebrandas ingreſſi, primùm quidem motum quendamque ſtrepitum ſenſerunt,

A ὀργὴ δ' καίσαρα κεῖναι τὸ δεῖν αὐτῶν ἢ καλεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ὑφάπτουσι, καὶ συμβὰν τοὺς μὲν ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς διαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ θεμισθῆναι δ' ἐκ τοσούτων οὐδείς.

Κεφ. λ. ΤΟιούτοις αἴτιος τῆς ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τις κατέστη, καθ' ἑσπέραν κηρύξας τῷ ἡμέρᾳ τοῖς ἔνδον τῆς πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ἔνδειξιν τοῦ ἱεροῦ αἰσθήσεσθαι καλοῦντος, ἐξομόσιος τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκαθεσταμένοι τῆδε τὴν τυραννίδα τότε παρὰ τῶν ἄνωθεν προφητῶν, παρασμύχην τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ βοήθειαν καταγέλλοντες, ὡς ἔτι τοῦ αὐτομολεῖν, καὶ τοῖς ἐπάνω δίοις καὶ φυλακῆς γινομένοις, ἐλπὶς ἀθαρσεστέρα. πείθει δὲ ταχέως αὐθέκαστος ἡ συμφορά. ὅταν δὲ δὴ καὶ τῶν κατεχόντων δέος ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑπογράφῃ, τοῦτ' ὁ πάσχων ὅλος γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸν γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καταψευδόμενοι τοῦ θεοῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δὲ σημείοις, οὐ προσημαίνουσι τὰ μέλλοντα ἐρημίαν τέκεσιν, οὔτε προσῆγον, οὔτε ἐπίστευον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μύτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τοῦ θεοῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Κεφ. λα. ΤΟῦτο μὲν ὅτι ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαίᾳ ἐοικὸς, καὶ ἀστέναξαν ἐπ' ἐκείνοις κομῆται. τοῦτο δὲ νίκην μὲν τῆς ἑστιάσεως, καὶ τῆς πρὸς τὸν πόλεμον κινήματος ἀθεσίζουσιν τῷ λαῷ πρὸς τιμὴν τῆς ἀζύμων ἑορτῆς, οὐδὲν δ' ἧττον ἀξιόπιστον μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς ἐπιλάμψαι τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸς τὴν ἔκβασιν κύτον διάφορον ἐφάνη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τε πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τῆς ἐνδοτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σταθερωτάτη, κλῃομένη δ' ἅμα δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπηρεισμένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἔχουσα βαθυτάτους, εἰς τὸν οὐδὸν ἔνθα λίθινος λίθου καθημένους, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ἕκτην ἑαυτὴν, αὐτομάτως ἀνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τῆς ἱεροῦ φύλακες, ἤγγελλον τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἔχυσε κλεῖσαι. τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνοῖξαι γὰρ τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι δὲ, λυομένην αὐτομάτως τὴν ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐσπέσειν, καὶ πολεμίοις δώσειν αἰσχύνην τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ' ἐρημίας ἀπέφαινον ἐφ' ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέρᾳ πέμπτῃ ὑστερον οὐ πολλῷ μία καὶ εἰκὰς Ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. τερατεία δ' ἂν ἔδοξεν εἶναι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ ὄψεσι θνατοῖς ἱστόρητο, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα παθήμασι τοῖς σημείοις ἐμῷ ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πᾶσιν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγες σύνταλοι, διατρέχουσαι τοῦ νέφους, καὶ κυκλοῦσθαι τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἣν πεντηκοστὴν καλοῦσι, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς πρωϊνὴν θεωλθότες εἰς τὸ σηκὸν ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἐμῷ πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κίνησιν αἰσθάνεσθαι ἔφασαν καὶ κτύπου.

μετὰ δὲ

μὴ ἢ ταῦτα ἢ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. τὸ δὲ τούτων φοβερώτερον, ἴσασιν γάρ τινες ὑὸς αἰσθόμενοι τῆς ἰδιωτικῆς ἀγροικίας, πρὸ τοσούτων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὸν μάλιστα δὴ πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ δι' εὐνομίας, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐπεὶ συνεποιεῖτο πάντας ἔθος παρὰ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ἱερὸν ὀξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῶν, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. τοῦτο μὲν ἡμέρας, καὶ νυκτὸς, καὶ πᾶσιν τοῖς συνοικοῦσι φοβερὰ κακοσήμως. τῷ δ' ὄντι πάνυ τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλαῖς αἰκίζουσι καὶ πληγαῖς. ὁ δ' οὐθὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, οὔτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παροῦσιν, οὔτε μὴν πρότερον φωναί τινες δοκοῦσιν διεπεφθεγμέναι δ' οἷς ἀρχοῦσι, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ὅτι τὸν ἔπαρχον Ῥωμαίοις ἔπαρχον, εἶτα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὔθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς ἐνῆν μάλιστα τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρεκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπειλουμένην πληγὴν, οἵ αἱ ἱεροσολύμοις. τῷ δ' ἀλβίνῳ διερομένῳ τίς, ἦν γὰρ ἔπαρχος αὐτῷ, τίς εἴη, καὶ πόθεν, καὶ ἀφ' ὅτου ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδὲν ὁπωσοῦν ἀπεκρίνατο. τὸν δ' ὅτι τῇ πόλει θρηνῶν εἴη, οὐ διέλειπε, μέχρι κατηγορεῖ μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τ' μέχρι τοῦ πολέμου χρόνου, οὔτε προσήει τινὶ τῶν πολιτῶν, οὔθ' ἅφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἅπαντα δι' ἐτῶν μετὰ τοσούτων, καὶ ἀφ' ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. οὔτε δέ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὁσημέραι κατηράτο, οὔτε τοῖς τροφῆς μεταδιδοῦσι δι' ἀρᾶς. μία δ' ἦν πρὸς πάντας ἴσα, ἡ συνθροοῦσι κληδὼν ἀπόκρισις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπεκέκραγε, καὶ τοῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, καὶ μῆνας πέντε εἶχεν, οὔτ' ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, οὔτε ἐκαμνε, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοὺς κληδόνας ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. θεῖόν γὰρ ὄντι τῷ τείχους, ᾧ, ᾧ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ διεφθέγξατο. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν αὖ καὶ δὲ κἀμοὶ, λίθος ἐκ τῆς πετροβόλου χαλάζης, καὶ πλήξας αὐτὸν, θάνατον κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τὰς κληδόνας ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τὴν ἑτοίμην εὕρηκεν, τὸν μὲν θεὸν ἀθρόως κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ὑπ' αὐτοῦ κακῶν καθαρίσιον ὀλλυμένους. ὅπου γε Ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τὴν καθάρσιν ἣν αὐτονίας τεῖχος ἐποιήσαντο, αὐαγιζόμενον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ὑπειδὼν τὸ ἱερὸν γράψαν τετράγωνον. τὸ δ' ἐναντίον αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἢν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς δεδημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. τοῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ τὴν κρίσιν. ἐδήλου δ' ἅμα τὸν περὶ οὐεσπασιανοῦ τὸ λόγιον ἡγεμονίαν, ὑπὸ δι' ἡβδόμου ὄντι Ἰουδαίας αὐτοκράτορες. ἀλλὰ γὰρ οὐ δυνατὸν ἀνθρώπους τὸ χρεὼν διαφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένους. οἱ δὲ τῷ σημείῳ,

A postea verò subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad festum diem venisset, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & B templum: Vox in maritos nouos nouásque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nónulli autem virorum insignium, aduersum omen indignè ferentes, corripiunt hominem, multísque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat ve- C rum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis: Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non priùs autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum D Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neque imprecatus est cuiquam, cùm in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maximè autem diebus festis vociferabatur: idque per annos septem, E & quinque menses continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò in- F ueniet, Deum quidem hominibus consulere modisque omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, G itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorũ finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multíque sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

CAP. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos; nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atq; vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſturiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titum perducti, vt ſalutem ſibi cõcederet orabant. Ille autẽ veniæ quidem tẽpus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meritò conſeruaſſet, decere autẽ ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſuppliciũ iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundaris autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum intercedebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioãnem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum exciuiſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporũ? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

A ἃ μὲν ἔκεινον πρὸς ἰδιώτας, ἃ δὲ ὀξυθύμως, μήχρις ὅτου ἀλώσῃ τὰς παρῴδους, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, ἐπλήγησαν τῷ αἴσιῳ.

Κεφ. λϛ.

ΡΩμαῖοι μὲν οὖν τὸν ναὸν συσσείσαντες, κατεπρόησαν εἰς τὴν πόλιν, καιομένῳ δ' αὐτῷ τῷ τοῦ ναοῦ, καὶ τῶν πύλης ἀπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θύσαντες τῇ αὐτοκρατείρᾳ πύλῃ ἐπῃνέσαντο, τὸν μισθὸν τῆς ἀνδρείας ἐπὶ πλεῖστον ηὐξηκότες. τῶν δὲ ἀνδρῶν τὸν μὲν πλείστων ἐφειμένοι ἀποφῆναι αὐτοκράτορα. τὰς δὲ ἁρπαγὰς ὕστερον ἐκελεύσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τοῦ κτῆσαι ἱερεῖα τῇ πατρίῳ θεῷ τοῦ ἔθνους πρεσβεύσασθαι.

B

Κεφ. λζ.

ΤΩν δὲ αὐτὸ τὸ τεῖχος τοῦ ναοῦ ἱερῶν ἐξαιρετωτέρων, πλὴν ὀλίγους ἐκέτευε τοὺς φύλακας ὁ Ῥωμαίων δοῦναι δεξιὰ αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ὁμολογοῦντο. τῷ δὲ ἡλικίας καὶ ἀσθενείας οἶκτον λαβόντων δοῦναι δεξιὰ, καταβὰς αὐτὸς τε πίῃ, καὶ ὃ φέρων ἦκεν αἴσιον πλήσας ὕδατος, ἀνῆλθε φεύγων πρὸς τοὺς στρατιώτας. τῷ δὲ φυλάκων καταλαβεῖν ἰσχὺν οὐδεὶς ἔσχεν, πρὸς δὲ ἀπιστίαν ἐξελασθήμεν. κἀκεῖνος οὐδὲν ἔφη ἐξαπατηθεὶς ὑπ' αὐτῶν. λαβεῖν δὲ δεξιὰ ὑπ' μένειν παρ' αὐτῆς, ἀλλὰ τὸ καταβῶναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα ποιοῦσιν, πιστὸς ἐδόξειν εἶ. τὸ δὲ καὶ παιδαρίῳ ἀλλ' ὑπ' ἡλικίας μᾶλλον ὑπὸ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πλείονες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμοκτονοῦντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τὸν ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ἐδόκει μὲν τῆς συγγνώμης κομιεῖν αὐτοῖς παρῳκηκέναι φήσας, οἵτινας δι' ὃν ἀδικοῦσι αὐτοὺς ἔσωζε, πρέπειν δὲ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ συναπολέσθαι, καλεῖν δὲ καλέσαι τοὺς ἄνδρας.

C

D

Κεφ. λθ.

ΟΙ δὲ πρὸς τοὺς τυράννους, οἷς τῷ πολέμῳ παντελῶς συνεπάθοντο, καὶ πρὸς τοῖς ἐχομένοις ἐκφυγεῖν οὐδαμόθεν ἦν, προσκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. ὁ δὲ ἐξ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ μὲν οὖν ἄχυ πρεσπόσιν προσαγορεύσθω, καὶ τῷ φίλων συναγόντων, ἤδη δὲ μοχθίζειν τοὺς λῃστὰς ὑπολείμβανον, ἵστατο κατὰ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ δὲ ὑπὸ τὸν ξυστὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων καὶ τοῦ καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέρως, βούλῃ ἐφεστήκει ἰουδαῖοι μὲν δὴ σίμωνα καὶ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ τῷ σφῶν καταδουλοῦντες αὐτὸν τοῦ ἀξίωσιν. ἐξαγγέλλας δὲ τοὺς στρατιώτας ὅπως, θυμοῦ τὸ καὶ βελῶν μένον ἐγκρατὲς, καὶ τὸν ἱμερωτέρα ἐξασπασάμενος, ὅπερ ἐπὶ τελείων τοῦ κρατεῖν, φησὶ τοὺς ἄρξας λέγων. ἀρά γε ἤδη κεκόρεσθε τῇ τῆς παρῴδους κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τὰς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας οὕτως λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσυνέτῳ καὶ καινίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τοῦ πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἀπολεσαλλοτε, ἀπολούμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως; οἳ πρόσθεν μὲν ἀφ' ἧς πατρίδος οὖσι ὑμᾶς κτίσαντες, ἐπὶ πάσαις ποιητοσπουδίαις, ἔφασκε καὶ φανερὸν ἐξενίγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀρά γε πλήθει πεποιθότες; καὶ μὴν ἐλάχιστον ὑμῶν μέρος αὐτάρκησε τῷ ῥωμαίων στρατιωτικοῦ. πῶς τοι χαρισῶ συμμάχων; καὶ τὸ τῷ ἔξω δ' ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸς ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μὴν ἴσε γερμανοὺς δουλοσύνας ἡμῖν. ἐχυρότητι δὲ τει-

δὲ τοιχῶν καὶ τὸ μεῖζον ὠκεανοῦ τεῖχος κάλυμμα, ὃν ἀβουλήμητοι Βρεττανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνοῦσι; καρτερία ψυχῆς καὶ παιδεία στρατηγῶν; ἀλλὰ μὴν ἤδη ποτὲ καὶ καρχηδονίους ἁλόντας. τοιγαροῦν ὑμᾶς ἐπήγαγε καὶ ῥωμαίων, ἡ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οὐ φθονοῦσα μὲν ὑμῖν, τιμῶ τε χώραν ἔδωκεν οἰκεῖσθαι, καὶ βασιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοὺς πατρίους νόμους ἐτηρήσατε, καὶ ζῆτε οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐπιτρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον, δασμολογεῖν τὰ ὑμῶν ὅλοις τοῖς θεοῖς, καὶ ἀναθήματα συλλέγειν ἐπιτρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας οὔτε ἐκωλύσαμεν, οὔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ὑμῖν ῥᾴονες πλησιάσωσι, καὶ φθάσωσιν ὑμᾶς τοῖς ὑμετέροις χρήμασι καθ' ὑμῶν. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, ὅλοις τοὺς φθάσαντας ἐνείκατε τοῖς κόποις, καὶ δίκην τοῖς ἀπιστίας δόντων ἐρωτᾶτε, τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἐκαφήκατε. ἔστω γοῦν καταφρονήσατε τῶν νέων ῥᾳθυμίας, καθάπερ ῥήματα, ἢ ἀτάσθαλα, τὸν ἄλλον χρόνον κακοήθως ὑφωμοῦτε, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διαφαίνεται, καὶ πρὸς ἐλπίδας αἰωρεῖσθε, καὶ ἀμύθους ἐξετείνατε τὰς ὑπομνήσεις. ἦκεν ὁ πατὴρ οὐμὸς εἰς ὑμῶν χώραν, οὐ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τοῖς κτείνων, ἀλλὰ νουθετήσων. δίον γοῦν εἴπερ ὅλοις ἐπαναστάσῃ ἔθνους πατρῷον, ὅλοις τὸν ῥίζαν ὑμῶν δραμεῖν, καὶ ταύτῃ ἐκπορθῆσαι τὴν πόλιν δώσειν, ἢ γαλιλαίαν ἐδῄωσε καὶ τὰ πέριξ, ὅλοις ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν ἀφθόνως τὸ φιλάνθρωπον ἐδίδου, καὶ τῆς ἡμετέρας πραότητος, τῶν πόλεων ἐπιθριάτων νέων ὀλλυμένων, τῶν ὅπερ ἐχρῆν τοῖς πονηροτάτοις, ἐποιήσατε, ταῖς ἐμφυλίοις ἡμῶν ταραχαῖς ἐπιθαρρήσαντες· καὶ χωλαδόντων εἰς τὸν αἰγυπτίου ἐμοῦ τὸ καὶ τοῦ πατρὸς, οἷς φθάσασθαι τοῦ πολέμου κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ οὐκ ἠδέσθητε ταράξαι μὲν τοσούτους γενομένους, οὓς καὶ στρατηγοὺς φιλανθρώπους ἐπεκάσατε. προσφυγοῦσιν γοῦν ὑμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τὴν ἰδίαν κατὰ τούτων ὑρμωμένων πάντων, ὁρισθεῖσιν ἢ καὶ συνθεμένοις τοῖς ἔξωθεν ἔθνεσι, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. ἐφορίσθην μὲν ὑμῖν πρὸς τοὺς ὑπὲρ ἀφεστῶτων ὅλοις νικητηρίοις, δεῖβολοι δὲ τειχῶν ἀοικοδομήτων μόνοι καιροί εἰσιν ἢ, καὶ τυράννων φιλονεικίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς οὕτω πονηροῖς ὁρίσαντα. ἦκον ὅλοις τὴν πόλιν ἰδεῖν, φθάσαι τοῦ παρόντος ἄκοντος, λαβὼν σὺν θεῷ πατρὶ φθογγήματα, τὸν δῆμον ἀκούσας εἰρηνικὰ φρονοῦντα, πάντων ὑμᾶς παύσασθαι πρὸς πολέμου παρακάλων, μόνοις πολλοῦ πολεμουμένων ἐφειδόμενον, δεξιὰς αὐτομόλους δόντα, καταφυγοῦσι πᾶσιν ἐπάρκεσα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐλύτρωσα, τοὺς ἐπὶ γοῦν βασανίσας, ἐπόλεσα· τείχων ὑμετέρων μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φονεύοντας τοὺς στρατιώτας ἐφ' ὑμῶν κατέχων. καθ' ἑκάστην νίκην εἰς ἡτταόμενον, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προύκαλεσάμην. τῷ ἱερῷ πλησίον ἥκομεν, πάλιν ἐκὼν ἐξελαθόμενον τοῦ τοῦ πολέμου νόμου. φείσασθέ γ' ἐπαρκάλεσα τοῦ ἰδίων ὑμᾶς αἵματος, καὶ σώσατε τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, ὅλοις ἄδεια τοῦ ἐξοδεύειν πᾶσι σωτηρίας. εἰ γ' βούλεσθε μάχης κρείσσων, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάντων ὑφεῖσθε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίας χερσὶ ἐνεπρήσατε. ἔστιν ἔτι μαρτύρια θεοῦ με πρὸς λόγους ὑμῶν, ἵνα τί σύσπαστον τοιοῦτον οἷον ἀπόλωλεν;

A murorum? Et qui maior Oceano murus? atque obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ducum? Atqui Carthaginenſes captos eſſe nouerat is. Itaque vos cõtra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere vos non ſolùm diſcretos, ſed cum aliis etiã veſtra voluntate conceſſimus: quódq; maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: eáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtráque pecunia vos contra nos inſtrueretis: Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, extuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandiẽtibus infudiſtis. Eſto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractum aliàs, malè quieti in maiore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Denique cũ deberet, ſi depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atque hanc delere ciuitatẽ, Galilæã & circa eam loca vaſtare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtráque lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciam præſumpſiſtis: méque ac patre meo digreſſis ad Ægyptum ad ſtruendum bellum tempus illud vtile putauiſtis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quieſcentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vſque, nouarum rerũ gratia miſſę, murorum autem noui ambitus: ſeditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum inteſtinũ, quę ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ergo ab inuito patre cum mandatis triſtib. ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deſiſtere, pugnãtibus aliquandiu parcebam, ſpõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem ſeruaui confugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgẽtes bellum coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cædis veſtrę cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum acceſſiſſem, conſultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis ſanctis orabam, templúmque ſeruare, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiam pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis: & templum manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nũc me ad colloquiũ prouocatis, vt quid tale cõſeruetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihíque subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsíque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent; iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

Cap. XIII. De prœda seditiosorum & supplicio nocentioris ciuitatis

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerêtur, equęs verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero autē die Romani, vetsis in fugā ex inferiori ciuitate latronib⁹, ónia Siloā vsq; igni tradidêre

οἷας ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιῶ τε μὴ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νῦν μὴ τῶν ὅπλων ἐπήκατε, καὶ οὐδὲ ἐν ἐχθροῖς ὑποκρίνεσθε γοῦν ἱκέτας, ὦ ταλαίπωροι, τίνι πεποιθότες; οὐ γὰρ ἐμοὶ μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος; αἱ χεῖρες δὲ ὁ ναός, ὑπὲρ ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δὲ τῶν ἐμῶν ἔχετε ταύτας ψυχάς; ἐθὺ ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν οὐ μᾶλλον ἐγὼ φιλονικήσω πρὸς τὴν ἀπόνοιαν ὑμῶν. ῥίψασι δὲ τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πατὴρ δεσπότης, τὰ μὲν ἀπήκεστα κολάσας τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἡμαστῷ.

Κεφ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ἀπορρήσαντος, δέξασθαι μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδὲ ποτὲ τὸ ποιήσειν· ἔξοδον δ' ἐν τῷ τοῦτο δρᾶν τῶν ἀδιαφθόρων μὴ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπολιόρκητος γὰρ εἰς τὸν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτοῦ τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας ὁ τος, εἰ τύχοι ἁλωκότων ἐχόντες αἱρέσεις αὐτῷ προτείνουσιν νενικηκότων, κηρύξαι μὲν ἐκέλευσεν οἷς αὐτοὺς, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δέξασθαι ἐλπίζειν φείσασθαι γὰρ οὐδενὸς· ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτούς, ὅπως ἂν δύωνται· πάντα γὰρ αὐτοὺς ἤδη πρᾶξαι πολέμου νόμῳ. τοῖς δὲ σπανιστὰς ἐμπιπρᾶναι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δ' ἐκείνου μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὸν ὀφλᾶν καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προύκοψε τὸ πῦρ μέχρι τῆς Ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν ἄκραν ἦν. ἐπλήσθη δ' οἴκων τε συνωστοῦ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τὴν λοιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφ. λϛ.

ΚΑτὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τε ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν δημοτῶν ἐκεῖ συνῳκήθησαν, ἱκέτευσαν καθῆσθαι δοῦναι δέξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωργισμένος, οὐκ ἄλλαξε τὸ ἦθος, δέξιὰν δὲ τοῖς ἀδροις, καὶ τότε μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίστιν ὑπέρων παρέξοντας.

Κεφ. λζ.

ΟΙ στασιασταὶ δ' ὅτι τὴν βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δὴ ὀχυρότατα πολλοὶ τοὺς κτήσεις ἐπόθεντο, τοῖς ῥωμαίοις ἐπ' αὐτοὺς ἔστειν, καὶ τὸ συντεθραυσμένοι αὐτοῖς τὸν δῆμον πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τριακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐξώγρησαν δὲ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες δι' ὅλης, ἕωσαν σφῶν τὴν πόλιν, ὥσπερ σῶμα πᾶσιν ῥωμαίοις ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἱππεὺς ἀφέλιμόν τι αὐτοῖς σωτηρίας ὑποθήσεσθαι λέγων, αἰτεῖται σφῶν σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰρῆσθαι ἔχων, ἀρδάλᾳ τινὶ τῶν ἡγεμόνων ὡς δοκοῦντι κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸν ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τοὺς ὀφθαλμοὺς, αὐτηρὺν τῶν ῥωμαίων θεοῦ ἄγαλμα ὡς κεφαλοτομήσων. φθαὶς δ' ἐκεῖνος οἷς τοὺς ῥωμαίους ἐφυγεν, ἐφ' ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπάσατο ὁ Ἰουδαῖος. τὸν δὲ φυγόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, ἀπολέσαι μὲν οὐχ ὑπέμειναν τινες. ἀπάξιον δὲ ῥωμαίων ὄντ' τραπέντα κεῖνα, ὅτι ζῶν ἁλίφθη, τά τε ὅπλα ἀφείλετο, & τῶ τάλματος ἐξέβαλεν, ὥσπερ ἰῶν αἰσχυνοῦν θανάτου χαλεπώτερα.

Κεφ. λη.

ΤῊ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι ἐμπρήσαντες τὰς λῃστὰς ἐν τῇ κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ Σιλωὰ πάντα ἐνέπρησαν.

καὶ τὰ

καὶ τὴν πόλιν ἄσμενοι ἔβλεπον ἁρπαγῆς ἀπηλλαγμένην· ἐπὶ δὲ πᾶσι τοῖς στασιασταῖς φοβερώτατοι, εἰς χεῖρας εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν. ᾗ γὰρ αὐτοῖς μετάνοια κακῶν οὐδεμία τῇ κακίᾳ, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καὶ ὁμοῦ μὲν ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις ὑπὸ θυμοῦ φέρεσθαι δοκοῦντες τὴν τελευτὴν ἐλπίζον· περιφλεγομένῳ μὲν τῷ δήμου, καὶ καιομένῳ ἤδη τῷ ναῷ, φλεγομένῳ δὲ τῷ ἄστει, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μὲν ὅσα ἰώσηπος ἐν ἐσχάτοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς λοιπῆς τῶν πόλεως ἔκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπὼν, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, οὐδὲν τῆς χλευασθῆναι πλέον ἀπηνέγκατο· ἐπεὶ δ' οὔτε ὀμόσαι θύραζε τὸν ὅρκον ἐαυτοὺς ὑπέμενον, καὶ πολεμεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τ' ἦσαν, ἅπαντα εἰρκτῇ ἐοικότα λημῶντες πρὸς τὴν φονιδίῳ ἕδος εἶναι τὰς δεξιὰς, σιδηρᾶ ἤθμοι καὶ τὰ ἐμφερόμενα τῆς πόλεως, τοῖς ἐρειπίοις ὑπολόχων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμωμένοις. ἁλίσκοντο δὴ πολλοὶ, καὶ πάντας ἀναιρεῖτο, ἀπὸ δὲ εὐδείας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρίπτουν αὐτῶν νυκτὶ τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὲ πᾶς ζόφος ἀπωλείας τῷ λιμῷ κουφότερος· ὥς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπαλλακτὸς ἤδη τὸν ἔλεον, ὅμως προσέφερον, καὶ φονιδίουσι τοῖς στασιασταῖς ἐκόντες εἰσέπιπτον. τύραννος τὸ δὴ τῆς πόλεως, οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ ἅπας λημῶν νεκρῶν εἶχεν ἢ σίτου· καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν, ἢ δι' σίτου, ἢ δι' λιμὸν ἁπαλωλότων.

Κεφ. λθ. ΕΘαλπεν δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικὸν, ἐλπὶς ἐσχάτη τῶν ἐπόντων, εἰς οὓς καταφεύγοντες οὐ προσεδόκων ἐρρύσθησαν· μὴ δὲ τὸν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζυξάντων ῥωμαίων προελθόντες, ἐπεδρᾶσαι ἐπεχείρουν. τὸ δ' ἐπ' αὐτοῖς ἄρα ὄντας αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὸν θεὸν, οὔτε ῥωμαίους λύσειν ἐμέλλον. πανικοῦ τε γὰρ ὑπὸ τοὺς ἐπομένους πανδοῦσι, καὶ τὸ πλέον τῆς ῥωμαίων ἐστὶ προσφορᾶς, καὶ τοὺς ἐν τῇ καιομένῃ καταφεύγοντας εἰς τοὺς διώρυχας, ἐκτεινόντες αὐτοὶ δι' ὧν καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος δρεψαίμην βοτρυὸς ἁρπάζοντος, ἅμα τῷ πυρρῷ κατέπινον. διὰ δὴ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς ἐδόκουν δ' ἂν μοι μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ἐναβροδιώτητος, γε δι' σιτοδίαν καὶ τὸν νεκρῶν.

Κεφ. μ. ΚΑῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ὀχυροῦν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν ἀπροσμάχητον οὖσαν, ἐξεπίτηδες τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μηνὸς εἰκάδι χαλεπῇ δ' ἦν τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν δεῖ τὸν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐφιλαμένων εἰς τὰ προτερήματα τὸ μὲν οὖν πᾶσαν τάλαντον ἠνείκατο τὸ ἔργα καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμακα τῆς πόλεως, ἄπαρτες τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμιγὲς καὶ πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος καὶ τῆς ξυστὸν, ἐξ οὗ καὶ τεῖχος γέφυραν, καὶ τὸν σίμωνος πύργον, ὃν ὑπὸ δέμασι πρὸς ἰωάννην πολεμῶν ἑαυτῷ φέρειον. καὶ πάντας τοὺς ἡμέρας, οἱ τῆς ἰδουμαίων ἡγεμόνες κρύφα συνιόντες, ἐβουλεύσαντο πρὸς ῥωμαίους περᾶν αὐτὸν, καὶ πέμψαντες αἰδρας πέντε πρὸς τίτον, ἐκέτευον δοῦναι δεξιὰ αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐλπίσας, ὑπαναδεδέσθαι ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τὸ πολέμιον μέρος ἦσαν, ἑτοίμως μὲν, ἀλλ' ὡς κατανοήσων τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς,

A & oppidum quidem gaudebant abſumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in ſuperiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus ſecundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aſpicientes, alacri voto mortem ſe expectare dicebant, quòd peremptо populo, incenſo templo, & flagrante oppido, nihil eſſent hoſtibus relicturi. Sed tamen Ioſephus in B extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obſecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro ſalute adhortatus, nihil amplius quàm eluſus eſt: quia neque ſe tradere propter iuſiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti cuſtodia circumuallati: cædíſque inſuper conſuetudo dexteras commouebat. Diſperſi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis inſidiantes. Multi au- C tem capiebantur, omnéſque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque ſine licentia, etiã deſperata miſericordia, tamen fugerent: atque in ſeditioſos à cæde non ceſſantes, ſponte inciderent. nullúſque in ciuitate locus vacuus erat: ſed cuncta mortuos habebant, quos fames aut D latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel ſeditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, ſpes vltima ſita in cloacis: quò ſi fugiſſent, minimè inueniri poſſe arbitrabantur: ſed peracto excidio, poſt Romanorum digreſſum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat ſomnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem ſubterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis E fugientes in cuniculos deſcendiſſent, eos improbè necabant, itémque ſpoliabant. Quinetiam cibum ſicubi reperiſſent concretum ſanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter ſe illis iam rapinarum cauſa bellum, eóſque putauerim, niſi excidio præuenti eſſent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora deguſtaturos fuiſſe.

CAP. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui ludæorum ad Titum.

CÆſar autem fieri non poſſe proſpiciens, F vt ſine aggeribus ſuperiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndique loco ſitam, diſtribuit operibus militem vicesimo die menſis Auguſti. Erat autem tranſuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum eſt, circum ciuitatem vſque ad centeſimum ſtadium in priorum aggerum extructionem detonſis. Quatuor quidé legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiã erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xyſtum verſus, ac G pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro caſtello ſibi ædificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clàm cõgregati, conſiliũ de ſui tradítione cepêre: miſſíſque ad Titum quinque, vt dexteram ſibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos ſperans eſſe ceſſuros Idumæis abſtractis, quoniã belli pars videbãtur, ſerò quidẽ, verũtamẽ vitã his polli-

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerēt. Omnes autem suscipiebātur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sūt pluſquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensáq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccū, quę ad vsum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorúmque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebāt. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia: licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidē machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximū est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuasit. nam. & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erāt. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogātes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conari sunt quidē ambitu & muro, quo mœnia cīgebātur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi;

A κὴ τὺς ἄνδρας ἀπέπεμψε. Διασκοπαζομένων δ' ἀπελθεῖν, ἀνθαιρεῖ σίμων, κὴ πέντε μὲν τοὺς ἀπελθόντας πρὸς τίτον, δι' ὅτιος ἀφαιρεῖ τοὺς δι' ἡγεμονίας, ὧν ἐπισημότατος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱργνυσι. τὸ δ' πλῆθος τῆς ἰδουμαίων ἀμηχανῶν δεῖ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἐκ ἀφύλακτον εἶχε, κὴ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανεν· οὐ μὴν αὐτάρκει γε οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείστων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθορῆς ἦσαν. ἐδόκουν δ' ῥωμαῖοι πάντας, διὰ τὸ πάντα δεῖ πρόπτα τῆς προτέρων ἀμελήσαι τὸς διαγελάσαντας, κὴ αὐτοὶ κόρῳ τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι, κὴ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς δὲ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸν ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ κὴ τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τὸ τῆς προφασιομένων, κὴ ὀλιγότητι τῆς ὠνουμένων. καὶ περ δὲ προεκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως καὶ ῥᾳδίας ἐξαγάγοιεν, ἔλεως κὴ τούτους ἐδέχετο· ἐπίστευσε μὲν τοι τοὺς δεξαμενοὺς τὰ ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. κὴ τῶν μὲν ἀπεμπολημένων, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τεσσαράκοντα μυρίους, οὓς δεῖ φῆκε κατὰ σαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφ. μα.

ΕΝ δὲ ταῖς αὐταῖς ἡμέραις, κὴ τῶν ἱερέων τις θεμοῦδει παῖς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν δεξιᾶς σωτηρίας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει πρὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, κὴ παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κὴ τὸν ναὸν κειμένας παραπλησίας, τραπέζας τε, κὴ κρατῆρας, κὴ φιάλας, πάντ' ὁλόχρυσα, κὴ σκευωρίαν. παρα δίδωσι δὲ κὴ τὰ καταπετάσματα, κὴ τὰ ἐνδύματα τῆς ἀρχιερέως, σὺν τοῖς λίθοις. κὴ πολλὰ τῆς θεοῦ τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ κὴ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱερέως φινέας ὄνομα, τοὺς τε χιτῶνας, κὶ τὰς ζώνας ἐπέδωκε τῶν ἱερέων, πορφύρεόν τε πολλὴν κὴ κόκκον, κὶ θεοῦ λοίας ἀπήνεγκε τὸ καταπετάσματος· σὺν οἷς κιννάμωμόν τε πολὺ κὴ κασίαν, κὴ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, κὶ συμμίσγοντες ἐνθυμίων ἐσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ κὴ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερεὺς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτοῦ βίᾳ ληφθέντα, τὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκε.

Κεφ. μβ.

ΣΥντελεσμένων δ' ἤδη κὴ τῶν χωμάτων ἑβδόμη ἐπὶ δεκάδι μηνὸς, ἐν ὀκταήμερα ἡμέρας, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπηγωνιακότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν τὸ τείχους εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δ' ἐγκατέδυοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ διαστάντες ἐμυοῦντο τοὺς προσάγοντας τὰς ἑλεπόλεις ἐπεφέροντο δὲ κὴ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε κὴ βίᾳ, κὴ τῷ μέγιστον, δι' ὑμῶν τῶν ἀθύμων ἤδη, κὴ παρημένων. ὡς δὲ προεῤῥάγη μέσος τι τοῦ τείχους, κὴ πύργων τινὲς ὁμοῦ τοῖς κενοῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν δι' ὅλης τῆς ἀμυνομένων, δέος δὲ κὴ τοῖς τυφλοῖς ἐμπίπτει προσφόρτως τὸ αὐάγκης. φθὰν δὲ ἐφθάνομεν τοὺς πολεμίους, ἐπάρκων τὸ κὴ μετάνοιαν τοῖς φυγὴν ἦσαν. ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σεβαστοὺς, κὴ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς κὴ ξέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν ἔδ' κὴπερ ἐν τοιαυτοτάτοις τῶν μεταβολεύ. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ φειδωλότερον δραμόντες, ὥστε θαῦ τι τοὺς φρουροὺς, κὴ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

ὡς δ'

ὡς δὲ τοῖς μὲν πάλαι πιστοῖς ἐώρων οὐδαμοῦ, διέφυγον δ' ὅπῃ πῃ συνεβάλλοντο ἢ ἀνάγκη. φερομένοις δὲ, οἱ μὲν ὅλον ἀπαρράφθαι τὸ πρὸς λύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ δ' ἐμβεβληκέναι τοὺς ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη τὸ πλησίον ἐλθεῖν ζητοῦντας αὐτούς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν δὴ τῆς πύργων πολεμίους ἔλεγον πλάζοντες τὰς ὄψεις ἧς δέους, δοκοῦντες, αὐτόμολον τὸν ἑαυτῆς φρενοβλάβειαν. καὶ καθάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα, φυγῆς ἠπόρουν. ἔνθα δὴ μάλιστ' ἄν τις καταμάθοι τι καὶ τοῦ θεοῦ λύταμιν δικὴ τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τὴν ῥωμαίων τύχην. οἱ μὲν γὰρ τὸ σφέτερον, ἧς ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτούς, καὶ ἐκ τῆς πύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέ ποτ' ἁλῶναι μόνῳ δ' ἐδύνατο λιμῷ. ῥωμαῖοι δὲ τοσοῦτα ἔδει τοῖς ἀσθενεστέροις τείχεσι καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντες γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ ἕξ ἐκεῖνοι πύργοι, ὧν ἐν αὐτοτέρῳ διδηλώκαμεν. καταλιπόντες δὲ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ὅθεν χώμα μὲν εἰς τὸν ὑπὸ σιλωᾶ φάραγγα κατεφόρησαν. ὀλίγοι δ' ὀλίγων αὐαιρούμενοι ἐκ ἧς δίκης, ὥρμησαν δὴ τὸ τῆδε ἐκτείχισμα. χρησάμενοι δὲ ἧ πάλαι ἀγωνιστέως τῆς ἀσάκης, κατάγησαν γὰρ ἤδη τὸν ἰσχυὸν ἅμα τῇ δίκῃ καὶ ταῖς συμφοραῖς, ὑπὸ τῆς φρενῶν ἀσθενοῦς), καὶ συσταδὸν ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. ῥωμαῖοι δὲ τὸ τειχῶν κρατήσαντες, τάς τε σημαίας ἔστησαν δὴ τῶν πύργων, καὶ μὴ κρότου καὶ χαρᾶς ἐπαύριζον δὴ τῇ νίκῃ, πολὺ τῆς ἀρχῆς κουφότερον ἧ πολέμου τὸ τέλος δυσκόλως. ἀλλ' ὅμως τὸν τοῦ παλαιοῦ τείχους ἔνδοθεν ἐπίστευον, καὶ ἀνδρὸς βλέποντες αὐτόθεν, ἀνδρῶν ἐπόρευτο. εἰσιόντες δὲ τοῖς συναντοῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον αὐθημερόν, καὶ τῇ συμφλογόντων τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους ὑπεπίμπρασαν. πολλὰ δὲ καὶ ζώντες, ὑπὸ τοῦ σώου παρῆσαν ἐφ' ἁρπαγὴν ἥλικας ὅλας νεκρῶν καταλαμβάνοντες, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τῆς λιμοῦ πώματον. ἔπειτα εἰς τὸ ὕπαιθρον προελθόντες, κενὰς χερσὶν ὑπέστρεφον. οὐ μὴν οἰκτιζόντες τοὺς οὕτως ὀλομένους, ταὐτὸ καὶ εἰς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ ἐντυχόντα διελαύνοντες, ἀπέφραξαν μὲν τοὺς συναντοὺς νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῆς φλεγομένων σβεσθῆναι, τῆς φόνου. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες, ἐκράτουν τοῦ εἰσιέναι, τὸ δὲ τῆς πυρὸς ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' ἐπανέστησαν ἱερεσολύμοις, ἡμέρᾳ γοργοτάτῃ μὲν ὁ ἰδεῖν, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς καὶ τὴν πολιορκίαν, ὅσους ὑπὸ τῆς ἀπίστους ἀγαθοῖς κεκρημένην, πάντας ἂν ὑπέρθορεν ἰδόξειν, οὐ μὴν ἀξίαν κατ' ἄλλον τῆς τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γένεσθαι τοιούτου ἐπιγενεῖν, ὑφ' ὧν ἐσώζετο.

Κεφ. γ'. ΠΑρῆσαν δὴ τῶν εἴσω, τότ' ἄλλα δ' ὀχυρότητος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πύργους ἀπεθαύμασαν, οὓς οἱ τυραννοι καὶ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. καὶ δεῖν γὰρ τότε ναὸν αὐτὸν ὕλης, καὶ τὸ μέγεθος ἐκάστης πύξας, τόν τε ἀκριβείαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὴ οὐσεως, ἠλίκοι δ' ἦσαν τὴν λιθοτομον, καὶ ὅπῃ γ' ἐπολεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τοῦδε τοῦ ἐρυμάτων ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τὶ πρὸς τούτους τοὺς πύργους δύναντας; τότε

A cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiã propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis deliteſcunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique fine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserãtes idẽ etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraq; incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, ediderit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per dementiã deseruerãt. Cõspecta quidem earum solida altitudine, itémque magnitudine, subtilíque lapidum compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum exigerẽtur, Deo, inquit planè adiuuãte pugnauimus: & Deus erat, qui eraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad ista valerent? Tunc

quidem multa eiuſmodi cum amicis colloquutus eſt: quos verò à tyrannis vinctos in caſtellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque ſubuerteret, eas turres fortunæ ſuæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuiſſet, quæ capi non potuiſſent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat ſuperſtitum multitudo, ſolos quidem armatos Cæſar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem ſaluam eſſe. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam ſenes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templū in deſtinatū mulieribus ambitum concluſerūt. Cuſtodem autē his Cæſar appoſuit vnum ex libertis. & amicum ſuum Frontonem, qui fortunam quam quiſque meritus eſſet, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque ſeditioſos, cùm alius ab alio indicaretur occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atque formoſo eſſent corpore, triumpho ſeruabat: ex reſidua multitudine ſeptem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputādos. Plurimos autem per prouincias Titus diſtribuit, in ſpectaculis ferro & beſtiis conſumendos. Qui verò infra decimum & ſeptimum annum ætatis agerent, venditi ſunt. Iiſdem autem diebus, quibus ſecernebantur à Frontone, mortui ſunt fame duodecim millia, quibus partim odio cuſtodum non præbebatur cibus, partim ipſi victus faſtidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominū frumenti penuria.

μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα διῃλέγθη πρὸς τοὺς φίλους· τοὺς δὲ ὑπὸ τῶν τυράννων δεδεμένους οἱ καταλήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις εὗρεν. αὖθις δὲ τὴν ἄλλην ἀφαιρῶν πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον τῆς ἑαυτοῦ τύχης, ἃ συνεπολέμησε χρησάμενος ἐπιθέτοις τῇ ἀλώσει μὴ δυναμένοις.

Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος ἦν ἔτι τῶν ἀνῃρημένων, καὶ δὴ καὶ σὺν ὅπλοις καὶ μόνους μὲν τοὺς ἐνόπλους καὶ χεῖρας αἰτηχότας κτείνει, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν οἱ μὲν τῶν παρηγγελμένων τὸ γηραιὸν, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀνῄρουν. τὸ δὲ ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἑκατέρωθεν τοῦ τοναοῦ περιβόλου τὰ γυναικῶν ἐξελήλεγχον. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπηλευθερωμένων. φέρτατον δὲ τῶν φίλων, ἐπικρινοῦντα ἀξίαν ἑκάστῳ τύχην. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἐκδεχομένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐκλέξας ἐπὶ τῷ θριάμβῳ, τῶν δὲ λοιπῶν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαιδέκα ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πλείους δὲ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας διεδωρήσατο τῶν, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαιδέκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν ταῖς διαιρέσεσιν ὑπὸ τοῦ φρουροῦντος ἡμέρας ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν γὰρ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δ' οὐ προσίεντο διδομένην. ἦν δὲ τὸ πλῆθος ἰδεῖν ἐλεεινὸν καὶ σίτου.

Cap. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

Ἐτ captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehenſi ſunt, nonaginta & ſeptem millium comprehēſus eſt numerus, mortuorum verò per omne tempus obſidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuēre, ſed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem feſtum congregati, bello ſubito circumfuſi ſunt: vbi primò quidem illis peſtifera lues ex loci angaſtia naſceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui ſub Ceſtio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni ſignificare cupiens, contemnēti nationem, à pontificibus petiit, vt ſi quo modo poſſent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies feſtus adeſſet, qui Paſcha vocatur, quando à nona quidem hora vſque ad vndecimam hoſtias cædunt, per ſingulas verò contubernia non paucioru quàm decem virorum fiunt: ſolum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hoſtiarumque dē ducenta & quinquaginta ſex millia & quingentas numerauēre. Fiunt autem, vt deos epulatores per ſingulas imputemus, vicies centena ac ſeptingēta millia, ſancti omnes & puri: nec enim leproſis ſiue ſtiliginoſis, aut ſemine fluentibus, quos gonorroicos vocant, neque mulieribus menſtruo fluore pollutis, neque aliis inquinatis participare ſacrificia permittebatur: ſed nec alienigenis quidem, niſi qui religionis cauſa veniſſent. Magna verò hæc multitudo ab exteneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa eſt, & facta hominibus ciuitas bello obſidebatur.

Κεφ. μδ'

Κεφ. με'

Πάσαν

Κεφ. μς. Πᾶσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. δῆλα γοῦν τῆς φανερᾶς, οἷς μὲν αὐτῶν, οἷς δ' ἡ χεὶρ ἐλωβῶντο Ῥωμαῖοι, οἷς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις αἱ κρύπται, καὶ τοὔδαφος ἀναρρηγνύντες, ὅσους μὲν ἐντυγχάνον ἔκτεινον. ἀριθμὸν δὲ κἀκεῖ νεκρῶν πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα πᾶσι τοῖς ἐπιπίπτουσιν ὀδμὴ τῆς σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν αὖθις. τοῖς δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰς δυσβάτους τινὰς ὑπονόμους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν χρημάτων ἐν ταῖς διώρυξιν ἀθέσμιστο, καὶ πᾶσαν ἀμυθητον τινὰ ὁδὸν ἐπίει τὸ κέρδος. ἀπήγοντο δὲ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῆς τυράννου. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐσχάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπίστατο γὰρ μέν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ Ἰωάννης μὲν λιμοῦ τῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ἓν πολλάκις ὑπερφάνησε παρὰ Ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δὲ πολλὰ δυσμαχήτας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παρέδωκεν. φυλάττεται δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' Ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. Ῥωμαῖοι δὲ τὰ ἔσχατα τῆς ἄστεος ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim B multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate C luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque subuertunt.

Κεφ. μζ. Ἅλω μὲν οὕτως Ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἁρπασθη. ἀσσυρίων μὲν γὰρ ὁ τῆς αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, δηλ τούτοις συνῆρε δὲ σόσσιος ἑλόντες, ἐτήρησαν τῇ πόλει. μετὰ δὲ τούτων ὁ τῆς βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τριακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἓξ. ὁ δὲ μετὰτος κτίσας ἦν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. ἦν γὰρ δὴ τοιοῦτος. διὸ τῶν ἱερέων τε τῷ θεῷ μετὸς, καὶ τὸ ἱερὸν ἐδημιούργησε, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν μετονόμασε, σόλυμα καλουμένην μέτρον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαυίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δὲ δαυίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαῖος, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γεγενημένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐνέα. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διασπορικὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐδ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆς. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

Ca. XVIII. Hierosolymæ vrbis historia hactenus.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno post, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus perirer. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: murique tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset auditi, magnam illis ait habere se gratiam, quòd benevolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ aduersántiũ, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperiũ cuncti libenter susciperunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & de bene gestá militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine carituram: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

ΕΠΕΙ ΔΕ ΟΥΤΕ ΦΟΝΕΥΕΙΝ, ΟΥΤΕ ΔΙΑΡΠΑΖΕΙΝ ΕΙΧΕΝ Η Κεφ. α.
ΣΤΡΑΤΙΑ, ΠΑΝΤΩΝ ΤΟΙΣ ΘΥΜΟΙΣ ΕΚΠΛΙΠΟΝΤΩΝ, ΟΥ ΓΑΡ
ΔΗ ΦΕΙΣΟΙ ΤΙΝΕΣ ΕΜΕΛΛΟΝ ΑΦΕΞΕΣΘΑΙ ΔΡΑΝ ΕΧΟΝΤΕΣ, ΚΑΙ
ΛΥΕΙ ΚΩΜΑΣΑΙ ΗΔΗ ΤΕΩ ΤΕ ΠΟΛΙΝ ΑΠΑΣΑΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΝΕΩΝ
ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΕΙΝ, ΠΥΡΓΟΥΣ ΜΟΝΟΥΣ, ΟΣΟΙ ΤΗΝ ΑΛΛΩΝ ΥΠΕΡΕΙΣΗΚΕΣΑΝ, ΚΑΤΑΛΙΠΟΝΤΑΣ, ΦΑΣΑΗΛΟΝ, ΙΠΠΙΚΟΝ, ΜΑΡΙΑΜΜΗΝ.
ΤΗΛΙΚΟΥΤΟΣ ΔΕ ΟΝΤΟΣ ΟΣΟΝ ΙΣΟΝ ΕΞ ΕΙΚΟΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΠΕΡΙΕΙΧΕΝ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ, ΟΠΩΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΥΠΟΛΕΙΦΘΗΣΟΜΕΝΟΙΣ ΦΡΟΥΡΟΙΣ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ· ΤΟΙΣ ΠΥΡΓΟΙΣ ΔΕ, ΙΝΑ ΤΟΙΣ ΕΠΕΙΤΑ ΣΗΜΑΙΝΟΥΣΙΝ, ΟΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΝΑ ΡΩΜΗΝ ΕΚΡΕΨΑΣ ΟΥΤΟΣ, ΕΠΕΔΕΙΞΕΝ Η ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΝΔΡΑΓΑΘΙΑ. ΤΟΝ ΔΕ ΑΛΛΟΝ ΑΠΑΝΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΠΕΡΙΒΟΛΟΝ, ΟΥΤΩΣ ΕΞΩΜΑΛΙΣΑΝ ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΟΝΤΕΣ, ΩΣ ΜΗΔΕ ΠΟΤΕ ΟΙΚΗΘΗΝΑΙ ΠΙΣΤΕΥΣΑΙ ΑΝ ΕΤΙ ΦΑΝΑΙ ΤΟΙΣ ΠΕΡΙΣΤΑΘΟΥΣΙ. ΤΟΥΤΟ ΜΕΝ ΟΥΝ ΤΕΛΟΣ ΕΚ ΤΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΙΣΤΩΝ ΑΝΟΙΑΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΕΓΚΛΥΣΘΕΝ, ΛΑΜΠΡΟΝ ΤΗ ΠΟΛΕΙ, ΚΑΙ ΠΑΡΑ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΔΥΣΒΟΥΘΗΣΙΟΝ. ΚΩΜΑΣΑΝ ΔΕ ΦΥΛΑΚΗΝ ΜΕΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑΛΙΠΕΙΝ ΕΓΝΩ ΤΗΣ ΤΑΓΜΑΤΩΝ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ, ΚΑΙ ΤΙΝΑΣ ΙΛΑΣ ΙΠΠΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΧΟΥΣ ΠΕΖΩΝ.

ΠΑΝΤΑ ΔΕ ΗΔΗ ΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΑΣ, ΕΠΑΙΝΕΣΑΣ Κεφ. β.
ΤΕ ΣΥΜΠΑΣΑΝ ΕΠΟΘΕΙ ΤΕΩ ΣΤΡΑΤΙΑΝ ΟΣΗ ΤΟΙΣ ΚΑΤΟΡΘΩΜΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΗΚΟΝΤΑ ΓΕΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΣΙΝ ΑΠΟΔΟΥΝΑΙ. ΠΑΡΕΔΟΞΕΝ ΟΥΝ ΑΥΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΙ ΜΕΣΗΝ ΤΕΩ ΘΕΑΤΡΟΝ ΠΕΡΙΒΟΛΩ ΒΗΜΑΤΟΣ, ΚΑΤΕΣΤΑΣ ΟΣΗ ΠΑΣΗ ΤΗ ΣΤΡΑΤΙΑ ΕΛΕΓΗ, ΧΑΡΙΝ ΜΕΝ ΠΟΛΛΗΝ ΕΧΕΙΝ ΑΥΤΟΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΔΙΝΟΙΑΣ, Η ΧΕΡΜΗΝ ΔΙΑΤΕΛΟΥΣΙΝ. ΕΠΗΝΕΙ ΔΕ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΣ ΠΟΛΕΜΩ ΠΑΙΔΑΡΙΑΣ, ΩΣ ΕΝ ΠΟΛΛΟΙΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ΑΜΑ ΤΗ ΚΑΤΑ ΣΦΑΣ ΑΙΔΕΙΑ ΠΑΡΕΙΧΟΝ, ΤΗ ΜΕΝ ΠΑΡΕΙΣΙ, ΚΑΙ ΔΙ ΑΥΤΩΝ ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΑΥΞΟΝΤΕΣ· ΦΑΝΕΡΟΝ ΔΕ ΠΑΣΙΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ ΚΑΘΙΣΤΑΝΤΕΣ, ΟΤΙ ΜΗΤΕ ΠΛΗΘΟΣ ΣΤΟΛΕΜΙΟΝ, ΜΗ ΤΕ ΧΩΡΕΙΩΝ ΟΧΥΡΟΤΗΤΕΣ, Η ΜΕΓΕΘΗ ΠΟΛΕΩΝ, Η ΤΗΣ ΑΥΤΟΤΕΧΝΑΣΜΑΤΩΝ ΑΛΟΓΙΣΤΟΙ ΟΡΜΑΙ, ΚΑΙ ΘΗΡΙΩΔΕΙΣ ΑΓΕΛΕΣΤΗΤΕΣ, ΔΥΝΑΙΝΤ' ΑΝ ΠΟΤΕ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΕΤΗΝ ΔΙΑΦΥΓΕΙΝ, ΠΑΝ ΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΤΙΝΕΣ ΤΕΩ ΤΥΧΗ ΕΥΡΕΝΤΑΙ ΣΥΝΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ. ΚΑΛΟΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΦΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΕΛΟΣ ΑΥΤΟΙΣ ΕΠΙΘΕΙΝΑΙ, ΠΟΛΛΩ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΗΓΟΜΕΝΟΙΣ. ΜΗΔΕ ΓΑΡ ΕΥΞΑΣΘΑΙ ΤΑ ΤΟΙΟΥΤΩΝ ΑΜΕΙΝΟΝ ΟΤΕ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΚΑΘΙΣΤΑΙΤΟ. ΤΟΥΤΟΥ ΔΕ ΚΑΛΛΙΟΝ ΑΥΤΟΙΣ, ΚΑΙ ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΝ ΥΠΑΡΧΕΙΝ, ΟΤΙ ΤΟΙΣ ΗΓΗΣΟΜΕΝΟΙΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΑΡΧΗΣ ΔΙΑΞΟΤΟΥΣΑΣΤΑΣ, ΑΥΤΟΙ ΧΟΙΕΣΤΗΣΑΣΤΑΣ, ΕΙΣ ΤΕ ΤΕΩ ΠΑΡΟΝΤΙ ΘΕΣΠΙΣΘΕΝΤΑΣ ΑΘΛΟΥΣ ΠΑΣΤΕΣ ΘΕΣΟΙΕΝΤΑΙ, ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΥΠ' ΑΥΤΟΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΙΣ ΕΜΜΕΝΟΥΣΙ, ΧΑΡΙΝ ΕΧΟΝΤΕΣ ΤΟΙΣ ΕΛΟΜΕΝΟΙΣ. ΘΑΥΜΑΖΕΝ ΜΕΝ ΟΥΝ ΕΦΗ ΠΑΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΑΝ, ΕΙΔΟΣ ΟΤΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΣΘΑΙ ΤΕΩ ΘΕΛΟΥΤΙ ΘΕΛΗΣΑΙ, ΟΥΔΕΙΣ ΕΣΧΕ ΒΕΒΑΙΟΤΕΡΑΝ. ΤΟΙΣ ΜΕΝ ΟΥΝ ΔΙΑΦΕΡΟΥΣΙΝ ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΟΙΣ, ΥΠΕΡ ΡΩΜΗΣ ΠΛΕΙΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΕΝ ΕΑΥΤΩΝ ΒΙΟΝ ΑΡΕΙΣΕΙΑΣ ΚΕΚΟΣΜΗΚΟΣΙ, ΤΕΩ ΔΕ ΑΥΤΟΥΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥΣ ΔΙΑΦΑΝΕΣΤΕΡΑΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΩΝ ΠΕΠΟΙΗΚΟΣΙΝ, ΕΦΗ ΤΑ ΓΕΡΑ, ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΔΙΤΑΣ ΔΟΣΕΩΣΕΝ, ΚΑΙ ΜΗΔΕΝΑ ΤΩΝ ΠΛΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΕΙΝ ΤΟΥΤΟΥ ΗΓΗΣΕΣΘΑΙ ΤΕΩ ΘΗΜΕΛΕΙΑΝ, ΕΠΕΙ ΚΑΙ ΜΑΛΛΟΝ ΕΒΟΥΛΕΤΟ ΤΟΥΣ ΑΡΕΤΑΣ ΤΙΜΑΝ ΤΩΝ ΣΥΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ, Η ΚΟΛΑΖΕΙΝ ΤΟΥΣ ΑΜΑΡΤΑΝΟΝΤΑΣ.

Κεφ. γ. Ἐπὶ τούτοις οὖν ἐκέλευσεν αὐτοῖς ἐπιδεῖξαι τοῖς δεῖνα τοῦτο τεταγμένοις, ὅσον τι λαμπρὸν ἔσαν ἐν πολέμῳ κατορθωκότες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τὰ πραχθέντα, ὡς αὐτὸς ἑκάστου μεμνημένος ἢ ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνοις ἐπιτίθει χρυσοῖς, ἀδελφικά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐδίδου πεποιημένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λαφύρων ἀργύρου, καὶ χρυσοῦ, ἐδῴπτας τε, καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπέπεμπε. πάντων δὲ τῶν μεμνημένων ὅπως αὐτὸς ἑκάστου ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ πομπεῖον ἄγειν, δεῖ πολλῇ καταβαίνων δυσμικὰς ἔσπευδε τε πρὸς θυσίας δεινικίους· καὶ πολλοὶ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρισταμένου, κατασφάξας ἅπαντας, τῇ στρατιᾷ ἐξαδίδωσιν εἰς ἄγαλμα. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ἐξ ἡμέρας συνευωχίσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν ἐξαφίησιν, ἢ καλῶς εἶχεν ἑκάστῃ ἀπιέναι.

Κεφ. δ. Τῷ δικάτῳ δὲ τάγματι, τὴν τῆς Ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακήν, οἱ πάλαι αὐτοῖς ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἐστρατεύκασι, ἵνα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τοῦ δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κακίου στρατηγοῦντος ἐνέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, τῆς μὲν συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν· εἰς δὲ τὴν Μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, παρὰ τὸν Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἔτι καὶ καππαδοκίας. δύο δ' ἠξίωσεν αὐτὴν μένειν τῆς εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ὀνομαζόμενον, καὶ καταβὰς ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὴν δεῖνα τῆς θαλάττης καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις προστάξας ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφ. ε. Καθ' ὃν δὲ καιρὸν τῦτος καῖσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσέκειτο, ἐν τούτῳ πλοῖα φορτίδος οὐκ ὀλίγας ἐπλευσε, δεῦρο τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινον. ἐντεῦθεν δὲ πλοίων δεῖ ξυμπεσῶν, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ παράπλῳ πόλεις ἐπελθὼν δίκαιος αὐτὸν ἀγωνίσασθαι, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περιοῦσι, κἀκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκρον ἠπείρου, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐπρείετο τὴν πορείαν.

Κεφ. ς. Τῖτος δ' ἀπὸ τῆς δεῖνα θαλάττης καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὸν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἦλθε· συχνόν τε ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας θεατῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις βληθέντες, οἱ δὲ κατὰ πλῆθος ἀλλήλοις ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίως. ἐνταῦθα, καὶ Πέτρωνος τοῦ χιλίαρχου συλλαμβάνει ἐπεύθετο, τὸν ἡμομένην τὸν ἔσπερ.

Κεφ. ζ. Σίμων δὲ ὁ τῶν ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, δεῖ τῆς ἄνω πόλεως ἦν, ἐπὶ τῷ τείχει ἑστὼς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ ἡμομένη, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοῖς πιστοτάτοις ξυμβαλὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμοις τε, καὶ τοῖς τὰ ἱερατικὰ ὑπηρετοῦσιν τούτοις σίδηρον, ξυρόν τε ἕκαστον εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένοις, σὺν ἑαυτῷ ἅπασι καθίσαι ἐκέλευσεν εἰς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιοῦ ὄρυγμα, προυχώρουν δι' αὐτοῦ· τὰς στρατὰς δὲ γῆς ὑπαντώσας, ταύτην ὑπωρύσσοντο, ἐλπίδι τοῦ ῥᾴστερον διαπεράσαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ ποιησόμενοι τὴν ἀνάδυσιν ὑποσχέσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat.

B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimisit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit; neque ad Euphratem, vbi

C pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Melitem autem, quæ sic vocatur, misit: Hęc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuósque ibi

D asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehsione Simonis & spectaculo die natali exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præter nauigauit ciuitates inuisit, ab his cum voris exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde

E Corcyra in lapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque vbi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem careruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Goræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur

F in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emer-

G gere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem vetam non esse, rei periculum refellebat.

Vix enim paululum foſſores proceſſerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut ſtupore poſſet Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obſtupuêre, qui eum viderunt, lociſque ſuis manebant, deinde propius cùm acceſſiſſent, quis eſſet, percontati ſunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad ſe ducem vocari; ſtatimque accerſitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is tector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipſum quidem vinctum cuſtodiebat: Cæſari verò quemadmodum eſſet comprehenſus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues ſuos amarè ac tyrannicè fuerat vſus, in poteſtate hoſtium quibus maximè inuiſus erat ita Deus poſuit, non vi ſubditum eorum manibus, ſed ſua ſponte ad ſupplicium adductum: propterea quòd plurimos ipſe crudeliter interemerat falſis criminationibus inſimulatos, defectionis ſcilicet ad Romanos. Nec enim poteſt iram Dei effugere nequitia, nec inualida res eſt iuſtitia; ſed quandoque ſui temeratores vlciſcitur, & grauiorem pœnam ingerit criminoſis, cùm iam ſe liberatos eſſe crediderint, eo quòd non ſtatim luêre commiſſa. Id etiam Simon didicit, poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem aſcenſus è tetra, magnam etiam aliorum ſeditioſorum multitudinem iiſdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæſari autem maritimam Cæſ-ream reuerſo, vinctus Simon oblatus eſt. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, ſeruari iuſſit. Ibi autem moratus, fratris ſui natalem diem clariſſimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum beſtiis depugnarunt, quíque ignibus cremati ſunt, & inter ſe digladiatores periêre, duo millia quingentos exceſſit. Omnia tamen Romanis videbantur hęc licèt mille modis illi conſumerentur, minus eſſe ſupplicij. Poſtea Cæſar Berytum venit (hæc autem eſt ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus eſt, maiore vſus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia ſpectaculorum, quàm ſumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

CAP. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenſes.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitioſa pericula perpeti, concitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commiſſa. De quibus neceſſarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ poſtea geſta ſunt, conſequēti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam verſabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

A φιλίαν δι' αὐτὸν ἐπιλεγχθῆναι ἢ πάσῃ τῇ ἄλλῃ. ὀλίγον τε δεῖν μόλις περιῆσαν οἱ μεταλλάσσοντες· ἤτοι δοφὴ καὶ τοὺς ταμιευομένους, εἰ μέλλοιεν διελέγξειν. τότε δὴ τοίνυν εἰς ἀπορίαν ἀπαντῶσιν τοῖς ῥωμαίοις ὀλιγοστόμενος, λευκοὺς ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ περφυρᾶν ἐμπεπαστάδιος χλαμύδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἐδέδην, ἐκ γῆς ἀνέφαιν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοῖς ἐνδοῦσι θάμβος παρέσχετο, καὶ τῇ χάρᾳ ἐμένον, ἔπειτα δὲ ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅς τις ὄζειν ἤρετο. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδίδου σίτιον αὐτοῖς, καλεῖν δὲ τὸν ἡγεμόνα προσέπεμπε· καὶ ταχέως πρὸς αὐτὸν ἥκοντα, ἅτε τεθνεὼς ἐκεῖνος· ἔδει γὰρ ἀρχὴν τῆς στάσεως καταλέλειπτο. τὸν δὲ θρόμβος τε περὶ αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἐφύλαττε δεδεμένον, κρίσεσι δ' ὅπως τ' ἂν συνειλημμένος ἐδίδου. θύμενα μὲν οὖν εἰς δεκην τῆς κτ τῆς πολιτῶν ἀμύητος, ἐπεὶ πρεσβὺς αὐτὸς ἐνεφάνισεν ὑπὸ τοῖς μάλιστα μεμυ- C σι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, οὐ βίᾳ ἠνώμενον αὐτοῖς ὑπαγόμενον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὴν τιμωρίαν ἀφειδαλόντα, δι' ὃ πολλοὺς αὐτὸς οἰκτρῶς ἀπέκτεινε, ψευδῆς αἰτίας ὑπαφέρων τῆς εἰς ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰρ διαφθορᾷ πονηρία θεοῦ χόλον, οὐδὲ ἀδυνησίαν δίκη· χρόνῳ δὲ κἀστέρα τοὺς εἰς αὐτὸν ἁμαρτόντας, καὶ χάριν τὴν τιμωρίαν ὑπάφερεν τοῖς πονηροῖς, ὅτι κτ προσοδεύσαντα αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι, μὴ ἀδικίαν κολαζόντες. ἦγεν τοῦτο κτ σίμων εἰς τοὺς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ δὲ ἐκείνου γένεσθαι ὁδὸς, πολὺ καὶ τῆς ἄλλων ἁπάντων πλῆθος ὑπ' ἐκείνοις τοῖς ἡμέρας, ἐν τοῖς ἐπονόμοις φωραθέντας παρεκλείσεν. καίσαρι δ' εἰς τ' ἀδελφὸν ἐπανελθόντι καισάρειαν, σίμων προσήχθη δεδεμένος. καὶ κεῖνον μὲν εἰς ὃν ἐπηλεῖν ἐν ῥώμῃ σατορνίνου ἄξιον θεάματον προσέταξε φυλάττειν.

Διαζῶσαν δ' αὐτόθι τὸν ἀδελφὸν ἡμέραν ἡμέραν ὑπαρχὰς ἑορτάζει, πολὺ καὶ τῆς τῶν Καφ. ιι. ἰουδαίων πολέμου εἰς τὸν ἐκείνου τιμὴν ἀπαθῆς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐντὸς τοῖς θεοῖς τὰ θηρία μάχας, καὶ τῶν κατακριθέντων, ἐντὸς τοῖς ἀλληλοτυπίας ἀναιρουμένων, πεντακόσιοι δεῖ τοῖς δισχιλίους ὑπερβαλεῖ. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει τοῦτα, μυρίους αὐτῶν ὑπαλλυμένων τρόπος, ἐλάττων πάλαις ἦν. μετὰ τοῦτο καῖσαρ εἰς βηρυτὸν ἦκεν. ἡ δέ ἐστιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χρονιώτερον ἐποίσατο τὴν διατριβήν, πλείον χρόνον τῇ λαμπρότητι, ἢ δεῖ τὸν τε παῖδα ἡμέραν ἡμέραν, ἐντὸς τοῖς τῶν θηρείων πολυτελείας, καὶ κτ τὴν ἄλλην δίαιταν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ δὲ πᾶν ἀκμαλέστερον πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς ἐφέδρων ἀπόλλυτο.

Γενόμενος δ' ἐν συρίᾳ ἔδει τὸν καισάρειαν τῶν καὶ τοῖς Καφ. θ. ἐν αἰτιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολειπομένοις, ἔκπλη- μακτα κτ κίνδυνον ὀλίθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοῖς τῶν αἰτιοχέων ἐπεγερθείσης, δι' ἃ τε τοὺς ἐν τῇ περαίᾳ διαβολῆς αὐτοῖς ἐπιτεθείσας, κτ ὅτι τὰ προὐπηργμένα χρόνῳ προσθεν οὐ πολλῷ. ἐφ' ὧν ἀναγκαῖον ὄζει διὰ συντόμων προειπεῖν, ἵνα κτ τῶν μὴ ταῦτα πεπραγότων, δι' ἃ διακολουθοῦσι ποιήσωμεν τὴν δήλωσιν. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν κτ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρείσπραται τοῖς ἀνθρώποις. πλεῖστον δὲ τῇ συρίᾳ κτ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, διαφέρειν δὴ δεῖ τῆς αἰτιοχείας ἦν πολὺ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος,

μάλιστα

μάλιστα δὲ αὐτοῖς ἀδειαν τὴν ἐκεῖ καθίκησιν, οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς παρέχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν καταλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίηντο, πάντα τοῖς ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀνάθετες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τὸ τοῦ πλήθους ἐπηύξησαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί τε προσαγόμενοι τοῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων, καὶ καινόν τέ πῃ μοῖραν αὐτῶν ποιοῦντες. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δὲ εἰς τὴν συρίαν οὐεσπασιανὸς κατεπεπλεύκει, τὸ δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἅπασιν ἤκμαζε μῖσος, τότε δή τις ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα ἄγων τὸν πατέρα τιμώμενος, ἐν γὰρ ἀρχῇ τῆς ἐπ' ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τῆς δήμου τῆς ἀντιοχέων ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαίνων κατηγόρει, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταῤῥῆξαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παραδίδου ξένους Ἰουδαίους εἶναι, ὡς κοινωνοὺς τῆς βουλευμάτων. ταῦτα δὲ ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατέσχεν, ἀλλ' ὅτι μὲν τοὺς παραδοθέντας, πῦρ διδοὺς ἐπέλευον κομίζειν· καὶ παραχρῆμα πάντες ὅτι τάχους κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμητο καὶ τῶν Ἰουδαίων· ἐν τῷ τάχει ἐκείνους τιμωρίᾳ παραλαβεῖν, τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος παρασπάσεσθαι τὴν ὀργὴν, διὰ μὲν τῆς αὐτῆς μεταβολῆς, καὶ τὰ μεμισημένα τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθη, τιμωρίαν ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ἐπιθύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς Ἕλλησιν· ἐπίλαιε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταῦτα ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ γενήσεσθαι τοῦ μὴ θέλειν, τοὺς ἐπιβεβουλευκότας. χωμένων δὲ τῇ πύρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. ἀντίοχος δὲ στρατιώτας ἅμα τοῖς ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτῆς πολίταις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην οὐκ ἐάσων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἡμέραις. οὕτω τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐπέθηκεν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' ἀντιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένου τοῦ πράγματος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅτε τὰ ἀντιοχείας Ἰουδαίοις τῷ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δεύτερα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, δεῖν᾽ ἀφηγεῖσθαι διηγήσαντες, καὶ ταῦτα διεξέλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταφρονεῖσθαι τὴν τοῦ ἀγῶνος ἀγορὰν, ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ σκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν διεφθείρομεν. ταύτην ἀντίοχος τῆς ἔξιν Ἰουδαίων κατηγόρει· καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, οἳ καὶ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθείας, τάχιστα τῇ ἀγγελίᾳ πρὸς τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ταραχὴν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἑωρακότας. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μετὰ πολλοῦ τινὸς οἴστρου πάντες ὅτι τοὺς ἀγγελθεῖσιν ἅρμητο,

A maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: sempérque religione sibi sociantes magnam paganorũ multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recèns in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudęorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudęorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statímque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudęorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, peremptí sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc ciusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, vixque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

μόλις δ' αὐτὸν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν, νέος κολλήγας τὸν πρεσβευτὴν, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι καίσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγονότων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας κεσέννιον πέτον, ἤδη μὲν ἀπεστάλκει, σωιβαίνει δὲ παρεῖναι μηδέπω. πτοιούμενος δ' ἐπιμελῶς τοῦ ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἐξεῦρε τοῦ ἀληθῆ· καὶ τῶν μὲν τὴν αἰτίαν ὑπ' αὐτοῦ λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ἐκοινώνησεν. ἅπαν δὲ τὸ ἔργον ἐπράξαν αὐθέντου τινὲς ἀλιτήριοι, δεῖ χρεῶν ἀπάγκης, νομίζοντες εἰ τοῦ ἀρχεῖα, καὶ τὰ δημόσια κατασήσαι γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὐ δεῖ μετιόντες τὰς αἰτίας τὸ μέλλον ἐπ' ἀγαθοῖς προσδοκῶντες, ἐν φόβοις ἀληθοῖς ἐπτοήλθοσαν. τίτος δ' ὡς καῖσαρ τῆς περὶ τὸ πατρὸς ἀγγελίας αὐτῷ κομιδῇ σπουδαίως, ὅπως μὲν πολλοὶ τὰς κατὰ τοῦ ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μὴ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλοῦ χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῆς περὶ αὐτὸ φροντίδων ὡς ἥδιστον λύσασα ἀπαλλαγμόν.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediès à Romanis exceptus est.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamē quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis faciliùs & promptiùs ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque manſuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atq; odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

Ὅτε μὲν ἀσπασίως γὰρ ἔτι μὴν καὶ μετρίως ὑπόντας, πάντες οἱ κατὰ τοῦ ἰταλίαν αὐθέντου ταῖς γνώμαις προειδότου ὡς ἥκοντα, τοῦ προσδοκίαν ἐν τῷ πάντα θέλειν ἄριστα αὐτὸ νομίζοντες, καὶ πάσης αἰτίας ἐλεύθερον, τοῦ πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ κατὰ μνήμην τῶν γεγονότων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, εὐκταίον λοῦ ὑπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πολέμων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τοῦ ὑποδοχὴν, πρὸς μόνου ἠπείγοντο τοῦ τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένου. καὶ μὴν ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν τετρυχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε. τότε δὲ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπολαμβάνων, ὑπολήψεσθαι δὲ τοῦ ἄδειαν μὴ τῆς δυτηρίας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφιέμενον, μάλιστα γὰρ οὗτοι τῶν καθορωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τῆς ἀπειρίας δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι, πολλῆς μὲν αἰσχύνης αὐτοῖς ἐπιθύμουν ἀπαλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ὑπολαβεῖν ἤυχοντο. τοιαύτης δ' διοίας ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, οἷς μὲν καὶ τὰς ἀξιώσεις προὔχουσι τῶν ἀνθρώπων, οὐκ ἦν ἀνεκτὸν λοῦ ἀπομένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τῆς ῥώμης αὐτῷ προσαντυχεῖν ἔσπευδον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τις λωθήκητο τῆς ἐπιδύσεως τοῦ ἀναβολὴν, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες αὐθέντου, καὶ πᾶσιν ἀπορώτερον καὶ ῥᾴον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπιέναι, ὡς καὶ τοῦ πόλιν αὐτοῦ τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλιγανθρωπίας αἴσθησιν ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπὶ δὲ προσιὼν ἠπείγετο, καὶ τοῦ ἡμερότητα τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅλαις παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἠμοίβετο παριὼν πρὸς τὴν ἡδονὴν τῶν θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν διεγέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ὑποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἑστηκότων διωθούμενος εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς

Κεφ. ι.

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀφίξεως χαρι-
στηρίους ἐπετέλει. ξυέπιναι δ' τὰ πλήθη πρὸς δεξιάν,
καὶ κῶμοι φυλάς, καὶ φῦλα, καὶ γειτονίαι ποιούμενοι τὰς ἑστιά-
σεις, παρῆντο τῷ θεῷ ἀπ' ἐνδοντες, αὐτόν τ' ὀλίγου πλεῖστον
χρόνον εὐπατασιανὸν ὀλυμπιάδι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ,
καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, φυλα-
χθῆναι τὸ κράτος ἀπαντᾶγώνιστον. ἡ μὲν οὖν ῥωμαίων
πόλις ἔτους εὐπατασιανὸν ἑκκαιδεκάμηνι προθύμως, δι-
δοὺς εἰς πολλὰ δαιμονίαν ἐπεδίδου.

Κεφ. ιδ. ΠΡὸ δ' τούτων ἔτι τῆς χρόνων, ἐν οἷς εὐπατασιανὸς
μὲν ἐπὶ ἀλεξανδρείας ἦν, τῖτος δ' τὴν τῆς ἱεροσο-
λύμων προσήρευε πολιορκίαν, πολὺ μέρος γερμανῶν
ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλατῶν οἱ πλησίον συμ-
φρονήσαντες, κοινὴ μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέ-
θεσαν, ὡς ἐπὶ ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας.
ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἄφοδος τῆς ἀποστάσεως, καὶ
τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρῶτα μὲν ἡ φύσις, ἅσα λογι-
σμοῦ ἔρημος ἀγαθῶν, ἐς μεγάλης ἐλπίδος ἐτοίμως ῥι-
φοκίνδυνος. ἔπεισε δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας·
ἐπὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῆς δουλεύειν
βιασαμένοις ἐ μᾶλλον, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ κρατὴς
αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὸν ῥωμαίων ἀρ-
χὸν ταῖς συνεχέσι τῆς αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν
ἑαυτῇ ταραττόμενον, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰ-
κουμένης πιεσθατόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κρεμάμενον,
ἥτον σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακο-
πραγίας καὶ στάσεως κρατεῖν φήθησαν ῥᾳδίως δύνασθαι. ἐπῆ-
γεν δ' τὸ βούλευμα, καὶ ταύτας αὐτοῖς ταῖς ἐλπίσιν ἐ-
τύφουν, πλεονασμός τις, καὶ βίπλλος τῆς παρ' αὐτοῖς ὄν-
τως ἡγεμόνων, οἳ δῆλον μὲν ὡς ἐκ μακροῦ ταύτης ἐ-
φίεντο τῆς νεωτεροποιίας. ὑπὸ τε καιροῦ δ' θαρσῆσαι
προσαχθέντες, τῷ αὐτῷ γνώμῳ ἐξέφηναν. ἔμελλον
δ' προθύμως ἀρκεῖσθαι τὴν πεῖραν, τοῖς πλήθεσι
προσφέρειν. πολλοῦ δὲ μέρος ἤδη τῆς γερμανῶν τὴν
ἀπόστασιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τῆς ἄλλων ἐκ αἰ δῆλα
φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας εὐπατασια-
νὸς πέμπει γράμματα πετιλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότερον
ἡγεμόνι γερμανίας ἡνιμένῳ, τὴν ὑπατον δηδοὺς τιμὴν,
καὶ κελεύων ἄρξαντα βρετανίας ἀπίναι. προθύμως
οὖν ἐκεῖνος ὅποι προσετέτακτο, καὶ τὰ θεῖ τὴν ἀπόστα-
σιν τῆς γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνειλεγμένους
αὐτοὺς ὄλπισιν, καὶ ἀδιατάξαμένους, πολύ τε πλῆθος
αὐτῆς ἀναιρεῖ καὶ τὴν μάχην, καὶ τῆς ἀοίας παυσαμέ-
νης, ἰσόσπασε φρονεῖν. ἔμελλον δ' κἀκεῖνα μὴ θᾶττον
εἰς τοὺς τόπους ἀφικέσθαι, δῆλον ἐκ εἰς μακρὸν ὑ-
φίξειν. ἰδίᾳ γὰρ ἐφάνη ἡ θεὸς τῆς ἀποστάσεως αὐτῆς
ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καῖσαρ πυ-
θόμενος, ἐχ ὡς αὐ ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ
ἰδὼν ἔτι παντάπασι, πλικοῦτον ἀρκεῖ μέγεθος πρα-
γμάτων ἔσπευσεν. ἔχων δ' πατρόθεν ἐμφυτον τὴ αὐθρα-
σαδίαν, καὶ τελειοτέραν τὴν ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιη-
μένος, ὅτι τοῖς βαρβάροις δηδοὺς ἤλαυνεν. οἱ δ' πρὸς τὴ
φήμῃ τῆς ἐφόδου καὶ ἀπεσύντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐ-
τοὺς ἐποιήσαντο μὴ τῷ φόβῳ κέρδος διεγόμενοι, τὸ χρε-
ὶς συμφορῶν ὑπὸ τὸν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι.
πᾶσιν οὖν ὅπηδεῖς τοῖς θεῖ τὴν γαλατίαν τάξιν τὴν προσήκουσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις ἀπόστα-
ῥᾳδίως ἐπὶ ταὐτὰ παραχθῆναι, λαμπρὸς ἐ θεῖ ἔλκπος, ὅτι πρεσβύσι μὲν τῆς ἡλικίας, ἀρίπυσι δ' τῷ πα-
τρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην ἀνέζευξε.

A ipſe quidem penatibus diis aduentus ſui gratulatoria ſacra celebrauit. Vertunt autem ſe ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipſum Veſpaſianum quamplurimum temporis in Romano imperio perſeuerare, & filium eius, & qui ex his naſcerentur ſeruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Veſpaſiano ita ſuſcepto, ſtatim maxima felicitate creſcebat.

B

CAP. XXIII Domitiani geſta cõtra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò tẽpora, quibus Veſpaſianus quidẽ apud Alexandriam erat, Titus verò Hieroſolymam obſidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota eſt: quibus etiam Gallorum proximi conſpirantes, magnam ſpem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, ſuſtulit primò natura bonis conſiliis vacua, parua

C ſpe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam ſolis ſciunt gentem ſuam vi coactam ſeruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus inteſtina ſeditione turbari, omnémque his ſubditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoſcerent, hoc ſibi optimum tempus ex illorum rebus aduerſis atque diſcordiis oblatum eſſe putaue-

D runt. Id autem conſilium dabant, & hac eos ſpe decipiebant, Claſſicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentiſſimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occaſione autem inducti, ſuam ſententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortaſſe non diſſentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Veſpaſianus ad Petilium Cerealem, qui

E pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum conſulem declarauit, iuſſítque ad Britannias adminiſtrandas proficiſci. Igitur ille quò iuſſus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggreſſus magna clade affecit, depoſitáque amentia ad ſobrietatem coegit. Sed etiam ſi ille ad ea loca non peruenifſet, tamen haud multo pòſt erant ſuppljcia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus eſt Romam,

F Domitianus Cæſar hoc audito, non ſicut alter in illa ætate feciſſet (nam admodum adoleſcens erat) tantam rei magnitudinem ſuſcipere nõ detractauit: ſed à patre habẽs ingenitã fortitudinẽ & ſupra ætatẽ exercitatus, ilico tẽdebat in Barbaros. Illi aũt expeditionis fama perculſi, ei ſe permiſerunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt ſine clade priſtino iugo ſubiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rurſus vnquam

G turbarentur, Domitianus clarus atque inſignis, ætatem ſuperantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

ſupradicta verò Germanorum defectione, iiſdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm tranſgreſſi flumen Iſtrum, violenti atque ſæuiſſimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præſidiis offendêre, interficiunt: & conſularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximáſque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto, & vaſtitate Mœſiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis ſumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati ſunt. qui verò ſalui eſſe potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magiſter militum finito, etiam futuri temporis cautioni conſuluit. Pluribus enim & maioribus præſidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris eſſet impoſſibilis tranſitus. In Mœſia quidem ea celeritate debellarum eſt.

CAP. XXIV. De amne ſabbatico & triumpho Veſpaſiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuerſus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula, Iudæorum captiuis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluuium cognitione digniſſimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſiccum exhibet locum videre. Deinde quaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exoritur: atque hunc ordinem ſemper eum obſeruare pro certo compertum eſt. Vnde etiam Sabbaticus appellatus eſt, à ſacro Iudæorum ſeptimo die ſic denominatus. Ciuitaris autem Antiochenſium populus, poſtquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non ſuſtinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vſque ad tricesimum vel eo amplius ſtadium progreſſi, non modò viri, ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidiſſent, ex vtroque viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant: multíſque fauoribus exultantes, cum ipſo reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus iſtis indulſit, ſed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid ſentiret, quídve facturus eſſet, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus eſt Antiochiæ Titus, ſed continuo ad Zeugma Euphratem verſus iter contendit. Quò miſſi etiam ab rege Parthorum Vologeſo venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos viciſſet. Eáque ſuſcepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præſtolabatur, humaniſſimè paruit. Rurſus autē fortiter iiſdem inſtantibus,

A Τῇ δὲ προειρημένῃ γερμανῶν ἀποστάσει καὶ τὰς Κεφ. β.
αὐτὰς ἡμέρας, καὶ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέδραμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἀθρόοι μὲν τὸν ἴστρον ὑπερεβάθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ μᾶλλον τὸ παντὶ πᾶσιν αἰώλπιστον τῆς ἐφόδου παρασχόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ἐν ὁπλοις ῥωμαίων αἰροῦσι, καὶ τὸν πρεσβευτὴν τὸν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπατεύσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὴν δὲ ἰσοπαλεμένην χώραν ἅπασαν κατέσχον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ ἐδύνατο ἕκαστος. ὑπατικὸς γὰρ τὰ γεγυμνάσμενα, καὶ τὴν πόρθησιν τῆς μυσίας πυθόμενος, ῥούβριον γάλλον ἐπέπεμπε, δίκην δώσοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ περιόν, μὴ δίοδον εἰς τὴν οἰκείαν δίφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ὕστερον ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας φρόντισε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν ὄδον τελέως ἀδιάβατον. ὁ μὲν οὖν ἐπὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὕστερον ἔλαβε τὴν κρίσιν.

Τῖτος δὲ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν Κεφ. γ.
βηρυτῷ, καθὰ προεῖπα μικρόν. ἐκεῖθεν δὲ ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἤει πόλεων τῆς συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε συντελῶν πολυτελεῖς, καὶ τῷ ἰουδαίων τοῖς ἀχμαλώτοις εἰς ὑπόδειξιν τῆς ἑαυτῷ ἀπωλείας κατασχεύασμος, θεάτρᾳ καὶ τὴν πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἀξίαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσης ἀφωρισμένης τῆς ἀφ' ἑσπέρα βασιλείας καὶ ῥαφαναίας, ἔχει δὲ θαυμαστὴν ἰδιότητα. πολλὰ γὰρ ὧν ὅτι ῥεῖ καὶ τὴν τῶν φορέων οὐ κολάζος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐν τῇ πηγῶν ὑπολείπων, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς ἡμεμένης μεταβολῆς, ὅμοιος καὶ τὴν ἑβδόμην ἐπιδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται ἀφυλάκτων. ὅθεν δὴ καὶ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ὅτι τῆς ἱερᾶς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμης, οὕτως ὀνομάσαντες.

Οἱ δὲ τῶν αὐτοχόων δῆμος, ἐπὶ πλησίον ὄντα τῶν Κεφ. δ.
ἱππυδάνου, μένειν μὲν ἔτος τυγχὸν οὐκ ἀνεχόμενος οὐκ ὑπέμενον. ἐπεὶ δὲ δὴ τὴν ὑπάντησιν, καὶ ἑξήκοντα σταδίων ὅτι πλέον προῆλθον, οὐκ ἄῤῥεν μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ πανταχόθεν ἐθεάσαντο προσιόντα, ἀφ' ἑκατέρου δὲ τοῦ ὁδοῦ ἐκατέρωθεν ἀφεστάντες, τάς τε δεξιὰς προὔτειναν προσαγορεύοντες, καὶ παισὶν ὑπεφημίσμασι χρώμενοι συνεπέστρεφον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ πάσης ἅμα τὰς εὐφημίας δίπτοις ἐκβαλεῖν τὴν πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τῖτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐδίδου πρὸς ταύτην τὴν δίπτοιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῷ λεγομένων ἐπῆκουεν, εἴτ' ἀδήλῳ ἦ τὸ τί φρονεῖ, καὶ τῇ ποιᾷ, πολὺ καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐ δὴ γὰρ ἐπέμενεν ἐν αἰτοχοίᾳ τῖτος, ἀλλ' εὐθὺς ὅτι τὸ ζεῦγμα τὸ καὶ τὴν εὐφράτην συνέτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, ἐξ ἁρμάτων παῖδων βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅτι τῇ καὶ τῷ ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, καὶ κεῖθεν εἰς τὴν αὐτοῦ χάραν ἐπανέρχεται. τῆ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ αὐτοχόων πολλὰς πεποιημένοις δίκας ἐλθὼν εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων καὶ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

ἀδσαι τῆς πόλεως τοὺς Ἰουδαίους, δύσκολον ἐποιήσατο τὴν ἀπόκρισιν, εἰπὼν· ἀλλ' ἦγε παρ' ἐμοὶ εἰς ἐμὲ ἐκβαλεῖν ἐκέλευε τοὺς Ἰουδαίους, οὐδένα, καὶ δέξαιτ' ἂν οὐδεὶς αὐτοὺς ἐπὶ τόπος. ὅτι δ' αὐτίκα ὠμὴ αἰτησις ἔφαινον) δῆσιν, ἀ προτέρας ἁμαρτόντες. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἀξίωσιν ἄλλοις ἀφελεῖν αὐτὰ, ἐν αἷς ἐγκαπτῶν τὰ δικαιώματα τῶν Ἰουδαίων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο πᾶσι ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα κατὰ χώραν τοῖς ἐπ' αὐτοκράτορος Ἰουδαίοις ὡς προτέρων ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο.

Κεφ. ιε. Καὶ κατὰ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελθὼν, καὶ τὴν λυπρὰν ἐρημίαν βλέπων ἀφ' ὑψηλοῦ τῆ ποτὲ τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρριμμένων κατασκαφῶν μάτην, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς μνήμην βαλλόμενος, ἀκτίμητε τῆς πόλεως ἔλεγεν, οὐχ ὥσπερ ἄλλος αὖτις αἰτῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην εἶλε κατέβαλε, ἀλλὰ πολλοῖς ἐπαχθόμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ὑποστάσεως ὑπάρξαι, καὶ ταύτην ὅτι τῇ πόλει τὴν τιμωρίαν ἠμύνατο ἀδικησάσαν. οὕτως ἔκδηλος ἦν εἰ καὶ ἐθελήσας ἂν τὰ συμφορᾶς τῶν κολασθέντων ἡμύνατο τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἐλευθεριότητα, τὰ δ' πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως, ἔτι καὶ τοῖς ἱερεπίοις οὐκ ὀλίγον μέρος ἀνελείπετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ ῥωμαῖοι· τὰ πλεῖα δ' ἐκμενύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀπηργάζετο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κατηγμένοι πρὸς τὰ ἀδήλους τὸ πολέμου τύχας, καὶ γῆς ἀποκρυψάμενοι εἶκασαν. πάντες δ' τὸν προκειμένην ποιούμενος πορείαν ἐπ' αἴγυπτον, καὶ τὸν ἔρημον ἢ τάχιστα διήνυσας, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν· καὶ πλὴν ὅτι τῆς Ἰταλίας διηγωκὼς, δυοῖν αὐτῷ ταγμάτων συμπολεμηθεῖσιν, ἑκάτερον ὅπου περ ἀφίκετο πάλιν ἀπέστελλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς πανονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῷ αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τῶν τε ἄλλων ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἄνδρας ἐκλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, προστάξαι εἰς τὴν Ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ προαγαγεῖν.

Κεφ. ιε. Τοῦ δὲ πλοῦ δι' αὐτῷ καὶ νοτοῦ αὐτοῦντος, ἐμπίπτουσι μὲν ἡ ῥώμη ἐπὶ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ὅτι τὸ πατρὸς. λαμπρότατον δὲ τῶν πάντων, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντᾷ καὶ ἀγόμενος. τῷ δὲ πλήθει τῷ πολιτῷ, διαμονὴν τινα τῶν χαρᾶν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἐξ ὀφθαλμῶν ἐν ταυτῷ γεγονότας. οὐ πολλῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα καὶ κοινὸν ἄγωσιν νῦν ὅτι τοῖς κατορθωμένοις ποιήσασθαι θέαμα, καὶ πρὸ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἕδρα ὑφισταμένης. ἐπεδείκνυτο δὲ θέσις ἦν τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἐμέλλεν ἡ πομπὴ ἀγήσεσθαι τῷ θριάμβῳ, οὐδὲς οἶκοι κατελέλειπτο, τῆς ἀμείζου πλήθους ἐν τῇ πόλει. πάντες δὲ ὅπου καὶ σῖται μόνοι ἦσαν προελήλυθότες, τοὺς τόπους κατειλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθαλμοῖς μόνοις εἰς πάντων ἀναγκαίαν καταλιπόντες. ἡ δὲ ἑρατοποιοῦ πάντος ἐπὶ νύκτερ καὶ λόχοις καὶ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι προεξεδέδοτο, καὶ δεῖ δύσις ὄντος, ἐν τῷ αὐτοκρατορίῳ βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πλησίον τοῦ ἱεροῦ ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τὰ πρώτα ἐκεῖνοι οἱ αὐτοκράτορες. ἐνδὲ ἡ αὐτὴ ἀρχομένου ἤδη τοῦ ἑωθινοῦ ἐκ τῶν πυλῶν, ἐξῆσαν μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφυρᾶς δὲ ἐσθῆτας περιβεβλημένοι, καὶ ἐλαίῳ τὰ σώματα διαπεφυκότες.

A & crebro poſtulatibus expelli ciuitate Iudæos, ingenioſè reſpondit, patriam eorum dicens quòd expellendi fuerant interiiſſe, nullúmque iam eſſe locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem ſeſe conuertunt Antiochenſes, quòd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus inciſa eſſent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem ſtatu relictis omnibus, quæ habebant a-
B pud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cùm ad Hieroſolymam veniſſet, triſtémque ſolitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, diſiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miſerabatur excidium ciuitatis, non ſicut alius feciſſet exultans, quòd talem ac tantam funditus excidiſſet, verùm multa impreçans ſeditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferte coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem ſuam voluiſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars
C in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, autum atque argentum, aliáque inſtrumenta precioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa velociter ſolitudine,
D peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm ſe duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remiſit: quintam quidem in Mœſiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero ſeptingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præſtantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto,
E ſimiliter quidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque ſuſcepit. Multitudini autem ciuium diuinam quãdam lætitiam ſuggerebat, quòd videbat in vnum tres conueniſſe. Non multis autem diebus pòſt, vnum communem triumphum ob res geſtas agere ſtatuêre,
F quamuis vtrique ſenatus proprium decreuiſſet. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tã infinita ciuitatis multitudine domi remanſit. Omnes autem cùm exiſſent, loca vbi tantum ſtare poſſent occupauerant, quantus ſpectandis imperatoribus modus ſufficeret, conceſſo neceſſario tranſitu. Cũcta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta nõ palatij ſuperioris, ſed
G prope Iſidis templum (ibi enim principes nocte illa quieſcebant) prima iam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro quidẽ coronati, amicti verò patria veſte purpurea: & ad Octauianas ambulationes tranſeũt.

Ibi enim ſenatus,& ducum proceres,& honorati equites,eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statímque eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans.Illi autem inermes erant,in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent,ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium,quod his ex more ab imperatore parari ſolet,dimittit.ipſe verò ad portam recedit,quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur,nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus.Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt,in omnibus, quæ quiſque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus,qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quæſita ſint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti auríque nec non eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari,alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia:gemmæ autem clariſſimæ tam multæ, aliæ coronis aureis,aliæ aliis operibus inclusæ traductæ ſunt,vt appareret fruſtra nos earũ vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiã ſimulacra,quæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretioſa materia.Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ ſingula portaret magna hominum multitudo,purpureis veſtibus atque inauratis ornata.Ipſi etiã qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti,præcipua & mirabili ornamentorũ magnificentia culti erant. Inſuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtiũ natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant.multa enim in tertium nidum quartúmque ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari quipolloïs δὲ χρυσὸν ἐξενήνεκτο, καὶ χρυσοῦς ἐλέφας ὑπὸ δαπάνης ἅπασι ἐκπεπόνητο. δὲ πολλαὶ μιμήσεων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεταβεβηκώς, ἐναργεστάτην ἑαυτὸν παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲν διδυ-

A ἐνταῦθα γὰρ ἦν βουλή, καὶ τὰ τέλη τοῦ ἀρχόντων, ἔς τε δὲ τοῦ τιμήματος ἱππεῖς, τῶν ἄφιξιν αὐτοῦ αὐτόθεν. πεποίητο δὲ βῆμα ἔμπροσθεν τοῦ νεώ, ἔφεστῶσι αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτῷ κειμένων· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθέδησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν διθύρως ἐπευφήμει, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας δόντες ἅπαντες. χαλκαῖ μὲν χερὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσιν στεφανωμένοι δάφνης. λεξάμενος δ' αὐτοῦ τὴν δεήσεως ἐπαγωγὸς, ἔτι βουλομένων λέγειν, τὸ τῆς σιγῆς ἐπέσεισε σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης αἰφνίς, καὶ τῷ σκεπάσματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἀπακαλυψάμενος δεηθεὶς ἐπρίατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ὑξάλοις. μετὰ δὲ ταῦτας, εἰς κοινὸν ἅπασιν εὐαγωνίους βοηθεῖα δεηθείς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ὅτι τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος δέξεσθαι. αὐτὸς δὲ τὸν πύλιν αὐτὸς εἰσῆλθεν, τὴν ὁδὸν τὴν πομπεύσιμον ἣ αὐτῆς ἀεὶ τοὺς θεσμοὺς, τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ τυχεῖν. ἐνταῦθα ξοφῆς τὸ εὐσταπολούντας, καὶ τοὺς θεσμικοὺς ἐδῆτας ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παεισδυομένοις τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὴν θεσμὸν δὲ τοῦ θυσιῶν δεξιολαβίοντες, ὅπως εἰς τοὺς πλείστους ἡ θέα ῥάων.

Μέγαθος δὲ καὶ τὴν ἀξίαν εἶπεῖν τοῦ θαυμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοφρόνως ἐν Κεφ. ἅπασιν, οἷς αἱ τις ἐπινοήσειε, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀγαπήσειεν. χαίδον γὰρ ὅσα τοῖς πώποτ' αὐθεφόποις εὐδαιμονήσασιν ἐκτήθη καὶ μέσες, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαστὰ καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ἤδη τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας ἤλεξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδέαις κατασκευασμάτων ἦν ὁρᾶν, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ νομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς αὖ εἴποι τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐν πορφύρεις ὑφάσμασι τῆς ἀγανωτάτης φερόμενα, τὰ δ' οἷς ἐκείνη ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε ὑφαρπεῖς, εἰ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, ἔσοὖ τοι παρελήλυθησαν, ὥς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τούτων πάλαιον ὑπειλήφαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ θεῶν ἀγάλματα τοῦ παρ' αὐτοῖς, μεγέθεσι θαυμαστὰ, καὶ καὶ τῶν τέχνῃ ἐμπαρέργως πεποιημένα. τούτων ἦν ὅτι μὲν τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρῆντο, κόσμον οἰκείων ἁπάντων ἐσκευασμένων. ἦν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἅπαντα τούτων εὐθέφοπον πλῆθος, ἀλουργαῖς ἐσθήσεσι καὶ ἁλουργοῦς κεκοσμημένον. οἵτ' εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, ἁλισθέντες, ἐξάρτυτον εἶχον καὶ καταπλητικὴν αὐτοῖς τ' κόσμου τὴν πολυτέλειαν. δεῖ τοὺς ἐδὲ τῆς αἰχμαλώτων ἦν ἰδίαν ὄχλον ἀκόσμητον· ἀλλ' ἡ τῆς ἐδῆτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆ τ' ἀπὸ τῆς κακώσεως τῆς σωμάτων ἀσχήμονος, ἐκλαπὲν τῆς ὄψεως θεῦμα ἦ ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἢ τ' φερομένων πηγμάτων κατασκευή. καὶ γὰρ μέγεθος ἦν δοῦναι τῆ βαλαίᾳ τῆς φορᾶς ἅπαν ἀπησπασταί. εἰσφορὰ γὰρ αὐτῆς καὶ τεχνίεσφα πολλὰ πεποίητο καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ δεῖ τ' κατασκευῶν ἦν ἐδήνας μεῖ ἐκπλήξεως καὶ γὰρ ὑφάσματα

διδυ-

δυδαίμονα δημοσίᾳ, ὅλας δὲ φάλαγγας στενο- A dem fortunatiſſimam terram, totas verò interfici acies hoſtium: & alios fugere, alios captiuos duci: muróſque excellentes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum ciuitatum mœnia diſturbari, exercitúmque intra muros infundi cædíſque omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces: ignémque templis immiſſum, ædiúmque ſuper dominos poſt multam vaſtationem euerſiones: atque amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, B neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata capta ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reC perta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri cõſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formam ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt D hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hęc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autẽ adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignúmque ſpectari exhibés equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò poſtquam ventum eſt, conſtitêre. Erat autẽ vetus mos patrius, operiri donec ducis hoE ſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Giorę, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forũ trahebatur, quo eũ ſimul cædèrent qui ducebant. Lex autẽ Romanis eſt, ibi necare criminũ reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatũ eſt, omniúmque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauêre. híſque ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatium receſsêre. Et alios quidem epulis ipſi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diẽ vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & ſpei bonę pro felicitate principium. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templũ ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effeG ctum eſt. Magna enim diuitiarũ largitate vſus,

Κεφ. ιε. ΗΝ δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅτε τὸν νεὼν τοῦ καπιτωλίου Διὸς, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἐπὶ γὰρ τοῦ παλαιοῦ πάτριον ἦν μένειν, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σήμων γὰρ ἦν ὁ γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς, εἰς τὸν ὅτε τῆς ἀγορᾶς ἐσύροντο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων. νόμος δ' ὅτι ῥωμαίοις ὅπου κτείνειν τοὺς ὅτε κακουργίας θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχειν, καὶ πάντες ἐψήφισαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ὅτε ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες δαῖταις, ἐπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοῖς μὲν, αὐτοῖ θεοὶ δαῖτα ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, δαψιλὴς τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν παρασκευαί. ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑορτάζει, ὑπνίκιον μὲν, τῆς τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴ δὲ τῶν ἐπὶ τῆς δυδαμονίας ἐλπίδων.

Κεφ. ιθ. ΜΕτὰ δὲ τοὺς θεάμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρείττων δαπάνης ἐτετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

dem fortunatiſſimam terram, totas verò interfici acies hoſtium: & alios fugere, alios captiuos duci: muróſque excellentes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum ciuitatum mœnia diſturbari, exercitúmque intra muros infundi cædíſque omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces: ignémque templis immiſſum, ædiúmque ſuper dominos poſt multam vaſtationem euerſiones: atque amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata capta ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri cõſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formam ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hęc Veſpaſianus prior ibat, & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autẽ adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignúmque ſpectari exhibés equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò poſtquam ventum eſt, conſtitêre. Erat autẽ vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Giorę, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forũ trahebatur, quo eũ ſimul cædèrent qui ducebant. Lex autẽ Romanis eſt, ibi necare criminũ reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatũ eſt, omniúmque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauêre. híſque ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatium receſsêre. Et alios quidem epulis ipſi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diẽ vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & ſpei bonę pro felicitate principium. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templũ ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effectum eſt. Magna enim diuitiarũ largitate vſus,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud tantum collecta ac depoſita ſunt, quorum viſendorum ſtudio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios ſitum eſſet, videre cupientes. Hic autem repoſuit etiam quæ Iudæorum fuerant inſtrumenta, his ſe magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita ſeruari præcepit.

ἐπὶ ἢ τοῖς ἄκροις καταρθωμένοις, γραφῆς τε καὶ πλαστικῆς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν τῶν σωμάτων ἢ κατετίθη, δι' ὧν τὴν θέαν αὐθέντοι παρέσχεν ἐκ πάσαν ἐπλανᾶτο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἦν κείμενον, ἰδεῖν προθυμούμενος. αὐέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνοῦμενος ἐπ' αὐτοῖς. ἦν γὰρ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τοῦ σηκοῦ καταπετάσματα, φρουρὰν ἐπὶ τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένους φυλάττειν.

CAP. XXV. Herodiõ & Macherus à Basso captus.

IN Iudęam verò legatus miſſus Lucilius Baſſus, ſuſcepto à Cereali Vetiliano exercitu, caſtellum quidem Herodion cum præſidio deditione cepit. Pòſt autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuiſi erant, & legione decima bellum inferre Macharunti ſtatuit. Valde enim neceſſarium videbatur id excindi caſtellum, ne multos ſui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & ſalutis ſpem habitatoribus certam, & aggredientibus hæſitationem atque formidinem, natura loci præſtare maximè poterat. Nam ipſum quidem quod muro cinctum eſt, ſaxoſus eſt collis, in proceram altitudinem ſurgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: ſed ne vel accedi poſſet eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non poſſet: nec tranſire erat facile, nec aggeſtu vlla ratione compleri poſſibile. Nam ea quæ ab Occidente ſecat vallis LX. ſtadiis diſtenditur, vnde Aſphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipſe Machærus altiſſimo vertice ſupereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem ſupradicta cingunt, ſimiliter verò ſunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente eſt, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerſo Machærunti poſito terminatur. Ea loci natura perſpecta rex Alexander, primus in eo caſtellum communiuit, quod poſtea Gabinius bello cum Ariſtobulo geſto depoſuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura viſus eſt, & conſtructione tutiſſima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè ſitus eſt, eorum fines proſpectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipſam ferebat aſcenſus. Quin & circa ipſum verticem rurſus murum ædificauerat, turrésque in angulis ſexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam ſtruxerat, magnitudine ſimul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò ciſternas recipiendis aquis abundéque ſuppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa ſitu locis expugnabile fecerat, ipſe manu ſtructis munitionibus ſuperaret. Inſuper enim & ſagittarum multitudinem machinarúm repoſuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus poſſet magnæ

Κεφ. κε.

Εἰς ἣ τὴν Ἰουδαίαν, πρεσβευτὴς Λουκίλλιος βάσσος ἐπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου Οὐετιλιανοῦ παραλαβὼν, τὸ μὲν ἐν τῇ Ἡρωδίῳ φρούριον πρώτον προσηγάγετο μετὰ τῆς ἐκείνου φρουρᾶς. μετὰ ταῦτα δὲ πᾶσαν ὅσην ἐν στρατιωτικὴν συναγαγὼν, πολὺ δὲ ἐν μέρει διῃρημένον, καὶ τὴν τακτικὴν τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἐν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ ὄχλῳ τινὶ ἐγγένηται πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ὑπιοῦσιν ὄκνον καὶ δίος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἐν ἐκατοπάτῃ.

Κεφ. κα.

Ἀπὸ μὲν γὰρ τὸ περιεχόμενον, πέτρωδης ὄγθος ἐστὶν, εἰς μῆκος ὑψηλὸς ἐγηγερμένος, ὡς εἶναι καὶ δόξαι τῶν δυσχειρώτων. μεμηχάνηται δ' ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσυνόπτοις ἐχούσαις τὸ βάθος ἀπεριτάφρευται, μήτε περαθῆναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χαλεπῶς παντάπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπερίας ἀπειρύκουσα, ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα σταδίους ἐξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιουμένη λίμνην. καὶ τοῦτο μέν, καὶ αὐτὸς ὁ Μαχαιροῦς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ἐξαίρουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπουσαι τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἶναι ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς ἢ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν ὀργυιῶν πήχων· τέρμα δ' ἔγνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροῦντος. παύτῃ τε τόπου καταδὺν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, περίτος ἐπ' αὐτῷ τεχίζει φρούριον, ὃ μετὰ ταῦτα Γαβίνιος Ἀριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. ἡνίκα ἢ βασιλεύοντι, πάντες ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα καὶ διὰ τὴν Ἀράβων γειτνίασιν. καίτοι γὰρ ἐν ἐπικαίρῳ πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἐπιβλέπων. μέγα μὲν οὖν τόπον τύχαι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατέπηξεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀκρόφρεαν. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν αὖθις κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ τῶν γωνίας ἑκατὸν ἐξήκοντα πήχων αὐξησε, μέσον δὲ τὸ περίβολον, βασίλειον ὠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τὴν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς πέτρας κατεσκεύασεν, ὅπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθεὶς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκείνου τοῦ τόπου δυσπάλαιστον ἐκβάληται τὰς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε δὲ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν ἐπινόησεν ἑτοιμάσασθαι τὸ ἐκβιάζειν δυνάμενον τοὺς ἐνοικοῦντας μηδέ-

μηκίσης πολιορκίας καταφρόνησιν.

Κεφ.κϛ. Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῷ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἐδέμιας ὕψει καὶ πάχει ἀπελείπετο. λόγος δ' ἦν ὑπὸ τῶν περὶ Ἡρῴδην χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, κἂν ὁπλοτέρου ἴσως ἐμμεῖναι ὀξυκόπτῳ δ' ὑπὸ τῶν ἁλόντων τὸν τόπον Ἰουδαίων.

Κεφ.κζ. Τῆς φάραγγος δ' ἣ κύκλῳ τὴν ἄκρον ἀφειλούσης τὴν πόλιν, Βααρὰς ὀνομάζεται τις τόπος, φυὴ τὴν ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ· αὕτη φλογὶ μὲν τὴν χροιὰν ἔοικε· καθ' ἑσπέραν δὲ ταῖς ἀστραπτούσαις ἀπαστράπτουσα· τοῖς δ' ὀρύττουσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν ὑπεξελθοῦσα· ἀλλ' ὑποφεύγει, κἂν οὐ πρότερον ἕπηται πρὶν ἂν τῆς οὔρου γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χυθῇ κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁλοῦσι προδήλως ὄζει θανάτου, εἰ μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἐπενεγκὼν μόνην τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χειρὸς ἀπορρίψειεν. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ὅτι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν διορύττουσιν, ὡς ἂν τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς δεδεμένου κύνα, κἀκείνου τὸν δήσαντα συνακολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀναπηδᾷ ῥᾳδίως. θνήσκει δ' οὗτος ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τὸ μέλλοντι τῷ βοτάνῃ αἱρήσεσθαι. φόβος γὰρ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδυνίων, ὄζῃ μίαν ἰσχυὰ διαφορὰν ἔχουσα. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρόν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὕτη ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

Κεφ.κδ. Ῥέουσι γὰρ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τὸν τόπον, πολὺ τῷ γεύσει ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γάρ αὐτῶν πίνειν εἰσὶν, αἱ δὲ γλυκύτητος ὕδατι ἀπολείπουσαι. πολλαὶ δὲ καὶ ψυχραὶ ὑδάτων ἀναδύσεις, οὐ μόνον ἐν ταπεινοτέροις χαμαιλωτέροις πηγαὶ παρ' ἀλλήλοις ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς αὖ καὶ μᾶλλόν τις θαυμάσοι· ἄπλαστον γὰρ τὸ πλησίον ὀρᾶν κοιλότητι μὴ οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ δὲ περιέχουσα ἀπεπόμενον. ταύτης ἄνωθεν ὕσταται μασοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄντλος πηγὴν, ἄντλος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἱ μισγόμεναι, ποιοῦσι λουτρὸν ἥδιστον, παντοίων τε νοσημάτων πολλῷ δὲ μᾶλλον ἀνδρῶν ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θείου, καὶ συμπρίας μέταλλα.

Κεφ.κε. Βάσσος δὲ πάντα περισκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν προσοδον, χώννυσι τῷ φάραγγι τῷ πρὸς τὰς ἀναταλαῖς, καὶ τῷ ἔργῳ ἐπῆκτο, σπουδὴν ποιούμενος ἧ τάχος ἐξαρᾶν τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπολειπόμενοι τῶν Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν ἔξωθεν διαχειμένων, ἐκείνους μὲν ἐν ἀγκῶνι ὄχλον ἄλλως εἶναι νομίζοντες, τὸ τῇ κατὰ πόλει φυλακῇ μένειν, καὶ τοὺς κινδύνους προσκαθέζεσθαι. τὸ δ' ἀσφαλὲς αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τάξεσι γὰρ ἀφίσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσαι. πεῖρα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὲρ τοῦ διαφυλάξασθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο ταῖς ἐξόδοις ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὶ δὲ τῶν ῥωμαίων ἀνῄρουν.

A obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel cellitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: manifisétque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis nō est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, cósque necantia quibus subuenB tum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, propF petans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere: Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum G tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebãt.

ſemper autem vtriſque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, ſi incautiores aggrederentur: in aggere autem poſitis, ſi improuiſum excurſum eorum bene ſepti armis exciperent. Sed non is erat finis obſidionis futurus. Res autem quædam fortuitò geſta, inopinatam caſtelli tradendi neceſſitatem Iudæis impoſuit. Erat inter obſeſſos iuuenis & audacia ferox, & manu ſtrenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excurſibus nobilis, multos egredi aggeſtúmque prohibere cogitans, & in præliis ſemper grauiter Romanos afficiens: audaciáque ſua ſocios proſequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuùm diſceſſum efficiebat nouiſſimus recedendo. Itaque diſcreta quodam die pugna, & vtraque parte digreſſa, ipſe tanquam deſpiciens omnes, exiſtimans neminem tunc hoſtium prælium exceprurum, extra portam remanſit: & in muro ſtantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex caſtris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo ſperaſſet, impetu facto cum ipſis eum armis repente correptum, cùm hoc viſo ſtantes in muro ſtupor teneret, in caſtra Romanorum traduxit. Poſtquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto conſtitutum, vt ex ciuitate conſpiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit caſus iuuenis, vniuerſáque ciuitas in fletu erat & queſtibus, vnius viri clade percuſſa. Id vbi Baſſus animaduertit, conſiliorum aduerſus hoſtes hoc principium ſumpſit: corúmque miſerationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius ſalute caſtelli traditionem facerent, quod ſperauit adeptus eſt. Nam ipſe quidem, velut mox Eleazarum ſuſpenſurus, crucem defigi iuſſit. ea verò conſpecta, maior caſtellanos dolor inuaſit, & vlulando querebantur, intolerabilem eſſe calamitatem vociferantes. Tũc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel ſe deſpicerent, mortem miſerrimam ſubituros, ſibíque ipſis ſalutem præberent, poſtquam iam ſubacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius ſermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numeroſa cognatione genus ducebat) & contra ingenium ſuũ miſericordia victi ſunt: & quibuſdam celeriter miſſis colloquebantur, caſtelli traditionem facere petentes, ac reddito ſibi Eleazaro, ſine metu dimitti. Cùm autem his aſſenſus eſſet dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita ſeparatim cum Iudæis cognita pactione, ipſi clàm nocte aufugere ſtatuêre. Cùm verò portas aperuiſſent, ab his qui deditionem promiſerant ad Baſſum nuncius venit, ſiue inuidia ſalutis eorum ſiue formidine, ne eorum fugæ cauſam ipſi præſtarent. Sed fortiſſimi quidem fugientium, qui præceſſerant, euaſêre. reliquorum autem viri quidẽ mille ſeptingenti perempti ſunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ δὲ τῷ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεβάδιζεν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ πρὸς ἀφυλακτοτέρους προσπέσοιεν. τοῖς δὲ τῶν χωμάτων προκαθημένοις, εἰ τὴν ἔκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο παφεσκευάσμένοι. ἀλλ' οὐκ ἐκ τούτου ἔμελλε γίνεσθαι τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, ἔργον δέ τι προσῆκε ἐκ συντυχίας ἀθρόον, τὴν προκοπὴν τῷ φρουρίῳ τῷ ἀνάγκην ἐπίσπουσαν τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν δέ τις τῶν πολιορκουμένων νεανίας τολμηρὸς τὰ θρασύς, καὶ τὴν χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γενόμενος δὲ ἐπὶ τῶν ἐκδρομῶν ἐπιφανὴς, τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τῷ χώσιν ἐδυσκόλαινε, καὶ τὴν μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοῖς ῥωμαίοις ἐξεπονήκει. τοῖς δὲ συὼ αὐτῷ τολμηταῖς ἐπικρέμασθαι ῥᾴδιον μὲν τῷ φεύγειν παθόμενον, ἀκίνδυνον δὲ παρέχειν τῷ ἀναχώρησιν, τὴν τελευταίαν ἀσφάλειαν. καὶ δή ποτε τῆς μάχης ἐξικνουμένης, καὶ γενομένης ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἐπὶ τὰ ἐρύματα, καὶ νομίζων οὐκ ἄν ἔτι τὴν πολεμίων οὐδένα τότε μάχης ἄρξειν, μόνας τὴν πύλην ἔχων, τοῖς ὑπὸ τῷ τείχους ἐπιλείπει, καὶ πᾶς πρὸς ἐκείνους τῷ ἐξόδου ἐλῦ. ὁρᾷ δὲ αὐτὸν τῷ ῥωμαϊκοῦ τις στρατιώτου ῥοῦφος ἡλίου αἰγύπτιος, καὶ μηδενὸς αὐτῷ προσδοκήσαντος, ἐξαίφνης ὑπερθραμὼν, συὸ αὐτοῖς ἀράμενος αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατῆλθε τοῖς ὑπὸ τὴν τειχῶν ἱδόντας ἐκπλήξις, φθάνει τὸν ἄνδρα μεταθεῖς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. τῶν δὲ στρατηγῶν κελεύσαντος γυμνὸν ἐξελαθῆν αὐτὸν, καὶ καταστήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑπορβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους τὸ ἔλεος τῶν νεανίου παθὸς συνέχυν. ἀθρόα δὲ ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφορᾶν. τοῦτο συνιδὼν ὁ βάσσος καὶ τὴν πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουλόμενος αὐτὸν ὑπὸ τείνειν τὸ ἔλεος, ἵνα βιασθέντες αὐτῇ τῆς σωτηρίας τὸν δρὸν ποιήσωνται τῷ φρουρίῳ σφάλεσιν, ἐλπίδος οὐ μικρᾶς τὸν. ὁ μὲν γὰρ σφοδρότατος κατασπεύσαι σταυρὸν, ὃς αὐτίκα πρεμᾶν τὸν ἡλέαζαρον. τοῖς δ' ἔνδον τῷ φρουρίου τοῦτο θεασαμένοις, οὐδὲν τὸ πλέον ἐφοβήθησαν, καὶ διωλύγιον αὐφίεσαν, ἀκ ἀναχωρεῖν ἐᾷ. τὸ πᾶσα βοῶντες. ἐπεὶ δὲ τέλος ἡλέαζαρος ἐκέλευσε αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν ἐλεεῖσθαι ὑποφεύγοντα θάνατον ἑαυτῷ οἴκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τῷ σωτηρίαν ἐμποδὼν τῇ ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ τῇ τύχῃ, μὴ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους καταπλώσαντες, τῇ πολλὰν ὁδὸν ἐπ' αὐτὸ διελθόντες, ἐν δὲ μεγάλῃ καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συνηθείᾳ, ἐπὶ τῷ φύσιν εἰς οἶκτον ἐπίδια καὶ πρὸς ἐξαπορεῖλαντες καὶ τάχος, ἀμηχάνου ποιῆσαι τῷ ἐμποδὼν τῷ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τὸν ἡλέαζαρον. ἐξαιφνίης δὲ τῷ ῥωμαίων, καὶ τῷ στρατηγοῦ ταῦτα, τὸ πλῆθος τῷ ἐν τῇ κάτω πόλει, τῇ γηγυπροφύλου ἰδίᾳ τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι συμβαῖνον, καὶ τοὶ καὶ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ἀποδρᾶναι. τὰς πύλας δὲ τούτων ἀνοίξαντων, ἐμφὸ τῷ τιμωρίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ὑπὸ ῥωμαίων, ἐπὶ ἀνοῖ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἶτα καὶ δέξ δὲ μὴ τιμωρίαν αὐτοῖ λάβωσι τῶν ἐκείνων δυσδράσεως. οἱ μὲν οὖν αὐθρεώτατοι τῷ ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσόντες καὶ διέφυγον. τῷ δ' ὄχλον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀπῃρίθμησαν, ὑπὲ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γυναῖα δὲ καὶ παῖδες ἦν δραπο-

ἠνδραποδίσαντο. τὰς δὲ φρὸς τοὺς φυλάττοντας τὸ φρούριον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ἃ ἕκαστος ἐφυλάττετο, αὐτοὺς τ' ἀφεῖναι, καὶ τὴν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκε. A in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Κεφ. κε. ΤΑῦτα δὴ διοικησάμενος, ἐπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγειν ὅπῃ τὸ πολέμιον ἐπάρδην ἐφύετο. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἥκειν δή, τῷ καὶ τὰς πολιορκίας φρότερον, ἐκ τῆς ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶντος ὑποδραμόντων. ἐλθὼν οὖν ὅπῃ τὸν τόπον, καὶ γοῦν τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψευσμένην, φράσσει ἁπάντῃ τὸν χωρίον, ὅπως τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διωκομένοις τολμῶσι τῷ ἰουδαίων, ἄπορος ἡ φυγὴ γίγνηται ἀπὸ τοὺς ἱππέας. τοῖς δὲ πεζοῖς σκόλοψι διαφράττειν τὴν ὕλην, εἰς ἣν κατεπεφεύγεσαν. καθίσαν δὲ ἀπὸ τοῦτο φρὸς αὐάγκην οἱ ἰουδαῖοι, τὸ δρᾶν τὸ ἡνιαῖον, ὡς ἐκφοβέλως ἀγωνίσασθαι. τάχα δὲ καὶ ἀφευγόντες αὐθέσοι δή, καὶ μὴ βοῆς μάξαντες, ἐκπεπόνον τοῖς κυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τῷ μὲν ἀσυνοίᾳ, τῷ δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνῳ μὲν οὐκ ὀλίγῳ ἀφ' ἑτοῦτο τῇ μάχῃ φερῦδη, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δυοδέκα τοὺς πάντας συμπεσεῖν πεσεῖν, ὀλίγους τε ξωσθῆναι. τῷ ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους ξιχιλίων, πάντες ἀπόθανον, καὶ ςρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ τὲ ἀρεῖ παῖς, ὃν οὐ φρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενός τινος ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῷ ἱεροσολύμων, κατά τινας δόξας τῷ ἐπανόμων, ἔλαθεν ὑποδραί. B Is autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregari esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum veniſſet, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantùm contigit occumbere, neque multos sauciari: Iudæorum verò ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit, proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant. C D

Κεφ. κζ. ΠΕισὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστελε καῖσαρ βάσσῳ, ἡ λιβερίῳ μαξίμῳ, ἔδει δ' ἦν ὑπάτῳ ποτε, καλδίων πᾶσαν ὑποδόσθαι τῷ ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατώκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ἔασι τῶν στρατιωτῶν φυλακίμοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται ὑπ' ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῷ ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας αὐτὰ τῶν ἴσους εἰς τὸ καπιτώλιον φέρειν, ὥσπερ φρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν συντέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαῦτα εἶχε κατάστασιν. E Iam verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterea quæ debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes máxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutũ autẽ receptaculũ. Fide igitur habita,

Κεφ. κη. ΗΔη δ' ἐπὶ τέταρτον οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίας, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομαγηνῆς ἀντίοχον, μεγάλας συμφορᾶς πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν διὰ τοιαύτας αἰτίας. κεσέννιος πέτος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεσηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὸν πρὸς ἀντίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα γὰρ τὸ σαφὲς ἦν ἁλίσκεσθαι, γράμματα πρὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν ἀντίοχον μὴ τὰ παρόντα ὑπαφανοῦς, διηγωνίσθαι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συμβήσας πρὸς τὸν βασιλέα τῷ πάρθων πεπομένον. διὸ οὖν φθάσαντας τοὺς, μὴ φθάσαντες τῷ φεύγειν ἀρξάσθαι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ καῖσαρ τοιούτου μηνύματος αὐτῷ φερασθήσεσθαι μὴ φλιωρᾶν. ἡ γὰρ κόμμαγηνὴ τῷ βασιλείαν, ἐποίει τὸ φερᾶν μα μείζονος ἄξιον φροίας. τὰ γὰρ σαμόσατα ἡ κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, καὶ γὰρ ἐπὶ τὸ φράτην, ὡς εἴη τοῖς πάρθοις εὔπορος διαπεράσαι τοιοῦτον διαπεράσαντος, ῥᾴστην μὲν τὴν ἐσβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ἀποδοχήν. πιστευθεὶς οὖν πᾶς, F Am verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterea quæ debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes máxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutũ autẽ receptaculũ. Fide igitur habita, G

CA. XXVI. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa direpta.

CA. XXVII. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

& poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúſque ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alásque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, quòd nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione quæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centum triginta propemodum ſtadiis. in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam queſtus, quidnis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præſtantibus filiis eius non erat facilè in calamitate ſine pugna durare. Itaque ad virtutẽ ſe conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine demonſtrati ſunt: nullâque parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos ſe tranſtulêre, omniúmque erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum verò, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copioſè, ſed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri antè metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi quoque ſpem reconciliandi cum Cæſare concepêre. Cùm autem etiã Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæſar

A καὶ λαβὼν ἐξουσίαν φεύγειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης δὲ τῷ ΘΕΙ τὸν αὐτόχειρα ἀδίκων φονεύσαντα, εἰς τὴν κωμαγηνὴν ἐσέβαλε τῇ μὲν ταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ ΘΕΟΙΣ τῶν ἱππέων, συμμάχους ἢ καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης δὲ καλουμένου σόημος. ἰὼν δ' αὐτοῖς τὰ ΘΕΙ τὴν εἰσβολὴν αἰφνιδίως ἐπῆλθε τῇ γὰρ καὶ τὴν χώραν, ἀδόκητος ἦλθε χώρας αὐτάρκης. αὐτόχειρ ἢ ἀγγελίας ἀδοκήτου ΘΕΟΠΙΣΘΕΙΣΗΣ, πολέμιον μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ΘΕΟΣ ῥωμαίους ἔσεσθαι. ἐγνω ἢ πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅτι χώματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, καὶ τέκνων ὑπεξελθὼν, ἅτινας αὐτοῖς ὁμοίως καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξαι τῆς ἐπιβουλευομένης αἰτίας. καὶ ΘΕΟΘΕΝ ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους ΘΕΟΣ τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὅτι ἐν τῷ σαμόσατα τοὺς καταληψομένους ἀποστέλλει, καὶ δι' ἐκείνων ἔχε τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μὴ τὰς ἄλλας δυνάμεως ἐπ' αὐτοκρατορος ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ἐ μὲν ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ΘΕΟΗΧΘΗ. ΘΕΞαί τι ΘΕΟΣ ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτὸ τύχην ὀδυρόμενος, ὅτι δίοι παθεῖν ὑπέμενε. υἱοῖς δὲ καὶ πολέμιον ἐμπειρίας, καὶ ῥώμην σωμάτων ἐχαφίεσαν, ἐ ῥᾴδιον ἦν τοῖς παροῦσιν αὐτῷ τὴν συμφορὰν ἀναχεῖ καρτερεῖν. ξίφος ἦν ΘΕΟΣ ἀλκὴν ἔπιφανής τε καὶ καλλίνικος. D ΘΟΒΟΣ ἢ τῆς μάχης ἢ παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρίαν ἐχαφιπῆ παρέχον, ἢ μεθ' ἑλατΓωθείσῃ τῇ ΘΕΙΤΕΡΑ δυνάμει, ἐαυτῶν ἀπολυθησαν. αὐτόχειρ δ' ὁμῶς ὅτι τῇ μάχῃ τέτον κεχωρηκέναι τὸν τρόπον, μένειν αὐτὸν ἐδόκει. λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐπὶ τὸ φυγεῖν εἰς κιλικίαν, καὶ τέτο ΘΕΙΞας τὰ φρονήματα τῇ οἰκείᾳ ΣΥΝΕΠΩΤΗ κατέκλασεν. ὡς γὰρ E ἀπηγγελθὴ ὑπ' αὐτοῦ ἡ βασιλεία ἀπέστησαν, καὶ ΘΕΟΣ τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, ἅ πάντων ΘΕΟΔΗΛΟΣ ἦν ὑπόγραφος. πρὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῇ συμμάχων, τοῖς ΘΕΟΙ τὸν ὕπατον, σώζειν αὐτοὺς ἐν τῷ πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. ἢ γνόντες δίκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν δρόμον ἐλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας ΘΕΟΣ τὴ βασιλέα τῇ πάρθον βολογέσην κομισθέντες, οὐχ ὡς φυγάδες ΥΠΕΦΑΝΕΦΑΝΗσαν, ἀλλ' ὡς ἐπ' τὴν παλαιὰν ἔχοντες δι' αμοιβὴν, πᾶσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχειρ δ' ἐς ταρσὸν ἀφιλμένῳ ἑκατονταρχὴν τινος ὕστερον πέμψας, ἀδελφὸν αὐτὸν ὡς ῥώμην ἀπέστελεν. οὐσιασταὶ δ' οὐχ ὑπέμενον οὕτω ΘΕΟΣ αὐτὸ ἀναχθῆναι τὴ βασιλέα, τὴ παλαιὰς ἀξιοῦν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ δίκῃ τῷ πολέμου ΘΕΟΦασιν ἀσυδιάφορον ὀργὴν ἐχαφυλάττειν. καλοῦσι δὲ καθ' ὁδὸν ἔτ' ὄντας αὐτοῦ τὸ δισμυρίους ἀφαιρεθέντας, καὶ παρόντας τὸ ΘΕΟΣ τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τὸ νῦν ΣΟ λακεδαιμονίοις δίκαιον, δίοισι τὴ μεγάλης αὐτῷ ΘΕΟΣΟΔΟΥΣ χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὸν ἔχοι τὸν δίαιταν. ταῦτα τοῖς ΘΕΙ τὸν ὕπατον πυθομένοις ΘΕΟΤΕΡΟΝ σφόδρα ΘΕΙ τὸ πιεζὸς δεδιόσιν, αἰσθόμενοι αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσ-

ἐλπὶς δὲ καὶ αὐτοῖς τῇ ΘΕΟ καίσαρος ἐλευθερίου ἐγένετο βολογέσου ΘΕΙ αὐτῇ βασιλεύοντος, οὐδὲ γὰρ δι' ἀμοιρουῶ τινος ὑπέμενον ἔξω τῆς ῥωμαίων ζυῶ ἡγεμονίας: δέντος ἢ καίσαρος

ἡμέρας

ἡμέρας αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς Ῥώμην παρεγένοντο, τῶν πατρίδος ὡς αὐτοῖς ἐν Λακεδαίμονος δι' ὑδρείας ἔτους, πᾶσιν ἀξιούμενοι τιμῆς, κατέμειναν ἐνταῦθα.

A his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt tetram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conſlixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinē, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redièrē.

Κεφ. κθ. Τοῦ δὲ τῆς Ἀλανῶν ἔθνους, ὅτι μὲν εἰσὶ σκύθαι, καὶ τὴν παρὰ τὸν Τάναϊν καὶ τὰς μαιώτιν λίμνας κατοικοῦντες, πρότερον δήπου διεδηλώκαμεν. καὶ τούτους δὲ τοῖς χρόνοις ἐκείνοις βουλευσάντες εἰς τὴν μηδίαν, καὶ προσωτέρω ταύτης ἐπὶ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν ὑρκανῶν ἐκοινολογοῦντο. τῆς παρόδου γὰρ οὗτος διαπότης ὢν τυγχάνει, ὃν ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλῃσὶν ἐποίησε. καὶ ἐκείνου τὴν εἴσοδον αὐτοῖς ἀνοιξάντος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προϋποπτεύσασι τοῖς μήδοις ἐπιπεσόντες, χώραν πολυανθρωπον καὶ παντοίων ἀγαθῶν βοσκημάτων πλήρη διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀντίστασθαι. καὶ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῶν χώρας πάντοθεν ὑπὸ φόβου εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγών, τὴν μὲν ἄλλων ἁπάντων ἀπεχωρήκει, μόλις δὲ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς ἀντὶ μυρίων τάλαντα. μὴ πολλῆς οὖν δεούσης ἀναχωρεῖν ποιούμενοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τῆς ἀρμενίας προσῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηριδάτης δ' αὐτὸν ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, οὐδαμοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τῶν δαπάξεως. βέλτιον γὰρ αὐτῷ τῆς περιόδου βρόχον ἐμβαλὼν ἔμελλεν ἀπάγξασθαι, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον σκηνῶν τὸν τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγών. οἱ δὲ καὶ διὰ τὴν μάχην ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

B

C

D

Κεφ. λ. Ἐπὶ δὲ Ἰουδαίας βάσιν πολυτίμησαν ὄντες, φύλλος σίλλας ἐκάλει τε καὶ τὴν ἡγεμονίαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρᾷ τὴν πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐσπούδασεν ὅπως τάχος πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μασάδα. προεστήκει δὲ τοῦ καταλήψαντος αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος Ἰουδαίων τινὰς ὀλίγους, ὡς πρότερον δεδηλώκαμεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρηνίου πεμπτὸς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνίσταντο πρὸς τοὺς ὑπακούειν ῥωμαίων θέλοντας, καὶ πάντα ζόπον ὡς πολεμίοις προσφέροντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, καὶ βοσκήμασιν, τοῦ δὲ οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἐδόκει γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅσον ἀλκὴν τὴν μεμάχηνται Ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προϋμένους, καὶ δουλείαν αἱρεῖσθαι τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ὁμολογουμένως. ἐν δὲ ἀφανὲς τοῦ προφάσει εἰς ἅπαντα καλυμμα τὸ ὠμότητος, καὶ τὴν πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον σαφὲς δὲ διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ὅσον οὔπω, καὶ τὸ πρὸς ῥωμαίους συνήρανο πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τὰ μείζονα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἠνέγκατο. κἀπὶ τῇ φιλίᾳ πάλιν τῷ προφάσει ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐπάκουσι τοῖς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγκότως γάρ πως ὁ θεὸς ἐκείνῳ παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν καινὸν ἔργον ἀφανὲς καταλιπεῖν μήθ' εἴ τις θεῖον ἀγαθὸν ἐθελήσειεν

E

F

G

Cap. XXVIII. Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

A Pud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Silua in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpiraverunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidē & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tēpus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intẽtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mẽsa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptis cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Masadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidẽ statim omnes obtinuit, præsidiis vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellũ autẽ muro circumdedit, ne quis obsessorũ fugiẽdi facultatẽ haberet, vtq; custodes

ἔχῃ αὐτὴ καινότερον ἐξευρεῖν. οὕτως ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πᾶσίν ἐστασιασεν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐστὶ πρὸς τὸν θεὸν ἀσεβείας, καὶ τῆς εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν γὰρ δυνατοὶ τὰ πλήθη κακιῶντες, οἱ πολλοὶ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ὀλιγανθρωπία τυραννεῖν· τοῖς δὲ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῆς εὐπορίας διαρπάζειν. πρῶτοι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τὸν φιλονομίας, καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπρόοπτον εἰς ὄλεθρον τοῦ ἐπιβουλεύοντος φαλλόμενοι. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰωάνης ἀπέδρᾶναι ἐαυτῷ μᾶλλον ἐποίησεν. ἐπεὶ γὰρ μόνον αἱρῆσαι παῖδας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστους μᾶλλον δὲ τοῦ πολιτεύματος τοῖς τοιούτοις θεσπεσιόμενος, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τοῦ παρόντα μυρίων ἐσεπλησε κακῶν, ὁποῖα θεὸν ἤδη ἐξὸν ἐμέλλειν ἀθεώτατον ἔδη ἐστὶ θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. βράπτειν τε γὰρ ἄθεσμον παρεπέμπετο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξελήλακεν ἁγνείαν, ἵνα ἡ μικρὰ θαυμαστὸν εἰ τοῦ θεὸς αἰθεώτατα ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ δὲ θεὸν ἀσεβείας ὕπτια κατεμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ γιώρα σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἥδιθέου ἀπέσχετο σωμάτων, οἳ τὸν αὐθάδειαν τύραννον ποιᾷ ἢ κατοικεῖ φιλίᾳ, ποίᾳ ἢ συγγενείᾳ πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, μὴ θερμοτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀγνῶτας ὄντας ἔθει πονηρίας ὑπολάμβανον· λαμπρὸν δὲ φέρειν δηλοῦσθαι ἠρῶντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημελλήσατο δὲ καὶ τοῦτον δεινότατα, ἡ τῆς ἰδουμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαιφονώτατοι τοὺς ἀρχιερέας καταφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας ἀφυλάκτῃ), πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἔτι πολιτικοῦ κράτους ἐξήνεγκαν, καὶ τὴν τυραννικωτάτην εἰσάγαγον ἀρχὴν πάντων ἀνομίαν. ἐν δὲ τῷ ζηλωτῶν κληθέντων γένος ἤκμαζεν, οἱ τῶν θεσπεσιοτάτων τοῖς ἔργοις ἐπλούτουν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐζημιώσαντο, μηδὲ οὕτω θεσπέσιον θεοῦ παρῆκεν ἐμὴν φαλλόμενοι, αὐτοὶ φαλλόμενοι ἀζήλωτον· καίτοι τὴν θεσπεσιότητα αὐτοῖς, ὅσα τῆς ἐπ' ἀγαθῷ ζηλουμένων ἐπέθεσαν, ἢ καλεσσαλόμενοι τὴν ἀδικουμένων, ἀφ' ὧν αὐτῶν ἐπωνύμη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῆς κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν θεσπέσιον ἔκρινε τὸ τέλος δέκατο, τὸ θεοῦ τὴν ἀξίαν δίκη πᾶσιν αὐτοῖς πεισεῖαν βεβουλευμένου. ὅσας γὰρ ἀθεώτατον δύνατ') φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαν κατέσπειρεν εἰς αὐτοὺς, μέχρι τῆς ἐκ τοῦ βίου τελευτῆς, ἵνα ὑπόμεινεν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις δοὺς δίκην τῶν. οὐ μέλει, ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασεν. τὸ δὲ δίκαιος ἐφ' αὐτῷ οὐ θεσπέσιον. τοὺς δὲ ταῖς ἐκείνων ὠμότησι θελπισάντας, οὐ τὸ παρόντος ἂν εἰκὸς κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπάνειμι θεὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

ΕΠΙ δὲ τὴν ἁλίζαρον, καὶ τοὺς κατ' ἐκεῖνος σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν κατειλημμένους, ὁ τῆς ῥωμαίων στρατὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης κύριος ἐκράτει, φρουρὰς δὲ τοῖς ὀχυρωτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατέστησας. τεῖχος δὲ περιβαλὼν κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδεὶς τῆς πολιορκουμένης ῥᾳδίως ἐκφεύγοι, καὶ ἀσφαλέστερον

τοῖς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατεστρατοπέδευσε κατὰ τόπον, ὡς μάλιστα πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐπιτήδειον εἶναι τὴν προσβολήν, καθ' ἣν αἱ πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνάπτουσιν. ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον. οὐ γὰρ ἔφθη μόνον πόρρωθεν κομιζόμενα καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τοῖς ὑπὸ τούτῳ τεταγμένοις Ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἦν ἀγώμενον εἰς τὸ στρατόπεδον, οὐ τόπου μηδαμοῦ ἔγγυς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' ἐπιτρέψας οἰκονομησάμενος ὁ σίλλαις ὅτι τὴν πολιορκίαν ἐξέπεσε, πολλῆς ἐπιτυχόντως καὶ ταλαιπωρίας δεομένην, δι' τὴν ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου τοιοῦδε τὴν φύσιν ὑπαρχούσης. πέτρα οὐκ ὀλίγη τῇ περιόδῳ καὶ μῆκος ὑψηλὴν, παντοχόθεν ἀπορρώγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐκ ἀσφάλτου τέρματος, κρημνώδεις δ' ὁδοὶ, καὶ παντὶ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν δυοῖν τόποις ἡ πέτρα, εἰς ἄνοδον οὐκ εὐμβρῆ παρέχουσης. ἔστι δὲ τῇ ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, ἡ δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἧ ῥᾷον πορεύεσθαι. καλοῦσι δὲ τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσφερόμενοι, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἑλίγμοῖς. πολλαὶ γὰρ αἱ τὰς τῇ κρημνοῦ ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν ἀναστρέφουσα, καὶ τῷ μικρὸν αὖθις ἐπιπροσωποῦσθαι μόλις φανεῖσα τῷ προσω. δεῖ δὲ ἀναβαλλόντα τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐρείδεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τῷ παρολισθαίνειν προδήλως ὀλέθρου. ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνοῦ ὑποκείται, τῇ φοβερότητι πᾶσαν δυτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. ὄφεως τοιαύτης οὐδ' ἀλθότι σκιδίου ζηλώσαντος, κορυφὴ τὸ λοιπὸν ὄρους ἐστὶν, οὐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συναγομένη, ἀλλ' οἷόν τε ἐπ' ἄκρας ἐπιπέδου. ἐπὶ ταύτῃ προῆκας μὲν ὁ ἀρχιερεὺς φκοδομήσατο φρούριον Ἰωνάθης, καὶ προσπεριβόλοις μασιδλαι. ὕστερον δ' ἡρώδου τῇ βασιλεῖ δόξῃ πολλῆς ἐγένετο ἀπουδῆς, οὐ τῷ χωρίου κατασκευή. τοῦτος τε γὰρ ἦν ἄμφι τοῦτο τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἐπ' ἀ σκιδίου ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δύο δεκάδων, καὶ πλάτος ἐπὶ πήχεις ἔχον, τελέσαντα δ' ἄνωθεν καὶ ἐπ' ἀ πύργοι πεντήκοντα πήχεις ἀναφήκεσαν, ἐξ ὧν διὰ οἰκήματα διειλῆφθαι ἔδει πᾶν τὸ τοῖχος εὔδον φκοδομημένα. πλὴν γὰρ κορυφῆς πόσα καὶ πλίνθου πᾶσιν οὖσαν μεγαλοπρεπῶς, ἀπῆκτο εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς. ἐν ᾗ πόλει τῆς ἄκρα τεθραμμένα ἔφυτο, μὴ δὲ ταύτη κόμιστο οἱ πλὴν ἀπαλὴν ἐπιτηδειότητα τῷ φρουρίῳ παρεσκεύοτες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν ἄκρᾳ, κατὰ πλὴν ἔνδον τῆς ἐπιτειχίας ἀνάβασιν, ὑπονοήσαι μὲν τῷ τῆς ἄκρας τοίχων πρὸς πλὴν ἄρκτον ἐγκλίνον. τῷ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερόν, πύργοις ἔχον ἐξήκοντα πήχεις ἐγγονίους τετραγώνους. ἦν τῷ οἰκημάτων εὖδον καὶ σοὰν καὶ βαλανείων κατασκευὴ, παντοία καὶ πολυτελὴς ἦν, κίονον μὲν ἀπαντοχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, τοίχων δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδάφη λίθου ποικίλου πεποιημένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῷ οἰκονομίαν τόπων αὐλὴ τὸ καὶ ἐδεῖ τὸ βασίλειον, καὶ περὶ τὸ τοίχους, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐστηκότας λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτηρίους ὑδάτων, μηχανὰς ἀφθόνου ἦν χορηγίας, ἔσπ τῷ ἐκ πηγῶν ὄντι χορηγουμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τινὰ κορυφὴν ἀνάφερτο, ζώσις ἔξωθεν ἀφανής. οὐ μὴν οὐδὲ ταῖς φανερᾶς ἐνδὺς ἦν ὅτου τε χρήσασθαι βιαίοις πολεμίοις.

perſeuerarent. ipſe verò caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtenſilium. Non ſolùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in caſtra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Silua obſidionem aggreſſus eſt, artis ac laboris egentem, propter caſtelli munitionem, cuius natura huiuſmodi eſt: Saxum gyro non exiguum, & excelſum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuiſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæque omniũ ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi quòd duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem vnum, iter ab lacu Aſphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex anguſtia crebríſque flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac ſæpe in ſe reuertens, paulatim rurſum producitur: vixque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutãti veſtigium, neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autem certa pernicies, ſi quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiſcit, vt quæ horrore quemuis terrere audaciſſimum poſſit. Per eiuſmodi viam cùm x x x. ſtadiis aſcenderis, quod reſtat verticis eſt non in acutum finem coacti, ſed vt habeat in ſummo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex caſtellum ædificauit, & appellauit Maſſadam. Pòſt autem Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, ſtadiorum ſpacio ſeptem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & x x v ii. turres quinquagenorum cubitorum in eo ſtabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior eſſet, culturæ deſtinauerat: vt ſi quando externorum alimentorum penuria contigiſſet, ne hac quidem laborarent, qui ſalutem ſuam caſtello credidiſſent. Quin & regiam ſibi ædificauerat, ab Occidentalis partis aſcenſu, intra mœnia quidem arcis poſitam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmiſſimas quatuor celſitudine ſexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itémque balnearum varia erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidem è ſingularibus ſaxis vndique ſubſtituris, parietibus autem membríſque ſolida compage lapidum variatis. Ad ſingula verò habitacula, & in ſummo, & circa regiam, & ante turres multos magnóſque puteos in ſcopulis exciderat, cuſtodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Foſſæ verò iter ex regia in arcem ſummam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ quidem viæ facilem ſui vſum præbere hoſtibus poterant.

Nam Oriētalis quidem via natura eſt inacceſſa, vt ſuprà memorauimus. Occidentalem verò, magna in anguſtia poſita turri concluſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe, neque capi facilè videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduerſus hoſtiles impetus natura ſimul & manu caſtellum erat communitum. Intus autem repoſiti apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuēre. nā & frumentum multum erat cōditum. & quod in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque multum & oleum: inſuper autem cuiuſq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruatę. Cūctaq; reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſicariis occupato, matura, nihilque recens depoſitis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata ſunt, ad excidium à Romanis illatum centum annorū tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendēre. Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe, exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculēta materia ſit remota. Inuenta eſt autem omnigenūm quoque armorum multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus virorum ſufficerent, ferrúmque infectum, nec non æris & plumbi materia: quippe vt magnis de cauſis factum crederes apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iudæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum verò maius atque atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſententiam non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba faciebat, poſtulans Herodem interfici, ſibi autem obſecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum ejus imperio Antonium paruiſſe, malè ejus amore mancipatum quàm non donatorum ſperaſſet. Propter ejuſmodi merus Herodes conditam Maſſadam extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè procurauerat: incipit oppugnationem, vnotātum loco reperto, qui aggerum iactum poſſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab Occidente, quod ad regiam ſummúmque montem duceret, præcludebat, erat quædā continentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; porrecta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucē appellabant. Hanc igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem apportare militibus iuſſit: illis autem alacri animo & magna manu operātibus, ſolidus ad ducentos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm neque firma neque ſufficiens machinis ferendis hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribunal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt, altum itémque latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarū fabrica illis aſſimilis, quas primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲν γὰρ ἑῴα ἁπλῆ τῇ φύσει τὸ προσέπεσεν ἔχειν ἄβατος· τὴν δὲ δυτικὴν μεγάλῳ τινὶ τὸ στόμα τῶν πύργων διατείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἔλαττον ἑξακοσίων χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἑλεῖν. δυσέξοδος δὲ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεπόητο. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποίητος, τὸ φρούριον ὠχύρωτο.

B Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων θαυμάσαι, ἔτι μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασε τὸν λαμπρὸν πορισμὸν καὶ τὴν ἀθρόαν μονήν. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺς χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνος τε πολὺς καὶ ἔλαιον ἔτι τε παντοῖος ὀπωρείων καρπός, καὶ φοίνικες ἐπισώρευντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τοῦ φρουρίου μετὰ σικαρίων ἐγκρατὴς ὄλως ἠλωκότος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῆς νεωστὶ κομιδῆς ἀποδέοντα· καίτοι γε ἐκ οὗ παρεσκευάσθη εἰς τοῦτο ὑπὸ Ῥωμαίοις ἄλωσιν, ἑκατὸν ἐνιαυτῶν χρόνος ἐφέρετο, C ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς ἀφελησθέντας τῆς καρπῶν εὐετηρίας ἀζημίους. αἴτιον δ' οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις ὑπολαμβάνων εἶ τὸν ἀέρα τῆς ἀκμῆς, ὑλῆς τῆς περὶ τὴν ἄκραν, πάσης οὔσης λεώδους καὶ θολερᾶς ἀμοιρῆσαι κράσεως. διῤῥέθη δὲ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῶν βασιλέως ἔποτε θησαυρισμάτων, ὡς ἀνδράσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἅτε δὴ τῶν θαυμαζομένων αἰτίας D ὑλομανῶν. λέγεται γὰρ ἑαυτῷ τὸν πρόσθεν τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν θανάσιμον τῶν Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καταγάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλίδος αἰγύπτου κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην οὐκ ἐπέκρυπτεν, ἀλλὰ πολλάκις αὐτοῦ πρὸς λόγους προσφέρε, τὸν μὲν πρόσθεν ἀνελεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν Ἰουδαίων τὴν Ἰουδαίων E δυναστείαν. καὶ μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδ' ὑπὸ τῆς προστάγματι αὐτοῦ νικᾶσθαι, κακῶς ὑπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν ἔρωτος δεδουλωμένος, οὐχ ὅπως αὐτῇ μὴ χαρίσασθαι προσδόκησε. ἐφ' τοιούτοις μὲν φόβοις πρόσθεν μάσαδαν κατασκευασάμενος, ἐμελλε Ῥωμαίοις ὑπολείψειν ἔργον τῆς πρὸς Ἰουδαίους πολέμου πολυτάλαντον.

F Ἐπεὶ γὰρ ἐξωθεν ἤδη προεπεφήκει πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν Ῥωμαίων ὡς προσέπεσεν ἡγεμών, ἐπὶ μὴ πάντα ὑποφράσαι φεύγουσι πιστοῖτο τὸν ἀκριβεστάτην ἐπιχειρῇ τῇ πολιορκίᾳ, μόνον δ' ἐᾶσαι τὸν τόπον, ὅπως βουλὴν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μὴ γὰρ ἐκπετάζοντα πύργον ὑπὸ τῆς δύσεως ὁδὸν ἄρουσαι, ὡς ἐπὶ τὸ βασίλειον, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἣν τὸ ἐξοχὴ πέτρας δύσβατος τῇ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τὸ δ' ὕψος ὑπὲρ μασάδας ξιφοσίους πήχεις ὑποκεῖσθαι λιθίνη δὲ αὐτὸν ὠνόμαζον. ὅθεν ταύτην οὖν αἱρεῖσθαι, καὶ κατασχὼν αὐτὸν ὁ σίλβας, σκέλους τὸν στρατὸν χωῦ ἐπιφέρειν. τῇ δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στρεὸν εἰς ἑξακοσίους πήχεις ὑψοῦσθαι τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον οὔτε ἱκανὸν ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὑπερβάθειαν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συνηρμοσμένον ἐποιοῦντο, πεντήκοντα πήχεων εὖρος τὸ μὲν ὕψος. ἐπὶ δὲ ἄλλων τὸ μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ θαυμασία τοῖς ὑπὸ μὲν οὐκ ἀσιασιοῦ προέπεσεν,

μὴ

μὴ ταῦτα δ' ὑπὸ τύπου θεὸς τὰς πολιορκίας ὑπενοηθῆναι. καὶ πύργος ἑξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κατάφρακτος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ἐξυβρίσει, καὶ προβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχιμωτέρους, ταχέως αὐτῶν ἐλυμήναντο καὶ θερμὴν ἐπαλλυσαν. ἐν ταυτῷ δὲ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευάσας ὄμμος, συνεχεῖς ποιῶν κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς· μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ἀπερρίζας τι μέρος ἀυτοῦ, καὶ πίπτει. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι ταχέως οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῷ μηχανημάτων ἔμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ ἔτι τὸν σφοδρότητα τῶν ἐμβολῶν ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅσον μῆκος ἕκαστος, ἀλλήλαις κατ' ὀρθὸν συνέδησαν· δύο δ' ἦσαν σειραὶ ξύλινοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶχε πλάτος τείχους, ἐν μέσῳ ἀμφοῖν τὸ χῶμα ἀειφόρουν. ὅπως ὑπὸ μηδὲν ὑγρασθὲν τῷ χώματος ἡ γῆ διαχάοιτο, πάλιν ἐπίεσις δοκοῖς ὑπὸ καρσίαις, τὰς κατὰ μῆκος κεφαλὰς διέδουν. ἐν οὖν τοιούτοις μὲν οἰκοδομίᾳ τὸ ἔργον ἐξεπλήσουν. τῷ μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, θεὸς οἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τὰ σάλπα συνιζάνειν, ἐποίουν αὐτὸ στερεότερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ ταῖς στρατιώταις παρεστήσατο λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους εἰσκομίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῷ πυρὸς αἰτιλάβετο, καὶ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν ὑπὸ βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξέπυρσευσεν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι τῷ πυρὸς βορρᾶς ἐμπίπτων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς λίαν ἀλωσιν ὑπετρέφετο. εἶτ' ἐκείνους πλήσας τὴν φλόγα, καὶ χαλὸν ἤδη τὴν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπηγόρευσεν. ἕπεσθαι δ' ἀφίδιον τότε μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίου θεσπεσίας, καὶ πολὺς ἑαυτῷ ἐπιδύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὸν προσέβαλε, καὶ σὺν ἤδη ὑπὸ βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπελλάττοντο, μὴ ἡμέραν ὑπολοιπεῖν τοῖς πολεμίοις διηγωνότες, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ὑπομελησείοντες ἐποίησαντο, μή τινες αὐτῶν λάθοιεν διαδραίνοντες.

Κεφ. λδ'. Ὅτ' μὲν οὖν αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν παρόντι μὲν ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἐμέλλεν ὑπεξέφευγεν. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τῶν πυρὸς ἀναληφθὲν, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον, εἰ μὴ ἀλκῆς ὑπολοιπόν, ἃ ἤ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τιθέμενος, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κρίνας ἐν τῷ παρόντων ἄριστον, τοὺς αὐθαδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ὑπὲρ τῶν τοιῶν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διηγωνότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἠνεσχόμενος γὰρ θεὸς ἀληθὴς ὢν καὶ δίκαιος ἀθεότατον διαιτώμενος, ἥκει νῦν κρίνων, ἵνα παλινθενῶσαι κελεύσῃ τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. θεὸς ὃν ἑαυτὸν μὴ κατάρχουσιν, θεότιμον ἐπὶ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομένουσιν, τινὶ δὲ μὴ δουλείας ἐλεύθερον θάνατον αἱρουμένοις, οἱ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. φράσει τὸ γὰρ πάντων ἀτιμότερον, καὶ πολεμίοις μὲν αὐτοῖς πολυτελοῖ. νομίζω δὲ καὶ θεῷ θεοῦ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ἣ δυνάμεθα καλῶς ἐλευθέρους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐξῆν παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ

A postea verò Titus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, B & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà sectæ sunt continentes composuêre: earum autem ordines erant duo similes: tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluceret, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebát, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidétia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: támque totus ardebat ex alto. Romani quidem cùm Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidés autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: ídque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi; nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cũ his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datã, vt bene ac liberè possimus mori, quod aliis nó euenit præter spẽ superatis. Nobis autẽ

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis cõditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neq; nos illos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peiorâque ab hoſtibus eueniebant, de Dei voluntate cõiicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tãtorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere ludæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nulliúſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmq; habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatuerámus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eúdem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorãtes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimùm, inquit, opinione deceptus ſum. qui putarẽ viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quã viuere. Vos autẽ ne cuilibet quidẽ homini quicquam

θεόδηλος μὲν ὅτι, ἡ ἡμῖν σωτηρία μὴ ἡμέραν ἄλωσις. ἐλευθέρα δ' ἡ τῶ ἡγεμόνι θανάτου μὴ τῆ φιλτάτων αἱρεῖσις. οὔτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύσουσιν οἱ πολέμιοι δίκαιοι ὄντες πάντως δὲ χώμενοι ζῶντας ἡμᾶς λαβεῖν, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. τὸ δὲ καὶ μὴ θεὸν ἡγεῖσθαι, ὅσους ἐξ ἀρχῆς, ὅτι τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν αἰτίους ἐποιοῦντο πολεμίων χεῖρας, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης σοφίζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φῦλον ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατάγνωστο. μόνων γὰρ δι' ἡμᾶς ἡ μοῖρα τῶν ἡμῶν ἀπηχθημένος, ἂν ἀπὸ τοσούτων μὲν αἰθερίων ἔδρας ἐξέπεσεν ὅλη θεοῦ, θεσπίσατο δὲ τῶν ἱερωτάτων αὐτῷ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμᾶς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τῶν πανταχοῦ ἰουδαίων ἡδέως ἀπίσαμεν θεοῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ἄκοντα ἀναμάρτητοι θεὸν τὸν θεὸν ἡγούμενοι, καὶ μηδεμιᾶς μεταδόντες, οἳ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει κρίσεως ἐφεστῶσα, χρείζοντας τῆς ἐλπίδων τὸ ἐν τοῖς δεινοῖς ἀβάκτους ἐπαγαγών. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τοῦ φρουρίου φύσις ἀνάλωτος ὡσὰν θεὸς συμμείαν ὠφέλησεν ἀλλὰ καὶ ζοφῶς ἀφθονία καὶ πλῆθος ὅπλων, καὶ τῶν ἄλλων ἔχοντες ἐφόδια δεινῶν ἀπεστερήθημεν· ὑπ' αὐτοῦ δὲ φανερὰς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς συμμείας ἀφηρήμεθα. τὸ δὲ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, ἐπ' αὐτομάτης δὴ τὸ κατασκαφὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν αὖ ἐπέφερον. ἀλλ' ἐστὶ ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μαινόμενοι εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, οὐχ ὧν μὰ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δ' ἡμῶν αὐτῶν ὑπόσχωμεν. αὐτὰ δ' εἰσὶν ἐπαίνων μεζόνων. θησαυρίσασαν γὰρ γυναῖκας αἰδέσιοι, καὶ παῖδας δουλείας ἀπείρατοι, μὴ δ' αὐτοὺς ἡμεῖς δι' ἡμῶν χάριν ἀλλήλοις ἀφέλωμεν, καλὸν ἐπαφιέντες ἐλευθερίαν φυλάξαντες. φείσεσθαι δὲ καὶ τῶν φρουρίων καὶ τῶν χρημάτων πυρὶ διαφθείρομεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα. μήτε τῆς ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τῶν κερδῶν ἀμπτόντες. ταῖς ζοφαῖς μόναις ἐάσωμεν· αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσιν, ἐπὶ μὴ δι' εὐδαιμονίαν ἐκλιπόντες, ἀλλ' ἄκοντες ἐξ ἀρχῆς δι' γώμεθα, θάνατον εἱλόμεθα πρὸ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οὐ μὴν κατ' αὐτὸ τῆς γνώμης προσέπιπτε τῆ παρόντι. ἀλλ' οἱ μὲν ἕτοιμοι δὴ ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίμπλαντο, καλὸν ὄντως τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτοὺς μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γλυκὺς οἰκτος εἰσήει, τοιοῦτος δὲ καὶ τὸ ἴδιον τῆς προθύμου τελευτῆς, εἰς τὸ ἀλλήλους διαβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βεβουλεύμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τύτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποδειλιάσαντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς βουλῆς τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἐδόκει μή ποτε καὶ τοὺς ἐῤῥωμένους τῆ λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὐκοῦν αὖπαλιν ἐπῆλθεν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπεγείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐνεχείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τὸ χείλιδος, καὶ τοῖς δάκρυσιν αὐτῶν ἐμβλέψας. ἤπλησεν, εἶπεν, ἐμαυτόν, νομίζων αὐδράσιν ἀγαθοῖς τῆ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα συναγωνίσασθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι δικαιοσύνη. ὑμᾶς δ' ἵππος τῆ τυχόντων οὐδὲν εἰς ἀρι-

εἰς ἀρετὴν ἀσκοῦντες ἀνδρείους, οἱ γε καὶ τὸν ὑπὲρ μεγίστων ἀπολλαγῆναι κακῶν φοβούμενοι θάνατον. δέον ὑμᾶς τούτου, μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβουλον αἰτεῖσθαι. πάλαι γὰρ ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πρώτης αἰσθήσεως, παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διατείνουσιν, ἔργοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιοῦντες, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὄντως ἀνθρώποις, καὶ οὐ θάνατος. ἐᾶσαι μὲν γὰρ ἥδιστα διδοῦσι ψυχὰς, εἰς τὸν οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφῖσι τόπον ἀπολλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἰσομένας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, καὶ τῷ τούτου κακῶν συναπόλλυσθαι), πάλαι θέμιτον εἰπεῖν τεθνήκασι. κοινωνία γὰρ θείῳ θνητὸν, ἀφροσύνης ὄντι. μέγα μὲν οὖν δύναται) ψυχὴ καὶ σώματι συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτὸ ὄργανον αἰδίως ὑμνοῦσα ἀοράτως αὐτὸ κινοῦσα, καὶ θνητὸν φύσεως περαιτέρω προάγουσα τὴν προέξιν· ἐὰν μὴν, ἀλλ' ἐπειδὰν λυθεῖσα τοῦ καθείρξαντος αὐτὴν δέους ὅπῃ χῶρος, καὶ συσπειρωμένη χωρὶς ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ παντελοῦς ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ἅπερ αὐτὸς ὁ θεός· οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος ὅτι ἐν σώματι θεωρεῖται. προσόψεσι γὰρ ἀφανὴς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπολλάττει), μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τιμὴν ἄφθαρτον, αἰτίαν δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅπου γὰρ αἱ ψυχαὶ προσφύηται, τοῦτο ζῇ καὶ τέθηλεν· ὅτου δ' αὖ ἀπολλαγῶσι μέρος ἐστὶν ἀποθνήσκει. τοσοῦτον οὖν ἰσχύειν αὐτῇ ἀθανασίας. ὑπὲρ δὲ τεκμήριον ὑμῖν ἔστω τῶν λόγων ἐναργέστατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τῶν σωμάτων αὐτὰς μὴ περιαπτόντων, ἡδίστῳ μοι ἔχουσιν ἀπαύστῳ ἐφ' ἑαυτῶν γλυκύμῳ. θεῶν δ' ὁμιλοῦσαι καὶ συνηλικίαι πάντα μὲν διαφορτοῦσι, πολλὰ δὲ τῶν ἐσομένων προπαίζουσι· τὸ δὲ διδοῦσαι θάνατον, ἐν ὑπερφυῶς γινομένῳ αὐτὰ παῦσαι ἀγαπῶσιν· πῶς δ' οὐκ εὐόνητον ὅτι τὸ ἐν τῷ ζῆν ἐλεύθερον διδόντες, τῆς αἰδίου φθορᾶς ἑαυτοῖς; εἰ δὲ μοι οὐ θεμιτὸν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλους δεῖ) προσδοκᾶν τῆς θείας θάνατον ἐπιμήτορα. οὐ μὴν, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς προῦ τῶν ἀλλοφύλων διάθεσθαι πίστεως, ἐλλιμένα μοι φαίνεται τὰ ἐκεῖ ὑπερχρόνια. ἐκεῖνοι τὸ γὰρ ὄντως ἄνδρες ἐγένοντο, τὸν μὲν τοῦ ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι· σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τοῦ σώματος, καὶ μηδενὸς αὐτοῖς κατισοῦντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος, πόθῳ τ' ἀθανάτου ἑστίας, προλέγουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀφήσειν. καὶ ἔστιν ὃ κωλύσων οὐδείς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δι' ἀμοιβῆς τιμῶσι, θεοῖς τοῖς εἰκαίοις ἕκαστοι διδόασιν ἀπαλλαγὰς. οὕτω δικαίας, καὶ ἀληθεστάτῳ τοῦ ψυχαῖς τιμῶ μετ' ἀλλήλων δεῖ) διαγαν πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῶν ἐκλελοιπότων αὐτούς, πυρὶ τὸ σῶμα φθείροντες, ὅπως δὴ καὶ καθαρώτατον ἀπολείψωσι τῷ σώματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦσιν ἐπαινοῦσι. ῥᾴστον γὰρ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν ἄλλων ἑκάστους τοὺς πολίτας εἰς μακρὸν ἀποδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς ὀλοφύρονται, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τῆς ἀθανάτου τάξεως ἀπολαμβανούσας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδέσθημεν χαίροντας ἰδόντες φρονοῦντας, καὶ δηλοῦντας ἀπολλαγὴν τοῖς πατρίοις νόμοις οἱ πᾶσιν αἰθρώποις εἰς ζῆλον ἔχουσιν, αἰσχρὸν ὁρίζοντες; ἀλλ' εἶμι καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

A neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni
B clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnáq; malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuę sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumētum enim facit suum, latenter id mouēs, & vltra mortalē naturā gestis producens. Verūtamē cū pondere, quo in terrā detrahitur, quódque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberam
C participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cùm recedit videtur, vnam quidem ipsa habēs incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidū moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in
D quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes: sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis
E ad mortem. Attamē si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prędicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos
F appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidêre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima secernatur, laudari moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd im-
G mortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiam[a], propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominib[a] ęmulāde videtur, inhonestè despiciamus: quāquā etsi cōtraria nos à principio instituisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari; quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum peremptiſunt, qui Cęſaream incolebãt Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cũ coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tántũmodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cũ propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolẽtia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati sũt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorũ xx. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem fortaſſe in aliena terra, cũ nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſariũ, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hæc ad paucum tẽpus cùm ſuffeciſſẽt, ſéque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorũ nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate nõ perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis nõ miſereatur? quiſve nõ antequã illa patiatur, mori properet? quorũ alij torti, támq; igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidẽ miſerrimi habeudi ſunt, qui adhuc

A ἐπαῦδ' ὑπιδὼν, ὡς ἀρα μόγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἔξι τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς ἀσμένους καλεῖ φέρειν δ' καρδίοις αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαι τὰς. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικε χρὴ κοινοῦ πάντες ἰουδαίων γένους, τοῦτο ἔθετο ὁ φυτουργὸς θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπαλλάχθαι μὴ μόλοντας αὐτῷ χρῆσθαι κ' ζόπον μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν αἰτίαν τοῦ τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθαι τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺϊ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γνωμένη τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίσασθαι, μεταξὺ δὲ τὴν ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλα μὲν, μηδὲ χεῖρας αὐταίρετας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐρυθραίνοντες, οἱ μόνους ὡς ἡμᾶς ἡγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας· ἀλλὰ φήσ' τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰῶ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τῷ καιρῷ λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοὺς ἐν σκυθοπόλει φάσμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι δίχα τοὺς ἑλλήνως πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' οὐ μετὰ συγγνώμης ὑμῶν ῥωμαίοις ἀμύνεσθαι. πολὺ τοίνυν ἄπεστιν αὐτοὺς, ὑπὲρ πρὸς ἐκείνους δίκια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν τοὺς πανοικεσία πικρῶς κατεφονεύθησαν, ταύτης τ' συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνους ἐφ' ἡμῖν ἐκώλυσαν, τοῦθ' ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες. μακρὸν αἰεὶ ἂν νῦν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστων λέγειν. ἴστε γὰρ ὅτι τὴν ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥ τις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας ἰουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲν ξόφασιν ἄλλον πλάσαι δυνηθέντες, φέρου μιαρωτάτου τοῦ αὐτῶν πόλιν ἐπέθεσαν, ὀκτακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀποσφάξαντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰτίας ἀνῃρημένων, ἐξ ὃν μυρίαδας ἐμβαλεῖν ἐπυθόμεθα. πάντες μὲν ἴσως ἐν ἀλλοφύλοις γῆς οὐδὲν ἀντίπαλον δεδράμενοι τοῖς πολεμίοις οὕτως ἀπέθανον. τοῖς δ' ὅτι τῶν οἰκείας τε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις, ἅπασί τε τοῦ ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς ὑπάρχειν δυναμένοις οὐκ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, τείχη, καὶ φρούρια δυσάλωτα κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄρρεκτον, πάντας πρὸς τοῦ ὑποστῆναι ἀπέρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα τῇ τῆς ἐλπίδος ἡμᾶς ἀπέσφαλται, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τοῦ ἐκείνων δίκαιος ἔργον νίκην, οὐκ εἰς τοῦ ὑπὲρ ἀνδρισαμένων σωτηρίαν διῳκισμένα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑπομείναντας δ' ἀμύνεσθαι θεσσῆναι. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τοῦ ἐλευθερίας οὐ φειδόμενοι τεθνήκασι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις γενομένων, τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειε, ἢ τίς οὐκ ἂν ἐπιθυμήσειε θεῶν τὰ ταῦτα παθεῖν ἐκείνοις ὑποθανεῖν. ὧν οἱ μὲν τρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι θεοὺς δυτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑπολητέον τοὺς ἔτι

ζῶντας,

ξόντας, ἢ πολλὰς μὲν ἡδονὰς ἀπολωλεκότας, οὐδεμίαν δὲ ἀνθ' ἑκάστης ἀπολαβόντας. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῶν παντὸς ἔθνους Ἰουδαίων φίτους μητρόπολις, ἡ τοσούτοις μὲν ἀρυμνὰ τείχη καὶ βόλοις, τοσούτοις δ' ἐπὶ τῆς φύσεως καὶ μεγέθη πύργων περιβεβλημένη, πόλις ἦν χαλεπὴ τοῖς ἐπὶ πόλεμον ἐξορμῆσαι, τοσούτους καὶ μαχητὰς ἀνδρῶν ἔχουσα τὸν ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένους τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔχειν οἰομένους πεποιθυῖαν; περιβόλους γὰρ ἐπὶ βάθρων ὑψηλῶν ἐπ' ἀκρωτηρίοις τοῦ ὄρους ἀνεγείρας καὶ ζεύξας ἀπιστεύτους, τοσοῦτον δ' ὑπερέβη ἐχθρὸς ἢ τις ἄνθρωπος ἀνδρεία καὶ φιλοψυχίᾳ, ὡς μὴ ἂν ἐθέλειν τοῦ μάχεσθαι παῦσαι ποτέ. ἀλλὰ οἴδα πάντας ἐπεθυμήσαντας, πρὶν τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον πόλεμον χαρακώσασθαι καὶ περιβόλῳ φρουρίῳ, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὗτος ἐκείνοις ἐξεσπασμένον. ἐπεὶ ἦμεῖς οὐκ ἀγνοοῦμεν ὡς ἐλπὶς ἐκπολεμῆσαι τοὺς Ῥωμαίους πόλιν ἐφ' ἡμῖν ἔτι τὴν ἀνάστατον, ἢ καὶ τοῦτο ἐκείνοις ἐπιθυμητὸν ἦν, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθύμουν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθυμήσαμεν. ἐπεὶ ἦμεῖς οὐκ ἀγνοοῦμεν ὡς ἐλπὶς ἐκπολεμῆσαι τοὺς Ῥωμαίους πόλιν ἐφ' ἡμῖν ἔτι τὴν ἀνάστατον, ἢ καὶ τοῦτο ἐκείνοις ἐπιθυμητὸν ἦν, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθύμουν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθυμήσαμεν. ἐπεὶ ἦμεῖς οὐκ ἀγνοοῦμεν ὡς ἐλπὶς ἐκπολεμῆσαι τοὺς Ῥωμαίους πόλιν ἐφ' ἡμῖν ἔτι τὴν ἀνάστατον, ἢ καὶ τοῦτο ἐκείνοις ἐπιθυμητὸν ἦν, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθύμουν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθυμήσαμεν. ἐπεὶ ἦμεῖς οὐκ ἀγνοοῦμεν ὡς ἐλπὶς ἐκπολεμῆσαι τοὺς Ῥωμαίους πόλιν ἐφ' ἡμῖν ἔτι τὴν ἀνάστατον, ἢ καὶ τοῦτο ἐκείνοις ἐπιθυμητὸν ἦν, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθύμουν, ἡμεῖς δὲ ἐπὶ τῷ τοῦ θεοῦ ἔργῳ καὶ τῇ τοῦ ἱεροῦ τιμωρίᾳ ἐπεθυμήσαμεν.

Κεφ. λϛ.

ΕΤι γε βουλόμενον αὐτὸ φθάσαι καλεῖν, πάντας ὑπερτίμενον, καὶ πρὸς τίνα ἀφίξεται ἢ τίνων, ἀντιμέτρου τινὸς ὁρμῆς ἀπολειφθέντος καὶ διαμαχησάντος ἀπάσης, ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσας γλιχόμενος, καὶ τοσοῦτον ἐπιδύεται τῆς ἀσφαλείας, καὶ τῆς δουλείας φεύγοντες, τὸ μὴ τῆς ἐν ὑστάτοις ἡμύνεσθαι ὀφθῆναι τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ τῆς αὐτῆς σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μέν ὥσπερ ἄν τις φήθη τῇ ἀφέξει ἀφροσύνης ἡμελευθῆναι, ἀλλ' ἀτενὴ ἡ γνώμη διεφύλαξεν, οἷον ἔχων τῇ λόγῳ ἀπεγνωσμένῳ, τῇ μὲν οἰκείᾳ καὶ φιλοστόργῳ πάθους ἅπαντι ὠμότητος, ἢ λογισμῷ δ' ὡς τὰ κρείττω βουλευόμενος τοῖς φιλτά-

viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tanta quidē murorum septis munitissima, tot verò ante muros castellis turribúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiēs, tot autē virorū pro se pugnantiū multitudinē continens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorū à quibus excisa est impositæ reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem derabit etiā in viuere hanc periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tā imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquam templum sanctum tāta impietate funditus eruisse quoniam spes non instituenda nos illexit, quod forte potuimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem eripuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dū nobis licet à nobismetipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectū: sed hæc sua timiditate perferunt, qui antè mori cùm licuit noluēre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorū iracundia manifesta, si nos vinos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habēt, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostilis. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrūm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stupore mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eū ornare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitari, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis, rectíq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis peruerit, cùm faciuus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent:

habuerunt:propriũ quidem eatúmq. affectum A retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis cõsuluissent. Simul enim valere vxoribus cũ amplexu dicebãt,ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes oſculabantur:& ſimul tanquam manibus alienis iuſſa peragentes volentes eos configebant: malorũ,quæ ſubditi hoſtibus paſſuri fuerant, cogitationẽ habẽtes pro ſolatio neceſſitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus eſt.Cuncti autem coniunctiſſimos trã- B fixêre:miſeri,quibus id neceſſe fuit, quibúſque filios atque vxores occidere , malorum omniũ videbatur eſſe leuiſſimũ. Igitur neque horum iam factorũ doloré tolerãres,& interfectos læſos exiſtimantes, ſi vel breuiſſimum tẽpus eis ſuperuenirent, citò quidem vniuerſis bonis in vnum congeſtis ignem iniiciunt, ſorte verò ex numero ſuo decem lectis omnium percuſſoribus.vniuerſi etiam propter liberos ac coniuges proſtratos compoſiti,cóſq.complexi manibus, C parato animo ſe mactandos præbebant infeliciſſimum illud exhibentibus miniſterium. Iſti autem intrepidè cunctis occiſis, eandem ſortis legẽ in ſua quoq.morte ſtatuerunt,vt cui obtigiſſet,nouẽ peréptis ſemet ſuper eos occideret. ita omnes ſibi cõfidebãt, quod neq. in audẽdo, neq.in ſuſtinẽdo facinore,præſtaret ali⁹ alij.Et ad extremũ cæteri quidẽ ſe neci ſuppoſuere: vn⁹ verò atq. nouiſſim⁹,circũſpecta multitudine mortuorũ,ne quis fortè in multa cæde ſuperete- D ret,qui ſuæ manus egeret:vbi cognouit omnes peremptos,ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per ſe tranſacto gladio,iuxta ſuos affectus occubuit.Et illi quidem perierant,nullam credentes animam ex numero ſuo Romanis ſubditam reliquiſſe.Latuit autem vna mulier ſenior,& alia quædã Eleazari cognata,plurimum doctrinã ſapientiáque mulieribus præſtans, & quinq. pueri per cuniculos qui aquam ſub terra potui ducebant abdi- E ti;cũ alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & ſexaginta, cum mulierib.ſimul ac pueris.Hęc autem calamitas acta eſt Aprilis menſis quintodecimo die.Romani autem adhuc pugnã expectãtes machinis aggeribus ſcalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cũ verò hoſtium neminẽ viderent,ſed vndiq.verſum acerbam ſolitudinem, ignémq.intus ac ſilentium,quid factũ eſſet cõiicere non poterant, & ad extremũ velut im- F pellentes ictum arietis,vlulatum,ſi quem fortè prouocarent,dederunt. Clamorem autẽ ſenſêre mulieres,& ex cloacis emerſæ,factũ Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel geſta fuiſſent omnia narrante manifeſtè.Non tamẽ Romani facilè his verbis adducebantur, auſi magnitudinem veriſimilẽ nõ credẽtes.Ignẽ verò extinguere conabantur,pérque hunc viam ſectantes citò in re- G giam peruenêre: conſpectáque multitudine mortuorum, non vt in hoſtibus gauiſi ſunt: ſed conſilij fortitudinem, & obſtinatum in tanto numero rebus ipſis contemptum mortis admirabantur.

Cap. XXIX Interitus ſicariorum, qui in Alexandriã & Thebas profugerant.

HIuſmodi autem peracto excidio, in caſtello quidem præſidium dux reliquit, ipſe verò cum exercitu ad Cæſarem profectus

τοὺς ὑπηρέτας τοιούτους. ὁμοῦ γὰρ ἐπαίζοντο γυναῖκας περιπτυσσόμενοι, & τέκνα φεσπχαλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δ καθάπερ ἀλλοζίους χεῖρσιν ὑπουργοῦντες, σωτήριόν τὸ βούλευμα, τὴν θήνειαν ὧν πίσουν) κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενόμενοι, ἀδημύδιον τὸ ἐν τῇ κτείνειν ἀνάγκης ἔχοντες καὶ πόνος, ὑπὸ τῆς τηλικούτου θλιμμάτος πᾶσιν εὑρέθη πάντες ὃ δὴ τῇ οἰκειοτάτων διεξῆλθον· ἀθλιοι τῆς ἀνάγκης, εἰς αὐτοχεῖρ γυναῖκας καὶ τὴν ἐκ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξ. ν εἶ) τὸ καυφότατον. οὗτοι δὲ τέκνων τὴν ὑπὸ τοῖς πατρογμίοις ὀδύνῃ ἐπφέροντες, & τοὺς αὐηρημένους νομίζοντες ἀθρῶν, κἂν βεβιοῦν αὐτοῖς ἐπ χρόνον ὀλιζήσοντα, τάχ μὲν τῶν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταυτὸ συρρυσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον. πλήρη δ' ἐξ αὐτῆ ἑλόμενοι δέκα ταῖς ἀνάστασι σφαγεῖς ἐνεμίους, & γυναικὶ τὶς αὐτὴν καὶ παιδὶ κειμένοις ἀθρόοις, καὶ τοὺς χεῖρας ἐφελαῶν, παρέχειν ἑτοίμους τὰς σφαγὰς, τοῖς τῶν δύσκλεων ὑπουργοῦσι ἐκτελοῦσιν. οἱ δ ἀξίπλως πάντας φονεύσαντες, τὸν αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ κλῆρον τόμον ἔθεσαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ὁμοίους τιμωρίας ἑαυτὸν δῶι πᾶσιν αἰτίαν. πάντες οὕτως ἰδιόρρουν ἑαυτοῖς, μήτ' ἐκ ἀρᾶς, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλος ἄλλου διαφέρειν καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἰς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων ἐλεεινότερος ἦν πᾶσι τοῖς ἐπ' ὀλίγοις φόνῳ τῶν αὐτῶν λειφθεῖσι χεῖρας διόμενος, οἷς ἐγὼ παῖδας ἀπηνεμίους. πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνῆψεν. αἴθουσα δ τῇ χειρὶ δ' αὐτὸ πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῆ οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐνθυμήσεσιν ὑπιλπφότες ἑδίμιον ψυχῆ ὑπεχείριον ἐξ αὐτῆ βωμαίους καταλιπεῖν. ἔλαθε δ γυνὴ φρισβύτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρε, φεσπὸς καὶ παιδία πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ ποτὸν ἦγον ὕδωρ διὰ γῆς ἐγκαταρυβῆναι, τῆ ἄλλων φεὸς τῇ σφαγῇ τὰς διχοίας ἐχόντων, οἳ τὴν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα φρὸς τοῖς ἑπτακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναειθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐφεῖχθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικῦ μηνός.

Οἱ δ ῥωμαῖοι μέχρι ἔτι φεσδοκῶντες ὑπὸ τῶν Κεφ. λς.
ἔω διχασιδυασταμένων, καὶ τὸς ὑπὸ τῆ χωμάτων ἐφόδους ταῖς ὑπηνέμαις χαρυσόσαντες, φεσβολαὶ ἐπέσευ. βλέποντες δ' οὐδένα τῆ πολεμίων, ἀλλὰ δωλῶ παντεχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, & τέλος εἰς ἄφιον βολῆς ἀλάλαξαν, εἴ πνα τ ἔνδον φροκαλέσαιτο. τ δ βοῆς ἀθησις γίν) τοῖς γυναίοις καὶ τῆ ὑπονόμων ἀνασῦσαι, τὸ φεσχθὲν ὡς ἔσχε, φρὸς τοὺς ῥωμαίους ἰμένων, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλήλυθε, καὶ πνα τέφπον ἐφεῖχθη, σαφῶς ἐπιστουμένης. οὐ μὴν ῥαδίως αὐτῇ φροσῆλθον τῇ μεγάθει τῶ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐνεχείρουν τὸ τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ τοίχους ὀδὸν δι' αὐτῆ τεμόντες, τῆ βασιλείων εἰσὶς ἐνῆλθον. & τῆ πλήθει τῆ πεφευδημένων δλιτυρόντες, ἐκ ὡς δεῖ πολεμίους ἔθνησαν. τ δ γλυκάσπτα τ βελήματος, καὶ τ ἐν τοσούτοις ἄρειπον δεῖ τῆ ἔργων ἐθαύμασαν τὸ θανάτῃ καταφρόνησιν. τοιαύτης δ τῆς ἀλώσεως γενομένης, δεῖ μὲν τῶ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθε εἰς.

εἰς κατάρειαν. οὐδὲ γὰρ ὑπελείπετό τις τῷ κατὰ τὴν χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἡ μακρᾷ τῷ πολέμῳ κατέφθαρτο, πολλοῖς καὶ τῆς ἀπωτάτω κωλοκοιούντων, μαθοῦσιν ἡ ἀνάδυσιν τὰραχῆς ἔσχατος.

Κεφ. λζ. ΕΤι δὲ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὰ τῶν Αἰγυπτίων, μὴ πάντα συμβῆναι φόλλους Ἰουδαίων ἀπολωλέναι. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῷ στασιάζειν ἐκεῖ ἐξαρυγεῖσι δυνηθῆναι, οὐκ ἀπέχρη τὸ σωζεσθαι πάλιν ἡσυχίαν ἄγοντας, καὶ πολλοὺς τῷ ὑποδεξαμένῳ, ἐπιθεῖναι τὰ ἰδιοπραγίας αἰτιασάμενοι, καὶ ῥωμαίους μὲν μηδὲν πρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῷ οὐκ ἀφαιρεῖν τινας Ἰουδαίων αἰτίαιτο, τοὺς μὲν ἀπέφαξαν, τοὺς δ' ἄλλους εἰσάγοντο πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἀθροίζοντες. ὁρῶντες δ' αὐτῷ τὴν ἀπόνοιαν, οἱ πρεσβύτατοι τῆς γερουσίας, οὐκέτ' ἀσφαλῆ αὐτοῖς ἐνόμιζον ἀθροῖσαι, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῷ στασιάζειν, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῷ κακῶν καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπὶ πᾶρ ἐλπίδα σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἥξειν, γνωσθέντας γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων ἅπαξ ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς πρεσβυτέρους συμφορᾶς ἀπαιτηπλάσιαν τοὺς μηδενὸς τῷ ἁμαρτημάτων μετεχόντας. φυλάξασθαι τοίνυν τὸ ἐξ αὐτῷ ὅλεθρον τὸ πᾶν ἔθνος παρεκάλουν, καὶ θεὸν αὐτῷ πρὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων πρᾳότητι. συνιδόντες οὖν τὸ κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπιθυμοῦσι τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῶν ὁρμῆς, ἅπαξ τοῖς σικαρίοις ἀρπάσαντες, συμπράττειν αὐτοῖς τῷ ἐξαναστῆσαι μὲν ἅπαξ ἅπαντας. ὅσοι δ' οἷς τῶν αἰγυπτίων, καὶ τὰ φυσικῆς δίκας διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλλεχθέντες ἐπανῆλθοσαν, ἐφ' ᾧ οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τῷ καρτερίᾳ, καὶ τῷ ἔτι ἀπόνοιαν, ἔστι τῆς γνώμης τῷ ἰσχυρὸ χρὴ λέγειν, οὐ καταφάγη. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοῖς βασάνου καὶ λύμης τῷ σωμάτων ὑπομονῆς, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ἅπας αὐτῷ κρίσεως διαστῆναι ὁμολογήσωσιν, οὐδὲς ἐπέδωκεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπερτίθεσθαι τῆς αἰτίας τῷ αὐτῷ γνώμῃ διαφυλάξαι, ὥσπερ ἀπαιδεύτους στόμασι χαλεοῦσι μονονοὺ τῇ ψυχῇ τοὺς βασάνους καὶ τὸ πῦρ διέχωμοι. μάλιστα δ' ἡ τῷ παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τὶς ἐξανιστῆται, κρίσεως διαστῆναι ἐξωμολόγησεν. τοσοῦτον ἅπα τῆς τῷ στομάτων ἀθωότητος, ἡ τῆς τόλμης ἰσχὺς ἐπεράτει. λοῦπος πάντα δείσας τὴν ἀλεξάνδρειαν, καὶ θεὸν τὸ κινήματος τούτου, κρίσεως χῷ τάχος ἐπίσυλλε. ὁ γὰρ τῷ Ἰουδαίων τὸ ἀνατάπαυσον ὑφορώμενος ποιεῖσθαι, καὶ δύσεις μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καί τινας αὐτοῖς συνεπικάσωσι, προσέταξε τῷ λούπῳ τὸν ἐν τῇ οἴκου καλούμενον νεὼν καθαιρεῖν τῷ Ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἄλλῳ τοιαύτῳ αἰτίας, ὠκίσθη τὸ καὶ τῷ ὄνομα ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς εἷς τῷ ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτίοχον τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ Πτολεμαίου πολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, ἄλλῳ τῷ πρὸς αὐτίοχον ἀπέχθειαν, ἔφη συμμαχον αὐτῷ ποιήσεσθαι τῷ Ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δίκαια τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν αὐτῷ, νεὼν τινα τοῦ τῆς αἰγύπτου κατασκευάσαντα, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν

est. Nec enim quisquã supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nã & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorũ illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderẽt, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deũ verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidã iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidé mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorũ, iam cohibere turbam sibi non esse arbitrabantur: sed cõgregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certã spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauẽdum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebãt, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfaceret. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóq. imperu sicarios aggressi corripuêre. quorũ ſexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebáisque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehẽsi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue cõfidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, nõ obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsarẽ dominum fatererentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiã conseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantiũ fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeò corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

CAP. XXX. Oniæ templum clam-sum apud Alexandriã.

LVpus tunc Alexãdriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Oniõ (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriã venit: & à Ptolemæo susciputur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ędificare permitteret, & more patrio Deũ

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsique benevolentiores eos fore, cóque multos adiam religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemęus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquã iubaris luce radiantem, de aurea catena suspẽdit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circũdedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudęis apud Hierosolymã degentibus, propter fugę memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædã annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto cõstructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestàti successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templũ, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

CAP. XXXI. De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostẽdere. & alios quidem hęc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænũciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudęo-

θιόν. ἔστω γὰρ αὐτόχθων μὴν ἐπὶ μᾶλλον ἐκπολεμώσας τοὺς ἰουδαίους, τὸν δὲ ἱεροσολύμοις νεὼν πεπραθηκότ. πρὸς αὐτὸν δὴ διοικοτέρως ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδίκῳ τῆς δυσεβείας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. πυνθὰς πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώρην ἑκατὸν δὴ τοῖς ὀλδαίκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶ ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευασάμενος ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον φκοδόμησε τῷ ἐν ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις αἰωρηκότα. τῇ βωμῷ δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὸν οἶκον ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε. χωρὶς τῆς δὲ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκευσάμενος τὸν λύχνον χρυσοειδῆ δαφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξαρτήσας. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὀπτῇ πλίνθῳ περιετείχισε πύλας ἐχούσῃ λιθίνας. αἰτήσας δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῆς θεοῦ πολλὰ τὰ πρὸς τὴν δυσέβειαν. οὐ μὴν ὀνίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐποίησεν, ἀλλ' ἰδίᾳ φιλονεικίᾳ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἰουδαίοις, ὀργὴν τῆς φυγῆς ὑπομιμνῄσκοντι. καί τι τὸ ἱερὸν νόμιζε κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρόσοδον ἀφ' ἁπάντων τὸ πλῆθος. ἐπηγόμενοι δέ τινες παλαιὰ προφήτου ἔτεσί που προόδων ἑξακοσίοις, ἡσαΐου ὄνομα τοῦ προαναφθέντος τοῦδε τὸν ναὸν τὸν ἐν αἰγύπτῳ γλυπτὸν μέλλειν ὑπ' ἀνδρὸς ἰουδαίου κατασκευὴν. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν οὕτως ἐπεποίητο. λοῦπος δ' ὁ τῆς ἀλεξανδρείας ἡγεμὼν, τὰ μὲν ἀφ' καίσαρος λαβὼν γράμματα, ἐκπαρῳκόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λούπου δὲ μετὰ τελευτήσαντος, παυλῖνος δεκαδέκατος τὴν ἡγεμονίαν, ἔστε τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ ἀπέλησε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα ἀποκομίσαι, οὔτε ἀποστέγειν τῆς τιμῆς, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δὲ ἴχνος ἔτι τῆς εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπών. χρόνος δὲ εἰς τελευτὴν ἀποκλεισμὸν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ τριακόσια.

ΗΨατο δὲ καὶ τῆς ἀπὸ κυρηναίων πόλεων καὶ τῆς σικαρίων ἀπονοια καθάπερ νόσος. ἐξαπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὸν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, εἰς ὀλίγους τῆς ἀπόστασιν ἐποίησε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐλάνθανε ταῦτα δρῶσι τόμβος καὶ φαντάζων. οἱ δὲ τοῖς ἀξιώμασι πρέποντες τῆς ὅλης τῶν κυρηναίων ἰουδαίων, καὶ ἔξοδον αὐτῷ καὶ κατασκευὴν τῆς τῶν πεντακοσίων λείας ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δὲ ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν ἀσόπλων. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

ΟΔ' ἡγεμὼν τῆς βουλῆς μέτος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν δεομένους ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἤλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν γὰρ

τοὺς

Κεφ. λη.

Κεφ. λθ.

τοὺς πλεσιωτάτους τ ἰουδαίων ἔλεγε καζαψυδόμενος, διδασκάλοις αὐτῷ τὰ βελδύματος γενομένῳ. φερόμενος ὴ τὰς ἀγχόλας ἐπὶ πολὺ ἐξεδίχετο τὸ κ τῷ πεφάσθαι πολὺν ὄγκον περιπίθει, μεγάλα περσραγωδῶν, ἵνα δὴ δόξειε κ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον καταρθωκέναι. τὸ ὴ δὴ τέτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τὸ πιστεύειν ῥᾳδίως, ἐπὶ κ διδάσκαλος ἦν τῷ σκαρίων τῆς ψευδολογίας. κολάζειν γοῦν αὐτὸν ὀκνήσας ἵνα τ ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσπεφυκὼς φανερὸς ἐξενίωτο τὸ μῖσος, τὴν τε γυναῖκα τὴν ἐκείνε βερενίκην ταῖς αἰτίαις συμπλέξαι, δύτυς μὲν πρῶτον ἀνεῖλεν. ὅτι δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δυποτέρα χρημάτων ἀφαιρέσεως, ὁμοῦ ξιφιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας, κ ταῦτα πρὸς τῶν τὰ κάτω τρόπον ὀμόσαι ἀσφαλὲς ὅτι τὰς κείνε ἀνῃρῆσθαι εἰς τὰς τῦ κράτους προσόδους ἀπολαμβάνων. ὅπως ὴ μηδ' ἀλλαχοῦ τινὲς τῶν ἰουδαίων ἐλίγξωσιν αὐτὸν τὴν ἀδικίαν, πορρωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. Ϛ πείθει τὸν ἰωνάθην κ πάντας τῶν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, ψευτερισμοῦ κατηγορίαν ὑποφέρειν, ὃς ἐν ἀλεξανδρείᾳ τὰ κ ῥώμῃ τῶν ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τούτων εἷς ὢν δὲ ὑποβουλῆς αἰτιαθέντων, ἵνα ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραφόμενος. ἐμὲ μὲν κ ἐλπὶς τῶν κατύλλῳ τὸ σκευώρημα προσχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τ ῥώμην, τοὺς περὶ τὸν ἰωνάθην ἄγων διδύμους, κ πέρας ἦλθε τῆς ἐξετάσεως ἐπ', τίνι ὑπ' αὐτῷ κ δι' αὐτῷ ψευδομένῳ ψευδολογίαν. ὑπατεύοντος ὴ τὸ πρῶτον ὑεσπασιανὸς τὸ ἀληθὲς, Ϛ γνοὺς ἀδίκως τὴν φυτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένην, τέτοις μὲν ἀφῆκε τῶν ἐγκλημάτων, τίτου αὐτοὺς δίκην δ' ἐπέθηκεν ἰωνάθῃ τὴν προσήκουσαν. ζῶν γὰρ κατεκάη πρότερον αἰκισθείς. κατύλλῳ ὴ, τότε μὲν ὑπῆρξε δεῖν τ προστίτε τῷ αὐτοκράτορος, μηδὲν πλέον ἐπομένην καταγνόντος, ἐπ εἰς μακρὸν ὴ νόσῳ καταληφθεὶς πολυτρόπῳ, κ δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπολλάττετο, ὡ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἰῶ ἡ τῆς ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. δύμασι γὰρ ἐξιστάμενος, κ συνηχοῦς ἀνεβόα, βλέπων εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα, κ κατέχειν ἑαυτὸν ὡ δυνάμενος, ἐξέλατο τ δίνης, ὡς βασάνων αὐτῷ κ πυρὸς προσφερομένων. τῷ ὴ κακοῦ πολλῷ ἀεὶ τῷ ὑπάρχοντι λαμβάνοντος, κ τῷ ἑτέρων αὐτῷ κ δεήσεσιν ἐκπεσόντων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἐτέρου τ προνοίας τοῦ θεοῦ τιμήσιον ἡγούμενος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκαιον ὑπάρθησιν. ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ὄξει, ἵνα ἐπιγνῶλάμεθα μὴ πάσης ἀκριβείας ὀφλισκάνῃ τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα ξόπον ἔσχε ὁ πόλεμος ῥωμαίοις πρὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. κ πῶς μὲν ἠρμόσθη τοῖς ἀναγκασομένοις πρίν ὑπολελοίφθαι. περὶ τ ἀληθείας δ' οὐ κὰν ὑπόσαιμι θαρρῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης ὠφελῶ πᾶσαν τὴν γραφὴν ἱστορεμένην.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confecisse videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cùm iussisset Judæum quendam Alexandrum nominare: cui famdùdum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde, omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc secutè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniquitatem confutaret, etiam longiùs mendaciũ propagauit: ac Ionathæ nonnullisque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæteróſque vinctos duxit, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat; cognitóque nõ iure hominibus accusationem illatam illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionathan statuit: prius enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obrigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cúmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellũ Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERVM OMNIVM

APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, littera locum paginæ designat.

AARON Moysi in Aegyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotiũ confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exuſti, ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 208.c. moritur 110.c. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri succeſſit 1043.c
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268. a. & 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
Abemerigus Isaæ suam filiam dat vxorem 684.c
Abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. Iebosthum Sauli filium constituit regem 211.c
pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem 213.f
ab Ioabo fraudulenter occiditur 215.a
Aber-secũdi ex fratribus Machabæi supplicia crudeliſſima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammionem fratrem iugulat 227.d
fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis. cum quomodo Ioabũ tractarit 228.
popularem auram captat & regnum 229.c. cum patris concubinis rem habet 231.d. cogit magnum exercitum contra patrem 233.c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibiipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiathartus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.e. 1043.a
abigæa Nabali vxor Dauidem commotum placat 201.b
abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350. c
abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
vrbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur à muliere ibid.d
abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra debiscit 307. c
abisaçe puella calefacit senem Dauidem 246.g
ambit eam vxorem Adonias 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Aegyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam 16. f. Aegyptiis disciplinas instituit 17. c. Assyrios vincit 18. c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo 18.e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara 21.a
à Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit vxorem ibid.e
moritur 26.b
eius arma contra Pharaonem 918.g
abrahami domicilium, vicus 16.d
absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quàm antecessores sui 285. e agnoscit suum fatum & pœnitet 289. e. cedit Adadi filio bellum inferenti 290.c. eundem vincit 291.c occiditur 295.d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
achar furtum committit 137.c
plectitur 138.c
achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiusque insignis tolerantia 1095. a
achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocaustoma offert, bellóque impetitus, magnam patitur stragem 321. d
Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
achiabus Herodis nepos aui vim prohibet 599.b
impetitur à 1000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773.e
militibus tumultuantibus resistit 607. d
achias pontifex 181.a
achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
achilaus princeps commentariensium 241.f
achimanus Berzellæi filius apud Dauidem manet 237.f
achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulũ occiditur cum omni sua familia 196.f
achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
acmes Iuliæ famulæ dolus 595.b. 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1014.g
adadus Azaelis filius paternum in regnũ succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221. f

INDEX

Adadi huius posteri dicti reges Syriæ, sicut Aegypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ibid.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedentiq. ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292.c
Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.c
bello aggreditur Ioramum 301.e
fugatur a deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi a patre impetrat 248.d
salutat matrem Solomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95. a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Aegyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Aegyptij populus qualis 13.f 54 b
Aegyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52. f. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 53.c
pugnant cum Aethiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e per totum
Aegyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Aegyptiorum dij descripti 1054.c.1065
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Aegyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Aegyptum mare totum portub. caret 894.b
Aegyptum fames occupat 44.c. 53.d
Aegypti regina Solomonem inuisit 270.a
Aegypti descriptio 807.f. 895.g
Aegyptus vnde nomen acceperit 1045.f
Aelius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539. b
Aemilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
Aemilius Regulus Corduben. 653. e
Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
Aeoles populus 13.c
Aerariæ quis inuentor 7.d
Aeris genus auro preciosius 221.d
Acinaces Persicus, qualis 697. a
Aeta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
Aeternius fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956. f
Aethiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo a Mose victi 58. d
Aethiopas ab Aegyptiis circumcisionē accepisse 279.f
Agaris insolentia ob conceptum inf nitem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
Agatharchides historicus 1050.b
Aggæus propheta 365.f.366.e
Agiræ Nabathæi facinus 935.b
Agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
Agriculturam quis inuenerit ibid.
Agrippæ Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629.vsque/ 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulū præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliquis eius gesta vsque mortem 677. 678. 679. 680. & 793.795.796.801.803. 804.810 811.815.816.817.832.833 864.893. 906.907.913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor vt Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b. nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694. f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium a quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præsidet 694.f
Iudæam latrocinijs explet 699.c
Iudæam latrocinijs explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961. c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatum succedit aliis Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexander alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c. vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionatham in summo honore habet 435.a. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot potest interficit 477.f
Hyrcano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexandri fictitij actus & fallaciæ 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus ducit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumnijs oppressus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumnijs vrgetur ab Euryde aliisque 573.574
& in carcerem detruditur ibid. accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.b
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem infidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolemæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
prælijatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus aliáque gesta & mors 463.464. 713.714. 715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis a Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Aegyptum & Phœnice translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 384.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b

eo mor-

eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 417.f
Alexander Zebinas Demetrij victi loco ex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammai vxor quomodo a morituro marito instructa regnum seruauit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b 513.b
Alexandra Phasaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quàm Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922. e
alexandrini quamdiu cessarint Iudæorum solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomem vxorem 583.b. 223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
pie agit 600.b
alisus, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
alius Samarita, libertus Neronis 631.a
alphemus præ timore obriguit 744.c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153.d. eorum rex captus & occisus 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
Dauid cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
amaleciris regio ibid.
amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam suffollitur 380.a
& filij eius 382.a
amaræi filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
amaramus seditiosus exulat 682.c
amarinus constituitur rex 284.f
amatinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Abesolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatu regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d
occiditur à Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b. per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
amelles regni terminus ibid.
amias Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f. 158.d
ammanitarum contumelia in Daui dem 123.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227.d
amoræi cum suis regibus deleti 11.d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
restituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346.a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 412.g. 458.d
ananias Phariseus Iosepho se opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúsque seruorum iniquitas 698.d. 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698.b
anani senioris felicitas ib.a
ananus Ionathæ filius Cestio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 828.f
apparatum belli rursus amittere noluit 819.a
milites contra Simonem Giorę mittit ibid.e
ananus pontifex, eiúsque gesta 872. & 874 875. per totum.
anani mors Hierosolymæ excidij principium 881.g. eiúsque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.c. eo priuatur 619.c
ananus Simonis satelles ad Titum profugit 916.e
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c. 203.b
exercitum ducit in Hebræos 203.f. 205.d
andromacho amicitiam renunciat Herodes 567.g
andronicus Messalami filius orator 414.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiisse 8.c
anilæi & Asinæi Neerdensium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
animi vnde certissimum argumentum colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas seditiosus plectitur 682.c
annius Minutianus 613.e. 636 671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619.b
annus magnus quot annis constet 11.c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex aegypto vsque ad templi Salomonis extructionem 700.d
antecij interitus 661.f
anthedo, postea Agrippias dicta 459.c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 383.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 467.d
accusat Cæsarem Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 491.d
reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accusatur Romæ, & placat pecuniis hostem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500.c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b. 510.e. per totum.
antipatrũ & Hycanum accusat 724.g.
vinctur ab Herode 729.d. rex constituitur 712.d. quàm insolens ex vnica victoria factus 738.d. dat se vinciendum Sosio 741.d. securi percutitur ibid.f

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obsidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occisus 454. f.712.c
antiochia Mygdoniæ vbs 687.c
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium iectum recipiunt 437.d
antiocheni soli cum Sidonis & Apamenis pepercerunt Iudæis cohabitatoribus suis 815.c
antiochensium odium in Iudæos 398. c
antiochensium petitiones apud Titum 976.c
antiochus antiochi Grypi filius victus & occisus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi, & superatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem.460.
antiochus Aspendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adolescens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Tryphone suo tutore 447.b
antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potitus quid gesserit 462.a
eius cum Alexandro & Arabibus bellum 715.c
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius gesta contra Iudæos 407.g
vsque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.c
commissa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum, aliáque eius gesta 1087. 1088.1089.1090
antioch: Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio seua 708.d
antiochus Epiphanes quòmodo ceperit Hierosolymam 929.f. 934.c
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex constituitur 419.c
Bethsaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709. c
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.c
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716. a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.c
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonem persequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur subigere, sed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius 449.
per totum regno & vita priuatur ab Arsace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Syriæ occupat & Heracleonis insidiis occisus 451.d
antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.c
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.c
antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469.b
antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872.
antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582. per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587.588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 769.
fratrib. insidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
alios duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769.770. per totũ.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718. per totum, aliáque eius gesta 722.
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudææ a Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius autoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudææ constituitur à Cæsare 481.c
suos liberos ad gubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaũ 777.d
antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559. f
antiphilus cum suo fratre venenum apparauerunt in Herodis interitum 588.f
antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.c
antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.c
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antoniæ porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f. 624.d.746.d
antonię fundamenta subuersa 951 c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.729.c
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508 b.510.c
M. Antonius donatur ab Herode 510.c. homo impurus 512.c
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524. e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734. b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
Antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
Antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
Antonius Primus è Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f. eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859. d
Aod. vide Iodes
Apachus regni termini 1049.b
Apania ciuitas obsidione liberata 727.c
Apellæus mensis 370.a.499.b
Aphrica vnde sic denominata 14.c
Aphri & Aethiopes quantum annue pendant Romanis 807.c
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
Apion grammaticus res Aegyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061. 1062. per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063.1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065.1066.1067. per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1049.b
Apollodoti Gazaræorum ducis præstium cum Iamnæo, & mors 459. c
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Machabæo victus occiditur 413.b
Apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
Apollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.1077.
Aponius senator sauciatur 672. c
Apsanes Iudæis præficitur 159.a
Aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
Aquila quæ Romanorum insigne 838.b
Aquila Caligulæ interfector 660. e

Ara tabernaculi, & Arula ſuffumigatoria 81.f
arabia, confinis Iudææ 469.c
arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
arabes Hebræos ſubigunt 153.d. ab ipſis rurſum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 515. f
arabum Iudæam deuaſtantium ſæuitia 609 c
arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viſcera parefaciunt, aurúmque eximunt 939.f
aramus aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes vbi mortuus ibid.d
araſci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
arca Noe 8.e
arcæ Noe reliquiæ vbi ſeruentur 684. c
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca in poteſtatem hoſtium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 1035. d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 81.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110. b
archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c. 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757
archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608. c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g.602.a. accuſatur apud Auguſtum 60 .e ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611 e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 6 8 e a fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773 g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 783.a. eius reditus quanti ibid.b
archelaus Magdati ad Titum profugit 956 c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, einſque cum inſigni tolerantia ſermones 1035. rper totum
aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.e.470 b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Aeneas conſtituitur Arabum rex 572.e.confirmatur 577.d
Aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472.d.716. a. cum Herode bellatur 626.b.& Iudææ infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
Aretas Petræus Roma auxiliatur 609.a
argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.e
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
Arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 4 5.
Ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
ariuscenturio confeſſus 608.d.780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730 a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus 514.d.ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f.5 4.g
ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471. c. quale domum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e. vinculis e'apſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma ducit vxorem 549. c. conijcitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580 b
ariſtobuli filij Herodis, liberi qui 762.a 793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796 c
ariſtobulus Herodis frater, priuatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. dominus multis donatur à Ner. 694.f
ariſtobulus Hy cani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455 g. primus diadema regium vſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714. a
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15 a
arnon fluuius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 617.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373. b. accuſat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374. b. Amanen in ſummo honore 375. a. eundem cruci ſuffigit 380. b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
artemiſius menſis 259.c
arrorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 95.g
arucæus Arcen condidit 14 d
arudæus, Aradus inſula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
arum loci nomen 191.g
aſamonæorum gens Iudæorum reip. ſtatum mutauit 367.b
Aſamonis montis Galilææ ſitus 818. c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282. c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Aethiopum rege ac victoria ibidem, mors 284. d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 831. a. eius ſitus ib.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curę obſequitur Danieli 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g.filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananęa 141. a
aſię quingentas ciuitates vni rectori, & conſuli Romano parere 806. b
aſineus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646.647.648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſoritis ciuitas 151.c
aſoſra, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus 18.a.773.a
aſphaltites lacus repletus eadauer. 890. a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891. b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſprenatis prodigium & interitus 661. d
aſſamonæi principatus quando deſierit 508.b
aſſamonæorum familię quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 701.a
aſſaracoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.e
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni termini 1048.b
aſſuras, Aſſyrij 14.f
aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 331.c
aſtabarri populus 14.b
aſtapus fluuius 58.f
aſtartes templum 209.a
aſtartis rex Tyriorum, eiuſque ſucceſſores enumerati 1043.a

Aſtoborra fluuius 58.f
aſtronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienſes quando & quemadmodum Romanis ſubiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi credi ti 1068 c. ſcriptis legibus vtebantur 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges paſtor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e. 1052.g
auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 562.d. in Herodem odium & Aretam 572.b. reditus cum vtroque in gratiam 577.d. confirmat teſtamentum Herodis 611.e. in Italiam proficiſcitur 729.e
auguſti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ deſcriptio elegans 914.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæum, vnde ſe regem futurum cognoſcit 306.b. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacem redimit Ioaſus rex 313.f moritur 316.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.e
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentam inuadit 169 b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorum feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532. f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babilonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.3,8.339.340. 341.per totum.
babylonicæ turris inſtitutio 12.a. & quãta fuerit 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
babyloniorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035.f
bacca vicus 833.g
bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtra 421. f. mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit 424.f.425.d.adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430. b
bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis menſura 259.a
Bæonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoſes copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodeſtes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur 311.d
balachus Moabitarum rex Balamum ad Iſraelitas execrandum mittit 112. d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112. f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum malum conſilium dat Madiantis 114. e
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſamum vbi prouenit 473.b
balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. c. ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit 352.a occidit Adoniam 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f vnus fortium Dauidis 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iaboſthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322. b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
baraſa expugnata concremata 417.c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. liberatur à carcere 343.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.e. regnum occupat ibidem
baſanæ impietas à Gimone propheta grauiter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri nõ valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 283.f
Baſſus addit ſe Caſſio 727.c
batanææ, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenum hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 34.c.filij decem 52.b
beniamitarum ſors in Cananæa 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quieti & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarum fortitudo & peritia militaris 148. c. cædes omnium vſque ad ſexcentos viros 149.a quomodo ea tribus reſtituta 149. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 653.c
bernice Salomes fil. a datur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c. fit exoſa Glaphyræ 564. b. datur alij marito 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. eius hiſtoriæ verba & compendium de Iudæis 1044. a. Græcos ſcriptores taxauit ibidem
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21. d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorum 972 e
berytus quomodo ab Agrippa exornata 678.b
berzellæus quantis beneficiis iuuerit Dauidem regno pulſum 233. b. quam gratiam ei obtulerit rex 237. e
beſarra oppidum 1007.e
beſelel architectus 88.e.98.e
betſemmathe vxor Eſau 28.b
bethalaga vicus 429.b
bethel quid ſignificet 28.g
bethenabem vicus 889.a
bethleem toparchia 890.d
bethmaus vicus 1003.e
bethora locus 139.f
bethſabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
bethſama vicus 170.g
bethſamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171. b
bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana, ciuitas 141.g
bethſuritarum deditio 420.d
bettæa capta & prædata 222.c
bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
boccæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
borceos vicus 831.c
bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
boz columna veſtibuli templi 261.b
bozus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a
britannicus Claud. Cæſaris filius 644. a
britannic. Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796.b
britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805 g.807.b
broccus trib. plebis 670.b
buccinarum excogitatio & vſus 97. b
burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034.e

Caduceatores ſacros eſſe & inuiolabiles 522.a
cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare prouinciam occupat 488.f
cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902. c
cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902. a
cædeſa ciuitas 140.b
cænopolis & forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
cæron regio amomi ferax 614 c
cæſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 781. f
Archelao ethearchiam ſeu mediam regni partem dedit ibidem.
eius promiſſio Archelao facta ibid.
reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuiſit ibid.g
cæſar quæ Salomæ largitus ſit 783.b
cæſar quas ciuitates Iudæorum regno auulſas Syriæ adiecerit ibid.
cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inſerit 784.b
cæſares vocatos imperatores Rom. 269. b
cæſarea conditur 746.c. 747.g
cæſarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæſarea Iudææ maxima ciuitas 854.f
cæſaria templa 747.a
cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæſarienſes contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæſarienſes omnes Iudæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibid.d
cæſennius Pætus rector Syriæ 974.a
cæſennius Pætus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæſoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas conſtituitur pontifex 619 c
cain quid ſignificet, ſacrificat, iugulat frátrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius poſteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Auguſti adoptiuus 603.e
caius Cæſar Agrippam vinculis ſoluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occiſæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæſar Deum ſe vocari voluit 790.d
Petronium ob ſtatuas in templo Ieandas, Hieroſolymam miſit ibidem. e
caij literæ ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananææ 99.a
calidæ ad Bilias 638.e
calidæ ad Emmauntem 619.d
calidæ apud Callirrhoen 598.a
caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cæſar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 634.e
deſignatur Cæſar à Tiberio 635.f
occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b.641.c.
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes ſeuitia, & diuini honoris vendicatio, inſaniæque tum coniuratio in ipſum, & eius interitus 652.vſque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
calliſtus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005. b
cana ſeu Canatha 742 e
canathenſes ibid.f
candelabrum tabernaculi 85.e
capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861.c
capharſaba, campi nomen 519 f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ſitus 852.f
carræ, Meſopotamiæ ciuitas 15.e
carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807.d
carus, delicię Herodis 586.b
caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388. a
caſpiæ portæ 625.a
caſſius Chærea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
caſſius quę geſſerit in Iudæa 479 e
affligit Iudæos 489. b
caſſius Longinus Syriæ præſes 544.d
caſſius Iulio Cęſ. interfecto Syriam petit & quid geſſerit 727.728.
per totum. occiſus 729.e
caſtor rerum Iudaicarum ſcriptor 1065.
caſtoris Iudæi verſutia & dolus erga Titum 924.f
caſtra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanæ rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a
tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem. d
cedaſa vibs 441 e
celadus Auguſti libertus 613.a
quę Cæſaris nomine cum falſo Alexandro egerit 783.g
celer accuſatus Romæ cauſam dicit, & plectitur 693.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad ſupplicium Hieroſolym. mittitur 795.g
cendebęus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem reſtituit 151.a
ceſtius Gallus Syriæ præſes inuadit Galilæam 1015.b. 1023.d
Ceſt. Feſtus à Claudio in Iudæam procurator præmiſſus 793.e
eius malitia 799.a
ceſtius Saulum cum cęteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur ſic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b. 1016.c
Chærea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum tranſeuphratenſium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.g
chaldæorum conſenſus cum ſacris literis 1046.d
chamis patris irriſor 14.e
chananæus, chanaan 14. a
chananæorum terræ præſtantia 58 e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus menſis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 891.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum deſcriptio 263.e
chetim quid Hebræis ſignificet 13.d
chetimus, & Chetima inſula ibid.
chetomene qualis veſtitus 84.c
cheton quid ſignificet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius inſignis 260.g
Chriſtus & chriſtiani 622.g. 623.a
chuſarithes Aſſyriorum rex Hebræos ſibi ſubiicit 150. e
chuſus, chuſæi 14. a
chuſis amicus Dauidis conſtantiſſimus quomodo ſe geſſerit apud Abeſalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæſtinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83 e
cinnyra, inſtrumentum muſicum 243 a
cinyra fabula 659.d
circenſes ludi 654.b
circumciſionis prima inſtitutio 19. e. 21. e.
ciſus Saulis pater 174. e
citharæ quis inuentor 7. d
ciuitatem quis primus inſtituerit 7. c
claudius à militibus conſtituitur Cæſ. 664.d
claudius Agrippam ad ſenatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobiliſſimos interfici iuſſit 795.g
claudius quandiu imperium adminiſtrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Ariſtotelem præceptorem ſuum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortium 655 c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 701.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434. e
cleopatra Marc. Antonium in ſui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Matiamnem cum filio ad ſe vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513 vſque 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f 742.a. Herodem ad ſtuprum ſolicitat 518. d. occiditur 524. e. 745. f
clitus Tiberienſis altera manu mulctatur 1012.a.818.e
cluuius 659.c.

coloſſus Cæſaris 747.g
comagenenſium ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de cauſa in Meſſiada incorruptus manſerit 988.c
conon Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præfficitur 616.b.618.g
coponius procurator conſtitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo ſe liberent 109.c
coreæ, loci nomen 718.e
cores ſeditionem contra Moyſem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Fauſtus Sullę filius qualem ſe præſtiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
corręi, locus 172.d
corus menſura qualis 100.b. 536.f
coſtobarus Idumeę Gazę præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
coſtobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Ceſtium transfugiunt 821. g.
coturnices vbi copioſè inueniantur 72. e
cotys Armeniæ rex 678.d
craſſus in Parthos proficiſcens Hieroſolymitanum templum ſpoliat periurus 478.e. cum omnibus ſuis copiis perit 479.c
craſſus in Syriæ prouinciam Gabinio ſuccedens quid geſſerit 723.b
cretenſes moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
cteſiphon, vrbs 610 b
cumanus Iudęę præfes conſtituitur 690. d. 794.a. & quid ſub eo Iudęis acciderit ibid. & 691. f. & 692.a. accuſatur à Iudęis ibidem. exulat 693. a. 795.g
cuſpius Eadus Iudęorum regno præficitur 680. d. ſeditioſos punit 681. o. 690.a
cydoeſſa Tyriorum vicus 869.e
cyprus inſula 13.d
cyprus præfidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phaſaeli filia 628.a
cypron, caſtellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenęi, Marmaridę & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis ſubditi 807. d
cyrus Perſarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudęis Hieroſolyma repetere permittit, templúmque reſtituere, ac vaſa templi eis reddit, multáque præſtat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 359.b

D

DAbariteni vxorem Ptolemęi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbę deſcriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exuſtum 436.e
dalilè meretrix Sampſonis 162.b
dalmatas bellicoſiſſimos ſub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damaſcus à quo condita 15.a
damaſcus imperio Dauidis ſubiicitur 222.b
damaſcus à Metello & Lollio capta eſt 471.a
damaſcenorũ in Iudęos ſeueritas 1000.c. 822.a. 992.d
dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinem & ſtudia 346.a. inſomnia diuina videt 246.f. regi ſomnia interpretatur 347. f. 348.a. Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d. abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352 f. 353.a apud Ecbatana turrim ędificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cęteros prophetas ſuperauerit 353.e. 314.315.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitę à Chananęis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonibus obiicit 352. b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810 g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quęnam omnium rerum fortiſſima aut poténtiſſima 360.b. & .f cosmonitus vero à Zorobabele Iudęos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra dehiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a. eius magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189 c amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e ſocerum fugit 191. 192. 193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.e fugit inde aliò atque aliò ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198. 199. 201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203. d iungit ſe Anchò contra Hebræos 203. f. 206. e. abducuntur ei ambæ vxores captæ. 207. b Palæſtinos cædit & vxores recuperat 207. c. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211. d rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a eius filij 213.d

Abnero fœdere iungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215. d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211. d. 216. g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217. a. Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218 c. Palæſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Palæſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221. d. Thænonem in amicitiam recipit, Idumęam ſubigit, & officia diſtribuit 222. e. 241. e. Ionathę poſteros beneficiis afficit 223. b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ depęrdiuntur 223. c. 224. c Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriámque interficiendum curat 225. b. per totum. Ammanitas excindit 228 b. à filiis moleſtatur 227. c. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229. e patienter audit conuiciantem Semeim 230. c. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233. b. prior filium aggreditur 233. d. occiſum luget 245. c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236. 237. 238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238. c. Palæſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242. f fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244. b. è tribus malis infligendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244. e. 245. c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibid. a 246. b. alſioſus calefacit ſe Abiſaes accubitu 246. g. Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248. 249. a per totum. Dauidis principium alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250. b. quid ſub mortem Solomonis commiſerit 250. g. 251. a expirat ac ſepelitur, maximúſq. cum eo theſaurus 251. c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241 g
Debora prophetiſſa 151. d
Decimę datę 18. e. 28. f. 109. a
Decius Mundus, quantum inſanierit in Paulinam 622. b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662. b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436. d. Alexandrum vincit 437. e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur, & Alexandrum Iannęum ſuperat 460. b. 461. a. contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib. f Alexandrum prælio ſuperat 715. a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475. b.
Demetrius Nicanor rex 437. g clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438. b. vincitur à Tryphone 440. d. capitur à Parthis 443. f dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450. c. vincitur, capitur & occiditur 451. d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit

parauerit 389. d. legem Iudæorum transſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda, quòd Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochiámque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra, locus 32.e
deus Galilæorum clades Romanis donabat 848.b
deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 30.3.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus condiderit 4.b
diglath, quid ſignificet 5.c
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.e
dina Iacobi filia 31.b ſtupratur, quapropter Sicimitæ vniuerſi trucidantur 33.e 34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciſſ. à Phariſæis interficitur 716.f
dionyſius Tripolitanus ſecuri percuſſus 471.g
diophantus notarius ſceleratus 574.e
diſciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
diſciplinas à Chaldæis ad Aegyptios. ab his ad Græcos eſſe deductas 17.c
diſſimilium communionem etiam natura horrere 123.f
dius in hiſtoria Phœnicum integerrimus 1042.d
dius menſis 9.a
doecus mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
doleſus nobilitate potens à Gadarenſibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
domitianus cum multis Romanorum ſaluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector inſinuatur 903.a
domitiano Germani ſubiiciuntur & Galli 975.f
domitianus in triumpho Veſpaſiani & Titi eis adequitabat 979.d
domitius Aenobarbus 694.a
domitius Aenobarbi filius ibid.
domitius Nero conſalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virósque illuſtriſſ. trucidat ibid.c
Cæſarea excludit Iudæos 696.f
domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
domitij Sabini fortitudo 926.b
dora Phœnices vrbs 1000.e
doræ ciuitatis ſitus 1067.b
doras Hieroſolymitanus pontificem petimit 695.b
doris mater Antipatri Herodis filij accuſatur veneficij, & quomodo ſe geſſerit 588.d. 766 b
doritarum in Iudæos inſolentia 675.f
porotheus lxx. interpretibus additur 396. f
poſitheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
draconis leges de ſuppliciis antiquiſſi. 105.c
druma Gedeonis concubina 135.f
druſilla Agrippæ filia 628.a
druſium turris 747.c
druſus Agippæ filius 628.a
druſus Neronis filius 629.a.634.e
druſus turris 538.g
drymos loci nomen 730.e
dyſtrus menſis 132.e.366.e.381.f

E

EButius decadarchus ſub Veſpaſiano 839.e. Gamalæ occiſus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 393.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos ſubiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Baſanæ filius altero regni anno occiditur, vnà omnis eius ſoboles tollitur per Zimarem 284.d.& e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moyſis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g fit pontif. 110.c
eleazarus pont. moritur 145.b
eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
eleazar. quidam arreptitiorum medicus 258 a
eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephanto confoſſo opprimitur 429.c
eleazarus phariſæus homo ſeditioſus conuitiatur Hyrcano 453.d
eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
eleazarus theſauri templi cuſtos quomodo pactus cum Craſſo 478.d
eleazarus Anani fil. pontifex conſtituitur vnius tantum anni 619.c
eleazarus Boethi pontifex conſtituitur 613.c. priuatur pontific. ibid.g
eleazarus gigas, quàm vaſto fuerit corpore 625.d
eleazari Aſamonæi filij fortitudo & mors 709.e
eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a. 796.d
eleazarus ſeditioſus exulat 682.c
eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli ſeminarium fuit 809.g reiecit Cæſaris hoſtias ibid.
eleaz Semei facinus memorabile 844.d
eleaz. duo ſocij contra Manahemum 812. e
eleazari Simonis filij factio 904. c. 905. e
eleaz. Simonis Gioræ ſocij mors 895.a
eleazarus ſicariorum princeps Maſſadam obtinet 985.e
eius ad ſuos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990 g 991.992. per totum
elephantis quomodo pugnatum ſub Antiocho Eupatore 419.f
eleuſa oppidum, Sebaſte dictum 558.f
eleutherus fluuius 742.b
eleutheri equites 731.b
eliabus architectus 78.b.88.e
eliacias pontif. ſub Ioſia rege 333.f
eliacimus Ioſiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, ſed tributarium iam factum Aegyptiis 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336. e occiditur 337.d
eliezimus Ioachini filius in pontificatum patri ſuccedit 370.f
elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & geſſerit 285. e. 286. a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300. b
eliæ epiſtola ad Ioramum Ioſaphati filium ſceleratum regem 307.b
elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
elis pontifex princeps Hebræorum 163.e
filij eius ſceleratí 165.a
exitium ſuum cognoſcit 166.a
ipſius & filiorum mors 366. d. & f.
eliſæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam ſuppeditat Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo inſidias Syrorum indicat & Adadum capere ipſum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304 d
Adadæ mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Iſraelitarum 308.b
Ioaſus Ioazæ filius ad ſe ægrotum venientem conſolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occiſi à latronibus in ipſius monumentum iniectum reuixit 316. a
elymus, elymi 14.f
emian zona ſacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
emmaus vicus, Vide etiam Ammaus.
engaddi à ſicariis inuaditur 887.f
eniachin tribus ſacrata 873.f
enochi mors nemini cognita 9.d
enoſa ciuitas 7.c
epaphroditus 2. b
ephodes veſtitus 85.b
ephorus hiſtoricus Gallos & Hiſpanos prorſus ignorauit 1039.a
ephorus Hellanicum in plurimis oſtendit mendacem 1034.g
ephremes Ioſephi filius 44.d
ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Ioſepho 53. e
ephremi pars quæ ceſſerit 141.f
ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d
ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates peeunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 451.e
epicurçorum error refutatur 315.b
epiphania, ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæſennio Pæto pugna forti obpiuntur 984.e
à Vologeſo Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. c. Romam ad Veſpaſianum veniunt 985.a
epomidis deſcriptio 85.f
epulę ferales Iudęorum 775. a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo ſuccedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prętorianorum Achazę prefectus occiditur 321.f
eſaias prodigium Ezechię regi exhibet 331. c. obiurgat eundem propter theſauros Babyloniis monſtratos 331. d
eſaiæ prophetiam cognouiſſe & credidiſſe Cyrum regem 357.c
eſaiæ vaticinium deprauatum 996.c
eſai natiuitas 26. d. vxores 27.a

circumuenitur à fratre ibid.d
ratus fratri reconciliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vo-
catúrque Adonias 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonem de-
gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f.368.a
quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit mortuúsque sit 368 369.370 per totum.
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b
ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Essen, vestis qualis 81.c.90.b
Essenorum secta 617.c. 781. 786. 787. per totum. eorum mirabil s constantia, & virtus in bello cum Romanis 717.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium 788.d
Ethæus Gitthæus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b
eius lapsus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Eucmerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè nesciuerit 1051.b
euphrates, flumius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f. 758.e. 759.f
eutychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b
aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 633.a
eutychus, auriga Caij Cæs. 672.a
excæcantis aliquem pœna 118.e
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achazæ filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323. per tot. Palæstinos bello vincit ibid. à Senacheribo oppugnatur 328.a in summam adactus desperationem Esaiam implorat 329.d posteritatem à Deo exorat 331.a moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 551.e
fati potentiæ nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum in uadens Phasaelum vincitur 491.a
Cl Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a
vide Porcius
festorum descriptio 92.f.93 per tot.
filij contumaces & protervi in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 985.d
contra Massadam militem mouet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaricia in oppressione Hierosolymorum 802.f
mendacium apud Cestium 803. per totum. vide Gessius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitum 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse sociauit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a
Gaba equitum ciuitas ecclesiastica vocata 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ, & quomodo ea propter mulctati 147. 148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c. eius gesta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 980.e
gadara restaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 858.e
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gadæ nativitas 30.g
& filij septem 52.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba Imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæę & regionis trâs Iordanem quanti reditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 832.f
galilææ vtriusque descriptio ibid.
calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphæ occisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
galliæ motus 890.b
galliæ bellum desit ibid.
galliæ situs descriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e
gallos sub mille & ducentis militibus seruire quibus pene plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Iesu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius situs ibid. & 864.
excisa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000.f
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalenſium cædes a Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Israelitæ 146.a
gazæi a Iamneo obsessi capiúntque 459.e
gazara Palæstinæ vrbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos seruitute exemerit 154.155. per totum. quot filios habuerit 155.f
geman vici situs 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genesar lacus descriptus 619.d. 869.d. eiusdem nominis descripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus singulis quomodo à suis autoribus nomina sunt indita 12.f. 13.14. per totum
geon fluuius, & quid significet 5.d
gerasæni quomodo se erga Iudæos cohabitatores suos gesserint 815.f
gergesæi, populus 14.d
germanicus veneno sublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæs. frater 694.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum descriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano sedantur 853.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis causæ ibid.
gersus Moysis filius 61.e
gessius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capessenda compulerit 702.d
& quam malus fuerit vir ibid.
gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & versutia 798.d
auaritia apud Cæsarienses 799.d
noua crudelitas in Hierosolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
geruli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Heliopolitarum 145.f
gigantum posteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Basani quæ mala ipsum maneant vaticinatur 243.f
ginea vicus 833.d
Giscala Galil. oppidulum indomitum 868.c

Giſcala ſuccenditur & diruitur 1001.e
giſcala à Ioſephi militibus diripitur, prædáque popularibus conceditur 828. per totum.
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio proſequitur Salomem 564.b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ib.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ioramı Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum potest tollit & regnum adminiſtrat 311.g. 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadi 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio litérarum ibidem.
philoſophi primi Aegyptiorum Chaldæorúmque diſcipuli 1034.e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorum legiſlatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077.& ſeqq. per totum. eorum legiſlatores poetis poteſtatem dederunt vt quos vellent deos introduerent, rhetorib. verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent ibid.
grădo apud Aegyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gemnaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibid.
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 169.e
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
h. catatus Auderita 1048.b. 1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatontomachi Alexandri Iamnæi 457.f
hellanicus ab Aſuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helenę Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
henıochi Romanis ſubiecti 806.b
HEORON, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermæus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.e
Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 1052.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hieroſolymorum dux conſtituitur, Ezechimáque cum aliis prædonibus afficit ſupplicio 485.b
infantum ob cædem exoſus dicit cauſam 484.b
præficitur Celiſyriæ 485.b
Romanorum benevolentiam captat & aſſequitur 489.c
Malichum trucidat 490.f
Antigonũ Ariſtobuli profligat 491.d
vxores & liberos ſibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid.c. & 492.a
accuſatus tetrarcha conſtituitur 494.a
ſtrenue pugnat ibidem.
elabitur ex hoſtium inſidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vſque Romam 498.d
rex Iudææ à ſenatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigioſe ſeruatus bis 505.c.& f
Hieroſolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Ariſtobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad ſtuprũ ſolicitatur 518.e
bellum Aretę infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excuſarit apud Cæſarem, & regnum ab eo obtinuerit 516.d
Mariamnem vxorem interficit & magnifice donatur a Cæſare 529.a.530.b
necata à ſe vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in ſuam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti ſuccurrit 536.b
quomodo ſubditos in officio continuerit 537.g
Cæſaream condiderit, & à Cæſare fit muneratus 539.b. 540.541
ſalutat Agrippam 540.b
extruit templum Cæſari, & tributorum partem ſubditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Eſſenos magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hieroſolymis ſumtuoſiſs. 543.e
legem ſtatuit de furibus nouam 543.a
nauigat ad Cæſ. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem ſuis remittit 551.d
ipſius familia domeſticis agitatur diſſidiis 554.c
filios ſuos apud Cæſ. accuſat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis deſtitutus Dauidis ſepulchrum recludit 563.b. omnes coniunctos habet ſuſpectos 565.566.567.568.569. à Syllæo iniquè accuſatur apud Cæſarem 572.a
accuſat filios apud conſilium Berytenſe 578.a
ſtrangulat 580.b
liberis ipſorum proſpicit 583.f
quas ipſe vxores habuerit & ſoboleın ib. 627.f
Antipatrum damnatum in vincula coniicit 595.e
morbo correptus teſtamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
ſub mortem liberaliſſimus & crudeliſs. 598.b
vim ſibi conatur inferre, & Antipatrũ iubet occidi 599.d
teſtamento mutato moritur ac funeratur 600.c
teſtamento eius confirmato quantum filiis ipſius patrimonium ſuperfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & ſtrenue agit 725.f. accuſatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accuſatur ib.e
quomodo ſe geſſerit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f. 731.732. ædificat & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e.
rex Iud. conſtituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a.& ſeq. fratris mortem vlciſcitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat ſibi Iulium Cæſ. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747.748.& ſeqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
diſſidet cum filiis duob. & vxore 749.f.750.751 conciliatur filiis 751.g
iterum diſſidet cum ipſis 755.c
accuſat filios apud Cæſ. & Beryti 760.c. occidit 761.f.793.g
occiſorum liberis proſpicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 761.a
eius domus iterum contubatur diſſidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accuſat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
inſtaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c

Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Areta superatur 626.c
Herodiadis amore capitur 626.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum vxore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
herodias Agrippæ soror, Herodis iunioris vxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suumque maritum in exilium coniicit 638.g. 649.a. eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
herodotus erroris argutus 279.a
herodotus Halicarnasseus Iudæorũ gentem non ignorauit 1047.a
heroum oppidum 52.d
hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
hetran prædium 272.a
hezarbunis dux captus 155.b
hieremię prophetę vaticinium & epiaedion Iosię conscriptum 335.f. & seqq. damnatur, iterum absoluitur 336.f aufugit 337.b
Hieremias in carcerem coniectus torquetur 339.e
in cœnosum puteum prefocandus demittitur, verum rursus liberatur, 339.f. non vult proficisci Babylonem 343.b. donatur magnis munerib. & alia eius gesta ibid.c
Hieremias consulens Ioanni Careę abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
Hierichus vrbs 112.a
excinditur, & restaurator ipsius diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
hierichontis fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisęo factus 891.d
hierichuntij agri bonitas 141.c. 475.b. 518.d
hieroboamus Nabathęi filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Solomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pseudopropheta seducitur 277.g. 278.a
filio suo ęgrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 281.c
familia eius cuncta tollitur ibid.e
hieroboamus Ioę filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio hęrede relicto 318.f
hieronymus historicus Iudęorum 1050.f
hierosolymę rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 218.b
Hierosolymorum thesauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quàm templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio ex pugnata 473.e
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a. per totum
hierosolyma Iudææ vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912.e. per totum & 1049.c
hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum ædificatum ibid.e. eius origo & finis ibid.f
hierosolyma non idem voce Iudaica quod Græca significat 1059.d
hierosolymitanis fame laborãtibus succurrit Helena 686.
hierosolymitanorum supplicatio 795.b
hierosolymitani officiose Agrippæ, & Politiano obuiam progressi 803.e
hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
hierosolymitanorum turbæ & indignationes propter Iosephum 856.d
hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionẽ decimam excurrunt 909.a
eorum insidię contra Romanos 911.b
seditiones perpetuę 920.d. per tot.
conflictus cum Romanis 920.d. & seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 535.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incrementum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggerem 943.c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugnia circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954.b. pugna circa porticum 956.a. circa templum 459.c
strages & fuga incenso templo 419.a
sex millia in porticum confugiunt, séque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g. 960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b
infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames, captiuitásque 967.968. per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitate 141.e
hiezecielis prophetia 335.f. 338.c
hin. mensura qualis 88.d
hippeni Iudæos suos cohabitatores male tractant 815.d
hippici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis contulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita ænigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid.
Vide etiam Iromus
hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
historia apud Barbaros solennior quam Græcos 1038.b
historiæ scriptori quæ curanda 468.b
historiæ veritatem à Iudæis honorari, à Græcis verò negligi 707.a
historiæ veræ quod iudicium 1015.e
historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
historicus mendax quantum à falsario instrumentorum differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
holocaustoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034.d
quomodo conseruatum ibid.
homicidarum inuitorum asyla 118.d
homicidij incerti inquisitio qualis sit 112.f. 123.a
hominis creatio 42
hominis ætatis quis terminus præscriptus 8.e. 15.e
homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 71.c
hominum cõmercia quibus vitanda 94.c
hominum ingenium quàm sit malis intentum 1014.
homonœa, loci nomen 1010.c
hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 302
hospitij reuerentia 202. 147.d
hyc vocis significatio 1040.c
hyoscyami descriptio 86.b
hyperberetæus mensis 92.c. 263.b. 286.b
hyrcanium vicus 741.d
hyrcanus Alexandri Iannæi filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d. & 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b
disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475.a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486.a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e. 732.c

à Parthis dimissus ad Hetoedem reuertitur, à quo perfidè tractatur 521. per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 719.f
qualefortunæ per omnem vitã fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo fratre suo tractatus & Antiocho Eupatore, tam gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.a.724.f
pontificatus confirmatus & regnum datus Iudææ 740.f
Hyrcanus Iosephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Machabæi filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sorore 449.a
pacem ab eo redimit cæsarensis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d
Samariam obsidet & mœnibus tollit, cúmque deo colloquitur 452. per totum. eius felicitas & mors 454.a
somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinis ex Hebræo opprimio, opprimíque ipse 158.c
Iabiis ciuitas, & Iabitenorum edificium in Saulum & filios eius expiatio 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter CCCC. virgines 249.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus. vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci nativitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptiæ celebrat 30.c
tisiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacob cognominatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus patitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum lugeo 39.c
mittit filios frumentatũ in Aegyptũ 44.f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij agunsur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
Iacobi septimi ex fratribus Machabæi supplicia & constantia 1096.b
Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit. 383.b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 387.c moritur 386.g
Iadon propheta Hieroboami idololatriã obiurgat 278.c. discerpitur à leone 277.c
Iahel. vide Iaël
Iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.c
Iaël Syserem occidit 153.b
Ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
Iapix regni termini 1049.b
Iannæus Alexander. quare Alexander
Iapha vicus 1046.d
Iaphæ mœnitiones 848.a
Iapheus filius Noë 15.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 13.f. 13.a
Iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem.c
Iar, mensis 259.c
Iardan vicus 833.f
Iason, aliis Iesus, Onię pontificis filius, pontificatum fratri extorquet 408.c.
Iason vt pontifex confirmatus quantum numerarit Antiocho 1087.g
Iasanes Iapheti filius 13.a
Iazarus pontificatu privatus 618.c
Iaziel propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
Iazoron vrbs spoliata & concremata per Iudam Machabæum 416.c
Iberi, populus 13.b
Ibes serpentibus infesta 58.d
Ides scelus & supplicium 622.623
Idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumultus 779.g
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450.c
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibid.g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simeonem Gioræ 894.f
Ioannis Lanim pecunias prædantur 897.c. ad Titum supplices veniunt 965.g. violata eorum sacra repetita 980.a
Iehoahas Iehu filius obtinuit annos 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorificè à Damide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias. vide Ioachimus. nam hinc minus fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Iesaela vrbs 228.c
Iessæus filius Obedæ 164.c
Iessæi filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 601.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.c
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 499.a
Iesus dictus Onię frater pontificatu honoratus, & mox eo privatus 408.b
Iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananææ explorationem indicat suis commilitonibus, & territis addit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, captis quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
mutat ciuitates ibid. terram victoria quæsitam dividit tribubus 142. per totum. præcipit ejs vt reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f. 146.g
Iesus Phabetis filius pontificatu privatur 517.d
Iesu pontificis ad mulieratum Hierosolymitanam oratio 878. 879. per totum
mors 882.g
eius virtutes celebratæ 883.b
Iesu Saphiæ filij facinora 1003.c. & 1008. 1009.1010.per totum
Iesus Sapphæ filius 822.d
Iesus Thebuthi sacerdos Tirio sacra donaria tradit 966.c
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858. 860. per totum
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Israelitarum 308.b
Iezabelem & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Bali sacerdotes exuirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Ioazo filio successore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297. a
Iezabela quam mala mulier 285.d
minatur filiæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 84.c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 307. f.308.a
Imperatores Rom. semper honores auxerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 960.c
Imperij Romani fines quousque 845. f. 832.b
Indorum mortis descriptio eorumque 958. c
Iniuriæ maximæ quæ 122.d
Innocens debere restitui 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.c
Ioabi cum Abnero pugna 212.
Abnerum turpiter occidit 214.f.215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.c
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226.per totum
ingeniosum stratagema fingit 228.b
Absalomum interimit 234.c
Dauidem Absalomum lugentem increpat 238.d
præfecturæ primatu 248.d
Amasam interficit & Sabaum persequitur, capútque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 438.f.242.c
populum censet 244.b
occiditur 254.c
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliat & pœnidit. Ioasumque regno præficit 312.c.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Ioachabis nativitas & quid significet 167.a
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.f
Ioachimus Iechonæi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captivitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regio præficitur 350.c
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, occipit regnum patriæ tributarium Aegyptiis factum 336.a
tributarius etiam fit Babylonis 336.d
occiditur 337.d

INDEX

Ioacimus pontifex mortuus 370.g
Ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
Ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrábatenę regionum rector designatus 822.e
Ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
Ioannis Baptistæ interitus 626.f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.g
Ismaelem Godoliæ interfectorē persequitur 344.c
confutat Hieremiam, & ipsum in Aegyptum abducit 345.a
Ioannes dux militum Ionathæ 293.c
Ioannes Essæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.e
Ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabensibus Amaræis occiditur 428.c
Ioannes Idumęorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 912.g
Ioannes Iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.e
moritur 383.b
Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quàm Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e. 431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013. 1014. 1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu munit cinxit 823.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.a
ad defectionem incitat 868.d
Titum fallere conabatur 869.d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitia, crudelitas & gesta 887 897. 898.920.923.925 931.932.933.936.940. 943.& seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
b. contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
Ioasus Ochoziæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314.d
Zachariam Ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
a grotans occiditur 315.a
Ioazarus dux missus contra Iosephum Matthiæ filium 817.c
Ioazarus Iosepho inuidet 1013.c
Ioazarus priuatur pontificatu 618.e
Ioazas Ieu filius regnum paternum assequitur 313.g.315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
Ioazus Iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Aegyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Iobacchus torrens 33.b. 111.d
Iobel fil. Lamechi 7.d
Iobelus quid significet 96.c
Iobeli anni remissio & libertas ibid.
Iochabel mater Moysis 55.f
Iodes à Moabitis oppressos Hebręos libertati restituit 151.d
Iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 175.a
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Ninivitas missus sit, & in mare proiectus ac à ceto haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.c
Ionia vnde sic dicta 13.a
Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550.e
Ionum in Iudæos odium 398.d
Ionatas Anani fil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 791.d
Ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710.c
Ionathas Saul filius castrum Palæstinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181.f
amor in Dauidem 191.c.193.c
fœdus cum eo 193.f
cadit in pugna contra Palęstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 213.b
Ionathæ cuiusdam Sadducęi cum Pharisæis contentio 453.f
Ionathas homo vilissimus pronocat ad singulare certamen Romanos 972.e
Pudentem equitem romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 973.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit imperij administratione 428.a
Ionathas Pharisæus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020. 1021.
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987.d
Ionathas qui aliàs Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242.f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid.c
Ioppensium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303.c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Iosephati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iosabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311. g. 312.a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.c
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a
quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatemque ac iustitiam colit 297.a
Ammonitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.c
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 713.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.c
eius non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabeus pontifex 697.f
priuatur munere ib.
Iosephus Caiaphas. quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.c
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.c
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 811.c
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circundedit 866.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ describendi 1.c
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.c
ipsius genus, filij. institutio & doctrina, profectio Romam 9[illegible]
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004. 1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus essit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011. d. ciuitates munit 1013.a
insidias parit, & somnio consolatur 1014.c
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consiliis contra ipsum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolyma 1011.c
in fa-

in ſalutis diſcrimen incidit 1019.f
accuſatur à Tiberienſibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hieroſolyma mittit 1024 b
calumnias falſi hiſtorici depellit ibidem f. hiſtoriæ ſuæ veritatem adſtruit 1026.f
Sepphoritas ſeruat 1027 f
Tiberiada ſeruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029 f
captus honorifice tractatur à Veſpaſiano Tróque, & captiuorum multos liberat, falſóque accuſatus 1030.e
vxores ducit, & liberos procreat 1091. f
qua diligentia quóque ordine bellum Iudaicum conſcripſerit 705.706 707.708. per totum
Ioſephus Matthiæ filius vtriuſque Galilææ rector deſignatus 812. e
eius ſingularis induſtria ibid.
dolo Ioannis Giſcalæi ſubito oppreſſus 825. b
geſta contra Romanos 834.c
aduentu Veſpaſiani in Tiberiada confugit 838. f
primatibus Hieroſolymis è Tiberiade de rationibus belli ſcribit 839.b
Iotapacenis auxilio venit 839. 840. 841. 842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Veſpaſianum 991. b
eius prolixa oratio ad Hieroſolymitanos 927. 928. 929. 930. per totum. in deditione in puteo delituit 850. f
eius ſocij ipſum perſequuntur ibid.
eius oratio philoſophica ad ſocios 852.a. eius ſocij cum ipſo cædes mutuas ſortiuntur 853. e
cum altero ſortem euadit ibid.
ad Veſpaſianum ducitur ibid.
vaticinatur Veſpaſiano imperium Romanum 854. c
ferinè exanimatur 939.c
eius mater occiſum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rurſus murum circuit hortando 939. e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948. a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquis ciuitatis fruſtra obſecrat 965 b
Ioſephus Medicaſter defectionis autor 1012. f
Ioſephi filij Iacobi natiuitas 31. b
fratribus cur exoſus 37.c
venditur in Aegyptum 39. c
ſolicitatur ad ſtuprum à domina 40.a
ſomnia explicat 42.a. 43.d
è vinculis liberatur 43. c
præficitur Aegypto, nominatur Pſontomphanecus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45. 46. per totum. cognoſcendum ſe ipſis exhibet 50. d
patri aduentanti occurrit 52. d
moritur, & oſſa eius in Chananæam transferuntur 54. a
laudatur 1085 g
Ioſephus apud Veſpaſianum accuſatus 997.c. quinque millium annorum hiſtoriam Græco ſermone contexuit 1033.a. eius hiſtoriæ certitudo 1037.c
dux ipſe Galilæorum à Romanis captus ibidem
ſolutus vinculis cum Tito ad obſidionem Hieroſolymorum profectus ibidem
Ioſephus belli hiſtoriam primum Veſpaſiano & Tito obtulit, vt ſibi teſtes eſſent 1037. e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex ſacris literis interpretatus eſt 1038 a
Ioſephus Simonis filius topærchiam adminiſtrat 882. e
Ioſephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402 b
feſtiuum eius reſponſum 404. e
vxores & liberi 405. e
Ioſephus Zachariæ fil. præficitur præſidio Hieroſolymorum 416. f
vincitur à Gorgia 418. b
Ioſias Amaſi filius patri in regnum ſuccedit, optimam rempub. & veram religionem inſtituit ſublatis idolorum aris & ſacerdotibus 333.334. per totum
moritur 335. e
Ioſue. vide Ieſus
Iothamus Oziæ filius vir pius, patri in regno ſuccedit, Ammonitáſque tribus pendere cogit, 320.e
filio Achaze ſucceſſore relicto decedit 321. c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 146. a
Iotape Sampſigerami regis filia 628.c
Iotapatæ ſitus deſcriptus 840.c
Iotapatæ excidium. Hieroſolymæ nunciarum quali luctu vrbem repleuerit 896. a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miſerabilis 845. 846.847
Iotapatenſi cuiuſdam capti à Veſpaſiano conſtantia 849.f
Veſpaſiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occiſa & capta 850.e
Ious menſis 110. c
Iozarus conſtituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613. e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603. b
Iris quid deſignet 11. a
Iromi cum Salomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b 259 a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267. d
Iſacus naſcitur & circumciditur 21 c
ducitur ſacrificandus 23.a
ducit vxorem 26. a
naſcuntur ei gemini 26. d
Abimelecho exoſus reconciliatur, & fodit puteos 27. a
fallitur ab vxore ibid.c. moritur 34.e
Iſacharis ſors 141.g
Iſboſeth. vide Iebofthus
Iſeremoth locus 97.e
Iſiacorum ſcelus & ſupplicium 622.a
Iſidis ſtatua & templum tollitur 623 c
Iſmael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Iſmaelis Abrahami filij natiuitas & circumciſio 19 d
Arabum autor eſt 21. f
ducit vxorem, gignit fil. x. j. 22.c
Iſmael Phabæi filius conſtituitur pontifex 606.c
Iſmael regij generis Iudæus Godoliam interficit 344. b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Maſphatenſes abductos ibid.
Iſrael quid ſignificet 33. c
Iſraelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptus, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54. f. labor augetur 62. d. quantus eorum ex Aegypto migrantium numerus 63. d
tranſeunt mare rubrum 67.d
armis Aegyptiorum ſe muniunt 68.c
obmurmurant Moyſi 71. d
cotumicibus paſcuntur mannáq; 72.e
ab Amalecitis prælio inſtantur 74.b
collatio ad tabernaculi ſtructuram 77. g. ſeditionibus agitantur & puniuntur 97.e. 98.a
negatur eis ingreſſus in Chananæam 99. d
Iſraelitæ inſcio Moyſe cum Chananæis pugnantes vincuntur 75. a
quæ eis triginta octo annis in deſerto obuenerint 109. 110. quales milites fuerunt 110 f. Amoræos extinguunt 111. per tot. à Madianitarum puellis ſeducuntur 114. f
eos excindunt 117. e. Hierichuntem delent 136. g
item Ainam 138.d. partiuntur Chanaæam, & quiſque in ſuam ſortem mittitur 141.d. commouentur inter ſe propter aram in ripa Iordanis extructam 143 c. quomodo ſe geſſerint poſt Ieſus mortem 145.e. omiſſo bello agriculturæ dant operam 146 c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chuſarthi Aſſyriorum regi ſubiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis ſubiugantur, à Iode libertati reſtituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis ſeptem annis miſerè tractantur 153.d
reſtituuntur libertati per Gedeonem 154.f. ſub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, ſed per Iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæſtinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæſtinis 208 b
ciuili bello laborant 212
Iſraelitæ quot annis poſt Ieſum nequiuerint Chananæos ex Hieroſolymis eiicere 218.e
Reliqua ipſorum geſta ſub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem reſtituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Perſidem, & quo tempore id factum 324. g
Itaburius mons 14'.g
ſitus 866.f
Italiæ bella ciuilia 896.d
Ithaciæ ſeu Hirenes concubinæ Ptolemæi Phyſconis ſobrietas 1064
Ithamari domus priuatur ſacerdotio 254 c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Iubal & eius inuenta 7.d
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15 b
Iucundus Herodis ſatelles falsò accuſatus torquetur 574.b
Iudea latronibus expletur 658.d
Iudææ regio vbi præſtantiſſima 719.b
Iudææ deſcriptio 833 d
Iudææ nulla pars erat quæ non vnà cum Hieroſolymis interiret 888.c
Iudæus viuus captus, Titi iuſſu crucifigitur pro muro Hieroſolymæ 913.d

INDEX

Iudæi quando primum cœperint appellari 372.b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.c
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c.
summa calamitate constituti post Iudæ casum 425.c
quando primum Romanis subditi 475.c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485.c
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g. 434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudæi quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudæi seditionem excitant 596.601.604 605.606.607.608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b. 640.a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudæi Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calimitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsareæ 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 820.
vnde elati facti 830.e
Iudæi à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882.b
Iudæorum circa sepulturam cura ibid.f
Iudæorum in Massada immane factum 994.b
Iudæorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036.a
Iudæorum cur rara mentio in Græcorum historiis 1033.c. 1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g.
eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 1042.a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia contra Aegyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribusque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, Iudæi 14.b
Iudæ portio in terra Chananæa 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cæde vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709.c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
Iudas Iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
Iudas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424.b
cadit 425.e
Iudas Sepphoræi sophista 772.b
Iudas vates 455.b
Iudicum status quis 178.e
Iulia vxor Cæs. Augusti 559.d
Iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 509.f
Iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Aegyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485.d
occiditur 489.a
Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526. & seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
Iulius Capella 1000.f
Iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 651.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964.d

L

Labanus Batuelis filius 15.f
dolosè cum Iacobo agit 30.c
persequitur fugientem generum 31.d
Labosardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 350.d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonij eum Iudæis societatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis subditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidas decimæ legionis præpositus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum colluuies Hierosolymis 871. e.872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f. 695.f. 999.f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488.c
Lepid. à Caligula occisus 653.f. 656.c
Leprosi quatuor Syrorum castra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leprosorum conditio 94.c
& quod ad cubi sint in precio ib.e
Leuces loci descriptio 988.f
Leui, militum præfectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.e
vlciscitur sororis stuprum 34.f
filij ipsius tres 51.
Leuias traditur 871.
occiditur 874.
Leuitæ vxor quàm nefandè à Gabaonis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 971.
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108.g.109.a
earum ciuitatum nomina 141.c
Leuitæ vsum vestis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 391.e.397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070.d
Leges Moysis ad mores pietatémque pertinentes 121.a.122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.c
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudæis stipendium indixit 583.d

Lybia dicitur Aphrica 24. d
Libyes, Libya 14. a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæus cur primi homines 11. b
longinus tribunus a Iudæis occisus 810. f
longini equitis Romani forte factum 924. c
Longini iuvenis Romani facinus 913. f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15. g
captivus abducitur 18. a
seruatur de excidio Sodomitarũ 20. d
filiæ cum patre coeunt ibid. f
Loti vxor in salis staturam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980. b
Machæruntã. quoque 983. a
Iardem Syluam oppugnat 983. b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficit 899. a
Luctus tempus 116. d
Ludis, Ludi 15. a
Ludi Circenses 614. b
luminum festivitas, & eius institutio 417. c
lupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 595. c. templum Onizæ ablatis donariis claudit ibid.
lustrandi populum modus 109. g. 110. a
lustrationis tabernaculi modus 88. c
lydda ciuitas à Cestio exusta 818. c
lydi olim Ludi dicti 15. a
lysanias Prolemæo Mennæi patri successit in regnum 490. d
interficitur a Cleopatra 519. a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 730. c
lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudæos 413. d
lysias vincitur à Iuda Macchabæo 415. b
occiditur à Demetrio 421. g
lysimachus fratrem suum occidit, & Ganam prodit 459. c
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388. a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1058. 1059. 1060. 1061 1069. 1070. 1077. per totum

M

MAcedones transiisse pedites mare Pamphylium 68. b
Macedones quando Romanis subditi 806. a
Macedones Aegyptios subiugarunt 1068. c
Macchabæi nam maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083. a
vbi historia Macchabæorum fratrum
Machæra dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 503. d 738. b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabæi constantia 1094. b
Macheruntij Romanis persuadent vt præsidio suo decedant 816. b
Machærus quomodo capta à Romanis 981. c. situs eius descriptus 980. c
Macho captus & deprædatus 222. c
Macro præfectus prætorianorum militum 633. b
Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 114. 115. per tot. cæduntur cum suis regibus 117. f
Madianitæ Hebræos subigunt 153. d cæduntur maxima strage 155. a
Madiana ciuitas 59 d
Medus, Madæi 13. a
Magnus campus regio 1014. c
cæsique descriptio 891. a
Magoges & Magogæ populi 13. a
Magus Aegyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 787. a cum paucis fugit ibid. d
Magi & latrones nouum Iudæos afflixerunt 797. c
Magorum turba in Iudæa 696. g 695. e
Malichus exactionum collector pro Cæsio 727. d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 737. e. 738. a
Malichi Arabum regis perfidia 494. a 733. b
Malchus Arabię rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834. f
Malichus Iudæorum dux 721. a auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Lanneum 476. c
Antipatrum veneno tollit 490 interficitur ibid. f
Malthace vxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594. b
Man vox interrogatiua 73. c
Manachases vestis qualis 84. b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542. a
Manahemus Iudę Galilęi fil. Massadam inuadit 811. g. 812. a
velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibid.
interficitur 813. a
Manahemus occiso Seleuco regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phulloptæo redemptus moritur 320. b
Manasses Ioseph filius 44. d. 52. b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53. e
censetur loco Leui 92. f
Manassę pars dimidia Chananęę 142. d
Manasses Ezecię filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot., moritur relicto successore regni filio 332. g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballetis filiam Hicaso vocitatam 384. b
Manasses fit pontifex 401. b
Manasses trans Iordanem missus, vt templum administraret 812. e
Mandra, locus 344. f
Mane, quę diei pars 4. c
Manethon Aegyptius historicus 1039. d
eius historię compendium 1039. 1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Iudęorum confirmat 1042. a
AEgyptiacam historiam sa ex sacris literis interpretaturum professus 1052. a
eius historia emendata ibidem. & 1054. a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1061. per tot.
manna qualis cibus 72. g
Manneus Lazari ad Titum profugit 941. a
manoches Zelotypus Samsonis pater angelum excipit 160. a
mar locus cur sic vocatus 70. c
mara quid significet 163. c
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchę fil. 673. c
M. Antonius. quære Antonius
M. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956. f
Mardochæus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363. f. 367. d
Mardochæus Esterę patruus 374. b
regi insidias prodit 374. g
Iudæorum calamitatem Esthere indicat 376. c
afficitur summo honore 379. b
Amanis potestatem & bona accipit 380. b
Mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 62. c. 68. b
Mare vas templi cur sic dictum 262. b & quam fuerit capax, eiúsque vsus ibid.
Maroone Græcis Samaria 285. a
Maresa vrbs 283. a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 965. a
Mariamne Agrippæ filia 628. a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, vxor Herodis 512. b occiditur à marito 530. b
Mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 719 d
eius insolentia in maritum 750. a occiditur 750. g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693. f
Mariamne Mosis soror 56. b moritur 109. f
Mariammes turris descriptio 914. g
Mariamnes mœnia descriptio 914. g
Marisa ciuitas deuastatur 732. d
Marsomane, mensis 8. a
Marsus Syriæ præficitur 676 e defert Agrippam Claudio Cæs. 627. d excipitur ab Agrippa, cui sic exosus 628. c
Marsias Agrippæ libertus 650. b Tiberij mortem patrono suo nunciat 636. d
Marthace Archelai mater moritur 605. e
Marullus præses Iudæa constituitur 637. c
Massabazanes quid 84. c
Massadæ castelli descriptio 887. f
Massadæ castelli situs descript. 986. g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988. c
Masmaemphthes pilous 84. c
Masphatis ciuitas, & quid significet 171. g.
Matthias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709. b
Mathanes Baalis sacerdos trucidatur 343. b
Matthias Aaronis fit pontifex 674. a priuatur sacerdotio 678. f
Matthias Apsalomi, vir strenuus 441. d
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, veramque religionem fortiter tuetur 410 g. 411. per totum instructis filiis moritur 411. d
Matthias Margaloti seditionem mouet 596. a
exuritur viuus 597. a
Matthias Margali sophista 772. b
Matthias pontifex mittitur vt Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 898. a
Matthias Theophili constituitur pontifex 589. c. priuatur eo munere 597. c
Matthię Boethi mors crudelissima 938. c
Maxilla, locus 161. g. 162. a
manasa ciuitas 34. b

Madabenſes Amaræi; Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450. d
Medimnus Attꝛcus & Siculus 100.b
Medi populus 13. a
Medi quòd in Aſia regnauerunt Græcis cogniti 1038. f
Megaſſari facinus audax 935. b
Megaſthenes hiſtoricus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 575. a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti ſuccurrit 190.f
192.b. datur alij nuptum 202.a
ridet maritum 220. d
Melchiſedecus rex Soſymę Abrahamum conuiuio excipit 18.d
Meliis impoſuit Pſeudalexander 783 e
Memnonis ſepulchri deſcriptio 790. g
791. a
Memphiboſthus Ionathę filius humaniſſime à Dauide habitus 223. e
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724. c
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conſcripſit 1042. g
Mendæ ciuitas 355.d
Menedemus Philoſophus 396.d
Menelaus, qui aliàs Onias, Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit à patriis legibus 408. d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
menſa tabernaculi 83. b
menſæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ deſcriptio 403. d
Menſis anni primus Moyſi quis & cur 9. a
menſuras quis excogitarit 7. c
Meroë vnde dicta 58. f
Meſas, Meſaudi 15. a
Meſchus, Meſchini 13. b
Meſopotamiæ difficilis tranſitus 24. f
Meſre, Meſræi 13. f
Meſræi filij quibus populis nomina impoſuerunt ibid.
Meſſala rhetor patrocinatur Herodi 493. g
Meſſalina à marito Claudio Cæſ. ob zelotypiam trucidata 694. a
Methir, tunica pontificalis 84. f
Metilius præfectus à cæde reſeruatus 813. d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid. b
Michæas propheta, vulnerare ipſum nolenti male ominatur, 292. e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid. g
Achabo interitum prædicit 294. d
Michæas propheta 336. g
Michole vxor Dauidis. vide Melcha
Mileſius arcis Damaſci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462. a
militis cuiuſdam facinus contra ſenatum Romanum 792. g
militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691. b
milvis moſaicos libros diſcerpentis pœna ibid. c
militiæ qui non commodi 129. f
& qui ab ea immunes ibidem. g
& ſeq.
mina quantum pendeat apud Iudæos 478. c
Minæus Aegypti rex, Memphis conditor 268. f
M. Minucianus 660. a. 671. c
Miſael appellatur Miſaches 346 a
Miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quò neceſſitatis peruenerit 300. c
miſenum oppidum 652. c
Mithridates ærarij Cyri præfectus 318. b
Mithridates occiſus 473. b
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Aegyptios vincit 480. b
eius geſta 714. a
Mithridates quomodo ab Anilęo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648. d. per tot.
Mnaſeas Græcus hiſtoricus 1051. a
Moabitæ penitus fracti à Dauide 221. d
Moabitæ & Ammanitæ ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298. e
iterum ſternuntur & prædantur 301. d
Moabus, Moabitæ 21. a
Molonis mendacia de Iudæis 1061. d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaiſmum ſit amplexus 685. c
eius regnum 920. c
Monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684. f
rex fit 689. c
mons Samaron, locus 281. b
montem in alium locum deuolutum 319. f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132. b
Moſes, qualis fuerit vir 3.
Moyſis natiuitas 55. a
quomodo ſeruatus 56. b
cur ſic vocatus ibid. f
adoptatur à regina 57. b
Moyſes diadema regium pedibus calcat ibid. c
præficitur exercitui Aegyptiorum & Aethiopas bello vincit 58. b
ducit Tharbin vxorem 59. b
fugit Aegyptios ibid. c
Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid. f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60. b
confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61. f
edit miracula, nomen Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaothem 61. f
62. 63.
educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65. b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid. e
traducit eos per mare rubrum incolumes 67. d
aquam amaram facit potabilem 70.
71. a. coturnices & manna impetrat à deo 72. e
ex petra aquam elicit 73. f
cum Amalecitis pugnat 75. b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96. g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97. c. Aaroni fratri ſacerdotium confert 87. e
dedicato templo victimas offert 89. a
in tabernaculo Deum conſulit 90. f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94. a
cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni belióque neceſſaria 96. f. mittit exploratores in Chananæam 98. d
Coræ factionem compeſcit 104. d
eius iuſtitia 106. f. luſtrat populum 109. g. Schonem & Ogem reges deles 111. per tot. Madianitas cum ſuis regibus cædit 117. e. Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem ibid. g
morituras quid ſum præd. xerit 119. b
quas leges præſcripſerit 120. f
vſque 136
exhortatur Ieſum vt in Chananæos exercitum ducat 131. a
nube circundatus diſparuit 131. d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84. d
vir admirandus 99. f
moſcos quinque librorum ſcopus 1036. f
moſes apud manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053. g. 054. g
moſes Aegyptiis vir diuinus habitus 1056 d. eius tempora quibus vixit deſcripta ibid.
eius virtus & geſta 1070. 1071. per totum
moſollami Iudæi nobile factum 1049. f
muchęus fert ſententiam contra Vaſten regem 373. f
mulierum potentia 361. f
mundi & vniuerſorum creatio 4. b
mundum prouidentia dei regi 355. a
mundus quomodo Paulinam conſtupraſſit 621. f
murus triginta nouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 937. b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 241. g
mutiani & cæterorum rectorum patrocinia 895. g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902. g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid ſignificet 163. c
quomodo Ruthem inſtituerit 164. b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178. b
Naaſes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223. f
Nabæotes, Nabatæa regio 12. c
Nabalus vecors & malus conuiciator Dauidi 200. g
quid ſignificet 201. c
moritur ibid. f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243. a
nabrodes, qualis vir 11. f. 14. b
nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Aegypti regem 355. d
Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337. d
duces eius qui vrbem Hieroſolymam ceperunt 341. b
quomodo captum Sedeciam tractarit 342. e
Hieroſolyma penitus excindenda, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 342. a
Coelen Syriam ac Aegyptum perdomat 345. c
iudæorũ nobiliumquorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid. f
ſomnium, cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari, quod facit Daniel 346. f. moritur 349. c. geſtorum eius repetitio 350. d. poſterorum eius finis 352. a
Nabuthus propter negatum regi fundũ lapidibus obruitur 289 d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342. a
Nacebus Arabum dux cæſus 571. c
Nachores Serugi filius 15. c. quot habuerit liberos ibid.

Nadabus Hieroboami filius socipit regnum paterorum cum paterna malitia, occiditurque cum omni familia 282. d
Nain vicus 894.d
Nais à Caine condita 7. d
Nais vicus 691. e
Narbathæ regionis situs 799. f
Narbatheæ toparchia à Cæsij equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807 d
Nathan propheta 220. e mittitur ad Dauidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Niniuitarum 321.a
Nazaræi deo denoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839. g
Necessitate laborantes sublenare, hominis decentissimum & deo gratissimum 205. e
Nechias qui & Pharao Sasaar rapuit 928. f
Nechaos Aegypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 3.5. e captiuum abducit Ioacum filium eius 336. a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336. c vincit ibid.
Necmias quantum inuerit Iudæos apud Xerxem 371. d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242. e
Nephthalimi natiuitas 30.f filij eius 52.c
Nephthalitarum sors 142. a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795. g
Neronis imperium quandiu duraverit 893. b
Nero contemptor natiuitatis Iudæorum 968. e
Nero indignatur ob seminus prosperè gestas in Iudæa 850. a Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero. quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 6,8.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netira & Philippi fratrum sortia facta 844. e
Nicanor perfidus contra Iudam Machabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423. f
Nicanor amicus Titi sagitta vulnerat 920.g
Nicaule regina Aegypti 269. b
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398. e
Nicolai Damasceni historia de Herode culparum 563 c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f actio contra Antipatrum Herodis filium 592.c patricinatur Archelao 604. e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis tonicis 550. g Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782. f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822. d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831. f iterum fugit 834. a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 833. h quomodo occisus 885.c
Nigl-far Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350. d
Nilus fluuius 5. d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894. b
Ninum quis condiderit 24. f
Ninus regia Assyriorum 330. d
Nisan, mensis 9.2. 64. g. 93.a. 366. f
Nisibis regio 627. e
Nisibis vrbs 644. d
Noba oppidum sacerdotum 195. a excinditur cum vniuersis habitatoribus 196. f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104. f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 98v. a
Noë vel Nachus vir pius sceleratorum commercia fugit 8. c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8. e eius filij quales 11. d vini vsus repertor inebriatur 14. e
Norbani interitus 661. e
Nubis supra tabernaculum præsectia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692. b & eius gesta 795. c
Nymphidius homo nequiss. 893. c

O

OBadamus arcam hospitatur 220.a Obedes filius Boni & Ruthes 264. e
Obedias, iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286. e quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestijs liberata 300. b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 318.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobanus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295. f ex casu moritur 299. b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g sagitta ictus ab seu perit 309. e cognati ipsius interimuntur 3.0.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205. e
Osilius Phaselum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495. f
Oges rex excinditur 111. e quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334. b
Oliueti mons 695. e
Olurus vicus 891. b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Iupiter 652.e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064. e
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Aegypto ædificat 433 a
Onias Onię fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate ejectos 708.e
Oniæ, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c Menelaus duci voluit 488.c vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 392. a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Aegypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470. d
Oniæ regio 480.d
Ophnes scelestus filius Elis 164.f.165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo prouenit 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quando 171. d. 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 328 a vinus capitur ab Assyrijs, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & Persidem 324. g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896. d semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armeniæ dominus 15. a
Oza attingens arcam exanimatur 219 g
Ozæ percussio, locus ibid.
Oziæ Amasiæ fil. regnum Iudæ pure mortuo capit 317. g natus bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem reædificat 319.a deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

PAcorus rex Mediæ 688. a coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985. c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 750. d
Pacorus Pacori regis pincerna exploratur Iudæam ibid. infidiatur Phaselo 490.c. 730. g 731. a & Herodi 731. g rex Syriam occupat 494. d occiditur 503. d
Patius Claudij Cæs. vxor 694. a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66. a
Palæstinos Sampson vexat 161. c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 160. b arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170. c
Palæstini cum Iudæis prælientes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173. iterum bellum eis infertur 187.d cadunt 189. d

denuo redintegrant bellum, ſed infeliciter 191. g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208 e
Palæſtinos Dauid ſuperat 219 c
penitus ſubigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696. f
Palmarum fructus præſtantia 619.a
Palmira vrbs 268. f
Pamphylium mare Macedonibus tranſitum præbuiſſe 68. b
Panes propoſitionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannychis concubina 757 g
Paphlagones populus 13 c
Papinius tribunus 655. c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem geſſerit 505.d. 739.c
occiditur 740. b
Paradiſi deſcriptio 5. b
Parricidium quam graue ſit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanúmque cum Phaſaelo captiuos abducunt 494.e. 496.a
Hieroſolyma diripiunt 497.c
proſligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625. b
Paſchæ inſtitutio & celebratio 65.a. 93.a 136.b. 602.a
Paſini caſtrum 15.a
Patriæ cauſa nihil non faciendum 206. a
Paulina quomodo à Mundo conſtuprata 622. f
Paulinus Lupo in adminiſtratione Alexandriæ ſuccedit 996.d
templum Oniæ penitus ſpoliat, & inacceſſum facit ibid.
Pauſanias Ceraſtę fil. Philippi Macedonis interfector 583 c
Peccata vnde maxime naſcantur 184. e
Pecoribus olim omnis barbarorum poſſeſſio conſtabat 60. b
Pecuniam publicam nullam eſſe Iudęis, quàm ſacram illorum templi 478. f
Pecuniam votiuam vbi depoſuerint Iudæi 644. d
Pedanius legatus 760. e
Pedanij equitis ſorte factum 952. a
Peluſium vrbs 184.c. 894.b
Peluſium capitur 480.d. 724.c
Pentecoſtes feſtiuitate Iudæos iter non facere 450. b
Pentecoſtę vnde dicta 778 g
Peræa regionis deſcriptio 833.c
Percuſſus in cixa quomodo vindicandus 128. a
Perſæ populus 14. f
Perſarum mos in bibendo 373.d
Perſarum lex de vxoribus ibid.e
Perſarum contra Græcos expeditio 1034. e.
contra Aegyptios 1068. b
Perſæ in Aſia regnauerunt 1038. f
Perſicarum rerum ſcriptores probatiſſimi inter ſe diſcordant 1031. a
Peſtis quàm ſæua inuaſerit Dauidis regnum propter recenſitum populum 244. f
Petephres liberaliter tractat Ioſephum 39. f
Petilius Cerealis proconſul Germanos ad ſobrietatem coegit 975. e
Petra magna, locus 188. g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117. e
Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536. c
Petronius præſes Syriæ conſtituitur 649. f
gratificatur Iudæis cum ſuo periculo 641. d
Petronij epiſtola ad Doritas pro Iudæis 675. f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790. e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæſaris ſtatuas recipiendas 791. c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem ſuccedit, trucidatur 320. d
Phaceias Romelię fil. vir impius, regnum Iſraelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321. d
Phalec quid ſignificet 15. b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanius Samuelis filius è ſure abſtractus ad pontificatum 872.f
Phanaſus pontifex a ſeditioſis conſtituitur 700. b
Phanuel I cur ſic dictus 33 c
Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, & quando ſic appellari deſierunt 268. f
Pharaothes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiſcit 17. a
Pharaothis duritas & malitia in Hebręos 61. 62. 63. 64. 65. per totum
dimiſſus inſequitur 65. f
cum omni exercitu delectus 67. f
Phatæ filij duo 52. b
Phari inſulæ deſcriptio 894.c
Phariſæorum ſecta 442. d
autoritas 453.b. 463 c
Phariſæorum ſecta qualis 585. f
Phariſæi 617. c
Phariſęorum exiſtimatio 716.e
& quomodo ſe geſſerint regnante Alexandra ibid.
Pharmuthi menſis 64. g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473. b
Phaſaelus Antipatri fil. 723. d
præficitur militibus 725.e
ſuperat Felicem 729.a
accuſatur a Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730. g
occidit ſeſe 732. e
Phaſaelus ciuitas 748.c
Phaſaelus, turris & oppidum 560.a. 606.b 748.b. 779 b. 914.e
Pheroręs Antipatri filio committitur curæ commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præciſum 506. a
aſſequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam reſpuit vxorem ducere 564 b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accuſat ipſius filio 565.b
Salomen accuſat Herodi 565 f
diffidet fictę cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accuſatur veneficij 587 d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid geſſerit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accuſat Salomen 755.c
ſeipſum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroręs vxoris inſolentia 751.e
Phiala Iacus 8:0.f
Philadelphenſium cum Iudęis diſſidium 682.b
Philippus Ptolemęi Minnęi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæſus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syrię partem imperans Antiochum Cyzicenu ſuperat 459 g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus conſtituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmiſſus 782.a
Philippus Herodis filius conſtituitur tetrarcha 599.f
ſuccurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni conſequitur 611.e
calumniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis fil. o quę regiones ceſſerint 782.g
Cæſaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honeſtus fuerit vir 615.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarũ præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis ſeruatus, eiuſq; geſta 1003.a. 1012
filię eius duę in excidio Gamalę ſeruatę 868 b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur ſupplicio 421.d
Philiſtinus, Philiſtini 14.c
Philo Iudęorũ legatus à Caligula repulſus 649.e
Philo hiſtoricus 1051.b
Philoſophiæ tria genera apud Iudęos 784.g
Philoſophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047 g
Philoſophorum de Deo diſcordes ſententię 1072.f
Philoſtephanus Ptolemęi Lathuri dux 457.g
Philoſtratus hiſtoricus 1045.b
Phineas ſacrę pecunię cuſtos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116 f. 117.c
Phinees domus ſacerdotio donata 274.c
Phinees filius Eli ſpontificis malus 164.f
Phineeſes legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliquæ dimidia tribu 143. e. ſ. cedit patri in pontificatum 145.b
Phiſon fluuius, & quid ſignificet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 861
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 103.c
Phœnicum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1031.g
teſtimonium de Iudæis 1039. c. 1040. 1043. per totum
Phœnicum hiſtoriæ 1046.a
Phora quid ſignificet 5 c
Phraates Parthorum rex humanius tractat Hyrcanum 511.d
à ſuo filio occiſus 619 f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miſcetur, exul perit 619.f 620.a
Phruræa feſti dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phures. Phuti 11.g
Phyſcon Ptolemęi Epiphanis filius 488. a
Pilatus à Tiberio in Iudęam miſſus 789 c

Cæſaris imagines Hieroſolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæſareæ egerit ibid. Hieroſolymis ſtatuas iterum auferit ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæſ. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban theſauro ſacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piſo legatus Pompeij 473.f
Piſtus nobilis defectionis à Romanis autor 1000 f.1005.c
Pitholaus Hieroſolymorum præfectus 476.c.723.c. tranſfugit ad Ariſtobulum 477.b
occiditur à Caſſio 479.d
Placidi & Ioſephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Veſpaſiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837 d
à Iotapata repulſus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occupar t 866.g
geſta contra Gadarenſes 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo prof.rre timuit 1071. f.1076. d. Moſen imitatus 1079.b
Plinthines ſitus 894.b
Pliſtorum apud Dracos ſecta 618.b
Polemon, Ponti regulus 676.d
Polemon circumciſionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Ceſtio Hieroſolymam miſſus 803.c
eius oratio & geſta ibid.
Pollio Phariſæus Herodi amicus 510.b 541. f
Polybius Megalopolitanus hiſtoric. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ geſſerit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Ariſtobuli cauſam cognoſcit 718. d
Hieroſolyma capit 719.e.720.b
Q Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontifici ſummi qualis electio 1073.c
Pontifices Hieroſolymis qua fraude creati ſint 812 c
Pontificum & ſacerdotum diſſidium 690.c
Pontificum iniquitas 898.d.origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quóque fuerint ab Aarone vſque ad finé belli Iudæorum cum Romanis 700.a 701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primũ ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum ſolere perpetuum eſſe 513.e
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia apud quos fuerit 624.c
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia repetitur a Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præſidet 609.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accuſatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Porcius feſtus Iudææ procurator, & quæ ſub eo ſint geſta 696.e. quære feſtus
Poſidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriani milites 668.d
Prætorij in caſtris Rom. deſcriptio 835. e
Prandium qua hora faciunt Iudæi ſabbato 1020.d
Principes ſinguli dedicato tabernaculo quid donarint 900.d
Priſcus centurio Ionatham Iudæum ſagitta transfixit 953.a
Priſcus ſextæ legionis dux à Iudæis occiſus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 707.e
Prodigia excidium Hieroſolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus ſolis poteſtas data hiſtoriæ condendæ 1036.a
Prophetico ſpiritu vbi multi ſint correpti 192.f
Proſeucha, domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienſibus vix mortem effugit 1079 f
Prouidentia dei mundũ & omnia regnat 335.a
Pſeudoalexandri geſta 612 c
quomodo deprehenſus ab Auguſto & remex factus 615.d
vide etiam Alexander falſus
Pſeudopropheta Hieroboami ſeductor 277 .b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator a Ioanne Giſcaleo ſpoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Ioſephum 402 c
Ptolemæi Euergetis geſta poſt captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503 c
Ptolem. Herodis procurator 564.a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat & Hieroſolyma 388.a
traducit Iudæos in Aegyptum 388.d
eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hieroſolymam die ſabbati 1050.d, liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452 d
diſſidens cum matre regno priuatur 452.g.456. obſidet Ptolemaidẽ 457. d. Aſochim oppidum capit, Alexandrúmque Lamnæum vincit, & quanta eius ſæuitia 458.a
Ptolemæus Mẽnæus quomodo ſe à ſupplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472 a
Ptolemæus Mennæus Damaſcum bello vexat 464.g
Ariſtobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus t. Iudęos in Aegypto ſeruientes liberos dimittit, & legem Moyſis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389.vſque 397
Ptolemęus Philometor Ptolemęi Epiphanis 408.a. ſuccurrit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 436 e
duobus diadematibus coronatur ſimul, vincítque Alexandrum, & moritur 436.e
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398 g
moritur 407.g
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas & iniuſtitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum cluſerit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Aegypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c f
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenſes a Iuda Macchabæo victi 416 f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri ſitientis aſtutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio poſt coitum cum vxore 94.d
Putificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 632.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudęorum ſcripta 1046.f
multas Iudæorum leges tranſtulit in ſuam philoſophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum ſtoicorum de diuina natura ſententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ à Ioſia 534.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquageſimi anni remiſſio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602. c. cognouit cauſam Antipatri 590. vſque 594. & inde ſeditioſos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Auguſto mittitur ad cenſendam Iudęam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe ſpeculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum, & ſecuritatem ab hoſtibus impetrat 135.a
incolumitatem promiſſam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga ſororem 30.f
mariti complexum ſorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius aſtutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragau Heberi filius 15 c
Raguel, qui & Iethegiæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit vxorem 60.a
Moyſi ob victoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Raſacis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 328 c
ipſe cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Raſis Damaſcenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Bethuelis filia 15.f. petitur in con-

INDEX

nubium Iſaco 24.c
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ alias Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere mariti non vxoribus ex lege permiſſum 532.d
Rex quis & qualis ſit 323.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet eſſe ignauis 206.d
Regibus ſubditi quæ ſecerint 173.g
Rhegiaes populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhipharæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum ſuccedit, inſolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúſque ſuum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, ádque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Suſaco 279.d
pro aureis ſcutis amiſſis ærea ſubſtituit & moritur ibid.f
Roma ſub Veſpaſiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum diſſidium inter ſe 427.b
Romani Germanos captiuos vbiq; circunduxere 807.a
Romani in præſidio Maſſadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum ſtratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæſa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipſorum caſtrorum deſcriptio 835.c
Romanorum induſtria in ſeruis domeſticis inſtituendis 835.a
diſciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Giſcalam, ceperunt 861.a
Romani muro Hieroſolymæ potiuntur, eiúſque partem maximã diruunt 913.d
cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 615 d.
alterum murum capiunt 925.d
Romanos ſancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de ſuis moribus derogaſſe 930 d
illacrymaſſe incendio Hieroſolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hieroſolymam capi deſperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 941 c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa cuſtodias pugnam atrocem inſtaurant 950.d
Romanorum notitia ſero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare conſtruunt ſuper ripa Iordanis 143.c
Rubelus, aliàs Ruben naſcitur 30.e
eius pietas in fratrem Ioſephum 38.c
ſe ac fratres proditionis inſimulatos excuſat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas ſuperat 976.b
Rufus magiſter equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macharuntis deſcripta 981.a
Ruthes amor erga ſocrum ſuam, & eius fortuna 163.f. 164.a

S

Saba Aethiopum regia, quàm valida vocatur poſtea Meroe 58.b
Sabæus ſeditioſus perſuadet decem tribubus defectionem à Dauid 238.b
Sabas. Sabæi 14.a
ſabathes, Sabatheni ibid.b
ſabacta, Sabacteni ibid.
ſabarhes Commentarienſium princeps 241.f
ſabba menſis 110.c
ſabbæus orator ſupplicio addicitur 434.c
ſabaticus annus 486.f
ſabbaticus annis à Tito ſpectatus 976. c
ſabbatum & eius vacatio à laboribus ſeruatur 4.f. 719.f
ſabbatum magno malo obſeruatum 411. d negligendum aliquando ibid. & 428 d
ſabbion Alexandram Herodi prodit 311
ſabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
ſabinus procurator Syriæ Hieroſolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudæos propter auaritiam ſuam 779.f
ſabini Syri forma, habitus & fortitudo inſignis 945.d
ſabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902. e
ſabuchadus eunuchus indicat regi, crucẽ in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi ſuſpendio 379.g
ſaccheus tranſfuga Ioſepho prodit inſidias Ioannis 1017.b
ſacerdotis ſacrificaturi habitus 84.b
ſacerdotum caſtitas & conubium 95.e
ſacerdotum & pontificis cum eorum veſtitu & inſignibus deſcriptio 918.e
ſacerdotum immunitas 53.b
ſacerdotum mos Hieroſolymis 898.d
ſacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
ſacerdotibus quæ cedant 109.a
ſacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92 93.94 per totum
ſacrorum ſcribæ 54.e
ſadæus Xerxis præfectus 371.e
ſadocus pontifex conſtituitur 222 g. 241. f. 250. e
ſaddocus nouas res molitur 616.c
ſadducæorum ſecta 442.d. 617.c. 784.g
ſalampſo Herodis filia 647.f
ſalmanaſar Cuthæos in Iudæam tranſfert 345.c. 364.g
ſalmanaſaris contra Iſraelitas victo. 359. a
ſalome, aliàs Alexandra, vxor Ariſtobuli, ſoluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
ſalome quæ Iuliæ Auguſti coniugi teſtamento reliquerit 789.a. eius reditus erant ſexaginta talenta 783.b
ſalome Antipatri filia 723.d. ſoror Herodis prodit Ioſephum maritum ſuum fratri 517.b. alteri marito Coſtobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & earũ vxores 553.e 594 f accuſatur Herodi 566 b. Alexæ iungitur connubio 583.b
ſalome vxor Herodis moritur 619.a
ſalomon promittitur Dauidi ſucceſſori & templi extructor 229 g
naſcitur 227. g. inſtruit eum pater 246.b conſtituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus ſe de hoſtibus ſit vltus 254.b. regis Aegypti filiam ducit vxorem 255.c. petit a deo & accepit ſapientiam ibid. é. controuerſiam mulierum duarum diiudicat 250.d. topazchas quos habuerit & quanta diuitias ſapientiámque ac philoſophiam 256. f. coniurationes & incantationes compoſuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & conceſſio 258. 259. per totum. templum cum vaſis quomodo extruxerit & arcã eò tranſtulerit 259. vſque 266. ſomnium vide. & regiam extruit cum domo reginæ 265. g. 266. quibus donis remunerauerit Iromum 1042. d
Hieroſolyma muris & turribus inſtaurat & vrbes condit 268.c
ingentes theſauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali ſatellitio ſtipatus inceſſerit ib.g
quanta opulentia Hieroſolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores DCC. & concubinas CCC 271.d
prædicitur ei filium ipſius pœnas pro ſe datum ib. multis hoſtibus à deo excitatis infeſtatur 272
moritur Roboamo ſucceſſore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hieroſolymis 1042 b
Salpadis filiarum hæreditatis ius 118.f
Saltis regis geſta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samæas propheta Hieroboamo minatur 278.c
Samæas vir iuſtus accuſat Herodem, & vaticinatur Iudæis mala immineria 684.d
Samaræi populus 14.d
Samaria quæ Mareone vade dicta 284.a
Samaria ab Hyrcano expugnata ſolo æquatur 452.c
Samaria vrbs. vide Sebaſte 551.b
Samariæ regionis deſcriptio 833.d & quid à Iudæa diſcrepet ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b
accuſantur apud Darium ib.c
Samaritæ Iudæos infeſtant 401.a
Iudæos ſe eſſe negant agentes feliciter 410.a
Samarita diſſidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in feſto Azymorum 619.a
Samaritanorum ſeditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum diſſidium 691.d
Samoſata capitur 738.e
Samoſatæ ciuitatis ſitus 983.e
Sampſigeramus Emeſinorum rex 615.d
Sampſon quid ſignificet, & quomodo natus 160.c
connubium & geſta eius 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.e
conſilium de libertate recuperanda 111
Samuel ſenio grauatus filiis reip. adminiſtrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum iunxit regem 175. d. oſtento indicat Hebræis deum iratum propter regem poſitum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amiſſionem nunciat 185. d. Dauidem vngit regem 186.e
moritur 200. b. ab inferis reuocatus per ventriloquam 204.e

Sanaballetes Darij præfectus dat filiam ſuam Nicaſo vxorem Manaſſi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit a Dario, Manaſſi templum & ſacerdotium cõfert. moritúrque 384.c
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus in erdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385 d
Saphanus ſcriba 313 g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus ſterili ibid.
expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 731 d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g.226.a
Sardonyches XII. cum veſtitu pont. 90 a
quibus inſcripta ſunt nomina filiorũ Iacobi, in Eſſene 85.d
quæ virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruaſtant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
eius ſententias in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patris quærens à Samuele rex conſtituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit ſtatura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Paleſtinos ſuperat, & aram extruit 181. f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a. commouetur contra Dauidem 189.e. inſidiatur vitæ ipſius 190. a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
conſulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vna cum ſuis filiis in prælio 208. f. ipſius progenies datur ad ſupplicii Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33.e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 1038.f. Anacharſim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 816. g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidioſe interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaſte conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 795.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
à quo ſic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, ſed fruſtra ibid.c. expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterque tractatur 341.c. moritur 343.a
ſedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
ſehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
ſeianus Neronis inſidiãs occiditur 632 d
Seir quid ſignificet 632.d
ſelene, aliàs Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
ſelennarus Senacheribi filius patris interfector 330.e
ſeleſmus Iabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnũ occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320.b
ſeleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
ſeleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyzicено belligeratur eúmque necat 459 g
vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
ſeleucus Aſiæ rex opes Iudæorum ſacerdotio auxit 1087.a
ſeleneus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
ſeleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
ſeleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
ſemechonitis lacus deſcriptio 863.b
ſemeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255 b
ſenaar campus 12.c
ſenacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totam, re infecta domum ſe recipit 329 e. à filiis ſenioribus occiditur 330.d
ſenacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 929.c
ſenatus contra Claudium in Capitoliũ conuenit 792.c
ſenatus Romani & plebis diſſidiũ 671.c
ſenis cuiuſdam magnanimitas 503.a
ſenis cuiuſdam ſeueritas 737.b
ſenius Gallus Syriæ præſes 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.c
ſephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio abſumitur 609. b. 781.a
ſephoris cũ tribus aliis ciuitatibus à Ioſepho deficiunt & recuperantur 817.d
ſepphoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
ſepphoritæ à ſeditioſis moleſtãtur 1000.e
ſepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent ſuo malo 1027.d
ſepphoritæ à Ioſephi militibus ſpoliantur. prædáque rẽdditur 828.e
ſepphoritæ Ptolemaidem ad Veſpaſianũ pacati veniunt 832.c
ſeptimus annus 721.c
ſeptimi anni remiſſio 96.b
ſeptimi diei obſeruatio 719.f
ſeptuaginta interpretes legem tantũ Iudæorũ in Græcá linguã tranſtuliſſe 2.d
ſeptuaginta interpretes legis trãsferendæ cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397. per totum
ſerebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma. 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam ſeduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052 c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d.725 g
interficitur à Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti 697.a eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hieroſolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386 c
Sicimæ captæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Sicilus numus qualis 88.c
Sideralis ſcientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præſtant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d
offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberienſium dux 1005.c.1019.f
Silas Ioſepho de inſidiis & perfidia Ioannis Giſcaleni ſcribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e
corruptus deprehenditur 500.e. 735.d
Silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij ſex 52.a
Simeoni quæ terræ portio ceſſerit 141.e
Simeonitidis tribus facta poſt Ieſum mortuum 145.c
Simonis Aſamonæi filij geſta 710.d
Simon Boethi filius pontifex conſtituitur 537.c
priuatur ſacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum adminiſtrat 619.c
Simon Canthara conſtituitur pontif 675. c. priuatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Eſſæus Herodi ſomnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ ſectæ ſophiſta erat ib.
Simon Gamalielis filius ſtruit inſidias Ioſepho 1013. d. capitur à Ioſep. 1024. a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 819 a
cum latronibus qui erant Maſſadæ, Idumæam populatur ibid.b
ex Acrabatena toparchia pulſus eſt ab Anano pontifice 894. a. eius geſta ibidem & 895.896.897. 904. 905. per totum 914. g. 920. a. 931.f. 932. g. 938. e. 846. c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis ſeruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a

Simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
Simon Mat hes Matthæi fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.c
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 88. b
Simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b.91.c
Sinæus mons 288.d
Suæi populus 14.d
Sis, nomen cliui, & quid significet 298.c
Sisa Dauidis sit Scriba 212.g
Sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358.c conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chetthræus strenuè pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causæ 1079.e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.c excidium ipsorum 20.c
Sodomiticæ terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Soganæ & Seleucia rebellant 863.b earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 584.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f eius animosa oratio ad Iacobum filiũ natu minimum 1096.c
Solomonæ marris Macchabæorum laudes 1097.1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis toleran. 1099. 1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.2-8.d
Somnia cur deus immittat 42.g
Sophacæs vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772.a
Sossius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a. quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodiat 544.c
Straconis turris, postea Cæsarea 535.a 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hierosolymam in deditionem accipit, templúmq; spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d & quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio frustratur 566.c latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæsari Herodem 571.g.572.a accusatur apud eundem per Nicolaũ, & damnatur capitis 576.b.577.b iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Dauidis imperio 222.b Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.c
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quę à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940.a
Sysares dux Iabini exercitus quomodo occisus 153.b

T

Tabernacali vasorum descrip. 82. 83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum festiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83.c
Tanis Aegypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881.a
Templum in Garizin extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthęorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260.261.262. per totum templo absoluto infertur area 263.c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hierosol. instauratur 364.f 365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c restituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f. 916.917.918. per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d causa & principium ibid. tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066. ianuarum descriptio 1067.c
Tephthæi Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræmotus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 168.f
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 212.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana 218.f stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 145.b toparchia 890.d
Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15. c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Aethiopum rex 330.a
Tharsus, Tharsenses 130.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ib.
Thaumastus Caij seruus 633.d oblatę Agrippę aquę quam gratam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 1034.g
Thella vicus 832.g
Themonis regis gesta 1040.c
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Ianneĩ diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudeorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudęorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 387.c
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas pręstigiator seducit Iudęorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri anunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus. Thobeli populus 13.b
Thobię filij Antiocho Epiphani tutores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomęus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 14.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 106.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammęi 134.c
Tiberias vrbs 1023.c à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & sectæ tres 1008.a
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur 827.a
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 818.f

Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690 b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius. vide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619. b. Isiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Aegypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpéque vincitur 416.e
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintæ decimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848. a
Iotapatam capit 949.g
item Giscbalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seqq.920. 921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936.937.per totum. 944. vsque 954.955. f. vsque 960. 962 vsque 977 .988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 813.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis, descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode, rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadē missus vt ciuium animos experiretur 857.c
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405 g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e.

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditurque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815 g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128. b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204 c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potētia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030 a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837 838.vsque 845. 850.851.852. 853. 854. 855 856.857.858 & 860.861. vsque 870. & 885.vsque 902.
Vespera, quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96. a
Vicus in Galilęa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 813.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat restitui stolæ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Iudæos 624.c
exuitur prouincia 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d. 902. d. mors ibid.
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio Primo obuiam mittit 901.f. exercitus totus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e. 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Titó auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 831.g
Xanthicus mensis 9. a. 64. g. 93. a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid peccierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367. f. 368. 369. 370. 371. 372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. filij 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius seipsum exuit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscēs & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux caprus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 893.d
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Giorę rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidii Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e

Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa exidij Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata repetita 986. e. eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphenum tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione privatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Danidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rusulcum 20f
Zopyrion Græcus non obiter Indęorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos a Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358. d.363.f

FINIS.